

ת על

אחד
זקט

וואס
זאגט
אין

זו
זו

של
רש
דור
אין

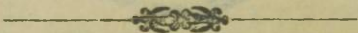
אין
אין
אין

ספר

שם הגדולים

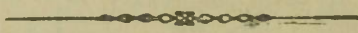
ועד לחכמים

להגאון הגדול החסיד המפורסם
מהרד חיים יוסף דוד אזולאי זלה

חלק ראשון
מערכת גדולים

הוצאת הסופרים, ר' יעקב יוסף קאלינבערג נ"י, דר יצחק נאלדמאן נ"י

ווארשא

בדפוס ר' יצחק נאלדמאן נ"י
שנת שם הגדולים ועד חכמים לפ"ק

ШЕМЪ ГАГДОЛЫМЪ. Часть I.
ВАРШАВА,

въ Типографіи И. Гольдмана, Мурановская № 24
1876.

Дозволено Цензурою
Варшава 13 (35) Августа 1875 г.

4-II A

12459

מערכת גדולים

ב 8

א

כמו שכתב הרשב"א בהירוש' שבת על דף קכ"ה :

[ד] רבינו אביגדור הכהן היו שנים. אחד תלמיד רבינו שמחה תלמיד רש"י וקנו של ר"י בעל התוספות. והשני בימי מהר"ם בר ברוך כאשר תראה בתשו' מהר"ם שחולק לו כבוד גדול ומהם בתשובות מהר"ם הקצרות סי' י"ב וסי' ט"ו. ובס' שבלי הלקט ח"א נח"כ מביא הרבה תשו' מר' אביגדור שהשיב לו ולמר שניו ולרבים אחרים ע"ש דלא זו מחבבו ושמתתיה בפומיה כולי יומא. ונראה שזהו רבינו אביגדור שהביא המרדכי שהיה תלמיד מהר"ם. ומיהו כמה פעמים כותב בשבלי הלקט רבינו אביגדור וצ"ל :

רבינו אביגדור הכהן היה תלמיד מרבינו שמחה משפירא ומרבינו שמריה כמ"ש בהנהגות מרדכי פרק החולץ. ונראה שאין זה רבינו אביגדור הכהן שמביא תדיר בס' שבלי הלקט כח"א ונח"כ ושמר"ם מכברו. אלא תרי הוו וכמו שכתבתי לעיל :

[ה] מהר"ר אביגדור קאסמיראין בנו של מהר"ר שמעון. ואחר שנים נמסר"ם

י"ג בנים ומתו והבנים חלל להיות להם ונח"ל ריחם הוא ית' ויתן להם סיון וקנאו לבני אביגדור סיגוד פרנס י"ג אחיו גימ' אבי. והיה רב מופלג וחסיד ונפטר שנת ת"ש. כן מצאתי בקיבוץ כ"י. ובתשובת כ"י להרב יעקב פאראני מהמה דאית' שהיה הרב הנזכר חבר להרב קרבן אהרן והם רבותיו של רבו :

[ו] רבינו אביגדור קרא מפראנ (עין פניאס כה"כ) :

[ז] מהר"ר אבי עד שר שלום באזירה (עין אמונא חכמים כה"כ) :

[ח] מהר"ר אבי עזרי ועליג מרגליות (עין כסף נכח כה"כ) :

* רבינו אברהם רבו של הרקח (עין רקח כח"כ) :

[ט] הראב"ד (כינוי אברהם בן דוד) הלוי תלמיד רבינו ברוך בן רב יצחק בן

אלכלאיה תלמיד הר"ף חיבר כפר הקבלה וס' בעקרי האמנה הנקרא אל עאקידה איל ראפיע"ה. ועוד חיבר חבור חשוב ונכבד בהכונה ותא הוי מאן נברא רבה בתכונה מכהיר על ספרו הוא התוכן הגדול ר' יצחק הישראלי ביכור עולם מאמר ד' פרק י"ח. והראב"ד הנזכר נהרג על קרוש ה' ז"ע. ובס' שלשלת הקבלה הרבה דברים כי זהו הראב"ד שמשבת הרמב"ם באגרותיו ולא להראב"ד בעל

[א] אבא. הוא שם העצם של רב כמ"ש בש"ס בכמה דוכתי וכ"כ הערוך

בראשו בשם תשובת רבינו שרירא ורבינו האי גאונים. וראיתי בס' כנפי יונה ח"ג סו"ס ס"ב שכתב וז"ל ורב ראיהו רבי אבא הנזכר בזוהר לדעת רבינו שחיה ת' שנה והוא היה גדול החברים אצל רשב"י ור' אלעזר בנו והיה רבו של רבי חייא בחכמה הוו ושימש אח"כ את רבי ור' חייא כמשנה וגמרא עכ"ל. וכ"כ הרב חות יואר סי' קנ"ב משם הרמ"ע (ועמ"כ בענייני צעין זוכר דף ט' ע"ב). ואני בעניי אומר אם קבלה נקבל שהענין קשה מאד ומה גם דבזוהר הקדוש אמרו פעמים אין מספר על רבי אבא חד ממאריהו דמתניתא :

ואפשר דכוונתם על המשניות והבריות שהיו להם בסתרי תורה וכמ"ש הרב הקדוש מהר"ם קורבנור"ו ז"ל. אמנם כבר כתבתי שהענין כולו מקשה אחת. ודע דכתבו הגאונים דהוורב בריותות תלוי ימני ר' אבא והוא רב וגם בהוספתא וזכר ר' אבא. וכתבתי אני בעניי קצת בזה בקונטרס יוסף אומץ סי' מ"ז ב"ד :

ואבא אומר דאיש אשר שמו אבא וכו'יל פלמא זה שמו אשר יקראוהו אבא והוא יוכר לכל בשם זה. נראה דאסור לבנו לקרותו אבא. אע"פ דאלו סיה לו שם אחר מותר לכן לקרותו אבא ואדרכה מכבדו וקרא איתו אבא לכן חשיבות לבנו זה שסורגל שמו כפי סכל וכדי קרא ליה אבא כ"ל דאסור לו לקרותו לאינו אבא. ואין דאיש ממ"ס הסופסות ישנו כשליש יומא גבי אלויל אבא למקטל גנבא דהנס דכסא תלמידו וכך שמו אבא. מימ דרך חשיבות אחר לו אבא ולא שביא קורא לו בשמו ח"ו. דשליס כסא דרב כ"ע קרו ליה רב ונחמקט שם אבא כמעט לאמרו ונכסינ' יכול תלמידו לקרותו אבא דרך חשיבות. אבל איש דעלמא דכל כעולס קורין אותו אבא בשמו כיהא דאסור לכן לקרותו אבא. ועוד דהתוספות בלשון שם אחריו. וענין זה כתבתי בסגנון אחר בספרי שטען לאחר מ"ס ואם דלמי מ"ס הן נסת"ר אשר דברתי בקונטרס עין זוכר מערכת ח' אות ו' דלמינו של ר' ויסי קרו ליה אבא חלפתא. ואות כ"ה דקדקתי על סכ מכתב ליון דק"ל לין ר' ויסי קרו לאינו בשמו אבא חלפתא דכסא דכסא אדוני משה. וכדי מ"ס אש כ"ע קרו ליה אבא אסור לכן לקרותו אבא וספיר מקשה סכ מענה ליון. ואני אומר דע כי לא מהכמה שאלת פל זס סכ כי לא לכוזרי. האד דוב איוני פשוט עד שסכר מענה ליון וכחידנו תחת לשונו וכו"ל להאריך ולכתב כל זה. ותו אש שמעך בשם כענא שנקרא אבא חלפתא סיה דקרו ליה משום חשיבות ע"ן כי יאסרו שאין מסירין בון אבא לאבא. וסו שמוור דלמי חלפתא דוקא איתו יחידים קרו ליה סכי וכו'יל עלמא קרי ליה ר' חלפתא ואין להאריך :

עתה ראיתי מימ סכ סגדול מופת סדור כמסר"ד חיים אלפנדארי ולס' סגדולה לדרוש מהרי"ק קנ"ב כבסר רב יוסף בדדוס"ס דף י"ד חילק בין שם אבא לשאר שמות עיין שם :

[ב] מהר"ר אבא. תשובותיו בשו"ת ב"ח ח"ב סי' י"ד וסי' מ"ו וסי' ס"ז :

[ג] רבינו אבא מרי ב"ר יוסף פי' הוולבית

בעל ההשגות. וכן הוכיח מ"ה הקבלה שהיה בשנת ד"א תתקכ"א ולא הזכיר לרש"י שרש"י היה בזמן הרמב"ם. וכן הוכיח כמה הזכחות מרש"י פי' דברי הימים ע"ש דף ל"ב (לפנים למשפטים). ובאמת אין לאבד הזמן להשיג עליו כי היה שומע מכל אדם וכותב. וכל אשר שמע או מצא כתוב בכל אופן שיהיה כתב. והם דברים שאינם אמתיים וגם ער"ב רב עלה אתם :

וביותר תמוסע על הגאון בעל סדר הדורות שהסגל נהגה מה מחד איך נמשך אחר שגלגל הקבלה וספיקו דבריו כמה פעמים שאינם נכונים ובפרט שבר"ם הקדמות כתב עזרו וספרו דברי הרב ופ"י ע"ס. ובמלא וקמן בקבלה אני אומר דרש"י קיים להרמב"ם ודאי. ואין ראוי מזה שלא סופר להרמב"ם לרש"י. כי מחבר ספר דומיו ר' משה לבי קברו וסופר מנוחת רש"י זה כמה שנים. ולחיותו ספקות לא זכר הלא הם רבינו הם ספרים דומים ויאל עכשו בעולם מחד. וספרה"ם זה אינו מה שהזכיר הרמב"ם. ופי' דברי סיועם אינו מרש"י והכלו כל ראייתו ודמיונותיו. והיו יודע כי כמעט שכתבו ראיה דפין מכללות הקבלה לא יוכל וספק נסתפק וכתבוהו היו כגליון הינה חתם כגון להרמ"ם. אין זה אמת. ויח"א : ולא ליתו להסבירם ולפרסם שם כי רבים הם וגדולים תמיכתו על הגאון בעל סדר הדורות ואין להאריך :

ובענין זה העיר קצת הגאון בסדר הדורות שהגיה עליו בדרך קשיא. רמ"ש הרמב"ם באגרותיו הראב"ד שבש"ש קור"ש ע"ע ע"ש דף ג"ג ע"ד. ואין הכרח כלל ממה שהרמב"ם משבח להראב"ד בעל ההשגות אי בעית אימא שלא הגיעו לידו השגות הראב"ד או הגיעוהו אחר אגרת הו. ואי בעית אימא שכתב הגיעו לידו והיה עניו מאד וכמו שהראה באגרות הרמב"ם באגרת שכתב לר' פינחס דיין אלכסנדריא שכתב מרורות על ספרו הוא השיבו בכבוד גדול ע"ש באורך נועם שיה הרמב"ם וקדושתו :

וראיתי שם בסדר הדורות שכתב מ"ה הראב"ד הוא ר' אברהם בר דיואור ובכמה ספרים כתוב בר דוד הוא ע"ס. וכ"כ לקיים ע"ס. ונעלה ממנו שבערני דוד הוא דיואור. ואם נ"ס הוא כתוב דיואור נ"ס הוא ע"ס ע"ס ונ"ל דיואור וזה פסוק. וסוף ראייתו זה שכתב הרב הסופר מ"ה העתיקו מ"ה ע"ס דוד ע"ס. גם בסדר הדורות לעיל בדף סוף ע"ס הוא דברי מכללת הקבלה שכתב ספריו ועסק מרומנו ש"י הרמב"ם שהוא בן בנה של רש"י הוא ע"ס שס"י בספר הקבלה מוזכרו ואינו מוזכר לרש"י וגם בהדפוסות מפי' דברי הימים של רש"י ע"ס. וכל זה אינו אמת. והספק על כגליון הסופר בזה וספרם דברים כאלה שהעתיק מכללת הקבלה ואין להאריך. ומיין סופר ע"ס שס"י בזמן הראב"ד ומשם נלחם בענין זה :

[א] הראב"ד השני הוא רבינו אברהם אב ב"ד בר יצחק שמוכרים הראשונים הרב בעל התרומות ושכלי הקלף והר"י אבורדהם ושאר מחברים והוא תלמיד רבינו משה הדרשן והרב אב"ד הנוצר הוא מר חסיו של הראב"ד בעל ההשגות כמ"ש הרשב"ן ברמיו ניה ס"פ כל היר וע"ש בחי' הרמב"ן. וכן מצאתי בחי' הקדמונים שהועתקו בריש ספר מעשה רוקח על הרמב"ם בדף ב' ע"ג

ע"ש. וכן מצאתי בסוף פי' הראב"ד למ"ה קנים אשר בנה רבינו אברהם בר יצחק בתים בחרוזים מהורה ומשבח לה' אשר זיכהו היות חותן לרבן וכו' ע"ש בסוף חי' קידושין (לפנים קושטלדינה). והראב"ד בפיורו לתורה כתבים כ"י כותב מפי אברהם המי. ובס' תמים דעים ס' ג' שקול וטרי בסברת מר חסיו. והח"ה במאור פ' המקבל כ' בשם הר"ר אברהם ז"ל והראב"ד כתב ע"ז כאשר פירש ארוני הרב כמ"ש בשיטה מקובצת שם דף קי"א. ועיין בס' ארתות היום הלכות בריכות אות ג' ומאי דכתיבנא בעניותין בספרי הקטן ברכי יוסף א"ה ס' רכ"ה אות ז' כ"ד. והרב אב"ד היה בזמן הר"י פלש כמ"ש הר"ר אבורדהם שער ג' :

כתוב כ"י האמונות דף ל"ז דלחלו זכור לסוף נהגם לרבינו אברהם אב"ד וממנו קיבל ספרה"ד חסיו ורבינו יצחק עכ"ל. ואם החסו כלשון ש"י ס"ד ופ"י מקדור כ"י מלך לחכמה דף ט"ו סוף ע"א משם עבודת סודות וממ"ס ח"ה שם ט"ס ס"ס. וראינו כתוב כלשון זה ר' יצחק נזיר קיבל מאליו ספרה"ד ז"ל וראינו ר' יצחק נזיר וממנו ספרה"ד אב"ד ורבינו יצחק ס"י נסוד רש"י לאליו ע"ס. והנה ספרה"ד ז"ל כ"י דלחלו ז"ל נהגם להראב"ד ורבינו יצחק ס"י נסוד. ואולי דעיקר הספקם בזה לא גילס חסיו ז"ל הלא לרבינו יצחק נזיר. וממנו נהגם חסיו ז"ל ק"ל גם לספרה"ד ורבינו יצחק עכ"ל. וכן כתב מהר"ם רוקחני ע"ס ע"ס. וכתב ס"י רבינו יצחק בן ספרה"ד דהנה ספרה"ד ס"י נסוד ס"ס מזה בלגונו וס"ס מהנהגם בהנהגת ספרה"ד נזיר זה חי וזה מת וס"ס גדול נהגתו כרבי חסיו בן דוכא כמ"ס ס"ד יצחק כ"י מלך לחכמה דף ט"ו ע"ס ע"ס בזה : **הרב אב"ד** חיבר ס' האשכול ומייתו מ"ה הראשונים. ומזכירים ספר האשכול כמה דוכתי בס' תמים דעים ושאר פוסקים וביותר בפסקי מהר"ם רוקחני. ומדברי הרב מהר"ל"ה ס' קב"א ומרן בית יוסף וי"ד ס' מ"ל בדף דבק מוכח שמהר"ם ס' האשכול היה אחר זמן הראב"ד כי לפי דבריהם ספר האשכול כותב משם הראב"ד. והמביא למהר"ל"ה ומרן לזה הוא אשר כתוב בס' רבינו ירוחם נתיב מ"ז אות ו' :

ואנן יד עניו אי לא דמהספיקא הלא דלמנו שהכתוב בס' רבינו ירוחם הספר האשכול הוא כחלום לרש"י דוכא. ומ"ס ס' ח"כ דבק כתב ס"י דוד הוא ס"י חסיו ק"י ואינו מהספר האשכול. וספרה"ד לוס הוא שמונה בספר תמים דעים ס' ק"ג ספר האשכול חסיו רבינו אברהם אב"ד ס"י ספרה"ד של ספרה"ד. ואולי ספרה"ד אב"ד כתב על החסו כהרמב"ם ס"ס או חסיו כ"ו. ובכפ"י ספרה"ד וס"ס ח"ה סוף ס' רש"י חס"י בסוף הספיקו לוסן זה. ואפשר שהרמב"ד שכתב בספר שכלי הקלף הגם שכתב ס' אברהם בר דוד בסוף חסיו הלא ס"ס כתב חסיו של ספרה"ד. שהוא ס"ס מהספר ס' האשכול וס"ס חסיו בספר ספרה"ד. ומהעתיק כתב ספרה"ד בר דוד :

[יא] הראב"ד השלישי (רבינו אברהם בר דוד בעל הספיקות) היה

תלמיד רבינו משה הדרשן ורבינו משה : ומס"ס רוקחני פ' נשא כתב שגלגל חסיו חסיו חסיו וס"ס רבינו מהר"ם ז"ל בהקדמתו ספרה"ד ל"ס ע"ס ספיקו כ"ל כלומר

חרש שהרב אב"ד חמיו של הראב"ד כת' והרב רבינו יעקב מרומרו ז"ל כתב וכו' כמ"ש במ' המים דעים כימן רי"ז וידוע שרבינו יעקב מרומרו הוא רבינו הם. ואולי מ"ש ז"ל הוא מ"ס או הרב אב"ד האריך ימים ועלה הראב"ד אל האלהים שנת ר' אלפים תתקנ"ח :

ומאשר כתבנו ידענו שיש ג' הראב"ד הא' הראב"ד שחבר ספר הקבלה. והשני הרב אב כ"ד משום הני קורין אותו המהברים הראב"ד והוא רבינו אברהם בר יצחק חמיו של הראב"ד בעל ההשגות שהוא הראב"ד השלישי : ודבר זה יסוד לזכרון תלמודי דני רב דכשר יאלו נחמנים כראב"ד ויקשם ענינם מדני כראב"ד נהגות . עיין נעין ידלו חס סרב כמחבר נכוחת משם כראב"ד כונסו . על סרב לזכר דין נח נר ס' כראב"ד :

[יב] הראב"ד המפרש ספר יצירה (עיין למי וס ד"ס כראב"ד חינוך מילדים וכו' ועיין קנים בקונטרס פתרון) :

[יג] ה"ר אברהם אבולעפיה (עיין חיי עלם סבא נח"כ) :

[יד] מהר"ר אברהם אבלי מקאליש היבר מגן אברהם על א"ח ודבריו בקצור ועומק ישר ובקראות . וכתבו רבני אשכנז שיש בו מ"ס לפעמים מההעקות . וכפר זית רענן על הילקוט תנ"ך ופי' קצת הוכפזא מנוקין . והיבר שמן ששון עה"ת מדרושים נחמדים וחרפים אך לא נרפס כ"א על קצת מ' בראשית . והרב אליה זוטא כותב עליו בריש הלכות שבת אלוף געורי ותתנו הרב לחם הפנים וכו' :

[טו] מה' אברהם אזולאי בכמה"ר מרדכי בכמה"ר אברהם אזולאי היה ממדינת פאס ממשפחות החכמי קשטיליא אשר באו תיכף מגורש כפרד לפים הוא הרב החסיד מר זקננו זצ"ל ודרך אניה בא לקפוטקא ויצא ליבשה והגיהו כל אשר להם בספינה ותיכף קם רוח סערה ונשברה הספינה ונטבע הכל והיתה נפשם לשלל ולזכור נזם זה שניצולו עשה התימתו דמות ספינה וראיתי תתימתו ז"ל . ומשם נתיישב בעה"ק חברון בזמן הרב הגדול מהר"ר אליעזר נ' ארחא והיה מו"ה חכם בכמה חכמות וסופר מהיר ומקובל גדול . ובנו של הרב היה מהר"ר יצחק מקובל וסופר ודבר ומנהיג . וחתני מו"ה הם הרב הכולל כמהר"ר בנימין זאבי והרב החסיד מהר"ר דוד יצחקי . ונכדיו בני בנותיו הרבנים הגדולים מה' אברהם ישראל זאבי ומה' אברהם יצחקי וזכר כלם להי עד . וכבר נודע בשערים שמם ונפלאות מתורתם בקצת ספריה' שיצאו לאור הרפוס . ובן מהר"ר יצחק הנוכר הוא עטרת ראשי מר זקני מהר"ר ישעיה מרביץ תורה בתלמידים והיה תלמידו של הרב פר"ח ונפטר בעה"ק ירושלים ת"ו יום הששי לאדר

לחמור . וכתב עוד שזהו שכתב כראב"ד בהשגות פיה דלונכ וז"ל דכות הפהרות כן נגסו לי מפור ס' לרלוין . וזה מבנים למים חכמינו'ל חג ס' קט"ז . וכן נראה נכחות מיום למסחרים ח"ג ס' ס"ח דף ק"ז ע"א ודלא כמסר' נ' חזקב נ"ס נפוס המרים דף י"ב ע"ב נחון נכס וחקוקי מהס :

הראב"ד הנוכר חיבר הירושים על ההלמוד כאשר הרמב"ן והרשב"א ובשיטות המקובצות מביאין משמו . וגם אני ראיתי בכ"י הירושין על קצת מס' . וגם חיבר פסקי הלכות ושו"ת והשגות על הרי"ף והרב המאור וספר בעלי הנפש ושאר חבורים . ופי' הראב"ד על ספר יצירה המודפס כתב רבינו מרח"ו ז"ל כי אינו כהראב"ד בעל ההשגות :

הראב"ד היבר פי' תורת כהנים ומייתו ליה הרא"ם והרב קרבן אהרן ויהר אחרונים וישנו אצל קצת חכמי הדור כ"י . והזיתיה להרב חות יאיר ס' ט"ח שב' דמפורש תורת כהנים אינו בעל ההשגות ועכו הסליחה שהרי ההשגות פ"ה דברים כתב הראב"ד שעשה פי' תורת כהנים . ובן ראיתי שכתב בפירושו לעדות סוף פ"ג וכבר פירשתי כל זה בפ' תורת כהנים עיין שם . ובן ראיתי לרבנן קשישאי בכ"י :

הראב"ד בהשגות דק"ו דלאלו' אלו' ומוסד להרמזים שמלחכה גדולה עשה נאכיסה ככלי ויושלמי ומוספתא וטעם שהשיג עליו בכל חוקק הוא כדי שהדורות לא יסמכו עליו ויסכרו דאין לנטות מדבריו . ומס נס שקרא פסרו משנס תורה שחבר חוסר נכחכת ספר הכמס' הוא משה להורה . וגם יגדלו אחריו כס' המורה וכמס' כמחש נהפוכס סוס' ק"א ומהר"ם חלגיו כס' נמח (ז"ל משה) המכים . וגם מהר"ם ז"ל הטעם הרב לו על סס משה תורה : ואחריו חנו כספר סדר דוכות דף ל"ז ע"ד כהניא מ"ס שכלכת קבבלס על כראב"ד בעל הספריא ז"ל ורלוית בקינטים נחזיר ס' נאכיסור וסיהר וקראו איסור משמו וסוף זככל ממאור למדו יחד וכלס רית . וככת ע"ז כהנא' היל וז"ל . כלכל דברים יס כלן כי בעל המאור סוף דכינו אזהרה כליו כהניס תקקי' ורלכ"ז נאשון תתקל"ז סכ"ל ואתמסה כי מ"ס כלכלס הקבלס כסוון כותב עליו סוף כלכלס . דודאי כראב"ד בעל ההשגות נחכותו יחד סוף וכו"ס' וסיה לנס יסיהס אהס כעולס כנרלס בקובולת למאיעל כסוני סחי פרות פי' הסולל סנהכותו ויכות גדול וככהו זס על דכני זס ווס על דכני זס כהס פעמים ע"ס . וכהניס דעים ס' רמיה כהס כראב"ד על דכני כר"ס כמאור נגון סוף מחתי כככר כהניס אורו לפי סיה ר' מלול . וככ"ז רמיה על מ"ס כהניס כמאור יו"מ כהס כראב"ד ולמס ככס מו סוף המפסס וככר נודע מכהס נטיס מו סוף המפסס וככו ע"ס . ועוד נראה כן ממסר לרלנו דכראב"ד השיג על בעל המאור בקצת מקומות אשר נככהו כס' המים דעים וכו"ס' השיג על ספר בעלי הספס להראב"ד ונדפסו כסוניהו ככ"ס' להתי חוסר כיועילס ואח"כ נדפסו עס ספר בעלי הספס כנלליו . אכל אחס כדכניס ע"ק יס כנלליוס גדוים ככוס וזין להלחיו ככס ענינים ונענין זס מס כסניס אחר כן שכלנו להראב"ד וכו"ס' ככנת דתקיעתא ליוו אחס וככר העור ככר הדוכות יס דף ל"ז ואחסיס כנל"ס . ולדוים אין כלן מקוס שיון וזין להלחיו ככל כנללס ככ"ס . וכמ"ס תכסר"ס כנכסותיו לשערי דורס דף ל"ד על כר פלוגתיה אחר על כל אשר מלל אחי מחמין ע"ס . והכדיכ ככד דחין למחין על ככניה עד אשר ידע כיוולס וכסתוקי כענינים . וכ"ס סאין לכיוון כן קונטרסים מללי כסניסלס וטעות המעתיקים :

הראב"ד והראב"ע היו בימי רבינו תם . כ"כ התשב"ץ ח"א ס' ע"ב . וראה זה

לוֹוְרוּ . וְשֶׁ כִּהֵן לְהִי' אֱלֹהֵיכֶם דָּלִין שָׁמוּ עַל שֶׁ אֱלֹהֵיכֶם עֵד
 אֲכַרְשֶׁם דְּבֹרָא אֲרוּר וְלֹא מִסְקִינִי בְּשִׁמְיוֹ . אֲלֵלָּהּ שָׁמוּ עֹבֵד
 עַל שֶׁ אֱלֹהֵיכֶם בָּן מִסֶּם רַבִּינוּ ע"ה עֵבֶד . וְיִשְׁרָאֵל דְּבֹרָא עַל
 שֶׁ אֱלֹהֵיכֶם בָּן מִסֶּם רַבִּינוּ ע"ה בְּלֹמֵד וְחָף ע"ה וְנִשְׁמַע עֲלֵמוֹ
 נִקְרָא מִי שְׂסֹא אֲרוּר אֵין לְחֹשׁ כִּיֹּן , לְהִיכָא לִיזֵק מִקְרָא בְּשֶׁם
 זֶה . וְכִי כְּהוֹסֵפֶת סִיק דְּשִׁבְתָּן קָדִי יִיב ע"ה בְּשֶׁם רִי' לְדִיטוֹ אִם
 אֲחֵד רַשָׁע וְשָׂמוּ אֲכַרְשֶׁם לֵא נִקְרָא בְּשֶׁם זֶה אֲחֵר ע"ה . אִךְ
 אֲחֵרֵי הַמִּקְרָא מִקּוֹס לְלוֹחַ עַל מִסֶּם רַבִּינוּ ע"ה אֵין קִרְלָא
 אֱלֹהֵיכֶם כִּיֹּן דִּלְעִיזוֹר כִּיס אֲרוּר דִּלְךָ ע"ה דְּבֹרָא לֹא כִּוֹן
 שְׂסֹיטָא עַל שֶׁ אֱלֹהֵיכֶם עֵבֶד אֲכַרְשֶׁם וְטַעְמֵהּ וְיִמְחֹקוּ עֲמוֹ מִי
 אֲבֵלֵי אֲבֵי בְּנֵי . מ"מ מִלִּי לְחִמְרִין לֹא מִסְקִינִי בְּשִׁמְיוֹ
 וְיִינִי בְּשֶׁם שְׂאִינוֹ קוֹרֵא עַל שֶׁמֶס וְגַם יֵשׁ לוֹ טַעַם בְּשֶׁם :
 וְהִידֵּר אֲפֹשֶׁר לְמוֹר דִּיכֵרֵי דְּרִשָׁם עֲמוֹ כֹּחַ טוֹב וְכֹחַ רָע וְיִשְׁמַע
 מִשְׁתָּחִיף אִם אֲדָם רַשָׁע אֲכַרְשֶׁם כֵּס , וְכִכֵּל דֵּם אֱלֹהֵיכֶם נָלֵא
 כֹּחַ טוֹב מִלִּי וְטַפְרֵהוּ בְּדִמְקוּס יֵהִיב עֲצוּר לֹא מִסֶּם רַבִּינוּ
 קִרָא אֱלֹהֵיכֶם וְכִכֵּל מִכְיָא' לֵא סוֹלֵךְ לֹא בִּדְרוּנוֹ וְיִשָּׁא אֲחֵר
 מִקְרָא עַל שֶׁ בְּנוֹ לֵא מִסֶּם רַבִּינוּ ע"ה אֲלֵלָּהּ לְמַשֶּׁה רַבִּינוּ ע"ה
 עֲמוֹ אֲפֹשֶׁר לְמוֹר דִּיכֵרֵי אֲפֹשֶׁר דְּרִשָׁם עֲמוֹ כֹּחַ טוֹב :

וְכֹה רְאוּתוֹ בְּשִׁמְיָה בְּשִׁמְיָה רִאשׁ הַדְּרוֹת מַעֲקָה וּמוֹתִים
אוֹתָם לְהַרְאֵם וְשֹׁלֵל גְּדוּלָּה בְּכִי קִין וְיִזְל
וְנִקְרָא שֶׁהָלֵךְ כִּיֹּד קוֹרֵי יִשְׁמַעֲלֵה אֵלֶּה לְמִרְיָם לְדַבֵּר
בְּמִדְרָם שֶׁמֶשׁמַעֲלֵה עָשָׂה תְּשׁוּבָה דְּלֵי שְׁמוֹתֵיהֶם נִלְוִי וְנִשְׁמַעֲלֵה
כְּעוֹרִים שֶׁסָּם נִיטָן מַעֲמָלוֹ לִקְרוֹת. אֲבָל בְּשֵׁם כְּעוֹר אוֹ שֶׁאֵין
לֵו הַכּוֹרֵם נִעְמֵה מִחוּץ שֶׁמֶשׁמַעֲלֵה כִּיֹּד שִׁמּוֹנָה מִיִּתְלָהּ הוּא
עָבִיל. הִרִי שֶׁבֶר ז'ל פִּרְקֵי שֶׁבֶר לֵב שֶׁמֶשׁמַעֲלֵה יִדְעֵם נִחָם הוּא
לוֹ כּוֹרֵם נִעְמֵה וְסֵל לְמַעֲשֵׂוֹ כְּדֹאמְרָן. וְרוֹחִיו שֶׁם בְּכַסֵּא
לְהַרְסָהּ שֶׁהֵנִי עַל זֶה וְז'ל אֵי קִשּׁוֹ דֶּשֶׁם בְּמִדְרָם גִּרְאָם
דְּעוֹר יֵם לוֹ כּוֹרֵם נִעְמֵה וְכֵן וְחִלּוֹ שֶׁכִּי יִתְקֵן וְרִבְכָּה
קִרְאוּהוּ כֵן וְהַכְּחוֹשׁ מוֹדִיעֵנו זֶה וְדִלִּי לִשְׁמוֹן דֶּבֶר כִּיֹּד כּוֹר.
וְגִרְאָה דְּרִיבֵנוֹ עַל בֵּאֵל כֵּן זֶה יֵם אֵין שֶׁלֵּה עַל שֶׁלֵּהוּ אִישׁ

לֹא כִּי הָאֵל לֹסֵק הַקּוֹשִׁיָּה בְּטֹס יִשְׁמַעֲלֵל אִיךְ מִסְקִינֹן בְּשִׁמְסֹן עֵכִיל. וְמֹסִי דִרְבִּינוּ לֹא כִּי לִהְרֹק זֶה וְכִי לִי וְיִרְאֵה דִרְל עֲמֻזֹּה אֵל עַל הַתַּחֲלִימִי בִּלְן אֲשֶׁר שָׁטֵן קִרְבֹּלוֹ רִנִּי וְיִשְׁמַעֲלֵל לֵמֵחַ אִיךְ קוֹיֹר 'ר' עֲשֹׂו. וְדִבְרֵי מוֹרֵה חֲבִיז עֲנֵס כִּסִּיל הֶסֶם שָׁמֹה לִדְרוּחֹת הַתַּחֲלִימִי הַבֹּאֹה שִׁדְרֵכֹו לִהְתַּלְוֵץ עִישׁ. אֲמֹנֶה וְיִרְאֵה רִנִּינוּ בְּדִבּוּר 'ח' הַכִּיב בִּלְל וְאֲמֵר דָּרֵס כְּעוֹר אֵל שֶׁאִין לוֹ פֹּרֶסֶה נְעִימָה וְכִי וְכִי עֲשֹׂו אִיךְ בִּן הַתַּחֲלִימִי נְעִימָה בֶּסֶם דִּלְוִינוּ שֶׁס כְּעוֹר דִּבְרוּ וְכִי הִינֵנו נְעִימָה וְנִגְמֵר כְּמוֹ שְׂפִירָס'י וְאִין בֶּסֶם נְעִימָה וְלֵא כְּמוֹ שְׂעֵלֶהס עַל דִּקְרוֹן שֶׁל הַמִּנְיֶה הַסִּנְדֵּר לִנְעִימָה וְנִגְמֵר וְלֵא מוֹרֵה סִיִּסִּי רַע אֵל עוֹב. אִלֵּל שְׂוֹאֹה מִתְּנֹסֶה מִשְׁכָּר יִדִּס. וְלִדְרֵכֶס בֶּס עֲשִׂיו עַי. וְכִי עֲשִׂיו שְׂוֹאֹה מִתְּנֹסֶה שְׂרָאֵה הַמִּדְרָשׁ וְשֶׁס נִרְאֵה דִּעְבֹּו יֵשׁ לוֹ הַנִּרְאֵה נְעִימָה וְכִתֵּב גִּב' שְׂנִיחֹו וְכִתֵּב יִקְרָאֹו בֶּס בִּסְמִיל אֵל עֲלֵהס לוֹ. דִּרְסִי אֲמֵרֹו בְּכִי' פ' מ'ג' יִקְרָאֹו מִמוֹ וְכִי שֹׁא שְׂפִירָסִי בְּכִי' וְכִי יִרְאֵה אֲמֵרֹו קִרְיָהֹו וְכִי' אִיךְ אֲלֵל קִרְבֹּלוֹ לִנְנִי כְּבוֹרִי שֶׁס כִּה אֲמֵר ה' בְּנִי כְּבוֹרִי יִשְׂרָאֵל עֵכִיל וְעִמָּסִי הִרְבּ יוֹסִפִּס וְכִי וְכִיִּרָס'י. וְיִרְאֵה בְּעִשְׂוֹלֵה קִרְבֹּלוֹ שֶׁכִּי וְכִיִּן שֶׁסֶס עֲמֻזֹּה אֵין כְּעוֹר וְכִי שֶׁס שְׂמֹוֹת בִּלְחָן נִתְחַלֵּל וְיִתֵּב וְכִתֵּב עִישׁ הַמֵּס שְׂקִרְבֹּלוֹ מִנְיֵה סֵס בְּלִידֹוה וְיִדְמֵן עַל כֵּלֵס סֵס כֹּהֵס. וְלִמְפִּרֵס נִדְעֵס ה' מִשְׁפָּט עֲשֵׂה שְׂקִרְבֹּלוֹ בִּן. דִּרְכֹו כִּה שֹׁא שְׂרָאֵהִי בְּעֻלְמִי וְעַל שְׂהֶסֶס קִרְבֹּלוֹ בִּן אֲמֵר אֲמֵרֹו קִרְיָהֹו וְכִי' וְאֲחֵרִי כֹחֲבִי וְיִלֵּל עוֹרִירֹו עַל סִפֵּר הֶס כִּיִּסִּי אֲמֵרֹו מִתְּנֹסֶה בְּנִיחֵס עִישׁ. וְמִתֵּב הַסִּדְרִיִּס אֲשֶׁרֵס לִנְמֵר דִּלֵּל נִתְחַלֵּל לֵא מִסְקִינֹן בְּשִׁמְיֹוה אִלֵּל שְׂהֶסֶסֹו רַע אֲלֵל הֵכָּה לִינְעִימָה כִּיִּס לִדִּיק אֲמֵרֹו ס'ג' דִּימֹאֹו לִינְעִימָה לֵא וְיִוֹשֵׁב בְּיִבִּיבִס כִּיִּס וְחִלְטֹו סִימֵס שֶׁסֶס אֲרוּר כִּיִּס הַגֵּזֵל לֵא וְכִיִּס לִנְנִי מִנְּעוֹסֶה סִימֵס שְׂוֹאֹה עֲמֻזֹּה סִיִּה לִדִּיק וְכִתֵּב וְדִלֵּל מִסְקִינֹן בְּשִׁמְיֵה וְקִסֵּה עַל הִרְבּ הַמִּנְיֵס' אִיךְ הַחֵלֶטֶס דִּלֵּל מִסְקִינֹן בְּשִׁמְיֵה אֵל אֵל שֶׁבִן מִשֶּׁס רִנִּינוּ עִישׁ נִקְרָא בִּן. וְכִי' דִּלְמֵרִי רִנִּי' יִשְׂאֵל מִכֻּלֵּל אֲרוּר וְיֵשׁ אֲרוּרִיִּס שִׁנְכֵס בְּהִיִּס לִגֵּעַ דִּידֹוה מִחֵלֵּל :

ועוד אפשר אף לכתוב שכל מניין דלא מסקינן בשמי' דאמרין
רו"ל כשעלה משה לנדרים מלאו להקב"ה שהיה אומר אליעזר
בט אומר עולה בת שנתה וכו' ואמר יבי רגון דליא אס
מהלני כיד' ושם האחד המיוחד אליעזר . ואזי שאני ככה
דאשמיא מייבד יבדי ליה כמעט שם אליעזר וכיוצא כתבו פרי'
דאשמיא

[כט] מהר"ר אברהם נכד מ' אריה נכדו של
הב"ח (עיין באגת אריה כח"ב) :

[ל] מהר"ד אברהם ברודא בישראל גדול
שמו והרביץ תורה בישראל
מאד. והיה תלמיד מהג"מ יצחק חריף אב"ד
בק"ק קראקא כמ"ש בספר נחלת יעקב אבני
שהם על התורה (ע"ש בהקדמה לפני סהס)
והיה ראש ישיבה בק"ק פראג ואב"ד בק"ק
מיץ ובק"ק פפד"מ ושמענו מתוקף גדולתו
בתורה וחכמתו וגודל שקידתו עד יום פטירתו
כתובת ביוצר תולדות אברהם הנדפס מחדש.
ותלמידיו היו גאונים ארץ. ושמו הולך בכל
העולם והוא מפורסם בכל אשכנז. וכמה רבנים
בחבוריהם אומרים מקצת שבתו וכאשר יתנו
עדיהן גאוני הזמן בספרו הנדפס אשל אברהם
על קצת מס'. וכמה שו"ת וחבורים ולקושים
ומכלים ספר קרבן נתנאל להגאון אב"ד דק"ק
קארלסרויא שמעתתיה בפומביהו. וחתנו הרב
מהר"י מפרעמסלא הרב המחבר חק יוסף
ושרש יוסף וכתנת יוסף. ולא נדפס כחודשיו
כ"א ספר אשל אברהם ותולדות אברהם שנדפס
עם כתנת יוסף להרב חתנו. ובנו מהר"ד משה
אב"ד דק"ק הענא ויש לו הגהות בספר אשל
אברהם שנדפס מרוב מר אביו ז"ל :

[לא] מהר"ר אברהם ברורו אחר מרבני
קושטאנדינא ושקיל וטרי עם
תרב פ"מ. חיבר ברכת אברהם דרשות ועלה
לעה"ק ירושלים ת"ז בזמן רבינו מהר"א יצחקי
והוא חותם בראש וכן הוא בהסכמת עין יוסף
מציעא והיתה מותרת כעיר הקדש ירושלים
חוב"ב וביום שמועתו בקושטנדינא אפטר
עליו הרב דת ורין רב עמנו גם מקום ללון :
[לב] מהר"ר אברהם בכ"ר ברוך הובאה
תשובתו בתורת חיים למדרש"ש
ח"ג סי' פ"ו :

[לג] מהר"ר אברהם ברוך מגוריציא (עין חסד לאברהם כ"ג) :

[לד] מר רב אברהם גאון הוזכר בתשובת
רב שרירא גאון אשר
דובאה בספר יוחסין :

וידבר זה חשב שלא מלינו נתנאים שמשמש והברייתא תנא
שמו אברהם וגם באמוראים לא מאתי קעת בספר
יוסכין. כי אם באמוראים מיהו חני אברהם. גם שם יתכן
נתנאים שמשמש לא יש מ שמו יתכן אך כברייתא ובזכר
קדוש יש ובאמוראים ורבה שם שמש יתכן וכן יעקב יש
גם בתנאים וכברייתא ורבה שם. ובאמוראים ואילך
שחרכו שמו אברהם יתכן ויעקב בגוונים ובכונים ובכל
סמוך יצא עד כיום כס. וגם באות מ' לכן (עין רב
משם גוף) כבתי שמתאי כב' מ שהלוי שלא היה נתנאים
ואמוראים מ שחרכו משם עד כבגוונים מ'.

ודע שכבר הסבירנו ב'ח' א' כ"ו רמ"ו כתב דה"ק ראו להעלות
שם אדם או נח או שם ועבר שאין להעלות שם אלה
מאברהם ואילך. ובניקוד בשם יפה ויפואל בו מאשר קדמו
ל'אברהם' אינו נכלל (בשם) מי שעמלו בתורה ועושה נחם רוח

סוף אחר כפי מלכודת אש' ואולי ולכן אין קורין אבות לא קודם ולא אחר כך כי הם כלבים ומלכות יאלו כמלכות : ומש' למעלה על חסות כמתי רחם וסגים אשר הם . כקונטרס יוסף אומן אי הסוכר ככאחי מאמני רזל מזכיר והחומה ובאחרי הדבר ע"ש ודוק :

[לה] הרב מהר"ר אברהם גאמניני תלמיד הרב כרם שלמה חיבר ספר נחמד מדרושים בפלפול הוא מ' טירת כסף וספר צרור הבספ מוטות . והרביץ תורה בתלמידים שלמים וכן רבים בעיר תהלה שאולוניקי יע"א :

[לי] מה' אברהם גאלאנטי הוא הקדוש מופלג בקדושה ככתוב בס' שבחי האר"י זצ"ל והוא היה מגדולי תלמידי רבינו מהר"ם קורדובירו זצ"ל וחבר מ' ירח יקר פ' הוזהר כי רב פירושו כשמש בגבורתו והוא אור יקר והוא חיבר פירושו כמורה שמקבלת הארה מהשמש מנגה וגדול נדפס . אך נדפס על ס' בראשית מ' זהרי חמה והוא קצור פ' הרב בספר ירח יקר וקצרו ותקנו מו"ה מהר"א אזולאי ז"ל כמ"ש כבר (עיין זהרי חמה) ונדפס מ' קנות סתרים וגרף קול בוכים פ' הרב מהר"א הנזכר לאיכה כידוע . וי"א כי הרב מהר"א הנזכר אחיו של הרב המוסמך מהר"ם גאלאנטי תלמיד מרן ז"ל המחבר שו"ת . ושמעתי מרבי א' ז"ל שקבלה בידו שהרב מהר"א הנזכר היה עשיר ובנה ממבטו הצר מירון ששם ציון הרשב"י ור' אלעזר ור' יצחק זי"ע (ועיין אור החמה . אור יקר . זהרי חמה נה"ב) :

[ליז] רבינו אברהם הגדול מביאו המרדכי ובתשובות מהר"ם (ד"ס) דף קי"א ע"ג :

[לח] הר"א גריליא (עיין הכר הקים נה"ב) : [לט] מהר"ר אברהם גירון (עיין מקרא סושים ותקון סופרים נה"ב) :

[מ] מהר"ר אברהם ראב"ד מק"ק גלוגא (עיין זרע אברהם נה"ב) :

[מא] הרב אברהם דיל ויקיני (עיין לקושי אריות נה"ב) :

[מב] מהר"ר אברהם ויטמנר (עיין אהבה חסד נה"ב) :

[מג] רבינו אברהם וזמרא מביאו הרא"ם על רש"י וריש פ' סהרה מקרימו לרבינו הלל . ונראה שפ' תורת כהנים כמו רבינו הלל ואינו מוכרח :

[מד] מהר"ר אברהם זכות (עיין מה' יחזק אבוכיב) :

[מה] מהר"ר אברהם זכשן המיו של הרב האגור והזכירו סימן בשמחה : [מז] מהר"ר אברהם לבית חזן יש לו תשובה כ"י בס' זרע אנשים כ"י :

הרב

ביומא והרביציה הם משם החסידות דשאני יסמאל דס' קראו כן עי"ש ואין כאן מקום להאריך :

מעתה הנה לא אהב לדבר הרב המני"ט דאין להעלותם אלה מאברהם ואולי והנקרא בשם קודם אברהם אינו כלל כמו שעמלו בקדוש וכו' והדבר קשה על הרב שואמר כן מדעתו בלי שום סמך מרז"ל או מקבלת הגאונים ואילו סיוס אומר בדרך עזה טובס כמניין אצל ריפא חומה שמינו כלל כמו שעמלו בחורס וכו' וכו' דבר קשה והעולם טובסגים כספך קראו בשמותם אדם נח שם מהללאל וכוונא . והנה הרב כנס"ג ביד מ' כ"ס הכוא דברי הרב המני"ט הנזכר וכתב עליו וזאת תמים שפיר מנינו באמוראים רבי בנימין בר יפת וחי' שמינו של רבי יפת עין גרד המניס וזכר לכן גדול בחורס ובתכירות כר' יפת עכ"ל . ובספר מכשירי מילס כתב יוסף להבנים על דבריו דיעה לא מנינו שיהיה גדול בחורס והעולם אימא כך דאין יפת נפי שערך גרד לא זכר לכן תלמיד חכם אבא יפת גופיה דניק מחמא זכר לכן גדול בחורס כ"י בנימין ונכר"י כתב דכיוצא יב להסביר מעקביה בן מהללאל ואף כדבריו יש לפקפק כמיש על הרב המני"ט עכ"ל . והאשמיט מניס הדבר ספר ויהסין מנה ר' יפת אביו של ר' בנימין ככלל האמוראים ע"ש וידוע דהרב ספר ויהסין גדול כמו ונקר מאד בש"ס ובמדרשים ועליו שער הרב כנס"ג כמו שכתב שמיס מביא רחיש ממנו . ועוד יל' דכיה עטות קולמוס להרב כנס"ג או למעתיק וכיה רלנוס לכחוד ואני תמים שפיר מנינו באמוראים ר' יפת אביו של ר' בנימין בר יפת ואבג שמיסס דכיה ז"ל או מהמעתיק כתב כמו שכתב לפנינו . ומאן דכתבה אי הדל בדבריו יוסף דיש להסביר כיוצא מעקביה בן מהללאל כינו דמסתמא מהללאל סיוס גדול בחורס ועוד דכיוצא כתבה ור"ל אף כי השר לא הודיעו לאביו . שוב ראינו בספר סדר הדורות שפקק קתה על הרב מ' ויהסין שמה ר' יפת ככלל האמוראים והכיל ר' בנימין בר יפת . וזאן א' ראי' דאשכחן ר' אליעזר בן דסח היה אמורא כמיש כיומא ד' קי"ד והרב ספר ויהסין ואין להאריך בזה וכוונא אשכחן דכוותי . ודי כנס"ג מנינו בזה שמיס ויהסין חכמא . וכן אמר' דכיה יסודר בר אלעאי ורבי אלעאי תלמיד רבי אבהו ש"ק דסיוס ואס כן אין להסביר מר' בנימין בר יפת דסיוס ליה למימר כ' בנימין בר' יפת ואין להאריך . ובספר קולא הדורות כתב שמיס חסד חסיד מקובל תלמיד מהר"ו ז"ל ושמו ר' יפת ע"ש דף מ"א ודוק היטב כי קהריו . ויסביר הדורות דף קט"ה ע"כ מביא שמיסר כמה חכמים גדולים כה' יפת הלוי ע"ש :

(ועדין) לא הונח לנו מדברי הרב המני"ט) דקססין ותני ומפי עמוא חמרה . ואילו סיוס חומר מש' ז"ל או שקבלת רכותיו חסרנו . אכל כרב ז"ל כתב סתם כאלה הם דבריו מדעתו וזו היא שקסס כמיש בענייניו לעיל ועיין מה שכתבתי ע"ז בקונטרס יוסף אומן סוף סי' י"א בס"ד :

איברא דיש מקום לגדר דואין כך קיבל או י"א סמך מחז"ל מאחר גור חומר בפשיטות דאינו בכלל מי שעמלו בחורס ונראה נחת רוח ליוצרו ואבג שמיסס לא אמר חומר פיקר מטיין ושם סדרך אלא מסיק ממנה שהיוס קראו בשמותם כניס וילדו אדם יפת מהללאל וכוונא כמיש שם ולא עוד אלא דיעה ומהללאל נמלא ביומי התנאים והאמוראים כאשר כתבתי שם :

ואכלי מה שגדרנו בסדר המנייני לאו מדפשיס אמרם אלא קיבל וס מכותיו כרם עיקר ששוכי מרז"ל יש להם עעס לגדר כמיש מו"ס הכהנס כ"י פ"ג דגדוסי וסכאחי איס הדל כמיס מקומות כוונא חסדי המקובלים י קודם דור סלגס סיו כל כמיסות וכו' ויאלות מאורא א' ומדור סלגס סגכר אברהם אש"ס וכו' . ומה שסערותי איס הדל בזה כמיס סקטן כרבי יוסף א"ה ס' מ"ו ככר וסכתי כקונטרס שמיס סרגל פסח דף י"ה ע"כ . ועלה דידיו דראשית תבואת ישראל סאח מאברהם אש"ס ואולי טוב טעם כי ילד וילד זס שמו אש' ויקראו מונח אברהם אש"ס ואולי דכו סיס מהחיל שם עס יסראל :

וצה טוב ומה נעים מה שחז"ל דאין קורין אבות אלא לשלס אברהם יחזק ויעקב אבותינו ע"ס דאורא אומת יסראל

תלמיד הרב הגנ"ן ואהיו הרב מהר"ר יצחק יצחקי. ומתלמידיו הם גדולי דורנו מהר"ם האגני ומהר"י הכהן. ומורנו הרב לסר הכמת האמת עם הרב החסיד אבי אמי מורתי. ועטרת ראשי אבא מארי זלה"ה למד לפניו בסוף ימיו בשנת תפ"ט. והוא נתמנה לראש בזמן גדולים. והרב מהר"י הון מופלג בתורה וזקנה קרא עליו זה יעצור בעמי והיה דבר ובהגיו לאריא דבי עילאי כחיל אך ידענו נאמנה מהזקק חסידותו בצניעא. והיבר חבד גדול על הרמב"ם ועל יור"ד ועל הלכות גושן וישראל ולא נדפס כל"א שו"ת זרע אברהם ב' חלקים :

ראני ראוני כמה כתיבות מכרם ז"ל וענינו ועונו ונפלאותיו רבו. ועלה לשמים כחובי ירושלים יום פשע יג' סיון פס"ט וכיו לו שנות חיים. ונאכזבתים דרכי נודע סוקר גדולו וסוף סוף ראשון בונגנו כקבר בתוך ד' אמות לזכרו סגנון סגנון. ושמעתיו מפי רבני ירושלים סוקרים ז"ל שסד כדורו ספסרו נוסף על חכמתו סוף מהנכס בחסדו נוסף וידעתיו כמה ענינים מכרם ז"ל :

[א] מהר"א אברהם (?) ירושלמי (עין מסד יוסטע לונגין) :

[ב] מהר"ר אברהם ישראל (עין מסד חכמה נח"ב) :

[ג] מהר"ר אברהם ישראל זאבי (עין מ' חכמה נכמסר מרדכי אזולאי לעול) :

[ד] מהר"ר אברהם הכהן (עין צע יתק נח"ב) :

[ה] מ' אברהם הכהן פיינמיל א' מרבני אמשטרם ואח"כ היה רב בהמבורג וחיבר חבור נחמד ס' מנחת כהן ונדפס שנת תכ"ח. והוא היה מטרעית צאן קדשים של הרב מהר"ר שאול הלוי מורטירא. וכפרו עלה לרצון ומאמר מבוה השמש אשר בתחלת הספר הני' בענין בין השמשות הרב פרי חדש ב' עליו ונדפס קונטרס הרב פרי"ה הלוי בסוף ס' שמן למאור להרב מה' עזרא מלביזלה"ה. גם הרב הגדול מהר"א בקונטרס אשר בספר רב יוסף למהר"י קצבי כהב עליו. ומאמר התערובות קצרו וכ' עליו הרב פרי מגדים בפתיחתו קודם הל' תערובות עיין שם :

[ו] מה' אברהם הכהן מק"ק זאמזשטש (ע' בית חכמה נח"ב) :

[ז] מהר"ר אברהם לאניירו (עין נקדחת ספסוף נח"ב) :

[ח] הרב רבי אברהם הלוי (עין נטולא סולד נח"ב) :

[ט] מהר"ר אברהם הלוי ברוכים ז"ל הוא הקדוש שראה השכינה עין בעין בהקין כותל מערכי :

ולקול ספסור כדי שלא יעקק שום אדם כלבו אני אפסד כמיטב פאסר אנו מחמינים ודאי ככל דברי ח"ל לסד מזו מאמסר בילקוט יומים סימן ע"ז פ"ט אמלס יוגרס כשנעס

[י] הרב המקובל מה' אברהם חזקוני (עין ז"ס הקם סהורס וספי ידוע נח"ב) :

[יא] הרב החסיד כמה' אברהם חיון (עין שלמי נדור נח"ב) :

[יב] הרב אברהם חיון (עין אמרות ססורס נח"ב) :

[יג] מהר"ר אברהם י' חנניא תלמיד ותק למהר"מ"ט חמיו של הרב החסיד מהר"ם הלוי נזיר. חיבר בית אברהם קונטרס עצום ורב על עיגונא וס' על שרשים וכללי הש"ס ומדות חכמים ושו"ת רבות ושקיל וטרי עם הרב פני משה :

[יד] מהר"ר אברהם י' טוואה חיבר שו"ת ונדפסו בסוף התשב"ץ וכותב

על הרמב"ן ועל הרשב"ץ אדוני זקני והוא מרבני אלגזאיר כאשר יראה הירואה בתשובותיו הנזכר :

[טו] מהר"ר אברהם מייב (עין נמי יוסף. זרע יתק נח"ב) :

[טז] מהר"ר אברהם טריוס צרפתי חיבר ס' ברכת אברהם על דיני נט"י והסכימו על הדפסת הספר מרן מהר"י קארו ומהר"ר אליה הלוי ומה' אהרן מבראני דודו של הרב המבי"ט תלמיד מהר"י פאסי ומזכירו מרן בב"י. ומהר"א טריוס הנזכר כתב שם שהיה מנזע רש"י. ושטיל וטרי עם מהר"ר ישראל בן הרא"ם. ומהר"א הנזכר ברפולוגיה דמהר"מ"ה ומהר"ד :

[יז] מהר"ר אברהם טריקה אחר מרבני מצרים הביא תשובתו הרב גנת ורדים א"ה כלל ד' ס' ג' ובס"ד ד' כתב כמוצא שלל רב מצאתי תשובת הרב אברהם טריקה ושקיל וטרי בדבריו. ושם בח"מ כלל ג' ס' ג' א' הובאה תשובת הרב מהר"א טריקה הנזכר : [יח] ה"ר אברהם בן ה"ר יהוסף חמיו של ר' יהודה התמיד (עין חספס נח"ב) :

[יט] הרב אברהם בכ"ר יחזקאל חזקוני תלמיד הרב חספס יום טוב. קונטרס כ"י :

[כ] מהר"ר אברהם יהואל פישל (עין וידא) :

[כא] מהר"ר אברהם היכני תלמיד מהר"מ"ט חיבר ק' מומורים וקרא הספר חוד מלכות ונדפס. וחיבר אשל אברהם. דרושים וס' חספס מרובה באור על התוספתא. חש בידי השובה בדין אינו ניוזנית ואינו עושה ב"י מהרב ז"ל :

[כב] רבי אברהם בר יצחק מרמון ספרד (עין בריס מנחה נח"ב) :

[כג] מהר"ר אברהם יצחקי מורנו הרב בנו של הרב החסיד מהר"ר יצחקי בן בתי של בר זקנו הרב חסד לאברהם

נזיר מביא משיטה ב"י להרב הנזיר. והוא רבו של הרב בני אהרן כמבואר בתשובותיו : ונראה שבנו הוא הרב בנימין מוטאל שסידר ספר תמתי ישרים כמבואר בהקדמתו שם. ושמעתי שהיה מדקדק עצום והיבר כמה ספרים בהכמת הדקדוק :

[עו] ר' אברהם מוכר ירקות שמעתי מרד אחד זקן שקיבל כי יומי מדכדכל תחת בית מדרשו כיום חנות נאום. אי' שביח מוכר ירקות ובעי סיה אין בהנות וקורין לו ר' אברהם מוכר ירקות והיה לנוע דכר אין לו עם אדם ולולא אי' קם מהכסיל ושמעתי שר' אברהם סיה לומד כונוא עמוקס מאלד ומפרסס פירוש רחש וסיה נוקן דעתו לכל דבריו. וכלל אחריו ופאל לו שאלס עמוקס בש"ס וכואל שביח כי הוא פ"ס ולא ידע מלי קאמרי רבנן וע"י ספליזס וגזרות פתח סיו והסירו דבריו כהמסס ובקירות ספלא ופלא. ומהתן לו שביח כסוד ולא יודיע סדנר ונמקד כמה זמן מהכסיל מפלגל עמו וסיה מואל קורת רוח סהוא נגדל רבס. וכשנחנקס בישיבס של מעלס מהכסיל לוס להקל סיקחו לרב ר' אברהם מוכר ירקות כי אין כמזוס ואח"כ כספליזס ותנאליס רבוס תקיימס לוואלס סרב ז"ל. ומי שיש לו לב יקח מוסר ססכל עד כמה הוא נדר סורס לשמס ואח' לנטיס חכמס וססורס מכרות עליו ירוס ונכסל וגנבס. וסי לא ישנע מוב לכוליס כחמס :

[עו] מה' אברהם מונסון הלמד רבינו בצלאל אשכנזי והיה א' כרבני מצרים והיה סופר מהיר. ויש בירי חלק תשובותיו ב"י. וראיתי ספרי תורות מכתובת ידו יד הקדש בארץ מצרים. וכבר מהרש"ך ח"ג סי' ט"ו השב"ח השב"ח להרב ז"ל על כתיבת ידו הגדולה מאיר' לאר"ש :

וראיתי קונטרס ב"י שנתוכס עם מהר"ם די גונואס פל ס' אחרי אמת סחיבר לכשנז על מהכסיל ז"ל כהמסס סלמס וכי. נס ראייתו כקובן כי סחיבר דרוכוס נחמדיס. ותשובותיו סן סנס בשו"ס מהרש"ך ומהרש"ל ומכריע"ס. וסכן למתא קוסטאנדינא יע"א וסיהס נמוותס כסוד שס. וכרואלס יראל נביות מהכסילס אי"ס ס' קיעס ססוס כזמן מין ומכריע"ס ותסוכס ססניא מהרש"ס שס וסוס אללי כסכס ידו כל מהר"ם מונסון והקיס עלס מסקיס סאן סרב מהר"ם סכנדי :

[עו] מהר"ר אברהם מונסון האחרון (פיו תולדות חיים נח"צ) :

[עט] רבינו אברהם ממנופל"יר הוא מרבואתא קמאי והוא הר"א מהר"ר חיבר חידושים על הש"ס ובס' שהי ידות באור תורה פרשת לך לך מוכיר חידושו לחולין. והרשב"א בתשובות הזכיר חכמי התר ורבינו יונה ז"ק דברכות הזכיר הר"שמן התר (ועיין בלגנות סרמכ"ס) :

[פ] מהר"ר אברהם ג' מוסה רב מוכקס מקובל גדול א' מרבני מערב הפנימי. חיבר שיטה על כושה ב"י נחמדת. וראיתי שיטה זו ובסופה באיר להל' המץ להרמב"ם וקצת פ' ההגדה עד"ה ועל מס' אחרות. ובס' שיח יצחק מביא מחידושו ליומא והיו מתוכחים בקבלה עם הרב החסיד מהר"א אוולאי של מרוקוס כנראה כהנהגותיהם בכפר אצירות

פסנעס סוכמס רלס אשס לונכס סחוריס וכו' ואמס אי הויפא ליון וכו' ע"ס :

[ע] מהר"ר אברהם הלוי הורוויץ אביו של הרב הקדוש בעל שני לוחות הברית תלמיד מור"ם בעל המפה חיבר כפר עמק ברכה וספר ברית אברהם וס' יש נוהלין וזרע אברהם ורע קדש רבנים מופלגים וקדושים : [עא] מהר"ר אברהם הלוי י' מינא'ש בזמן סרב כאשר תראה בשו"ת אבבת רובל תשובת הרב הנזיר סימן ז"ך. ושם תשובת מרן על הענין ע"ש :

[עג] מה' אברהם הלוי בן הרב דרכי נועם היה אב"ד במצרים ועשיר תורה גדולה במקום אחד וחיבר שו"ת גנת ורדים וס' גן המלך וס' יאיר נהיב. ושקיל וטרי טובא עם מהר"ם י' חביב ומהר"א יצחקי ומהר"י פראג' וסיעתם. ויש לו קונטרס מלחמת מצוה בדין מילה בהוקף גדול וכבר השיגו עליו מוריגו הרב מהר"י זאבי בפרו והרב פנים סאירות ח"א סימן ז'. ועוד נמצאו אתי פסקים ב"י מרבני דורו לסתור דבריו. ועוד הי"ל דרשות הרבה ולא נדפכו גם שו"ת אחרות שלא נדפסו :

[עג] רבינו אברהם בנו של הרמב"ם וכותבין עליו הרב ר' אברהם החסיד וחי אחד וחמשים שנה ומחצה כמ"ש הנגיד רבינו דוד בנו והבאתיו בח"א דף נ"ג (פיו סרמכ"ס כמות מ') ובס' יוחסין כתב שחיבר שאלות. ואני הצעיר ראיתי בס' ב"י קצת תשובות מרבינו אברהם על לשונות מר אביו הרמב"ם שנשאל עליהם. ומהר"ם אלשקר בתשובותיו סי' צ"ו מביא לשון אחד מספר שחיבר רבינו אברהם וקראו בערבי אל כפא"יה ובתחלת מעשה רוקח גל הרמב"ם ח"א מביא הרבה חרושים ממנו :

[עו] מהר"ר אברהם מדינה הי' מרבני מצרים בזמן מהר"ם הלוי ויש לו תשובה בכפרו דרכי נועם ח"מ סימן נ"ו :

שמעתי סדנר ז"ל סיה נקי כהמסס סאיוניג' על מהכסילס וסוא חכמס נפלאס כמס' קונטרס מדבר קדמות ססכסס חיל' ושמעתי שסאל על ססמית לומתי ינוא וססיונו מי שאל ואל נפן וססרי. ומור נסלול פסס אחרס שיסיונו על סאלס זו וססיונו סנס מיתס' ותסוכסו כלסס כלמל ולכן לא יסכס. ואש' ראייתו נזיר ומכתיב סרב ז"ל נוכס תסוכס סססיונו על סאלס אחס ומכסוכס סיהס כלשון סיקס :

[עו] הרב הגדול מהר"ר אברהם מוטאל חיבר כפרים הרבה ותשובותיו בס' תורת חיים למהר"ש ח"א סי' כ"ג ובס' בני שמואל למהר"ש חיון בשו"ת סימן כ"ט וס' ל"ח. והנודע מפי כפרים הוא שחיבר ס' מנן אברהם בעניני גישין והביאו הרב כנה"ג בא"ה. גם הרב קול יעקב בחידושי הלכות במכת

מיוחד על זה והאריך למעניתו :

[צ] מהר"א (אברהם ?) ׳ עזרא (עיין מסרי יעקב ׳ נעוס) :

[צא] מה' אברהם ׳ עקר עקרא (עיין אחי לבנו כללים למדעס דכס נח"צ) :

[צב] רבינו אברהם מפיוזו יש תשובות מהרב ז"ל בשבלי הלקט ומהם בח"ב סי' ו' וסי' צ"ב :

[צג] מהר"ר אברהם פישל (עיין אחי נח"צ מסרי נח"צ) :

[צד] מהר"ר אברהם מפראנ עשה הגהות על הטורים ומביא מדבריו מור"ם והאחרונים ומהר"א מפראנ חבירו של מהר"י מברונא :

[צה] מהר"ר אברהם מפרימסלא (עיין ספח סאסל נח"צ) :

[צו] מהר"ר אברהם צלח הכיא תשובות מהרה"ש ח"ג סימן י"ב :

[צז] מהר"ר אברהם צמח (עיין גרית אכרס נח"צ) :

[צח] מה' אברהם קארו בן הר' רפאל קארו שהיה רב בק"ק אנדרנופלא יע"א והיה מורע מרן הקדוש והיה חורגו ותלמידו של מורנו הרב מהר"א נחום. היה שקדן בתור' פלפלא הרינא והן בעון נפטר בקצרות שנים וקצת קונטרסים כתבם מורנו הרב הנזכר על שמו בספר הזון נחום :

ואני בעניי בקונטרס יעיר און דף מ"ב כתבתי שמהר"א קארו חיבר קונטרס בענין דרשנין מעמא דקרא. והאמת דכתבתי מהרשום אצלי ולא היה בידי חזון נחום וכעת נראה דנתחלף לי אם למקרא במעמא דקרא וה' יצילנו משגיאות (ועיין קונטרס נח"צ) :

[צט] מהר"ר אברהם קונקי (עיין אבן דרכים מנחת קנאות נח"צ) :

[ק] מהר"ר (אברהם במו' אריה ליב) קדמנקש אישכנזי (עיין מעיין חכמה נח"צ) :

[קא] מהר"ר אברהם קשמיל (עיין מסרי ישראל ואחי) :

[קב] מהר"ר אברהם רודריגין (עיין אחי ללדיק נח"צ) :

[קג] מהר"א (אברהם) רוינו (עיין מסרי מנחם וזות) :

[קד] מהר"ר אברהם רוזאנים (אדאשן. שקיל וטרי עם הרב פני משה.

זבשר"ת מהר"ש פרימו בריש ס' כהונת עולם יש תשובות מהרב ז"ל והזכר במוצל מאש ובספר רב יוסף. והיה חמוי של הרב משנה למדך והיה סיני ועוקר הרים וכתב הרבה בגילון הספרים וכל הדברים קצרים שיש במש"ל על מהרש"ך בתוקף הם מהרב ז"ל והעתיקם זהנו המש"ל בספרו והמקדד השב

דחורה דוליה היא. ואני הצעיר ראיתי ספר גדולי תרומה וכלו כמעט כחוב מגלוונות מכלי הרב השגות עליו. גם בתשובות מהרש"ך כתב בגילון בתוקף ובמקום שכתב כאן הסר שאכלהו העכברים דרך בדיחותא כתב הני עכברי רשיעי גינהו דאכלי משופרי שופרי והניחו יתרם הנדחה והצולעה. והשיג על הכתוב :

[קה] מהר"ר אברהם רוזאנים האחרון. בזמנינו רב בקושטרינא ויש לו

תשובות בספר בתי כהונה ח"א והפליג בזקנה ועלה לעה"ק ירושלים ת"ו. ואני הצעיר בנערותי זכיתי להקביל פ"ק כמה פעמים ונתכבמתי מתורתו וקסתי ננהר"ת כמגורסם מהקדמות והכבמו' שנרפסו בשמו בכמה ספרי : [קו] רבינו אברהם מרומנבורג הרב שבלי הלקט מביא תשובות ממנו ז"ל :

[קי] הרב אברהם רומאנו (עיין מלחמה חונס נח"צ) :

[קי] הרב אברהם הכהן רפאפורט (עיין ספח כלולס נח"צ) :

[קט] הרב החסיד מהר"ר אברהם בעל שבלת הלקט (עיין שבלת סלק נח"צ) :

[קי] מהר"ר אברהם שונצינו (עיין מסרי נסוס רוזיליוז) :

[קיא] מהר"ר אברהם בכ"ר שמואל (פי' שרס סאק נח"צ) :

[קיב] מהר"ר אברהם שער אריה (עיין גלמי גנונים נח"צ) :

[קיג] מהר"ר אברהם שרביט הזוזב בתשובות פ"מ ח"ב סימן פ"ה :

[קיד] הרב אברהם תלמיד האר"י ז"ל (פי' גלי רויא נח"צ) :

[קיו] ר' אדונים הלוי בן לברט המערבי ממדינת פאס חיבר מחברת בשרשי

הדקדוק ורש"י בפירושו מזכירו בשם רונש בן לברט כמה פעמים גם הראב"ע בס' מאונים הזכירו בכלל זקני לשון הקדש. ואנכי איש צעיר ראיתי בבית נכחתו של אהובנו הנבחר המרומם השר והספסר סיני' משה בנימין פואה יצ"ו סעיר ריגיון ספר ישן נושן והוא מחברת דונש והשגות מנחם הספרדי ז' סרוק עליו תשובת תלמידיו דונש ותשובת תלמידיו מנחם. ושם ראיתי אמרי קדוש התייר הנדול רבינו תם מכריע ביניהם. וכל כת בראשית מחברתו שר בשירים וחרוזים יפים. גם רבינו תם שר לו נאמר שיר ארוך והלא בראשית הבתים הראשונים היו לאותות יעקב בן רבינו מאיר והכל בשרשי לשון הקדש ודקדוק ופזרון התיבות של המקרא. ובבית חשר המרומם הנזכר ראיתי גמרא קדמונית כמ"ש במערכת ג' אות ד' ע"ש (עיין גמ' נח"צ) :

ראשונים ושם נאמר כי חיבר על ספרי ומכילתא ועוד לו ס' מצח אהרן ומצנפת אהרן בכ"י . ועבר בארץ מצרים והרביץ תורה שם וראיתי חתימתו בפסקי רבני מצרים כ"י . ונכדו אשר ישא את שבו היה אחד מרבני עה"ק חברון ת"ו וראיתי תשובותיו כ"י בספר הרב חנניה אישפריאל מרבני חברון בזמן הרב המוסמך מהר"ה אבואלעפאי הזקן . גם ראיתי תשובתו כ"י שקיל וטרי עם הגאון מהר"א אמינו איש ירושלים . ובס' דרכי נועם ושו"ת הרב כנה"ג הנדפסות ובשו"ת מהר"ש הלוי אב"ר איזמיר כ"י הובאו קצת תשובותיו . והיה רב באיזמיר ויכפר על בני ישראל ברעש . ומדרוש אשר דרש הרב בינה לעתים בהספדו מוכח הנפטר בויניציא כאשר בעינו יראה הרוואה מתוך דברי הירוש הנזכר . ובס' קורא דדורות דף מ"ז כתב הנפטר בעיר הקודש ירושלים ת"ו :

[קנז] מהר"ר אהרן בן חיים נכד הנ"ל (עיין לפני זכ"י . ועיין מ"ס הנניא אישפריאל) :

[קנז] מהר"ר אהרן ב"ר אבי (עיין מהר"ס מרחשני) :

[קנז] מהר"ר אהרן ייטלים (עיין זכ"י וזכ"י) :

[קנז] מהר"ר אהרן הכהן (עיין שמואל נח"כ) :

[קל] רבינו אהרן הכהן מלוניל חיבר ארחות חיים מקרוב נדפס חלק אחד ועוד יש חלק שני כ"י מדיני איסור והיתר ובס' קורא הדורות דף כ"א ע"ב כתב שהיה בזמן הרמב"ן והרמ"ה והוא רבינו אהרן הכהן אשר לפניו ובית דינו השיג הרמ"ה על הרמב"ם כמ"ש מגדל עז פ"ח דתשובה :

ואני בעניי אומר דצדקו דברי הרב ס' יוחסין שכתב שהיה בזמן רבינו ירוחם שהיה בס' ארחות חיים כפורש שתדיר כותב הרשב"א ז"ל ומזכיר הרבה להר"ש אישבילי תלמיד הרא"ה והרשב"א כאשר ידוע אצל עי"ן רוג"ל בס' ארחות חיים ואיזה לשונות מיתית מן בב"י כגון בא"ח סי' תרמ"ו וי"ד סוף סי' קכ"ז שכתב בא"ח בשם הרישב"א :

ועתה ראיתי לרבינו ירוחם חלק אדם נתיב ט"ז אות כ"ה שכתב כתוב בארחות חיים וכו' וזכר בב"י סי' ס"ט הביאו בשם ארחות חיים ג"כ . ומ"מ אין לומר דקדם לרבינו ירוחם שהרי מביא תדיר להרישב"א כמדובר . וצ"ל דהיה ברור רבינו ירוחם ור"י ראה כפרו :

אמנם אה"כ נתברר לי שרבינו אהרונים כתבו בגליון רבינו ירוחם איזה חדשים מהנחברים ואח"כ הכניסו המדפיסים הכל בתוך ס' רבינו ירוחם . ולפי"כ קרוב בעיני שאלה הדברים אינן דברי ר' ירוחם רק הגה"ה מבהוץ : ספר הכלבו הוא מעתיק על הרוב ס' ארחות חיים ועמ"ש מן בכף משנה ריש הל'

[קנז] מהר"ר אהרן אביוב בימי מהרש"ם . חסנן דמביא תשובותיו ושקיל וטרי עמו :

[קנז] מהר"ר אהרן אזוביב הנה באה תשובתו בתוך תשובות מהר"ר אליעזר בן ארחא ז"ל וכמדומה שהרב מהר"ר אהרן הנזכר היה חסיו של הרב משה יוסף ז"ל כפי מ"ש חתנו הרב מהר"י זיין ז"ל ובעת אין ס' הנזכר בידי :

[קנז] מהר"ר אהרן אחי הרמ"א (עיין מרחשני אישפריאל) :

[קנז] מהר"ר אהרן אלפונדרי חיבר יד אהרן ע"ד הרב כנסת הגדולה והספרים שציאו לאור אחר הרב כנה"ג ושקלא וטריא . ונדפס על א"ה ועל א"ה שני חלקים . ועונה נדפס ח"ב על א"ה בסוף ס' משה אפרים להרב מהר"א ארדש . ונדפס להרב ז"ל מרכבת המסנה על הרמב"ם ח"א . וזכיתי להכיר להרב הנזכר בזקנותו בעלותו לעה"ק חברון ת"ו ונהניתי מזיו אור הורתו וקדושתו . ושמעתי מפיו פה קדוש שהיבר על כל ד' חלקי הרמב"ם ועל כל י"ד וקצת על ח"מ ונשקף הכל . גם גילה לי שמסורת בירו שהוא משבט יהודה ממשפחת בצלאל . והוא היה תלמיד הרב בנימין הלוי בן מהר"ש הלוי אב"ר איזמיר ומביא בספריו כמה קונטרסים מתורת רבו בידוע :

[קנז] מהר"ר אהרן אבאיריליוו (עיין פני חסנן נח"כ) :

[קנז] הרב המקובל החסיד משה אהרן ברכיה ממודינא הרב המזכיר ספר מעבר יבק חיבר פי' לתקוני הוזהר הקדוש וחבור גדול על פי גורי האר"י וצ"ל ד' חלקים . והם ח"א שמו כשחת קדש . ח"ב שמו זית זך . ח"ג שתיל פורה . ח"ד אמרי שפר . ראיתם מכ"י יד הקדש בעיר מודינא אצל הקצינים ידאי אלהים אנשי חסד ואמת בני משפחה דרמה והמיוחסת משפחה סאנגוויניטי אשר הם משלשלת בת בנו של הרב ז"ל . והרב הנזכר הוא תלמיד הרמ"ע ועלה לשמים שנת שצ"ט . ושמעתי שהיה לו מגיד ושמעתי עומס רבס עזוזו ונפלאותיו ז"ע :

[קנז] מהר"ר אהרן המון (עיין מהר"ר נאון מרחשני לסוף . ועיין דונט שכתבי ידיו נח"כ) :

[קנז] מהר"ר אהרן וירמיש דיין ק"ק מיין (עיין מאזני אור נח"כ) :

[קנז] הרב אהרן חיון (עיין מהר"ס גאלאנטי) :

[קנז] מהר"ר אהרן בן חיים ממדינת באס מבית דינו של הרב ויראל הצרפתי בא לויניציא והדפיס רבבור הנכבד קרבן אהרן אחר ד' כהדורות . ולב אהרן על נביאים

הלכות שיפר :

[קלא] מהר"ו אהרן הכהן פרחיא תלמיד
מהר"ר חסדאי הרב המחבר
תורת חסד. והיה רב בשאלוניקי וחיבר שו"ת
פרח מטה אהרן. פרחי כהונה. בגרי כהונה.
זכרון דברים ושקיל וטרי עם הרב פני משה
ומהר"ש גאון. והיה עשיר תורה וגדולה
ומראהו כמלאך ה'. ומתשובותיו ניכר תוקף
גדולת תורתו :

[קלב] רבינו אהרן הלוי נכדו של הרז"ה
בעל המאור כמ"ש הרישב"א
סוכה דף ל"ד ובאחרות חיים דף י"ז ע"ב וכ"כ
מהר"ו זצ"ל בשער הגלגולים. ודלא בספר
קורא הדורות דף כ"ב ע"ב דנסתפק אם הוא
ממשפחת הרז"ה וכתב ואולי כולם משפחה
א' עכ"ד ע"ש באורך ומס' קצור שבלי הלקט
נראה כן וראי שהוא קורא הרז"ה בעל המאור
זקני ולהרא"ה דודי (ועיין קצור שנלי הלקט כח"צ).
ועתה ראיתי להרישב"א בחי' סוכה על דף ל"ד
ע"ב בסוף המשנה שכתב והנכון כמו שפי' הרב
בעל המאור זקנו של רבינו גר"ע ז"ש. וידוע
דהרישב"א כותב רבינו סתם על הרא"ה שהוא
רבו מובהק. וכבר רמזתי כן למעלה ע"ש.
ובהקדמתו לברק הבית צ"ל בר זרחיה בר יצחק
בר זרחיה :

וכתב מהר"ו זצ"ל מס' שדרכים נפשו משה קין וסוף גלגול
רב חסדא מכתבא גאון :

הרא"ה תלמיד הרמב"ן ואהיו רבינו פינחס
הלוי. ותלמיד הרא"ה הרישב"א
ועלה לשמים שנת ג"ג. ועיין בתשובת הריב"ש
סימן שפ"ח :

הרא"ה חיבר חידושים על התלמוד ונדפסו
חידושי הרא"ה לכתובות וגם אני
ראיתי חידושו על קצת מס' כ"י. והרישב"א
ומהר"ר בצלאל בחידושיהם הנדפסים ואשר
המה בכתובים שמעתיה בפומייהו. וראיתי
פסקי הלכות להרא"ה כ"י. וחיבר פירוש על
הלכות הרי"ף כמ"ש הר"ן פ"ק דמגילה והה"מ
פ"ב דשבת. ונדפס בוק הבית לו ז"ל השנות
על תורת הבית להרישב"א :

סרגלא בפומייהו דרבנן בתראי הלא בפרתם
שהרא"ה חיבר ס' החינוך וכ"כ מהר"א
אלפאנדרי בסדר אליהו דף ס"ז ובס' החינוך
עצמו בהגהה שברפוס ריש פ' הרומה. ויש
לפסק קצת דעל הרוב כשנוכח הרמב"ן
כותב ז"ל וכמה פעמים כותב מפי מורי ישכרו
אל. עוד זאת אדרש דאשכחן כ"ה זימני דדעת
הרא"ה נגד מ"ש בפר החינוך :

ידע דבמצוה שכ"ו בסוף נראה דהיה שנת ה'
אלפים י"ו והרמב"ן בשנת כ"ז עלה לעה"ק
ירושלים והוא כותב עליו ז"ל כנוכר. ואולי
הוא ט"ס :

[קלג] מהר"ר אהרן לפפא חיבר בני אהרן
שו"ת ועוד לו חבור על רבינו
ירוחם ונאבד. ובעיר איזמיר ראיתי שיטת
מקובצות מהרב כ"י שעשה כלאכת הרב
בצלאל אשכנזי. והיה תלמיד מהר"ר אברהם
מוטאל והוא היה תתנו של מהר"ש אלגאזי.
ובספר בני אהרן שקיל וטרי עם מהר"ש
ומהר"ט ומהר"י איסקאפא והרב כנה"ג. ותתנו
מהר"י י' נעים הרב המחבר משכנות יעקב :

[קלד] החכם השלם אהרן הסבעוני מעיר
סלא (עיין סגול קדש כח"צ) :

[קלה] הגביר אהרן פרדו (עי' מסד'ס גאלגלס) :

[קלז] רבינו אהרן מעיר קרדינא (עיין
קרניס כח"צ) :

[קלז] מהר"ר אהרן רוזאנים (עיין מהר"ר
רוזאנים) :

[קלח] מהר"ר אהרן שמעון אב"ד ור"מ
בק"ק פראג. איש אלהים
קדוש ובנו מהר"ר בנימין וואלף אב"ד דק"ק
פיהם ונכדו הרב אליהורבה ווטא ותתנו של
מהר"ר בנימין הרב שבות יעקב ומנהת יעקב.
והרב אליהו רבה וגיכו לפעמים מזכירים אתה
חרוש דין מהגאון הרא"ש ואירע דבר להרב
שפתי כהן עם הרב הרא"ש כמ"ש הרב שבות
יעקב ח"א סי' ל"ו :

[קלט] מהר"ר אהרן ששון תלמיד מהר"ם
מטאלון תתנו של

מהר"ש הלוי הזקן ונדפס חלק מהשיבותיו
בפלגול עצום הוא ס' תורת אמת. ותלמידיו
גדולי הדור מהר"ש ומהר"ש יונה. והיה בזמן
מהרשד"ם ומהרש"ך. ונכדו הוא הרב אהרן
ששון דשקיל וטרי עם הרב פני משה בח"ב
סימן ק"ה. והיה כן אחותו של הרב כנה"ג.
והרב משנה למלך מזכיר מקונטרס הן ישלח
שהיבר ומחידושו לפעמים ובהם ריש פח"י
דאיסורי ביאה. והרב בני יעקב מזכיר להרב
תורת אמת בשם מר זקני ולנכדו בשם מר דודי :

[קמ] הרב אהרן ששון נכד הג"ל (עיין לפני
זס בסמוך) :

[קמא] מהר"ר אהרן תאומים (עיין בגני חסד
הסן הכהן כח"צ) :

[קמב] הרב אור שרגא פייביש (עיין זס
לש כח"צ) :

[קמג] מהר"ר אורי דלוגאטש כק"ק
סטנאב. חיבר על ש"ע ח"מ

ותוספות על סמ"ע והוא בכ"י :

[קמד] רב אחא משיבאה גאון בעל
השאלות כתב רבינו הח"י זצ"ל
שהוא גלגול רב אחא המזכיר [לסלן בסמוך] והיה שנת
ר' ארפוס תק"י והלך רב אחא משיבאה לארץ
ישראל והיתה מנותתו כבוד :

לומר שהוא בעל השאלות. והבין חזקנו לרבינו שמשון בספר כריתות בתקדמת חלק ימות עולם שכתב דרבנן סבוראי הוסיפו מעט על חבור רב אשי כמו בתחלת קדושין שכל הגמרא עד בכסף מנ"ל מדברים שהוסיפו מיעתם או מקבלתם וכן בתלמוד בבמה מקימ' פריך רב אחאי הוא מרבנן סבוראי עכ"ל. והא ריש קדושין כתבה נמי רב שריא גאון בתשובה הנזכרת הנקישו מן הראשונים וכל אינך קושי ופרקי רבנן בתראי תרצינהו וקבעיהו ע"ש. והריש"א בהירושון לקדושין כתב קבלנו מרבנותינו דכולא סנונין עד הכא דבתר הוראה היא ומרב הונא גאון מסורא איהו תני לה ואיהו דאסר כנתא וביומהי תקינו תקנתא דמורדת דנהיגי בה הגאונים :

[והנה מבואר כי] רב אחאי ורב אחא משבחה תרי הוו :

וכתוב בסוף ס' גנזיו נפשות מסמית עקיבל ממחרי' סוק ז"ל וכו' דפוס שמועות חס מהלכ מלך יסלח נקטנו כנכ אחאי ורב אחא. ואותיות אב נעשר אחד שנקט ע"י רבינו הארי' ז"ל וזה שמו אברהם :

וכבר ידעת דרב אחא משבחה הוא ניהו מחבר השאלות כמבאר מתשובות רב שריא גאון כי באה בספר יוחסין (ריא) דף פ"ח. ומבואר שם דהיה בזמן הגאונים אחר כמה גאונים והלך רב אחא לארץ ישראל וכו' ע"ש. והדבר ידוע כי בסדר הגאונים יש לסמך ודאי על רב שריא גאון דמנייהו תוי. ואם בדברי רש"י ותוספות ושאר גדולים כתוב לפעמים רב אחאי בשאלות הוא אנב שיטפא או טעות המעתיק :

ועוד הן בה דרבינו הארי' זצ"ל אשר רות ה' דבר בוגלה סודו למחרת' ז"ל רב אחאי היה מרבנן סבוראי והוא דומנין הש"ס קאמר פריך רב אחאי ורב אחא משבחה מחבר השאלות היה גלגול רב אחאי והבאתי דבריו לעיל :

והגם דהתוספות כתבו משם רשב"ם בריש כתובות המחבר השאלות היה סוף אמוראים והוא ניהו רב אחאי דקאמר הש"ס פריך רב אחאי וכו' כזבחים דף ק"ב דהיה מרבנן סבוראי. אלו שמיע ליה תשובה רב שריא כי העד העיד בנו דרב אחא מחבר השאלות היה אחר כמה גאונים הוה הדר מר משמעתיה. וכו' הרב צדה לדרך שהוא תלמיד הר"י בן הרא"ש דרב אחא משבחה חיבר ס' השאלות ע"ש בהקדמתו. וכתב הרשב"א בח' ברכות על דף מ"ג בשם רב האי היה נוהג מר שמואל ראש כלה רביה רב אחא משבחה ע"ש :

וזהו היות בס' שאלת שלום פ' השאלות שנידפס מחרש וכא לדידי מקורב והרב המכתב

רב אחא משבחה היה תלמיד מר שמואל ראש כלה. רבינו האי גאון הביאו הרשב"א בח' ברכות על דף מ"ג בסופו :

רב אחא משבחה חיבר שאלות כמדובר ומזכירין אותן גדולי הפוסקים :

ידע שיש כמה טעויות בשאלות הנדפסות וראיתי שאלות כ"י ובהם מצאתי לשון קשה בנדפסות דשם היה מתוקן. וכ' הרמב"ן במלחמות פ' כירה רב אחא רב מובהק אצל הגאונים והריב"ש סימן שצ"ד כתב שדבריו מקובלים כאלו נכתבו בתלמוד ע"ש. ובסמ"ג לאוין קמ"ו דף נ"ד ע"ב כ' משם ר"י אחרי ששאלות דרב אחאי שהוא בר סמכא וקדמון וגם רב יהודאי גאון מביא מדבריו ראי' בהרבה מקומות וכו' ע"ש. ובס' הפרדס כ"י בברכת אירוסין כתב אין לנו להטות מדברי הגאון אדוננו רב אחא משבח' כמפי משה ע"ה עכ"ל :

[קמא] רב אחאי מרבנן סבוראי. יש מן הראשונים נ"ן שאמרו דכי

קאמר בש"ס פשיט רב אחאי פריך רב אחאי מר ניהו. ורשב"ם כ' שהוא בעל השאלות ור"ת אומר שהוא אמורא כמ"ש התוספות ריש כתובות. ורבינו הארי' זצ"ל בשערי הגלגלים כ' בפשיטות דמ"ש בתלמוד פריך רב אחאי הוא מרבנן סבוראי :

וכתב שם ספיקו משרש עליון נודף משכונן כחית נסח מרובי' וכו' וכן ייבא סוף ואכני וכו' ע"כ :

רב אחאי. כתבו התוספות בזבחים דף ק"ב ע"ב ד"ה פריך רב אחאי דאמר רבינו שמואל דהוא רב אחאי שעשה השאלות שהיה מרבנן סבוראי דבתר רבינא ורב אשי דהוסף הוראה וכתבו אח"כ דבריו בסוף הש"ס עכ"ל ותיבת דהוסף נ"ל להגיה דהו סוף הוראה והיינו כדאמרין פ' הפועלים דף פ"ו אשר לו כתוב בספר דאדה"ר רב אשי ורבינא סוף הוראה ע"ש ובפירש"י. וקשה דרב אחא שחיבר השאלות לא היה מרבנן סבוראי אלא בדרות הגאונים כמבואר בתשובה רב שריא גאון הובאה בספר יוחסין. ודברי התוספות ריש כתובות שהזכרתי מלובגמים שכתבו שפי' רשב"ם דהיינו רב אחאי גאון ש"ש שאלות והיה בסוף כל האמוראים וכו' ע"ש. ולשון גאון והיה בסוף אמוראים לא מליק דאם היה גאון לא א"ש לומר סוף אמוראים דהאיכא דורות רבנן סבוראי ביניהם וק"ל על הרב סדר הדרות דף ע"ה ע"ב שלא העיר ע"ו הגם דהיבות שעשה שאלות נהונים המה בספרו בין חצאי לבנה וע"ש בסדר הדרות דף מ"ד ע"ד שוב נזכרתי דבתשובה רב שריא מכנה אפילו לאמורא בשם גאון :

ותו ק"ק על רבינו שמואל רשפי ה"ל למיכר רב אחאי מרבנן סבוראי לחור ומי הכריתו

[קנא] מהר"ר אליהו אלפאנדרי אחר המיתור
מרבני קושטנינא בזמן הרב
מהר"י רחאנים חיבר חבורים הרבה ונרפסו
מכתב מאליהו וכרר אליהו והיה תלמיד הרב
פני משה :

[קנב] ר' אליהו המדקדק (עיין טון טסס .
מחזורי נח"כ) :

[קנג] מהר"ר אליהו אביד בילגוריא (עיין סר
סכמל נח"כ) :

[קנה] מהר"ר אליה בכ"ר בנימן הלוי
הובאה תשובתו בשו"ת אבקת
רוכל למרן הקדוש הנ"פ פ"ש כחדש ס' ק"ט וטרן
משיב בס' ק"י (אין ס' זקן אהרן מצוי אצלי
לעת הלוה) :

[קניה] מהר"א גאליפאפה חיבר ידי אליהו
לבאר התקנות רתקון רבנן על

סדר הרמב"ם וקצת לקוטים והיה תוסב עיר
רודיס בזמן הרב מהר"ם ישראל בעל משאת
משה רב המקום . ובסוף הספר איזה לקוטים :

[קניו] מהר"ר אליהו דוויך מארס צובה
(עיין נכנס אליוס נח"כ) :

[קניו] רבינו אליהו די ויראש תלמיד
הרמ"ק חיבר ס' הקדוש ראשית
חכמה וס' תוצאות חיים שהוא סלת מהראשית
חכמה ובסוף ימיו יצא מצפת ויבוא עד חברון
ויקבר שם :

וכתב מהר"ו ז"ל ספר סדר הסדר והסדרים קודמו"ל ז"ל
נפ"ש ורוב זכריו בן יחידע לכן היו אלוסין זה לזה .

ונפ"א מלאכי כחוב סדר אליוס סמו' נהנית נפ"ש מהנפ"א :

[קנח] הג"מ אליהו ז"ק (עיין עשרת אליוס נח"כ) :

[קניס] רבינו אליהו הזקן ניסו של רבינו האי
גאון תיקן אזהרות
למצות והחזיק בהם אחינו בית ישראל אשר
באשכנז ורוססלאנד (ועיין אזהרות נח"כ) :

[קס] רבינו אליהו הביאווה התוס' במנהגות
סוף דף ל"ה בקשירות

התפילין ושאר דוכתי . ובשו"ת מהר"ם ר"ק ס'י
קכ"ו בפי' ואנא אפלה ובסוף ס'י קס"ב :

[קסא] מהר"ר אליהו חאקו (עיין רוב אליוס
נח"כ) :

[קסב] מהר"ר אליהו חיים רב במתא
קושטנינא והיה

בזמן מהרש"ם ומהר"ש יפה וכשהלך מהר"ם
בבהרותו לקושטנינא פלפל עמו בשם כוסי
כמ"ש בס' שמות הניטין . ונרפסו שני הלקי
תשובותיו העמוקות ודרושו הנחמדים אך רוב

חבוריו נאבדו . וכן בתו הוא הרב פני משה :

[קסג] הג"מ אליהו אביד דקק חעלם
וקנו של הג"מ צבי כמ"ש

בתשובותיו ס' צ"ג :

והיה נקי נפ"ש ונרפס ונרפס נפ"ש נרפס נפ"ש
ושמעי מעטיר אמן שמע מינו כל כהן סגור
הכרס

המהר"ר הוא הרב הגאון זה סיני מהר"ר ישעיה
ברלין נר"ו ובהקדמתו פר מיתו הרעות אך
לא בירר הרב לאסוקי רב אחאי לחוד והוא
מרבנן סבוראי ואינו רב אחא מהר"ר השאלות
ידהיה מן הגאונים . והביא דברי ס' כריתות
רב אחאי הוא מרבנן סבוראי וכתב דהיינו
מעמא דרש"י ותוספות כי מיתו השאלות
אינם כותבין גאון ואם איזה פעמים כותבין
גאון הוא הנהגת תלמיד ע"פ תשו' רב שרירא
וגמגם על התוספות דכתובות חכמים ואנב
מיתו שכתבו ז"ל גאון קרו ל' על ידיע שתין
מסכתות והקשה דהם ס"ג ואי כולא נזיקין חדא
דהם ס"א . והו' תירק דבריו בקצור ע"ש :

ואנב לא ידעתי מי הגיד לו דסבר ס' כריתות
דמהר"ר השאלות הוא רב אחאי מרבנן

סבוראי שזכר . ואימא דס' כריתות לא איירי
במהר"ר השאלות ומורה הוא דמהר"ר השאלות

הוא רב אחא מהגאונים . ואעיקרא רש"י ותוס'
מנ"ל דאינהו לא סברי דמהר"ר השאלות רב

אחא גאון וכבר בכתובות דחו דברי רשב"ם .

ט"ש דתלמיד טועה הגיה ע"פ תשובת רב
שרירא לישרי' לן מר דעל מי מקורשים נסמך

עם לא ע"פ תשובת רב שרירא דהוא מן
הגאונים ונחית להכי היה מסדר סדר המערכה

גדולה . ועוד הנה מקום אתי לצדד ולהעיר
על דבריו לא ע"ש האסף . ומה שהעיר על

מנין המסכתות הנה בר"ם והתקונים כמה זמני
אמרו שתין מסכתות . ונראה דמעשרות ומעשר

שני נחשבות לאחת והכי מוכח ממ"ש מו"ה
ז"ל בחס"ל ברפוס ובכ"י במתתו של שלמה

שהיו לו ס' רפין ובכל דף כתוב מסכתא .

ובכ"י מפורש שזכר ורעים הם עשרה מסכתות
ובתני א"ש , ודוק היטב כי קצתני :

[קסו] מהר"ר אייזיק מירנא חיבר מנהגי
אשכנז והביא קצת מדבריו

הרב הלבוש בסוף חלק א"ח ע"ש :

[קסו] רבינו אייזיק ש"מין בסוף סמ"ג נרפסו
באורו לסמ"ג ובא

לדי ספר כ"י מבאורו לסמ"ג באורך . ומה

שנרפס הוא קצור מבאורו . ונראה מדברי

מהר"י קולון בתשובותיו שרש קס"ט וק"ע שהיה

בזמן מהר"ק ומהר"י במנהגא שוב ראיתי
שכ"כ בספר קורא חזרות :

[קסו] רבינו אלחנן הוא בנו של ר"י בעל
התוספות וע"י בתשובת

מהר"י קולון שרש נ"ב . ובנו רבי שמואל בר
אלחנן וכ"כ הרשב"ץ בתשובותיו ח"ג ס' רמ"ו :

[קסו] הג"מ אלחנן (עיין סדרי עשרה נח"כ) :

[קסו] מהר"ר אליה אב"י הזכירו הרב פני
משה ח"ב ס' נ"ו

והיה על תשובתו הרב פני משה שם ס' ק"י :

כדמובח בשו"ת זקן אהרן סי' קי"ט . ושם סי' ה' שקיל וטרי עם הרב מהר"ר ישראל די קוריאל חבירו של מרן ורבו של הרב בצלאל אשכנזי : [קע] מהר"א הלוי רב דק"ק אלישאנרריא (עיין מסיף דלניח בנ"ב) :

[קעא] מהר"ר אליה הלוי הזקן רבו של הר"א'ם (עיין מס"ד אלס מנחם נסמון) :

[קעב] מהר"ר אליה הזרחי בזמן מהר"ם קאפסאלי וידוע כי מהר"ר

אליה פרנס שמזכיר בשו"ת מהר"ק'ו הוא הר"א'ם והוא תלמיד מהר"ר אליה הלוי

הזקן וחבר באורו על רש"י עה"ת וקצת תוספות לסמ"ג ושני חלקים תשובות ו'א' המספר וכל זה

ברפוס מלבד הרבה חבורים שלא נדפסו . וכתב מהרח"ש בתשו' א"ה סי' ג' דף ק"ה ע"א שהוא מק"בל שהר" מהריב"ל היו בעיניו דברי

הר"א'ם כביכול כמשה מפי הגבורה . והר"א'ם שקיל וטרי עם מהר"ם אלשקר ומהר"י נ' חביב :

[קעג] רבינו אליהו מנחם מלונגריס הביא מתשובותיו הרב מנחת יהודה

פ' משפטים דף מ"ו מספר דעת זקנים ע"ש : [קעה] מהר"ר אליהו בכ"ר מנחם הובאה תשובתו בתורת חיים למחרת"ש

ח"ג סי' פ"ו :

[קעי] מהר"ר אליה עובדיה הביא תשובתו בס' גנת וררים א"ה כלל ר' סימן ו'

וכתב בקצרה שהיה טרוד בשליחות מצוה ויש לו תשובה בס' זרע אברהם ח"ט סימן כ"ב

הסכמה על תשובת מירנו הרב המחבר ז"ל :

[קעו] מהר"ר אליהו מפודרא בזמן מהר"ד אופנהיים ומהר"ר נפתלי כ"ץ ומהר"ר

צבי . חיבר פ' זרעים ובנות מהירושלמי ושמעה אוני מהפלגת שקדיתו וקרושתו :

[קעז] הרב אליהו פלקן (עיין י"י פסל אלפי) :

[קעה] מהר"ר אליהו הצרפתי (פי מס"ד ודאל סלרפי) :

[קעז] מהר"ר אליה קאפסאלי בן מהר"ר אלכנה מרבני קנדיא והוזכרה

תשובתו בתשובת מרן בס' אבקת רוכל והשיב מרן בס' פ"ג . ובפי' ס"ד מה"ק מוכה לרבני

צפת (עיין בתשובות הרא"ם ח"א סי' ג' ור' וס' נ"ה והוא אחר) ועיין בתשו' מהר"ר תם ט"ב :

[קפ] מהר"ר אליהו קובו בזמן מהר"י אלפאנררי ונפטר שנת תמ"ט

כמ"ש מהר"א הכהן פרחיא בדרוש י"ט וחבר שו"ת אדרת אליהו :

[קפא] מהר"ר אליהו שפירא בן הרב מהר"ר וואלף נכד הגאון הוא הרא"ש

אב"ד דק"ק פראג . היה דרשן בק"ק פראג וראש ישיבה ואב"ד דק"ק טיקטין . וחבר חבורים רבים

אמרים ז"ל נפלאות שעשה כגאון מס"ד' אליהו סנוכר כח קבלת מעשיה אחת לעת הנוכח . ודליתו בס' שולח יצ"ק ח"ב סי' פ"ג שמע מס"ד' אלפי ז"ל כי אלו סנוכר ע"י סי' יורם פי' כגאון מוסי' אליהו סנוכר דאס פסיס סולך ודל מחד ונתי"א שלל יתמים סנוכר על פי נחם פסס מנחמו ונתחנן וכן לעפרים . ונתי"א כמדבר קדמות מערכת יודת אות י"ך בס"ד ועיין בוסר נח דף ס"ד ע"כ כהנסה כולל מנחל זס סנוכר ע"י ספר יורם ע"ס :

[קסד] מהר"ר אליה טוביה (עיין ילקוט דוד כח"כ) :

[קסה] מהר"ר אליהו ישראל (עיין כסא אלפי) :

[קסו] מהר"ר אליהו הכהן אחד מרבני אוזמיר . חיבר יותר משלשים

חבורים מספר הסמך לארבעים . והיה אשורופוס גדול לעניים שהיה הולך וקובץ על

יד על יד מהגבירים ומחלק לעניים . ורבים השיב סעון בדרשותיו ותוכחותיו ומתק לשונו .

זכר בא לו אדם מישראל בביתו יום ש"ק אחר הדרוש ונשק ידיו ואמר לו ידוע להי

להרב כי הוא מוכן לעשות עבירה והיום הזה בשמעי דרוש הארון חזרתי כי ונפקתי

עיני . ונרפסו איזה ספרים מחבוריו והם שבט מוסר . מדרש תלפיות ח"א . מעיל צרקה .

מדרש אליהו . אג"ת אליהו . והיה בזמן מורנו הרב מהר"א יצחקי . והיתה מנוחתו בשנת

תפ"ט ואל שמועה כי באה דרש מורנו הרב מהר"א יצחקי הנוכח כהספרו בתוכני ירושלים

עה"ק תוב"ב :

[קסז] הג"צ אריהו בהג"מ משה לואנץ (עיין מור"ס אלפי) :

[קסח] מהר"ר אליהו מליבלין חיבר שו"ת יד אליהו ונדרס באש"שארם

שנת תע"ב והיו לו הרבה חבורים ועל אליהו בעה"ק חברון ת"ו והיה מופלג בוקנה ובתורה

והיתה מנוחתו שם :

[קסט] מהר"ר אליה הלוי הרב המחבר מאמר כל דאי וחבר שו"ת תנא

דבי אליהו והיו תנ"א סימנים ואחר כמה זמן נרפס המורם מהם בשם זקן אהרן . והיה

תלמיד הרב משה קאפסאלי והוא יצא לישע רבו נגד מהר"י קולון במחלוקת העצום ורב

שהיה ביניהם כמבואר בשו"ת מהר"י קולון והיה מהר"ר אליהו הנוכח תלמיד תלמיד מהר"א'ם

וחבר שירים לאלפים והוא יסד החזניא של דומניא . וחבר לית חן וחלקו לני

מחנות מחנה ליה מחרה ישראל מחנה שכינה ופרקיו ר"מ . וחבר בקשה מאלף

תיבות וכל התיבות מתחילות בבית"א והיא אל"ף בית"א וקראה בית"א הלוי כמ"ש הרב בנימין מוטאל בהקדמתו לס' זקן אהרן ושם

האריך בשבח הרב . והרב ז"ל נתמנה עם חבריו אדרי פטירת הרא"ם לרבני' בקשטניא (ח"א) ב 2

סי' כ"ט וכמו שהוכיח בס' קורא הדורות סוף דף י"ד . וראב"ה הוא רבינו אליעזר ברבי יואל הלוי :

ראב"ה תלמיד רבינו שמשון ורבינו אליעזר מסמין והיבר ס' אב"י העזריס' אב"י אסף . וס' אבי הנזיר מוכיח אותו לשבח המרדכי והרא"ש והטור ועמיתו . ואשתכח באחמא דרבנן בתראי נמי הרב תי"ט כמו שתראה בתשובותיו שבס' שו"ת גאוני בתראי ומהר"ם די לונזאנו כס"ש בס' שתי ידות . וס' אבי אסף ראתה עיני כתוב על קלף ישן נושן על סדר נויקין :

[קצו] רבינו אליעזר מסמין הוא תלמיד ר"ת ור"י בעל התוס'

השיב על דין שה"ל למהר"א ממין ככהוב בתשובות מהר"ם (ר' פראג) סי' תע"ד . וכל הגדולים במרדכי והנמ"י ובתשובות מהר"ם ארוכות וקצרות סביאים פסקי הלכות משם גדול . וביותר בפסקי מהר"ם ריקאנטי שמעת' בפומיה כולי יומא וגם רא"ם חיבר תוס' על הש"ס ואני הדל ראיתי תוספותי לחולין כ"י :

הרא"ם הנזכר חיבר ס' יראים . ומטהרת יד הקדש מהר"ם די לונזאנו ראיתי ששינוי

מרדכי של ס' יראים ולא נדפס כמות שהוא

כאשר חברו הרב וכ"כ בס' הקורא דף כ"א .

וכבר נודע שספר יראים שנדפס הוא קצור וזכיתי לראות ספר יראים כ"י במילואו בתוך

ספרו כ"י מישראל שהם בכיבליאויטיקה הגדולה ויקרה של מלך צרפת בעיר פאריז (ששם יש

יותר מחמשה וחמשים אלפים קובצי כ"י סכל

הדתות והלשונות כמה חדרים מלאים ובתהללם

בית גדול מספרי ישראל כ"י ויש בו יותר משני

אלפים כ"י משלנו) ושם ראיתי ס' יראים כלו

כמות שהוא והוא גדול ובו חס"ד סימנים וכתב

שם שהלך בדרך רב יהודאי נאון בהלכות

גדולות וכלל כמה מצות לפעמים בסימן אחד

וכמדומה שהנדפס הוא בכמות פחות משליש

הס' הנזכר . וראיתי בס' שלשלת הקבלה דף

ל"ז ע"ב (דפוס אמשטרדם) שכתב רא"ם שברור

הזה נראה שהיה תלמיד רבינו יעקב בר יקר

שידענו היותו רבו דרש"י עכ"ל . וסמך על ס"ש

ברך ל"ח ע"ב שרא"ם בס' יראים דיני אתרוג

כהב מורי הזקן ר' יעקב בר יקר וכו' ולא

השניח ששם בס' יראים מיתני דברי רש"י

שכתב מורי הזקן וכו' כמבואר שם . והאמת

שהיה תלמיד ר"ת וכמ"ש הוא שם דף ל"ח

משם הנמ"י וזה פשוט :

[קצח] מהר"ר אליעזר גין מעקלשבורג (פיין

מנהג ארבעה כח"כ) :

[קצט] רבינו אליעזר בר נתן הוא ראב"ן

ורלא בס' יוחסין וכבר השינוי

בס' קורא הדורות דף י"ד ותן בפיו תוכנית

מרביר

יבים ולא נדפס כ"א אליה זוטא ואליה רבה א"ח ושיטות על קצת מס' דרך חורפא והוא

ניסו של הרב חק יעקב :

[קסב] מה' אליהו שפירא מרבני רוססלאנד

(פיין דרכה ללוסו כח"כ) :

[קסג] רבי אליעזר (פיין רבינו שמשון כח"כ ע') :

[קסד] מהר"ר אליעזר די אבילה (פיין מ' חיים

י' עמר לבן . ועיין מגן גבורים כח"כ) :

[קסה] מהר"ר אליעזר אחי הרמ"א (פיין

מהר"ם איכרלס) :

[קסו] מה' אליעזר י' ארחא חיבר ספרים

הרבה וראיתי דרשותיו כ"י וחלק

מתשובותיו כ"י וכתוב שם שהוא א' מחמשים

מחבוריו . והרב הנזכר ומו"ה קבורים במערה

אחת בקרית ארבע תנצ"ה .

[קסז] מהר"ר אליעזר אשכנזי חיבר דמשק

אליעזר על כל הש"ס באריות

ופלפול ונדפס על חולין לבד . וחרושו בשמות

הגיטין הובאו בספר שמות למהר"ר שמחה :

[קסח] מהר"ר אליעזר ברא רופא (פיין מעשה

סי' כח"כ) :

[קסט] רבינו אליעזר הנאון בר יצחק הזכירו

רש"י בפ' תהלים ממור ע"ז :

[קצ] רבינו אליעזר הנדוד (פיין גדולי לופר

לבן . ועיין גם כן ארחות חיים כח"כ) :

[קצא] הרב ר' אליעזר דשינו (פיין ספר סעוד

כח"כ) :

[קצב] רבינו אליעזר חזן (פיין רבינו אליעזר

נכ"ס כח"כ) :

[קצג] רבינו אליעזר מטוך הוא אשר קיצר

תוספות שאנן וחיבר התוס' שבידינו ומ"ש

בגליון תוספות הוא מהדרשו . שיטה מקובצת

פ' אלו נעוות דף ס"ג ע"ג :

[קצד] רבינו אליעזר כמול (פיין סוס' כח"כ) :

[קצה] מהר"ר אליעזר י' יעקב נחום אב"ד

בק"ק אונדורני תלמיד הרב

החסיד מהר"ר יעקב שטריסר ומגדולי תלמידיו

הרב מגילת ספר והרב המופלא מהר"ש שלם

הרב המחבר דברי שלמה שונה הלכות לב

שלם והוא אב"ד מק"ק אמשטרדם הי"ו . והרב

מהר"א הנזכר לעת זקנתו עלה לעה"ק ירושלים

ויהי לראש כ"ז שנים ועיני ראו תוקף גדולת

תורתו ושקירתו ורוב ענותנותו ועד סוף ימיו

משם כותב פסקים ומפלפל בישיבה והגיע

לגבורות . וחיבר חזן נחום על קדשים ומהרות

וגרסמו . ועוד לו על זרעים ומכילתא וספרי

והרמב"ם ועטור ודרושים ושו"ת וכו' :

[קצו] רבינו אליעזר הלוי הוא ראב"ה והוא

בן בתו של ראב"ן שחתנו היה

רבינו יואל כמ"ש להלן (פיין כא"כ) . והוא היה

רבינו יואל בר יצחק כמ"ש מהר"ל בתשובה

השנה ופ' בתרא דמ"ק. ומייתיה התם עובדא דהוה קטייהו שנת תתק"ה ע"ש :

הרא"ש בפסקיו ותשובותיו כותב זקני ראב"ן ותמה על זה בה' קריא הדורות דף כ"ג ע"ב והאריך בזה. ואנן בעניינות אמינא דראב"ן הפליג בזקנה שהרי בה' ראב"ן סי' מ"ח כתוב על שטר שנכתב שנת תתצ"ג. ובסי' כ"ו בחלום הנזכר כתוב שהיה ש' תתק"ב וברף ק"ם ע"א כתוב בטופסי גיטין ה' אלפים ושבע. ור' יחיאל אבי הרא"ש עלה אל האלהים שנת כ"ד לאלף הששי כמ"ש בה' יוחסין דף ק"ו דפוס אמשטרדם ובצמח דור כתוב שנת כ"ח ולפי זה יתכן מאד שרבינו יחיאל אבי הרא"ש היה חתנו של ראב"ן :

ועתה ראינו להרב מר"י חתניו בכלכות קטנות חצי סי' שי"א דנכלא אס' יס לקרות לאני זקנו זקני וספי' דכרא"ש כותב על כראב"ן זקני וספור כוסת סתם כתב לראב"ן ותם: זה דין אס' שלישי כראב"ן כשר לעדות ע"ס. ויש להשיג דפשיטא ליה דראב"ן הוא זקנו ממנו של כרא"ש זקני מה שהעיר בה' קורא הדורות אינו נקח ממנו חלף זקנו של אביו וא' של חמו כמ"ס שם בספר קורא הדורות דף כ"ג ע"ב. פן חמת שחני' כעצור כחמתי לעיל דראב"ן סליג' כקנס מאד כפי כנראה ממנו מקומות מספרים שבחמתי שם ויתכן שיהא זקנו ממנו חמתי חין דכבר פסוק דכור. וסו' יס להעיר על כך בלכות קטנות דלמאי חתא אי יומא ביכול כחמתי מדבר' לא מצי למימר זקני על חני' זקנו הא פשוטא דאי בני למימר שקור מצי למימר למעלה מזה כמו שבחמתי חני' דל כפסדי סקטין חיים שאל סוף סי' ע"ג. ואם סבר כי לא קאי א' חייב לומר הא דחיל לא מחייב ולא שייך כוס חיוב. וי"ל דכבר ז"ל מיייר למען דעת סידי הוי סדר כעולם ודבר כפי אדאם דודיק :

ורע' שמאחתי בגמליה סקטיוס סריוס רבינו ממרח' ז"ל מערכת ירו' יד קדש' ממנו ח"ל זה מחמתי בלגנתי רבינו יוסף בן הרא"ש אחי רבינו יעקב נדן סטוריס ולא פעהקתים כילה ח"ל. ולפי מילתיה קטן מחשבת לא ספקו לשמוע מעציהם רק מעט מועד אשר שמעתי מאלף ז"ל ומאלמות זקנתי ז"ל אשר סקרו לי כי זקני ס' יחיאל ז"ל נולד בכנת סקטיוס ונכסיו לא סי' סנה סיס לו חבר נציגים וסמו ס'ל שלמה סקטיוס ז"ל וכברו בנית יחד שכל אחד מהם סיס לו חלק סם חמיו וכל מנזומים ומנזומים. וידי' בליל יוס' כסאוסים ככהה נר של פטוס ס'ל יחיאל אשר סם בנית הכנסת כי כן מנזב כאשכנזים להוליד נר שטוס סתדליק כל בלילס וכל סיום וזיון שראה שכנס נרו נתיירא מאד ונחול כמועד נפטר. וסיה מנזב של סאכנז ססיו מניחין לרון של מת על אכן גדולה כמון בנית סקברות וסותחין סכרון לריות אס' מנזבם טגטול נעקס כמח הון סהרון וא' סס סול יסר. וקרב ס'ר שגמס טגטול וז"ל חלל ארבע אמותיו וכנס קיול סר ואמר בפני כל סקולות חני' מנזיר נר' ויחלל גמיו ונתיירא לפיכס ססכור ססכרית סכרע עמדי. וא' סתחיל סר יחיאל שחק כחון סהרון ואכוסל כל סקטיוס וידי' סיום אחרי מותו יומס וסיר' שלמה יושב ולומד כפית סמדרס כיוס ויירא אס' ס'ר יחיאל יושב חלל וקורא עמו כסכלס וסאל לו מענינו ואמר לו כי סול נדן ערן כטוב מאד וסכיר לו סר מוכן לעלמן כול חסדי' סדור. ואיל' ס'ל שלמה חלל אדוני כעל כריתו חמא חני' אס' יד כרית לסהריות ככחלהל סלס סלויי רולס שחא יומרו כמח מנזבם עמיו לוק זס ויזר מכל סלדיקס סגנ'ס. וידי' ככסס הדשים אחר זס ולאחר סטיריוס בליל שנת כנתי' סילולס ורולס לאשהו סהקין ואמר לה וסאל חת עושס סנס מכרי וקומי וקחי בתי' ונתיירא וסילאס מכסס סמסקוס סוס כי חמדי' יסכנו כל ססידוס אשר כמקוס סוס וכן נגור על כל ספסיכיות וספסלולס עוליס וסחקלס ספלחמ חון מעל כמקוס סוס. וסקס וסעס כן וסס'ס

מרבירי המרבירי והנמ"י. ואין צורך לזה דספרו באן והוא עד כי ס' ראב"ן מופס וזה שמו אב"ן העזר ושקיל וטרי עם חתנו רבינו יואל טובא ועם רשבי' ור"ח. וברך קמ"ח כתוב דשא' מרבינו מאיר חתנו של דרש"י וסבניו דרשב"ם וריב"ם ור"ח והשיב לו ר"ת שהיה סר חנה על סילוקו של צדיק אחיו ריב"ם. ורשב"ם לא היה אצלו וכתב שם אבי יקרא אלי ואני הקטן כותב ברמס :

וכתוב כחמל ססכר ס'ל כי דף י"ד ססכיר כלי יין וכי' כי סמד סאמרו ססיר עגוב ואקריון כחלמי' ססחתי' כמזקי יין ואסר כיון כנחתי' וסעסעס סול וססחסי' ע"ס. וכיוולא כוס רחמי' לסרדיני' כססוס כי' סכנת כסי' כי' אלסוס ס'ל ססורס דסגיליון סל רסס יכול לסעוסת דרש"י וכלילס סלסולס כחלומ סל סורס יסר וסור כו. וכא ורולס סולתן סל כסחיוו דכדכר ססור סוטס ססלחמ כחלומ סלסיר כס על דרך ססיר נעסס למח' וסמורלי' כמכורלס כחלמוד וסמדרסס כמס וסמיון וססס סקס סורור דקריורס לרב ססרל מעסד כגד כלי' רכס דאמר למעסיו וסס לי מנחמ' ולל' קריורס לרבס מוסס דגיוף סוס. וסרישי' דגיוף סוס מוסס סלי מעסד ולל' סונס לו כמס שסמט ססירס מוסס כחלומ סלסיר כלי' מעלס וכו'. וכן סריכע סרלל' ספסוקי סס ופ' סלסלחמן דגיוף ססס ססלי מעסד סלל דקדק כדכר ואמטו לכסי לא אקריורס כחלמי' :

וק"ק על רש"י דכחמתי דף כ"ד ע"ב ככת כסכיוו סרלו לסורנו וסססס סססו וססיוו דאמרינו ס' סורור ככא חוף סוס ולל' מנינו לו מוסס ככל ס'ס' חלל סוס ססססס עכ"ל. סרי דמסכיס סולך דמחי' דאמרו ס' סורור גיוף סוס סיוון סססולס עגובל דכס' מעסר כחמון סלל לנולד. ואלו ס' סורור ככיו ס' זס מפי כסמוסס ולסורות נחן סליוו רולס כקיומו וסירס דגיוף סססרלס גוסיס דאמר למעסיו וכו' לוס סססלחמ. וכן סקת קול לסורוס דרש"י ס' סורור וסללל'ס ודעמיוו דלססרלס כורלס גוסיס סוס גיוף מירוסלמי דססורות דע' דריב"ל סכר לעולל כר קובב לא חמיו לוס חליוס מוסס ללל עכר ססנת ססידוס. וססס אסכנת כחלמודין ס' סני דיוני כססול דכר עין דלסחלק מניסס חליוו זכור לטוב על ססס גורס דגורס דסססס ססססס דססול גכרל קמיס כי דנל דכר כמחן וס' כי חליוס כעסעסיו. וסר חמי כעסית לוס כעסית. ויש להלך :

ואל סססס דסרי ראב"ן סורס כורלס ואקריורס כחלמיס ואלו לרבס כס' ס' כסי' וסכ"ס לא אקריורס כחלמיס. דכסס סססוסס כדכר דלרבי' עממו וס ססס ולל' עסיר עובדל כנפסיס. וסוד דסחי' ססס דכר ססרל לא לנולד. אי מצי דלל סלל רכס אס ס' רכ יוסף כמ"ס מרסר'ל כיס של סלמס סס סיומן יס' וסוד יס לסכיר ופסוט. אסנס כדכר מרסר'ל ססס סקוס חני' דקדק על כדכר סוס וסמ"ס כמ"ל וסיון יכמות ס"ג ע"ב דלמרו ס' וסל אקריון כחלמל קיס לרון וכו' ע"ס : וכן סלמור סססרס דכר ככוללללל קמחי' וסכרלי' וסורי' וקויסי' כחלומות וול סוד חלל אסילו לחלום עסיר כסכיס כמכורלס כמכרסוס וסמ"ס מרסר'ל וז"ל כמנינל ססכיר כי' ומסעטין ח"ה אף ככסנ' וזו סלסכ' רווחס. ואסכנ' אופכ"ל כל קבל דנל דלמרו ס' יס כורר דף ל' אס חמרו לו כחלום כן מנזב כמקוס סוליו וסל מעסר סני סס ומלל' ככלות מקוס דסמניס סרי ס' סלו ודכרלי' חלומות לל' מעטין ולל' מורודין וסול סלסכ' כמכורלס ככריק' וסכרמכ"ס וכסור ח"מ סיומן דל' וסססיע מוס כר סין ח"מ ס' סל' ס' ס' יס וסיון כססוכת מסיכיון ס' רעיה ע"ס. וס' כסכנר ח"מ סני' כניסין דף כ"ב וסלסי' כוריות. וע' כסכנ' ח"מ ס' ק"מ ואסמלי' :

ראב"ן קיבל מרבינו יעב"ץ בן כתב מהרש"ל בתשובותיו סי' כ"ט :

ראב"ן חתנו של רבינו אליקים בר יוסף. בה"ש הרא"ש דרש' בפסקיו סיליה ראש

רבינו אליעזר שכותבין התוספות בשבת הוא ראב"ן וכספרו תמצא כל מה שכותבין

אשכנזי וזה חטא נוסף לגלל וסרט על כל האשכנזי וחילול שמו ח'ו וחורו . ונחנבר סוף'ס מאד יען כבר נחנבר סרנס וטעם סרנסים ונחנבר ענקיות משיחית חולש'ס ינא' סרנס האלוס שמהנננת נרואתה כי פלח'ס חלוס רעס וכמו שניאר באורך רבינו האריי ינא' ומהננבר להשיח'ס אכל ככל חס'ס בענין כרעות וחוקק פלח'ס כי כס'ס סונבר סרנס כאמור מפי כבוד האריי זיל'ס (ונרוא' ס'ס ח'ס כי נרבר) ולכן סמוך לדורות איהר האלף שנס מההרנן נחנלס אור סובר נסנן על דורות ושאל נוסף לסתעקס כסריו מורס דת'ס מס לעשות נזכוס וס תסרס יעס יסועס ישראל . ונחנבר סמויות וסעונ'ס למען יסעמו ויוראו כי סעס'ס נרביס נהנכרות האלוס ונחנבר נוסף מעכוס סמשיח ונרוא' דרנול'ס דורות סיו מקיומין כל סמויות וסקדושות אך כמין סענ'ס לא ידעו ח'ס כל סוקק סמויות וסעו'ס סיוס ומוטס סיוס סענ'ס נעידן עקא' . אכל עטס דורות אסונוס כי גבר סולר להשיח'ס אלו נרביס לכל סמויות סיחנלו . ססועס יסעס ואשר לא סועס יעסס כי עונותיו נרביס ירע'ס בשנס וסנכנרות סהלוס וחלול שמו סיו ודוק סיעס :

והנה י' לסעיר על מ'ס בתוך האלף שנים לא סיס לו אפסר סוכס משיח מנ'ס'ס י' חק' דל'ס ריב'ס למשיח'ס אמת אפי מר ואל' סיוס וסרס לו אלוס נכור לעוס סיוס אס בקולו סמסנו . ומסעס דאס יסשו סרביס ינא' חוקק סמסו אסלו יומי ריב'ס . ויס ליכס דקונס סמשיח סאל' סיוס סיוס דעסס לא סיוך סלום סוכות סיוס נלומר גרס כל סיוס דוס ססוא וימו סל סרביס וחי אפסר נכור . ואלוסי וכן דוד לא אס וסמאל'ס אמר דיו אכל: סעמוד כסלנו ורס ססוס בתוך האלף שנס מאי ק'סר כלו כל קליון . ואפסר סיס לומר דיו כונס סמואל סממ'ס דיו לאכל סיעמוד כסלנו . כוננו דדי סיס סיעמוד כסלנו גורס האלף שנים וימו סל סרביס ואח'ס ינא' גואל . אך יס לעמוד ממאמר מדרס סענס כוכר חס'ס דף ל' דסוס וינטיא דנימו רני חאל אלוסי ונכור לעוס ונא' לכני דמיכאל סאל לקס'ס דיקיון וכו' דסס כסלו כל אפסר על חס דנכרו וסס ויכוס על חס וכוך דבר אחר קרביס סעסע סיוס כן עד סיוסו וכו' ע'ס' . ואמאל לא זיל דכספי סכו סני סוכס סמסאל'ס שניס . וסנס סני לדהוס מ'ס כסלו סניו דחוקי יניכו :

לכן נראה קצת דאס כל ישראל סיו שנים כססונס אסילו בתוך אלף שנים סוס אסו משיח ולא סיס סמסו מס ססיו ישראל קדוש כליומן דנכנס קרביס סיוס כן עד סיוסו וחי דלמרו סס נכרסס כענסס כענסס נענר לעיל סמוך ונראס דאסילו כניסחא חאל דחיינן נוכוסס אסכנס וכו' . אפסר דסס דנכנסחא חאל לא כוס סני בתוך אלף שנים ססוס נרין סיוסונ כל ישראל אור רוכס כדי סניאלו בתוך האלף שנים אכל אחר האלף שנים מהני כל דרביס כניסחי או כניסחי חאל נכוס ינאול על נכון כל המאמירס כסענן . ועוד יס נלדד כוס :

[יב] מהר"ח אסתרונ'ן שגני הוכיחו הרב

שיורי בנה"ג א"ח ס' קע"ח ע"ש :

[יבא] מהר"ר אפרים אלנקוואה רב גדול

בעיר הלמסקן ומלומר בנסים

ומסולג בחסידות וקדושה . ומצאתי בב"י רבינו

מהר"ח ז"ל שכתב מצאתי בהשו' להרב הגדול

רבינו אפרים בן הר"ר ישראל בן אלנקוואה

וקראה שער כבוד ה' עכ"ר :

[יכב] מה' אפרים ארדי'ס (ש' מוס אפרים כ"ב) :

[יכג] רבינו אפרים וידאל (שני סרסניז) :

[יכד] רבינו אפרים בר יצחק סרנגשבורג

(שני רבינו אפרים תלמוד סר"ק . רבינו יואל ב

ינאס סלוי) :

ר'ען איוס סרס'ס כנללוס וכבר אמר נכור דאחרי סלוק רסבי' לא נסאר כ'ס'ס תלס סעו'ס'ס לו למסמרה לאנלס . דכנס סלס ספסס משראל חסמס זו ונא' חק' האריי הרב סמוכסס יסר מ'סאדירא ס'ס'ס מררר לתכנס אכז סעלס ואשר סיוס ססרי סנאנוס סחיקריו נכנסתס סממ'ס וכו'סא ע'ס באורך . מ'ס סלל סיס למסמרה לאנלס כנללוס ונא' סרס ונא' מ'ס'ס סעולמות מעס סהרנן וכו'סא נחנלס לרבינו יכודס סהסרי דרבי סססוסס ונכר'ס בקבלת רבו מרבו וכו' איוס סדרך סעוס בענין ס'ס ורואו לזור אחרון סלס סיסס לסס ידעס כל כן נכנסתס סממ'ס ומסיוס ססכנס עדיין לא נסחמו . וכן לענין סורו סססלוס סקיבל רבינו ס'ס'ס מרבו וכו' [מרבו] עד סענון סקולו כמזכיר לעיל נכר בקבלתס מס סרלס קרביס נוכוסס כס'ס מלכ סעולמות וסדורות וסכל אמת ודק :

ראמנ'ס יומי רבינו האריי זיל'ס כסס קרביס לפחות שני אורס ומסיוס ססכנס על ידי ונא' סרבי' ססו כי סיסס נסמחו מעולס סקון ססוד סעיוס סל סעטיוס סכנס נכרדו כסס נעונוס ונא' נכר אכל כריות סרלנס וססס זמן ככר לסנללוס סרבי סיקרי סעטיוס ססכנס ולמקיס סלמו אלוסי וסו'סא חסס סמק'סס וסרר סעסר ליוכנס נללוס ססיו סעויו קרבי קרביס :

וסענן לענין אחרתי אכלס אחר ססכני למסכיל אחר סאלו סלל סלס לו . דרבי כמלוד קרדוס נעסס וננמר מרנכוס אלו סנן אסר ככל דור דור סעיוס רבי ועד רב אסו אכר סיו לומיס סעילוס סעילוס . ועד חק'נן יומי רב אכר אלוס אססס ממעונוס אריות כלסו רכנן וסס סיוס כל'ס'ס כלס דאדר וכלס דלולו סיו לומיס סמכס אחר ככל כלס ספס'ס גרולס וכן קולס לכל סיו וכו'סו סמכס ירלס סעמוד אס'ס כסר קיבל רבינו יסודס כר כרניו ססוס עמוד סל אס יורד סיו סססס נכלס דאדר ונכלס דלולו . וסיוני דקמריין סוף ס' סיס קורא דף יז אחר רב אסו כני מלס ממסחי אכירי לכ יכוכ קדויו קרס דארויח'ס ונא' וכו' ונמו סכנסו סססססס סס . ונא' סיס נכנס סתלמוד קרדוס על ידי עד סססכנס כל סמויח'ס אלו רכנס ולכן חייבס כל ישראל לסיעו ולסמור כל סכנס סתלמוד סממ'ס א'סלסו ע'ס'ס ססור'ס ס'ס יוור . אכר אפסר וחי סקסס סרלנו כסס סמויות ועונוסס כסר סוכר כדיוס מדינס סיוס אכר לא נראו סתלמוד קרדוס . ונס כדיוסס נעונוס כס'ס לא נכנסו כל סעונוס קרדוס שס כוכר קרדוס . כי סנס אמי מסנל דורס נכנסתס :

ירל'ס שסס זנח אכיו . סלס מרלס כסס זנח סררנוס רלסונוס סלנו אמאל לא אחר משיח סיוס ססריס סרלסונוס וסיוס ר' סענון כן ויחא'ס וכל קרדוסס מדינס ס'ס דקיסס כן יחי וסו נסמחו סעיונוס ונכנסס כמורס אחר אפסר סעלסנו . וסרסס סלס מלכנס סכיסס ומלכני סרסס מוקיסס חו'ס . ואלוסי ונכור לעוס נכנס מחרח'ס לכו ככסר נכר אס סרסו רעסו ונכוכל גור נוסס ורלכוכו כסויל נעלוס דסו מחרקס נכנמי ונכרית סמוכין עד דלכנסס ענלמ וסלל לכו'ס לנ'ס . מנודס כוכס לא כס כן יחי סלל דוד סססר כדיוס סיוס : **תעור יס** לתקור מדוע ס' סוסר קרדוס לא נחנלס לאמורל'ס ונכנס סכורלו אסנלווס וננולו סרנסס . וחי' נחנלס אכ'ס דורות כסרניס מס . וססס לחקיסרס ללכוסס סססוסס סמל'סר כי גורס ססמיו ותכנן ססיוו אלף שנים כנממד זס כדכניו נכניו סעומס כל סיס דור וכו'ס וימו סל קרביס וכן אמרו כוכר ונמדרס אכוס כנסס דוכני וכל סתלמוס ונאמורל'ס סיו סמוך להרנן בתוך האלף שנים ססרי רב אכז ססדר סתלמוד סיו כנסת סנימ להרנן ולכן לא סעילס קרדוסס לכו'ס ססכנס כי גורס עומ'ס :

ומסכוצא דנר אפסר לומר כי דל'ס סלל סקול אל דעוס ולו נכנסו סעילוס ואפסר דנכוסת גורס סהרנן אלף שנים וכל קרדוס'ס כי בתוך האלף שנים לא רלס קרביס סנילס ס' סוכר סיס כן כסס סמויות ועונוסס כרנס אכ על כסס כי סלחו סרר סיו רעוס וסוקק סריות וסו יסרלל נכר גרול . ונא' סיו מנלניס דכני סקדוסס רסבי' וסחיוס וכל סעונוסס סיס מקוב לסנן לקרנ'ס יוור על יסרלל נכניו יעקב רעס אכר רעס . אכל אחר שער אלף שנים מההרנן סעלמו סח אלוס ססכ'ס או סיס וכול לנא' משיח ונכוס'ס אסכאוי

מחוברים כי אם מפורדים ומפורים והמעט הנכח מהם בעיני אספתיו אל מקומו ע"ל. וממ"ש רבינו אפרים ז"ל מוכח שכבר רבינו אפרים לא נפטר לב"ע. ולפי"ז רבינו אפרים לא עשה הגהות כל"ע על דברי הר"ף רבו לא על הר"ה כמ"ש ספר יוחסין וס' קורא הדורות :

גם מ"ש בס' קורא הדורות שרבינו אפרים תלמיד הר"ף הוא ר' אפרים מרגנשבורג הצרפתי אינו נראה. כי מרבני ספר יוחסין משמע קצת דתרי הוה. ועוד ראיתי בספר הישר כ"ל לרבינו תם ובסופו שאלות ששאל רבינו אפרים מרגנשבורג לרבינו תם ורבינו תם משיב לו בכח גדול ובד חזקה ושם דף ר"ו כתב רבינו תם לרבינו אפרים ז"ל וידעים לבי ולבך ילדות היתה בך ואם לבך הוא כקרבך על לבי כה מיבך ויש ממש שאל לרבי העומד בישובך או אלי ואשיבך מיום דעתך מורה לא שמעתך ע"ל והרב ר' אפרים בזה ובשאר תשובות כותב בכבוד גדול לר"ה ומוזה משמע לי ההדוּש בפשיטות דאין זה רבינו אפרים תלמיד הר"ף. גם התוספות בע"ז דף ל"ד סוף ע"ב כתבו דרבינו תם הקפיד על רבינו אפרים וכתב והמורה יירה כבן סודר ומורה ועלי יערה רוח הבורא. ויותר לרואה כל התשובות מר"ה לדבינו אפרים. והגם שראיתי בראב"ן דף ק"א ע"א דמיתרי דברי רבינו אפרים מרגנשבורג ובתוך דבריו כתב ששאל את פי רבינו יצחק והורה לו ע"ש. מ"מ כעת נ"ל דכונתו על רבינו יצחק בעל התוספות בן אחותו של ר"ה ולא כוון על הר"ף :

ושמעתי מרבי א' נר"ו שראה פי' התורה כתובת יד לרבינו אפרים ז"ל ורבינו יהודה אביו של רבינו הרקח היה שואל שאלות מרבינו אפרים בר יצחק כמ"ש בשו"ת הרשב"א סימן אלף ק"א ובפסקי מר"ם ריקאנטי סי' ח"ן ע"ש :

[וילנ] מהר"ר אריה יהודה בן הרב בית חדש תשובותיו בשו"ת הרב ב"ח מר אביו בשני חלקי' ובשו"ת גאון בתראי :

[וילנ] רבינו אשל א' מרבנותיו של הרקח (עין דף נח"ב) :

[וילנ] מהר"ר אשר ז"ל זקנו של הגאון מהר"ם מל בלין חיבר ס' בקבלה והיה תופס ישיבה בק"ק קראקא. כן כתוב בהקדמת בן הגדול של מהר"ם לתשובותיו :

[וילנ] רבינו אשר בר חיים נכ"ו (עין דף נח"ב) וזכר מנחמו. ועי' ספר ספדים נח"ב) :

[וילנ] רבינו אשר בן רבינו יחיאל אבי רבינו יעקב בעל הטורים. חיבר פי' על התורה ופי' המשניות על זרעים וטהרות ונדרים. ופי' על התלמוד כפי' מ"ס נדרים הגדלים. ואני ראיתי פירושו לנזיר כ"י. ורבינו בצלאל

[וילנ] הג"ט הכהן מאוסטרא (עין דף נח"ב) :

[וילנ] מהר"ר אפרים כ"ץ מוילנא עמית בתורה עם הרב ברכת הובח והרב שפתי כהן והיה אב"ד בק"ק בודון וקבלתו לרב ק"ק אשכנזים בעה"ק ירושלים. חיבר שו"ת שער אפרים בבקאות ופלפול ושקול ושרי עם רבינו אשכנזי שבזמנו הרב עבודת הנרשוני והרב צמח צדק וסיעתם. ועם הרב המג"ן והרב מהר"ם נ' חביב והיה לו מחנה אפרים על התורה ונאבד. ובנו הרב החסיד מהר"ר יהודה ליב ונפטר בעה"ק צפת ת"ו ובן בתו הגאון מה' צבי אשכנזי :

[וילנ] מהר"ר אפרים נבון תורתו ולידתו בקושטנדינא והיה בן גילו של הרב בני יעקב ואח"כ בא עם חמיו הגביר כה"ר יהודה אירגאז ונתישב בירושלים ת"ו ושם נתבודד למעלה מעשר שנים ולמד הש"ס והר"מ ובית יוסף והלך בשליחות לקושטנדינא ומהר"י רואניס מינהו לדיין וגדל מאד והיה רב בקושטנדינא. וחיבר מחנה אפרים וחכמתו ובקאותיו ניכר מספרו הנורא. ושמענו נפלאות מתורתו ובקאותו והסידות. ובנו הרב החסיד הרב המחבר קרית מלך רב :

[וילנ] מהר"ר אפרים קארו (עין דף נח"ב) וסוף קארו) :

[וילנ] מהר"ר אפרים ב"מ שמואל זאנוויל העקשיר (עין דף נח"ב) :

[וילנ] רבינו אפרים בר שמשון חיבר פי' ורמזים וגמטריאות על התורה הוא בירי כ"י ובפ' וילך כתב ושמעתי מרבינו תם ששאל לבעל החלום וכו' כנראה דכוון על רבינו יעקב ממרוש שהיה שואל שאלות מן השמים ומשיבין לו וכמ"ש אני הדל בח"א (עין דף נח"ב) וקצת חסיד. והנה הגיע לידי קונטרס מע' שו"ת הללו בכ"י ובשאלה אחת כתוב היתה בשנת ד' אלפים תתקס"ג. ורבינו אפרים בפי' הנזכר כותב ששמע ממנו א"כ הוא סביב לזמן הזה. ובפי' הנזכר הוכיח הרשב"ם וי"ד ספריו שהיבר ה"ה החזקה :

[וילנ] רבינו אפרים תלמיד הר"ף עשה השנות על דברי רבו הר"ף ועל הרב המאור והר"ה במאור לפעמים מביא מדבריו. ובס' קורא הדורות דף ט' ע"ב כתב רבינו אפרים בר יצחק מרגנשבורג הצרפתי עשה השנות על דברי הר"ף רבו וגם על הר"ה ע"ש וזכר כמו שכתבתי אך בס' יוחסין דף צ"ח ע"ב כתב רבינו אפרים תלמיד הרב אלכס שהשיג על הר"ה בזמן הזה עכ"ל ורואה אני בהקדמת הר"ה למאור שכתב ומצאתי להרב ר' אפרים ז"ל בענין הזה לא מספרים ולא

לא סבירא ליה ונמקומו מגלה דעתו דעם עליון וקדוש
הרא"ש חיבר ס' באסור והתר ומזכירו הרדב"א
בהשבות החדשות אשר נדפסו בעיר
פיראד סי' תמ"ט :

שמעתי מאדם גדול שהוא ראה פי' על התורה
שחיבר הרא"ש כ"י וכן כתבתי לעיל .
וכפי זה יקשה שרבינו בעל הטורים בהקדמתו
לפי פראות שנדפסו כותב שהיה ט"קט מדברי
הרמב"ן הרברים הפשוטים ויחבר אליהם איזה
פזם או טעם ע"ש ולא הזכיר פי' אבי הוא
הרא"ש . אם לא שנאמר שלא הגיע לידו והוא
דבר זר :

הרא"ש מהקדמת ס' פז שנים והוא פי' הרא"ש
לסדר זרעים נראה שהרא"ש פי' גם

שיתא סדרי משנה . ועמ"ש במערכת ב' ?
ולפי מה שידענו דהרא"ש פי' כל הש"ס בדרך
פי' כמו שנדפס במס' נדרים וראיתי ג"כ פי'
הרא"ש כנזיר כ"י ומביאו בשיטה מקובצת
נויר ורבינו בצלאל בלקוטי סדר קדשים כ"י
מיתית פי' הרא"ש וגם תוספי הרא"ש . א"ב
איו רחוק שזירש ג"כ שיתא סדרי משנה :

[וילן] רבינו אשר מלוניל הו' בזמן ר"י בעל
התוספות כמפורש בתוספות קמא
דף ס"ד ע"ב והוא רבינו אשר שמוכרים בעל
התרומות והמדרכ' והגכ"י ואינו הרא"ש אביו
של המור כמו שכתבתי ז"ל וגם הכלבו כשמוכר
הרא"ש כונתו על הרא"ש מלוניל או מפלוי"א
כמ"ש הרב שיורי א"ח סוף סי' רצ"ד :

רבינו אשר שמוכר בעל התרומות סבר הרב
מה' אהרן אביוכ ז"ל בהשובה כי באה
בשול"ת מהרשד"ם א"ה סי' רמ"א שהיה הרא"ש
אביו של רבינו בעל הטורים וכן תפס הרב
מהר"ם מלובלין ז"ל בהשובה סי' י"ד . והאמת
הברור הוא שהוא הרא"ש מלוניל שמביאים
התוספות . וכבר ענין זה האריך אותו הכהן
הגדול הרב שפתי כהן בח"מ סוף סי' ק"ו והראה
באותות ובמפתחים דלא אפשר שהרב התרומות
יזכיר לרבינו אשר בר יחיאל אביו המור והשני
על הרב מהר"ם מלובלין ע"ש באורך . וגם
הרב כנה"ג כתב כן שם במהדורא קמא .
אלא דכמהדורא בתרא הביא דברי הרב
מהר"ם מלובלין ושחק . ולפחות הול"ל ועמ"ש
בנדפס . כי אחר הראיה דבריו במהדורא
בהרא יסבור דשהיקה כהודאה :

[וילן] רבינו אשר בן הרב ר' משולם בס'
תמים דעים סי' ק"ך מיתית הלכות
יום טוב מהרב ז"ל :

[וילן] מהר"ר אשר שלם (עיין עמוד סופרים
במ"ז) :

קונטרס אחרון

[א] אלקליאון בן הדיסה מחבר כמה פעמים
במדרש

בצלאל בלקוטי סדר קדשים וסופה מזכיר
פירושו . וחיבר הוס' על התלמוד ויש בירינו
הוספותיו על קצה מס' . ועוד חיבר תוספי
תוספות על התלמוד מלבד הלקוטי כהלכות
הרי"ף והשובותיו הנדפסות . וכתב מהר"א
שטיין בנימוקיו על הסמ"ד ר' רצ"ד ע"א בתשו'
הרא"ש בחבר של ש"ן סימן תשע"ח ע"ש .

ויש מי שכתב שהוא חיבר פסקי תוס' . ובס'
הבגיד למרן (ד"א) סוף דף ל"ז הכי קרא
לרבינו הרא"ש אשר קדשי . וכתב כרן ב"י
א"ה סי' נ"א משם הרב מהרל"ה שבספר
החזקו הרא"ש לרבן וכ"כ בתשובת מהר"י
קארו בכוף תשובת מרן א"ה ומהר"ר בצלאל
בתשובות סימן כ"ב ובתשובות רבינו ברכיה
הלוי כ"י :

הרא"ש . מהרדב"ו סימן תצ"ה ד"ו משמע קצת
דהיה תרימוד הרמ"ה ועיין כ"ש הרב
כנה"ג בא"ה סימן פ"ב הנהות בית יוסף אות
י"ט . ונראה פשוט שהוא ט"ס בהרדב"ו וצ"ל
מהר"ם במקום הרמ"ה וכן כתבתי בעניותי
בקונטרס יעיר און מערכת האל"ף דף יו"ד
כוף ע"ב :

דע דהרא"ש נדפס בסדר הרי"ף והר"ן בסלכות קטנות אשר
כלכות הרי"ף נאמנו ונלד אחד כהרא"ש ונלד שני נמוקי
יוסף . כנה דברי כהרא"ש לקוחים הם מפסקיו שחיבר כלכות
קטנות בתוך פסקיו ע"ד כלכות הרי"ף כהאשר נדפסו בתוך
פסקי כהרא"ש ופירשם הרב מעדני מלך . וזלזל כמו שגדא
מירבי דבר יד מלאכי דף קע"ד ע"כ שדהרא"ש פירש דברי
הרי"ף וגם עשה כחור פסקיו כלכות קטנות :

שוב ראיתי בס' קרן נתנאל נהלתו כנללים שכתב כנלל
ב' תפס דברי בס' תפס כנ' מ"י שכתב וצ"ל ולפי
אומר לי שדהרא"ש כעשה כחורו מתחלה עשאו סיני הרי"ף
כמו שזכר על דברי הרי"ף כמו שעשה כרין רק אחרי עשו
מחבור הרי"ף ומן החורו הכל חבור אחר . ונראה כן מהלכות
קטנות שנקטן נדפסו הרי"ף ופירשם דהרא"ש סיני הרי"ף
ונקטן נדפסו הכל חבור אחד ע"כ . ולי הסודות נראה
פשוט שדהרא"ש חיבר פסקיו כמו שפס נדפסו ולא כוון לעשות
סיום על הרי"ף כלל . וכן נראה ממה' רבינו ירוחם בהקדמה
ספר מפרשים למחננו דבריו וממה' סרב לזה לדרך בהקדמתו
כאשר יראה שמהלכל ענין יוס . וכן נראה ממה' סרב בפס'
יומקין דף ק' ע"כ וצ"ל חיבר פסקים על כל התלמוד ע"ד
רב אלפס ז"ל עם מה שחוסף מהספול ר"י בעל הסופסות
כמו שכתב נשלוח כלל מ"ט דין ו' ע"כ . ונראה שאלו הם
דברי כהרא"ש כנשובס וסוינו כמלי דפסקין אלה שבעת לא
גאחיו דברי כהרא"ש בהשובה בס' . וגם משפס פסקי כהרא"ש
פזים ואומרים שלא נהכרו נדך פי' להרי"ף וזה פשוט
לקצור דעתי . וכן נראה ממה' כהרא"ש לסדר זרעים וספרים
שקצור סיוס רבינו שמשון ולפעמים מוסף דבר . וכן נראה
מתוספי כהרא"ש על התלמוד שמקצור התוספות ומוסף קצת :
אמנם למלי דעתי עלם כגלון כשי' שס לויכא להקשויו על
כהרא"ש אם כנכ לזון הרי"ף כחוסף א' ונמקוס אחר
מסק לסכר דלדנו מקציד לנעתיק לזון כרי"ף וסופק על מ"ס
נמקוס אחר כזה דבריו נאמנו מאל :

אני כנגלנו אעבור ונמתי כן הוא דרך כהרא"ש גם נמסכס
ככוותס ונדרים שמיכא דברי הרמב"ן ככלכותיו על דרך
שסוף דברי כלכות הרי"ף אף דלא כמע' ליה ונמקוס
אחר מגלס דעתו :

ובן חצי אומר כי דרך זו דרך רבינו כהרא"ש גם כהריסו
לזרעים וספרים שסוף כותב דברי רמנו שמשון אף לא

ושם: אלקליאון ובכל מקום שאומר המדרש חכמה א' תורה כותב אלקליאון כאלו מתפלל שיזכה לתורה. ולכן רא גרסינן ליה :
[ב] אחרוני הרבנים (עיין גאון סאמאס) :

במדרש היות . והרב מהר"ש יפה בס' יפה קול פירש ברך מ"ר מס' יפה קול חכם גדול ושם רף ו"א כתב דלא גרסינן ליה . אמנם הרב מהר"ם די לונגאנו גלה סודו והיה אחד מעתיקי ספרים ומדרשים והיה לו בן אחרון

ב

[א] רבינו בכור שור בס' פענח רזא מוכיח כמעט בכל פרשה וגם

בפי' התומפות ובס' מנחת יהודה הביאו אותו בכמה דוכתי ובשלשלת הקבלה דף ל"ט ע"א מביא סמ"ק דיני גיטין רבינו יצחק מאורליאנש הסכונה בכור שור . וכעת לא חוינא כדאי סימנא בסמ"ק שם :

[ו] מהר"ר בנימן אחי בע"ס שבלי הלקם (עיין רבינו לדיקס) :

[ז] מה' בנימן קרובו של בע"ס שבלי הלקם (עיין רבינו לדיקס) :

[ח] מה' בנימן איספינוזא (עיין רבינו לדיקס) ו' עזרא ועיין בית סעור . יסוד קדוש נח"י :

[ט] מהר"ר בנימן אשכנזי תלמיד תלמיד מהר"ש ומור"ם הויבר שו"ת משאת

בנימן והיה בזמן הרב סמ"ע ומהר"ם מלובלין . ובנו של הרב הוא הרב נחלת יעקב על רש"י עה"ת :

[י] מהר"ר בנימן וואלף הויבר עיר בנימין ב' הלקם . ח"א

על עין יעקב ח"ב . וח"ב על אגרות ירושלמי זרעים ומועד :

[יא] ב' בנימין זאבי (עיין מ' אהרנס חולא) :

[יב] מ' בנימין מראבומי (עיין מ' ויחא מלחטמו) :

[יג] מהר"ר בנימין הכהן ז"ל אב"ד בקק"י ריגיו . תחלתו מ"ק"י

אלישאנדריא די לא פאליאולמד חכמה הקבלה מהרב עיר וקדוש הרמ"ז ז"ל והיה מפורסם

בחסידות ויש לו חתימות על תשובות בספר משאת משה וס' שמש צדקה . וחתניו היו

גדולי הדור מ' ישעיה באסן ומר' מנשה פא"ר ובה ז"ל . והרב המופלא מהר"י אירנו ז"ל ישב עם

מהרב"ך הנזכר שבעה שבועות ללמוד במט חכמת הקבלה . ויש לו ס' גבול בנימין וכו'

כמ"ש בשה"ג ח"ב סוף מערכת ג' (עיין גאון נעמין נח"י) :

[יד] מהר"ר בנימן הכהן מעלי ז"ל היה משה"ק ירושלים ה"ו והלך

בעליהות עירי פרס ואח"כ היה רב במצרים רבות בשנים ויש לו חתימות על קצת תשובות

דרב

[א] רבינו בחיי חיבר ספרו הקדוש חובת הלבבות בלשון הנרי וזמנו

שנת התקכ"א לאלף החמישי והקדוא בספרו ובקדמתו יראה תוקף קדושתו ודבריו היים וקיימים והיו למאורות . וכבר לקט מפנינו אמרו הרב ראשית חכמה . והרב צדה לדרך קיצר שעריו בעשרה פרקים בתוס' מכפרים אחרים לקרותם ב' ימי תשובה עיין בספרו :

[ב] רבינו בחיי בר אשר מסרקסטה חיבר פירושו על התורה והיה תלמיד

הרשב"א . ורבים חשבו שהוא בן הרא"ש ועוד

בה ספריו"ס יקנו ונכתב בס' עומר השכחה . ולא הוא . שלא הזכיר בספרו לא הרא"ש ולא

בני הרבנים . והרא"ש יצא מאשכנז בשנת ס"ו לאלף השישי . ורבינו בחיי חיבר ספרו

בסרקסטה שנת נ"א . והרא"ש בא למולטולא והגדול שבבניו רבינו יהואל . תמיד שכאשר

המחברים כתבו הרא"ש ובניו לא נזכר שם רבינו בחיי . והרב צדה לדרך מוכיח ח' בנים

שהיו להרא"ש ומזכיר שמות כולם ולא הזכיר רבינו בחיי . ועוד שלא הזכיר לאביו בלשון

כבוד רק בר אשר :

רבינו בחיי כתב בסוף פ' הקת כתב מורי הרב גדול רבינו שלמה נ"ר בפ' הגדות

אשר חיבר . ומוכח שהוא הרשב"א . ועיין בעין יעקב סוף פ' הוואה שהרב הכותב מביא

דברי הרשב"א מחבורו לאגרות בפ' הגדה ההיא דקאי עלה רבינו בחיי ע"ש . וכן כתב

הרב ס' יוחסין שהוא תלמיד הרשב"א ועין בהקדמ' רבינו בחיי וכן כתבתי לעיל בפשיטא :

[ג] רב ביבי גאון (עיין נגז עיג נמלס נח"י) :

[ד] מהר"ר בירך בן בחו של הרב (בע"ס ררע בירך) הפליא עצה

הגדיל תושיה וחיבר כמה ספרים על הש"ס ועל ר' מורים ועל הפרשיות ועל ההלים כמו אלף ומאתים בויגין שהם פליגוס בקירוב . ואורע

לו עסק בוש ששללו וגולו ה' ממנו ולא נדפס כ"א על קצת ברכות ועל ס' בראשית ונקרא

זרע בירך ח"ג וישא משלו ובתצע בירך נאץ א' ובדאי שנראה מזה שנדפס כמה גדול כמו

ושהוא מלא ומעין גובע מקור חכמה :

הבורים רבים ככתוב בס' הנוכר ובהיותי בעיר
רבותי בדעות קושטאנדינא יע"א ראיתי קצת
הבוריו בכ"י :

[כה] מה' [רוב] בער נבר הגאון בע"ס גאון
צבי (עין מ' נבי סגל סורוויץ) :

[כז] מהר"ר (יששכר) בער כ"ץ (עין ממנו
כנסים נח"ס) :

[כז] מהר"ר (יששכר) בערמאנן סג"ל (עין
מסע יסגל נח"ס) :

[כח] מהר"ר בצלאל אישכנזי תלמיד הרב
וכה' ישראל די קוריאל כ"ש

ריש השבותיו . והפלא בעסק התלמוד
בשקידה עצומה במעוט שינה במעוט אכילה
וכו' כמ"ש ריש סי' ט"ו והיבר שיטות על
התלמוד מקובצות מרבוותא קמאי ונרפסו
על ביצה כתובות קמא מצינא . וראיתי מכ"י
על שבועות וחולין וסדר קדשים גיטין כוטה
נויר . והרב המכ"ס ח"ג סי' רכ"ה מזכירו .
ובתשובת מהר"א מונכסן והרב מהר"ק ש"כ"י
הוא הותם על כמה פסקים . ובס' שבחי האר"י

וצ"ל כחוב שרבינו האר"י היה תלמידו בפשט
ובס' קורא הרוות דף מ' חולק . ואין הוכחה
הוכחה וכן ראיתי בקובץ כ"י שהיה רבו של
האר"י וכתוב שם שהוא ביטל שם נגיד בארץ
מצרים משום מעשה שהיה . [ועתה] מקרוב
נרפסו שיטה מקובצת על בהרא ועל נויר ואני
מסתפק אם הם מקובצות מהרב בצלאל . לפי
ששמעתי מהד גברא רבא ושיטות אלו הנמצא
בעיר אומיר הם שיטות מקובצות מהרב מ'
אחרן לפא הרב המחבר שו"ת בני אהרן שנס
הוא עשה פעולות הרב בצלאל כמ"ש באות א'
(עין מ' אכנס [פסח] ובס' קול יעקב להרב מהר"י
שאל בהירדשי הלכות בנייר מביא משיטה
מקובצת נויר וגם שם הביא משיטה מקובצת
לנדרים ע"ש . ובספר נופי הלכות מביא
מקובצת ליבמות :

רבינו בצלאל אישכנזי . נודע בשערים מעשה
רב בשיטות המקובצות הנרפסות על
י"מ נויר כתובות קמא מצינא בהרא (אף
דאפשר דבהרא שנרפסה אינה מהרב ז"ל
כמ"ש לעיל) וראה זה חדש שבאה לידי עיניה
מקובצת למצינא כ"י מהרב בצלאל ז"ל והוא
חומש או שתות מהשיטה מקובצת מצינא
הנרפסת וזה מוכיח כי הרב ז"ל עשה מהדורות
חו' שראיתי בכ"י היא מהדורא קמא . ואח"כ
באו לידו עוד מהדושי הראשונים ועשה
מהדורא בהרא הוכפת מרובה על העיקר
וזה ברור :

ועתה יזכני ה' ובאו לידי כללי הרב ז"ל
וורעונו הוא קבצן מהדושי הראשונים
ומסדר עולם להרמב"ם שהוא על כללי התלמוד
ומכללי רבינו סעדיה גאון . וכבר הרב נופי
הלכות

הרב מהר"י ויין ז"ל במ' שערי ישועה ושמעתי
כי היה מלפלל בעומק העיון וכמעט היה לו
על פה דרוש הרב האר"י ז"ל וזכה שחזר לעה"ק
ירושלם ת"ו והיה רב כשתי שנים והיתה
מנותחו כבוד . ואחר סמוך בנא מורנו הרב
כמהר"א נחום ז"ל והיה רב בעה"ק ירושלם
ת"ו כעשר שנים :

[מ] מ' בנימן הלוי רבו של הרמ"ז (עין מ'
מסע זכות) :

[טז] כמהר"ר בנימן תושב קושט' (עין
זכ אכנס נח"ס) :

[יז] רבי בנימן הלוי במ' יחאל (עין נכנס
בנימן נח"ס) :

[יח] מהר"ר בנימן הלוי ז"ל בן הרב הגדול
מהר"ש הלוי בן הרב עיר וקדיש
במה' בנימן הלוי ז"ל רבו של הרמ"ז ז"ל היה
אחד מרבני עיר ואם בישראל אימיר יע"א עם
הרב מר קשישא מה' אליהו הכהן ומורנו הרב
מהר"י הכהן ז"ל . אפס קצת מהדושי מביא
תלמידו הרב יד אהרן בספריו ויש לו תשובה
בשו"ת ארח לצדיק :

[יט] מהר"ר בנימן בכ"ר מאיר הלוי . ויש
לו תשובה בשו"ת אבקת רוכל
לכרן סימן ע"ד :

[כ] הרב בנימן מוטאל במהר"ר אברהם
(עין מ' אכנס מוטאל .
מ' אלכסו סג"ל) :

[כא] מה' בנימן מלמד אחד מרבני אומיר
בזמן הרב כנה"ג וחתום
בהסכמת ס' כנה"ג מהרבנים . והוא היה רבו
של הרב מהר"א הכהן בעל שבט מוכר וכו'
ואפטר באשכנזיה והוא דרוש ראשון מספרו
מדרש אליהו :

[כב] מהר"ר בנימן אב"ד במדינת מרק (עין
סעמי מוזס נח"ס) :

[כג] מהר"ר בנימן בכ"ר מתתיה מארץ
החוריא . היה בזמן מהר"ד

ומרן ומהר"י מאינאצק וחבר ס' בנימן זאב
שנה רצ"ד . ואף שנרפס בימי מרן לא הוכירו
בבית יוסף . ועיין בשו"ת זקן אהרן סימן קצ"א
ומהרש"ל ב"ס של שלמה פ"ח דקמא סי' ע"ח
גבורת אנשים להש"ך דף ו' ע"ד . תיין
עוד בשו"ת זקן אהרן סי' ק"ט ובתשובת מה'
יצחק גרשון מרבני ויניציא הובאה בתשובות
מהר"ט צהלון סימן קמ"ח כמ"ש משם מהר"ם
מפאדובה ע"ש :

[כד] מהר"ר בנימן קאזיס אב"ד ור"מ מק"ק
צפת עיר קישנו

ת"ו הוא היה תלמיד מורנו הרב מהר"א נחום
בעיר אינדינו ואח"כ היה מרבני קושטאנדינא .
ולעת זקנתו הלך לעה"ק צפת תוב"ב וקבלוהו
לרב ושם היתה מנותחו כבוד . היבר ספר
מגילת ספר על הסמ"ג ונרפס ח"א לכד ועוד לו

[יא] מהר"ר ברוך מפוליניא חיבר ספר גדולת מרדכי על המרדכי ופאר

אגודת אוזב על קצת ח"מ וגדפס שנת ש"ה : [סב] מהר"ר ברוך צאני זלה"ה אחד מרבני נא אמון ויש לו אויה תשובות

כ"י אשר מפיו יקרא ותלמידיו כוהבים . כי הוא היה סני נהור שלא ראה מאורות מימיו והיה מעיין גדול ביושר ועומק העיין תריף ובקי ואנכי איש צעיר בלכתי לנא אמון זכיתי ונתבסמתי מתורתו כמה חדשים נתנצב"ה :

[גג] מהר"ר ברוך קלעי תלמיד מר"א חסון חיבר שו"ת מקור ברוך

ושקיל וטרי עם מהר"ש הלוי הוקן ואחיו מה' מרדכי . ובספר קורא הדורות הפליג בשבת מהר"ם הנזכר בתורה ובמעשים ע"ש באורך : [סד] רבינו ברוך מרגנשבורג (פיין ריטש

נידן מחק י"ז) : [טה] רבינו ברוך בר שמואל בתשובות מהר"ם ד"פ סי' התע"ב

שואל מרבינו דוד ברבי קלונימוס והשיבו לו רבינו דב"ק ורבינו הרקח ושם בסמן תקל"ג יש תשו' רבינו ברוך בר שמואל :

[מז] רבינו ברוך (בן שמואל) תלמיד רבינו אלעזר ממין היה אשכנזי

מעיר מגנצא . כן מצאתי בקובץ ישן כ"י . חיבר ס' החכמה כ"כ הרב בית חדש א"ה סי' ל"ז סעיף ה' :

וחזיתיה להרב כנה"ג א"ה סי' צ"א הגהת ב"י אות ח' שצידד דרבינו ברוך

ממנצא שהביא המרדכי ורבינו ברוך מארץ יון שמביא בהגהות אשר"י חד גברא רבא הוא ע"ש . ולי ההדיוט נראה דתרי הוו וכמאי דכתיבנא בעניותין בספרי הקטן חיים שאל ח"א סימן כ"ט בס"ד . ועיין בס' קורא הדורות דף ט' ע"ב דף ט"ז ע"א :

[מז] הגאון רבינו ברזילאי הזכירו רבינו האי נאון בתשובה דובאה בשו"ת

מהר"ם ד"ק סימן קמ"ט . ובס' הבלבו סימן קט"ז כתב וכן נמצא בספר ברזילי ע"ש :

[פח] מהר"ר ברזילי יעבץ הרב המחבר לשון למודים על הטורים בפלפול עצום

ולשון ערומים דרושים נחמדים ועל לשונות הרמב"ם והרא"ם ודרושים ממר אביו . והיה

רתנו של הרב כהר"א חאקו הרב המחבר רוח אליהו . ותלמידיו הרב ברזילי הנזכר שני

המאורות הגדולים הרב חתנו מה' יהודה אשכנזי שהרבניץ תורה והיכר כמה חבורים . והרב

שער המלך על הרמב"ם ספר נחמד מאד ויהללוהו בשערים המצוינים :

[פס] מהר"ר ברכיה תלמיד הגאון המקובל בעל

הלכות מביא הרבה מכללי הרב בצלאל כירוע . ועכשיו שבאו לידי יד כהה לקשתי מהם עלו

זה בקונטרס עין זוכר בס"ד התהלה וההפארת זה בקונטרס לאל חי העולמים שזיכני לכך

ברוב חסדיו והמון רחמיו יח' שמו לעד ומרומם על כל ברכה ותהלה כי באו לידי בהיכח הדעת

בעוד שהייתי מדפס עין זוכר ויהי לנ"ס :

[כט] מהר"ר בצלאל הרדשן המופלא חיבר ספר עמודיה שבעה דרושים

נחמדים ומתוקים וס' קרבן שבת על עניני שבת ענינים נאים . והי"ל הרבה דרושים וחיבר

ס' זית רענן על התורה ולא נדפסו :

[לז] רבינו ברוך ברבי אליעזר הזכירו רש"י ס' וארא :

[לא] מה' ברוך בן אליקים רב משאלוניקי הובאו דבריו בשו"ת הרב המב"ט ח"ב סי' מ"א :

[לג] מהר"ר ברוך אנגיל בזמן מהר"ם קלעי ומהר"ח ש אחד

מרבני שאלוניקי וחיבר שו"ת ושיטות . ובס' דורש משפט מביא דרושים ממנו על ח"ט :

[לג] מהר"ר ברוך בנימן (פיין יס"חל בנימן) :

[לד] מהר"ר ברוך ברזילי רב מובהק בעה"ק צפת ת"ו והיה רבו של הרב

המג"ן ואני הצעיר ראיתי ס' א' מחבוריו כ"י :

[לה] מהר"ר ברוך וויזל אב"ד דק"ק ברעסלא חיבר קצת שו"ת ונקרא

הספר מקור ברוך וגדפס פעם שנית באמישטורם על יד בנו בתוספות קצת שנת תקל"א :

[לז] מהר"ר ברוך ו' חיים יש לו תשובה בס' פני משה ח"ב סי' ה' והתיבה

בס' לחם סתרים :

[לז] רבינו ברוך מארץ יון ורבינו ברוך מרגנשבורג . בפסקי

מהר"ם ריקאנטי מביא הרבה דינים משטם וכן במרדכי ושאר גדולים :

[לח] רבינו ברוך (בן יצחק) תלמיד ר"י הוקן בעל התוספות חיבר

ספר התרומה בריני אסור והתר וכו' והוא חבר רבינו שמשון משאנץ . ובתוספות בזבחים

בסוף כמה חבורים כתוב . ברוך הוא רבינו ברוך הנזכר :

[לט] רבינו ברוך בן יצחק בן אלכאלאי (פיין כהנא ד' כהנאן) :

[מ] מהר"ר ברוך כ"ץ ראפאפורט שהיה ר"ם ואב"ד בק"ק פוזנא

וקן ויושב בישיבה . ובילדותו מדי עברי בשליחות מצוה ראיתי בעיר היצטלר לבנו מה' אריה שהיה רב שם ואמר לי כמה דרושים מהגאון אביו ז"ל :

בעל מגלה עמוקות היבר רדושים נחמדים והם
ספרי רוע בירך ה"א וח"ב :

זנ רבינו ברכיה הלוי יש לו תשובות
ותשובה אחת הבאתי בבר"י ח"ט
סי' כ"ה אות כ"ט :

קונטרס אחרון

[א] בן ציון ראיתי פתח אחד קדוש גב"י משם ירושלמי
שני פתחים בניו יקרא לבנו אשר יולד לו בן
ציון ויחיה :

[ב] ברבי מנחם רש"ס פ' ט"ס דף ק' ט"ז אמאי דאמרין
אל רשב"ל לרי יובי ברבי רמון נפשיק וכו' .
וה' ברבי כן קראו רשב"ל לרי יובי כר' חלפתא כגומר גדול
דכור ע"ל . ופשוט דכוונת רשב"ס דר' יובי איזו טיב גדול
דכור ולא קאי אל' חלפתא . וכן מתבאר ממ"י רש"י קדושין
דף ל"ב ע"ב ר"ג ברבי כגומר אדם גדול וכן כל ברבי שבגמרא .
וזכר עוד רש"י סס בקדושין דף כ"א ע"ב וידן ברבי וידן שמו
גדול בדורו כיון וכל כיוצא דקרו כל ברבי לבון חכמה וחריפות
סוף . וזכר בפ"א דף ט"ז ע"א וס' אלן טריות דף ל"ז ע"ב
ודף זין ע"א ונעירובין דף ג' ע"א וחולין דף כ"ח ע"א
ודף ט"ד ע"ב :

וה"ש רש"י במכות דף כ' ע"ב ברבי אומר כך היה שמו
כבר שירש דבריו בחולין דף י"א בברייתא זו עמם
ברבי אומר לא ידענו מנו' אלא אחד גדול בדורו כיון . ומתאי
גמרא ורש"י חולין השוכן מואת נמיס מרשב"ל בנחמה שלמה
סס במכות ט"ט :

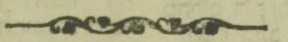
ומבחיטא על הכר שדם יסועט ריש סי' ט"ס פתח ר"י
חלפתא וכו' כנכלי דפרקין דמיתו כלי עובדא
קאמר ר"י ברבי כגומר בן גדול דכור וסיונו רבי חלפתא דהכא
בדעת רשב"ס ע"ל . ועמו הסליחה דכוא חשך דפירוש ברבי
סיונו בן רבי ואיך רבי שפירשו גדול דכור קאי על ר' חלפתא
שירש ורבותו לאדם עמו . ופ"ס רשב"ס גדול דכור קאי על
רבי יובי עמו ולא לאביו וסיו כוא כגומר חלפתא לבנות
רש"י סוף . וכ"כ רש"י עוד בקדושין דף ס' ע"ב ובינימח
דף ק"ס ע"ב מדבריו של ברבי נגמור וסירש"י ר' יובי כל
ברבי לבון אדם גדול . ובגמרות דף ל"ד ע"ב פירש"י יסודס
ברבי יסודס הכהן . וכ"כ בסוסי דף כ"ט ע"ב וברכות דף
ג"ד ריש ע"ב וחולין דף קל"ז ע"א ובכס דף כ"ז ע"א :
ודרביטא על הכר כפחור ופח פק' כ' דף ט"ו ע"א פתח
עמיס בערתי דף ט"ו אמר רבי יוחנן בן נורי כמס
עמיס לקס עקיבא בן יוסף על ידי שבייתו קונל לפי דין
גמליאל ברבי . שזו בנו של רבינו הקדוש וזו כמעט כיוס
ביתו רבי שברי ר"ע מעשרס כרנו מלוכס כיוס עס רשב"ג
אני רבי עז"ל פש"ל . ודבריו נכלאו ממני כי זה ר"ג ברבי

דאמר רבי יוחנן בן נורי שביס קונל על ר"ע בלא דאס
רכן גמליאל דיננס דלערוס לרי יסועט וברבי סיונו גדול דכור
כמדובר . וכן מצאנו שקדאכוס לרכן גמליאל ר' אשעז ר'
יסועט ברבי בקדושין דף ל"ב . וזו כוא שקסס איך מנא וסיר
דעתו כרכ כפחור ופח שזו רכן גמליאל בנו של רבינו הקדוש
שברי רבינו הקדוש כוא חלמיר חמודי ר' עקיבא ר' פתח
ורי מאיר וכו' ואיך ר' עקיבא רכס דרבותא ילקס על ידי
בנו . וסו דבסי פתחס כפחור מנאכר דעלס על לב להקמי ר"ע
לנשיא נמקוס ר"ג דיכנס אי לא משוס זכות אכוס ע"ס :
וב"ש שרשב"ג כסכרס כיוס אביו רבינו הקדוש יתח' אלא כיוס
זקנו של אביו של רבינו הקדוש . וסס שברי מדבר
פרמכ"ס כסדקתו לפי' כמכנס סכחא מוטעס ודמנס לו .
וכסי' בכל מערבי דף מ"א ע"א אמרין לאחר פסירוסו של
רכן גמליאל נכנס ר' יסועט לסכר אח דבריו עמד רבי יוסק
בן נורי וכו' . כיו דרבי יוחנן בן נורי כיוס דכור ר"ג דיננס
ונקדושין דף ע"ב אמרו כסמח ר' עקיבא עלר רבי סכא
רבינו הקדוש :

גם ידוע דמעשרס כרנו מלוכס לא כסכרס כזמן אחד וקדש
כרנוס רשב"ג דלריונס ר"ע כמ"ס כסכר יוסחין דסוס
אמשערס דף כ"ד וסיון פ"ט דבמחוס :
ואמרו כפ' כל כתי דף קט"ו ע"א מעשס כחכא חלפתא סכך
אלא ר"ג ברבי וכו' אמר ליה זכור הני כריי אבי וכו' .
וסירש"י ר"ג ברבי לא שביס בנו של רבי אלא אדם גדול קרי
ברבי . ר"ג אבי אביו כוא ר"ג אביו וסס כסכס דכורו של רבי
חלפתא כוא אבי אביו של רבינו הקדוש ע"ל :
ודרשב"ץ נפסותוסו ח"א כו' קל"ו כיוס דרבי כרמכ"ס
פסירוס כסמחס נכחמס כסכרס וכסיוס חוסס :

אך חוסין להסעס לכרשב"ץ סס כסכס דשני בני רבינו הקדוש
כיו יקראיס רכן גמליאל ברבי ור"ס ברבי . וספי כל
כאמור נראה דמאי דקאמרי בש"ס ר"ג ברבי ור"ס ברבי איס
מכנס לפרשו על בניו של רבינו הקדוש אלא ברבי לבון חכמות
כאמור וכו' וספי כסמך מוטעו אי כ"ס אביו איזו כ"ס
רבינו הקדוש :

ואמר זמן רב סגור לידו יד כסס סי' מנן אכוס לכרשב"ץ
וסוא סי' מ"ס אכוס כסכסס מחשך וסוסי ע"ס דף מ'
ע"ב סכא קת סוכס על שני כספסיס כסי' חוכס ברבי וס"ס
גבריו וכדף ר"ב ודף י"ג וחקור כסס כי יס לוקדק קת
גבריו לסוס מאי דאמנן ואין לסאריך :
שוב ראיתי לסכר כפחור ופח דף כ"ס ע"א פתח דרנן
גמליאל דיננס כוא ר"ג כזקן כי ר"ג לא כיו כי אס
שניס ר"ג כזקן ור"ג בנו של רבי וכו' ע"ס . ודבריו קסס
כניס כי ר"ג דיננס כוא בנו של רשב"ג כסכנס נכדו של רב
כזקן ור"ג דיננס כוא זקנו של רבינו הקדוש . וכל זס כס
ומנאכר וסס חנינוס רליוס לוס מכנלי וירושנמי וסמדרש"ס ואין
לסאריך גבר כספורס . ועמיס כסכר סדורו דף פ"ס ע"ב
וכס"ס זכרון יוסק אס"ס סי' וכו' יד וסכ"ס אילנ' עכ
פ"ס סי' פ"ו . ועי' מאי דכסיונא כנינוין כסכרי כסקן מסק
כרכס אל"ס סי' קי"ב כסי' :

ג

וסי' ל"א . תרול הדור כתר"א בעץ חיים
דפסיס קצת לקוסי שושנים מררב הנו וראיתי
תשובותיו ב"י . ושמעתי כפי ברבי עה"ק
ירושלים ת"ו חוקנים שקבלו שחרב זל' נשאר
יתום מאב ואם ולא הייל שום קרוב שיספל
עמו . ובאה אשה חשובה ולקחה אותו תרלתו
ושכרה לו מלמדים למקדא ומשנה ותלמוד וזה
גברא רבא . ואשה זו היה שמה איספיראנסה
הרבי

[א] הרב גבריאל ך אהרן שטראסבורג (פ"ן
נפלא כתיב) :

[ב] מהר"ר גבריאל איספירנסה מרבנן
קשישאי אשר בעה"ק צפת
הוב"ב בזמן הרב מה' יהונתן בן הרב המוסמך
מהר"ם גלאנטי . ונחלק עם הרב דרבי גועס
גזלה צעקת ריב"ה והכריע ביניהם הרב
דמג"ן כמבואר בש"ח דרבי גועס ח"ס סי' ל'

וכתוב בתוספות שאנן דרנמ"ה רבה דרביה דרש"י. ורנמ"ה פירש כל התלמוד ויש אתנו פירושו על כל סדר קדשים כ"י. ובס' שבלי הלקט ח"א ות"ב כ"י מביא הרבה השובות ממנו ז"ל. וגם אומר שמצא בפסקים של רבינו גרשום מאור הגולה ז"ל נראה שחיבר פסקי הלכות מלבד תשובות לכל שואל. ובתשובות מהר"ם ד"ס מביא כמה תשובות מרנמ"ה: רבינו גרשום מאור הגולה תלמיד רבינו יהודה בר מאיר הכהן הזקן ונקרא רבינו לאונסין, כן כתב בתשובתו למהר"ם סי' תקע"ד תקע"ה וראיתי בס' מצרף לחכמה להרב יש"ר בהקד"ש נובלות שמפירושו קצר וחיבר רש"י על הש"ס. ואנכי איש צעיר ראיתי פי' רנמ"ה כ"י על סדר קדשים ומתוך הפי' הנזכר יראה דליתנהו להני מילי. אלא דרש"י מדעתו הרחיבה וקבלת רבותיו עשה את כל הכבוד הזה:

[יד] הרב גרשון צונצינו (עיין חס"ס שאק נח"ס)
[טז] רבינו גרשום בר שלמה אבי רלב"ג חתנו של הרמב"ן חיבר כפר שער השמים וכמ"ש בש"ג ח"ב במערכת שו"ת אות ג"ן (עיין שער השמים נח"ס):

[טז] מהר"ר גרשון אשכנזי אב"ד דק"ק מיץ. חיבר שו"ת עבודת הגרשוני וס' תפארת הגרשוני וס' הדושי הגרשוני ושקיל וטרי בתשובותיו עם הרב ש"ך בס' קי"ו וס' קי"ח. גם בתשובות חות יאיר ושער אפרים שקיל וטרי בהדיהו כמבואר ב' פריהם. ותלמיד הרב היה גדול הדור הגאון מה' דוד אופנהיים ועשה הקדמה נפלאה בתשובת הרב. ובצמח דוד הזכירו בשנת הנ"ב:

מה' גרשון הרב הבחבר שו"ת עבודת הגרשוני וכו' היה מהרפים הראשונים בימי הגאון מה' העשיל ולבו כלב האריה ומשנתו סדורה כ"כ הרב פנים מאירות ח"ג סי' י"א:

[יז] רבינו גרשון ממיץ (עיין גדולי לופרין נק"א):
[יח] מהר"ר גרשון קאבלעניץ תלמיד הרב שבות יעקב ז"ל ויש לו כמה תשובה בשבות יעקב ח"ב. ומקורב טפס"ס קרית חנה מתשובותיו:

קונטרס אחרון

[א] גאון. אמרו קרמונינו שבהרו בשם זה שהוא גימטרי' ששים לרכוז שהוא בקי בששים מכבחות. ועמ"ש אני בעניי לפנים בראש הועד בהאי מנינא ע"ש באורך (עיין גאונים לסין):

[ב] גאון סתם כשמביא רר"ף יש מי שכתב שכוונתו על רבינו האי גאון:

[ג] גאוני לות"ר רבותיו של רבינו מאיר חתנו

הרב ז"ל לכבדה שם בניווי איכפיראנסה לעשות יקר וזכר למרביניהו:

[ג] מהר"ר גבריאל בכ"ר אליה ראיתי חזושו כמה קונטרסים כ"י ובעת נדפסה תשובת הרב ז"ל בשו"ת אבקת רובל למרן סי' נ"ו:

[ד] מהר"ר גבריאל מקראקא נודע בשערי שמו והוא תלמיד הרב ברכת הזבח. ושמעתי מפי רב גדול אשכנזי שהיה מופלג בדורו ביושר העיון והסברה ויש לו קצת השו"ב בספרי האחרונים ומהם בתשובות פנים מאירות ח"א:

[ה] רב גרא (עיין רכ סמ"א):

[ו] מהר"ר גדליה חיון ז"ל הוא הקדוש והוא נולד בקושטאנדינא יע"א והיה תלמיד הרב המופלא מהר"ח אלפאנדארי ז"ל ובא לעה"ק ירושלם ת"ו והלך בשליחות מצוה לעה"ק חברון ת"ו בלי כסף. ובלי מחיר והוד לעה"ק. ותמיד היה מוסף קדושה ועסק בחכמת האמת וכוונות רבינו הארי"ז ז"ל בכל כחו. והיה מכון כל כונות הרב ז"ל במוות ובתפלות א' מהנה לא נעדרה והכל בקדושה ודתבורנו ופרשיות וברורנו ה' הסיד מופלג מאד ונחפז על כסותיו וימנע דחוקלו אומרים לו חלום נענול נענור תפלת הסיד זי"ע:

[ז] מהר"ר גדליה קרדובירו יש לו תשר ונוכרה בתשובות הרב המוסמך מ' יום טוב גדולן סי' רי"ו. ובתוך תשובתו הביא דבריו ושקיל וטרי עליהו. ונראה שהוא בנו של רבינו הרמ"ק ז"ל והיה בוניציא להרפים איזה ס' מהרב אביו ז"ל. וראיתי טופס שטר פשר עם הרמ"ע ז"ל על ת"ק סיקנוס שנדר לתת להרבנית אביו בעבור רשות להחזיק ס' אור יקר כ"י מהרב פי' הוהר ששה עשר קובצים גדולים כמ"ש בשם הגדולים ח"ב מערכת אל"ף אות מ"ב (עיין אור יקר נח"ס):

[ח] מהר"ר גדליהו בר שלמה חבר עץ שתול על ספר עיקרים ועשה ענינים ושרשים:

[ט] מה' גור אריה הלוי (עיין גור אריה נח"ס):
[י] מהר"ר גמליאל ב"ר חנניה מונטלילש (עיין פירוש פרק שיר נח"ס):

[יא] מהר"ר (אליקים) געץ (עיין נפדוני נפסוחים נח"ס):

[יב] רבינו גרשום חיבר ספר שלחן ב"ב בשיטה כ"י קרמונית למס' סוכה:

[יג] רבינו גרשום בר יהודה מאור הגולה כתוב בתשובות מהרש"ל סי' כ"ט שקבל מרבינו האי גאון. ובצמח דוד כתב שדנמ"ה ורבינו נתן בעל הערוך תלמידו רבינו חננאל ועיין בפירוש ביצה כוף דף כ"ד.

[ו] גדולי הדורות שלפנינו כתוב: קדם פסקי כותב שנדפסו לדרך המאירי משם הרב מרדכי בן מהר"ש שיריליון שטנתו על הרשב"א ע"ש. וזה אינו כי הרב המאירי היה תלמיד רבינו יונה וא"כ היה חבירו של הרשב"א וגם שקיל וטרי עם הרשב"א כמ"ש בח"ב (אולי ז"ל בח"א. ועיין מ' מנחם זר פלמס לניח מחיר). אך גדולי הדורות שלפנינו כשכותב כונתו על הראב"ה. וכן הוא בס' הליכות אלו לדרך מהר"ש אלגאוי אות ר"ו שמצא כתוב בס' ישן גדולי הדורות שלפנינו הראב"ה ושם כתב שאר לשונות אלו. אך לא זכר הרב מהר"ש אלגאוי הלשונות אלו משתמש הרב המאירי ז"ל. אלא כתב אתם כשואמרים הפוסקים ע"ש. ולפי הנראה הרב המאירי ז"ל הוא הרניל בלשונות אלו:

[ז] גדולי לות"ר כתוב בתשובות מהרש"ל סי' כ"ט שהם רבותיו של רש"י ורבינו אליעזר הגדול ורבינו שמעון הגדול ורבינו שלמה הבבלי ורבינו גרשון ממיץ וסיעתם:

[ח] גדולי המחברים הוא הרמב"ם. גדולי הפוסקים הרי"ף. גדולי הרבנים רש"י. גדולי הראשונים רבינו האי. גדולי הדורות הראב"ד. כ"כ בס' ישן הביא הרב הליכות אלו כלל ר"ו. וכן ראיתי למה בצלאל בתשובה סי' ל"ד דכשואמר הרב המאירי גדולי המחברים כונתו על הרמב"ם וכ"כ בשיטה מקובצת פרק אלו נערות דף ק"ג ע"ד:

[ט] גדולי הפוסקים
[י] גדולי הראשונים

[יא] גדולי הרבנים כותב הרב המאירי ז"ל על רש"י בחבורו בית הבחירה:

התנו של רש"י הלא אב אחר לרשבים ור"ת דייב"ם. כ"כ בשבלי הלקט סי' י"א ובתשובת מהרש"ל כתב גדולי לות"ר רבותיו של רש"י וכו' כמ"ש בגדס ע"ש (עיין גדולי לות"ר):

[יב] גאוני הראשונים כתוב קודם פסקי מוטה שנדפסו להרב המאירי ובהליכות אלו שהוא על רבינו האי. ואינו מתישב כל כך רבינו האי אחרון הגאונים. אלא אפשר שהיה אחרון בזמן וראשם בחשיבות. ושם כתוב דכשכותב אחרתי הרבנים הוא על בעלי התוספות ע"ש וכתבו ז"ל הראב"ה בפירושו כשכותב גאון אתם כונתו על רבינו סעדיה. והרי"ף כשכותב גאון אתם כונתו על רבינו האי גאון: [יג] גאונים כבר נודע שהברו הגאונים כמה חבורים בתלמוד ובכמה מחדושי

הראשונים מביאין פירושי הגאונים וראיתי תוס' לתעניות כ"י שכמעט בכל ענין מביא פי' הגאונים. והיה להם קבלה מהאמוראים ורבנן סבוראי ונסחי דווקני מהש"ס:

נקודה נדפסו תשובות הגאונים חדשות מעתה ונקרא הספר שערי דק. ובספת השער נכתבה תשובה רב שירא גאון וכתב דכתיב גאון אלל גאון אי נתר דנת נפשי כל כחיי דרבנן קמאי דא עם דא וסתי סדרי משנה דליתנינו מיומי סלל ושמיא עכ"ל. ומזכר מוכח דכלל ושמיא סה עשו שמיא סדרי משנה ורבינו הקדוש בירך וחקן וקולר וחיגר שם סדרי משנה כמו שם נידום. וזה מסכים למ"ש מחזור וטרי וכו' נגד מ"ס מין הקדוש וכו' ויין שמועס כמ"ס נענותי בקונסנס עין וזכר דף ג"ס ע"ג. ואלל גאון המזכר גמלאו סדריא סדריא שחקנו סלל ושמיא. ודע שיהי על תשובות הגאונים סתומות מים וסדריא אלו עוד יש לאלפים תשובות בגאונים דאמי הדל יש לי קובץ מתשובות הגאונים כ"י. ועוד ראיתי קובץ אחר שמיא בגאונים כ"י. וגם כתבו כמה חבורים בקבלה וקנים היו ביד רבינו מהר"ם קורדובי' ז"ל:

גאונים סיפר בשנסה רב שירא גאון כתבסם כי דכתיבס הוא דכבר אשר לוס ס' אל מסכ וכו' כהוא מהר"ם אלסקר כהנ' סי' נ"ד. וכתי תשובה זו בגמולאס כריס ס' שערי דק מתשובת הגאונים כדפסם מקורו. ורבינו בלר"ו ז"ל בספ כי כל דכתיבס בקבלס אמתיס רק שסס קניסם מאל וסס שמוקיס. ורבינו סמי"ק ז"ל מביא מדכתי בגאונים בקבלס. דכתיבס בספרים ושמיא דכתי סופרים כי נגלס לקלס גאונים אליסו וזכר לעזר:

ד

[ג] מהר"ר דוד אגוזי מרבינו קושט' חובאה תשובתו בשו"ת תורת חיים ח"ג סי' ס':

[ד] מהר"ר דוד אופנהיים אב"ד דק"ק ניקלשבורג ומדינת מעהרין ואב"ד דק"ק פראג שמונודע בשערים והיה מליץ גדול ולשונו שלשלת גדולה מלשון תלמוד היבר שו"ת נשאל דוד הזכירם בספר לקט הקמת. ונדפסו קצת חי' גפ"ת להרב בתחלת ס' בית יהודה. ובתשובות דות יאיר ושובות ועקב יש תשובות מהרב:

[א] מהר"ר דוד אבודרהם תלמיד רבינו יעקב בעל המורים היה בשנת ק"א לאלף הששי וחיבר פי' התפלות וכו':

[ב] רבינו דוד בן רבינו אברהם בן הרמב"ם נולד בארץ מצרים שנת אלף תקל"ד לשטרות. כ"כ בסוף פי' גמרת ר"ה להרמב"ם כ"י. וחיבר רבינו דוד מדרש על התורה והתפטרות בלשון הגרי ומצוי בארץ מצרים כ"י. ובק"ק מסתערב אשר שם קורין בו בכל שבת בהעלו הכניחה לזכות את הרבים:

עליו על כל חטא קל ר"ל :

וכבר ספד ספיד בנו ברכ קדוש גרשית חכמה שכלם אלה נפש מאוזן עולם וכלל אשר סופר לו אמרם כי כשמים מדקדקים מאד יותר מאשר יתשוב האדם בדעמו ע"ש . על כן כן סעודת חי בלדס יתשוב מתשבות כי סתמולוס וסערמות לעז"ל כס מעטע מזויף וכו' עולם סתמט וימיר כסתמטיו וסכערמולו כסורס וספסל ומולס וימיר : לטוב אל ס' ויכחמסו ואל אלסונו כי ירכס לסלוח :

[יב] מה' דוד דישבבק יש לו תשובה בס' באר יעקב ב"ד סי'

קי"ז דף ס"ג ע"ד מהכפר :

[יג] מהר"ר דוד בן הרב מה' הירץ פוזנר (פיין וקוט דוד נח"כ) :

[יד] מהר"ר דוד ויטאל התנו של מהר"ך חיבר ס' כתר תורה

בענין המצות ויש לו תשובה בשו"ת אהלי חם סי' קס"ח ושם כתוב וידאל וצ"ל ויטאל וע"ש סי' ק"ע :

[טו] מה' דוד בן זכרי (עין מי יוסף ו' גלגל) :

[טז] מה' דוד'ן זמרא תלמיד רבינו יוסף סאראגוסי המלומד בנסים

וראיתי בקובץ כ"י שהרדב"י היה מיוצאי פורד והלך לעיר פיס וירד מצרימה ותיקן המשפרות של הקברים . אף הוא ביטל חשבון השפרות שהיו מונין מוזן אסכנדרים . והיבר שלשת אלפים תשובות ומרם נרפסו שלשה חלקים .

והיבר על הרמב"ם בכל מקום שלא נמצא מגיד משנה ומקורב נרפס על הפלאה חרעים .

והיבר מכתם לרוד פי' שיר השירים ע"ד האמת . וס' מצודת דוד מעמי המצות ומזכיר הרס"ח בפירו' . ונרפס ס' מגן דוד להרב . והיה הרב הרדב"י משיבת הנגיד רבינו יצחק הכהן שולאל והתום בהסכמת הנגיד רבינו דינו משנת

הרע"ד כמ"ש בתשובותיו סי' תרמ"ד . וכתר"י קורקוס היה חבירו כמ"ש בתשובה סי' ש"ס .

(ושמעתי מרנני עה"ק ידועים ח"ו . זקנים שקבל שגלה אליו אליהו הכיזי זכור לטוב) . ותלמידיו רבינו בצלאל אשכנזי . ורעת זקנותו עליה

לעה"ק צפת ת"ו . ושמעתי שכנ"י הרב היה מהחלה ו' זאמירו ועד היום יש ממשפחתו במערב .

ואחר זמן רב ראיתי בתקון יששכר דף ע' שכתב כן כנוי משפחתו . וראיתי העתק מ"קדמת פי' שיר השירים הנרפס בקושטנרניא

שכתב הר"ר יצחק עקריש מגלות ספרד שהיה עשר שנים בבית הרדב"י . ויצא יצחק לשו"ח

לספר מגדולת הרדב"י אשר ראו עיניו . שהיה לו כתר תורה לאור פלפולו ולכו ההולכים בחשך

ותשובותיו לכל שואל מכל העולם . ובביתו ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד . וכתב

העושר אוצרות מרגליות ותרשיש וספיר וכתר שם טוב עולה על גביהם . ושפט את ישראל

במצרים ארבעים שנה ובירושלים וצפת ח"ו כ' שנה . פניו כפני האר"ן אין לפניו לא עולה

ולא

[ה] הרב דוד בן אלעזר בן בקודה (עין אברהם נח"כ) :

[ו] רבינו דוד בונפיר (או בונפיר) תלמיד הרמב"ן חיבר חרושים על

התלמוד . והר"ן בחרושי סנהדרין מזכירו חריר וראיתי חרושי כ"י . ועתה ראיתי בס' מרכבת

המשנה הנרפס מחדש בח"ג פ"ג דמלכים שהשב שה"ר דוד ושמוכיר הר"ן בחידושי

סנהדרין הוא רד"ק . ועמו הסליחה שאינו רד"ק המפרש הוא הוא הר"ר דוד בונפיר תלמיד

הרמב"ן והזכירו הר"ן בריש חי' סנהדרין שב' והר"ר דוד בונפיר ז"ל סובר וכו' אלא שברפס

כתב בונפר ואני ראיתי בכ"י בונפיר . ועמ"ש הר"ן בחי' סנהדרין על דף כ"ג ודף כ"ה מהש"ס

וטשם באר"ה שה"ר דוד תלמיד הרמב"ן . ועיין בכנה"ג ח"מ סימן ו' הגב"י אות א' דף י"א

ע"ג וברינא רחיי עשין צ"ח דף ק"ד ע"ד . וכ"כ קורא הדורות דף כ"ב ע"ב :

[ז] מה' דוד בלומי"ש בוסן מהרש"ל ומח"ס ובשו"ת מהרש"ל סי' ל"ז הובאה תשובתו :

[ח] מה' דוד בנבנשת רב מובהק ומופלא בזמן מהריב"ל כמ"ש מהר"ש הלוי בתשובותיו ח"מ סי' כ"ח :

[ט] מהר"ר דוד אבר"ק ברלין (עין קינן סעס נח"כ) :

[י] מה' דוד גרין הוט רחם בכל החכמות למודיות טבעיות

הדפוס ספר הגלגולים יש לו בו הגהות אך בכ"י בס' הגלגולים יש כפלים לתושיה והיבר מגדול

דוד דרשות על ס' בראשית וטוב רואי על שחיטות וברקות נרפסו . ועי' בח"ג מערכת

ג' (עין גלגולס נח"כ) :

[יא] הרב מה' דוד גרשון אב"ד בעיר רישיר בזמן הרב דרכי

נעם ובנו הרב גנת ורדים . והרב לקט הקמה מכיאו . ומבית דינו היה הרב מהר"ר שבתי

גאוואווי דשקיל וטריעם הרב גנת ורדים והרב משאת משה . וי' בנן המלך סי' קל"ד שכתב

שאלתי לאדונינו הרב דוד גרשון וכו' :

ונלקט סתמט א"ה סוף דף ר"א כסד סנסניו עממי זאסר מלכדק ספס"ל של טאכאקיו מרג של חלס חסני סריאחי

לגאון סכ"ר' דוד גרשון סכסס מוכר סתמט כי ראס סמלומו סכיו עושין אוחו וצ"ל על חס ועל חס . ועט אוחו כי אכל חלס וסכו אוח לומר גודיעו לו כינר אכל חלס ואמרו לו

לפי סכסס מדליק סעכס כוס ספסלכט סכר כל חלס סכס נחשב לו כאלו אכל חלס מכל :

בעל נסס ססמט סערט סכרו כי גרבר ססרר סנוכר גרסס לו ע"ס סדין סכר גמור סיו עושין אוחו כאלול חג

ומדלי' ססססס סוכ סכיס סגנט סלמוד עולה זדון ואמרו סגנוט נעסוט לסס סידומוס . ולכן סססס נרודיס לזוכר כוותר ולסרס מססס ליסיר ססססס סססס לומדס סססס ומקילס וותר

ולא סני גנוסן סלסס אלא סס ססססן רודיס אחר סכין ואחר סכס של סססס עוכס כסו עושין ססססן ססססס וותר ולסלל סססססס וסססס גרסססס . וידענו סכססר סיס סוטל א' סססס סססססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס

לא משוא פנים ולא סקה שוחר לפניו יכרעו שרים גדולים וישתהוו. ורוח ה' נוסכה בו והלך לעה"ק ירושלים ת"ו להוות בנעם ה' ולבקר בהיכלו כי קדוש הוא כמלאך ה'. ולא דונה לו מרוב הסם המוטל עליו. והלך לעה"ק צפת תוב"ב ושם היה מנוחתו כבוד זכותו יגן עליו. וזה תורה דברי פקצור. ושם כתב יד יצחק הנזכר שהיו ישראל בצרפת וספרד כפלים כיוצאי מצרים ורובם באו עליהם צרות לא נשארו אלא שנים שלשה נרגנים א' מעיר דשנים ממשפחה ונמלטו לנאפול"ם ויבא רגז הגרוש ויברחו לשלונקי מווקקים שבעתים בעירום וחוסר כל וישישו בקיום התורה כאשר יגילו בחלקם שלל :

[הדב"ז כתב בתשובותיו הנדפסות בויניציא סי' תקצ"ו שהכיר בעה"ק צפת ת"ו בהיותו בן י"ג שנה למחר"י אסכנדריו וכו' ע"ש. ונראה שאחר זה הלך למצרים ובסוף ימיו חזר לעה"ק צפת ת"ו. ומחריט"ט א"ה כ"ו מ' מנה"ג דורות זה אחר זה הרב הגדול הרדב"ז בדור מהר"י בי רב. והרב המובהק הריב"ל דור ב'. ודור ג' הרב כהר"ש יפה ע"ש :

עתה מקרוב נדפס קובץ תשובות הרדב"ז בפירדא וקרו ליה הרדב"ז ח"ג והם תשובות מחודשות. והסימנים מכוונים כסימני תשובות רדב"ז שמוזכר מהריק"ש :

[יח] מהר"ר דוד חאביליו ממתני מוקני הרבנים בעה"ק שהיה בשנת

בי"ת וזיה אדם גדול וקדוש והי"ל מגיד :

[יח] מהר"ר דוד חאסן ז"ל היבר על ש"ע א"ח וקצת על הש"ס ודרמב"ם וכו' והיה תלמיד הרב המפלא ח"ק מהר"ח ק' עטר זצ"ל :

[יח] מהר"ר דוד ב"מ חיים חזן (עיין חוס דוד נח"צ) :

[כ] מה' דוד מעבלא (עיין חומר דנוכח נח"צ) :

[כא] מה' דוד ק' יהי"א (עיין דוגי טרפות נח"צ) :

[כב] מה' דוד ק' יעקב (עיין אור יקר נח"צ) :

[כג] הרב דוד בכמהר"ר יעקב הכהן (עיין מגדל דוד נח"צ) :

[כד] הרב החסיד מהר"ר דוד יצחקי (עיין

מ' אהרנס אולוול) :

[כה] הרב דוד בן רבינו ישעיה (עיין ריטוי

ישיב סוקו כדלפון :

[כז] מהר"ר דוד הכהן (עיין דעת קדושים. קרן

אור ומלחם סכנ נח"צ) :

[כח] מהר"ר דוד הכהן מעיר קורפו. בוטן

הרא"ם ומהר"י טאומאצק ומהר"י

בירב וסיעתם. היבר שו"ת בפלגיא אריכתא.

ובענין ענוה נחלק על ב"ל בנימן זאב אך

גדולי הדור הסכימו להתירה הי"ח מהר"ר

כמבואר בס' בנימן זאב. וחתנו של מהר"ר הוא מ' דוד וישאל המהבר כתר תורה על המצות. ותלמידו של מהר"ר הוא הרב משפטי שמואל :

[כח] רבינו דוד ככבי (עיין בית אל נח"צ) :

[כט] רבינו דוד בר לוי (עיין מכהס נח"צ) :

[ל] מהר"ר דוד לחמי הובאה תשובתו בשו"ת גנת ורדים תא"ה כלל ב' סימן י"ב :

[לא] מהר"ר דוד לידא (עיין טעמי כהנות. פוד ס' עיר דוד. עיר מקלט נח"צ) :

[לב] רבינו דוד ממינצבורג הביא דבריו בתשובות מהר"מ (ד"פ) סימן השנ"ג :

[לג] מהר"ר (דוד) מלמד (עיין מ' ישראל זאב) :

[לד] מהר"ר דוד ק' נהמ"א'ש תשובתו בשו"ת תורת חיים למחרת"ש ח"ג סי' מ"ה :

[לה] מהר"ר דוד ניו (עיין מעסן דן נח"צ) :

[לו] מהר"ר דוד בכמהר"ר נתנאל קרקשוני יש לו תשובה כ"י בס' זרע אנשים כ"י :

[לז] מהר"ר דוד כה"ל אב"ד דק"ק אוסטרא וק"ק לבוב היבר דברי דוד

על פירש"י בחומש וחיבר טורי זהב על ש"ע ד' טורים ונדפסו. והוא חתנו של הרב בית חדש והוכירו בכ"ה י"ד סוף סימן קמ"ז שכתב והעיר י' לזה חתני הרב הנאון מהר"ד הלוי וגם בתשובות הב"ח מוזכרו. ומר אחיו הנאון כה' יצחק סג"ל ונדפסו תשובותיו. ותלמידו מהר"ש סג"ל המחבר נחלת שבעה :

[לח] מהר"ר דוד סימליץ מקראקא הובא בעטרת וקנים על

א"ח סימן קל"ז וס' סל"ח :

[לח] רבינו דוד בר סעדיה היבר הבור

בלשון הגרי להשיג על הלכות גדולות.

שיימה מכווצה מציצא דף ר"ז ע"א :

[ס] מה' דוד עראמה היבר פ' הרמב"ם ונדפס בראשונה שנת

הש"ה ונדפסו תשובותיו אך אינם בנמצא כס"ש בלקט הקמח משניות ביומא. (ועיין סגסופ על הרמב"ם מהגיל נח"צ) :

[כא] מהר"ר דוד פאלקון (עיין נני דוד נח"צ)

[כב] מהר"ר דוד פרדו ז"ל נודע בשערות

מהפלגת שקדיותו

ושלימותו. וחיבר שושנים לדוד על ש"ס משנה

ב' חלקים. משכיל לדוד על פירש"י על התורה.

למנצח לדוד על הש"ס. מכתם לדוד שו"ת

על ד' טורים. חסדי דוד פירוש על התוספתא

שיחא סדרי ונדפסו על ד' טורים וקדשים

ושחרות בכ"י. ופ' על הספרי ז"ע. ומפורסם

הסידותו

חיל כנגד הדבורים על הצדיק הרמב"ם ועברו דברי ריבות בינו ובין הנשיא רבי יהודה אלכבר ככתוב באגרות הרמב"ם. ושם הוראה יראה אגרת הרמב"ן להליץ על הרכב"ם מצד תורתו וחסידיותו עש"ב מתק שפתיו ודון ערכו בהכמה רבה :

[טז] מה' דוד ישירירו (עיין סוכת דוד נח"ב)
[ז] מהר"ר דוד בר שמואל חלאיו (עיין שמואל בר דוד תלפיו) :

[נא] מהר"ר דוד תמ"ך הלוי (פיין ס' סמלכות נח"ב) :

[נב] רב דוסא בר סעדיה גאון (עיין כריף) :

[נג] רב דוסתאי גאון (מהנ מסכתיו וז"ל שסיה מבוש קין נכחית נטם משה כפה נבולום והנאים ואמוראים. ע"ש באוק :

[נד] הרב ר' דן (עיין סמ"ב) :

[נה] מהר"ר דניאל איסטרומסה תלמיד מהר"ם קלעי ושקיל וטרי עם מהרח"ש בתשובותיו. וחיבר שו"ת מגן גבורים ונדפסו עוד קצת תשובותיו בסוף בית שלמה למהר"ש חזון. ובס' חוסן ישועות וס' דורש מ"שפט מביאים מחידושי. ובס' מגן גבורים שקיל וטרי עם מ' שכתה בעל שמות הגיטין :

[נו] מה' דניאל שמואל (פיין זקן שמואל נח"ב) :

חסידיהו ותמיד על משענת הקנה משהו יפוח ערנות מטעיו ציצים ופרחים לתורה והלכתא גברותא :

[מג] מהר"ר דוד כהמח"ר פנחס הכהן כס"מ ה"ב ס' ק"ד :

[מד] מה' דוד פנצי (עיין זקן שמואל נח"ב) :

[מה] מה' דוד קונפורטי חיבר כפר קורא הדורות והיה תלמיד

מהר"ם קלעי ומהר"ר איסטרומסה וחיבר שו"ת (ועיין בדרכי נועם א"ה ס' כ"ד) :

[מז] מה' דוד קורניאלדי (עיין בית דוד נח"ב) :

[מז] רבינו דוד בר קלונימוס מביא כמה תשובות ממנו בתשובות מהר"ם (ר"פ) ובשבלי הלקט כ"ו ובתשובו' מהר"ם ס' תתע"ב

יש תשובה לרבינו דוד בר קלונימוס לרבינו אלעזר בר יהודה ע"ש. ורבינו דוד הנוכר שקיל וטרי עם אביו רבינו יהודה בשבלי הלקט כ"י ח"ב ס' ק"ח. וכמ"ל לקמן במערכת יוד אות כ' (עיין רבינו יהודה בר קלונימוס) :

[מח] רבינו דוד קמחי בן רבינו יוסף אחי רבינו משה פי' הב"ד

פי' רחב וגברה ידו בדקדוק וחיברו הוא ואחיו כמה ספרי דקדוק ואמרו עליהם אם אין קמ"ח אין תורה. ורד"ק חיבר חבוריו בשנת ד' אלפים תתק"ן והרמב"ן בפירושו מוכיחו. ורד"ק אור

ה

הראב"ד בס' הקבלה. וחיבר רבינו האי כמה חבורים כתלמוד ודינין וע"ד האמת. ואין בדינו אלא ס' המקח וס' משפטי שבועות. וכתב מהר"ח זצ"ל שכל דבריו בקבלה חיים וקיימים אך הם בהעלם נמרץ :

וראיתי ס' מנחת קנאות כ"י והוא מכל התובים שכתב הרשב"א לרבינו דודו ואשר כתבו לו. והוא ספר שלם מהר"ק לפרקים ובפרק מ"ה כתב כלשון הזה. ומי לנו גדול מרבינו האי גאון כי מקובלים אנו שהיה שלם בכל חכמה ונחמנה גאון בן שמונה עשרה שנה. וחתום באגרת זו אבא מארי בר' משה בר' יוסף. והיא אגרת ארוכה היא שלוחה לגדולי ברצלונה :

[ג] רבינו הושעיא תלמיד הרמב"ן חיבר חידושים על התלמוד כאשר תראה

בתשובות הרב מהר"ם אלשקאר כ' ע"ח :

[ג] רבינו הילאי גאון תשובותיו בס' שערי צדק תשוב' הנאונים שנדפס מקרוב :

[ד] מהר"ר הירץ (פיין נח"ב) :

[ה] מהר"ר הירש אב"ד בק"ק ברלין (פיין מ' כס"ב) :

מהר"ר

[א] רבינו האי גאון בן הרב שרירא גאון בן רב חנינא גאון בן

מר רב יהודאי גאון בר מר רב שמואל ריש בלה מורע רבה בר אבבה מבני זרובבל בן שאלהיאל ואריה הקוק על הורמו. והיה רבינו האי התנו של רב שמואל בן חפני. וניסו בעל אמות רבינו האי רבינו אליהו הזקן שיוסד אזהרות שאומרים באשכנז. ותלמידיו רבינו נסים גאון ורבינו גרשון מאור הגולה. ויש מי שכתב דגם רבינו חננאל למד לפניו. וכתב בתשובות מהרש"ל סימן כ"ט וירב שרירא כמך לבנו רב האי לגאון כשהיה בן עשרים שנה בשנת ד' אלפים תשל"ו :

אך הראב"ד בס' הקבלה כ' רבשנת השנ"ח נסמך לגאון והיה גאון ארבעים שנה וימי

חייו כ"ט שנה. ובצמח דוד כתב תשנ"ז ועלה לשמים שנה תשצ"ז. ובס' קורא הדורות סוף דף ד' כתב ח"ל וכתוב שם בתשובת רב שרירא ואחר פטירת רבינו האי בני ישיבתו וכו' ע"ש והוא אנב שישיגה כי לשון זה ליתיה בתשובת רב שרירא ואי אפשר שיהיה ורק הם דברי

הרב הגאון מהר"ר יעקב מלובלין . ובנו היה הגאון המפורסם מה' העשל רב בקראקא ומזכירו הרב ברכת הובח ושאר גדולים . ובנו הגאון מה' ליב אב"ד באמשטרדם בק"א . ובנו הגאונים מה' שאול אב"ד מאמשטרדם ובר כולם לחיי עד . ומה' הירש נר"ו אב"ד בק"ק ברלין ה' ישמרהו ויחיהו . ואני ההדיוט זכותי להכיר להגאון מה' ליב בשנת תקט"ו ולבט הגאון מהר"ר שאול בשנת הקל"ח ולהתבסס מתורתם תנצב"ה :

[יב] הגאון מה' העשל אב"ד בק"ק קראקא בן הגאון מה' יעקב מלובלין (עין למי זה נסמך) בכל הארץ יצא קו ההלכה והרב ברכת הובח מזכירו בספרו כמה פעמים ובספרי הדרשנים מרבני אשכנז כותבים משמו כמה דברים הריפוס ומתוקים כאשר הראה בס' לב אריה וס' לקט שמואל ואסיפת חכני וכיוצא בהם . ושמעתי מאלד גדול זקן שקיבל סגנון סגנון מאלד נעל של"ס נחלום שפרס כסל כס' סוס נשמת ר"ח וזכרו מלד נכניו . ורבו כמו רבו רבנים וגאונים ויצאו חלציו קדושים אשר בארץ החיים המה . ויברלו החיים רבני גאוני הדור נכדיו וקרוביו יהי שמם לעולם כבוד :

סימן שפ"ח דנה נפשיה דרב המגיד קודם חרץ ע"ש . והר"ן בבאורו להלכות ריש פ"ב רמ"ד קמן כתב . ומגיד משנה השיב : ומכאן תשובה למ"ש הרב כפר יוחסין כי זמן הה"מ שנת קל"ה והר"ן זמנו קודם . גם בתשובת הר"ן סי' ע"ז דפוס רומי נראה שהיה הר"ן בשנת קל"ד וכן מוכח מתשובת הריב"ש הנזכר ונראה דמ"ס הוא בס' יוחסין שסמך לזה כתב דהר"ן היה בשנת ק"ס . וכתב מהריק"ש בתשובותיו ב"ס קי"ג דהר"ן דהרב המגיד כל א' כותב על חבירו ויש מי שכתב :

וראיתי להרב"ו בתשובה כ"י סי' שני אלפים שיל"ו שכתב בענין אשת ישראל שנחבשה ע"י ליסטים ונגמר דינה להריגה דמותה להרמב"ם . וה"ל ובעל מגיד משנה היה תלמידו של הרשב"א וכתב שכן הכריחו האחרונים והם הרמב"ן והרשב"א והריב"א שהיו קרובים לדורו ע"ל . וי"ש דהרב המגיד היה תלמידו של הרשב"א הוא קצת רחוק . כי האף אמנם שמעתיה דהרשב"א בפומיה לא זו מתבכה כ"מ לא ראנו שמזכירו בתאר רבו

[ז] מהר"ר הירש הרב קב הישר (עין מ' שמואל קליירנברג) :

[ז] מהר"ר הירש שור תלמיד מור"ם בעל המנה רבו של הרב בית חדש ורבו של הרב טל אורות ישן . כ"כ בס' יד דוד שבת דף ל"ה ע"ג :

[ח] מה' (יוחאל) הלל (עין נתיב סניס נח"ב) :

[ט] רבינו הלל בר אליקים פי' כספרא וספרי וראיהים כ"י והתוספות בסופה דף ל"ה הוכירו פירושו לכפרי :

[י] מה' הלל אשכנזי היה פרנס ומנהיג בק"ק ווילנא ואחר כך היה אב"ד בכמה ק"ק והיה בזמן הרב ברכת הובח והרב חלקת מחוקק וחבר ס' בית הלל על ש"ע י"ד וא"ע ונרפס שנת את"ן :

[יא] מהר"ר העשיל בק"ק קראקא היו צריכי' רב שהגאון עיר וקריש מהר"ר נהן שפירא היה זקן מאד ושאלו ממנו בעצתו ינחם ועשה שאלת חלום והשיבו לו פ' הנני עומד שם לפניך ר"ת העשל . ע"ל הצו"ר גיבטריא קראקא . כה אמר אלי בני ידידי ואור עיני מנן אברהם בעזרו ששמע מפ' גדולים בהיותו בשליחות מצוה בק"ק קראקא והוא פלא . והגאון מהר"ר העשל הנזכר בנו היה

[א] מהר"ר וואלף רמיו של ר' יוסף וואשיר טרילינגען (עין זכרון יעקב נח"ב) :

[ב] ר' וואלף (זאב) הלוי (עין הדושי ב' זאב כליו נח"ב) :

[ג] מהר"ר וואלף שפירא אביו של הרב אליה רבה וחמיו של הרב מנחת יעקב ולפעמים מביאים חרדושים משמו . ושמו מהר"ר בנימן כי וואלף בלשון אשכנז הוא זאב ולכן למי ששמו בנימן קורין אותו באשכנז וואלף ולמי ששמו יהודה קורין ליב שהוא אריה בלשון אשכנז וכיוצא בשמות אחרים . ובאיטליא קצת נוהגים לשום לבניהם שם היה כי אומרים שקבלו כי בזה יצאל מהולאים . ולכן קראו בשמיתם צביו או איל או אריה וכיוצא :

[ד] רבינו וידאל די טולרשא היבר מגיד משנה על הרמב"ם . וכתב מרן בהקדמת כסף משנה שהיה הביר של הר"ן וכן כתב מהר"ח זצ"ל . וכתב שם שסיל לפרס סגנון נחמ"ס ענינו וזכר גלגול מצאונים ותנאים . גם סיל זיכרון קדושה סם סדמ"ס ולכן חיינו ספרו נלמד דגוי סדמ"ס . וסלח"ה ס"כ נעטן סגנון וסדנאים סדמ"ס עש"ס . ובספר קורא הדורות הובית מתשובת הריב"ש

רבה. והם' הנזכר הוא בכ"י. ועוד שמעתי שחיבר הרב פי' על ספרא. וחיבר קצת פי' על התורה בכ"י. ואני הרל לקמתי קצת מפירוש וכתבתיו בקונטרס ספר יוסף בס"ד :

והנה הרב הוא נכד הרב הגדול מה' וידאל הצרפתי הראשון. והרב המובהק פי' קשישא מה' אליהו הצרפתי ה' יאריך ימים ושנותיו אב"ד ור"מ בעיר גדולה לאלהים פיס יע"א הוא נכד נכדו של מה' וידאל בעל צוף דבש. ויש לו יחס עד רבינו תם בן בתו של רש"י. ושמעתי שהרב רבי אליהו נר"ו הנזכר הוא דור חמשה עשר לרבינו תם הנזכר הידוע ז"ע. והרב אליהו הנ' תלמיד מהרב המפלא ח"ק כמח"ח' ח' עמר ז"ל :

[ז] מהר"ר ולק שמזכיר הרב תוספות י"ס בכמה דוכתי ומהם פ"ב דיבמות הוא הרב בעל סמ"ע ודרישה ופרישה וכן הרב ב"ח בקונטרס אחרון ב"ר וא"ה ובכ"ח בח"מ מזכירו בשם מהר"ך ר"ת מה' ולק כהן אך לפעמים הרב ת"ט כותב מה' פאלק כמו פ"ד ודברתי וכן בנחלת צבי א"ה מזכירו בשם רפ"ך ר"ל רב פאלק כהן והוא הדרישה. וכבר בח"א (ע"י מ' יהושע פאלק) כתבנו דנעלם זה מהרב גט פשוט שכתב בן כתב הדרישה ובנחלת צבי בשם רפ"ך והרב מנאם לשנים והוא באחד דגם נחלת צבי באומרו רפ"ך כוננו על הרב דרישה והחלוף הזה מכח המקומות למוצאותיהם כדור. ומה' יוסף [בנו] בהקדמה לדרישה י"ד הוא היה מונה כמה חבורים שחיבר מר אביו הרב ז"ל כמ"ש בח"א מערכת י"ד אות ס"ז (ע"ס כנ"ל). ואנחנו לא זכינו כ"א לס' דרישה ופרישה על ארבעה טורים וסמ"ע על ח"מ וקונטרס אזהרות על דיני שבת ורביה ושאר דינים נצרכים ונקרא קונטרס סמ"ע ונרפסו שנית בכוף ס' מובח אדמה. וכמה תשובות מהרב ז"ל נרפסו בשו"ת ב"ח הישנות ובחדשות שנרפסו מקרוב ובשו"ת משאת בנימין ובשו"ת גאונים בתראי ומסריד יוסף סגור פסגה הפניה לפרקנים אמו ובהם גם שזכרתי ליקבר בעיר קדש ירושלים פי' בסוף ד' חמור נקבר וזכרתי הכנה. וכוונתי לא נודע מקום קבורתו כי גם הול' זכרתי הכנה נקבר מונח סגור מהר"א ולחץ יוסף סגור י"ג כיון שהפ"ע והמ"כ מאלוה וכן עד עתה נמנעו המקום. וכונו של מה' יוסף הוא החסיד מה' שמואל שחיבר לקט שמואל הרוש שמואל. וכונו מה' חיים כ"ג שחיבר כמה חבורים ולא נרפס כ"א ארץ החיים על תהלים כמ"ש לעיל במערכת אל"ף אות ל"ז.

(עיין להן סתים נה"ג) ומר"ר יוסף כהן כי שני מדו"ב דינים הדינים אמו וכתב עליו כהן מנחם אברהם ח"י חמס' לאשה אלא כהן ולו כעיוותו ככתבו במקורו דס' סתים כהן אלא לא מפיה לזכר ח"י חיים כי לא חתמתו אלא מהר"ר יוסף נכדו כנזכר וכתבתיו מקדים סוף על הדיו ועל פאמס : ויודע

דכו כלל. גם מסדר זמנים אינו נראה כן. לכן היה נראה דמ"ש תלמידו של הרשב"א לא ידע רק כוננו שהולך בעקבותיו תמיד. אבל אני מה נענה ביום שידובר בנו אמרי קדוש מהח"ו וצ"ל בשער הגלגול בכ"י שכתב מהרב המגיד היה תלמיד הרא"ה והוא חידוש שאין נראה כן לא מסדר זמנים ולא מדברי ה"ס. גם מ"ש הרב"ו בתשובה הנ' דהה"ס כוון לרמזו דעת הריטב"א הוא חידוש דהריה"ר"ס אלשקר בתשוב' ס' ק"ג כתב שהר"ן אינו כותב משם הריטב"א. וכן כתבו האחרונים כי אות היא על פי' קמא וכו' שהוא נמוקי שכותב משם הרא"ש והריטב"א ואין זה דרך הר"ן. וכבר נודע שהרב המגיד חיברו של הר"ן כמדובר. ושוב ראיתי בס' יד מלאכי הוכיח במישור שפי' מ"ק הוא מהרב הנמוקי ע"ש באורך :

דבינו וידאל די טולוסה. כתב הרדב"ז שהוא סוסק עליו בפירוש דברי הרמב"ם שהי' ארם גדול ובקי ורוב שיטותיו כהרשב"א. זכיון שהוא בא לפרש דברי הרמב"ם רקדק בהם כל הצורך. כ"כ בח"א ס' קע"ד ושאר דוכתי. ומה שכתב איזה אחרון דכשהה"מ לא סבירא ליה כהרמב"ם מזכירו בשם מחבר ובשמובר כמותו מזכירו בשם רבינו ולדעתי הקצרה הרי זה ככל יאמר והעיקר דומני כותב הכי חמני הכי. ולומר מחבר אינו ולולו ח"ו ואין להאריך :

דבינו וידאל די טולוסה וכו'. ועיר טולוסה היא עיר בספרד. אלא שיש כמה עיירות ששמותיהם שוים. וכן יש עיר טולוסה היום דהיא במלכות צרפת. ואינה זאת העיר שהיה בה הרב מגיד משנה. ופוסק נמנעו דס' וסמ' כאלה סגור דינו כגדול סל"י ז"ל לרבינו מרדכי ז"ל וסדנים עסקים. והריב"ש בתשובותיו ס' ש"פ כתב גם הרב אנוניאל די טולוסה נמא לזה בספרו והוא על הרב המגיד. ואל תתמה שכ' אנוניאל שהרגיל בתשובות הר"ן והריב"ש אהרשב"ץ ודכוותיהו יחברר לו שהיו מוסיפים על השם אותיות א"נ שהוא אות ראשון ואחרון מתיבת א ון וזה כתב אנוניאל. וכבר כתבתי בזה בענייניו והוכחתו בשם"ט אנשי"ם במקומות אחרים בס"ד :

[ח] מהר"ר וידאל הצרפתי הראשון (עיין בסוף) : [ז] מהר"ר וידאל הצרפתי אחר מגאני המערב הקדמונים ורר קרבן אהרן היה מבית דינו. חיבר השגות על הרא"ס ונרפסו בספר נימוקי שמואל לחרב נכרו ועוד חיבר ס' צוף דבש וכו'. והיה אב"ד ק"ק פיס יע"א. ושמעתי שחיבר ס' אמרי יוסף באור על מדרש רבה ודבריו בקצור מופלג וצריכים עיון ועומק ואח"כ ישעיה המעיין מחכמתו כי

מזרי"ח דוח . ומכון שבתו לתיל עשה ידה והיו לכאורות . (וכ' מהמח' זל' שהיו משם סגל משם נגל כן נוסף וכן שם וכו') . והיה הר"ה בזמן הראב"ד והראב"ד השיג על ס' המאור בקצת מסכתות ככתוב בספר תמים דעים והר"ה השיג על ס' בעלי הנפש להראב"ד . ובמקובצת למציעא פ' השואל כתוב ויכת הראב"ד והר"ה בסוגית שתי פרות באורך וחיבר הר"ה ספר הצבא בכדות התלמוד והרמב"ן השיגו ככתוב בספר תמים דעים ויש אומרים כי ספר הישר של מוסר חיברו הר"ה . והרא"ה ורבינו פינחס הלוי נכדיו . והר"ה חיבר ס' המאור שנת תתק"י :

רז"ה אינו מזכיר בספר המאור להרמב"ם כמ"ש בנדרס ד' פ"א ? אמנם ראיתי למהר"ם די לונזאנו באור הורה שמביא נסחת הרמב"ם כ"י שהיה של הר"ה . ונראה שהיה ב"ח ימי הר"ה אחר שחיבר ספר המאור או בא לידו ספר הרמב"ם . והר"ה במאור גבי כהל מביא שיטת רבינו יעקב שמצא בכתב ידו ומבואר בחרושי הרשב"א שם שהוא רבינו הם וראיתי בקונטרס כ"י משאלות רבינו יעקב ממרוש מן השמים ומאי דכתעני ליה משמיא שכתב דנסהפק בג' שמועות ר"ה בתכונה ושאל אם יש לכמוך על פירש"י או אם העיקר כמו שפירש הר"ה והשיב מה זה כהרת למצוא בני זר"ה בחשך אור לישרים ובסוף שבט יהודה כתוב דגת נפשיה דהר"ה ש' תתקמ"ו ועיין לעיל מערכת א' אות יו"ד (עיין טלמ"ד כנעני) :

במחזור הגדול על ד' טורים זרח יעקב האריך הרחיב וכו' . ושמענו מזקני עה"ק ירושלם ת"ו שהרב מהר"ז הנזכר הוא קבור שם . ושוב דאיתי בכתבי בנו הרב הנזכר שהרב אביו נפטר שנת הת"ח בארץ מצרים והעלו עצמותיו בעה"ק שנת הת"י . וחיבר פ' על הרמב"ם ועל פ' רש"י בחומש . וראיתי קובץ השובותיו כ"י ועל קצתם מסכימים הרב יחיאל באסן והרב מהרימ"ט :

[יג] רבינו זרחיה היוני הוא חיבר ס' הישר של מוסר המפורסם ואינו לר"ת כאשר יש רבים סוברים . ובא להם זה מזה שירעו דר"ת חיבר ס' הישר וראו זה הס' הישר סברו שהוא הוא דמייתו ליה הפוסקים ספר הישר לר"ת . אבל הוא תימה איך חשבו כואת דהרי התוספות והפוסקים מכואים ספר הישר בפירוש סוגיות ודינין וזה ספר הישר ממוסר לבד . והנאני כאשר ראיתי למהר"ם די לונזאנו בדרך חיים דף קכ"ב ששמע דספר הישר של מוסר חיברו הר"ה רצונו רבינו זרחיה היוני ברבר האמור . וכפי זה מה שכתוב בנדרס (ע' זמיה נסמוך) . דיש אומרים דספר הישר של מוסר חיברו הר"ה בעל המאור אין מלכה כיש אומרים דסעו בשמועה כי הוא הר"ז היוני ולא הר"ה בעל המאור :

[יד] רבינו זרחיה בעל המאורות תלמיד רבינו משה הדרשן . וקרא ספרו מאור רמז שמו ושם עירו . וכך כתוב בפתיחתו לס' המאור ליצהרי זרחיהו במגדל ירחי חיברו בעבור הזכיר שמו ומקומו . כלומר קראו בשמו

ח

בהקדמות הארי' זצ"ל וצוה לגנוס וכאשר נגנוז אנב טרדייהו גס אשור"ר נלוה עטם פר"ח הלכות שבת נגנוז עם כתיבותיו ע"ד האמת . וכבר ידוע הסכנת מצרים שלא ללמד ספרו כמ"ש גנת ורדים י"ד כלל ג' ס' ג' :

ובוא וראה מפלאות תמים דעים שאחרי הדוד שהוא מעט נתקבל לרב בארץ מצרים תלמידו מופת דורנו הרב החסיד מהר"ש אלנאי זלה"ה והיה רב שם מ"ה שנים וכל דוראותיו היו על דעת רבו הרב פר"ח . גם מופת דורנו הרב המופלא בעל בתי כהונה היה תלמידו של הרב פר"ח . ושמעתי מפה קדוש כמה ענינים מגדולת הרב פר"ח . וכזהו זה : כל חכמי ישראל שותים בצמא את דבריו : מהר"ר חזקיה די סילוא ז"ל הרב המהר"ר פרי חדש . עיר מולדתו בליוורנו ושם לסד עס מהר"ש קסטא ז"ל ואח"כ בא הרב הגדול מהר"ר

[א] רבינו חושיאל אחד מארבעה גאונים שנשבו בימי רב שרירא גאון קרוב לשנת ד' אלפים תש"ן . ופדו לרבינו חושיאל באפריקא והיה לראש מדינת איל קירואן שהיתה עיר גדולה וחזקה מכל מדינות ישמעאל שבארץ המערב . והן היום מדינת איל קירואן היא בטלכות הונס וקבלה בידם ששם קבורים גאונים .

[ב] מהר"ר חזקיה (עיין מקומו נמ"ט) :

[ג] מהר"ר חזקיה די סילוא תלמיד הרב מהר"י שאראף והרב המג"ן חיבר ס' הנחמד והנורא פרי חדש ג' חלקים ומים חיים והוקף גדולת תורתו ובקיאותו ניכר לאוכלי פרוי קדש הלולים . וגם אני שמעתי מרבני עה"ק הזקנים את יקר תפארת גדולתו ונחלתו . וגם כתב שמונת בתלמוד ע"ד האמת

[יא] מהר"ר חיים אלנאזי מקושטא תלמיד מהרי"ט חיבר ספר נתיבות משפט על קצת ס' מישרים והיו לו תשובות ודרושים :

[יב] מהר"ר חיים אלפאנדרי חזק חזר שו"ת מגיד מראשית בזמן מהרי"ט והרב מעשה חייא והרב לב ש"ח . ובניו הרבנים מה' יעקב אבי המליצה רבו של מהר"ר ששון ונדפס מוצל מאש להרב . ואחיו מה' יצחק אביו של מופת דורנו הרב המופלא מהר"א שחיבר אש דת דרך הקדש והגהות בס' בני חיי ומתק שפתיו ודבר גבורות עניניו וגוראותיו רבו :

[יג] מהר"ר חיים ב"מ יצחק אלפאנדרי (פיין לפני זכ"ל) :

[יד] מהר"ר חיים בן אסמאעליץ שקיל וטרי עם הרשב"ץ בתשובה ושואל שאלות ח"ב מסימן כ"ח עד סימן נ"ב :

[טו] מהר"ר חיים באכנער ב"מ בנימין (פיין אור חדש בחי"ל) :

[טז] מהר"ר חיים באסן (פיין ס' יחזקאל באסן) :

[יז] מה' חיים בנכנשת תלמיד מהרי"ט כידוע . וראיתי בכנה"ג א"ה ס' י"א שהיה תלמיד ג"כ ממהר"י סאמינה ובשיורי א"ח סימן ר"פ כתוב שהיה תלמיד דמהר"ר צמח נרבוני . ואחיו הוא הרב שדה יהושע וקרובו הרב פני משה . ושמעתי מפיו רבנן זקני שער שהרב מהרי"ט רבו נפלאותה אהבתו אותו עמו וחובה תורה נודעת לו על כל הבניו והשתדל הרב מהרי"ט להשיא בת גביר עצום גדול והיה מברכו שיחבר חיבור על הסמ"ג :

והכי חזינא בתשובות מהרי"ט ח"א ס' קנ"א דפליג ליה רביה יקרא ורבו תורה . והן בעורנו בן אהר ועשרים שנה בשנת השפ"א התחיל לחבר החבור על הסמ"ג אשר קרא דינא דחייא ככתוב בהקדמת כנה"ג א"ח . והיה ממנו על איסור והיתר בקושטא דינא בזמן רבו ומהרי"ט נ' יעיש כס"ג בכנה"ג י"ד סימן כ"ז אות ס"ב . ומתוך חבורו על הסמ"ג העיר ה' את רוחו לחבר החבור הגדול כנסת הגדולה ואח"כ היה רב במתא תיריא ומשם בא למתא איזמיר בזמן הרב מהר"י איסקאפה שהיה זקן מופלג מאד והיה באיזמיר הרב בני אהרן ועברו דברי ריבות ביניהם ככתוב בשו"ת פני משה ח"ג ס' ב' וס' י"א ורמזה הרב בספר כנה"ג ח"מ ס' תכ"ד הגה"ט אות י"ב . ושמעתי שהרב היה מאריך בזה בכנה"ג שם והשמיטתו מהדפוס מפני הכבוד . ובן אחותו היה הרב אהרן ששון נכדו של הרב תורת אמת כס"ש הרב בנכנת בכמת דוכתי ומתו בא"ה

סימן

מהר"ר יהודה שאראף ז"ל בשליחות ובחזרתו נתעכב זמן בליוורנו ולמד עמו הרב מהר"ר חזקיה הנזכר והלך לעה"ק ירושלם ת"ו אחר שהי"ל קרוב לב' שנה . ושמעתי מפיו תלמידו מורנו הרב מהר"י הכהן בעל בתי כהונה ז"ל שביום ראשון שהלך לישיבת הרב המג"ן וכל קרושים עמו פלפל בחכמה והביא כ"ב בקיאות בו בפרק . ובסוף פר"ח מים חיים יש דבור תוספות שנשאל מהרב המג"ן ומשיב על דבריו . ושמעתי שהרב הגדול מהר"ש אלנאזי ז"ל חזק מחבר הספרים בעת זקנותו שהיה או בעה"ק היה לו נחת רוח מחורפתו והיה סביאו לפלפל עמו :

[יח] מהר"ר חייא רופא הרב המוסמך חיבר שו"ת והדושי התלמוד והוא ס' מעשה חייא והסכים בס' באר שבע שנת שע"ב . והיה תלמיד הרב מה' שלמה סאנים :

[יח] מהר"ר חיים אבואלעפיא בכ"ר דוד היה תלמיד מורנו הרב מהר"ך הרב המחבר בתי כהונה והיה בצפת מרבני העיר ואח"כ היה רב בעיר לארבו ואח"כ היה רב באיזמיר יע"א וכישראל גדול שמו וחבר חיבור גדול בפלפול עצום על הסמ"ג ונשרף בשרפה גדולה שה' באיזמיר ויש קצת תשובות מהרב ז"ל בסגרי אחרוני ומננו . וקצת שו"ת וענינים ולשונוט סמ"ג ופירוש הגדה להרב ז"ל נדפסו בסוף ס' אשדות הפסגה למהר"י חאנרואלי :

[יט] מהר"ר חיים אבואלעפיא חזק הרב המוסמך בן הרב המוסמך מהר"ר יעקב ביטי הרב מה' אברהם נ' חנניא ובימי מר זקני הרב מה' יצחק בן הרב חסד לאברהם זלה"ה . אך הרב הנזכר נפטר בעה"ק ירושלים ת"ו ונקבר שם והוא תלמיד מהרי"ט . והוא זקנו של מופת דורנו הרב הגדול מהר"א שחיבר עץ החיים מקראי קדש יוסף לקח ישרש יעקב שבות יעקב חנן אלהים . ותיקן כמה תקנות בעיר איזמיר ולעת זקנתו כנה ק"ק מבריא ורבו נוראותיו ועניניו וקרושתו כאחד מהראשונים כמזכרם :

[יז] מהר"ר חיים אבואלעפיץ נכד הגל (פיין לפני זכ"ל) :

[יח] הר"ח (חיים) מאוסמרא ע"י דין חיים בחי"ל :

[ט] הרב חיים נ' אלבלג (פיין מ' זכריו זכ"ל . ועיין מין סבי') :

[י] מהר"ר חיים אלנאזי מאיזמיר היה רב ברו"ס ובסוף ימיו

על מות לבן חור לאיזמיר והיה תלמיד הרב מהר"ש אלנאזי חזק חיבר ס' בני חיי על ה' שורים . ותלמידו מהר"ס דאנן :

[יה] מחר"ר חיים בר בצלאל (עין ימות שם חיים נח"ל) :

[יג] מחר"ר חיים ברוך תשובותיו ב' בני שמואל למחר"ש מסימן מ"ג עד סי' מ"ו :

[כ] רבינו חיים בן דוד תלמיד הרשב"א חיבר צרור הכסף וספר צרור החיים ואני ראיתי צרור הכסף מכ"י. ודלא כהרב המב"ט בתשובתו ח"ב סי' כ"ב שמויתם ספר צרור הכסף להרשב"א. ואפשר דכונת הרב המב"ט דסברת הרשב"א הביאה תלמידיו. והיבר הרושים על הש"ס ורבינו בצלאל בכללי כ"י סביא מהירושון (והוא הרב המחבר צרור החיים וצרור הכסף) ויין לקמן במערכת צד"י בס"ד. (עין לזור הכסף נח"ל) :

[כא] מחר"ר חיים ויטאל בישראל גדול שבו זצ"ל והיה תלמיד בפשט מהרב מחר"ם אלשיך. וסמן מחר"י קארו היה מחורו בקטנותו ז"ל מחר"י משם המלאך הדובר בו על התורה ועל העבודת. והוא היה בן מחר"ר יוסף ויטאל קאלאברים סופר התפילין ונשמו סיוע גדול מזה ונקים וימר מכל בני דורו וסיו סרב כמנדי. ומלמד ככתוב כשעב כנגנונים זכירי וזלתי סי' כחיונות מכחינת יד מהנח"י משפ מכל מס שזיור לו מקודש יצירתו עד סוף ימיו ורבו עניניו וטולאיו. והוא קיבל מרבינו האר"י זצ"ל חכמת האמת וכתב אשר שמע מרבו בס' עץ החיים כ"י כמפורסם. ועין אברורי אברורי כתבי הקדש על ארבע כנסות הארץ בכמה מיני סדרים ונסחאות. אמרתי אעלה בקצר אמיץ להודיע לבני אדם. הנה רבינו האר"י צוה ששום אחד מתלמידיו לא יכתוב וזלת כהר"י. אך הם לחשקם בתעלומות חכמה היו כותבים. ובאלו הקונטרסים משאר תלמידים נתחו טעיות ונסחאות. ועוד כי מחר"י לא נתן רשות להעתיק מכתביו לשום אחד וחלה חולי גדול וכבר. ועי' מטון לקחו מבני ביתו ת"ר ניירים ונתנום למאה סופרים והעתיקו במהירות בעור שלשת ימים וזו סבה שנית לטעיות ושנוים. זה שלשים שנה ויותר שיצא לאור שמונה שיערים מסודרים מבן מחר"י מ' שמואל וזלתי יש ל-מך. אך אין בשערים הנו' מהדורא בתרא כי מחר"י צוה לנגוז בקברו ורבנן קדישי אשר ברור ע"י יתירים הוציאו מקברו ברשותו ע"י ש"ח ובא ליד מה' יעקב צמח ומה' מאיר פאפירש כ"ץ. ולכן תמצא ב' דרך עץ החיים שסידר מחר"ם הנובר מהקדמות וזה הם' קורין אותו הכל עץ חיים. הירושיים רבים ועמוקים אשר אינם בשר. החקמות אשר סידר מחר"ש ויטאל הנו' כי לא היה ביד מחר"ש מהדורא בתרא. ודכן

כיסן מע"ה הרב דת ורין היה קרובו : הרב סמך מאיר עיני נולד כוא כספרי כנסת הגדולה אשר נדפסו בשמינה חלקיו ונעדר לא ירש אום מורס הדראם כספרי כדרכי כוראם וכוא מניחי כוראם את ידו כסוס כוראם עד שילך מכסה לביס כנסתם ויראם מה כפי ומה ירחמן עיני חכמתו. ואחר לאו מניח כנסת כנסת רוח יערס ויורס יורס. ובגר כספני מהר"ר ישראל פואס כנסתו כנסתו כי כלא כנסת' כרב כנסתו ח"ב מליח נס כרב כמנ' לא זו מהבנו לס' כנסת' כמ"ס הרב כנסתו משמו כנסת' סלכות קטנות. ולמפורסמות חין לר"ך רחום ידעתי רבנן מורי כוראם יושבי כסאות ומהכרי כספרי כי נגר עלינו חסדו וחסדו כ' בעדו כן ימן ליעדו כח נשמת חול כיוך שס כולו ועסס כרב מהדורה כרת חלק א"ה ולקח ח"מ ח"מ העלם ואשר הביא על מונה כסוס קרא כסס שיורי כנסת'. וזה סימור חיצר כמסדורות קמא ובהלל וסיו לאהדים. ולכן לא ידעק שס שיורי על חנק י"ד להחיות :

דען כי כספרי כנסת' נדפסו כספרי כספרי חין לנסקות על כהרונס מנכרי כנסת' ומהכנסות כ"י אשר כמיוס כהניו עד אשר יחקרו אס כיומי כהרונס כסוא חוס נדפס חלקו כסוא מכנסת. וכסות כי כמניע מקנת חית אשר לא נהיו חל לנס דבר זס אשר כיו חמיוס על כהרונס אנכי כסיוחיוסו כנגל כמנכסס אשר לנני ונגלל כולידס כחורי חמד חילס דמלכנו סי ענינס ידיו :

דע שס כספי כסן חית נדפס כיומי כרב כנסת' וכן נדפסו כהרונס מחר"ם כר כיוך דפוס כרוא כיומי חל לא כניעו על כרב כנסת'. ומעולס לא זכר כספרי כי כספי כסן חית וכמיוסות לי שנס כנסות מחר"ם לא מנכר כלל כספרי ופי כספי כסן חית כחון דודאי קודס כנסת' כרב כנסת' כנסת' ולחיוסן כמקומות חף אחר כנסת' לא כניע ליד כרב ויחקן כנסת' חו כנסת' קודס כסיוסו כניעו לידו ומסויס לא עזר כח לעסוק בו ולא כסיוסו כלל. ומכאן כנסת' לשרס אלוס רכס כ' קליס דכספי על כרב דליחמיוסיוס דנח כס' וחין זו כנסת' חלל מנכר אשר כנסת' כיומי וסיוס כסו וקרא כו :

הרב הנובר חיבר דינא רחיי על הסמ"ג ולפי מ"ש בהקדמת כנה"ג נראה שאחר כך השתחרר מפר כנה"ג שינה טעמו מהסדר אשר עלה במחשבתו לה. וזו. ומ"מ נראה כי לא נדפס ספר הנו' בשלמות אף שמתוכו יראה כי לא שלם כאשר ישיביל אנוש. עוד חיבר תשובות רבות ואני הצעיר ראיתי כמה חלקים מתשובות הרב כנה"ג מכתובתו כי בקשתמנדינא יע"א. ומקרים נדפסו תשובות א"ח"ב ונרפס גם כ' פסח מעובין להרב ז"ל. וגם ראיתי שיטת סנהדרין כ"י מהרב. וגם יש לו ספר דרושים בב"י. ומפתחות חלק מתשובותיו לר"ד נדפסו בכוף ס' קול בן ליי. והיתה מנוחתו י"ט אלול הג"ל :

ספר כנסת הגדולה ח' חלקים. וס' תשובותיו ח' חלקים. וספר דינא רחיי שני חלקים וס' פסח מעובין כל זה נדפס. ועדין חסר ח"א מתשובות א"ח ותשובת א"ה ושיטותיו ודרושו. ובנו הרב מחר"י ישראל ז"ל היה רב באיומיר. יבן י"ו שנה עשה הקדמה לס' כנה"ג. והוכירו הרב אביו בסוף כנה"ג ח"מ ח"א בהשמות. וימי חייו של הרב כנה"ג דע שנה בקירוב זלח"ה :

בשׁוֹת הַרְשָׁבָא סִי' הַקַּע'ה . והוא מִהֲרַח
דמִייתִי הַגְּהוּת אֲשֶׁר־י' כִּמְ"שׁ מִהֲרַח בְּתִשְׁבֹּה
סִי' קצ"ג :

[יב] רבינו חיים הכהן אחד מבעלי התוספות
אבי אמו של הרב
הסמ"ג כמ"ש בהל' חמץ ס' ע"ה . וכתב בס'
קורא הדורות דף י"ז ע"א וז"ל רבינו חיים
כהן הובא בהרבה מקומות ואולי הוא רבינו
חיים כהן עצמו ה"ר חיים בר מרדכי זבחים
דף כ"ג עכ"ל . ומ"ש ואולי הוא רבינו חיים
כהן עצמו כפי הנראה קאי על ה"ר חיים בר
מרדכי . ואין כאן ספק כי ה"ר חיים כהן הוא
זקנו של הסמ"ג אבי אמו והוא ברבי חננאל
כמ"ש הסמ"ג עצמו והביאו ס' קורא הדורות
עצמו דף י"ד ע"ב . ונראה שט"ס נפל בספר
קורא הדורות וצ"ל רבינו חיים הכהן . רבינו
חיים הובא בהרבה מקומות ואולי הוא רבינו
חיים כהן עצמו כצ"ל :

[יג] מהר"ר חיים הכהן מעיר ארם צובה
תלמיד מהר"ח

חיבר טור ברקת וכו' על כל ש"ע א"ח ונרפס .
גם נרפס ס' תורת חכם להרב . גם מגדול חזק
על רות שהדפיסו אחרים הוא סמנו ודי בזה .
ואני ראיתי חבורו על ש"ע י"ד כ"י על דרך
שחיבר בא"ה . ומקדמחו לס' מקור חיים פ'
על תחלת ש"ע א"ה שגנפס באמשטרדם שנת
תט"ו נראה שהרב ז"ל חיבר על כל ד' חלקי
ש"ע וחילק כל חלק לנ' טורים וראיתי בגניזה
דפין מטור יהלום סוף י"ד מודפסות ולא
ירענא מה אידיו בה דמוה נראה שגנפס כל
י"ד ובא עד קצו שיש דפין לא מעט מודפסות
מסוף י"ד . ומה ה"ל לס' זה כלו שלא נראה
בעולם אלא דפין אלו בגניזה . ובא לידי ס'
עמדת זהב פ' מגלת אסתר וס' מגורת זהב
פ' קהלת להרב הנוצר וז"ל שהם כ"י הקדש
הרב ז"ל עצמו . ועוד היו לו חבורים רבים
וסידר כונות ההפלה על פי האר"י וצ"ל ועלה
לשטים בק"ק ליורנו יע"א :

[יד] מהר"ר חיים כ"ץ בן נכד הסמ"ע (שץ
לכן כתיב נח"י) :

[לה] מהר"ר חיים כפוס' הוחר בחלק ר'
שבתשכ"ץ בטור הראשון סימן
מ"ג ויש לו תשובה בתשובות מהר"ט ואני
הדל יש לי חתימתו על פסקי רבני מצרים
בדרו . וכבר כתבתי קצת מעניניו בשה"ג
ח"א מערכת מ"ס ס"ד . (עיין מכי מלא
גאמיון . ועיין סוסי פוס' נח"י) :

[לז] מהר"ר חיים הלוי (עיין הלכה למעשה מסומ
נח"י בקו"א) :

[לח] מה' חיים מוצירי (עיין מ' אהרנס סגנרני) :

[לח] מה' חיים ממערב הפנימי מעיר דרעא .
כתב בספר חיונות שטיס גלגל הלוי אליהו זכור
נח"י

וראיתו כ"י קובץ גדול . ומהר"א גדיליא בפירוש
הילקוט מביא אויה פירושים ממנו :

[כז] מהר"ר חיים ה"ן הרב המחבר ספר
שנות חיים ויש לו
תשובה בס' גנת ורדים בא"ה כלל ב' ס' ג'
(ועיין דעת חיים נח"י) :

[כח] מהר"ר חיים חייקא (עיין מ' נני סגיל
סורוין) :

[כט] רבינו חיים בן חפץ זהב (עיין ננינו
סמולל נר מנחם) :

[לז] מהר"ר חיים יאיר בכרך חיבר שו"ת
חוות יאיר ונרפסו אך כל שאר
חבוריו שהזכיר שם לא נראו בעליל . ואת יקר
תפארת גדולתו ניכר מספרו . רוב בקיאותו
יודע אצל עין רוגל בפרו ובפרט ס' צ"ד
וס' קצ"ב וחומ' השני ס' כ' . ויהי תוכן הרבה
כמ"ש סימן ר"ט . ובדרך האמת כמ"ש סימן
ר"י . ובקי בהגדה ותשובות כמ"ש סימן
עק"ב . ובתחמת המספר כמ"ש סימן א' ובסוף
חוט השני . ויודע פרק בשיר כמבואר בסוף
הספר . וזכה למדת הגשתיון כמ"ש בהקדמת
חוות יאיר . והוא בן גדולי ישראל כמבואר
בתשובותיו ובספר חוט השני :

ידע שבספר כריתות ותחלת הכמה שגנפסו
באמשטרדם נרפס קונטרס אסיפת הכללים
זהה הקונטרס הוא מהרב חוות יאיר ונרפס
בספר הנוצר ס' צ"ד ואסיפה זו עלה בקבץ
המופלא האר"י הח"י ונרמז קצת בדברי המדפיס .
וק"ק על הרב יד מלאכי אות ד' שכתב כן
העתיק בעל חוות יאיר סימן צ"ד ובעל אסיפת
הכללים ע"ש . והרואה יראה שהכל אחד
ודי בזה :

הרב חוות יאיר כתבתי לעיל תרומות מדותיו .
והיה בדרך נראה מתשובותיו . ויהיו
טובה להרב מנת יעקב שהקשה על דבריו
הסיר מכשול מספרו כמ"ש בהשמטת שכות
יעקב ח"א דף י"ב ע"ב . וס' חוט השני עיקרו
לאביו וזקנו הגאונים ודלא כסדר הדורות דף
קס"ז ע"ג שיחסי להרב חוות יאיר עצמו
מתשובה והשנות על ג"ש :

[לח] מהר"ר חיים יהודה היה תלמידו ותלמידו
של הרב כרם שלמה וראיתי ס'
תשובותיו כ"י . ויש לו תשובה בקונטרס עוללות
הכרם אשר בסוף שו"ת הורת חיים ח"ג . ויש
לו תשובה בכפר זרע אברהם ח"מ ס' ו' . והיה
רבו של הרב מה' שלמה עבדלה ז"ל :

[כט] ה"ר חיים בר יחיאל (עיין רבינו אליעזר
נר נח"י ד"ס דעת שאלתיו וכו') :

[לז] ה"ר חיים יעקב (פיין ספא דחי . לזר כחיס
נח"י) :

[לא] רבינו חיים בנו של רבינו יצחק מוויינא
היה בזמן הרשב"א כמ"ש

לסוף וסוף יודע עתידות וסוף שנה כלומות למסרתו וז"ל
ומחוק לנו :

[לפ] הרב חיים בכ"ר משה ן חביב (עיין ס'
הכתוב בח"ב) :

[מ] רבינו חיים בר נסים מאור הנולה חיבר
פסקי דינים והם בכ"י ונקרא
הספר עץ חיים :

[מא] מהר"ר חיים סאראגוסי (עיין מ' יוסף
סאראגוסי) :

[מכ] מהר"ר חיים ן עמר עיר קדיש מק"ק
באלי ובא לעהיק ירושלים ת"ו

סוף שנת תק"כ. ואני הצעיר זכותי והייתי
בישיבתו הרמחה ועיני ראו גדולת תורתו עוקר
הרי תרים וקדושתו הפלא ופלא. ולפי דורנו
היה לב הרב מבטית בתלמוד והיה כמעין
המחנך. והן בעון הדור כמעט שב"ב ובחריש
המוז תק"ג עלה לשמים בן מ"ז שנה זלה"ה.
והיבר הפך ה'. ראשון לציון. אור החיים.
פרי תאר. וחכמתו ניכרת מספריו. אך זה
אחד מעשרה מחכמתו ורוחב לבו והורפתו
הפלא ופלא וחופף עליו כל היום סדר קדושה
והבדלה מעניני העה"ז ורבו עוזו נוראותיו.
בן אחותו היה נר מערבי הרב המפולפל מאד
מהר"ר אליעזר די אבילה ולשמע און שמענו
נפלאות מחורתו זלה"ה :

[מג] הרב חיים עשאל במ' בנימן עשאל
(עיין ספ חיי נח"ב) :

[מד] מהר"ר חיים פיזארו תשובתו בס'
שמואל למחרש"ח סימן ד' :

[מה] מהר"ר חיים שבת' תלמיד מהר"א
ששון וחיבר שו"ת הרבה מאד

ונדפסו ר' חלקים מהנמצא מתשובותיו. ובח"ב
מס' תורת היום סי' ל"ב היה לו ויכוח עם
מהרש"ן וכתבו לו מהר"ם גאלאנמי הזקן ומהר"י
אבואלעפיא בכבוד גדול ובתורת היום ח"א
סי' כ"ה השיב בתוקף על תשובת הרב כנה"ג
בבחרתו והיא נדפסה בסוף פני משה ח"ג
והיה רב גדול בשלונקי מ' שנה. ובס' קורא
הדורות כתב מגדולי תלמידיו והאריך בשבחי.
ומחדש נדפסו חידושי על תעניות ועל הר"ן
פ' בתרא דיומא בסוף תשו' הרב בנו הנדפסות
מחדש. וזה עד כמה שמהרש"ש חיבר שיטות
על הש"ס והחידושים על הר"ן מלבד ס' דרושים
שב' בס' קורא הדורות. ואף שהיה בסוף ימי
מהרש"ן והוא תלמיד מהר"א ששון והיה דרור
מהר"ם גאלאנמי הזקן תלמיד מרן כמבואר
מח"כ מ"ש לעיל וא"כ קדם בזמן. מ"מ חלקי
תשובותיו שלשה המה קראו בשמותם תורת
חיים ג' חלקים נדפסו אחר כמה וכמה שנים.

ובכן אין לסקות על האחרונים מתשובות מהרש"ס עד שיתכנס
מגדולי חכמים בתשובות כמותם וס' דבר פשוט. וחזקתו לכך
מדון יוסף בתשובות און פער סוף סימן ג' הלא תשובות

מהרש"ס ח"ג שביא נגד הרב שמוס יעקב במ"ס נח"א סי' ז'
ובס' דבר שבות יעקב לא ראש ולא ידע מתשובת מהרש"ס
מדלא סוכירו וכו'. ע"ס. ואין להסתפק בזה ובסוכירו שלא ראש
מדלא סוכירו. שכרו סי' שבות יעקב ח"א נדפס שנת תכ"ט ופורס
חיים למסרת' ח"ג נדפס שנת תפ"א. ועמ"ס נדפסות אות י"ט
ע"ס. (עיין מ' חיים כנענשת ד"ס סוכר וכו') :

[מו] מהר"ר חיים שור אשכנזי חיבר ספר

תורת חיים שיטות על מ' מסכתו'
בפולס ובברא ישרה וקצת לענין דינא. וחיבר
צאן קדשים על סדר קדשים ושם הרבה ענינים
מהרב נכדו ררך הורפא. וכל מקום שזכיר
הרב ברכת הזבח ודפוס חדש מפד"מ הוא
מהרב נכדו. גם נדפס קונטרס בדק הבית
מהרב על ב"י הלכות גיטין וכו'. ובצמח דוד
זכיר להרב שנת של"ב אך בס' תורת חיים
על הבבות שנדפס ברוי הרב כתוב שנדפס
שנת שש"ד :

[מז] רבינו חנוך הספרדי בן רבינו משה

אחד מארבעה גאונים שנשבו
(עיין רמ"ו חושי"ל) ורבינו חנוך היה עם אביו
ונשבה עמו ופדאוהו בספרד בעיר קורטובא.
ורבי נתן הדיין החסיד שהיה שם אמר אני
איני דיין זה האורה הלוכש השק הוא רבי
ואני תלמידו. ומניחו הקהל עליהם לדין
לרבינו משה הנזכר :

רבינו חנוך פ' כל התלמוד בערבי כמ"ס
בהקדמת מעתיק פ' הרמב"ם נזיקין.
ורבינו משה בר חנוך שמביאים גדולי המחברים
כבעל התרומות ודמותיה הוא בנו של רבינו
חנוך הנזכר :

[מח] מהר"ר חנוך נבון (עיין מ' יונה נבון) :

[מט] רבינו חנוניא החסיד איש ירושלים היו
בדירוב הקבלות הערוכות
לו מימי התנאים. וכתשובות הגאונים כתוב
כתב רבינו החסיד ז"ל סתם וכונתם עליו.
הרב מהר"ם אלשקר בתשובותיו סימן ח"י
עיין שם :

[נ] רב חנינא גאון (עיין רמ"ו סוף גאון) :

[נא] רבינו חננאל בנו של רבינו הושיאל
(הנשבה) וגולד בסרינת

איל קידוואן. וכתב הרשב"ץ בתשובותיו
ח"א סימן ע"ב דרבינו חננאל ורב גנים קבלו
מרביו הושיאל ורב גנים קבל גם מרביו
האי. ויש כי שכתב שגם רבינו חננאל למד
לפני רבינו האי. ורבינו חננאל ורבינו נסים
רבנותיו של הר"ף זצ"ל :

רבינו חננאל דבריו דברי קבלה ובתוספות
בעירובין ריש דף מ"א מפורש שהי"ל
קבלה אף בעניני התנאים. ועמ"ס הרב מע"פ
מלך ס"פ שבועת הדיינים :

רבינו חננאל פירש התלמוד וחיבר פירוש
התורה

אב ב"ד יאינה ראייה שלמר לפני רב האי
אך חבירו רבינו נסים בר יעקב למד סמי
כתביו של רב האי וממנו ידע סכרת רב האי
[גב] רבינו חננאל בר שמואל ראיתי ס'
על כמה מסכתות נמרא ממנו על
קלף ב"י ישן מאד :

[נג] מה חנניא אישפיריאל חיבר שיטת
על הש"ס והשוכות ב"י והיה בומן
הרב המיסמך מהר"ח אבאלעפויא זקנו של מופת
הדור הרב עץ החיים וכו' ושקיל וטרי עם הרב
מה' אהרן ו' היים נכדו של הרב קרבן אהרן
מרים לבתו לאומיר ועם מר אחיו הרב רפאל
אישפיריאל תלמיד מהר"מ ז"ל :

[נד] מה חנניא טאימאצק (עין מסר' גלוח) :

[נה] מה חנניה בן יקר (עין אגסס כמסר נמ"ב) :

[נו] מהר"ר חנניה מונסילים (עין ס' פס
שדס נמ"ב) :

[נז] מה חנניה קאזים (עין קנאס סופרים נמ"ב) :

[נח] מה חנניה שאול (עין מנן שאל נמ"ב) :

[נט] הרב ו' חסדאי (עין סיקים נמ"ב) :

[ס] מהר"ר חסדאי הכהן פרחיא תלמיד
מהר"ש חיבר שו"ת תורת חסד
ושקיל וטרי בתשובה עם הרב כנה"ג ומהר"ם
הלוי גזיר . והיתה מנחתו באלול תתל"ז :
[סא] רבינו חסדאי קרשקש (עין סיינ'ס)

התורה ומזכירים אותו הרמב"ן ורבינו בחי
בפירושיהם :

רבינו חננאל בן רבינו חושאל פירש תלתא
סדרי בנירסא ישרה אלא שקצר בפירושו
מאד . והיה רבינו חננאל סרור ראשון של
דבנות אחר הנאונות . ספר ב"י ישן נושן .
יבס' שבלי הלקט ב"י מביא הרבה תשובות
סרבינו חננאל . וידוע שהוא תלמיד רבינו
חושאל אביו וחבירו רב נסים בר יעקב והיו
דור ראשון ברבנות . ורבינו חננאל פי' ההורה
כמו שמביאים פירושו הרמב"ן ורבינו בחי .
ופירוש כל הש"ס וחומר שו"ת כמו שהביא הרב
שבלי הלקט כאמור . והיה רבם של הרי"ף
ורבינו גרשום סאור הגדול ורבינו נתן בעל
הערוך . ומשו"ת כל פירושי הערוך נערכין על
פי רבינו חננאל כי היה רבו וכמ"ש בח"ב
מערכת עי"ן אות ד"ן . (עין נדון נמ"ב) . וכבר
קצת מזה כתבתי לעיל . ומ"מ בכל מקום לדוד
כשנות'ו משום איוה חדש בס"ד . ובספר
ישן ב"י כתוב דפריש רבינו חננאל תלתא
סדרי כמ"ש לעיל אך בס"א כתוב דפריש כל
הש"ס . ובתשובות מהר"ם הקצרות סימן צ"א
כתב שגלוי לנו דה"ח למר לפני רבינו האי
לפי שמצינו במקום אחר שפירש רבינו חננאל
אם לא מפני הקבלה והאבות בית דין עכ"ל .
ורוצה לומר שרמו ברמו לרבינו האי שהיה

מ

ואד"י זמן רב בא לידי פסיקתא וזמרתא ב"י
מבראשית ושמות ע"ד פסיקתא הנדפסת
והיא מרבינו טוביה ושם כתוב בפי' דשם
הספר לקח טוב . וכתוב שם פ' שמות ח"ל
בשנת ד' אלפים תת"ן שהיא אלף ופ"ח להרמן
אני טוביה בנו של רבינו אליעזר הגדול ז"ל
בינותי בס' אלהינו ואתנה לבי על אורך
גלותנו כי אזלת יד וכלו כל הקונים ואין הדבר
תלוי אלא בתשובה וכו' עכ"ל . ולפי' היה בומן
הרי"ף וסיעתו . וחבר מדרש רות ומדרש אסתר
הביא מרביו הרב מהר"ש בן אלקבץ בספרו
הקדושים שרש ישי על רות וס' מנות הלוי
על אסתר ומבנה אותם לקח טוב בשם העיקרי
לפסיקתא שהוא לקח טוב :

ובביבליאושקא של הדיוסס בפירוניצי מצאתי
שם בס' בלוי קרוע פסיקתא
על בראשית שמות כתוב בקלף ישן וכבר
כתבתי בשה"ג (עין לעיל) דבנייר הקדש כבר
ראיתי פסיקתא מבראשית שמות ב"י . וחבר
נם על חמש מגלות כמו שנראה בס' מנת הלוי .
וכבר

[א] רבינו טוביה אחד בבעלי התוס' כמ"ש
בקמא דף ס"ט :

[ב] רבינו טוביה כתוב בתשובת רבינו
אביגדור ב"ץ הביאה הרב
שבלי הלקט שבלת רכ"ה ח"ל וכן ראיתי
בכתב שאלת דברי תורה אשר ישאל הרב
יבי טוביא מבורגוניא מלפני מורי רבינו גרשום
משפירא ז"ל . ורבינו טוביה סתם מביאו
המדרכי ובפסקי מהר"ם ריקאנטי תדיר . (ואולי
סוף ס"ז) :

[ג] רבינו טוביה בר אליא מזכירו המדרכי :

[ד] רבינו טוביה בר' אליעזר חיבר פסיקתא
וזמרתא הנדפסת בוניציא
מפרשת ויקרא עד גמירא . ומדברי ס' הפרס
כתלתו ומרבינו ירוחם נתיב י"ט חלק ה'
ומס' תניא ס' פ"ה ושבלי הלקט סימן קי"ה
ומהר"א הלכות תפילין נראה דשם ס' מדרש
פסיקתא הוא לקח טוב . ושמו נאה לו כי הגאון
המתבר רבינו טוביהו . וגם בכל פרשה מתחיל
בפסוק שאמר בו כי טוב :

לאבי התעוה מהר"מ ב' רישותיו פרשת חיי שרה כתב וראיתי להחכם השלם עמית בתורה ובמצות כמה"ר טוביה הלוי נר"ו שכתב בספרו וכו' ועם שהוא אחובנו האמת אהובתו יותר אצלנו וכו'. ושם בס' חן טוב מביא הרבה פירושים ודרכים נחמדים משם רבו וזה"ל:

[נ] רבינו מודרוס משוליסולא אבי הרמ"ה ומכונה אבואלעפיע כס"ש הקורא דף י"ט ע"ב :

[ח] רבינו מודרוס בן אחיו של הרמ"ה חיבר חידושי יבמות הזכרים הרב מהריק"ש ח"מ סוף סי' ז'. ואני ראיתם בכ"י ישן מאד ונפטר שנת מ"ג לאלף השישי :

זכבר כתבנו כמה זמני ששם הס' לקח טוב : [ה] מהי טוביה הכהן חיבר מעשה טוביה והיה בנו של הנאמן הרב המחבר ברכת טוב [כאשר] כבר כתבתי לעיל במערכת ב' (עיין נכנס טוב נח"כ). והוא היה ממשפחה מיוחסת הנקרא מאנו אישקריב"י. והיה לו שם בחצר המלכות מקושטנדינא כרפואה. ועלה לירושלים עה"ק בוקנתו והיתה מנותנו כבוד שנת תפ"ט. ובקשנותי ראיתי בכ"י שהתחיל לחבר שקלא וטריא על ס' והב שיבה להרב מהר"ש אלגאזי ז"ל :

[נ] מהי טוביה הלוי תלמיד הרב הגדול מהר"ר שלמה סאגיס ולה"ה חיבר ס' חן טוב דרושים. וראתה עיני

[י] מהר"ר יהודה איסקירא הביא השו"ב בספר אבקת רוכל סימן כ"ח :

[יא] מהר"ר יהודה אלגאזי ז"ל הוא רב המפולפל הביאו הרב גופי הלכות דף ט"ז וכתב שם שהוא בר פלוגתיה מהרב אבי זקנו מה' משה בנכנסת די שינויבא ז"ל ע"ש. ובספר רובב שפתי ישנים בראשו יש שקלא וטריא מהרב מהר"י עם הרב מהר"ם הנזכר ע"ש :

[יב] רבינו יהודה אלמדארי (עו' סריף ד"ס ודע שהנכם נאוו הדורות וכו') :

[יג] רבי יהודה אלכפר הנשיא (עיין נכנס דוד קמחי) :

[יד] מהר"ר יהודה אריה ממודינא אוד מרכב וויניציא מדרקק ומשורר ודרשן חיבר בית לחם יהודה תוספות על עין יעקב ויתר חבורים מדרשות ומפתחות .

אף כוא דרש דרך לחות ותפרעו כל עניני ותוכחתי לא אהיה . וכתב שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו . כוא סיס אומר כי כש"ס קונס תמן במעוהו כוא רשאי לזלול נחשן כסוא ונכסניכו ולחכמו ולזין מי יאמר לו מה תעשה כי כסאו כוא ולא חיים במעשים . אך אם אדם חסוד נותן לחבירו חסן במתנה אין כסוקל רשאי לזלול נחשן כסאנו כי דכניסו כסוא כסלכת גוברין כפי מסות תסנן בשלם שפנים . ואבני הירואס אשר סן בני תוכחות ווס יוס ואחס מכניס תוכחתי ואין איש שם על לב . ונחלין דכדכרי כי כיון שאתם קובעים ש' שבר על הדרכות א"כ נראה צעניכם שאתם קונים סחוכותם שאני דורש באשר כספכם כל אלו . והנה כי כן כולל כלל קיתס חסן ובכסותם אדם לשכרו ולחכמו . וז"ל ותפרעו כל עניני קיתס פירעיה על עניני שםס כדכשות וסחוכותם וככסף מלא קיתס אחרת ועל כן תוכחתי לא אהיה כי אדם רשאים כהסן סקניס לעשות לזונס . לכן אני אומר מכאן ולכאן לא חסס מחומס וכמלא שחתי נותן לכס מתנס אלו סחוכותם ולדך לקנס ככסא פוס יסות ולא לזכות מאחר שסס מתנס . ח"ס שמעו מוסר ותכמו שתקבלו וספתחש לקיומו ואל תפרעו

[יא] מהר"ר יאיר חיים בכרך (עיין מהרי" חיים אה"כ) :

[יב] רבינו יאיר בן הרב רבינו מאיר . מוכירו בשבלי הלשן ח"א שבלת רי"ה :

[יג] מהר"ר יאשיהו פינמו חיבר כסף נבחר כסף מווקק כסף צרוף ונדרסו . ועוד חיבר כסף נמאס פ"י איכה קבוצת כסף קצוד דיני נשים וממונות כש"ע כ"י וחיבר מאור עינים על עין יעקב וחיבר שו"ת ולא נדרסו . ויש אחת תשובות מהרב בשו"ת מהרש"ק ובס"ס יד אהרן א"ה ח"א ומהר"ש ויטאל חתנו :

[יד] מהר"ר ידידיה הנקרא טיאה (עיין מהי מתאל וויני) :

[יה] רבינו ידידיה בר ישראל מנורבירק הובא בתשובות מהר"ם ר"פ סימן וד"ק סי' י"ג :

[נ] מהר"ר ידידיה הכהן (עיין מס' לוב בנו של סרב שער אה"כ) :

[נא] מהר"ר ידידיה שלמה מנורצי (עיין מנחה שי נח"כ) :

[ה] רב יהודאי גאון כבר כתבנו באות ה' (עיין הלכות גדולות נח"כ) דאיכא מרבנותא דאמרי שחיבר הלכות גדולות . והסוברים ללא חיבר הג"א אומרים וחיבר הלכות פסוקות ומה"ג קבצים . וסני נהור הוה והיה בשנת ד' אלפים תקמ"ז . וכסס מסחמ"ז ז"ל כי סוא משרס וסכס פלאס דאדם . ועיין בצמח דוד . וראיתי בספר כ"י ישן נושן שכתב כמה סוגיות ופרקים בנמרא והיה בשנת ד' אלפים תצ"ט . ועמש"ל ריש מערכת גימ'ל (עיין גמרא נח"כ) :

[מ] רבינו יהודה (עיין סמ"ס) :

ישרים. ועיין סי' ז' וסי' י"ח ושאר מקומות :
[כ] מהר"ר יהודה ביטון תשובתו בס' זרע אנשים כ"י :

[כא] רבינו יהודה ב"ר בנימין הרופא (ע"י נדב) דקדק גד' אברהם הרופא . רשטו שלחם מערואיו :

[כב] רבינו יהודה בן ברזילי אלברצלוני תלמיד רבינו יצחק בר ראובן שבזמן הרי"ף . חיבר ספר העתים כמ"ש התוספות ס"פ היה קורא . והרשב"ץ ח"א כ"ף סי' ט"ו כתב שחיבר עוד ספרים והרב העיטור כותב עליו הרב המחבר סתם :

רבינו הרב הנשיא ר' יהודה אלברצלוני חיבר חבור גדול ונכבד בכל התלמוד דרך פירוש ופסק ארוכה מאד מאד ורחבה מני ים שם חשך לאור ומעקשים למישור והוא הרב המחבר ספר העתים . כלשון הזה כתוב בס' קדמון כ"י ישן נושן . וחוב' הגאון הלז ס' יחוס שאר בשר ברזילי נשים ותקון שטרות גדול ונכבד כמ"ש הרשב"ץ בתשובה ח"א סי' ט"ו ורמותיו לעיל :

[כג] מה' יהודה בריאל היה בק"ק מנובה אביר הרועים והיה כבית דינו של הרב הגדול מהר"ם זכותו . ואחריו היה ר"ם ור"ם שם בק"ק מנובה . ושמענו שחיזקה נפשו בתורה וגדול שמו בכל ערי איטליא כאשר תראה תשובותיו בס' שמש צדקה וס' פתח יצחק והיה מדקדק עצום וגרפסו כללי הדקדוק להרב ז"ל :

[כד] מהר"ר יהודה לבית גדליה (עיין מסורת ירושלמי נח"ס) :

[כה] מר יהודה בן גיאון מצרוויקוס (עיין מ' יוסף בן גליל) :

[כז] מהר"ר יהודה וירגא הובאה תשובתו בשו"ת כרן אבקת רובל סי' צ"ט ומרן ז"ל השיב על תשובתו בסימן ק' :

[כח] מהר"ר יהודה חאביליין היה הרב בעיר נא אמון ויש לו תשובות בס' גנת ורדים וקירא לו הרב גנת ורדים גור החסידים ולעת זמנתו נלה לעה"ק חברון ה"ו והיה לראש ושמענו כמה ענינים מפרשיותו וקדושתו . וראיתי מכ"י הנהגות על ש"ע א"ה :

[כט] הרב יהודה החסיד (עיין זכר חסידים) :
[לט] רבינו יהודה החסיד שחיבר ספר החסידים תלמיד ר"י הוקן בעל הובפות ורבו של הסמ"ג כמ"ש בעשן הרי"א דף רכ"ג ע"ד . וכבר כתבנו בזה לעיל במערכת החי"ת אות ז' בס"ד (עיין ספר חסידים נח"ס) . ואנכי איש צעיר בספרי הקטן בחידוק ברכה י"ד סי' י"א אות ד' צדדתי שאפשר דרבינו יהודה החסיד הוא רבינו יהודה מפארי"ש הנו' ע"י

שער מרשם וכו' לכם נחומים נחומים סמס . אלן דכריו דרך נחמה :

ראיתי סי' חיו והודע כמ"ל להבדל המזכר וידוע דכריו מביא שם כל העובר עליו נמי חיון סן לעוב סן למוטב ראיתי לכתוב דבר פרטי . כתב הרב הספר שכו' בתחלה לא סיס מאמין בגלגול . חקר מקדש ששכחו ילד סן וכמעט במוך חרס לנדרתו חלס כילד בתחלים קטיו שוים וכסף שסס חסדיו ללידתו כמעט קלו וסיו גוסס . וסכנתו קדאס להבדל כנוסר שיאמר פסוקים ודברי תורה נלחם נפשו כמנוסר חסדיו בליעליה . וסוף כלך ורלס כילד מלשטק ורע וסוף גוסס וקדא חיוס חסדיו וסילד ספח עיניו ואמר שמע ישראל היא סי' אחד ויללס כמנוסר בחדר וסוף סלס . ומסיו ססס ססוף וסלסס סלמין בגלגול כי עין כעין רלס ילד בן שסס חרסיו סולס סדיר מלשטק ורע וסוף אומר כגדול ככעיו סססס ס' שמע כלו כקול רס . ע"כ דכריו שרליתו כמ"ל כססר כססר :
[לן] מה' יהודה אשכנזי (עיין מ' דכריו ויען) :

[לן] מהר"ר יהודה בן אשר (נינו של הרא"ש) (עיין כמנוסר) :

[לן] רבינו יהודה בן הרא"ש אחיו וחתן של רבינו יעקב בעל המורים . וכתב ס' יוחסין בר"ל דפוס אמשטרדם שבזמן צרה הרגו עצמם רבינו יהודה ואשתו וחמורו אשת רבינו יעקב בעל המורים בטוליטולה :

וסס כסיו ססר יוחסין מסס מרדכי דסיכא דירא סליו יכול לעמוד ככיון וכו' . וכתב סיס לו רלס חוקס ע"ז מססוף כוסס סססל עמנו מסנג על סלס זסס להזדמן כלסססססס דכריו יללסס כס קול סמנוס לחיו ססס"כ כמ"ס סי' כסוסל . עכ"ד סרס ססר יוחסין עכ"כ : ואף דמין כס' דקס סיוס יד' סי' קל"ז כתב דוס חסריון . רליתו לסריוססל כתי' ע"א דף י"ח סססר מסס ר"ת וכתב סססר סוסס וקן וגדולו לרסס סססיו סלסס לנעסס עכ"כ :

ומהר"ם מ' כחיוסיו לכתובות כוף סי' סוססל כסס דססס ססוף קדא סססל עמנו סיוסו על ססילל ססס יססלס לו . וס"כ מהר"ר גלגלל סססס מקובלס ססס וססס סקן ססס ססיו רכיוס קלויטיוס מיוססל ע"כ :

וסכאן קסס רלסס דסליו מכוס סססס לכסל עונוסיו וססססל דקוסס רלס מכווס ככ"ל וסלסל סססס מקובלס ססס וססס סקן דע"א . חלס מרדס יסס כיוסס חלר כ"ה סי' ס"ס כסס דליוס כסליו וכו' יכוס סססס עכ"כ וססר סססו יססס כ"כ סי' קל"א דסס דכריו עכ"כ . ומסיו חלר כסלס ככיוסו ירלס דוס מקוס לסססס מסס"ס יסס ויס לסליו כעסו . ומ"מ נרלס דלף לדסס מסס"ס יסס דכוס סללל חך חס דמסס כיוסו יסססרלס למוד חלל חליו כללל מלכד עמנו לדסס סליו מלכליו עליו וכו' ככ"ל :

ימ"ש הרב ס' יוחסין שם הראי עובדא רבינו יהודה היה שנת קנ"א נראה שהוא מ"ס . הוא עצמו ברך ק' ע"ב כתב נפטר ה"ר יהודה בן הרא"ש שנת ק"ט . ושם ב"מנוך כתב נהרג ה"ר יהודה בן אשר חכם גדול הומה לאבותיו ידוע כל התלמוד ועשה ס' חרות שמים הוא גינו של הרא"ש וכו' סי' השנה אל קנ"א ע"כ . ונראה דזה ה"ר יהודה מורע הרא"ש ואינו בן הרא"ש הנו' . ועמ"ש בהקדמת צדה לדרך :
[ית] מהר"ר יהודה די בוטון (עיין מחס אברהם נח"ס) :

[יט] מהר"ר יהודה בן בולאמי יש לו תרבה תשובות בס' אהלי תם שהם תשובות למהר"ר תם נ' יחיא שכם תת

(עין כ"י הזקן נר שטאל). ויש קצת הוכחה לזה בדברדכי פ' כל שעה כתב משם אור זרוע כשהייתי יוצק מים ע"י רבינו יהודה מפארי"ש. ובדברדכי פ' ק דברכות כתב משם אור זרוע מרי רבינו יהודה החסיד ומה' אברהם ע"ש. ומה משמע קצת דרבינו יהודה החסיד הוא רבינו יהודה מפארי"ש :

ואם כנים אנתנו בזה מבואר נגלה מ"ש מהר"י קולון שרש צ' ו"ל שהריידוע הוא שרמב"ם קדם הרבה להר"י אור זרוע שהרי רבינו יצחק אור זרוע היה תלמידו של רבינו יהודה מפארי"ש וכו' ואלו הרמב"ם קדם לרבינו יהודה עכ"ל. ובס' קורא הירוח דף כ' ע"ב כתב על דברי מהר"ק ו"ל ויש קצת תימא במ"ש שהרמב"ם קדם לרבינו יהודה מפארי"ש שהרי הרמב"ם היה בזמן רבינו תם שהוא ראש לבעלי התוס' וזה' יהודה מפארי"ש הוא מבעלי התוספות שהרי נזכר בע"א דף כ'. ונראה דמ"מ הרמב"ם היה בזמן תחלת בעלי התוספות וה"ר יהודה מפארי"ש היה אח"כ עכ"ל. ולפיס מאיראמן דה"ר יהודה מפארי"ש הוא רבינו יהודה החסיד עצמו יפה אמר מהר"ק בפשיטות דהרמב"ם קדם. שהרי בספר חסידים סימן כ' מעתיק לשון הרמב"ם פ"א ופ"ב מהלכות תשובה. והגם שאינו מוכיר הרמב"ם הדבר ידוע שהוא מועתק ממנו ולא חש להזכירו כיון שהדברים הם מרוב. ומ"מ ניכר שהר"מ קדם לרבינו יהודה החסיד כלומר שחיבור הר"מ קדם שנתפשט.

אכנס מסדר זמנים נראה שהרמב"ם וה"ר יהודה מפארי"ש היה להם ישיבה אחת בעולם. אלא שחיבור הר"מ בחייו כבר היה מתפשט. ועמ"ש בבבבכת ת"ו אות י"א (על לוח ס'. ועי' חס' נחמ' :

ואעיקר דיינא לא יש להסתפק בדבר כלל שהרמב"ם קדם הרבה לרבינו יצחק אור זרוע. שהרי חס"מ רבינו יצחק אור זרוע שניהם תלמידי רבינו יהודה החסיד והסמ"ג בנה יסוד ספרו על הרמב"ם כידוע. וגם מסדר זמנים מבואר דהרמב"ם עלה לשמים שנת תתקס"ד והסמ"ג היה בתחלת האלף הששי : ומ"ש בקורא הירוח דהרמב"ם היה תחלת זמן בעלי התוספות ואח"כ היה הר"מ מפארי"ש הם דברים פשוטים מאד שבתחלת זמן התוספו' עד סופן היו שנים רבות במ"ש בנדפס מערכת ת"ו בס"ד (עין חס"מ נחמ' :). ואלו היה זכור שמהתוספות בע"א ששם הזכירו הר"מ מפארי"ש מכתב ברך מ' שהיו בשנת י"ב לאלף הששי לא היה צריך להקשות ולהרץ. ועמ"ש בנדפס מערכת ת"ו בס"ד (עין חס"מ נחמ' :). אלא שהרמב"ם לא היה בזמן תחלת חתום' ממש ודוק היטב :

ואנכי מסתפק שראיתי בתשובות מהר"ל סי' כ"ט שכתב דתלמידו ר"י אשר שמשו לפניו חר מיניהורבינו יהודה בר יצחק מפארי"ש. ואלו רבינו יהודה החסיד שחיבר ס' החסידים הוא בן רבינו שמואל החסיד ונביא, גם שם בסוף תשובת מהר"ל הנו' כתב דרבינו שמואל ורבינו יהודה החסיד בנו היו משפיר"א וכו' בסוף תשובות מהר"ם ד"ס. הן אמת דבסוף ספר יוחסין כתב דרבינו יהודה החסיד בר יצחק תלמיד ר"י ועשה ספר הכבוד. וכמומה שראיתי בספר חסידים שרומז לס' הכבוד ועמ"ש בנדפס מערכת ח"ת בס"ד (עין ס' חסידים נחמ' : [ג] מה' יהודה מיקמין (ע' כלל סע' נחמ' : [יא] רבינו יהודה בר יצחק מהר"ם ריקאני מביא דינים משמו בכמה דוכתיומתם סימן קצ"ט וסימן ר"ד וסימן רט"ו :

[לב] רבינו יהודה בר יקר פ' הירושלמי כ"ב הרשב"א בתשובה סי' תקכ"ג והיה פירושו ביד הרשב"ץ כנראה ממ"ש בס' מנן אבות פ"ה דף ס"א בספנת רבי יוחנן הסנדלר :

[לג] בזהר"ר יהודה הכהן אחר מרבני עה"ק ירושלים ה'ומבית מדרשו של הרב פרי חדש חיבר חבור גדול על הרמב"ם וראיתי כ"י. וקצת חרושים ממנו מביא בספר מרכבת המשנה להרב מהר"א אלפאנדרי גר"ו והוזכר הרב הנו' בשו"ת גנת ורדים ושו"ת זרע אברהם ובס' בתי כהונה ובסוף מים חיים להפ"ח :

[לד] הרב יהודה כהן מנוגי (ע' ס' נחמ' : [לה] ר' יהודה הכהן תלמיד רמיה (עין ס' דינים נחמ' : [לז] מה' יהודה ו' כלץ (עין ס' מוסר נחמ' : [לז] רבינו יהודה הלוי משורר עצום והיה אומר שירותיו נכח פני ה' בדבקות נמור וחיבר ספר משירות ותשבחות נמצאות והלצות ומליצות. והוא העתיק ס' הכתרי הירוע והיה אנדלוסי בזמן רבינו מהר"י ו' מינא' כמ"ש הרדב"ז בתשובות החדשות ד' פיורא ס' תקל"ב. ובמהוורנו מחזור הספרדים שם אתה מוצא כמה פיוטים להרב הנו' ארש עריבה ושינה נאה מתוקים מדבש לרבר צחות בארש נכוות. אף הוא ראה והתקין שבח שפר מאמר המתוק לשבת זכור מי כמוך. ואחר הא"ב ראשונה חתם שמי בראשי ההרחים אני יהודה הלוי הקטן ברחי שמואל הלוי :

[לח] מהר"ר יהודה ליאון הובאה תשובתו בשו"ת פני משה ח"ב סימן י"ד והרב המחבר שקיל וטרי בדבריו תשובתו ע"ש : מהר"ר

ואם כנים אנתנו בזה מבואר נגלה מ"ש מהר"י קולון שרש צ' ו"ל שהריידוע הוא שרמב"ם קדם הרבה להר"י אור זרוע שהרי רבינו יצחק אור זרוע היה תלמידו של רבינו יהודה מפארי"ש וכו' ואלו הרמב"ם קדם לרבינו יהודה עכ"ל. ובס' קורא הירוח דף כ' ע"ב כתב על דברי מהר"ק ו"ל ויש קצת תימא במ"ש שהרמב"ם קדם לרבינו יהודה מפארי"ש שהרי הרמב"ם היה בזמן רבינו תם שהוא ראש לבעלי התוס' וזה' יהודה מפארי"ש הוא מבעלי התוספות שהרי נזכר בע"א דף כ'. ונראה דמ"מ הרמב"ם היה בזמן תחלת בעלי התוספות וה"ר יהודה מפארי"ש היה אח"כ עכ"ל. ולפיס מאיראמן דה"ר יהודה מפארי"ש הוא רבינו יהודה החסיד עצמו יפה אמר מהר"ק בפשיטות דהרמב"ם קדם. שהרי בספר חסידים סימן כ' מעתיק לשון הרמב"ם פ"א ופ"ב מהלכות תשובה. והגם שאינו מוכיר הרמב"ם הדבר ידוע שהוא מועתק ממנו ולא חש להזכירו כיון שהדברים הם מרוב. ומ"מ ניכר שהר"מ קדם לרבינו יהודה החסיד כלומר שחיבור הר"מ קדם שנתפשט.

אכנס מסדר זמנים נראה שהרמב"ם וה"ר יהודה מפארי"ש היה להם ישיבה אחת בעולם. אלא שחיבור הר"מ בחייו כבר היה מתפשט. ועמ"ש בבבבכת ת"ו אות י"א (על לוח ס'. ועי' חס' נחמ' :

ואעיקר דיינא לא יש להסתפק בדבר כלל שהרמב"ם קדם הרבה לרבינו יצחק אור זרוע. שהרי חס"מ רבינו יצחק אור זרוע שניהם תלמידי רבינו יהודה החסיד והסמ"ג בנה יסוד ספרו על הרמב"ם כידוע. וגם מסדר זמנים מבואר דהרמב"ם עלה לשמים שנת תתקס"ד והסמ"ג היה בתחלת האלף הששי : ומ"ש בקורא הירוח דהרמב"ם היה תחלת זמן בעלי התוספות ואח"כ היה הר"מ מפארי"ש הם דברים פשוטים מאד שבתחלת זמן התוספו' עד סופן היו שנים רבות במ"ש בנדפס מערכת ת"ו בס"ד (עין חס"מ נחמ' :). ואלו היה זכור שמהתוספות בע"א ששם הזכירו הר"מ מפארי"ש מכתב ברך מ' שהיו בשנת י"ב לאלף הששי לא היה צריך להקשות ולהרץ. ועמ"ש בנדפס מערכת ת"ו בס"ד (עין חס"מ נחמ' :). אלא שהרמב"ם לא היה בזמן תחלת חתום' ממש ודוק היטב :

ואנכי מסתפק שראיתי בתשובות מהר"ל סי' כ"ט שכתב דתלמידו ר"י אשר שמשו לפניו חר מיניהורבינו יהודה בר יצחק מפארי"ש. ואלו רבינו יהודה החסיד שחיבר ס' החסידים הוא בן רבינו שמואל החסיד ונביא, גם שם בסוף תשובת מהר"ל הנו' כתב דרבינו שמואל ורבינו יהודה החסיד בנו היו משפיר"א וכו' בסוף תשובות מהר"ם ד"ס. הן אמת דבסוף ספר יוחסין כתב דרבינו יהודה החסיד בר יצחק תלמיד ר"י ועשה ספר הכבוד. וכמומה שראיתי בספר חסידים שרומז לס' הכבוד ועמ"ש בנדפס מערכת ח"ת בס"ד (עין ס' חסידים נחמ' : [ג] מה' יהודה מיקמין (ע' כלל סע' נחמ' : [יא] רבינו יהודה בר יצחק מהר"ם ריקאני מביא דינים משמו בכמה דוכתיומתם סימן קצ"ט וסימן ר"ד וסימן רט"ו :

[לב] רבינו יהודה בר יקר פ' הירושלמי כ"ב הרשב"א בתשובה סי' תקכ"ג והיה פירושו ביד הרשב"ץ כנראה ממ"ש בס' מנן אבות פ"ה דף ס"א בספנת רבי יוחנן הסנדלר :

[לג] בזהר"ר יהודה הכהן אחר מרבני עה"ק ירושלים ה'ומבית מדרשו של הרב פרי חדש חיבר חבור גדול על הרמב"ם וראיתי כ"י. וקצת חרושים ממנו מביא בספר מרכבת המשנה להרב מהר"א אלפאנדרי גר"ו והוזכר הרב הנו' בשו"ת גנת ורדים ושו"ת זרע אברהם ובס' בתי כהונה ובסוף מים חיים להפ"ח :

[לד] הרב יהודה כהן מנוגי (ע' ס' נחמ' : [לה] ר' יהודה הכהן תלמיד רמיה (עין ס' דינים נחמ' : [לז] מה' יהודה ו' כלץ (עין ס' מוסר נחמ' : [לז] רבינו יהודה הלוי משורר עצום והיה אומר שירותיו נכח פני ה' בדבקות נמור וחיבר ספר משירות ותשבחות נמצאות והלצות ומליצות. והוא העתיק ס' הכתרי הירוע והיה אנדלוסי בזמן רבינו מהר"י ו' מינא' כמ"ש הרדב"ז בתשובות החדשות ד' פיורא ס' תקל"ב. ובמהוורנו מחזור הספרדים שם אתה מוצא כמה פיוטים להרב הנו' ארש עריבה ושינה נאה מתוקים מדבש לרבר צחות בארש נכוות. אף הוא ראה והתקין שבח שפר מאמר המתוק לשבת זכור מי כמוך. ואחר הא"ב ראשונה חתם שמי בראשי ההרחים אני יהודה הלוי הקטן ברחי שמואל הלוי :

[לח] מהר"ר יהודה ליאון הובאה תשובתו בשו"ת פני משה ח"ב סימן י"ד והרב המחבר שקיל וטרי בדבריו תשובתו ע"ש : מהר"ר

[לח] מהר"ר יהודה ליאון הובאה תשובתו בשו"ת פני משה ח"ב סימן י"ד והרב המחבר שקיל וטרי בדבריו תשובתו ע"ש : מהר"ר

ואנכי מסתפק שראיתי בתשובות מהר"ל סי' כ"ט שכתב דתלמידו ר"י אשר שמשו לפניו חר מיניהורבינו יהודה בר יצחק מפארי"ש. ואלו רבינו יהודה החסיד שחיבר ס' החסידים הוא בן רבינו שמואל החסיד ונביא, גם שם בסוף תשובת מהר"ל הנו' כתב דרבינו שמואל ורבינו יהודה החסיד בנו היו משפיר"א וכו' בסוף תשובות מהר"ם ד"ס. הן אמת דבסוף ספר יוחסין כתב דרבינו יהודה החסיד בר יצחק תלמיד ר"י ועשה ספר הכבוד. וכמומה שראיתי בספר חסידים שרומז לס' הכבוד ועמ"ש בנדפס מערכת ח"ת בס"ד (עין ס' חסידים נחמ' : [ג] מה' יהודה מיקמין (ע' כלל סע' נחמ' : [יא] רבינו יהודה בר יצחק מהר"ם ריקאני מביא דינים משמו בכמה דוכתיומתם סימן קצ"ט וסימן ר"ד וסימן רט"ו :

[לב] רבינו יהודה בר יקר פ' הירושלמי כ"ב הרשב"א בתשובה סי' תקכ"ג והיה פירושו ביד הרשב"ץ כנראה ממ"ש בס' מנן אבות פ"ה דף ס"א בספנת רבי יוחנן הסנדלר :

[לג] בזהר"ר יהודה הכהן אחר מרבני עה"ק ירושלים ה'ומבית מדרשו של הרב פרי חדש חיבר חבור גדול על הרמב"ם וראיתי כ"י. וקצת חרושים ממנו מביא בספר מרכבת המשנה להרב מהר"א אלפאנדרי גר"ו והוזכר הרב הנו' בשו"ת גנת ורדים ושו"ת זרע אברהם ובס' בתי כהונה ובסוף מים חיים להפ"ח :

[לד] הרב יהודה כהן מנוגי (ע' ס' נחמ' : [לה] ר' יהודה הכהן תלמיד רמיה (עין ס' דינים נחמ' : [לז] מה' יהודה ו' כלץ (עין ס' מוסר נחמ' : [לז] רבינו יהודה הלוי משורר עצום והיה אומר שירותיו נכח פני ה' בדבקות נמור וחיבר ספר משירות ותשבחות נמצאות והלצות ומליצות. והוא העתיק ס' הכתרי הירוע והיה אנדלוסי בזמן רבינו מהר"י ו' מינא' כמ"ש הרדב"ז בתשובות החדשות ד' פיורא ס' תקל"ב. ובמהוורנו מחזור הספרדים שם אתה מוצא כמה פיוטים להרב הנו' ארש עריבה ושינה נאה מתוקים מדבש לרבר צחות בארש נכוות. אף הוא ראה והתקין שבח שפר מאמר המתוק לשבת זכור מי כמוך. ואחר הא"ב ראשונה חתם שמי בראשי ההרחים אני יהודה הלוי הקטן ברחי שמואל הלוי :

[לח] מהר"ר יהודה ליאון הובאה תשובתו בשו"ת פני משה ח"ב סימן י"ד והרב המחבר שקיל וטרי בדבריו תשובתו ע"ש : מהר"ר

[נש] מה"ר יהודה פרץ (ע"י פרה לננון כה"ג) :
[ס] מהר"ר יהודה קורדובירו הביא
תשובתו הרב גנת ורדים א"ה
כלל ד' כ' ח' :

[סא] רבינו יהודה בר קלונימוס בר משה

הוזכר ויש לו כמה תשובות בס' שכלי הלקט ח"ב כ"י ובס"י ק"ח שאל רבינו דוד בר קלונימוס והשיב רבינו יהודה בר קלונימוס ובס"י ע"ה בח"ב יש תשובה ארוכה בתב שם בחתימה מני יהודה בר קלונימוס השואל בשלומך בחיבות מאירות ואהבות פליאות שבינינו המשרפות והמלהיבות תוכי הקרבים אשר לא יכבוס נחלים קרים שוטפים יגהרות המושבים. ואודיע לכוונך ר' יהודה בר משה ז"ל שישיתי כמו שכתבת בנשתהוך והרציתי הדברים לפני רבי התורה גדולי ההכמה ונמנו והכנימו לדעת אחר כמו שכתבתי :

ומכאן קלונימוס כלל חסר וז"ל בין ק"ף לנמניד וכמו שכתבתי בשמותי כספיו הקטן חסר שאל ח"א כס"י ל"ח אות מ"ד וע"ש בלוק כס"ד. וכ"כ קלונימוס בספנות מכ"ס ד"ס דף ק"ג ע"כ ודף נ"ד ע"ג ודף נ"ח ונ"ט ושאר דוכתי :

דע שהוא אביו של רבינו בעל הרקח כמ"ש הרב הרקח עצמו והביאו מצרף לחכמה דף י"ד ע"ב מכ"י שכתב אני אלעזר הקטן קבלתי תפלות מאבא מורנו יהודה בר קלונימוס בן רבינו משה בן רבינו יהודה בן רבינו קלונימוס בן רבינו משה בן רבינו קל ניטוס בן רבינו יהודה וכו' ע"ש. ומסתמא הרב הזה היה אביו של רבינו הרקח והוא היה שואל שאלות מרבינו אפרים כמ"ש בפסקי מהר"ם ריקאנטי סימן ג"ה ודוק כי קצתו :

[סב] ר' יהודה בן קריש (ע"י א"ח וא"ס נח"ג) :

[סג] מהר"ר יהודה רואנים תלמיד מהר"ש הלוי ומהר"י כספראני נכד מהר"ם

חתן הרב מהר"ר אברהם רואנים הזקן. חיבר פרשת דרכים וכפר משנה למלך. ויותר שניכר הוקף גדולת תורתו וסדר לימודו ובקיאותו בכפרי הנוראים. עוד מדובר בו נכבדות עשר ידות חכמה ובקיאות ועונה גדולה ורבו עניניו אשר עמענו ונדעם. והרב פרי תואר בס' פ"ד ס"ק י"ג כתב שעמע עשרה לא רצה להפנים חבורו כהיו לב"ל יעמד חי ויטעה בכינת דבריו ויחשוב שדשיג עליו עכ"ל. והרב אור החיים הגו' כתב לפי אשר שמע הוא זצ"ל : אמנם ידענו נאמנה מוקני רבני קושט-דינא יע"א שידעו שמה שלא הרפס הרב הן בעורנו חי היה לפי רוב הענות הקבועה באמת בלבו והיה אימר מה יתן זה לפוב רבנן. ועלה לשמים זקן ושבג ימים שנה תל"ו :

בבר נודע כסדר הגדול סוף חסר קותב ונתלה על ס' ענינים נפאדים עמי סימנים. והמסדר מביא יצחק של ונאס בכל חס ידיו ונתח חוסו לנאסו וכסדר

כרמנים. גם סדר כל אשר מלא בגלילות וספנות ונכתב כספר. ואם כיוון שגדול לעשות מלאכת הדכסם כסדר נאס אפריון נחשבים. מ"מ לגדול המלאכה כמות ואיכות ורוב סעודה השאיר איזה גרור בתוך מלאכת הקדש. וזכר לדבר פ"ט מכסרים דין מי שדחס דברי סרב בית וקושיהו קושיא עולמם אלא דלא שיק שם וכיוצא בזה נאסו דכעניין יפקח עיניו חס יתכן שמתחם כסדר הוא כסדר הקדש על סרב :

עוד זאת אדרש שבכמה מקומות שם איזה דברים קלרס בס' מש"ל ונפרט ככונה בחוקק להביא על האחרונים כל זכ לאו מר חתום עלה ואינו מחומר סרב. רק סן כן דכ"י סרב מר חמו מכל"ל דוחקים וסרב סתמיק דכ"י מר חמו בגלילות ומלאס מה"י כולי מכתבת ידו וחשך דהורס דילוס סיא. וזה קבלתי מטוס רנני קדיש. וכיוצא מלאס ידו יד כסס כספיים אחרים. ודי כספסס זו :

מהר"ר רואנים גאון עוזנו הרב המחבר משנה למלך ופרשת דרכים. ראיתי בס' חדש שנדפס בפראנקפורט ראדור שנת תקל"ה זה שמו מכלל יופי שבהקדמתו נסתפק מי היה הקדום בזמן אם הרב מהר"ם אלשיך או הרב מהר"ר רואנים וכתב ששאל לחכמים וגם עיין בסדר הדורות פשפש ולא מצא מי כותב ע"ש. והוא פלא דהרב מהר"ם ארשידיהה בוסן מרן הב"י והרב מהר"ר רואנים קרוב לדרונו. ואני הצעיר דבורתי ונשאתי ונתתי עם אחיו של הרב ז"ל ה"ה כמה"ר אהרן רואנים ועם כמה רבנים שהבירוהו ושקלו וטרו בהיה וכתוב בפרשת דרכים בהק"מה דנח נפשיה דרב בפסח שנת תפ"ז :

[סד] מהר"ר יהודה רפאל קמחי הונאה תשובתו בשולח

פני משה ח"ב ס' קכ"ג וה"ה משיבו ס' קכ"ד והרב הזה הוכיחוהו הרב פרשת דרכים והרב דת ודין :

[סה] מהר"ר יהודה שאראף רב גדול תלמיד מהר"ר זרחיהו גוטס והיה

בארץ מצרים והסכים בספר ככא הכבוד כ"י למהר"י עבאס כמ"ש בנדפס (עין מהר"י יודס ענאס). ומהר"ם י' חביב בס' גט ששום דף פ"ז ע"א בכתובת שם עיר דמלה כתב שהיו ב' גדולי הדור הרב מהר"א י' חנניה והרב מהר"ר יהודה שאראף ע"ש. והלך בשליחות ובכפר א' הרגיש שהשורט ע"ה והיה הרב מצטער הרבה ושאל לו השוחט מה ה"ל וא"ל שמהו בנותיו שהיה ח"דה וכו' (מ"ל)? והלך ליוורט ונפטר שם כמ"ש בסוף קרא הדורות. והלמידו הרב מהר"ש פרימו בדדשנותו תמיד רובו דרכים משם רבו והא הרב הגו'. וגם היה רבו של הרב פר"ח כנודע לנו מפי זקנים :

[סו] מהר"ר יהודה בנו של הרשב"א מזכירו בס' הפרדס כ"י על ברכות והוא

חתום עם רבני ברצלונא בענין החרם על הפלג וביא אשר בשולח הרשב"א סימן ת"ג :

[סז] החכם ר' יהודה בן שלמה הספרדי הידוע

הידוע בן חריזי. (עיין סי' כחט"ז של כרמל'ס נח"ס):
[סח] הנאון מהר"ר יונתן (עיין אורח וסומ'ס קור
תקפו כהן נח"ס):

[סח] רבינו יהונתן הכהן שפי' על עירובין
מהלכות הרי"ף כתבו שהיה
מהבני לוגיל ובזמן הרמב"ם. ובהשבות מהר"ם
אלשקאר בכמה דוכתי ומהם כוף סימן ס"ח
נראה דפי' כל הלכות הרי"ף. ובדפוס לא יש
כ"א פי' עירובין ואני הצעיר ראיתי על מציעא
כ"י. ועתה ראיתי להרשב"ץ ח"א סי' קכ"ט
שהוכיר פי' רבינו יהונתן הל' בשבועות מריא"ף
ע"ש. ובס' תמים דעים סי' רי"ז מוכיר פי'
רבינו יהונתן להרי"ף מסנהדרין. ועם בס'
תמים דעים מביא הרבה הירושיים מרבינו
יהונתן והרבה תשובות הרי"ף ע"ש. ובפסקי
מדר"ם וקאנטי סימן שע"ט הוכיר תשובות
לרבינו יהונתן:

[ע] מהר"ר יהוסף קונקי רב מוכהג והיה
בעה"ק ירושלים תוב"כ מכלל
הרבנים בזמן מורנו הרב מהר"א צהקי. והוא
תוס' בהסכמת רבני ירושלים על פ"ח הל'
פסח שנת ת"ס. והיה שק"ן בתורה ומורנו
הרב בעל כתר כהנה תלמידו ושקל וטרי
עמו בס' דאורייתא לדעת הרמב"ם כמ"ש
בבית ועד למורנו הרב הנז'. ואח"כ נתישב
בעה"ק הברון ת"ז ועשה חבור לסמ"ג ואני
הצעיר ראיתי איהו קונטרסים כמנו כי רובו
ככולו נאכר גם כתב תשובות רבות ואני
ראיתי איהו תשובות בכ"י והיה בן אחיו של
מהר"א קונקי המחבר אבק כופרים. וגדול
הדור מהר"ח אבאלעפאי מוכיר לפעמים
בספריו הקדושים:

[עא] מהר"ר יהושע בנבנשתי אחי הרב
כנה"ג תלמיד מהרימ"א אחד
מרבני קושטניא חיבר אורי יהושע ירושתי.
שה' ירושע על הירושלמי. ונרפסו ג' חלקים.
עבודה חמה פי' סדר עבודה. וכל זה נרפס.
וחיבר שער יהושע מש"ת ד' טורים ונשרף
וקצת תשובות להרב הס' בס' פני משה ובש"ת
מהרימ"ם. ועוד חיבר משמרת דמצות כרעת
הרמב"ם בשקל ובשיר ופירשם בשקלא וטריא.
והרב אחיו בספר דינא דחיי מוכיר ספר זה
הדור. ועוד חיבר לבוש מלכות מאמר שבח
ומרה לאלהינו מעין דגמא מכרה מלכות
מהר"ש ג' גבירול. אך בחלקי"ת שכתב מלכות
נתן הודאה בסדר חכמת ההכונה. ולבוש
מלכות השבח השבית בסדר חכמת הרפואה
לפעולות אדם הרכבת אבריו ותכונתו היאמר
חומר מכלכל"ת הצור"ה ויהי הגש"ם בצור"ת
בקע יאורו"ם וגשמי"ו אומר כפלאות תמים
דעים וכל כי הני כילי ידבר יהושע שר לו
(ח"א) 7 4

נאמר כטין הומר. ואני הצעיר ראיתי הני ב'
הרי כמו לבוש ומשמרתו ביד רב אחד
מקושטניא. והיה קרוב מהרב דן יצ"ק.
[עב] מהר"ר יהושע האנדאלי תלמיד
מהר"ש נרפס בקרוב שו"ת
פני יהושע בס' מאורות הגדולים:
[עג] מהר"ר יהושע נ' נון בזמן מהר"ו
היה רב בעה"ק צפת והלך
לדמשק אצל מהר"ו והיה משמש לפניו
ותכליתו להעתיק כתבי האר"י ועלתה בידו.
עיין בעמק המלך ובח"א (עיין מכלל וסמל?).
יש לו חשבות בספר דוע אנשים כ"י:

[עד] מהר"ר יהושע פלך כ"ץ חיבר דרישה
ופרישה על השו"ם וסמ"ע על
ש"ע ח"מ, ודרישה בא"ח לא ראיתי בדפוס
אבל שמעתי מקרוב שנרפס ומוכר בספר
אליהו רבה. וכתב בנו בהקדמה דרישה י"ד
שהיבר חבורים על הש"ס והרי"ף וסמ"ג ורש"י
ודרושים ושו"ת וחיבר חבורים בשאר חכמות.
והיה בזמן הרב בית חרש והרב משה בנמן.
והרב ב"ח מכנהו מהר"ך ר"ת מהר"ר ולק
כהן. והרב נחלת צבי מכנהו רפ"ך ר"ת רב פאלק
כהן. והרב גט פזו"ש נעלם ממנו זה שכתב
רש פזו"ש הנו' כן כתב הפרישה וכ"כ נחלת
צבי משם רפ"ך עב"ד. וכבר נרעו רפ"ך
הוא ניהו הרב פרישה עצמו ואינו רב אחר
(ועי' נ"י ולק נאות וי"ו):

וכבר נודע כי סמ"ע הוא מוכיר לדרכו ופירש בכל
סימן כמה פסוקים וספרים וזמנים דמוכר על
סמ"ע וכמעטין בפריש' בעניני יורה דעה וסמ"ע
לנכר בלאור דעה. ואין זה הסדר נתיק בראשונים כי
הפירוש של ח"א אכסמיו השבתי ולא נרפס עד אחר שמונים
שנה מעל מטה החר שדנ"ס סמ"ע. ומוכיר דמוכר לאחד
מרבני זמננו ככ"י אגב דרשיוס פ"ה יקרא על כרח ככ"י
שלא. הסנהג דרשיוס פ"ה. וס' כעלם דבר כי דרשיוס של ח"פ
נרפס חמשים שנה וסוחר אחר שדנ"ס ככ"י ח"מ ח"א. וכמה
קושיות כאלו שמש חזי מפוס רבנן אילני דמגלני והריש
דמוכריוס דברו קה"ת על הספרים מספרי רבנו אחא קמחי
ובחמ"י שלא נרפסו יחידים או מסכנת רב אחרון שדנ"ס
קודם. ולא ידעו בספר סה"ע ששד"ס קודם זמן רב לסדר
שד"ס מקורו. ע"ז מחנני ספר שד"ס קודם זמן
למחנני הספר שד"ס רב"ן:

וכיוצא בזה חמשים שנה בקרוב אשר עד כה נרפסו
ס' שו"ת יוס' כאלו עולין בדפוס חידושי הראשונים
לשונות וספרים המקובלים. ובדברי הראשונים סמ"א ונלא
החלות ספרות לרבנן כהרי"ב כן לענין שקלא וטריא וכן לענין
דינא דחיי ונלא ספרת הראשונים גדולי עולם כן ספרת
כאחרונים. וכן לענין קוס' לי דמנה דיוס כאלו כאלו
שאלו לומר קוס' לי כסנת כסופ' פי' שלא מלאו לו הג' והוא
באהר ויון דנרפסו בספר תשובות האחרונים ויון דיוס כס'ס
הדור שפנינו בדברי האחרונים. וכן עתה שד"ס חידושי
כרשיוס וספרות המקובלות שס' אלה מלאו כי ספרת כסופ'ס
האחרונים כסרו כס'ס ספרת ויחלל' וס' לו כסריס חוט'ס כך
וסדר דינא דחיי ונלא עול דג' קוס' לי דמני סמ"א
לומר קוס' לי כסנת כסופ'ס כס'ס דינא כסנת שנים מכל
וחל' כסנת:

ובענין קוס' לי ענמו אשר מומן לומר שמו סדנ"ס
דנפתלס

[א] ה'ר יואל אופנהיים (עיין פ' ישראל המלך)

[ב] ה'ר יואל בעל שם (עי' חולדות ארס בח"ט)

[ג] רבינו יואל בר יצחק הלוי חתנו של ראב"ן כותב לרבינו אפרים וכתוב

דבריו כתב כך פירש רבינו חמי הטעם בספרו.

ורבינו אפרים השיב לו בתוקף ובתוך דבריו

כתב ובצורת ראיתי רבינו חם זצ"ל. וכל

הענין הביא הרב שבלי הלקט שבלת ל"ה.

ורבינו אפרים הזה נראה שהוא רבינו אפרים

מרגנשבורג. ועי' בח"א מערכת אלף אות ד'.

(עיין רבנו אפרים):

[ד] מהר"ר יואל נבר המ"ז (עיין געט זכר בח"ט)

[ה] הרב הגאון גדול בדורו מהר"ר יואל

(סירקיש) אב"ד ר"ק קראקא

זקן ויושב בשיבה חיבר בית הדש על המורים

בעובק העיון. ולא היתה קריאה אשר שנבה

ממנו וכמעט בכל ס' העמיק הרחיב. ושלשה

חלקי הבית נדפסו בחיי הרב. ובעוד שהיו

מדפיסים חלק א"ח שנת ת' נסע הרב ארח

חיים לאור באור החיים. והיה לו תוכחת

אהבה עם ספר דרישה וסמ"ע ועשה קונטרס

אחרון השנות עליו. ונדפסו תשובות הרב ועד

אחרן נדפסו קצת תשובות הרב בשו"ת גאוני

בתראי הנדפס מקרוב ושם אתה מוצא דהרב

שקול ושרי עם הרבנים בניו ועם הרב תוספות

י"ט. והוא היה תלמיד הרב החסיד מהר"ר

שלמה מלובלין כמ"ש א"ח סימן א' וחתנו של

הרב הוא הרב טורי זהב כידוע:

ראיתי להרב מהר"ר רפאל בספרו תוס' שבת

שבא לירי מקרוב שב' בהקדמתו שהוא

סבני בניו של הרב ב"ח והרב חלקת מחוקק:

ועוד כתב ס' דרוש אחד נתגלס בלוי אחד וכלות כחן דכחי

סיכ מכות לפי חומנו דלכא ע"ס לשמים סר כ"ח כחול ק"י

כתיל פנו מקום ל' וואל מקראקא ט"ט:

[ז] מהר"ר יוזפא ב"ץ (עיין מ' ולק)

[ח] רבי יוחנן אלימאן (עיין משק שלום בח"ט)

[ט] מהר"ר יוחנן (מקדעמניץ) חיבר אורח

מישור פ' דרכי משה י"ד

ונדפס שנת תנ"ב. ובשנת תפ"ח נדפס אורח

מישור חידושי נזיר ומ"ב על י"ד:

[ס] הריטב"א (רבינו יום טוב בן אברהם

בן אשביל) תלמיד הרא"ה

והרשב"א. וזמני דמשכחת דאומר מורי סתם

על הרא"ה ונראה שלמד יותר לפני הרא"ה

והרב יד מלאכי דף קפ"ה הוכיח דגם הרב

רבינו מאיר הלוי רבו של הריטב"א. והוסף

עוד לומר דהרמ"ה היה רבו מובהק ולא הרא"ה

שכן כ' וכן דעת מורי המובהק הר"ם ואין

מובהק אלא אחד. וק"ל שהוא בעצמו בסוף

הלשון הביא שכתב הרשב"א בבמה דוכחי

דכתבם כיו נכחם דל"א מנו לעומר חנה קים לי וכוונת ואח"כ
פשטם בסוכתם דכל שאלהם מרכה ספיקה אין מולין מיד
סמוק. והנחל ימנל כסוק אחד עלמו פשט כסגיל וזו
ופשט כיו ותנו סדיר כשינוי סומטם וכו' שמוכס כחשובת
כרז דבר משה בח"א ח"א סי' ה'. וכל כיו מילי נלכיס
לחלמידי דני רב ללמד בני יהודה קשים כילד סדר משה:

[ע] מהר"ר יהושע אב"ד מק"ק פרנקפורט

(עיין מ' יבוסע אב"ד דיק קראקא. ועיין

פני יבוסע בח"ט):

[ע"ן] מהר"ר יהושע צונצין חיבר שו"ת

ושיטות ונדרס ס' נחלה ליהושע

להרב והיה בזמן מהריב"ל שנת ה"ש וכמבואר

בתשובותיו סי' ג'. ותשובתו אשר בסימן א'

הובאה בשו"ת מהרש"ל סימן ל"ז. ומהר"ר

ישראל במהר"ר שכנא בתשובות מור"ם בעל

ההנה"ה סימן כ"ה שקיל ושרי בתשו' מהר"י

צונצין הגו'. ובתשובת נחלה ליהושע הנוכר

בסימן טו"ב כותב על מן מהריק"א נר"ו וחותם

עם מהר"א ירושלמי ומהר"ש סבע. והרב

כנה"ג כותב על הרב מהר"י צונצין הגו' לעיל

מורי זקני:

[ע"ן] מהר"ר יהושע אב"ד ר"ק קראקא

תלמיד הרב סמ"ע חריף מופלא

קולע אל השערה. ותלמידו הגאון שפתי כהן

כמ"ש הרב בהסכמתו לשפתי כהן י"ד. חיבר

שו"ת פני יהושע ושקיל ושרי עם הרב ב"ח

והתנו המ"ז ושקיל ושרי עם הרב מהר"ם אבי

הרב ש"ך בשו"ת אשר בס' גבורת אנשים.

והיבר ספר מגני שלמה להליץ בעד רש"י

מקשיטות התוספות ונדפסו קצת מסכתות

(וכס' ס' ה"ח ס' כ"ז שנהנין לו מוס). והוא זקנו

של הגאון מופת דורנו מהר"ר יהושע אב"ד

מק"ק פרנקפורט שחיבר פני יהושע ד' חלקים

על הש"ס:

[ע"ן] רבינו יהושע בן שועיב חיבר דרשות

על התורה והוא היה

תלמיד הרשב"א כמ"ש בדרשותיו פ' בשלה

ופ' ויקרא וברורש ראשון לפסח. והיה רבו של

הרב מנחם נ' ורח בעל צדה לדרך. ומוכירו

מן בכ"א א"ח סי' תצ"ג. ונדפסו דרשותיו

בקושטנדינא סביב לשנת ר"פ ובקראקא שנת

של"ג:

[ע"ן] ר' יהושע שלמה בן הה"ר ישראל

נתן איש סונסינו

(עיין גמלא בח"ט קנ"א):

[ע"ן] מהר"ר יהושע שפירא חיבר ד' שיטות

על פסחים ר"ה ביצה

מגילה ושו"ת השייכים למס' הנוכרים. אך לא

ראיתי בדפוס כ"א על תרי פרקי קמאי דפסחים

וכ"ג שו"ת השייכים להם. וכתב הגאון הנוכר

בהקדמתו שנדפס בברלין שנת תק"ו קונטרס

הסוגיות שלו ובכלל סוגית נשר עם חק יעקב:

יתכן שהר"ט אשבילי הוא בן אברהם והכל מתוקן :

ודע שז' חקית הדיינים נספדו מי חיבה והנה נמצא אתי בכ" וכתוב שם שחיבדו רבינו י"ט אשבילי תלמיד הרשב"א וספר זה הזכירו הרב הנזכר פ"ז בורר ומהר"ש בן הרשב"ץ בם' תיקון סופרים והר"ט אלשך והרב"ז בתשובותיהם :

הריטב"א חיבר פירוש להלכות הרי"ף כמ"ש בחי' מ"ק סוף דף י"א מהש"ס ובפ"י ההלכות הארכתי יותר וכ"כ עוד ריש דף כ"ב מהש"ס . ומקורב נדפסו חידושי שבועות וחידושי יבמות להריטב"א וחידושי שבועות שנדפסו הם מהדורא בתרא שעשה בזקנותו כמ"ש הוא עצמו בחידושי הגו' דף ק"ו מהספר ע"ש . ובחידושי יבמות דף ק"ס מהספר כתב ובקונטרס שכתבתי במחלוקת שהיה לי עם הרב ר' דן ע"ש . והר"ן בתשובותיו סימן ל"ב הזכיר תשובת הרב דן ושחלק עליו הריטב"א בענין אתתא לא מפקדא אפ"ר ע"ש . ואפשר שהוא הרב ר' דן אשכנזי דשקיל וטרי בהר"ה הרשב"א סי' אלף רכ"ט והיה בסוף ימי הרשב"א ותחלת ימי הריטב"א . ועיין בחידושי יבמות הגו' דף ק"ס מה"ט המזכיר ג"כ להרב דן ע"ש הריטב"א . כבר נודע שהפליא לעשות כמות מהדורות חידושים ל' התלמוד ובאור להר"ף והשבות וכפרים אחרים כמ"ש לעיל . ובחידושי יבמות שנדפסו מקורב כתב על דף פ"א ובחידושי הארוכים כתבתי . ועתה נדפסו חידושי מגילה להריטב"א וצריך להבחין ברם כי הם מלאים טעויות . גם נדפסו חי' הריטב"א ובאור על הלכות נדרים מהריטב"ן . וכבר כתבתי אני בעניי נה"א (עיין לעיל) שחי' הריטב"א למצינא שנדפסו בתוך חי' הריטב"א באמשטרדם אינם מכוונים להחידושי הריטב"א שמביא הרב בצלאל בשנים מקובצת . אך הם מכוונים עם חי' הריטב"א פ"ק דמציעא שנדפסו בשו"ת מהר"ם גאלאנטי ונראה שהם מהדורא אחרת כך כתבתי בח"א דף ל"ה (עיין לעיל) . ומ"ש דחידושי הריטב"א למצינא הם מהריטב"א קדמון בעל התו' שכן כתב רמד"ס . עמו הסליחה רמה ראה מכאן מהדפוס . והנם רד' רבנים גאונים בהסכמתם שם כתבים שהריטב"א מבעלי התוספות . אפשר שכונתה שיעשה כמו תוספות ואין להשיג בדברים אלו . ועוד שהם כתבו כך על כל חידושי חי' מסכתות הריטב"א שמדפיסים ובחדא מתתא מתריניהו . ושאר חי' הריטב"א למ"ק ותעניות ופירושים ועירובין הם להריטב"א המורסם כאשר יתבאר לרגל בחידושי הריטב"א . ועוד דחידושי כתובות הנה הגם מ"ש רבינו בצלאל בשיטה מקובצת בשם הריטב"א כדוע ומאן

מחי' הרא"ה המובהק . וא"כ הרי מצינו דגם להר"א מכה מורי המובהק כמ"ש על הרס"ה ואיר כתב דהרא"ה לא היה רבו מובהק דאין מובהק אלא אחד . וכתב הרב פרי מגדים על ש"ע י"ד בהקדמתו כפי הנראה הריטב"א למד אצל הרא"ה ר' עיי"ש . וזה דבר פשוט ונודע דהרא"ה רבו מובהק של הריטב"א כמ"ש הוא עצמו בכמה דוכתי והבאתי לעיל :

והכתב מסכת' זו' וז' דהריטב"א משגשג אחד מוהר"ה עולאס דאדם שגשג מוה"י סאדרי וכני חניאל בן דוסא וכני חניאל בן עקשא וסאדרי גדולי עולאס :

הריטב"א חיבר חידושים על התלמוד וכבר נדפסו חידושי קידושין עם תוספות ורי"ד . ובאמשטרדם נדפסו חידושי עירובין תענית מ"ק כתובות מציעא . ובקושטנדינא נדפסו חידושי סוכה בכלל ד' שישות הרשב"א וחידושי יובא . ובשאלוניקי נדפסו חידושי גיטין וע"א . ובאשכנז נדפסו חידושי חולין ומכות . ובכתיב' ראיתי יבמות נזיר נדרים שבועות נדה . ודע כי חידושי הריטב"א מציעא שנדפסו באמשטרדם הם מכוונים עם חידושי ש"ק דמציעא שנדפסו בסוף תשובת מהר"ם גאלאנטי . אמנם לא יכוננו עם מה שהביא רבינו בצלאל באסיפת זקנים מציעא כלל . ונראה שהם מהדורא אחרת . ובסוף חידושי ע"א כתוב שהשלימה בעיר אלקוליאה די סינקא שנת ק"ב :

הריטב"א חיבר שו"ת ומייתי מהם מרן בב"י והרב פ"ח במים חיים . גם חיבר מפר הזכרון להל"ץ על הרמב"ם מהשג' הרמב"ן בפ' התורה כמ"ש מהרימ"ט בדרשותיו ד' ק"ה : הריטב"א מרגלא בפומיהו דרבנן שהוא רבינו י"ט בר אברהם אבל נראה שהוא דכינו י"ט בן אשבילי שהרי מהריב"ל ח"ד סי' ח' כתב והר"ד י"ט בן אשבילי כתב בחידושי פ' האיש מקדש וכו' והלשון ההוא הוא בחידושי קידושין להריטב"א דף נ' . גם במ' אורחות חיים מייתי תדיר דעת הרי"ט אשבילי והם חברי הריטב"א בחידושי . כגון בריש הלכות סוכה בא"ה דף ק"י ע"א כתב משם הרי"ט אשבילי ויש לשאול על מה שמכונהו בחידושי הריטב"א דף ב"א . ומ"ש דף ק"ד ריש ע"א משם הרי"ט אשבילי הוא בחידושי הריטב"א הנזכר . גם זמנין דכותב בא"ה משם הרי"ט אשבילי וכי מייתי ליה מן בב"י כותב הריטב"א . כמו בא"ה גימ' הרמ"ו והלשון הזה הוא בחי' הריטב"א סוכה דף ל"ד . גם ראיתי חידושי קדושין ועירובין להריטב"א המדפוסים והמה בכתובים כ"י וכתוב בהם שהזכרם רבינו י"ט בן אשבילי . ועוד הראה לי אהר מאוהבי חי' שהר"ם אלשך סוף סי' ל"ד מביא לשון הרי"ט אשבילי והוא לשון הריטב"א בחידושי כתובות .

יהודה ואח"כ היה אב"ד דק"ק קראקא וחיבר על כל הלכות הרא"ש ולא נדפס כ"א ב' חלקים הגו' וחיבר מלבושי י"מ רשנות על הרב הלבוש ומזכירו בספר אליה וזמא ודבה וחיבר תורת האשם על תורת חטאת ומביאו בס' סלת למנהג והסכים על ש"ך י"ד שנת בקד"ש והיתה מנוחתו שנת ת"ט. ואשר כתבתי דנתבקש בישיבה של מעלה שנת ת"ט הוא פס' צמח דוד. ועתה ראיתי להרב אליה רבה א"ח סי' תקס"ז ס"ק ג' דמביא דברי הגאון בס' מלבושי י"ט וכתב דהורה כן בשנת ת"ב: מהר"ר י"ט הגאון בעל תוספות י"ט היה אב"ד בפראג ובוניא וברוסיא ובקראקא ונתגדל באשכנז וירע מנהגן של ישראל בכל הפותיות. כ"כ הרב צמח צדק סי' י"ד ושם מביא תשוב' הרב הו"ש והתם בשנת בקראקא שהוא שנת ת"ד:

[צג] רבינו יום טוב מיוני (עיין ריבנו יעקב מנורוני):

[צד] מהר"ר יום טוב צהלון אביר בתורה חיבר שו"ת הרבה ונדפס חלק מתשובותיו שנת תנ"ד ושם בסימן ל"א וכימן ל"ג כתב דהיה בשנת הש"מ רך בשנים והיה בימן מהר"ם גאלאנטי ומחרי"א אבואל: פיא ומחרי"א פינטי והלך לקושטנידיא והיו אומרים רבני קושטנידיא על קושיותיו אסריו לא פתח ביה כמ"ש הרב עצמו בתשובותיו. וראיתי מנן אבות להרב כ"י פי' על אבות דרבי נתן:

[צה] מהר"ר יונה חיבר אסור והתר הארוך והיה מן האחרונים. ומה שהביא מור"ם מדבריו בס' תורת חטאת לקטו מפ' אסור והתר הארוך כ"י שעדיין לא היה נדפס כמ"ש מור"ם עצמו בתשובה סי' קל"ב אות י"ב. ועיין אסור והתר הארוך בח"ב.

[צו] מהר"ר יונה אשכנזי (עי' על דיוק נח"ס):

[צז] רבי יונה בן גאנח המדקדק (שיו רקמס נח"ס):

[צח] רבינו יונה החסיד מגירונדא תלמיד הרמב"ן. כ"כ בכפר יחסין ובכפר

קורא הדורות דף י"ט ע"ב השיגו מתשוב' הרמב"ן סי' רפ"ד שכתב לו בכבוד גדול ע"ש. ואין זו ראיה דכוון דהפליג בחכמה וסדר קדושה שלג לי רביה יקרא:

אך ראיתי במדרכי סוף מ"ק שכתב ובחלכות ש.חות מהר"ם כתב אמר לי הרמב"ן מפי רבינו יונה וכו' ע"ש. ובענין זה כתב הרא"ש שם ב' רבינו מאיר בשם רבינו יונה. ועיין בחשו' מהר"ש בן הרשב"א סי' רצ"א. ותלמיד רבינו יונה הוא הרשב"א ומביאו בחידושי ותשובותיו. וחיבר רבינו יונה ספר היראה וס' שערי תשובה. והקורא בהם ישיגל קדושתו והסירותו

פלו לחי מציעא. ועוד איד יתכן שהוא לא' מבדלי התוספות חידושי הרשב"א למציעא והוא מזכיר כמה פעמים הרמב"ן. ואפשר שהם מהדורא אחרת מהרשב"א עצמו כמ"ש לעיל כמדובר:

מאיברא דעתה אני מסתפק דחידושי מציעא הרשב"א הגו' אינם מהרשב"א הידוע מסוגית לשנו שאינו מזכיר להרמב"ן כדרכו לומר עליו רבינו הגדול וגם שדוחה דברי רש"י דברי הרמב"ן בלשון שאינו כדרכו ושאר שינויים שירגיש הרגיל בדברי הרשב"א ואין האריך. אבל אינו מבדלי התוספות קדמון זה ברור. ועתה אני אומר דקרוב לו אי שהם מהדורא קמא מהרשב"א מאחר שבתשובות מהר"ם גאלאנטי ויהבם להרשב"א וכן רבני גדולי אשכנז שהיו בידם שיטות אלו הרב של"ה ובניו ויהבם להרשב"א כן הוא האמת והם מהדורא קמא בילדותו שעדיין לא נהג לסלול בבתיבחו. ואחרי כן הפס לו דרך הקדש לרבר בכבוד גדול לראשונים וזה נכון:

הרשב"א כבר כתבנו שחיבר באור על הלכות הר"ף כמ"ש הוא עצמו בחידושי ס"ק על דף י"א ועל דף כ"ב. ועיין שהרמב"ן הלוי הלכות הר"ף וחיבר על נדרים ובכורות כידוע נראה שהרשב"א עשה באור על הלכות נדרים ובכורות של הרמב"ן. וכבר נדפסו באורי הרשב"א על הלכות נדרים של הרמב"ן כמ"ש בח"א (עיין לשל):

הרשב"א חיבר דינין הלכות על דרך הרמב"ם ובא לידי קונטרס על קלף ישן גושן כ"י הלכות ברכות להרשב"א ומסודר לפרקים. ומכ"ש שם נראה דע"ה הלכות אחרות לבסוף וכוונתו. וכבר ראיתי חקת הריונים בכ"י לו ד"ל על דיני ח"מ ובמ"ש בשם הגדולים (עיין לעיל). ודע דהר"ם בצלאל מביא בגללו כ"י מחידושי בנו של הרשב"א שהוא תלמיד הרשב"א:

[צ] מהר"ר יום טוב אלנקוה (עיין שו"ת י"ט נח"ס):

[צא] מהר"ר יום טוב י' יעיש (עיין מ' חסס נכנסת):

[צב] מהר"ר יום טוב הלוי העליר תלמיד הגאון מהר"ר יעקב געצבורג אב"ד דק"ק פרדבורג והגאון כה"י שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג. חיבר צורת הבית של בנין הבית ונבואת יחזקאל במקרא ובשנה חיבר תוספות יטו תלמוד חיבר על הכות הרא"ש. ונדפס תוספות י"ט כשהיה בן ל"ח שנה שנת שע"ז. ובשנת שע"ש נ פס פלגא תריפא על סדרי גויקן מהרא"ש ובשנת שפ"ח על הרא"ש בברכות וחולין והלק"ט וכו'. והיה אב"ד בק"ק פראג ומפני סבה ברח מק"ק פראג והיה אב"ד בק"ק לאדמיר כמבואר בהסכמתו לס' קול

חסידיהו ולבו ימהר לשוב כי דברי קדושתו נגנבים בלב והיו למאורות. ומשם נראה כי חיבר עוד שערים בתורה ותפלה. ובס' היראה הזכיר רבנו רבינו שמואל בר שניאור. וחיבר באור להלכות הרי"ף ונדרס סס' ברכות. אך הלשון הוא מתלמידיו וכך מכניז אותו הפוסקים לפעמים תלמידו רבינו יונה. וחיבר חידושים על התלמוד ויש אתנו חידושי על בתרא סנהדרין כ"י ורבינו בצלאל מוכיחו בשיטותיו מקובצות וכן הרא"ש והמור ושאר פוסקים: יונה יונה חסיד מגידו. כבר ידעת שס' יוחסין כ' שהוא תלמיד מובהק להרמב"ן בס' קורא הדורות השינו הרמב"ן בתשובתו הגה באה בתשו' המיוחדות סי' רפ"ד כתב לו בכבוד גדול וכס' ש' בנדרס אות כ"ג (פי' לעיל) ושם כתבתי דאין ראיה דפליג ליה רביה יקרא. אמנם עתה ראיתי למרן בספרו ברק הבית י"ד סי' קנ"ד שהביא תשו' הרשב"א דרופא מותר לעשות רפואה וגו' ושכן עשה מעשה הרמב"ן עצמו. וכתב מרן שמצא כתוב דהר"ר יונה כתב להרמב"ן על מעשה זה תבא עליך ברכה שאתה מרבה וכו'. ונראה ודאי דאלו רבינו יונה תלמידו הוה לא היה כותב לרבו לשון זה. והרב כנה"ג שם תמה על ר' יונה מה חרי האף הגדול הזה וכו' עי"ב ומה מוכח דלא היה תלמידו. גם ממה שהבאתי לעיל שכתב המרדכי סוף מ"ק דכתב מהר"ם אמר לי הרמב"ן מפי רבינו יונה וכן הביא סדר הדורות משם המרדכי פרק השוכר דף ג"ה ע"ג ששמע קצת שהיה חברו. גם כמראה לי דבחו' כנהדרין לרבינו יונה כ"י ובעלייתו לבתרא כ"י אנו מוכיח להרמב"ן. ואלו היה תלמידו היה מזכירו. והגם שיש לדחות מ"מ בציוחף כל הנו' נראין הדברים דהיה חברו ונפרט מ"ט מרן בברק הבית שהבאתי. ואל השיבני דבפ' רבינו יונה להרי"ף ברכות בריש פ' ג' שגשה שאכלו גבי אמן דקורס שמע כתוב ומורי הרמב"ן. ידוע דהוא לשון תלמידו רבינו יונה. ואם ראה תראה דהרשב"א זמנן דכותב מורי רבינו יונה ומורנו הרמב"ן ומהם בוח' סימן קי"א. היינו טעמא דרבינו יונה נתבקש שישיבה של מעלה בחיי הרמב"ן. דכלתו של הרמב"ן אשת רבי שלמה בנו היתה בת רבינו יונה והיתה מעוברת והמליטה ובר זרצה הרמב"ן שיקרא על שם זקנו אבי אמו רבינו יונה ע"ד זרצה השמש וכן היה כמ"ש הרב מהר"ש ה' הרשב"ן בתשובותיו סי' רצ"א ע"י. ואחרי רבינו יונה איזה שנים שהיה הרמב"ן בקלוגניא היה רב כולל ומשו"ה כותב הרשב"א מורנו הרמב"ן. ובספר הפרדס כ"י לרבינו אשר בר חיים נבוי כ' דהקדוש רבינו שלמה בן אברהם כמנופלייר היה רבו של

רבינו יונה. ואחרי כתבי ראיה לספר יוחסין שקורס הרמב"ן וסמך לו כ' ח"ל ובוה הזמן היה רבי שלמה ממנופלייר אשר היה סבה לשרפת המורה והיה רבו של רבינו יונה ובוה הזמן פרץ ציוץ נור הקדוש המאור הרמב"ן גירונדי וכו' ע"ל. ואח"כ לקבן אחר כמה רבנים כתב הר"ר יונה מגידו ראיה תלמיד מובהק להרמב"ן. ולעיל כ' דבריו בשנת תתקנ"ו. וזה כתב סביב לשנת מ"ז לאלף השישי. ונראה שהם שני רבינו יונה. ועיין שירי א"ח סי' ח' הנב"י אות ח' וכבר כתב שם בספר יוחסין למטה בהגהה כן שדחה כ' יונה אחר שניו ע"ש. ואפשר דרבי יונה שהוכיח להרמב"ן וכתוב לו הרמב"ן בכבוד והוא אומר בשמי הוא ר' יונה תלמיד הר"ש. אך תלמיד הרמב"ן ורבו של הרשב"א ומ"ש הרשב"ש הוא על ר' יונה גירונדי עניו. ועדיין צ"י. ובתלמידו רבינו יונה על הרי"ף ברכות ריש פ' טו שמתוכהוב וכן ראיתי הלכה למעשה למורי הרמב"ן וכו' ע"ש. ובריש ברכות גבי פסוקי וראו עינינו כתוב וכן היה מנהגו יונה מורי הרמב"ן גר"י אבל מורי רבינו יונה קרובו וכו' ודוק היטב: רבינו יונה כבר נודע שהוא רבו של הרשב"א כמ"ש הוא ז"ל עצמו בכמה דוכתי. וקשה על הרב שבות יעקב ח"ג סימן ע"ד שגראה מדבריו דרבינו יונה לא יחזק על הרשב"א ונשמר מסברת הרשב"א וכיוצא בלשון זה שניכר ודאי שסבר דהרשב"א גדול מרבינו יונה. וכבר אני עני דקדקתי על הרב הנזכר בקונטרס יוסף אומץ סי' כ"ג בס"ד ע"ש: [צט] רבינו יונה גירונדי (שני) (פי' לפני סו במדק): [ק] מהר"ר יונה (לאגדוספור) (פי' מעיל דקס במ"ג): [יא] מורי הרב מהר"ר יונה נכון וזהו בן הרב מה' חנון נכון שהיה רב בעה"ק ירושלים ת"ו חיבר ספר נחפה ברכה ונדרס. ועוד לו חבור בפלפול עצום על הלכות גושין סוכב הולך ע"ד הרב גט פשוט. ובאור לכל תוספת רא"ם לכמ"ג ובאור לה' פסח וחולק שוית ודרושים ולקומים. והיה אחר מרבני הדור בעה"ק ירושלים וכמעט לא הניח פסקן כמותו בגלילותיו והיה חסיד ומקובל. והן בנת הדור נה נפשיה בן מ"ז שנה יוס"י שבט תק"כ תנצב"ה. והרב מר אביו הנזכר חיבר ספר דרושים נחמדים והמה בכתובים: [קב] מהר"ר יונה ה' ריי אב"ר ור"מ רק"ק קושטנידא העיר רבתי עם. וקצת תשובותיו נרדפו בסוף דבר משה ח"ט וידיו נקראים בני יונה: [קג] מהר"ר יונה האומים מפראג אב"ד רק"ק ניקלשבורג חיבר קיסין דיונה

הרב נכדו הנו' בספר דובב שפתי ישנים.
ושם נמוקי החכם החסיד מה' משה אחי הרב
הגדול כהר"ש הנזכר :

[קטז] רבינו יוסף בעל שמועות אחד
מהגדולים קדמון שהיה כותב
על כפר דברי חכמים בשם אומרים . ומוכיחו
רבינו ירוחם חלק אדם נתיב מ"ו אות ו' חל
וכן כתב ה"ר יוסף בעל שמועות משם רבנו
לנויל וכו' ע"ש :

[קטז] מהר"ר יוסף גאלליגו נזכר בתשובות
מהר"ש א"ה סימן מ"ח :

[קטז] הרב יוסף גאנצו (ע"י מהר"ר שלום אלגאזי) :

[קטז] מהר"ר יוסף ו' גויא (ע"י של אלוטס מה
כח"כ) :

[קטז] רבינו יוסף גיקימיליא (ע"י גנז אלג
סעדי אורס כח"כ) :

[קטז] מה' יוסף ו' גליל בזמן הרשב"א ובימיו
היו מר דוד ו' זכרי

ומר יהודה בן גיאן כסריוקים ומר יצחק
עמאר מסיפתא כנראה ממה שטענא כתוב הרב
כנה"ג בכ"י והוא בכנה"ג חלק א"ה בהשמות
דף רי"ח . ואשר היה לו להרב כנה"ג נמנמים
באורו לשון כמבואר שם . הרב החסיד מר"ר
ו' סאמון ז"ל בס' עדות ביהוסף הגדעם מחדש
לודל בידר הענין מס' הכתובים להרשב"א כ"י
והעמיד הדברים על בורין :

[קטז] מה' יוסף דוד אב"ד בק"ק שאלוניקי
הוא הקדוש . ושמענו

מקדושתו והתבודדותו והיה בזמן הרב מר"ר
קובו והרב כרם שלמה . והיבר בית דוד על ר'
מורים ויש לו כמה חבורים אחרים :

[קטז] מהר"ר יוסף דיון באכשטרס (ע"י גנז
כח"כ) :

[קטז] מהר"ר יוסף דרשן ספונא (ע"י ויגל
יוסף כח"כ) :

[קטז] מה' יוסף העם (ע"י נן פלח יוסף כח"כ) :

[קטז] מהר"ר יוסף ואשר טרילינגען (ע"י מ
יעקב כ"י . וע"י זכרון יעקב כח"כ) :

[קטז] מהר"ר יוסף ויטאל אבי הרב מהר"ר
כותב התפילין בקדושה ובטהרה

בכונה ושבילה . וכבר השבח השבית הרמ"ע
ז"ל בתשובותיו סי' ל"ח את מהר"י הנו' :

וגם' חזיונות כסוד כי מן מהר"י קאלו ז"ל חסד נחמיה
בשם המגיד כי חסד טעולם מהקדוש נזכר מר חסד ע"י כחשנין
כספרים שכותב :

[קטז] מה' יוסף ו' וירגה חיבר שארית יוסף
כללי התלמוד והיה

בזמן מה' חס' ו' יהי"א כמ"ש בתשו' מה' חס'
הנזכר שבספר תמתי ישרים סימן קנ"ה ושקיל
ושרי עם הדרב"ו בתשובה כ"י י' . ונדפס ספר
שארית יוסף הנו' בקושטניינא שנה שר"י :

[קטז] רבינו יוסף חביבא חיבר נמוקי יוסף
ראיתי בדרשת

סע"ס

דיונה . ובנו מה' יצחק מאיר פרנקל הרפים עין
יעקב עם כל המפרשים וקראו כתנות אור :

[קטז] הרב רבינו יוסף (ע"י חוסטוס כח"כ) :

[קטז] מהר"ר יוסף (ע"י כתנות פסוס כח"כ) :

[קטז] מה' יוסף האזובי חיבר ס' המילואים
כמ"ש בנדפס מערכת ס"ס
(ע"י ספר מלואים כחלק ב') דמוכירו בשו"ת
הרשב"א . ואפשר שהוא הוא ה"ר יוסף האזובי
מפירפניינא' שחיבר קצת כסף כסף נבחר
לשון צדיק את הנזר ואת העדות ביהוסף שבו
בצאתו על ארש חמדה בן יתן לידיו בנו חמודו
מסר כלכים שרי"ן כהלכין שור ידירות מדובר
בו נכבדות עשר ידות . ולי מה יקרו דבריה
וחבון שיריה ובעינא למיכס צעא :

[קטז] מהר"ר יוסף איסקאפא זקן ויושב
בישיבה ומופלג בתורה ובזקנה

רב ק"ק אחמיר חיבר ראש יוסף על הגורים
ונדפסו ב' חלקים על קצת א"ח וקצת ח"מ
בזמן מהר"ש ומהרי"ט וסיעתם . ונדפסו

קצת תשובותיו . ותלמידו מהר"ש ו' עזרא :

[קטז] מהר"ר יוסף אירגאז אחד סרביני ק"ק
ליורנו תלמיד מהר"ש די באס

ובקבלה כמהר"ב הכהן חיבר דברי יוסף .

שומר אמונים . ומהר"י רואנים הסכים עמו
בפסק אחר :

[קטז] מהר"ר יוסף ארבו (ע"י פקיס כח"כ) :

[קטז] מהר"ר יוסף אלמושינינו תתנו של מה'
שמהר"ב החבר שמות הגיטין

תלמיד מהר"ר הנניא טאטאצק חתן מהר"ש

גאון אב"ד בק"ק בילגוראדו בזמן הרב פני

משה והרב שער אפרים והרב המג"ן ומהר"ם ו'

חביב . חיבר ס' עדות ביהוסף ב' חלקים שו"ת .

ומחמת המציק ברה לעיר גיקלשבורג ונח

נפשיה שם בשנה תש"ט וימי חיו מ"ו שנה .

ו' ראיתי בקונטרס כ"י שכתב מה' משה הכהן

בן הרב משה צדק שהוא נמצא אתו עמו :

[קטז] ה"ר יוסף הארוך (ע"י קנסי כח"כ כח"כ) :

[קטז] מהר"ר יוסף אישכנזי היה בעה"ק
צפת בזמן מרן והאר"י ז"ל והיו

קורין אותו הנא שיהיה שונה המשניות בנגן .

וכו"ה מהר"א אוולאי ז"ל בעל חסד לאברהם

בפ' המשנה אשר לו כ"י בסוף כל מסכתא

מביא מחידושי מהר"ר יוסף הנזכר במסכתא
ההיא :

[קטז] מה' יוסף בהתית (ע"י מסד כח"כ) :

[קטז] מה' יוסף בנבנשית די שינוביא אבי
אמו של הרב הגדול מהר"ש אלגאזי

ז"ל היה תלמיד רבינו האר"י ז"ל ומה' אלישע
גאליקו ז"ל ומהר"ש אוזירה ז"ל והיבר כמה
מפרים ולא נמצא כ"א קצת לקטים וז' פוסים

אבל בקושטא מ"ש מרן בשם הר"ן הוא דר"ן
בה' ושי בתרא וכן הוא בחידושי הר"ן
לבחרא כ"י כדברי מרן שהוא מסתפק וכו' -
ובב"א א"ה סי' נ' מזכיר דברי נמקי בבתרא
ודברי הר"ן. ועמ"ש הר"ן פ"ק דע"א וכתבו
משם הר"ר אשר ועיניו כב"ח י"ד סי' קמ"ט :
הרב הנמקי מזכיר הרישב"א תדיר . ויש מי
שכתב דרוב מ"ש הנמקי סתם הוא
מהרישב"א . והרב הנמקי מזכיר להר"ן בשם
הרנב"ר כי הר"ן הוא בר ראובן וכתב בספר
הקורא דף ז"ך שהרב הנמקי היה בזמן הריב"ש
ורבו מהר"ם תלמיד הרישב"א . ועתה נדפסו
חידושיו לכתובות וגדרים ושבעות :

[קמט] מהר"ר יוסף חזן מרבני אומיר ועלה
לעה"ק ירושלים ת"ז
והגיע לגבורות והיתה מנותתו בתוכני
ירושלים תוב"ב . וחבר כמה חבורים והדפסם
הוא שתי עינים עין יוסף עין יהושע ושקול
וצרי עם הרב תורת חסד סי' ז' ובנו הוא
הרב שנות חיים :

[קל] ר' יוסף חזן ממירונים (עיני ידידות נח"צ) :
[קלא] מהר"ר יוסף חיון (עיני מני דלעות נח"צ) :
[קלב] רבינו יוסף ה"ים תשובתו בתשובות
מהר"ם (ד"פ) סי' אלף כ' .

[קלג] כמהר"ר יוסף חמייץ (עיני יודעי ניגס
נח"צ) :
[קלד] מהר"ר יוסף מאימאצק ארבעים שנה
לא ישן במטה והיה ישן על גבי
תיבה ורגליו תלויות וקם בחצות ונודע זה אחר
פטירתו כמ"ש הרב ראשית חכמה שער
הקדושה פ"ז ויקר תפארת גדולתו בפשט מבואר
בשארית יהודה דף ס"ח . וברף ע' ע"ב כתב
הרב חי נפשי בכל כ"ר שעות איני נהנה מהם
לחיי גופי רק ששה שעות וכל ה"ח שעות אני
צריך להמדין כהלכתן ומהשש שעות הנז'
אני צריך להוציא בדברים הבאים מחוץ עכ"ל .
וכתב בויתורו עם מהר"ש חכם הלוי שיש לו
יותר מעשרים תלמידים בעלי הוראה ראויים
לראשי ישיבות . ומרן ב"י הזכירו בהל' מקואות
והלכות ענוגא . והיה רבו של מהרש"רם
במבואר בתשובותיו :

וכי' מגיד עיד שסוס למרן . ובכתבי מר זקני בן סרס חסד
לאהרנס ונס"ס לרבי שמעון עיני חזון עולם ונוגה מסתניד
למכרי' טוילטאלץ זל"ס :
ויש לו הרבה השו"ת בשו"ת אהלי תם למהר"ר
תם ו' יהייה ובפרט תשובה שלמה גדולה
וארוכה בס' ר"נ :

[קלה] רבינו יוסף מוב עלם כתב בקורא דף
ט' שהיה בזמן רש"י ורבינו שמחה
תלמידו כדמוכח בשו"ת מהר"ם ד"פ סי' קמ"ח .
וכן מוכח שהראב"ן היה בזמן רבינו מאיר
חתנו של רש"י דמייתי תשו' רבינו יוסף טוב
עלם

סדר"ם ו' חביב כ"י שכתב שלשלת יחוסו עד
הרב הנמקי הוצר מגוע גאוני ספר . ובספר
קורא הדורות דף כ"י כתב ח"ל הר"ן עשה פי'
על כל ספר הרי"ף אלא שהמסכתות שלא
נדפסו פירושם עשה עליהם פירוש בעל נמקי
יוסף וכו' . ועוד שהר"ן כתשו' סימן נ"ח וס'
ע"י מביא תשו' הרא"ש וגם בפירושו להרי"ף
מזכיר הרא"ש בקצת מקומות ומהם ריש פרק
הגזול עצים עכ"ל . ואחר הרואה כאשר ירדוף
הקור"א מריהטא דלישניה סקול הקור"א יורה
יורה שגימי הרב הנמקי היה דפוס ונדפס פי'
הר"ן בזמנו . והמסכתות שלא נדפסו עשה פי'
הרב הנמקי . ולי ההדיוט פשוטא לי שבימי
הרב הנמקי לא נדפס הר"ן . והקורב אלי
שבימיו אחי לא היה דפוס לס' דרי ישראל .
ועוד שגם הרב הנמקי עשה פי' על כל הרי"ף
וכמו שמביאים קצת אחרונים נמקי מכ"י ומהם
הרב בני יעקב סוף דף מ"ו ודף קכ"ז :
וכ"ש דהר"ן בפירושו מביא הרא"ש ומייתי
מפרק הגזול לא דק דהר"ן בחידושי
הנדפסים ואשר בכ"י ולא בביאור ההלכות
אינו מזכיר דהר"ש וכ"כ מה' צבי בתשובותיו
סי' נ"ב . גם פי' קמא הוא להרב הנמקי
כמ"ש מהר"ן שם ובס' דרך תמים ומסוגית
לשוננו מוכיח :

ודע שבדפוס אמשטרום הגיהו הר"ן ונמקי
ע"פ דרך תמים . וממס' מכות אשר לא
הגיה בדרך תמים כתוב עלה גם בדפוס חדש
הנז' הר"ן . וזה גרס להרב מופת דורנו מהר"י
בר דוד בספרו הנכבד דברי אכת ריש קונטרס
ה' שהקשה דברי הר"ן דשבעות עם דברי
הר"ן ומכות . ונעלם מהרב ז"ל דפירוש מכות
הוא מהנמקי . וכן תראה להרב תי"ט והרב
כנה"ג והרב ש"ך כי מייתו פי' מכות הם
מיחסים אותו לנמקי ואבוהו דכלהו מרן בכ"י
י"ד סי' קפ"א ושאר דוכתי :

גם פי' מועד קצן הוא מהרב הנמקי וכמ"ש
במערכת הוי"ו משם הרב יר מלאכי :
(פי' ריגו וידעל די טולטל דיס אלל אלן וכו') .
ודע כי מה שמביא מרן בב"י מפי' בתרא בשם
הר"ן רבים חשבו שכונתו על ג"י אלא
שמן כותב הר"ן מפני שכך כתוב בדפוס
שהיה בזמנו ע"ד מה שכתב מרן גופיה על
תשובות הרמב"ן דאף דידע כי הם מהרשב"א
כותב הרמב"ן מצעם שכך כתוב בדפוס ויד כל
אדם מכשמש בספרי הדפוס וימצאו מבוקשם .
וכן נמיו חשבו שכך הוא כמ"ש משם הר"ן
בתרא כי התיא דכתב בח"מ סימן רמ"ו
ברין אומדנא שהר"ן מסתפק וכו' ומהר"ם
מלובלין סי' ק"ה והרב ש"ך שם בח"מ סימן
רמ"ו כתבו דלא כמ"ש מרן דהר"ן מסתפק רק
פשיטא ליה :

שהרבו והרביצו תורה בישראל בדרך זה באופן
היותר שלם האפשרי. כי כגון זה אוכל הת"ח
לחמך בלי בושח ולבו פנוי לתורה. וכן מצט
ברבי שנהג כן עם ר' חייא כנראה מתליסר
בניהא דאתו לבי רבי ואשתכדו שית בי ר'
ותיא עכ"ל הרב יעב"ץ. וכשהיה הגאון אב"ד
מהר"ר צבי בקושטא היה במספר הסמוך
לארבעים שנה אחרי פטירת מהרש"ט ובתאי
שידע דברים על בורין :

ומ"ש כנראה מתליסר בניהא וכו'. צניע דף כ"ח מס
נאמר שם בניהא דחתו לבי רבי ומסתמך המסמך
מניסיון מ' מ' חייא ולא קפיד ל"ס כדמי ופירש"י שבעה דגים
סגלו לגבי וימנה שבעה דגים חייא חתם וסולקן לגביה ולא
קפיד ל"ס כדמי לומר מכל אפי סוף מון ונתק מתני :

[קל"ז] מה' יוסף בר יוסף הובא הובא התשובותיו
בס' גנת ורדים א"ה כלל ג' סי' כ"ב
כ"ג ובח"מ כלל ג' סימן י"ט וסי' כ"א ובספר
זרע אברהם י"ד סי' י"ד ע"ש :

[קל"ח] מהר"ר יוסף יחיאל (שיין בני יוסף נח"ס) :
[קל"ט] מהר"ר יוסף יעב"ץ (שיין מסרי מיין) :
[קמ] מהר"ר יוסף בר יצחק בן אלופלא
(שיין סי' כמסמך של כדמ"ס נח"ס) :
[קמא] מהר"ר יוסף בר יצחק הלוי (שיין
נכנס סמורס נח"ס) :
[קמב] מהר"ר יוסף הכהן חסיד (שיין מס
יוסף מטרלי) :

[קמג] מהר"ר יוסף כ"ץ אב"ד רק"ק קראקא
חיבר שו"ת שארית
יוסף והיה בזמן מהרש"ל ומו"ס בעל התהלה
והוא הדפיס והגיה ס' האגודה והיתה מנוחתו
זמן ושבע ימים שנת שני' והיה אב"ד וראש
ישיבה קרוב לחמשים שנה והגיע לגבורות :
[קמד] ר' יוסף כמפי (שיין געט נספ נספ) :
[קמז] מהר"ר יוסף ל"ב חיבר שו"ת ד' חלקים
והיה בזמן סגן ומהרש"ט ומרן
בכ"מ הלכות גירושין העתוק מתשובותיו
והלשונות הכתובים בשם בנו בתשו' ת"א
קיב"ל מהרש"ך שהם תורה חלילה דמהריב"ל
עצמו כמ"ש בשו"ת מהרש"ך ה"ג סי' י"ב.
וכה הראני אחר מאוהבי נר"ו שבס' השק
שלמה סי' ד' הגדת ב"א את ה' הביא משהרש"ה
בהשו' סי' ל"ז שכל הכתוב על שם בנו גם
בח"ב הוא סתורת מהריב"ל עצמו והשיג על
הרב דבר משה ע"ש. ובס' השק שלמה
נכתיע מתשובות הרב גנת ורדים ח"מ כלל
ג' סי' כ"ט וכעת לא מצאתי בגוף. אלא
משהרש"ה בשו"ת סי' ל"ז וסי' ל"ז משמע הכי.

מהריב"ל ד' חלקי תשובותיו וחידושי מפורסמים
לכל. ובסדר הדורות דף קע"ז ע"א
יש ערכים בזה ע"ש ואין צורך להאריך.
מהריב"ל חי איזה שנים אחרי מרן כ' בח"ד
סי'

עלם בספרו סי' ק' דף ל"ב. וחיבר חבורים
רבים ונכבדים ופירש תורה שבכתב פ' נחמד
מאד כ"ב בס' קדמון כ"י ישן נושן ועמש"ל.
והובאה רשומתו והלכות מס' שלו בתשובות
מהר"ם ד"פ סי' תתק"ס ותתקמ"א. ורבינו
שמחה קורא אותו חיברי בתשובות מהר"ם
ד"ק סי' קמ"ה :

[קל"ז] מהר"ר יוסף מטרדני בן פורת להרב
המבי"ט וכו' נח נפשיה דרב
המבי"ט ה"ל י"ב שנה בעה"ק צפה ולמד לפני
הרב הגדול מהר"ש פאניס. ואח"כ קראו שנה
כל התימוד עד שה"ל הש"ס כמאן דמנח
בכיסתיה והלך בשליחות לקושטנדינא ועבדוהו
שם לאב"ד והרביץ תורה בישראל בתוסף
עיניו ובקיאיותו והרגיל בספרי האחרונים עיניו
יחזו שגדולי ישראל היו תלמידיו. ואזכיר מה
שנהבירר לו מתלמידיו מתוך ספרי דבי רב
הנרפסים וכו' ואלו הם. הרב שרה יהושע
ואחיו הרב כנה"ג. הרב נתיבות משפט. הרב
מהר"ה אבואלעפא חזקן. הרב מה' אברהם
היכני. הרב מה' אברהם י' חנניה. הרב
מה' יוסף קצבי. הרב מה' יצחק אלפאנדי.
הרב מה' רפאל איספיריאל. הרב מה' יוסף
הכרן חסיד. הרב מהר"ש הלוי. הרב מהר"ש
ערילה. ובני הרב מה' משה ומה' ישעיה
מטראני. ומה' יצחק אלנקוה. ומה' נתן גוטש
כל אלה תלמידיו מהר"ם פ"ט. והוא תקן כמה
תקנות בקושטנדינא ומכללן שבכל שנה היו
שלושה ממנו אסור והתר. והוא חיבר שו"ת ב'
חלקים ודרשות ושיטות ואלו נרפסו בלבד כמה
תשו' ושיטות וחבור על הרי"ף והרמב"ם והרא"ם
והשונות על הערוך שלא נרפסו. ובר פלוגיה
הרב מהר"ש בן וילויסר. ונתבקש בישיבה
של מעלה בקושטא שנת יע"ט :

כתב בנו מהר"מ בהקדמתו לספר תשובות
הרב ח"א שהיו שבעים שנה ובארץ מצרי'
למד רוב הש"ס בעין נמרץ והיו לו שמונים
תלמידים. ושם בהקדמת מהר"ם ובקדמת
אחיו מהר"י גידו צדקתו וענותנותו וחסידותו
והוא פלא. ובודאי דלא זכה לכתרה של תורה
לחות. כולי תלמודא כמאן דמנח בכיסתיה
והרביץ כל כך תורה ולחבר כל כך ספרים
עמוקים אם לא קרבה לו ריאת חמא וענה
חסידות. וראית בס' עין אבות להרב יעב"ץ
פ"ד דאבות משנה יו"ד שכתב ושבעתי מפי
אבא מורי וז"ל שכן עשו האחים הרבנים
המובהקים וגבירים גדולים בני יע"ש למהר"ט
ז"ל ושלקדו לביהם על מנת שיתפנס מכוסם
בשנה ויטול חלק בנכסיהם כשותף ומשם זכה
לכל הגדולה שלמד תורה ברוח בלי שום
טרדה שרם נסקו במ"מ והוא חלק עמהם ולא
מרת כלל. חיבר עולם יחיו עדיקים כאלו

הוא קפיד עשה יפה ויחידה יפה יפה יפה

סי' ב' מביא עשר משנת השל"ט ושם סי' ב' כתב חז' התשובה הכיאה הרב המובהק המחבר בית יוסף וכתב הוא ז"ל וכו' ע"ש : [קמז] רבינו יוסף הלוי ז' מיגאש תלמיד הר"ף וישב על כסאו :

וכ' מהכח"א ז"ל שסוף משנה בכל מדרש שמעון כדקדק שמעון בן זומא שמעון ז' נסח שמעון אחי עזריס ושאר פנאים ואמוראים ע"ש :

רבינו יוסף הלוי ז' מיגאש פירש כמה מסכתות ונרפסו חידושייו לבהרא ושבונו' והרבה להשיב שו"ת ומהם הביא רבינו בעלאל בשיטותיו . ואני הצעיר יש בידי קובץ אחד מתשובותיו כ"י . ווימנן המוסקס קרו ליה הרב"ם פירש הרב אבן מיגאש . וישב על כסא הר"ף פירש ר"א תרס"ג עד שנת תתק"א . ומקורב נדפס חלק מתשובותיו כי אין קפק שיש עוד תשובות לרבינו ז"ל ועדיין לא יצאו לאור :

בינו יוסף הלוי ז' מיגאש ז"ל תלמידו של הר"ף ורבו של הרמב"ם זכרם לברכה נדפסו חידושי שבעות לרבינו ז"ל בס' אוריון תלתאי . ובאו לירי חידושים לשבעות לרבינו ז"ל הנזכר כ"י וראיתי שיש בהם תוספות על הנדפס :

[קמז] מה' יוסף הלוי נזיר בן הרב הקדוש מהר"ם הלוי נזיר

היה בעה"ק ירושלים חבירו של הרב פר"ה ואחר זה נתישב בעה"ק חברון ת"ו א"כ היה אב"ד במצרים חיבר שו"ת מטה יוסף ב' חלקים וחתנו הרב מהר"י זיין חיבר פרח שושן ועוד לו בכ"י שערי ישועה ושערי אורה ושערי תורה : [קמח] מהר"ר יוסף במהר"ר מאיר (עיין פי' מגדים נח"ב) :

[קמט] מה' יוסף מיליראה חבר תשובות כ"י והרב כנה"ג מביא מתשובותיו . וראיתי בס' שלום הבית למטה"ם קאזים ז"ל בכ"י שהסכים עליו הרב הנז' כשהיה בשליחות עה"ק צפת ת"ו שנת שצ"ט . ותשובתו בס' זרע אנשים כ"י :

[קנ] מה' יוסף נחמילי (עיין אשד נחלים נח"ב) : [קנא] רבינו יוסף נחמילאש היה תלמיד הרא"ש . כ"כ בסוף הקדמת ספר החרדים עיין בדבריו :

[קנב] רבינו יוסף מניקולא מוכיר שלמי הנבחרים פרק אין מעמידין :

[קנג] רבינו יוסף סאגים רבו של הרב סי' חרדים ע"ש דף כ"ג ע"ב ד' וינציא והאכירו מרן בב"י א"ה סימן י"ז ובהשבותיו לא"ה והוזכר בתשובת הרב המבי"ט :

[קנד] מהר"ר יוסף ז' סאמון (עיין עדות נייסאס נח"ב) :

[קנה] מהר"ר יוסף סאמינה (עיין פי' ח"ס נחמ"ח : כחמ"ע מהל"ט) :

[קנו] מהר"ר יוסף סאראגוסי ראיתי במכתב להר"ה סאראגוסי מבני בניו שכתב שהיה מגורש מסיבליא וקדש את ה' ובא לארץ מצרים והוא רבו של הרדב"ז ועלה לעה"ק צפת תוב"ב ונעשו לו כמה נסים והאריך בשבח הרב :

וכן ראינו להרב ספר מהרדים שכתב דף י"ד שסוף ח"ס שמוס ואלס חליוו סנזיו זכור לפזק אלל סהנא ידיו יסודס סד אלנלאי זשס קנבר יס"י עמ"ק :

[קנז] מה' יוסף ז' עזרא תלמיד מהרש"ם ושקיל וסרי עם כהרש"ך . חיבר עצמות יוסף ומשא מלך ושאר חבוריו לא נדפסו . אך בהקדמת ספריו מבואר שהי"ל ספרים אחרים נחמדים :

[קנח] מהר"ר יוסף פאסי (עיין מהר"ם מהל"ט) :

[קנט] מה' יוסף פינזון חיבר מנהגי הבריקה הנוהגים בעיר שאלוניקי וסביא דבריו הרב כנה"ג במרפזת תדיר :

[קפ] מהר"ר יוסף פייאמיטה (עיין שם נדפס נח"ב) :

[קפא] מהר"ר יוסף פירמון בישראל גרול שבו רבו של הרב מהרש"ך .

ויש לו כמה תשובות וחתומות בספרי האחרונים והזכיר שני תשובות שלו הרב המבי"ט כשו"ת ח"ג סי' ע"ז וסי' ע"ח והרב המבי"ט שקיל וסרי בדבריו ויש לו כמה תשובות וחתומות בספרי האחרונים והרב המבי"ט בח"ג סי' קס"א כיפר בשבתו כי הוא רב מפורסם בחכמה וזקנה והוא גדול ויחיד מופתה ואין שום אדם רשאי להורות בפניו וכו' ע"ש :

[קפב] מהר"ר יוסף פרעמסלא (עיין חז' יוסף נח"ב) :

[קפג] הרב מהר"ר יוסף ז' צאייאח בוסן מרן בית יוסף וראיתי ס' גדול מתשובותיו כ"י . גם ראיתי ספר שארית יוסף ס' גדול כ"י בחכמת הצירוף ופי' ס' יצירה וכתוב שם שחברו בעה"ק ירושלים ת"ו שנת ש"ט . ושם כתב שחיבר בחכמת האמת ס' אבן השלם וכתבים אחרים . וס' אבן השלם ראיתי כ"י והוצר בתשובת אבקה רוכל למרן ז"ל ויש לו שם איזה תשובות . עיין סי' י"ד וסי' ג"ד וסי' נ"ח וסי' קמ"ז וסי' קל"ט וסי' קפ"ז וסי' קפ"ח וסי' קפ"ט :

[קפד] מהר"ר יוסף צרפתי (עיין יד יוסף נח"ב) :

[קפה] מרן מהר"ר יוסף קארו כתב מהכח"א ז"ל שסוף משנה רבי יסודס נר אלנלאי וסודו כקף אדסיר סענאליוס וסאא נחמ"י חליוס . ונמקוס אחר כהב סהאא משנס סהסכ"א וסכר"א'ס וסכב סמנוד וסכס הנאליס והמזרחיס וגנלוס . וזכס למנוד סמל"ח סדוכר נז כנסורס כס' מניד משנס וסכב סכב סהסיר מסי'ס כן חל"ק"ן נמססס לזכ סג ססנעזס וסנח"ס הרב סל"ס . ותקפ

צפת ת"ו. ולכן נראה כי הרב מהר"י בי רב אחר שהוא ז"ל קיבל הסמיכה הסמיך למרן בצפת ומש"ה מרן קראו מורי הרב :

וראה זה חדש סודות שגילה מרן ז"ל אחר פטירתו נחלם לאדם גדול אחד וקונטרס זה סידרו כנאמן כחסיד נעל שלם בספרו שער הכתמים נפירות וכוונות סקודוס . והם סקונטרס מחליל כן ליל פשטי בשבת בלחד לחדש חשון שנת הס'ס לזינרע שם לפת רחמי נחלומי למורנו סרב כמהר"י יוסף קארל זוקל יושב על כסא חשוב מחד מפניו מליצוס כוסר כרקע וסיו סס חכמים רבני עולם לאון מספר . סכנה סרכס ביוחס סנגוד כמהר"ל ילחק סכנן סולל . ונרנינו כמסר יעקב די רב וכי וסוס סכסס חומר קק' וכי' ע"ש כחוק : [קס"ן] מ"ר יוסף קובו (שיין נכונת עולם סה"ס) : [קס"ן] מ"ר יוסף נכד הנ"ל (שיין כן סורס יוסף סה"ס) :

[קס"ח] מהר"ר יוסף קולון היה במלכות סאבויוא כמ"ש בשרש קמ"ס . ומהר"ק"ו כותב על מהר"ל ומהר"ו ז"ל . וחולק על מהר"י מברונא כמ"ש בשרש קמ"ס ובשרש פ"ג דרך קשרו על מהר"ם קאפאלי מקושט" . ובקורא הורות כתב דמשרש קמ"ג נראה שהיה תלמיד מהר"ל . וליתא כי ההש"ו היא [היא] סכהר"י ווייל כמס"ל ואינה מתוררתו של מהר"ל קולון . ומהר"ל קדם למהר"ק"ו כמ"ש הנאון מהר"ר צבי בתשובה סימן קכ"ד והש"ו על הרב שבות יעקב . ומאי דתריץ דבוריה הרב שבות יעקב בח"ב ריש סי' ק"ב ותלי זיניה כמ"ש סוף ס' יוחסין נראה שהוא מ"ס וגם מה שהביא מתשובת סהר"ק"ו סוף סימן ג"ב וסוף סי' ע"ב וסי' קכ"ב אינה ראייה דמי זה אמר שהרב שמוכיר שם הוא מהר"ל הידוע דעסיקנא ביה . והרב יהואל סראבוט מבני בניו של מהר"י קולון כמ"ש בשו"י מהר"ם זכות סוף סימן כ"ה . ומהר"ק"ו נחב"ש בשיכיה של מצלה שנת ר"מ . ובשרש ע"ג נאנח על עבודות מקרי דרדקי בהרשות יפוי ע"ש בסופו . ובשרש ס"ש כתב מורי אבי מפת הדור זצ"ל :

[קס"ט] מהר"ר יוסף קורקוס היה מוצאי גרוש ספרד וחבר חבור נפלא על הרמב"ם ומביא מרן כמ"ס ומקרב נדפס על ספר זועים להרמב"ם . והרב חזון נחום מביא כמה לשונות ממנו והרדב"ץ כותב עליו הר"י קורקוס חברין ושקול ושרי בהריה בתשובה סי' ש"ס :

מהר"י קורקוס מלבד חבורו שהיבר על הרמב"ם כירוע חיבר שו"ת על לשונות הרמב"ם ששאלו ממנו וכמו שעשה הרדב"ץ שחיבר חיבור על הרמב"ם וראיתו כ"י וגם חיבר שו"ת כמ"ש בתשובות שנדרסו בויניציא . ובאו לידי קצת תשובות מהר"י קורקוס על לשונות הרמב"ם וזכיתי והדפסתי בסוף קונטרס חיים שאל ח"ב בס"ד . והוזכר הרב מהר"י

חוקף גדולתו וחשיבותו מפורסם שנתפשטו הוראותיו וספריו הקדושים בית יוסף וכסף משנה וש"ע בכל תפוצות הגולה . ומגדולי תלמידיו הרב מהר"ם קורדובור"ו והרב מהר"ם גאלאנטי והרב מהר"ם אלשיך . ועוד חיבר מרן כללי הגמרא ושו"ת א"ה וסמני משרים ובין היתר נדפסו . אך חסרו כמה קונטרסים מברק הבית וגם ס' נגד משרים לזי המשוער בדעתו הקצרה הנדפס הוא אחר מחמשים . ועוד חיבר שו"ת השייכות לשאר מורים וראיתי קובץ תשובותיו כ"י בעיר איזמיר יע"א . ועוד חיבר פ"י המשניות והזכירו בכ"מ פ"ט מטומאת מת . ועוד חיבר פ"י על רש"י והרמב"ן על התורה כמ"ש בהקדמת בן הרב בתשו" א"ה :

מרן לפי רוח העתה מכלכל דבריו בספריו סקודוס . וראיתי למהר"ל אלפאדארלי קונטרס עיונא דק כ"ט ע"א שכתב לאון דרך מרן לספר נגנות מי שסופק דלא כותים ומשנתו ס"א משנת סהר"ס . ואשר ס"ה מדתו ככ"י א"ס סימן י"ז על שבות סר"א מוורדון זלסס סוכנת מפני מעשס סה"ס וסמני סר"ס סמני"ס ס"א ס' קפ"ו ובסיון קפ"ו ככת דמהר"ל ווסף גמד לו מנגד . ולזי חומר לי שמהר"י שוכר סוף רכניו בית יוסף וכו' עכ"ל ע"ש סהר"ק . ולאן זוכר להכריס סכל סר סדר מפורס כחוקר נכסונת מרן כרני מכל"ס שם יקבלו דוח' וכמס סכונת מנחן על דברי סרב סמני"ס וסכונת גדול סדור ע"ש :

מרן הזכיר אביו מהר"ר אפרים בא"ח סי' צ"ז בב"י וסי' תרנ"א וב"ד סי' ס"ב . ובא"ה סי' שמו"ג כתב מורי חמי הרב חיים נ' אלבלגי ועם סי' תכ"ה הזכיר חמיו הרב יצחק סבע . ופר דורו הרב מהר"ר יצחק קארז בעל תולדות יצחק ובסוף תשובות א"ה יש תשובות מהרב יצחק . ומרן האריך ימים ע"ז שנים ועלה לשמים בעה"ק צפת יום ה' י"ג ניסן של"ה כמ"ש בסוף הרמב"ם ח"ד דפוס ויניציא ודלא כמ"ש קורא הורות דנח נפשיה דרב שנת של"ד . ובנו הרב שלמה קארז היה אחר מרבני קושטנדינא והובאה תשובה אחת ממהר"ש הגורר בתורת חיים למהר"ש ח"א סי' ג"ה : מרן כתב קורא הורות שהיה תלמיד מובהק מהרב מהר"י בי רב ע"ש דף ל"ה ע"א : ואני מסתפק מאד בזה שהרי בשנת רפ"ב בעיר אנדרניופולא התחיל לחבר הבית יוסף . נמצא שהיה גדול בתורה וכבר היה לו מגור והיה המעשה נורא בליל שבועות עם הרב מהר"ש אלקבץ כמו שהביאו הרב של"ה . ועבר מרן דרך שו"ניקי וחתם עם הרבנים בהסכמות כמ"ש קורא הורות שם באופן דכשבא לצפת היה מגדולי הדור בחכמה ויראה . וא"כ איך יתכן שהיה בתורת תלמיד עם מהר"י בי רב זכ"ש לומר עליו שהיה תלמיד מובהק ממהר"י בי רב . ומהר"י בי רב נראה דמספר הלך לפיס והיה רב שם ואח"כ הלך דרך מצרים ובא לצפת באופן שנראה שלא היה בגלילות מורקא"ה ומרן לא ראהו כ"א בהליכתו לעה"ק

[קעט] מהר"ר יוסף במהר"ש אבוהב (סי)
 מדושי סופרים נח"צ :
 [קפ] הרב יוסף שמואל מוהר"ר (ע"י אהרן
 תלמידי נח"צ) :

[קפא] מהר"ר יוסף שמואל מקראקא אב"ד
 בק"ק פרנקפורט דזא
 הגאון אשר הפליא לעשות בהנהגותיו לתלמיד
 ורש"י ותוספות והרא"ש והרבה לזכות הרבים
 להציב ציונים ומורה מקום בש"ס והרמב"ם
 בכל התלמוד עשר ידות ממה שהיה קודם
 בדפוס אמשטרדם שנת או"ת לטובה :

ושמעתי שנים משנתו כל ספ"ס מ"ז פעמים וחקר וחקק וחקק
 ספ"ס וקוים ודברת ב"ס וחקק ב"ס . וזאת לנו חתן סר
 כוס הישועות להדפיס בתלמוד ע"פ כנסתיו וסדפיס קלמו
 כחששעדים וכלו כפרנקפורט . ושמעתי נגלות על סר כוס
 שלמד כ"ס שנה חורב מעומד ולמד חורב לשמח וכו' דמח
 נשמעתי כשנים כחמד מהרש"ש וכו' וכן עליו :

[קפב] ר' יוסף ברבי שש"ת בן לשיט (סי)
 ויכות כחכס עם כחשור נח"צ :

[קפג] מהר"ר יוסף תלמיד מוהר"ל מפראג (סי)
 יוסף דעת נח"צ) :

[קפד] הגאון מהר"ר יחזקאל סג"ל לאנדא
 (עין נודע נוסדס נח"צ) :

[קפה] הרב הגאון מהר"ר יחזקאל
 קצנאלבוין אב"ד ור"ם דק"ק אה"ב
 והפליג בזקנה וחבר שו"ת כנסת יחזקאל :
 [קפז] מהר"ר יחיאל אשכנזי (עין סכל ס'
 נח"צ) :

[קפז] רבינו יחיאל אבי הרא"ש (עין רא"ש
 ד"ס דעת נח"צ) :

[קפה] רבינו יחיאל בנו של הרא"ש אחיו
 הגדול של רבינו יעקב
 בעל הסודים נראה שחיבר איזה ספרים וכן
 רבינו בעה"ם אמר בפירוש כתב אחי ה"ר
 יחיאל כמה זימני . ונפטר בחי אביו :

ונחלוס גילס שאפטר שזיס פולס בתשלס עליונה כחמד כחשור
 בני עניס לולי שלא ס"ל כניס :

[קפט] מה' יחיאל באסן רב בק"ק קושטניני
 יע"א בן הרב כהר"ר

חיים דשקיל ושרי עם מהרש"ך בח"א ס' כ"ה .
 והרב מהר"ר יחיאל בומן מהר"ש ומהר"ם
 ושקיל ושרי בהדריהו כסבואר בהשבותיהם .
 ומקרב נדפס שארית הפליטה מתשוב' הרב :

[קצ] הרב מהר"ר יחיאל טראבנו
 צרפתי קולין נכדו ותלמידו
 של מהר"י קולין . ובנו הגאון מהר"ר עזריאל
 טראבנו מאסקולי חיבר שו"ת וראיתם בכ"י
 ונפטר בעיר מצירעא אשר במדינת למארקא
 שנת שכ"ט . ובנו הרב מהר"ר יחיאל טראבנו
 חיבר שו"ת וראיתם כ"י ושקיל ושרי עם מהר"ם
 פרויניצאל מרבני מנטובא בשנת של"ד .
 ואחיו של הרב יחיאל הוא כמח"ל בנימן וכו'
 הנא

מהר"י קורקוס בתשובות אבקת רובל ס' ק"א
 וס' ר' . ודעתהשובת ס' י"ו שבספר אבקת
 רובל אין תשובה זו כמין אלא היא תשובת
 מהר"י קורקוס . כמ"ש הרב"ז בתשובה [ר']
 ויניציא ס' ש"מ וכמ"ש אני הרל בספרי הקמן
 מחזיק ברכה י"ד סימן ס"א וגם בשו"י ברכה
 שם . ועיין בתשובות הרב הכבי"ט ח"א סימן
 ר"צ דשקיל ושרי עם מהר"י קורקוס על
 תשובותיו :

[קע] מה' יוסף קצבי אחד מרבני קושטניני
 בזמן הרב פני משה .

ומקרב נדפס ספר רב יוסף מקצת תשובות
 לררב :

[קעא] רבינו יוסף קרא (ע"י רש"ד"ס שמעתי וכו') :
 וראיתי בפ' רשב"ם על התורה פ' וישב על פ'
 הלוא אח"ך רוגים בשכם שכתב זה
 שמעתי מר' יוסף קרא חברנו והנאה לי עב"ל .
 הא למדת להיות בזמן רש"י ובן גליל של נכדו
 רשב"ם . ועי' בתוספות ערכין ר' מ"ו ע"ב .
 ובשבלי הלקט ח"ב ס' מ' כתב ור' יוסף קרא
 וצ"ל פ' בענין סיכל בת שאלו בתרפים וכו' :
 רבינו יוסף קרא . הוכירו רש"י בפ' משלי ס'
 ו פ' כ"ג וסימן י"ח פ' כ"ב ושאר רוכתי .
 ולעיל הבאתי מרשב"ם פ' וישב :

[קעב] מהר"י (יוסף) קרימניץ תלמיד הגאונים
 מהר"ם בעל ההנה"ה ומהר"ר
 ישראל בן מהר"ר שכנא . חיבר באורי חלק
 הלאוין מהסמ"ג ונדפס בעיר ויניציא שנ' שס"ה :
 [קעג] מהר"ר יוסף קשריש הוחר בתשובות
 הרשב"א ח"ג ס' :

מ"ג וס' שני :

[קעד] מהר"ר יוסף ר' רבי חיבר דרך המלך
 על סדר הרמב"ם :

[קעה] הג"מ יוסף שטיינהארט (עין וכו'
 יוסף נה"כ) :

[קעו] רבינו יוסף המכונה שין בנדיט הביאו
 הכלבו דף ס"ה ע"ג :

[קעז] מהר"ר יוסף שלום בתשובות מהר"ר
 תם [נ' יחיאל] באיזה
 תשובות שלא השליכום הרב המחבר או איזה
 שאלות שלא מצא תשובה אור חיל מהר"ר
 זקף הגונר וסיים התשובות ולשאלות שלא
 נמצא תשובה השיב . וכתוב שם המסיים יוסף
 שלום או תתום אי"ש . גם בסוף דרך תמים
 הגהות הרי"ף שבספר תמת ישרים יש סיומא
 דפסקא למהר"ר יוסף שלום והוא בדיני ור'
 אבות נזיקין תשלום למ"ש הרב מהר"ר תם
 בשו"ת ס' י"ב :

[קעח] מה' ש"ר (יוסף שלמה רופא) מקאנדא
 (עין אל"ס נח"צ) :

הגדול פר זקנו בפסקו ובתורתו ופלאול :

[יה] מהר"ר יעקב אור ש"נא (עין רש"י דף כ"ב) :
[יה] מהר"ר יעקב אלבעלי (עין קולט ופסק כח"ב) :

[יה] הרב רבינו יעקב בן הרב ר' אליהו לבית לאמש קבל מאביו ומחתנו הרב בעל ההשלמה וחבר חבורים נוראים להעמיד ולבאר דברי הרמב"ם ס' כ"י קדמון :

[יה] מהר"ר יעקב אלפנדארי (עין מ' ח"ס חלפתה"ר) :

[יה] רבינו יעקב בן הרא"ש קורא אותו המגיד למין יעקב גדולי וחבר ארבעה טורים קרוב לשנת ק' לא"ה הששי . וגדולי דורות עשו חיבור עליו כמו מהר" אברהם ומהר"ן חביב ומהר"ם אלשקר . וזכה מרן בית יוסף שהיבירו יצא לאור ונתפ"ד לכל ישראל . ואחריו הרב דרישה והרב מ' הרש . ורבינו יעקב כתב פירפראות על התורה . ולפי מ"ש בהקדמתו מיכה שזה שבידינו איש כל החיבור בשלמות א"ס קצתו :

רבינו בעל הטורים חיבר קצור פסקי הרא"ש כמו שנראה מדברי מרן ב"י בכמה דוכתי ובא"ח ס' שי"ה חבב דהמור ברמ"ם מסדר דברי הרא"ש בקצרה אבל במור כותב דעתו הלכה למעשה . וכן כתב רבינו בצלאל בתש"ו ס' כ"ב וכתב שבאו לידו קצור פסקי הרא"ש כתובים בקלף וקצור החשובות . וגם הרב ת"ש באו לידו קצור פסקי הרא"ש כ"י . וכן כתב רבינו ירוחם בהקדמתו שרבינו יעקב כתב קצור פסקי אביו הרא"ש ודלא כהרב בית חדש א"ח ס' תנ"ג סעף ו' דמספיק בזה ע"ש . ורבינו יעקב בעל הטורים נסע מאשכנז לבא לארץ ישראל ובעיר כנא' נתבקש בישיבה של מעלה והיה מנתנין כבוד רבינו יעקב בעל הטורים נדפסו פירפראותיו על התורה . וכתבתי לעיל דמהקדמתו נראה שאין בידינו כל החבור א"ס קצתו . וכונתי אל האמת . כי נמצא החבור בשלמות בעיר מנטובה והוא פירוש גדול כמו שלש מאות פוליו"ט ובתחלת הפרשה כותב הגיטריאות וטעמי המסרות ואח"כ חזר על כל הפרש' וספר' כל פסוק הרק היטב . ועל הרוב מביא פירש' והרמב"ן ושקיל ומרי עליהם לפעמים מכא דברי הרב אברהם ו' עזרא . ובהקדמתו הפליא בשבח פירוש הרמב"ן . ונכתב זה הספר בעיר קדשנו ירושלים תוב"ב ע"י הסופר יצחק בר יוסף ממלכות פורטוגאל בשנת המשת אלפים קמ"ט : רבינו יעקב בעל הטורים כתבתי אני הרל לעיל דיש לו חבור עה"ת . והפירפראות שנדפסו הם בחבור הנזכר בתחלת כל פרשה ט"ש

הגאון נתנאל טראבנטו מרבני מודנא יע"א . הרב יחיאל הנזכר תלמידו של מהר"י קולון עליו רמז הרט"ע בתשובותיו סימן ל"ו שראה בתשובה לגדולי תלמידיו של מהריק"ו . והרב נתנאל הנזכר נכדו כתב נגד דורו בנדון הרבוק שכתב הרט"ע . וכתוב בשו"ת הרב יחיאל הנז' דמהר"י קולון היה מגוע רש"י וראיתי בתשובה כ"י מהרב משה מאריו מזקני קדמוני רבני איטליא שכתב דמהר"י קולון היה צרפתי וגד בכולו"א . ומבני בנות הרב יחיאל הנזכר היה הרב זכריה ידידיה מאורבינו וראיתי תשובותיו כ"י :

[קצא] מהר"ר יחיאל טראבנטו נכד הנ"ל (עין לעיל כסמ"ד) :

[קצב] הרב יחיאל מיכל (עין משנה לחס כח"ב) :

[קצג] הרב יחיאל מיכל רב בברלין (עין יוסף מרח"ס בחי"ב) :

[קצד] מהר"ר יחיאל מיכל מגלונא חיבר ספר נור הקדש חבור גדול על בראשית רבה ונדפס שנת תע"ח . ושקיל וטרי עם הגאון מה' צבי בתשובה חובאה בס' שאלת יעב"ץ ס' ב' :

[קצה] כמהר"ר יחיאל מיכל סג"ל (עין מ"ה ט"ה) :

[קצז] הרב יחיאל מילי (עין קצד נאש"ס חתום כח"ב) :

[קצח] הגאון מה' יחיאל אב"ד דק"ק מונסק (עין סדר סדירות כח"ב) :

[קצט] הרב יחיאל בר משולם מוארניק (עין ידועות שלום כח"ב) :

[קצט] מה' יחיאל ענבי הרב כנה"ג בתש"ו א"ה ח"ב ס' מ"ד חזכיר תשובה כ"י להרב הנזכר :

[ר] מה' יחיאל קאסמילאץ אב"ד מהר"ר שמעון היה בזמן מרן והרדב"ז . ויש בידי תשובה כ"י מהרב הנזכר משנת השי"ג ומקשה על מרן ב"י בתוסף :

[רא] רבינו יעב"ץ (עין רבינו יצחק הלוי ד"ס א"ן מהפרי רש"י וכו') :

[רב] מה' יעקב אבואלעפיא בן בתו של מהר"י בירב

תלמיד מהר"ש אבאסבאן ותלמידו מהר"י פינמו חיבר שו"ת הרבה ויש בידי פסקים ב"י מהרב מכתב ידו וחתומתו . ושקיל וטרי עם מהר"ח"ש ומהריט"ץ בתשובותיהם . והיה רב בדמשק בזמן מהר"ח זצ"ל . ובנו הרב המוסמק מהר"ח אקנו של מופת דורנו מהר"ח א :

[ריג] מה' יעקב בכמה"ר אברהם בכמה"ר רבינו מהר"י בי רב יש לו תשובה בהשובות מרן אבקת רובל ס' קמ"ו וסרן טכנים עמו וכתב דליתיו רבינו הרב

ע"ש . וכן כתב בספר מאורי אור ח"ב על הש"ס דיש בירו הבור זה כ"י ובגליון יש חידושים מהרב מהר"י מברונא ז"ל :

[יש] מהר"ר יעקב באק בן מהר"ר יוסף רישר מפראג חתנו

של מהר"ר וואלף בן הגאון הרא"ש גיסו של מהר"ד אופנהיים ומהר"א שפירא אב"ד בק"ק מיץ . חיבר מנחת יעקב באור על הורת תמאת ובנו מהר"ש חיבר שמן למנחה לישב מה שהקשה על הרב אביו בס' אורה מישור הרב עצמו חיבר סלה למנחה וחיבר חקיעקב וס' עיון יעקב ופאר יעקב ושול"ת שבות יעקב נ' חלקים וח"ג לא נדפס (עיון ש"ה יעקב נח"ב) . ותלמידו מהר"ד יהודה מילר אב"ד דק"ק דייץ :

[יר] מהר"ר יעקב די בומון בן הרב מה' אברהם שריה נכדו של הרב לחם משנה חיבר ס' שול"ת עדות ביעקב וכתוב שם שה"ל חיבור על ספר העשור ונאבד וכן המשוואר נדפס איזה דבר שם והיה בזמן הרב כנה"ג בסוף ימיו והרב פרח מטה אהרן והרב כרם שלמה :

[ירא] מהר"ר יעקב בי רב מגרוש ספרד ובבחרותו היה רב בעיר פ"ס ועלה ל"ה"ק צפת וסמכוהו ע"פ דבריו הרמב"ם ועברו דברי ריבות בענין הסמיכה עם מהרלנ"ה כמבואר באורך בתשובות מהרלנ"ה . ועוד עברו דברי ריבות ביניהם ובין רבני מצרים בעסק גטיין וקידושין ומבואר הכל בתשובותיה . וכן כותב עליו מורי הרב הגדול . וגם הרב המכ"ש היה תלמידו . ואת יקר הפארת גדולתו כתב הרב המכ"ש בהשובה ח"א סימן ס"א והיה בקי בתלמוד סדרי כמאד ודמנה ליה בכסותיה . ובתלמוד אחריו ידע לאהדורי כבדא . חיבר הרב על הרמב"ם בכל מקום שלא יש מניד . גם חיבר שיטות על התלמוד וחיבר שול"ת ונדפסו קצת שול"ת ושיטת קידושין . והיתה מנוחתו ליל ש"ק ר"ח אייר שנת אש"ה כמ"ש הרב המכ"ש בהשובה ח"א סי' ק"ג :

[ירב] מה' יעקב ברדין (עיון נה"ר יעקב נח"ב) :

[ירג] הג"מ יעקב גינצבורג (עיון מ' יוס סוב כלוי סעלין) :

[ירד] ר' יעקב דלוקאמש (עיי' אמרי נועם נח"ב) :

[ירז] הרב יעקב היילפרין (עיון נה"ת יעקב נח"ב) :

[רסו] מהר"ר יעקב ווייל תלמיד מהר"ל כרמוכה בתשובות מהר"י ווייל

סימן עק"ב ושאר דוכתי . וחיבר תשובות ושיטות ובריכות וכן ב"י מזכירו לפעמים כמו בא"ח סימן תס"ח וב"ד סימן רכ"ה . וע"ש בכנה"ג י"ד ה"ה ב"י אות צ"ט . והגאון מה' נתנאל אב"ד מקארלסבורג הרב המחבר

ס' קרבן נתנאל הוא שמיני להרב ז"ל : וכתב מהרשד"ם בתשובותיו בי"ד סוף סימן קמ"ו הר"י וייל שמענו שהיה גברא רבא והוא אחרון . וכתב בסוף תשוב' מהר"י מיניץ דמהר"ו היה שוכן כמנה"ר לפי עדות מתחם אחריו שהיה קרובו ע"ש :

[ריז] מהר"י (יעקב) ווילנא (עיון סאורי אור . סיקורי זכר נח"ב) :

[ריח] רבינו יעקב מוירצבורג הביא דבריו בשבלי הלקט שבלת שנה' :

[ריש] מהר"ר יעקב חאניז מגזע אנשי היחס והפעלה מגרוש ספרד היה

בליורנו יע"א ועלה ל"ה"ק ירושלים ת"ו והרביץ תורה בבית מדרשו שקבע בתוככי ירושלים ת"ו . וחיבר ענין החיים פי' המשניות ותחלת חכמה כללים ואינו פי' ס' ברייתות כמ"ש קורא הרורות דף מ"ט וחיבר שול"ת הלכות קטנות וספר פתיל תכלת פי' אזהרות וס' קרבן מנחה ואלו נדפסו . לאלבד חבור על ש"ע ושאר חבורים שנאבדו . ובנו הרב מהר"ם בעל לקט הקמח וכו' והיה מנוחתו בקושטנינא שנת תל"ד :

[ריב] מהר"ר יעקב י' חביב תלמיד הרב שמואל ואלאנסי והיה מגרוש ספרד

מעיר סאמורה וחיבר ס' עין יעקב בשלונקי ומין מזכיר ס' עין יעקב בא"ח סי' תצ"ד . ועוד חיבר מהר"י י' חביב תשובות ושקל וטרי עם הרא"ם בתשובותיו כימן נ' ועוד חיבר באורים לשור א"ח וי"ד ומביא מרן ב"י . והוא אביו של הרב מה' לוי י' חביב :

מהר"ר יעקב י' חביב היה ספרדי והיה דר בירושלים תוב"ב . כ"ב בס' מירף

לחכמה דף כ"ד ע"ב . ופשוט שהיה ספרדי והיה דר בסאמורה והי' מגרוש ספרד כמפורש

בריש תשובות מהרלנ"ה בנו . אבל ס"פ רהיה דר בירושלים מתהלף לו מאב לכן כי מהר"י

י' חביב בא מהגרוש עצמו ונתישב בעיר שלונקי ונה נפשיה שם טרם סיום הרפ"ת

עין יעקב אשר יסד הרב הנזכר . ולכן בח"ב מהעין יעקב לא יש חידושים ממנו כמו בח"א

שיש הרבה חידושים ממנו ומתחיל החידוש אמר הכותב אבל בח"ב לא מתחיל כהאי

סימנא . וגם כח' הראשונים אין בח"ב כמו שיש בח"א והושמט הרבה ומבואר בדברי בנו

מהרלנ"ה הנדפסים בעין יעקב כאשר יראה הדואה . אבל בנו הרב מה' לוי י' חביב בא

ל"ה"ק ירושלים ת"ו והיה רב שם כמה שנים כנודע :

[ריבא] מר רב יעקב החבר בן מר רב נכים (עיון רכינו נסים נח"ב ועקב) :

[ריבב] רבינו יעקב בן רבינו נתנאל צקלי (עיון תורת מנחה נח"ב) :

[ריבג] רבינו יעקב בן רבינו נתנאל צקלי (עיון תורת מנחה נח"ב) :

[ריבד] רבינו יעקב בן רבינו נתנאל צקלי (עיון תורת מנחה נח"ב) :

[ריבה] רבינו יעקב בן רבינו נתנאל צקלי (עיון תורת מנחה נח"ב) :

[ריבז] רבינו יעקב בן רבינו נתנאל צקלי (עיון תורת מנחה נח"ב) :

[ריבט] רבינו יעקב בן רבינו נתנאל צקלי (עיון תורת מנחה נח"ב) :

[illegible]

וּבְתוֹךְ דְּכַד הַרְמָס' בַּש' הַמֵּאָה הַחֲמִישִׁית לַמִּלָּה מִמֶּנּוּ
 כִּינּוּ שֶׁכֵּן מִן כִּי' דְּמוֹת הַרְמָס' חֲסִי' שֶׁנֶּחֱסֶה
 כּוֹן אֵל הַמֶּלֶךְ כֵּן שֶׁנֶּחֱסֶה יוֹנָה בֶּשֶׁ' עַל דִּין אֵל שֶׁ
 יִסְתַּח הַמֶּלֶךְ כֹּחַ נִיבֵל הָרָק שֶׁבָּקִים זִמּוֹ וְכֹחַ אֵל כֶּסֶס
 וְהַל' הַשּׁוֹטֵט וְהַל' הַרְסֵה לְמוֹד מֵן הַנִּינִים בְּדֶךְ נִוְחָה
 כְּנֻזָּר בְּדִמְיוֹ:

וּק"ק על הרב מהר"ל אלגאזי בספר קלודות לעין דף ת'
 וסדר מופת דגדור מהרמב"ם בסיים דף קס"ח
 וסדר נמוקי שו"ת דף ג'ב דקמטו נכנן לעזי דספי עולם ס'
 מכת קול דמות כלל דמונח בסיניא אורח ס'פ רס"ח
 ופ"ק דמות כלל סיה מסמס הו"ל לאלחרי רביס ורבינו נמי סכ'
 חתירוק חסום' ובספר נמוקי שמואל דדעס ורומניא ויז'ר'
 נשי"ט על מרן ז"ל. וסרי הו"ל כחבאד"ר דדעס שתי סכמס'
 ברור מללנ' ס'פ' כמסס כסכרל על רב מרן ז"ל ס'פ' סכמס'
 נביא לכב הכמס ומכנין אל בלחמט שקורי קמשיק וס'ס עטמ'
 טעס טעור דקכ' חבב וזחל אל כסמס' וזל כסמס'
 ומהר"ל עמוד סכמס רמב"ם מרן דקמטוי ס'פ'ר קמטוי
 דמני ק"ל דמות כלל ממשס ד' קול :

[illegible]

אמנם כד דיוקא פותחא דברי סרב פריה מדעתי כי קאס
דיוקסע דלכו שמעו משתמען איפסא דמלי דקל
כנים סינו משום ב"ק ונפשי מלוכה האמרו פון דעיונות
דק' י' דקאס ב"ק כרונו לעשות כ"ס עובס וכרונו לעשות
כנים עובס וכו'. וזה נפסאד דק ק"ד פירך וכלסכ נב'
שטעטא דאס היינט מ'ס ב"ק אלהא משום ע"ס פוא דק"ל כלסכ נ"ס
דק"ל לא עינא לעשות כנים עובס כ"ס נפשי דעיונות
דק"ל לא עינא לעשות. וזהו מ'סכרנה דכרונו דקרב"ד
לכו ד'טעם דקרב"ד אלא לעולם דק"ל לאו ב"ק לא סיס כלסכ
סוקותי י"ס וכרונו לעשות כנים עובס ומזה דק"ל כלס
פ"ס יגמיו וסב"ל גילס דמי' אקרו עובס סינו דכר נפסאד
ולא מבינוהו במדעתי ס'ס:

והדין נאמן דענו כלי בשמים כליהם בראשון בחודש
 זה בוצר בכתב אם נתקן ב'ד' ב'ס' ג' אחד חומר
 ובנים השנים כך אם שנים בכתבם מנחה דברי הימים וספר
 דברי הימים ואם אחד עריך סמנים כולנים אשר מי חומר
 שנים לדברי. ובכך עליו בכתביו ולא נהוויל וי' מתחיל
 בלכודין וגמ' וס' שיש ב'ך דבכותב גמי מחלוקת ב'ס' וס'
 לחיוב כגון דנים רובא מ'ד לה ע'ס דה' ב'ס' רובא מ'ד
 ע'ס ב' לחיוב בתר רובא היכא ב'ל' הדדו גימור כב' כב' ג'
 מהדדו ע'ס וק'ל ע'ס כמ'ד ע'ס הלוא' אם אחד כב' ג'
 מכל הכריו חין דכריו בעלים. וי'ל כהם לא וי'ס' ג'
 ע'סם ע'ס' ע'ס' לפי שג'ו חסם אהר' הכהנים ח'ס' ככריו
 כולם לריון לרין וס'ו חסם כ'ס'ס'ו חסם לריון דעת
 אלא דההמה חס' חס'ו רובא ב'ס' ג' דיוס' ח'ס' דעת

רבינו יעקב החסיד היה שואל
 שאלות מן השמים בהלכות
 ובספיקי דינין ולדבריו בין הפוסקים ומשיבים
 לו. וכ"ב הדרב"ב בתשובה בח"א סימן יו"ד
 הדין אחד מהגדולים בקבלה הכי קרא שמו
 יעקב. ובח"ב סימן ש"ם כתב ואמרו שהוא ר"ת
 וב"ב באיכור ודיתר הארוך בענין חושי דם :
 ואני הצעיר הן כל יקר ראתה עיני קונטרס ב"י
 משאלות אלו והתשובות שהשיבו מן
 השמים ומשם מוכח שאינו ר"ת וכן ראיתי
 בס"ר שנכלי הלקט כלל ב' דין כ"א וכלל א'
 סימן ר' וסימן י"ב שכתב שהוא רבינו יעקב
 במרו"ש. ונראה מ"ה חרדים נוף דף מ"ב
 שהיה ניסו של רב המרדכי :

דעתה נרפסו תשובות הרב"ז בפירורא ושם
 סי' תקל"ב כתב יש בידי קצת שאלות
 שישאל אחד מהראשונים מן השמים ע"י
 התבוורות ותפלה והזכרת שמות והיו כשיבין
 לו על שאלותיו ע"ד. ולעיל הבאתי מהרב
 שבלי הלכט שהוא רבינו יעקב ממרו"ש.
 דעתה בא לידי העתק קונטרס השו"ה הללו כי
 בתפלה ראתי קונטרס השאלות הללו כמו
 דע. ושם ראתי עתה ששמו רבינו יעקב הלוי
 ואפשר שהוא ממרו"ש ותרתי איתננו:

זבבלל ושאלות ראיתי שאלה אחת שאל
 לול כ"ט לחדש אלול שנת התקס"ג
 זא"כ היה בסוף ימי הרמב"ם כמבואר
 במגור סי' ת"ו שרכינו יעקב מרונים
 עשה ש"ה וכו' נראה שהוא ט"ס וצ"ל
 רכינו יעקב ממרונים :

[illegible]

וְכֹה־לִדְרוֹתֵי לַמַּהֲרִיבֵי ה' אֲנִי קָדִים שֶׁשֶׁן הַדְּמִימִין חֲלָקָן עַל
הַמַּהֲרִיבֵי אֲף כִּי אֲחֵר רוֹחֵן הַסּוֹפֵסֶה בְּיָמֵי מַדְרָשׁוֹ דִּלֵּא
בְּשֵׁמֶשׁ כֹּהֵל וְהוֹרֵם אֶן חֲזִינֵי בְּשִׁפּוֹת תַּמְרִידֵי דִּי יוֹצֵי חֲלָקָן עַל
הַמַּהֲרִיבֵי לֵב אֲזִין כְּוֹנֵם הַדְּרִידֵי מֵחַן קִדְשֵׁי מִנְחַם הַסּוֹפֵסֶה אֲחֵר
שֶׁמֶלֶךְ בֶּן בִּדְרָק גִּזְמוֹתָ וּמִלֵּא קוֹסְטֵא דְּמִינְחָתָ שֶׁמֶשׁ אֲחֵר
פִּסְקֵי פִי אֲחֵר בְּשִׁמּוֹסֶה בְּשֵׁם רוּחַ קִדְשֵׁי יִבְלוּן וְחֲלֹק עֵלִי
דִּלֵּא בְּשֵׁמֶשׁ כֹּהֵל עֲבִידִי וְכֹהֵר כִּתְמוֹן הַדְּרִידֵי הַמַּהֲרִיבֵי
עֵינֵךְ וְלַעֲשֵׂן דִּלֵּא שׁוֹם בְּשֵׁם הַמַּהֲרִיבֵי וְהוֹרֵם אֶן חֲזִינֵי כְּמִנְחָה
וְאֵלֵךְ שֶׁרְחוּמֵי קוֹמֵינִי בְּרוֹחֵיכֶם:

וידה חשד לומר דכל הוי רבוחתא פלוגי על כרמיתא
 בא דקילי כדון כלל משו ביק ובכדי דאס הכי
 וכן השמוס ויתרו כפי הכלל משמיען ובעדוקן כותבין וסי
 אס ובה ליתו ויתר כלל כפי וסי כדורא דמלחא וסי
 כוא דין וחכמה כן בעמלא כספיקא דיוחא מקבולן ומס
 וחסו לכדי יבדי טעמי רבוחתא דקילי כר"ס דהניכו חתם
 דוס דעם גילון חכמות ורשכ"ס וס דעם ה"ר ח"ס כסכ
 וסו דקד כוסע דס חדרב כלומר דעס דים פנים גרלין
 גרין וס כיו סבורה כוא ויל כפי חתם דעס כפי נקטין
 חלה דרמב"ן חק עליו דכוא סוכר כסמ"ס דגס כוס
 אחרין לה בשום כוא ור דמחא טעון כסר דפדן לסכ
 וקור דין לומר לא בשום סלח כפי חק דעמנו לסכ
 ע"ס פסוק סעורו :

וְאֵת הָאֵל הַכֹּהֵן הַזֶּה חֹקֵק בֹּהַם עַל הַמִּצְוֹת הָאֵלֵּי לֹא הִשְׁמִינִי
וְאִרְחִיב. וְיֵלְ דַּמְגִּישׁ הַמִּצְוֹת אֵין יִרְחִיב דַּמְשִׁינֵי אִמְרֵי
כִּלְכֵּל וְאִמְרֵי הַדִּבֶּר דַּרְשָׁנִי לְפָנֵי כִּתְרִימָנוּם רִנָּן בְּהִרְאֵי
כַּמְשִׁיל וְאִמְרֵי לֹא הִשְׁמִינֵי וְאֵל הַמִּצְוֹת לֹא רִחֵב הַכֹּהֵן כִּי עַד
זֶמֶן וְאִין הַכֹּהֵן הַזֶּה

אבן ק"ק דמין גימט הינו ויכר טעם להרמב"ם דקדרי טוהב
 כוכבים הינו מצאמאים משום דחליבו סדר הכי וסא נדעס
 הרמב"ם בכי הו נמי חמוצין לא במזים הוה כח"ס בפרוש
 סמכוס וכומו סבין הוה בדברי הר"ם ורובקס לו מניק דכ"ס
 כחמור . וסיו חשדנ' לומר דמין גימט אטעמא דכתב סה"ס
 דניחא סדר הכי סמיו :

אמנם נראה בללו כפי דלק"מ ממנו ברובאמור דהיינו שמה
הללו פיר כרס ולא פירי כנעון והשניא הכי
לכוננוהו כינוי בללוהו כנעני כן דא ישר כן מהה חממה
כמה ודיניהו בלמה לא יחזיקן כן נדק נכוח אמר המה
נדק נכוח לא יחזיקן ללא במהם כיו אמר כונת מין כ"מ.
ואין לו שומר דעם חממה אמר כנעניא חסר כן כ"מ
וכי נדק לא חממה נכוח המה מן חממה:

אבן משום ויתור דעתה כמחל לחתן עלם כהן דהאל
שאלתה כהלכה גברותה עמיקתה ומוסרתה דפלותה
דרבנותה דכורו וינח ממוריו והסלי' בדק דרס' כומע
מסע נכון לומר דשניין דסגרי דלא גרמ' דם' אסמית
מסע והני אמירה נעומה עד הודע דיון אחד כלסם מיתקין
לס' ועד ממחר דהיל' כ'ס' משום פק חול וכל אשר דברנו

והנה סוגיות אשר זכרנו יש לכתבם דלא ליכוו כנגד סיכוד
הזה כחבר יראה מעיון :

[illegible]

אמר רב. ועדין ק"ל כך דיביות מר"א דנטלו דבריו וכו' ושמה י"ל ר"א ור"מ יחד במקום רבים אין דבריו כל א' במקום ב' וכו' אסני טעמא דמתחדדי טפי היינו גבי רבים ורבים וכו' חורף דבריו כרמב"ן :

[illegible][illegible]

הייח למחרת"ש ח"א סי' כ' :

דמהר"ל ומהר"י מולן תרי הוו וזה העלם דבר.
ועמ"ש בענינותו בס' הקטן ברכי יוסף א"ח
סי' הנ"ג אות י"ב. ובס' הקטן מחזיק ברכה
י"ד סוף סי' ח"י ע"ש :

בי"ט מהר"ל ורבותיו התחילו באשכנז לעשות
כמיכת מורנו ומשם נהפשט באשלא
וקרא תגר על זה מהר"ל אברבנאל בס' נחלת
אבות פ"ו. ואמר הנאון סיני בר בצלאל נמעם
הדבר שקודם זה כל משביל היה נתון גושיין
וקדושיין ועשו תקון זה לומר שלא יתעסק בגושיין
וקדושיין כי אם הנסמך בשם מורנו. צמח רוד
(מח' קפ"ז לאף כספי). ועמ"ש מור"ם בהגה"ה י"ד
סי' רמ"ב דין י"ד :

[רלט] מהר"ר יעקב יהודה לייב מפירששא
(עיין לס' זנח נמ"ס) :

[רס] מהר"ר יעקב לנדא אשכנז חיבר ספר
האגור בשנת ר"ם ובס' :

שכ"ז מזכיר למהר"ר איסרלן בעל תרומת
הדשן ולמהר"ר קולון. ובסופו יש חידות מדינים :

[רסא] רבינו יעקב בר מאיר נבדו של רש"י
בן בתו הוא הנקרא רבינו

תם ורבינו יעקב שמביא העטור הוא רבינו
תם כמ"ש הרב כנה"ג ח"מ סימן קע"ה הנהב"י

אות קמ"ג. וכן סמ"ג נותב רבינו יעקב על
ר"ח. וחיבר ס' הישר על התלמוד והיה נמצא

לראשונים ועד אחרן מהר"י קולון נמצא אתו
כמ"ש בשרש ק"ן וס' הישר של מנחם שמשחיים

אותו לר"ת אינו אמת כמ"ש מהר"ם ד' לונאנו
בדרך חיים. וחיבר ר"ת מחזור כמ"ש הרא"ש

והמרדכי בברכות והראב"ד בספר הקבלה
מזכיר לר"ת שהיה בדורו. ובשו"ת מהרש"ל

סי' כ"ש כתב הגדולים ששימשו לר"ת. וראיתי
למהר"ם דאנון כפורטוגאל תלמיד מהר"י אבוהב

בכלליו כ"י שכתב וז"ל כתב גברא רבא על
ר"ת דרב טוביה כרש"י ור"ח ובה"ג והוא כאחד

מהם ואולי יותר בתרופות ובקאות וכל חכמי
ישראל הנמצאים היום כלם כקליפת השום

וכגרניר שומשום נגד אחד מתלמידיו הקטנים
עכ"ל. ואחד זמן ראיתי שהם דברי הריב"ש

בתשובה סי' שצ"ד :

וחזה היות להרב דבר שמואל סי' כ"ז כתב
דריב"ם שכותבין התוס' הוא רבינו תם.

ולי התדיוט נראה דהתוס' אין מכנים לר"ת
ריב"ם. ומה שהתוס' כותבים ריב"ם כונתם על

רבינו יצחק בר מאיר אחי ר"ת ורשב"ם או
ר"י בר מרדכי :

רבינו יעקב מרומנו הוא הנקרא רבינו תם.
מצאתי בקובץ ישן כתיבת יד רהלמדי

רבינו תם רבו ומגדולי תלמידיו רבינו אליעזר
כמיין כמ"ש ספר יראים מצוה קל"ט ורבינו

פטר ורבינו יצחק הזקן בן אחרון והר"ם מפאמזא
והר"ם מאיבורא ור' משה בר שלמה הכהן

בגראת

באחד כמבואר :

ונראה שמכניין להרב מהר"ל מולן ע"ש אביו
שנקרא משה כי משה מכניין אותו

מולן כמ"ש בשמות הגושיין דף נ"א משה
המכונה מולין. ולכך קראוהו רבינו יעקב מולין

על שם אביו כמו מור"ם בעל ההג"ה שקורין
מור"ם איסרלס על שם ישראל אביו ובשם

ישראל יכונה :

ועוד מכניין למהר"ל הרמ"ה ר' מולין הלוי
ע"ש אביו כמו שתראה בסוף תולדות

אדם מהרשב"א הדפיסו שם קצת השובות
מהרמ"ה והם תשובות מהר"ל כמו שתמצאם

בתשובותיו. ומורנו הרב הגדול שארנו מהר"י
ואבי זלה"ה בדרשותיו פ' וירא כתב עיין

בתולדות אדם להרשב"א בשו"ת להרמ"ה וכו'.
וק"ק דהו"ל להביא מעיקר תשובת מהר"ל סי'

א' ולא סאותן תשובות שהן מקוטעות ועיר
שם וכמרומה ליד תשובות מהר"ל הנו' נעלמה

מהרב פנים מאירות ח"ב סי' ל"ב ע"ש :

וכן בתשובת מהר"י קולון סי' קס"ג קראו שם
מה"ר מולן ז"ל למהר"ל ואותה תשובה

שכתוב שם בשו"ת מהריק"ו שהוא לתלמיד
מה"ר מולין היא תשובת מהר"י וייל והרי הוא

בשו"ת מהר"י סי' קס"ג. ועיי' בהגה"ה ב"ד
סימן רמ"ב דין ו' ודין ח'.

ובשו"ת מהר"ל
סי' קס"ח הזכיר למהר"א בעל תה"ד בשם חבר.

ומהר"ל נתבקש כישיבה של מעלה שנת קפ"ו:
מחור"ר יעקב סג"ל הנקרא מהר"ל הוא עצמו

מהר"י מולן דויכנון קרו ליה הכי
וויכנון הכי כמו שהארכתי לעיל וכתבתי שם

דנעלם זה מהרב כנה"ג א"ח סי' רכ"ה. וגם
בסימן תקס"ה שם בא"ח בבנה"ג משמע הכי

דלא זכר דמהר"ל הוא נ"ו מהר"י מולן שכתב
עיין מ"ש מהר"י וייל משם מהר"י מולן על

תענית אדר דיתענה בשתייהן אבל מהר"ל
בתשובה ותה"ד וכו' והו"ל להקשות למהר"י

וייל דאיך כתב משם מהר"י מולן דיתענה
בשתייהן והרי הוא עצמו כתב להפך בתשובה

ואם האמת בדברי מהר"ל פליג דידיה אידיה.
אלא משמע דלא זכר דהרד היו וחדית לן

דמהר"ל ותה"ד והר"י מינץ פליגי כי ארזיה
להשמיענו סברות הפוסקים האחרונים :

ברם אנא חותיה לרבינו הרב כנה"ג עצמו
דכמ"ש בבנה"ג י"ד סי' ע"ג הגות ב"י

אות ע"ח ואות פ"ג מוכח להדיא דידע שפיר
דמהר"ל ומהר"י מולן תרי הוא וכן מוכח סמ"ש

בבנה"ג א"ח סימן תקנ"ד ע"ש. ולא ידענא מה
גידול בה דפסם נרא' שהרב כנה"ג זכר דמהר"ל

אינו מהר"י מולן ופעם מוכח דסבר דהרד הוא :
אמנם מהרב משפטי שמואל סימן קכ"ג דף

קנ"ז ע"ב ומהרב בית רוד א"ה סימן
י"ח נעלם זה דמוכח מדבריהם כהדיא דסברו

אולאלי מקץ מלואיקום וכו'ס לדאדיו מהר"א ז"ל וס"ס ז'
ק"ה ס"ס. ועתה רחמי לכו'ס מהר"ר אהר"ס ז"ל וס"ס ז'
כ"י ס"ס. ש"ל כ"י כ"כ וז"ל וס"ס מלואי ומיודעי הש'
יהו' נמקץ סוד כ"כ אל"ס. ש"ס חומר ומגלה לי כ"ס
סודות נעלמים ועמוקים מנפת לך מהיקום וסודותיו עמוקים
סח"ס כ"ס סקונל סח"ס כ"כ ס"ס ימקץ מהר"א ז"ל וס"ס ז':

[רמ"ג] מהר"ר יעקב מולכו הרב החסיד א'
מרבני עיר הקדש ירושלים ז"ל
ברור שלפני פנינו אהר מרבני בית מדרשו
של מהר"י האנץ נוסו של רבינו מהר"א יצחק
חיבר שו"ת כ"י וישנם בידי. ועוד חיבר
דרושים נחמדים וראיתם כ"י :

[רמ"ג] רבינו יעקב בר מכיר החבר בשו"ת
הרשב"א סימן שצ"ה ובשו"ת
בשמים ראש חדשים מקרוב ס' ש"א וכתוב
שם הדגיד דבריו לדרמב"ן ז"ל ודרמב"ן נשקו
על ראשו ע"ש. ועיין בריש מערכת ב"ת.
(עיין בשמים ראש כח"ט) :

[רמ"ג] מהר"ר יעקב מלכה ז"ל רב כוכבק
במערב הפנימי בר פלוגתיה
דהרב מהר"ר יעקב ז"ל צור ושמענו מהפלת
בקיאותו ופולגיו בוקנה :

[רמ"ג] ר' יעקב נזיר (עיין רבינו אהר"ס א"כ בית דין).

[רמ"ג] מהר"ר יעקב ז' נעים אב"ד ור"מ דק"ק
איזמיר חתנו של מהר"א לפא
הרב המחבר בני אהרן ושקיל וסרי עם הרב
כנה"ג בתשובותיו ח"ב הנדפסות. ותלמיד
הרב הכולל מהר"א ז' עזרא אשר היה אב"ד
ור"ם בעיר איזמיר. והרב חנו' חיבר ספר
משכנות יעקב מדרושים :

[רמ"ג] מהר"ר יעקב סיריינה (עיין כנסת

[רמ"ג] רבי יעקב בן עכסאי (עיין כנסת ס"ס

ס"י סח"ס של סח"ס כח"ט) :

[רמ"ג] מהר"ר יעקב פולאק בר יצחק הלוי.

הוא בפלגולו המציא דוד

החילוקים באשכנז ומגדולי תלמידיו מהר"ר
שכנא ומהר"ם מפאדובה. ויש ישובה בדפוס
מהגאון מהר"ל מפראג ועליו כותב השובה
בפלגול עצום מהר"ר יעקב פולאק חנו'. ולפי
סדר הזמנים כעת לא נתישבו לי הדברים.
כי מהר"ר שכנא נפטר בשנת שי"ז ומור"ם
תלמידו שנת של"ג. ואיך מהר"ר יעקב פולאק
יכתוב בגדון שפת מהר"ל מפראג ואחיו של
מהר"ל חנו' מהר"ר חיים כתב בויתו ס"ס
חיים שהיה חברו של מור"ם ושניהם תלמידיו
מהר"ר שכנא כמ"ש בשם הגדולים ח"ב מערכת
ז"ו אות ה' (עיין ויתו מ"ס חיים כח"ט). באופן
שמהר"ל מפראג היה אחרון. ובצמח דוד
וסדר הדרות כתבו דנפטר מהר"ר יעקב
פולאק סביב לשנת ר"ץ. ועוד רבשאלה
שנכתב עליה פסק מהר"ל ומהר"ר יעקב
פולאק

כנראה במדרבי סוף יבמות ורבינו יום טוב מינוי
כמבואר במדרבי פ"ג דמ"ק. ומהר"י קולין כתב
דבעל העמוד תלמיד רבינו תם וכתב בעמוד
ומורי רבינו יעקב מרומרו ומסתפק אם גם
ר"ת מאורלינש תלמידו גם כן עד כאן כתוב
בקובץ ישן חנו'. ובשולשלת הקבלה נהערבב
מאד שכתב שרבינו יעקב מרומרו הוא אחר
שהיה בזמן הראב"ד בעל ספר הקבלה ותמה
על הרשב"ץ וזו כחו מהגהת המדרבי בניסין
דאמר ר"ת דשנת השמטה ה' אלפים ול"ט ע"ש
דף מ'. ומיסוד זה נשתמש במקומות אחרים
וחביא דבריו בסדר הדורות ריש דף נ"ה והוסף
לערב דברי שפתי ישנים. ובאמת בהנם טרח
דהגהת מדרבי ידיה אמר דשנת השמטה
לרש"י שנת ל"ח ולר"ת שנת ל"ט כלומר
דמחבר לשון זה שמביא הגהת מדרבי מחשב
השנה השמיטה לדעת רש"י ולדעת ר"ת
בשנים שהוא עומר. וזה אמת וצדק ופשוט
דר"ת הוא רבינו יעקב מרומרו והוא היה בזמן
הראב"ד בעל הקבלה ובזמן הראב"ע כמ"ש
התוספות וכ"כ בתשב"ץ ח"א סימן ע"ב והבאתיו
לעיל במערכת אל"ף (עיין סח"ס השל"ס). וכן
מוכח בקונטרס שבידי משו"ת רבינו יעקב
מרומרו כ"י שהיה שואל פסקי הלכות מן
השמים שכתוב בו שהיה בשנת תתקס"ג
ובכלל דבריו מכתב ר"ת ז"ל. הן אמת כי אני
הצעיר כתבתי דהיה בזמן הראב"ד בעל
הקבלה והרשב"ץ נראה שזון לראב"ד בעל
ההשגות. ויש לישב ודוק היטב וכבר כתבנו
במערכת אל"ף (עיין רבינו אהר"ס ז' עזרא) כי
השגה השביח רבינו תם להראב"ע והיה שירו
לכבודו היבא בספר עומר השבחה ע"ש. ורש"י
ור"ת קרמו להרמב"ם וכמו שכבר כתבתי בנדפס
במערכת ת"י אות ד' (עיין תוספות). אך שם
לא היה בידי ספר שלשלת הקבלה ולא ידעתי
במה כחו גדול :

ר"ת חיבר ספר חסד וחסד וז"ל ל"ד * * * * *
וכסוד פסוקים וס"ס חנו' מהפסוקים סח"ס כ"כ נגה
ודים נא"ה כלל ג' ס"י י"ה מהפסוקים ספר חסד וחסד
תהלתו ספר חסד קהלתו כ"ס ח"ה הספר כ"ס וכן כל פקודו
כל יסודו בשמחות סח"ס וסח"ס א"ה מוס"ס. וס"ס
ספר דמולס רש"י וז"ל לא היום נגה' רק כ"י כ"כ ס"י או
ל"ג. הלא דבריו מימיו כניסו על פי פירושיו וכתב וסח"ס ל"ס
מח"ס לרבינו שמואל חנו' כי על חסד פסוקים רבינו מלך
ס"ס כ"כ פסוקים וידעתי גם חנו' כי מגדולי פלגולו וסח"ס
ל"ג ע"ש ז"ל וסח"ס כ"כ :

[רמ"ג] מהר"ר יעקב מאראני רב מקיבל
מהמערב הפלא והרבה לכתוב
פירושים על הוהר הקדוש ואני הצעיר ראיתי
פירוש האדרות מחרב ז"ל בב"י :

ושמעתי מה רב חסד עזני ונפלאותיו וסח"ס נגה' מאד
ומקיים סח"ס מעניין וכן נגה' כ"כ סח"ס ש"ס כ"כ
ל"ג כ"כ או כלום חסד נגה' ונכ"ל נגה' וז"ל ס"ס
פסוקו. וע"ס חסד נגה' וז"ל ס"ס כ"כ חסד כמסר

ספרים שחיבר כל הספרים שהיו לו מלאים על כל גדוהם מכתיבתו בגליונות. והי' לו יד בקבלה מעשית. (ועיין עט סופר נח"ב) :

[יני] מהר"ר יעקב צמח הרב המקובל בא מפורסמגאל והיה רופא מובהק והוא התחיל לסדר כתבי רבינו מהר"ו זצ"ל וחיבר כמה ספרים בחכמת האמת הן לסדר דרושי הרב והכוונות ובאורים בסדר נכון וברר וסלת וזקק הכתבים עצמם. והן שעשה הגהות מדעתו על כל הכתבים. וחיבר כמה חבורים. והיה בזמן מו"ה מהר"א אזולאי ומהר"ש ויטאל. והתחיל לחבר פירוש האדרא הנקרא קול ברמה בשנת הת"ג וקודם לזה י"ח שנים שהיה עוסק בחכמה זו כמו שמפורש בהקדמתו לפירוש האדרא הנ"ל ושם כ' רב הח"ה עסק בעה"ק צפת ת"ו ששה שנים בהלמוד והרמב"ם וש"ע ואח"כ התחיל לעסוק בחכמת האמת י"ח שנים קודם שהתחיל לחבר פירוש האדרא ושם כתב שבאו לידי הרבה דרושים עמוקים שאינם אצל הרב מהר"ש ויטאל והיו קבורים שגנום מהר"ו עצמו והמכתב מכתב יד הקדש של מהר"ו עצמו שקבלם מהרב האר"י זצ"ל. גם באו לידי כמה וכמה דפים ממהר"ו עצמו בפירוש הזהר ונתברר לו שהבאורים ההם כתבם אחר שלמד עם הרב האר"י זצ"ל. ושם כתב מהר"ן כל הספרים שחיבר ע"ש באורך. וכתב שכתבי מהר"ו הגנוזים באו לידי מו"ה ומהם חיבר מהסודות עמוקים ספר אור הגנוז. ועיין לקמן במערכת קר"ף (שיין קבלה נח"ב כ"ה) :

[יני] מהר"ר יעקב אב"ר ור"מ מצפת (שיין דעת קדושים נח"ב) :

[יני] מהר"ר יעקב קאשטרו חיבר הגהות על הש"ע וכתוב שם בא"ח סימן קס"ז דראה לרמן מהר"י קארו נוגה וכו'. והיניו דהרב עלה להשתטח על קברות הצדיקים כמו שנהגים גם היום איזה גבירים מארץ מצרים וגלילות מורקאיה והיה הרב מהר"ש ימים אחרים וחזר כמנהג העולים לוייאר"א. ובספר קורא דהרות דף מ"א סוף ע"א כתב על הרב מהר"ק שו"ל ושמעתי ספי וקנים שהר"ק הלך לצפת ת"ו לבקר על קברות הצדיקים ונתאכסן בבית מהר"י קארו ז"ל ודבר עשה לו כבוד גדול ונפטר שם עכ"ל. וממה שכתב שהלך לבקר וכו' נראה שלא עקר דירה מארץ מצרים אלא הלך לבקר וכו' כמו שרבים נוהגים כמפורסם בארץ הצבי וממ"ש ונפטר שם נראה דאנפו ליה עיניה באותם הימים ונת נפשיה דרב. וזה אינו כי מן עלה לשמים שנת ש"ה והרב מהר"ק שנת ש"ע כמ"ש נכדו בהקדמתו ערך לחם גם הוא תהם במעשה ב"ד הנכתב במצרים

שנת

פולאק מזכיר השואל שהיה שנת נש"פ ואיך יכנונו הדברים :

[יני] מהר"ר יעקב פינמו (שיין מ' אהרנס האונגלי מתייווקס) :

[יני] מהר"ר יעקב פירטון הזכירו הר' כנה"ג ח"ס סי' קס"ג הגהת השור אות כ"א :

[יני] מהר"ר יעקב פראג' רב בנא אמן בזמן הרב גנת ורדים והרב משה יוסף והיה מרקד גדול כמבואר בתשובתו בכפר גנת ורדים. ותלמידו הרב מהר"ר שמואל לאניירו בן מהר"ר לוי המניה בס' כלי פז והיה גיסו של הרב מהר"ר שבתי נאזואוי רב בק"ק רושיד. וישב על כסא רבו בנא אמן. ומהר"ר יעקב פראג' מהמה הנזכר חיבר שני חלקים מתשובות וחלק אחד ראיתי בכ"י וממנו נקח ציצים ופרחים יולדו על ברכי יוסף בס"ד :

[יני] מהר"ר יעקב בן הגאון מהר"ר צבי המפורסם בתשובותיו ובחכמתו כמ"ש בנדפס מערכת צד"י (שיין מ' לזי אשכנזי) והגאון בנו אביר יעקב הנזכר שכל את ידיו אשר פרו יתן בעמ"י עט סופר מהיר קולו כנה"ר שאינו פוסק בנועם שיח ומליצה יפה. וחיבר לחם שמים ב' חלקים ומשנה לחם על המשניות. שאלת יעב"ץ מתשובות ב' חלקים. מר וקציעה על טור וב"א א"ח ונראה מספריו שחיבר על כל ד' טורים. ועוד חיבר עמודי שמים סדור תפלה סלא מכל טוב דינים בחודשים והנהגת האר"י זצ"ל ופירושים מתוקים. מגדל עז על מסר ומדות. עץ אבות על מס' אבות. לוח ארש ב' חלקים לברר ע"פ הדקדוקים נכחאות התפלה וכיוצא. הקשורים ליעקב מדרושים ונרפסו מהם איזה דרושים הולות מהחבור הנ"ל תפלת ישרים פסח הגדול קול בעזרה שאגת אריה. פי' לסדר עולם רבא וזוטא ומגלת תענית. משפחת ספרים. ציצים ופרחים. משפט שלום. ועוד רומז בכפריו מחיבורים שעשה אם לבינה על כל הסקרא. חידושיגמרא ועל הראש ש ועל מדרש רבה ועל הערוך. והאריך ימים ושנים על התורה ועל העבודה בק"ק אלטונא. ובבחינות היה רב בק"ק עמרין איזה שנים ואח"כ נסתלק ולא רצה לקבל רבנות והיה אומר ברוך שלא עשני אב"ד. ונת נפשיה בן ע"ח שנה :

[יני] מהר"ר יעקב (אב"ד בציומטר) (שיין יני יעקב נח"ב) :

[יני] מהר"ר יעקב י' צור בן איש אלהים קדוש מהר"ר ראובן היה רב עם הרב מהר"י י' עמר בעיר פיס ואחריו כמה שנים היה עם הרב המו' מהר"ש י' אלבאז וחיבר חבורים הרבה. ומלכד רוב

שנת שס"ו במ"ש בתשובותיו סי' קכ"ב בסופו ע"ש. וא"כ נראה ברור דבס' קורא הדורות יש דלוג וכצ"ל והרב עסקה לו בכבוד גדול והור למצרים ונפטר שם כצ"ל. ודע שמה שכתוב בתשובות מהר"ק"ש הנדפסות מחדש בפתח השער מאיש לוקח בעל ספר קורא הדורות ואינו אמת כי הוא ט"ס בס' קורא הדורות כמ"ש לעיל. וחומר תשובות ונקרא הס' אהלי יעקב והם בכ"י וישנם אצלי. וראיתי שיטות על התלמוד כ"י להרב. והרב הסב"ט כה"ג סי' רכ"ה שקיל וטרי בהדיה ובתשובותיו שקלו וטרו בהדיה מהר"ר אברהם מונסון ומהר"ר ישראל בנימן וחתים על ה מהר"ר בצלאל אשכנזי. ופשטו הוראותיו בכל גבול מצרים: [רס] רבינו יעקב מקינון הביאו הכלבו דף כ"ה ע"א:

[רסא] מהר"י (יעקב) שאול (עין מ' ענאל אשכנזי):

[רסב] מהר"ר יעקב בן שאנני (עין מ' אליעזר יעקב נחב):

[רסג] ה"ר יעקב בש"ה (עין רס"ה):

[רסד] מהר"ר יעקב שטריימר (עין אליעזר יעקב נחב):

[רסה] מהר"ר יעקב קמחי (עין מ' ענאל קמחי):

[רסו] רבינו יעקב בר שלמה תשובתו בתע"ה מהר"ם הקצרים ד"ק סי' ע"ט ושאר דוכתי וגם באריכות:

[רסז] (רבי) יעקב ב"ר שמשון בר אנטולי:

הר"ש בן חבון (עין ס' מלמד כח"כ):

[רסח] מהר"ר יעקב שישון תלמיד הרב מהר"י אלפאנדארי בן ונבר

למהר"א שישון ובעה"ר נח נפשיה בן ל"א

שנה. ואני שמעתי מפי המרובים מהפלת

חכמתו ובקיאותו וכה זמירתו. וחומר ס' בני

יעקב על קצת מספר העמוד ועוד לו הרבה

כתובות:

[רסט] מהר"ר יעקב ש"פורטש (עין אל

יעקב כח"כ):

[רע] ר' יפת תלמיד מהר"ח (עין מ' אלכס

נאן ד"ס מעשה וכו'):

[רעא] רבינו יצחק בן אבא מרי כתבו שהוא

הרב המחבר ספר העמוד והיה

שנת ד' אלפים תתקל"ט כמ"ש בריש מאמר

זמן. ובסוף אות מאמר דף צ"ג ע"ג כתב וזה

לי ארבעים שנה ששקלתי במשקל וכו' ולפי

ה' בזמן הרמב"ם ויותר גדול בשנים. שהרמב"ם

נולד שנת תתצ"ג והרב העמוד שנת תתקל"ט

כתב זה מ' שנה ששקל במשקל או ישור שר

לו נאמר. וחומר עוד עשרת הדורות ועוד חלק

העמוד מיני ציצית ושחיטה וכו':

[רעב] מהר"ר יצחק אבוהב תלמיד מהר"י

קאפאנטון גאן בקאשטיליא.

ומהר"י אבוהב נשוא פנים אצל מלך פורטוגא כמ"ש מהרי"ם בתשו' י"ד סי' י"ד. ומרוב מזבירו בשם רבינו הגדול. ושמעתי דחה רבה דרביה מהר"י ב"ר רב. וחומר מהר"י אבוהב פי' לפי הרמב"ן על התורה וסמ' מנורת המאור ונדפסו. ועוד חיבר שיטות ע' התלמוד ונרפס קצת בשו"ת מהר"ם נאלאנטי וחומר ספר ארון העויות מפסקי הלכות ובאור לטור א"ח ומביאו לפעמים מרן בב"י ואני הצעיר ראיתיו כ"י. ועתה ראיתי בשו"ת הרשב"ז ח"ג רפס פוורא סי' תק"ץ שמוכח באור י"ד למהר"י אבוהב. ועיין בתשו' שבב"ס ס' שבעה עונים. ותלמידיו הם מהר"א וזה הרב ספר יוחסין ומהר"ם דאנון שחיבר כלל התלמוד כ"י. ונתבקש בישיבה של מעלה בשנת רנ"ג בפורטוגאל. מהר"י אבוהב. כתבתי לעיל שהוא חיבר מנורת המאור. ועתה אני מבחפק אם רבינו הגדול מהר"י אבוהב הוא מחבר מנורת המאור. לפי שראונו להרב בעל ספר יוחסין תלמידו שכתב בלשן הזה מנורת המאור לר"י אבוהב. ואם היה רב היה כותב בדרך אחר:

[רעג] מהר"ר יצחק אבזאמיל (עין מחמ

אכסן כח"כ):

[רעד] מהר"י (יצחק) אבראבאנלי שר געזר

חצר פניו ישי והוא היה

מגורש כסדר שנת מור"ה ישראל. חיבר פי

על התורה ועל הנביאים באורך וברוחב וס'

משמיע ישועה וס' זכה פסח וספר ראש אפרח

ועוד חיבר הבורים רבים ובהקדמות ספר

מודיע צערו ויצא יצחק לשוה שיחה נאה סגל

הקורה עליו ועל אחינו בית ישראל עש"ב.

והיתה מנוחתו בפאדובה שנת רס"ט. ומן

מזבירו בהלכות ברכות כמ"ס ובבית יוסף:

[רעה] רבינו יצחק בן הראב"ד (עין רענו ועת

סג' סגור):

[רעו] רבינו יצחק בר אברהם הצרפתי (עין

סג' סגור):

[רעז] רבינו יצחק בר אברהם משני' (עין

רענו ועת' כח' סגור):

[רעא] מהר"ר יצחק אדרבי חיבר שאלות

ותשובות והרפסם בישי

מהרש"ם כמ"ס בשו"ת מהרש"ם ה"ט סימן

מ' והיה אב"ד בשלונקי בק"ק שדום. וחומר

ס' דברי שלום מדרשות שד"ש בק"ק ילום חנו:

[רעב] רבינו יצחק מאופנהיים תשובתו

בשו"ת מהר"ם ד"ס

סימן תרד"ד:

[רעג] מהר"ר יצחק אזולאי (עין מ' אלכס

אזולאי):

[רעד] רבינו יצחק מאורבילי (פי' מנהל כח"כ)

[רעז] מהר"ר יצחק בן אלברגלוני אחר

תשובתו בספר זרע אנשים כ"י.

מהר"ד

וכמדומה שהוא רבו של הרב שבלי הלכט ועליו כותב מורי יעלה על שם יהודה יעלה .
 (ד) רבינו יהודה אלמאדארי פי' הלכות הרי"ף וראיתי ס' ישן נושן בלוי כ"י באור הלכות הרי"ף מפסחים ומגילה וכתוב שם שהוא פי' מרבינו יהודה אלמאדארי ואינו מזכיר בפירושו כ"א דברי הגאונים רב סעדיה גאון ורב דוסא בנו ורב שריא ורב האי גאונים חולתם הכל גאונים . (ה) הרא"ה פי' הלכות הרי"ף וראיתי איוה מסכתות כ"י . (ו) הרישב"א פי' הלכות הרי"ף כמ"ש בהירושו למ"ק סוף דף י"א מהש"ס וריש דף כ"ב . (ז) הר"ר ישמעאל עשה פי' להלכות הרי"ף כמ"ש מהר"ם אלשקר בתשובותיו סי' מ"ו . (ח) רבינו תסעשה הנהות על הרי"ף כדמוכח בסמ"ג עשין ס"ז דף קמ"ה ע"ב . (ט) הר"ן פי' הלכות הרי"ף . (י) נמוקי יוסף פי' הלכות הרי"ף . (יא) רשב"ם כ' הנהות על הרי"ף כדמשמע מהגמ"י . (יב) ר' אבא מארי בר יוסף פי' על ההלכות כמ"ש הרשב"א בחידושי שבת על דף קכ"ח . (יג) הרב העטור חיבר על הרי"ף עיין מערכת מ"ם . (עיין מ"ס שנים נכס') :

ודע שהרי"ף במסכת כתובות יעד לפרש ג' הלכות באור רחב ופירשם בלשון ערבי . והרב הרמ"ע טרח להעתיק אותם בלה"ק ע"י ב' חכמים וכתבם בתשובותיו סי' קצ"ז קכ"ח קכ"ט ע"ש . ובס' תמים דעים נדפסו פי' ג' הלכות האלו בלשון הקדש בס' רי"ח רי"ט ר"כ . אמנם ס' תמת ישרים נדפס אחר שגדפס תשובות הרמ"ע וגם נראה שגדפס ארזי פטירת הרמ"ע ז"ל . ועתה הבעיין בהם עיניו יחזו בשתי העתקות האלה וטוב לו :

[יפה] הרב יצחק אפומאדו (פיין סלאי ז"ל) :

[יפה] מה' יצחק א' יפול אחר מרבינו מצרים בזמן הרב גנת ורדים ויש לו תשל' שם בספר גנת ורדים ובספר דרכי נועם . ובדורו היה משובח בעומק העיון ישר . והרב ישעיה זיין היה תלמידו ומזכירו בספריו :

[יג] רבינו יצחק בר אשר ריבא תלמיד רש"י עי' בסמוך :

[יגא] רבינו יצחק בר אשר הלוי כתב ספר יוחסין שהוא רבו של רש"י וגם בספר קורא הדורות מסתפק בזה . ולי' ההדיוט פשיטא שאינו רבו של רש"י שהרי מוכח בס' תמים דעים סי' קצ"ד וסימן קנ"ח וסימן ר"ז שהוא אחד מבעלי התוס' והוא ריב"א שמוזכרים התוס' בדמוכח שם בתמים דעים ובשו"ת הרא"ש כלל מ"ה סי' י"ד ובענין זה שכתב הרא"ש התו' ריש גיטין הקשו על רש"י וכתבו ומפ"ש ריב"א . גם בנדה דף מ"ד כתבו התוס' שריב"א הקשה לרש"י והשיבו וגם בס' יורדין כתב הוא עצמו אחר זה שריב"א

[יפה] מהר"ר יצחק אלנאזי ז"ל תלמיד הרב כנה"ג והיה מ"ץ בעיר כנא"ו חיבר ס' דרושים בהיותו בן מ"ב שנה וקראו דורש טוב ויש לו הסכמה מהרב הגדול מהר"ש אלנאזי ז"ל וכתב דוכות אבותיו הרב הגדול מ' אברהם אלנאזי והרב הגדול מהר"ש יפה ז"ל כיועורו לחבר ספרים ויש לו תשובות כ"י ושקיל וטרי עם הרב הגדול רבו הרב כנה"ג וכמה השובות נדפסו בשו"ת בעי חיי שהרב ז"ל כותב על פסקיו . גם הרב המו' כמהר"א נ' חיים ז"ל כתב כמה תשו' הסכמות על תשו' ושקלא וטריא . וראיתי ס' תשו' הנו' כ"י ושם כתוב סמיכה על השחיטה שנתנו לו רבני קושטא . והרב מהר"י קצבי ז"ל בראש :

[יפה] מהר"ר יצחק אלנקוזה (פי' פ' יוסף מטרלני) :

[יפה] רבינו יצחק ברבי אלעזר מביא דינים משמו הר"ם ריקאנטי זע"ש סי' קכ"ד :

[יפה] מהר"ר יצחק אלפאנדרי (פיין מ' חיים אלפאנדי . מ' יוסף מטרלני) :

[יפה] הרי"ף (רבינו יצחק אלפסי) . תלמיד רבינו חננאל ורבינו נסים . ור"י בעל התוס' היה אומר כי ודאי רוח הקדש שרתה על הרי"ף כשהיבר ההלכות . ואני ראיתי קונטרס מרבינו יעקב כמרו"ש שהיה שואל שאלות מן השמים בדברים שהיה מסתפק בהם ומשיבים לו . ופעם אחת שאל בפרט דין אחד אם הלכה כהרי"ף או כהולקס והשיבו לו מן השמים שודאי הלכה כהרי"ף דהשיבו טובא וקראו עליו ויורע יצחק ויגדל האיש וילך הלוך תגדל עד כי גרל מאד . והרב העטור ובעל התרומות ושאר פוסקים מיותו תשובות הרי"ף . ואני הצעיר ראה ראיתי קובץ תשו' הרי"ף כ"י . ותלמידיו רבינו יוסף הלוי נ' מיגאש ורבינו אפרים . ובזמן פטירת הרי"ף יש קצת חילוף ובס' קורא הדורות מביא הדברים ולא עייר כי הם דברים מתחלפים ע"ש דף ז' ע"ר ועי' בתשכ"ץ ה"א סי' ע"ב :

הרי"ף עתה מחדש נדפסו שו"ת להרי"ף ש"ך תשובות והן הן התשובות שכתבתי לעיל שראיתי קובץ תשובות הרי"ף כ"י . ועתה עלו זה על מזבח הדפוס :

ודע שהרבה גאוני הדורות עשו פי' להלכות הרי"ף כנראה מספרי ראשונים . והיינו

(ב) רבינו יהונתן נראה שפירש כל הלכות הרי"ף (פיין דעו יקומון) . (ג) רבינו יונה עשה פי' על כל הרי"ף ולא נדפס כ"א על מסכת ברכות ובמקובצת כתובות מיי"ת פי' על הרי"ף כתובות מתלמידי רבינו יונה . (ד) רבינו יהודה בר בנימין הרופא חיבר פי' על הלכות הרי"ף וראיתי בכ"י פירושו על רוב הלכות הרי"ף .

הבחור והוא ריב"א והביאו בהקדמת פרי מגדים הנזכר :

[יצנ] מה' יצחק בארקי תלמיד מהרח"ש ז"ל והביא תשובתו במהרח"ש ח"ג סי' כ"ט וגדפס פסק ממנו בסוף ס' התרומות שנדפס בשלוניקי :

[יצנ] מה' יצחק בואינו רב א' מרבני עה"ק ירושלים בדור שלפני פנינו חיבר שלחן מלכים על ש"ע א"ה וי"ד מחידושי כהרי"ק ש וחידושי דינים מרבני עה"ק שלפני זמנו והתן זמנו . ונמצא ספר זה בעיר קדשנו ירושלים ת"ו והוזכר ס' זה בס' פרי חרש ובכפרי אחרוני זמננו :

[יצנ] מה' יצחק ביטון (ש"י מ' שמואל גאמחאן) : [יצנ] רבינו יצחק בר ברוך השיב על הרי"ף בדין ציצית באורך והובאה תשובתו בספר המים דעים סימן רכ"ד .

והקדוב אלי שהוא אחד מהחמשה רבנים שברור הרי"ף ששם כבוד כולם יצחק ואחד מהם שמו רב יצחק בר ברוך ואפשר שהוא זה :

[יצנ] ה"ר יצחק ברוך שאמר (עיין כיון שאמר ד"ס גרס חס וכו' נח"ס) :

[יצנ] מה' יצחק ברכה (עיין נדק יצחק נח"ס) :

[יצנ] מה' יצחק בן גאמיל אחר מרבני עה"ק הברון ת"ו זקנו של סיפת הרור הרב הגדול מהר"ח אבואלעפאי חיבר ספר חיים וחסד דרושים זאת לפנים נדפס בקצור בסוף ישרש יעקב :

[יצנ] מה' יצחק גרשון (עיין מס' נתיב זאב) :

[ש] מהר"י (יצחק) בר דוד (פ' דברי אלמס נח"ס) :

[שא] מה' יצחק דון דון החצר בשו"ת אהלי תם למהר"ר חס"ן

יחיאי בס' קמ"ו וס' קע"ז וס' ר"ח וסימן ר"י רי"א רי"ב ושאר מקומות :

[שג] רבינו יצחק מדופירא (עיין נתיב זאב) מונסטר . עיין סוספוס נח"ס :

[שג] רבינו יצחק מדורא בזמן רבינו ירוחם שנת צ"ד כ"ב צמח יחד ועיין בקירא ד' כ"ו סוף ע"א . וחיבר שערים באיסור והיתר קראו בשמותם שערי דורא וגאונות הדרות חיברו הגהות עליהם הדב תרומת הדרשן ומהרש"ל ומבוא שערים למהר"ן שפירא

אב"ד הוראנא . ומהר"ם חיבר תורת חסאת כפי סדרו :

[שד] רבינו יצחק מווינא תלמיד רבינו יהודה מפרי"ש וראב"ה ותלמידיו הרמ"ה ומהר"ם בר ברוך :

דע דהפוסקים זימנין דקרו ליה הרי" מווינא וזימנין קרי ליה רבינו יצחק אור זרוע

זימנין

שריב"א תלמיד רש"י וכן הוא האמת : וראיתי להרמב"ם בפ' החומש פרשת וארא שכתבו רבינו יצחק בר אשר נולד ביזם שנפטר רבינו יצחק בר אשר וקראוהו על שמו וקראו עליו זורח השמש וגו' :

ואחרי הודיע אלהים אותנו דרבינו יצחק בר אשר היו שנים אפשר לקיים דבריו הרב ס' יוחסין שמנה לרבינו יצחק בר אשר סנן ליה מרביות של רש"י . ואנכי איש צעיר לעול הוכחתי דרבינו יצחק בר אשר היה תלמיד רש"י ושכ"כ הרב כפר יוחסין עצמו אח"כ . וכתבתי דהגם שבספר קורא הדורות מסתפק בזה לי ההדיוט פשיטא לי שהוא תלמיד רש"י וקיימתי דבריו הרב ספר יוחסין האחרונים עיין לעיל :

וכשאני לעצמי לא נתקדדה דעתי . כי האף אמנם מריש ועד כי כאן זה דעתי הקצרה כד"ל מסכים הולך שהוא תלמיד רש"י . אפ"כ בי עז שהרב ס' יוחסין דנמיר ודיוק יכתוב יחד ברים ההפכיים סמוכים זה לזה . וממטבע הלשונות אינו נראה שהוא ט"ס . אמנם עתה אפשר דבריו הרב ס' יוחסין נאמני אר"ש לשב"ט מיטור וכפדתו לכל רוח חכמה . ורבינו יצחק סג"ל רבו של רש"י הודיע כמש"ל אות ה' בס"ד (עיין ר' יצחק הלוי) היה בר אשר וכשנתבקש בשיבה של מעלה נולד רבינו יצחק בר אשר וקראוהו על שמו וזה האחרון היה תלמידו של רש"י והוא מבעל התוס' ולא נפל דבר אחד מרבני ספר יוחסין והכל מהוקן : רבינו יצחק בר אשר בעל התוספות בהרבה מקומות בס' תמים דעים מייתי מתוס' שלו . ועמ"ש לעיל ועיין בתמים דעים ס' ר"ז ר"ח ר"ט ועיניך תחזינה הכתוב בסוף ס' ר"ט : ריב"א . ראיתי להרב פרי מגדים הכולל ב' חבורים משבצות זהב על ט"ז י"ד

ושפתי דעת על ש"ך י"ד שכתב בהקדמתו שריב"א הוא ר"י הבחור ובספר דק יעקב כתב דריב"א בעל העטור עכ"ד . ומבין ריס דבריו ניכר קצת שסבר שהם דברים מתנגדים . ואין הדבר כן כי רבינו יצחק בר אברהם משנ"ץ הוא ר"י הבחור והוא ריב"א שכותבים התוס' ולפעמים שכותבים ריב"א על הרוב הוא רבינו יצחק בר אשר שמכנין אותו בעלי התוספות ואזה מהם יהיה רבינו יצחק בר אברהם ואגב שיטפא בנקים ריב"א כתבו ריב"א ורבני הרב חק יעקב אינם על דברי התוס' אלא על איזה ספר שכותב ריב"א על העטור שהוא רבינו יצחק בן אבא מארי . ובספר שלשלת הקבלה יש בלבול בזה ואני רוצה עוד לכתוב עלי . דק בהבחי שנים ג' גרגרים להעיר און : דע שכתב הרב כנה"ג י"ד ס' צ"ג הגהת ב"י את י"ב דמסורת בידו שר"י הלכן הוא ר"י

דהבי מנחם מהתוס' דסוכה דף ל"ה דמייתי .
אך מדברי רש"י בנישן סוף ד"ג"ם נראה קצת
ד"ר בר יהודה לחיד ור"י הלוי יסוד .
וכן נראה מדברי הרב מהרש"א בהשגחתו
שם ומתשו' רש"ל סי' כ"ב וכמה"י הלוי
סי' ל' . וכן מצאתי בקובץ ישן נושן כ"י דרבינו
יצחק בר יהודה היה אשכנזי והיה תלמיד
רבינו האי גאון כמ"ש המדרכי פ' כל כתבי .
ורבינו יצחק סג"ל היה אחר ורבו הוקן של
רש"י היה רבינו יעקב בר יקר עכ"ל . ומה
ראיותיהם"ש בפסקיו בהורק פ' המקשה שכת'
ח"ל כן קבלה רש"י מפי רבותיו גאון עולם
רבינו יצחק סג"ל מוטרור ורבינו יצחק בר יהודה
ורבינו יעקב בר יקר ז"ל . ובהגדרות מ"מנויות
קוף חמץ כתב ר"י בר יהודה מפי רנמ"ה .
ושמעתי מהרב המופלא חסידא קדישא מדר"ה
בן עמר זלה"ה שקבל מרבותיו דכאשר רש"י
כותב בתוך דבריו לוי"ה כמו בשבת דף מ'
דף ג"ט ע"ב ודף מ' ע"ב ר"ל דפי' זה מרבו
רבינו הלוי . ובנו רבינו יעקב ונקרא רבינו
יעב"ץ כמ"ש בתשו' מהרש"ל סי' כ"ט :

[שכו] רבינו יצחק הלוי בן אחיו של הרא"ה .
הוכירו הריטב"א בחי' :

נישן דף ל' ע"ג מהספר :

[שכז] מהר"ר יצחק הלוי אחיו של הרב
מהר"ש הלוי שהיה חבירו של הרב
מהר"י רואנים היה מפורסם בחכמה ובקידא
ונפטר במבחר ימיו והיה לו שלש מאות
וחמשים תשובות בכ"י וזכר בס' כהנות עולם
בהלכות נדרים סי' רל"ט . והרב מהר"ש לי
שקיל ושרי עם הרב מנחם"ל בהלכות אישות .
ובנו של הרב מהר"ש הלוי הוא מהר"ר יעקב
שקיל ושרי עם מורנו הרב בתי כהונה ברין
זכית קטן וגם הוא נפטר במבחר ימיו . והוא
להם להרבנים מהר"ש ומהר"ר יצחק אח אחד
ת"ח פשוט . והרב מהר"ש אחר איזה זמן
שנפטר הרב מהר"י רואנים היה הוא רב
בקושטנדינא דרתי :

[שכה] מהר"ר יצחק הלוי (עין גל מ"ס ח"ס
נח"כ) :

[שכט] מהר"ר יצחק לוי ואלי מרבני כתינא
בזמן מהר"ש אבדוב :

ומהר"ם זכות . חיבר ס' לחם הפנים על הש"ע
כמ"ש בס' נבול בנימן בדרוש להספדו . ואני
ראיתי בכ"י קצת שו"ת וקצת מלחם הפנים
שלו . ובכתב הרמ"ז עצמו מיד יד הקדש
ראיתי שכת' שני עמודי אישליא בהוראה מהר"ש
אבדוב וכמה"ר יצחק הלוי ממורינו ואמרותיהם
אמרות טהורות וכו' :

[של] מהר"ר יצחק די לווי' (עין מ' ח"ס
לוח"א ממחוקים) :

[שלא] מהר"ר יצחק לומברוזו (עין זע"ה וזק
נח"כ) :

[שטו] מהר"ר יצחק במה' יוסף העם (עין כן
פונד יוסף נח"כ) :

[שטז] הסופר יצחק בר יוסף ממלכות פורטוגאל
(עין רמזו יעקב נעס"ט) :

[שז] הרב מהר"ר יצחק יצחקי בן הרב
החסיד מה' יצחקי אחיו של מורנו
הרב מהר"א יצחקי חיבר ס' נדמר דרושים
וראיהם כ"י . והיה תלמיד הרב המנן כצאה
בתשובתו הבאה בשו"ת זרע אברהם י"ד
ותשובת הרב המנן עליו ע"ש :

[שז] רבינו יצחק הישראלי (עין יסוד עולם
נח"כ) :

[שט] מהר"ר יצחק הכהן אחיו של הרב
מהר"א הכהן היה חסיד מופלא
הפלא ופלא כאשר סיפר עליו מר אחיו בכפרו
מדרש אליהו דף כ"ב ע"ב . והקורא שם יראה
שבזמנו היה חסיד מופלא במעשים כאלו
רובם במעשיו כי עין בעין יראה כי גדלה
מאד עבודת ה' אין חקר . וכמ"ש הרמב"ם
לחסיד אחד והבאתיו בכמה מקומות :

[שכ] מהר"ר יצחק הכהן מק"ק אופטרא
(עין קלור מנחה נח"כ) :

[שכא] מהר"ר יצחק הכהן בן מה' יהודה
הכהן במשפחת רפאפורט מגזע

כהנות עולם אשר בלובלין חיבר בתי כהונה
ב' חלקים כמ"ל מערכת ב"ת (עין נתי כסונה
נח"כ) . ומר אביו בא לעה"ק ירושלים ת"ו ונשא
בת הרב מהר"ר בר פלוגתיה דהרב המנן וזכה
להוליד הרב הנזכר . והוא היה תלמיד הרב
פר"ח וחבירו הרב מהר"ש אלנאזי אב"ד
במצרים . והלך בשליחות מצוה מעה"ק צפת
ת"ו ובחזרתו קבלוהו בעיר אחמיר להרב והיה
שם מ' שנה ולעת זקנותו חזר לעה"ק ירושלים
ת"ו וקבלוהו לרב ואנכי הצעיר כתבתי שטר
הרבנות מכללות עה"ק . ותלמידיו הרב הכולל
מהר"י שאול והרב הנזכר מהר"ח בכ"ד רוד
אבולעפיא והחסיד השלם המחבר קול בן
לוי והרב המ' חסידא קדישא מהר"ם רוביו
ומהר"ש נעים :

[שכב] רבינו יצחק הכהן שולאל (ע"מ' חיד
ן וזמ"ה . מנן מכרי קל"ה) :

[שכג] מהר"ר יצחק די לאמיש שכ' פסק
להרפים ס' הזהר
עין לעיל במערכת חי"ת אות ב' מה שכתבתי
(עין חק' שלח נח"כ) :

[שכד] מהר"ר יצחק לאמפרונמי (עין פחד
ולקח נח"כ) :

[שכה] רבינו יצחק הלוי היה רבו של רש"י
כנראה מפירש"י בכמה
מכתבי וכתב בס' קורא הדורות דף ה' דרביה
דריש"י רבינו יצחק בר יהודה הלוי ואשרא

רבינו יצחק בר מלכי צדק הרב שבלי הלקט
מביא דינין משמו ומהם בשבילת קמ"ט .
וסר ניהו שיש לנו פירושו על סוף בכורים .
אמנם הוא פירש כל כדרי זרעים וטהרות
והוא מהר"י מסימפונט כמס"ל במערכת מ"ת
(עין טכנות . פי' סדר וכו' נח"ס) :

[שלח] רבינו יצחק בר מנחם הובא תשובתו
בתשובת מהר"ם ד"פ סימן התקכ"ב :
[שלט] רבינו יצחק בר מרדכי (ריב"ם) (עין
רבינו יעקב בר מאיר ר"ס) :

[שט] מהר"ר יצחק בכמה"ר מרדכי מתתיה
צורף . הנה באה תשובתו

בסוף ס' שלום הבית למהר"ם קאזיס ז"ל כ"י :
[ששא] רבינו יצחק בן מרן הלוי מזכירים
אותו הראשונים והרבה מביאים

משמו רבואתא קמאי במ' תמים דיעים בכמה
מקומות ומהם ס' קכ"ב וס' קכ"ט וס' קפ"ה :
[ששב] רבינו יצחק בר משה מיינא (עין רבינו
יחזק מיינא) :

[שמג] כמהר"ר יצחק משען
(עין מ' מ' חכ"ס) :

[שמד] מהר"ר יצחק נונים בלימונטי (עין שער
סמל נח"ס) :

[שסה] מהר"ר יצחק נונים וא"ס (עין בית יצחק
נח"ס) :

[שמז] רבי יצחק נזיר (עין רבינו אלכסס חכ
ניס דין) :

[שמז] רבינו יצחק נרכוני (עין מ' מ' חכ"ס
נח"ס) :

[שמח] הרב יצחק סבע (עין מ' זכרס וזכ"ס
מן מהר"י קלר) :

[שמט] רבינו יצחק סני נחור בן הראב"ד
ונגלה אליו אלהיו וזכר לטוב

היו תלמידיו רבינו עזרא ורבינו עזריאל
רבותיו של הרמב"ן (וע' רבינו אלכסס חכ ניס דין) :

[שנ] הגאון מ' יצחק סג"ל אחי המ"ז
(עין מ' דוד סג"ל) :

[שנא] רבינו יצחק מסימפונט שמביא בספר
שבלי הלקט והמרדכי

בכמה דינים הוא הר"י בר מלכי צדק כמס"ל
(עין ר"י בר מלכי דק) . ובס' שבלי הלקט מביא
תשובות מהר"ב ז"ל :

[שנב] כמהר"ר יצחק עונקנירה (עין מ' מ' מ' מ' מ'
פונקנירה) :

[שנג] רבינו יצחק עכו מביא הרב
ראשית חכמה והוא

תלמיד הרמב"ן וחיבר ספרים הרבה . ובכמה
ספרים כ"י כתוב היד"ע והוא ר"ת הרב יצחק

דמן עכו . וראיתי בכ"י ספרו מאירת עינים
לפרש סודות הרמב"ן וכתוב שם יה"ב שג"ד

דעתו . ר"ת יצחק הצעיר בר שמואל ג"ר דמן
עכו ת"ז . ומהר"ז זצ"ל במגילת סתרי כ"י

מביא ממנו הרבה ענינים :

רבינו יצחק דמן עכו . כ' בסוף נובלות חכמה
דהיה

האריה . ונתבקש בישיבה של מלכה זקן בן
שבעים שנה . וכתב בספר קורא הדורות שרוא
חיבר כגלת אסתר להציל הרמב"ם מהשנות
הרמב"ן בס' המצות . ועתה בא לידי קונטרס
פסקים שנדפס ברומא שנת קרא"ו ובראשו פסק
הרב יצחק ליאון בכמה"ר אליעזר ו' צור ספרדי
וכתב הפסק שנת ש"ו וכתוב שם שהיה תושב
אנקונה . ונראה בעיני פשוט שהרב הזה של
הפסק הוא הרב המחבר ס' מגילת אסתר על
המצות שכ"כ בהקדמת ס' מגילת אסתר ששמו
יצחק ליאון בן הרב אליעזר ב"ר שלמה ספרדי
ו' צור . גם נראה דמהר"ר די ליאון חברו של
מהר"י אבוהב משפחתו ליאון והוא שם עיר והו'
שמכנין אותו די ליאון אבל הרב המחבר
מגילת אסתר ליאון הוא שם . וכן בפסק הנז'
ובהקדמת מגילת אסתר שהם דבריו של המחבר
כתוב יצחק ליאון ד"י מחסורו ומשפחתו ו' צור .
וכן תראה שהרב מגילת אסתר מזכיר ס' זהר
הרקיע להרשב"ץ שנדפס שנת רע"ה . ובימי
מהר"ר די ליאון קרוב הדבר שבימי לא נדפס
כל כך הדפוס מספרי ישראל וכ"ש שלא ראה
זהו הרקיע מודפס שרבו מהר"י קנפאנמן נח
נפשיה שנת רכ"ג . וגם משמע מרדכי ספר
יוחסין דנפטר מהר"ר די ליאון קודם הגירוש כי
מהר"י אבוהב היה קטן ממנו ונפטר שנת רנ"ג
ע"ש וא"כ מאין בא לידו זהו הרקיע בכ"י
שהרב הרשב"ץ היה בעיר ארגיל . והגם
ראפשר להיות אבל הדבר רחוק :

[שנד] רבינו יצחק בר מאיר (ריב"ם) (עין
רבינו יעקב בר מאיר . ר"ס) :

[שלח] מהר"ר יצחק מאיר פרענקל (עין מ'
יונס חלומים משה"ס) :

[שלח] מה' יצחק די מולינא בר פלוגתיה
דמין ככתוב בשו"ת א"ה

למין בדיון חרם רבינו גרשון והסכימו עם מין
הרב המב"ט והרב ישראל בר מאיר . ובשו"ת

אבקת רוכל יש לו תשובה ס' ק"ל וסין כתב
עליו בסימן קל"א . ועתה נדפסו שו"ת בשמים

ראש שקבצם מהר"י די מולינא כעמיר גורנה
וזה"ח יצחק בהגהותיו ובהקדמתו כתב הרב

מהר"י די מולינא הנז' שיש לו שו"ת וחידושים
על הש"ס והרמב"ם והיה חזיר לארצו וינציא

להרפס בשמים ראש קודם לחיבוריו :

[שלי] רבינו יצחק בר מלכי צדק שפירש
סוף מסכת בכורים ונדפס סוף

מ' רבינו שמשון וכתב בקורא דף י' שהיה
בזמן רש"י . ואני ראיתי פי' זרעים כלל כ"י

להר"י בר מלכי צדק וכתוב שם שהוא הר"י
מסימפונט . והפוסקים מיהו הר"י מסימפונט

על סדר טהרות . והרב העמוד דף כ"ה הזכיר
לר' שילה בן הר"י מסימפונט :

דחי' תלמיד חרי ובעל סוד של הרמב"ן :
וראיתי קוברים כי ממנו מפעולות שהיה עושה על ידי
חכמת הליקוף ובהם אלו מלאכים ומגלים לו סודות
ופעולות . ונודע דברים פעולות השמות נמלכת בדור אחרון
מהרב יצחק דמן עז :

דברים כלנו מכוננים למח' מו"ס הסחיד בספר חסד
לאברהם מעין שני עין הקורא נכר יאל דמליקוף
פס הו"ס וזאתו מהשמות מוס נמשך ידיעת פעולת השמות .
ומפני שפעם ממנו הליקופים לוס נעלמים ממנו ידיעת פעולת
השמות . ולס ומילא ארס ממנו איזה דבר אזי ימלא מטרות
פתנים בדוכו כי יאפשר לו להכריע טוב ברע אז לפתח לנפול
יעזי אביו ואי תלל ויקלץ חיו . ועס כל זל הליקוף יראי
לפסתהל ידיעתהם כדי לנעת גדולה ואסיהם כי העל"ב
פס אוקס המשיבים טעם ידיעת סהרי תורס . אכל לא כדי
לעשות ממשפס ע"ל מספר מונה . וכן סרס יצחק דמן עז
ספסר ליתוח מקול מרדחיו חכמת סלרוף ויהי בך כס
כאוס איוו מלאכים ומגלים לו הפעולות :

ידענו כי בדורנו חסד מופלג ודך בשנים נערי המעבר למד
מקון מקובל חכמה סלרוף ונשתמש נחכמה זו ללרכו
ונעסיר מם כלל עס חל"ס . לכן אוקסס שטעני כי פס
שמאל רב נחכמה זו וילמד לסנין לא יתעסק כס ללרכו כי
נספסו דבר :

הראיל שטייל אוחנו מן סטנין מסכס דלוחיתא אדנרס
וירוח לו דנכות שמים כסכה סחורס סקדוס וסלחות
אבר הבראס אלו ס סלרופין לרוף דלוחיותא וכס דבר בקדשו
מו"ס ס דלון אוחיות סחורס אוחות סכסמיות סינין כונת
סמדר כסס . אכן סס סלחות רוחניות שטמיות כי כל אוח
חמות כלורס לפטמיות רוחניות ידוע מנחית סספירות לכל
אות יס רוחיות אור וככד אולס מעלס סספירות מסתלס
עד בינע סלור כסות כחות אומכל פיו ססיוס אורות
עליותו מסקסכות כסרן כעלס סלילות . וכסחיתס רוחניות
סורס כסס וזכו סוד קדושת סס"ס . וכסיוכור ארס יהיכ
ססחיות יניע כס סלחות סמורסות כס ומס"כ סטעס
כחות ססס וסכלסס זס כוס עור יתסורס כככל פיו רוחיות
ומליות חרס יכיס כמו מלך חס סוד סוכרת ססמות וכונת
סלס וסול ססרסכת סמורקות . וסכיקרס כסורס חף סליוו
מנין און יניעוהו לריק . וסלריו עור כוס מו"ס ע"ס כסרסכס
וחס כול כללות סדכניס :

ובסליל רוחא וסוכ סחית סלרפוס דמלרס ס' וסחנך
נותן דך חוקר כליות אלהי לרץ לספסלל כסיוו
ססחיס וסכנין לכל מי שס לו לנפס ססס"ס יחכור כליו
סלחו ויכיון לבו וסעיוו וס' ידוע סעלעות ימלא מסללות
לכו אס רליו לך וכוס סיס ססקס שמו כיוכול ולי נכרס
לא חס חף סיהלל בקול און דכרו נשטעס . וככס כסו
סמסרסס חירון לוס . אף על פי סלמור יס טוב טעם כי כלל
נכולס ססכיות כסנין מעורר רוחניות ומניע כחות סלחות
סמסרסות וסעוועס וסכלסס זס כוס ועי"ו ססיוו אורות
סרסות על דרך סרסכת סמורקות וסס חסות ממש על כס
וסכנע סכול ולרוף סס סחיות סמסללל כחות רנע וכולס .
ומס"ס לרץ לספסלל כסיוו סססס כי חון מעין ססלס
וסקססס וליור אורות חסות לא סכרס סמסללס סכולס
ססיות כלחות קדושות מעורר כרסן וסכוס סכס חס
ססככס סעסות כסלסס רוח חות סלחות לפי מלך סעולמות
כרנע ככול :

וכבר אמרו נתנה דני אליהו סלילו קרל כל כיוס סכוק
ואחות לוסן חמנע הול כן סס"ס וססעס כי אוחיות
וסיוכ ססס יעוררו רוחיותס ונכס יכיס חועלס עולס כסרסכסס
וכל פסס ויליד אור חרס לפי מלך סעולמות ולרוף ססס
סחיות אכס שולג כרנע סכול . כלון כי סקורס כסורס
כלל מקוס חף סלל יכיון מ"מ סלחות וסחיות סלנין סן כן
סמרככס סכככת כרות קדושות וסחיות :

יתכן דקנע כחל דני אליהו ס' ואחות לוסן חמנע דכאי
קרל גופיס יס כו רפז דני סליוו סוס כסורס לא ספס
כככס ולכס קללס כמרו . כי טעס דכמרכס כעלס ססכרס

דכסו לוס מלסון ארמי לוסל סכול לוסן קללס וז"ל אסוס
לוסן סמסככר עס קללס מלסון קורעין ולא מלסון זכו חמנע .
כלומר סמונע עלמו מלמוד כי חון לך מחוק סיס"ר וסעיוו אלו
סעיוכ חורס ס' . וככד כככו גורי סלר' וז"ל כי חמיות
ססככת נכס עדות ריס חמנע ע"ס , ויומקל לסי דככו סמונע
ללמוד חרמוו כרית חמנע . וככר סלרסתי כעניות כענין
זס כסי' כמס מקרליו קדס ומלמיו כסי' כס' סקטן דכרס
אחריס דכס' יאל כסיד :

והוי יודע דכסיורי מלסון מו"ס סס כסל' ככס דכסנן
אוחיות סחורס ומלסן ע"לס סס ומילון ומיליו מיליון
ס' ככול ע"ס כלורן . וסלני רב חמד כי לא יעלס סכסנן
מכיון וסכר סרס . ולסי כעניי כי אכנור כסך סרסתי סרסס
ככמס אופסס ולכסוף לא עלסס לי . ומלסתי כסכר סכר
לאכרסס כ"י דכמקוס ודו"ק אכר כרסוס כככו וזיע וסלס כי
נכס מו"ס סעיר על סדנר וסלריו עיון :

ובענין ספר מאירה ענינש שוכרתו עיון במערכת
מ"ס מ"ש בס"ד . (עיון מאירה ענינש כח"כ) :

[שנר] מר יצחק עמאר מסופתא (עיון מ' יוסף
ג' גליל) :
[שנה] ה"ר יצחק עקריש (עיון מ' דוד ג' זמרא) :

[שני] מהר"ר יצחק עדאמה שקיל וסרי
בהדיה הרב המב"ש בח"א ס'
רפ"ד . ונראה שורה נכדו של הרב העקידה :
[שני] מהר"ר יצחק פאסי (עיון סלר' וז') :
[שנה] מהר"ר יצחק פארדו בר נתנאל .
הובאה תשובתו במהר"ש
ח"ג ס' צ"ו :

[שנפ] מהר"ר יצחק אב"ד מפוזן (עיון סד"ש
וכוס) :

[סס] מהר"ר יצחק פראנסני' בס' פני כשה
יש איזה תשובות מהרב זל
ונראה מפני משה ח"ב סימן ע"ו שראו תלמיד
הרב הגדול מהר"ש ז"ל וע"ש סימן מ"ח
ואי"מ :

[שסא] רב יצחק ג' פרחי (עיון עממי מלזס ח"כ) :

[שסב] רב יצחק ג' פתחיה (ע"י עממי מלזס ח"כ) :

[שסג] מהר"ר יצחק בכמה"ר צדיק ג' לב
החובר בשו"ת אהלי תם
כ"י ק"א ושאר מקומות ובשו"ת הרב המב"ש
ובשו"ת בשמים ראש בהגה"ה ס' קס"ו והוא
קרוב למהריב"ל וסוכיוו לשבח בח"ג ס' ק"ב
הובא בתשובות אבקת רובל למרן ס' קס"ה :

[שסד] במה"ר יצחק קאבאליריו (ע"י סרס לננין
כח"כ) :

[שסה] מהר"ר יצחק אכריו (ע"י מנין מ' יוסף קליר) :

[שסו] רבינו יצחק מקורביל (עיון סמודי גולס
נח"כ) :

[שסז] הרב יצחק קסחי בר מרדכי (עיון
אסכיות כח"כ) :

[שסה] רבינו יצחק קאנפאנטון (ע"י רכיוו וסלס
אכוסכ . מכר' די ליאון) :

[שסס] רבינו יצחק בר ראובן איל ברגלוני
היה בזמן הרי"ף ורביב פירוש
בפרקים

שרי בר שמואל שקורין אותו ר"י הוקן בעל התוס' היה בן אחות רשב"ם ור"י וריב"ם נכד בת רש"י ע"ש. ור"י הבחור הוא ריצב"א אחיו של רבינו שמשון משאנ"ץ וכותבים עליו ריצב"א להורות שאינו ריב"א שהוא רבינו יצחק בר אשר הלוי במש"ל (עיין רבינו יצחק בר אשר סנוי):

ועוד תמיהני על הרב שיירי כנה"ג שם שכתב דר"י שכתב החור הוא ר"י הבחור מרלא הקדמו לר"ת. והרב פר"ח שם נראה שמכנים עמו רמובת שאם היה ר"י הוקן היה מקדמו לר"ת. וזה אינו כי ר"י הוקן היה בן אחות ר"ת. וגם אם כונת הפוסק על ר"י הוקן ברך הוא להקדים לר"ת דורו אחי אמו:

ר"י בר שמואל בעל סה"ס, כתב בס' סגורו סי' יג' הערה סטור לגבי ר"י בר שמואל אינו משם ע"ש:

[שעה] הג"מ יצחק בר שמשון הכהן התן מהר"ל מפראג (עיין מהר"ל פטנא נה"ס). ועיין ויכוח מים חיים. פטנא נה"ס נח"ס:

[שני] מהר"ר יצחק י' שנגי (עיין נה"ס יצחק נה"ס נח"ס):

[שני] מהר"ר יצחק שני (ע"י מאס שניס נח"ס):

[שעה] רבינו יצחק משפירא רבו של רבינו אבינר בן צדק שמכיר הדיר

בשבלי הלקט תשובות והוראות משמו. ובשבלת קס"ב בסוף כתב משם רבינו אבינר בן צדק בשם רבו רבינו יצחק משפירא ע"ש: [שעה] הריב"ש (רבינו יצחק בר ששת) תלמיד הר"ן ורבינו פרץ

הכהן ורבינו חסדאי קרשקא כמב' בתשובותיו. וראיתי בקובץ ישן שבבוא הריב"ש לאלגור לא נהגו בו כבוד והלך לעיר לאמרי"ה ובזוזו והתריס. והרואה יראה לרשב"ץ בתשו' ח"א מסימן קנ"ח ואילך שכתב שנתמנה הריב"ש לדין ע"פ המלך ובלעדו וכו'. ויש לו תשובות ג' חלקים ומרן בב"י מזכיר תשובותיו מח"ג. ואני הצעיר ראיתי תשובות הריב"ש ח"ג כ"י והם חלק אחד מקובץ ס' תשובות הריב"ש שבידני בסדרן. גם ראיתי בכ"י פ' הריב"ש על התורה ממאמרי רז"ל ופשוטי הכתובים. גם חיבר הידושים על התלמוד ורבינו בצלאל במקובצות מביא קצת מחידושו:

הריב"ש. מהר"ם אלשקר בתשובה סימן ל"ב כתב וז"ל וגדולה מזו כתב הריב"ש

בתוס' דתשובות שלו וכו' ע"ש. ומין הקדוש בשו"ת אבקת רותב הנרפסות מחדש כתב בס' ע"ג וז"ל כבר אמרתי אליכם פה אל פה וגם במכתב לאמר כי מורי הרב הגדול מהר"י בי רב זלה"ה היה רואה תשובות הריב"ש וסומך עליהם יותר מפוסקים אחרים שבזמנו והפסד סברתו יותר מפוסקים אחרים עכ"ל: ובכר רמותי לעיל דברי ריבות שעברו בין הריב"ש והרשב"ץ וניכר מתשובות הריב"ש

בפרקים מסכת כתובות ומהם ניכר חכמתו. כן כתב הראב"ד בס' הקבלה. והוא חיבר אוהרות איוה מקום בינה כמש"ל במערכת אל"ף (ע"י לזכרון נח"ס). והרמב"ן היה ממשפחתו כמ"ש הרשב"ץ בתשובה ח"א סימן ע"ב: [שני] רבינו יצחק בר ראובן נכד הר"ף (עיין שניס דרך אלפסי נח"ס):

[שני] רבינו יצחק מרונפיר הזכר ויש לו כמה תשובות בס' שבלי הלקט ח"ב כ"י ומהם סי' מ' וסימן מ"ו. ואפשר שהוא רבינו יצחק מדופרא שכתב בתשובות מהר"ם הקצרות סי' קל"ד שיש לו תוספות:

[שני] ר' יצחק בר ר' שבתי (עיין נח"ס יענים נח"ס):

[שני] רבינו יצחק אבי רש"י (עיין נח"ס):

[שני] רבינו יצחק בעל התוספות הוא ר"י בר שמואל והוא ר"י הוקן

הוא בן אחות רשב"ם ור"ת וריב"ם והוא נכד בת רש"י והוא אבי רבינו אלחנן והיה נכדו של רבינו שמחה בר שמואל שחיבר מחזור יטרי תלמיד רש"י. וכ"כ ר"י עצמו בתשובה הכיאה המרכזי ריש מ"ק ח"ל ראיתי במחזור יטרי שיש זקני רבינו שמחה מתלמידי רש"י וכו' ע"ש. ומכאן תשובה להרב ב"ח בא"ח סימן צ"א שכתב דרבינו שמעי' חיבר מחזור יטרי ע"ש. והתימא על הרב כנה"ג ב"ד סי' ק"י אשר בתחלה חשב שר"י בעל התוס' בן רשב"ם ושוב אמר שהוא בן שמואל אחר וכן מצא בספר יוחסין ע"ש והוא דבר קשה על גדול שכמותו וכבר אנכי העירותיו בענייני בקונטרס שיווי ברכה י"ד שם סי' ק"י ע"ש באורך. ורבינו ברוך בעל התרומה תלמידו ומזכירו בספרו בשם רבינו הקדוש. ועיין במהריק"ו כוף שרש ג"ב. ובשו"ת מהרש"ל סי' כ"ט כתוב הגדולים ששמשו לפני ר"י בעל התוספות:

ראיתי בקובץ ישן כ"י שכתב שרבינו יהודה מפארי"ש ורבינו שמשון משאנ"ץ ואחיו ריצב"א המכונה ר"י הבחור תלמידו ר"י הוקן. וכתב מהר"י קולון שר"ת מקינן שמביא המרכזי היה תלמיד ר"י הבחור. עכ"ל קובץ ישן הנו':

זוהי הייתי להרב שיירי כנה"ג א"ח סימן תמ"ו סוף הגהת החור שכ' שר"י הבחור הוא בן אחותו של רבינו חם ואין זה ר"י הוקן שכתב הרשב"א עכ"ד. ועמו הסליחה דר"י הוקן הוא בעל התוס' בן אחות ר"ת. ופוק חזי במיכר קרישין הרמב"ן והרשב"א בחייושיהם בכמה דוכתי כותבים ר"י בר שמואל הוקן הידוע בעל התוס'. וכן מבואר בה' דמת צדה לדרך וכ"כ הרשב"ץ בתשובה ח"ג סימן רמ"ו

פרח שושן כובב על ספר גנת ורדים חרוב
במ"ש עליו ולעצמו הוא מציל . גם חיבר ב'
חבורים מרושעים וקראם שערי תורה שערי
אורה . גם חיבר ס' גדול משו"ת וקראו שערי
ישועה שני חלקים ושם שקיל ומרי עם רוב
רבני הדור דפקיע שבימיו :

[שפן] מהר"ר ישי אלמולי (עיין מ' מאד די
בוטון) :

[שפן] מה' ישמעאל ח' חכמן חיבר הדושים
על הש"ס ועל

הרמב"ם והזכיר מהדורשו בחידושי הגדולים
המועתיקים בתהלת ספר מעשה רקח על
הרמב"ם חלק ראשון כאשר עינד החזינה :

[שפן] מהר"ר ישמעאל חנינה (עיין ספר
מפני) :

[שפן] הגאון מהר"ר ישמעאל הכהן חיבר
ספר הזכרון בארץ מצרים שנת

הש"ג והם פסקי ההלכות בלשון קב ונקי על
סדר התלמוד וגדעם שנת קרי"ה . וכתב הרב
בהקדמתו שהוא ממשפחת טנוני .
ושמעתיו כי מראש מקדם היה כהן אהר מעיר
טאנא שנתשיב בתונים וממנו היא מצאת
משפחת טנוני . והרב שמואל הכהן והרב
יהודה בנו שהיו מרבני ירושלים עה"ק ת"ז
בזמן רבינו מהר"א יצחקי היו ממשפחה זו .

ועד היום היא משפחה גדולה מיוחדת ומיוחדת
בעיר תונים יע"א . והרב ישמעאל הכהן הנו'
החכם ראש רבני מצרים בהסכמות בשו"ת
מהרא"ה ח"ב ס' נ"ה . ויש בית הכנסת נודע
במצרים שהיה מתפלל בו הרב הנו' ונקרא עד
היום על שמו :

[שפן] ה"ר ישעיה בר אבא מרי (עיין ספר
חכ"ס) :

[שפן] הג"מ ישעיה באסן (פי' לחמי פודס נח"ס) :

[שפן] מהר"ר ישעיה ברלין (עיין רב אהר
מכנסת ד"ס וחם סו"ת וכו') :

[שפן] רבינו ישעיה הראשון כתב מסכתא זיל
סוף מסכתא זילא דאדם :

והוא רבינו ישעיה מטראני . והוא רבינו ישעיה
שכביאים הרא"ש ושכלי הלקט וספר תניא
וחזון והפוסקים . והוא הרב המחבר הוספות
רי"ד על קדושין הנדפס ר"ת רבינו ישעיה
דטראני ודלא כהה"ב וכבר על זה ידון
הקור"א דורות והש"ג ישי"ג על מהריב"ל
והיבר ספר המכריע ואני הצעיר ראיתי כ"י
ומזכירו הרב מלך ספר . גם ראיתי קובץ
תשובותיו כ"י ובס' האגור מביא מהתשובותיו
ועוד יש אתי פסקי שבת עירובין פסחים חולין
על קלף כ"י מהרב . ובתשובות הרא"ם ח"ב
ס' ל"ה הובאה תשובת רבינו ישעיה להרי"י
אור זרוע עיין שם :

רבינו ישעיה חוקן טראשן מטראני . ראיתי

הרי"ש ס' ל"ה וס' ק"א ושאר דוכתי כי רבי
דוראן שמוכר שם הוא הרשב"י ומבואר
בתשובות הרשב"י בראשון ס' קנ"ה והנמשך
ושם ס' קס"ב כתב הרשב"י הנשנתו הענינים
למוב . ובהקדמת הרב מהר"ש צדור לספר
הרשב"י אשר למטה חתמו ג"כ כל רבני
אלגזיר כתב כי הריב"ש סילק עצמו מהרבנות
להרשב"י הניה המעלה לשבת על כסא
ההוראה ע"ש :

[שפן] רב יקותיאל הדוי מוירמיש (עיין נס"י
ס' מלך וכו') :

[שפן] רבינו יקר הלוי בתשו' מהר"ם בבמה
דוכתי ובהם בתשו'

הקצרות ס' פ"א וסימן קנ"ה וסימן ק"ס :

[שפן] רבינו ירוחם היה בשנת צ"ד לאלף
השני והוא תלמיד רבינו אברהם
בן אסמעאל תלמיד הרשב"א . וגם היה רבינו
ירוחם תלמיד הרא"ש . והיבר כפר אדם ותוה
וספר מושרים . ודפדו מלא טעיות המעתיקים
כמ"ש הרל"ה בתשובה ס' ק"ט . ועתה אמת
אגיד כי בא לדידיסר מושרים כ"י ונשתוממתי
על המראה בראותי כמה טעיות והשגגות יש
ברפס :

והמנין למין קלאו בכמו ירוחם טמני . וכן כמה רבנים
מדברו בלור לספרו כמו הרב מהר"ם יונה וברכ בני אהרן
ודכוהייסו לו נתקסו טעיות של מעלה לו נאכדו סכסוכים
ומעם מועד חס' מושרים נאכר הרב נחיות חפס . ומלחתי
כמע יומי כסוכ דעם רבנותו כסם וכסל נדכ סלאש כמו
סכסוכי נקסס אחר . וכתב מהרש"ם א"ס סוף ס' קנ"ה
דענו יס לסמוך וזמר מהרש"ם :

[שפן] מהר"ר ישועה הכהן טנוני (עיין ופ
יבדך בתנ"י) :

[שפן] מהר"ר ישועה הלוי חיבר הליכות
עולם בדרכי הגמרא שנת רכ"ז וטרן
מהר"י אקרו חיבר עליו ס' כללי הגמרא ועליהם
חיבר מהר"ש אלגזיר ס' יבין שמועה :

[שפן] מהר"ר ישועה שבאבו ריע זיין היה
אחד מרבני מצרים וכן מו"ב

שנה כתב פסקים והיה מרצה אותם לפני הרב
גנת ורדים כמו שתראה בספר גנת ורדים .
והיה חתנו של הרב משה יוסף והוא השתדל
להרפסו ב' חלקים . והיה עניו וגלל מעשים
ומתנהג בחסידות והיה כופר בק"ק מצרים
ובשתמנה לדיון הניה הכפרות משום לתא
השדא כמ"ש בענינותיו בס' הקטן ברכי יוסף
ה"מ ס' כ"י אות י"ג . והיה הרב הנזכר בקי
מאר בדינים ובספרי הפוסקים ושמעתי שיהיה
הגדול מורנו שארנו כמהר"ר ישראל ואביזלה
היה משבחיו שזל הרוב בפסקיו מכון אל האמת
והליבה כמותו . ושקיל ומרי עם חמיו הרב
משה יוסף וגם מורנו הרב הגדול שארנו מהר"א
יצחקיזלה"ס ורע אברהם . והוא חיבר ס' :

ל"ב. ועיין מאי דכתיבנא בעניוהין לקמן במערכת השיו"ק בס"ד (עין שלטי הגבורים נח"צ). וראיתי בכ"י פסקיו לכל סדר מועד וכל סדר נשים וכל סדר נזיקין וברכות הלכות קטנות וחולין וכתוב שם פסקי רבינו ישעיה בן אליה ושם מביא מפסקי מו"ה תדיר :

[שצח] מהר"ר ישעיה ממראני (עין מ' יוסף מראני) :

[שצח] מהר"ר אורלאי (עין מ' אהרנסט אורלאי נרי מרדכי) :

[שצח] מהר"ר ישעיה הכהן (עין מ' אהרנסט אורלאי ממרוקו) :

[שצח] מהר"ר ישעיה הלוי מבראד (ע' מגד פישות נח"צ) :

[שצח] מהר"ר ישעיה סגל הורוויץ הוא הקדוש הכפירסם בתפוצות

ישראל היה אב"ד בק"ק פראג ובק"ק הראשיות שבאשכנז. ועלה לעיר הקדש ירושלים ת"ז וה"ל צער שם מתגרת צר הצורך על הארץ ככתוב בספר חרבות ירושלים ועלה לעה"ק מכריא טוב"ב והיתה מנותו ודלא כמ"ש בס' קורא הדרות דף מ"ז ע"ב והרב חיבר חבור על כל המדרכי ומקורב נרפס בגדי ישע על ס' מועד. וחיבר הגהות על ספר עמק ברכה ברכת אברהם הגאון אביו. ובעה"ק ירושלים חיבר שער השמים בכוונות התפלה. וס' שני לוחות הברית חבור גורא וגדול כלול בפרד"ס וחיושי דינים ובללים ומוכר וכל סדר קדושה. והרב הן בעורנו בעה"ק ירושלים חסם בהסכמת ס' אור החמה למו"ה יוש אצלי חתימת ידו הקדושה :

מהר"ר ישעיה סג"ל הורוויץ הגאון החסיד בעל של"ה בן הגאון מהר"ר אברהם הנו" בכל הארץ יצא קו ההלכה וקדושתו וקדושת משפחתו הרמה והנשאה הפלא ופלא מיוחסת ומקדשת כאשר כתב הגאון מהר"ר שעפסת בנו של הגאון בעל של"ה בצוואתו הנרפסת בסוף יש נוחלין דפוס אמשטרדם :

הגאון בעל של"ה בא לעה"ק ירושלים ת"ז שנת שפ"ב יום הששי סדר מה נורא המקום הזה זה שער השמים וכפני זה קרא החבור שער השמים פירוש וסדרות התפלה וגם השם"ם ניממ' ישעיה. ונרפס ב' פעמים באמשטרדם ובפרוס ראשון יש שם הסכמה מתגאון בעל ב"ח ומפליג בשבחו. ושם הסכמת הגאונים הרב ת"יש והרב סה"י ורשע קראקא ושאר גאונים בתוך זמנו ואחר זמנו :

כתב בסדר הדורות דף קכ"ט פ"ג שמהל כתיב הסדר ר' לוי מסנולק שכתבון בעל שלם סיס נמת רוח ולק כל פסקיו רוס וויין חזן ממונה. וז"ל מסנולק הסס סוף ישעיה נאסר ריח בן אהרנס סלוי עכ"ד. וסוף פ"ג נאסר וסוף ר"ח בן אהרנס לוי וסוף סוף :

ואני שעתה משרד זקן וגדול בתורה שקבל סכמת אמר נכבד הסדר מס' שמהל מסק פראשבורק נאסר פראש

עוד להרב ול בכ"י מלבר מה שזכרתי לעיל : פסקיו ליומא כתובות גיטין נדרים קדושין נדה זבחים מנחות תמורה כריתות מעילה תמיד. ופסקי קדושין הם פסקי הלכות קצת בהרחבה ואין להם יחס עם תוספות רי"ד דקדושין הנרפסים. ונראה שהרב ז"ל חיבר חידושים על התלמוד ופסקי הלכות. ובתלמוד חיבר כמה מהדורות כמ"ש במסכת קדושין הנרפסת עם הרישב"א ותוספות רי"ד. גם ראיתי בכ"י פסקי הלכות קטנות להרב ז"ל ע"ד הר"ף. ועוד ראיתי נמוקי רבינו ישעיה כ"י על החומש ושם משיג כמה השגות על פי רש"י בחומש (עין נמוקי החומש נח"צ). באופן שהרב ז"ל הפליא לחבר כמה וכמה חיבורים. תוספות על התלמוד כמה מהדורות ופסקי הלכות והשובות ויתר חבורים. ולא נרפס כ"א תוספות רי"ד דקדושין. ומקורב נרפס ס' המכריע וקצת חידושי תענית. אחר זה ראיתי עוד פסקי הרב ז"ל לכל סדר נשים ונדה בקובץ אחד. ובסוף הספר כתוב וז"ל אני דוד בן הרב רבנא ישעיה זצוק"ל מודה ביום זה שהוא ב' בשבת יום הששי לאחר אב שנת חמשת אלפים ל"ב לבריאת העולם שקבלתי מיד ר' יצחק בר רבי שבתי מעיר קפואה שלש אנקיות זהב עריים מעריים טובים של סקליאה ומכרתי לו בהם ס' מועד כל וס' נשים כלו עם נדה כלם מפסקי אבא מרי וכתבתי פה בידי להיות לו לזכות ולראיה. והכל שריר וברור וקיים :

רבינו ישעיה הראשון ממראני הוא ניהו דמוכר הרב שבלי הלקט בח"א וח"ב. וזה פשוט וברור אצלי כאשר ראיתי פעמים רבות בכמה ענינים. וראיתי להרב שירי כנה"ג בא"ח סי' ש"ך הגהב"א את ה' שכתב ולדרי חזי לי שהרב יאשיה שכתב בשבלי הלקט צ"ל הרב ר' ישעיה והוא ריא"ז או זקנו שנקרא ג"כ הרב ישעיה עכ"ל. ועמו הסליחה כי במאי דעסיק הרב בדין הסוחט לימוני" בן כתוב בהדיא בשבלי הלקט הנרפס דף י"א ורבינו ישעיה כתב ע"ש. ומ"ש שהוא ריא"ז או זקנו אין כאן ספק דרבינו ישעיה דמיתיה הרב שבלי הלקט הוא רבינו ישעיה הראשון הזקן ולא ריא"ז כמו שכתבנו. ומדדומה לי שכתבתי במ"א שהרב כנה"ג לא הגיע לידו שבלי הלקט הנרפס וכ"ש כתיבת יד :

[שצח] רבינו ישעיה אחרון הוא ריא"ז שמביא בשלטי הגבורים וכתב מכתבו ז"ל שם הוא ממש זיכר פולס דאס. והוא נכדו של רבינו ישעיה הראשון. ומ"ש ברברי ריא"ז שבעה"ג מו"ה הא מרזקני הרב. וכן כתוב בפירוש בשלטי הגבורים ריש ברכות וכ"כ הרב כנה"ג בח"מ סי' מ"ו הגהב"א אות

[תנח] מהר"ד יששכר (בער) אב"ד רקק
גוריצאיה במדינת פרויל .

תלמיד הרב סמ"ע כמו שכתבתי בתשובותיו
סי' ל"ב ותלמיד מהר"ם יפה בעל הלבושים
כמ"ש בספרו בכמה דוכתי . חיבר תוספות
על התלמוד במקום שלא נמצא תוספות וחיבר
שו"ת וקרא ספרו באר שבע . ומבואר בהקדמתו
שקרא התלמוד וספרא וספרי ומכילתא וספרי
הראשונים . ושי"ח החבור לעה"ק צפת אצני
נאוני עולם והכנימו עליו כמבואר בספר הנז'
ומכללם מהר"ם גאלאנטי ומהר"ח רופא ומהר"ד
סלימאן ומהר"ר מסעור אוולאי . גם מהר"ם
יפה רבו והרב קרבן אהרן ושאר רבני הדור
המכנימו עליו . ובתשובותיו תמצא שרב גדולי
תרומה שקול ומרי עמו כהלמד אצל רבו .
ובסוף ימיו קבלוהו לרב בק"ק אשכנזים אשר
בצפת ת"ו וחיבר ס' צדה לדרך עה"ת וכתבי
הרבנות שם בס' צדה לדרך . אך בעוה"ז
ברוך הלוכו היה קרב קרבן לה' ועלה לשמים :

[תנח] רבינו יששכר הלוי בר יקותיאל (פי)
קדור סי' סתומה נחמ"ד :

ואלה שמות הגדולים הכאים בו ברת' ולא נודע
לי בשמם הצריז לסדרם במקומם כפי הראוי
והצתתם בסוף האות , וכן באות ל' ס' ושי' .

[תכס] ר"י מאורלינש (עיין פנח רוא נפ"ס) :

[הל] הר"י נ' יחייא בפסקיו פרק המפקדון
כתב סדר הדורות דף קע"ז ע"ב

משם פרח שושן . ובפרח שושן ראיתי שהביא
שם דברי מהר"ד תם ובתוך דבריו הזכיר דברי
הר"י נ' יחייא בפסקיו ע"ש :

— מהר"י הכהן מנוגי (עיין בני יוסף נפ"ס) :

[תלא] מהר"י לומברוזו (עיין פנח"ס מנאט) :

[תלב] מהר"י לינגו (עיין מ' שמואל שער אה"ס) :

[תלג] מהר"י נ' מניר בסוף שבועת הרינין .

בלשון הזה כתב מרן הקדוש

בב"י ח"מ סי' צ"ב . וב"כ מרן ב"ד סי' רכ"ח

וכן מצאתי בשיטת הר"י מניר . וכי הרב כנה"ג

שם הגהב"י אות קצ"ו שהרב משפט צדק ח"ב

סי' ס"ו הבין שהוא מדברי הרשב"א ואינו כן

שכיים והוסף הרא"ה . והרשב"א אינו מוכיח

הרא"ה ב"ש לר"י מניר המביא דבריו אלא הם

דברי מרן ע"ש עכ"ל הרב כנה"ג . ובכלל

דברי הכנה"ג בהפיסת לשון מרן כתב בדברי

מרן וכן מצאתי בתשו' הר"י נ' מניר והוא מ"ס

כי בב"י כתוב בשיטת הר"י נ' מניר . והוא

ע"ד שכתב בה"מ סי' צ"ב הנזכר ועתה ראיתי

בתשובות הריב"ש סי' שצ"ו הזכיר רבינו

יצחק מניר נ"ר . וקרב לשמוע שהוא הר"י

מניר שהזכיר מרן וצדקו ודברי הרב כנה"ג

שהשיג על הרב משפט צדק סי' רכ"ח

הנהת

שנה . ומורנו הרב מהר"א יצחקי ולה"ה היה
מר שניו והתנו . ומתלמידיו היו חתנו הרב
החסיד מהר"ר מלמד והרב מהר"ר אברהם
קשמיל . ואחרי מופלג מפשטת הרב מאשר
נמצא מכתבי הקדש הרפים רב אחאי בנו הי"ו
ס' אורים גדולים . ומורנו הרב הנז' היתה
מנותתו כבוד זקן ושבע ימים באייר שנת
התצ"א הנצב"ה :

[תני] מהר"ר ישראל הזקיהו באסן (עיין
מלמד מרדכי נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל במ' חיים בנבנשת
(עיין מ' חיים בנבנשת) :

[תני] מהר"ר יעקב אלגאזי הרב
החסיד אב"ד ור"ם בעה"ק

ידושלים ת"ו חיבר שמע יעקב שארית יעקב

נאות יעקב מדרושים נחמדים ומתוקים ושו"ת

בתחלת נאות יעקב . ארעא דרבנן . אמת

ליעקב . ועוד לו הרבה חבורים בכ"י ביד הקדש

בן יא"ד הרב המופלא ח"ק אב"ד ור"ם בעה"ק

ידושלים ת"ו ונפסם ס' גט מקושר להרב בנו

נז"ל בס' נאות יעקב הנז' . והרב מהר"י ז"ל

הנז' מר אביוהיה נכדו של הרב הגדול מהר"ש

אלגאזי בעל יבין שמועה וכו' :

[תני] מהר"ר ישראל כעבון הביאו בחלק

ר' מהתשב"ץ טור הראשון סי' י"ב :

[תני] מהר"ר ישראל מאיר מזרחי (עיין נז'
המורנו נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל בר מאיר די קוריאל
(עיין מ' שמעון במ' יחיאל קאכטילאף) :

[תני] מהר"ר ישראל מזרחי בן הגאון

הרא"ם יש לו תשובה בתשובות

אבקת רוכל לכוך ז"ל סי' ק"פ ומרן השיב

עליו בס' קפ"א ושקול ומרי עם הרב מהר"א

מרוזים צרפתי הרב המחבר ברכת אברהם :

— הרב ישראל נאנארה (עיין זמירות ישראל
נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל נרבוני (עיין מ' נפסם
נרבוני) :

[תני] מהר"ר ישראל נתן (עיין גמלה נפ"ס
נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל מרוק (עיין מ' מלחם
נפ"ס) :

נפ"ס . ועיין מ' נפ"ס אשכנזי כי אולי

זכ סוף :

[תני] מהר"ר ישראל פואה (עיין מ' חיים
נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל קמחי (עיין נפ"ס נפ"ס
נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל מקרמזיר (עיין נפ"ס
נפ"ס) :

[תני] מהר"ר ישראל בן בהר"ר שבנא שקול

ומרי בתשובות מור"ם סי' כ"ה

ובמדריות יאנה על פמורת אביו ע"ש באורך :

שמים ובקי בתלמוד ומדרשים והיו בדרור גדולים וכו' עיין שם :

[הלל] מהר"י סמומ (עיין מהרש"ם) :

[הלל] מהר"י פויזמו (עיין קלור ראשית חכמה בח"ב)

[הלל] מהר"י ק' פלמ (עיין רבינו אברהם אב בית דין)

[הלל] מהר"י קרמי (עיין סג"ע נתנאל טראנטו)

ב

קונטרס אחרון

[א] כר' שם חכם. כתב הרב באר שבע דרש"י פירש שם חכם וכתב סדר הדורות דלא מצא בן ברש"י ולא זכר דכן כתב רש"י בניטין סוף דף פ"ה :

[א] רב כהן צדק גאון הזכירוהו רבותיו בעלי התוס' מסכת סוכה דף נ"א :
[ב] מר כהן צדק הביא תשובתו בשבלי הלקט שבלת רע"ה ואפשר דאיהו ניהו רב כהן צדק גאון שהביאו התוספות והמרדכי :
[ג] מהר"ר כליפה מלכה מק"ק אנאדיר (עיין קצ' וקצ' בחי'ב) :

ג

[ד] רבינו ליאונטיץ (עיין רבינו נחמס מלמד סגולת) :

[ז] מהר"ר ליב אופנהיים (עיין מחמס יכודס בח"ב) :

[ח] מהר"ר ליב אביד וריס דקק בוסק (עיין נח אריס בח"ב) :

[ט] מהר"ר ליב במ' יוסף רופא (עיין קול יכודס בח"ב) :

[י] הג"מ ליב אביד דקק מיץ (עיין טורי אבן . שג"ס אריס בח"ב) :

[יא] מהר"ר ליב סאראוואל אחד מרבני וויניציאה הקרמונים בזמן הרב

באר שבע והרב גדולי תרומה והרב מהר"י הלוי ויש לו איזה תשובות בס' באר שבע

ובשו"ת מהר"י הלוי . ומורנו הרב מהר"י הכהן בתשובתו הובאה בס' משאת משה חלק א"ה

בפסק עיגונא של שמאל קארו מרח לישב דברי הרב מהר"ר ליב הגו' באורך וברוחב כי

השב"ח השביח למעלת הרב הגו' ע"ש :

[יב] מהר"ר ליב סג"ל הורוויץ (עיין מחניטת סג"ל בח"ב) :

[יג] החסיד ר' ליב מסלוצק (עיין מ' יטעיס סג"ל סורוויץ ד"ס כחם בסדר הדורות וכו') :

[יד] מהר"ר ליב פוחאוויצר (עיין דברי חכמים בח"ב) :

[טו] מהר"ר ליב פינסק (עיין דמיון אריס בח"ב) :

[טז] מהר"ר ליב בנו של הרב שער אפרים יש לו הגהות בספר שער אפרים

וזאת ליהודה וקונטרס אחרון שם יש לו כתבים אחרים

[א] מהר"ר לוי אשכנזי (עיין בית סג"ע בחי'ב) :

[ב] רב לוי בן גרשום בן בתו של הרמב"ן חיבר פי' הכ"ד ושאר

ספרים והוא קרוב להרשב"ץ ובתשב"ץ ח"א סימן קל"ד בהגה"ה שם אתה מוצא הקרבי"ם

הללו שיש להרשב"ץ עם רלב"ג . ולא כס' קורא הדורות שכתב שרלב"ג אבי אמו של

הרשב"ץ עיין שם ובספר יוחסין . והרשב"ץ חיבר ספר לית חן הגהות על פירוש התורה

לרלב"ג :

[ג] מהר"ר לוי ק' חביב בר פלוגתיה דמהר"י בי רב בן הרב מהר"י ק'

חביב והוא מיוצאי טפרד ובא והיה רב בעה"ק ירושלים רבות בשנים . חיבר ספר תשובות

ובסוף קונטרס הסמיכה דף ש"ה ע"ד כתב אם היה בחיים הרב מהר"ר אליה מורח שהיה

מוכה אותי תמיד שכמעט היה חותם על דברי בלי שיראה אותם עכ"ל . ושקול וטרי

עם מהר"א טריוויס צרפתי ומהר"ש חכם הלוי . ומהר"ד בתשובותיו שקול וטרי

על דבריו

[ד] מהר"ר לוי טיליוו חתנו של הרב מהר"ר אברהם אליגרי כס"ש בספר לב

שמש . והביא תשובת מהר"ר לוי הגו' הרב פ"מ ח"ב סימן ס"ו והרב המהרר משיב לו

סימן ס"ח :

[ה] מהר"ר לוי אביד ור"מ דקק קאדני (עיין טעמס רחש וטעמס ספארת בחי'ב) :

והיה חפיד שבכחונה וראיתי לו ד"ל הגהות כ"י וה"ל חבור על התורה מאביו הגאון ונקרא כהנה אפרים ומחנה יהודה לו ז"ל ונאבדו. ובנו הרב מהר"ר יידיה הכהן חתנו של מורנו הרב מהר"א יצחקי ויש לו פ' תשובות בספר זרע אברהם למורנו הרב הנז' בח"מ. וראיתי לו ספר א' מתשובות ולשונות כ"י :

[י] מהר"ר ליווא (מפראג) היה אב"ד במדינת מעהרין עשרים שנה ואח"כ אב"ד וראש ישיבה בק"ק פראג. ושם בעודו בפראג דבר עם הקיסר והסביר לו פנים יפות. ואח"כ היה אב"ד בק"ק פונון. יהרב תי"ט קורא אותו רבינו הגדול. וחיבר גור אריה על רש"י בחומש וס' גבורת ה' וס' דרך חיים ועוד חבורים אחרים. ובצמח דוד הביאו שנת שג"ב והאריך לספר בשבחיו :

מהר"ר ליווא מפראג נודע בשעריו שמו וחיבר כמה ספרים ככתוב בח"א ובח"ב (עיון למל ונח"כ). והגאון מהר"ר נפתלי הכהן בתשובתו הבאה בשו"ת הגאון מהר"ר צבי סי' ע"ו כתב אביו זקני מהר"ר ליווא מפראג אשר שמש ברוח"ק כמפורסם. ואני הדל קבלתי מרב אחד אשכנזי מעשה נורא שעשה על ידי מה שגילו לו מהשמים. ומה נמשך שדבר עם הקיסר ביחוד כמו שעה וחצי ועשה לו כבוד גדול כמו שכתב בס' צמח דוד. ולעת זקנתו רצה לילך לפונון ואח"כ הלך לקראקא והיתה מנתתו כבוד שם בקראקא.

שג"ב והאריך לספר בשבחיו :

מהר"ר ליווא מפראג נודע בשעריו שמו וחיבר כמה ספרים ככתוב בח"א ובח"ב (עיון למל ונח"כ). והגאון מהר"ר נפתלי הכהן בתשובתו הבאה בשו"ת הגאון מהר"ר צבי סי' ע"ו כתב אביו זקני מהר"ר ליווא מפראג אשר שמש ברוח"ק כמפורסם. ואני הדל קבלתי מרב אחד אשכנזי מעשה נורא שעשה על ידי מה שגילו לו מהשמים. ומה נמשך שדבר עם הקיסר ביחוד כמו שעה וחצי ועשה לו כבוד גדול כמו שכתב בס' צמח דוד. ולעת זקנתו רצה לילך לפונון ואח"כ הלך לקראקא והיתה מנתתו כבוד שם בקראקא.

[א] לוי"ה לפעמים רש"י בתוך דבריו כותב לוי"ה. ובשה"ג חלק א' מערכת יו"ד אות ח' (עיון רכינו יתקן לוי"ה קר וכו') כתבתי משם הרב המופלא ח"ק כמרה"ה נ' עמר ז"ל שקיבל דכונת רש"י ז"ל דפירוש זה הוא מרבו רבינו הלוי. ויש מי שאמר כי לוי"ה ר"ת למורנו ורבינו יצחק הלוי :

בבחרותם. והרב מהר"ש אלגאזי למד בישיבתו. וחתנו מהר"ר ישי אלכולי ושקל וטרי עם הרב כנה"ג בתשובותיו הגדפסות :

[ז] רבינו מאיר בר ברוך (פ' מסה"ס מרענונגר) :

[ח] מה' מאיר ברזילי רב טובהק בעה"ק צפת ומזכירו הרב המנ"ץ בזבח השלמים :

[ט] מה' מאיר גאביון אחד מרבני מצרים הקדמונים בזמן מהריט"ץ ומהריק"ש וסיעתם וראיתי בארץ מצרים קובץ תשובותיו בכ"י באורך. והזכיר תשובותיו הרב גנת ודרים בריש תשובותיו לאבן העזר. ושקל וטרי עם רבני דורו ומכללם הרב החסיד מה' חיים כפוסבי בעל הגם זלה"ה :

שכס דין ונסתמא וסיו מננים עליו שחיו לקח שוחד ואמל בתוך קהל ועדה כי שמע דנת רבים יהודי יעניני שלקח שחד ואם סאמח לחס כן יכיס תמיד פענן ויכסנו ואם סוף נוסר מאד כוס יאיר עיני כלאכנס ונתקנס סתלמו כסלו נרו. ויאני

מ

[א] רבינו מאיר (בע"ס המאורות) (עיון ספר סמאלוס בחי' :

[ב] רבינו מאיר אבואלעפאי (עיון רבינו מאיר כר סודרוס) :

[ג] הרב מאיר אב"ד דק"ק אימינגען (ע' מאור סקטן נח"כ) :

[ד] רבינו מאיר מאינגליטיירה (עיון רבינו סמאלוס) :

[ה] מהר"ר מאיר אשכנזי נכד אחות הרב ש"ך אב"ד בק"ק אייונשטאט

חיבר פנים מאירות שו"ת וחידושי הש"ס ד' חלקים ומקורב גרפס כתנות אור על התורה להרב ומחבר לו אור חדש להרב החריף המופלא נכדו. והיתה מנתתו זקן ושבע ימים סיון תק"ד :

[ו] מה' מאיר די בוטון חיבר כמה חבורים ולא גרפסו אלא קצת מתשובותיו וה' גימי מהרימ"ט ומהר"ש ש' וילייסיר ורבינו דורם ושקל וטרי עם הרב כנה"ג והרב פני משה

תמימה ולחכמה פנימית נעלמה. וכבר כתבנו במערכת למי'ד שהרמ"ה חיבר ספר ע"ד האמת הכי קרא שמו ס' לפני ולפנים (עין זה בח"ב) : הרמ"ה, מחדש נדפסו חרושי הרמ"ה על ברתא שני קובצים באריכות גדול והיא המהדורא ארוכה כי הרב ז"ל חיבר שני מהדורות ארוכה וקצרה והיה בשנת תתק"ס.

וכבר בענייני הארכתיו בזה לעיל ושם נאמר דהיה ג"כ מקובל גדול. ומחדש נדפסו פסקיו לסנהדרין. ועמ"ש לעיל בסמוך לך נא ראה :

[יג] הרב ר' מאיר מטרנקטאלייש (עין ספר סעור בח"ב) :

[יד] רבינו מאיר הכהן (עין ספר סעור בח"ב) :

[טו] מהר"ר מאיר כ"ץ אבי הרב ש"ך (עין גמרת אנשים בח"ב) :

[טז] הרמ"ך שמביא רבינו בצלאל בשיטות המקובצות הוא רבינו מאיר הכהן מטרנקטאלייש. ובאו לידי הצעיר חידושי גיטין כ"י מיוחסין להרמ"ך :

[יז] מהר"ם (מאיר) מלובלין חתנו של הגאון מהר"ר יצחק הכהן חתן הגאון

מהר"ל מפראג חיבר מאיר עיני חכמים על הש"ס ושו"ת והיה בזמן הרב הלבוש שנת ש"ע :

[יח] רבינו מאיר הלוי (הרמ"ד) (עין רמ"ג מאיר כ"ד ספר סעור בח"ב) :

[יט] מה' מאיר מזרחי אחיו של הרב מה' משה מזרחי הרב המהבר שו"ת פרי הארץ ג' חלקים וח"ג לא נדפס. גם חיבר ס' גדול בכמות ואיכות מדרושים נחמדים והוא בכ"י וקרא לו שם תפארת ישראל והרביץ תורה ותלמידיו היו גדולי הדור :

[כ] מה' מאיר מלמד כגליל המוריאה בן הרב מה' שם טוב המחבר ס' כתר

שם טוב תלמיד מהר"י ז' עזרא הרב המחבר עצמות יוסף והיה בזמן מהר"ש ומהר"ש חיון וסיעתם. וחיבר ג' חלקים משפט צדק וח"ג לא נדפס. וע' בס' הורת חיים למהר"ש ח"א ס' ק'. ובמשפט צדק ח"ב ס' ל"א חתם מהר"ש על תשובתו ונכראה שתוכף נפטר מהר"ש כמ"ש מהר"ש חיון שם בחתימתו כי מרים הם בסילוקו של צדיק מהר"ש :

[כא] רבינו מאיר המעילי הזכירו הרב"ז בתשו' דפוס ויניציא ס' :

קס"ה וע' בשו"ת ח"א וח"ב (עין ספר סעור בח"ב) :

[כב] רבינו מאיר בר משה כמה תשובות ממנו ז"ל מביא הרב שבלי הלקט בח"א וח"ב כ"י :

[כג] רבינו מאיר בר משה היה רבו של הרב שבלי הלקט כמ"ש

ה' ספר ראיו חתומתו כשם כני נהור וס' חוס פאומד וכמעט אין החתומות נכרות כמו של ר' ח'ס. וראיתי חתומתו אח"כ ס' כני חוס כסופי כתיבה מלאכה. ועד סיום כל הכנסה לסקר על קברו נעשה. תלמי'ם וזכותו יגן עלינו :

[י] מה' מאיר ז' גבאי (עין דרך אמונה בח"ב) :

[יא] רבינו מאיר חתנו של רש"י אביתן של גדולי עולם רשב"ם ור"ת וריב"ם חיבר חוספות על התלמוד. וכן ראיתי בספר הישר כ"י לר"ת שמוכר תוס' רבינו מאיר אביו. ובתשו' ר"ת הביאה בס' שבלי הלקט כ"י שבלת כ"ח. ובנדרס כלל א' ס' י"א כתב ר"ת קבלתי מאבא מאיר שקיבל מריבותיו והם גאונים לות"ר וכו' :

[יב] רבינו מאיר בר מנחם הלוי ממולשולא חברו של הרמב"ן כנראה

מכתב אשר כתב להרמב"ן והוא באגרות הרמב"ם והוא הרמ"ה אשר השיג על הרמב"ם לפני חכמי לונלי כמ"ש הרב מגרל עוז פ"ח דתשובה וכן רמז בכתב הגו'. והוא רבינו מאיר אבואלעפאי שמוכר הרשב"א בתשובה ס' תתקט"ז ובחידושי הביא הרב המגיד פ"ב דשכנים :

וראיתי להרב כמהר"ר שלמה אלפרנטי אחד מרבני מצרים הקדמונים שכתב בתשובה כ"י ז"ל והרב רבינו מאיר אבואלעפאי הלוי ז"ל ממשפחתו ומבית אבי כתב בחבורא ידיה דעביר לכוליה תלמודא ושמיא דחיבורא פרטי פרטין כתב פ' חוקת וכו' ע"ל. ויש בידי הצעיר פרטיו להוריות ואבות על קלף ישן כ"י וכתוב בהם שחיברם באיר וסיון שנת ד' אלפים תתקס"א וקראא פריטי הוריות ופריטי אבות :

דע דבתופסי הרא"ש הוריות מביא הרבה חרושים מהרמ"ה ולא מצאתים בפריטי הרמ"ה כ"י שבידי. ולכן כחבתי אני הצעיר בספרי הקמן שער יוסף דף ל"ג ע"ג דפריטי הרמ"ה אינו הרמ"ה שמוכר הרא"ש. אך עתה דקדקתי וראיתי שקצת מרבני הרמ"ה שמביאים בפ"ג הרא"ש וזכר עין יעקב הנה הנם בפריטי הרמ"ה שבידי. ובשכתבתי אני ההוריות על רוב פ"ג ההוריות לא הוה בידיא פריטי הרמ"ה ולכן לא דקדקתי בדבר. והשתא פשיטא לי דהוא ניהו הרמ"ה שמביאים הרא"ש והטור רק שהרמ"ה חיבר שני מהדורות אחת קצרה ואחת ארוכה כמ"ש בפ' הרב צדה לדרך למהר"ם ז' וזה בהקדמתו ולכן אנא דאמרי דפריטי הוריות שבידי הם המהדורא קצרה. ומה שמביא הרא"ש הוא מהמהדורא ארוכה אשר בה האריך בקושיות והיות. והרמ"ה הוא תלמיד רבינו יצחק כווינא אור זרוע. וכתב הרב ספר יוחסין שעלה לשמים שנת חמשת אלפים וארבע וכתב בס' שושן סודות כ"י שהרמ"ה זכה לתורו :

שאלת המידע למחן ככתוב בספר תמיד מביא :

ומראש מקדמי אר"ש וממרב"ר קרמ"ת עתה שלחתי את ידי שלוח הק"ן נהג באר"ש ואמר עם קני להעמיד דבר על בוריו מאשר רבנן בתראי אחד הרואה יראה נכונים הם באר"ש אי מהר"מ מרוטנבורג מר ניהו מהר"ם בר ברוך וחד גברא רבא הוא אודילמא תרי הוו ובנויהם יתנו עדיהם גם שניהם שני המאור"ת מר ניהו רבה דהרא"ש ומר ניהו רבה דהמרדכי והלא כה דברי :

כי אזכרה ימים מקדם כד הוינא טליא קרבת על חד מן קאמיא מורנו הרב שארנו גדול בדורו מהר"א יצחקי וזה ה' בספרו הנכבד זרע אברהם אשר נראה בעליל לארץ מקרוב וזהו היות ב"ד ס' ג' דף ל"ד ע"ד פוס ממלל ברבנן כי הש"ג ישי"ג על תרי גברי ברבני מאריות גברו הרב נתיבות משפט דף רס"ג והרב מוצל מאש ס' ל"ה הרבנן סברי דמהר"ם מרוטנבורג איהו גופיה מהר"ם בר ברוך. ועל שניהם הוא אומר דלא צדקו יחדו וקושטא דמלתא דרבו דהרא"ש הוא רבינו מאיר מרוטנבורג הלוי ומהר"ם בר ברוך הוא אחר רבו של המרדכי עכ"ל. וגם ראיתי להרב פרי הארץ ח"א ח"מ ס' י"ג דף ע"ו ע"א שכתב דמוכח מרברי ספר שלשלת הקבלה דתרי הוו. וגם מורנו הרב הנזכר תלי וזיניה ברבני הונן ספר יוחסין :

וכזה ראיתי להרב יד אהרן נר"ו בא"ח ס' קס"ה שכתב דלא קשיא מ"ש הסור שם משם מהר"ם מרוטנבורג למ"ש ההנחות מיימוניות והמרדכי משם מהר"ם דהאי מהר"ם לאו מהר"ם מרוטנבורג הוא אלא מהר"ם בר

ברוך וכן כ' בתשובותיו אות באות עכ"ל : ואנא בריה קלה אמינא ולא מסתפינא דהעיקר כמימר קרישון הרב נתיבות משפט והרב מוצל מאש אמירה נעימה. דמהר"ם מרוטנבורג גם ברו"ך יהיה והוא באחד חד שמא. אחד מאיר לארץ שם עירו וגם הארמה מתרבק בברו"ך אב"א שם אביו אב בהכמה. והא מילתא יוצאה בהינומא. למאיר ובא ברה כחשה אשתמיט מנייהו והיה העל"ה. אכמבאה רספר"י תורה שלמה. וגדולי הדורות אשר ברמה. זה יצא ראשונה מפי אריה דבי עילאי מהרלנ"ח בתשו' סימן ק"ל כתב דהרא"ש והמרדכי והרב הגה' מיימוניות במעמד שלשתן תלמידי מהר"ם. והאת שנית אשר דבר משה גדול הדור מהר"ם אלשקר בתשובה ס' ל"ג כתב מהר"ם בר ברוך מרוטנבורג. ועוד בה שלישיה אוריין תליהאי פוס בדתא מרן בית יוסף המלמדנו להועיל לא במקום אחד ולא בשני מקומות דמוכח מניה הכי כי ברבים היו דתרי בא"ח ס' קס"ה רמי מ"ש הסור

בשם

כמ"ש בשבילת קס"ב ובשבילת רצ"ו. ועמ"ש בח"א מערכת צ' אות י"ד ובשם הגדולים ח"ב דף קב. (שיין רבינו דקוס ב"ר אברהם הכופר) : [ג] הרב ר' מאיר בן הר"ר נתן (שיין סי' סעז נה"כ) :

[גה] מה' מאיר עראמה בן הרב מהר"י עראמה בעל עקידת

יצחק חיבר פירוש תהלים איוב ונרפסו וכתב בספריו שחיבר פירוש התורה. ומוכיר להרב הג' מרן בבית יוסף ועיין בשו"ת מהרשד"ם ח"מ ס' רכ"ה ובס' תורת חיים שו"ת למחרת"ש ח"א סוף סימן כ'. וכתב בהקדמת פי' תהלים שהיה מסרסמא ואביו הרב ז"ל נפטר בנאפולי סיד אחר הגרש ונקבר שם. ובשנת רנ"ה נתגרשו מעיר נאפולי ובאו לשלונקי :

[ט] מהר"ם (מאיר) מפאדובה התנו של מהר"א בן מהר"י

מינץ וחבר שו"ת והדפיס הרמב"ם שנת ש"י והגיה בו הגהות ולפעמים אומר בב"מ כתב הרב המניה וכונתו על הגהת מהר"ם פאדוב"ה. וספר הרמב"ם עם הגהותיו לא ראיתיו אך נראה שמה שהשיב הרב"ז בסוף תשובות חדשות על הגהות אחד מחכמי הדור כונתו על הגהות מהר"ם מפאדוב"ה הג' (ואחר זמן בא לידי דרמב"ם עם הגהות מהר"ם מפאדוב"ה ז"ל ובאשר דמיתי כן הוה דהרמב"ז עליה קאי). ומהר"ם הנזכר חיברו של הגאון מה' שכנא ושניהם מתלמידי מה' יעקב פולאק ושקול ומרי מה' פ' פאדוב"ה ובנו מהר"ר יהודה עם רבינו מור"ם בעל ההגה"ה בתשובותיו. ונתבקש בישיבה של מעלה מהר"ם פאדוב"ה שנת שכ"ה :

[נ] מהר"ר מאיר פאפירש איש ירושלים ת"ו תלמיד הרב ישראל

אשכנזי והרב המקובל יעקב צמח חיבר מאורי אור ערכי הכנויים לדעת רבינו האריי זצ"ל. ואני ראיתי בכ"י קצת חבוריו. אור זרוע על עין ההיים. אור פני מלך כוונות התפלות. אור נר בגלגולים. אור צח בהשתלשלות. מתוק האור פ' עין יעקב ע"ה. אור רב פי' הורה לתפילא כי רב הוא. ושמעתי כי חיבר ספרים מ"ל אורות. וכתב גיסו הרב נתן גושה דנח נפשיה דרב אדר התכ"ב :

[נח] הר"ם מאיר פרנקל בן הרב קיקין דיונה היה חכם ב' הכמית

ככתוב בעין יעקב כתנות אור דפוס ראשון סוף חגיגה ושם נאמר שהיה מגוערש"י נאחו בסבך משפחות המיוחסות ע"ש :

[נט] מהר"ם (מאיר) מרוטנבורג תלמיד רבינו שמואל ורבינו

יצחק מיינא אור זרוע. ונתפס מהר"ם ונח נפשיה בבית הסהר ישי"ז וזה וזה נדכס כמו

בשם מהר"ם מרוטנבורג אמאי דכתבי הגמ"י ומרדכי בשם מהר"ם. ובח"מ סי' שפ"ח כ' זאת אשר השיב הר"ם מרוטנבורג ומייתי השו"ב מהר"ם בר ברוך, ובכמה דוכתי דהטור מייתי סברת הר"ם מרוטנבורג וכותה מרן שכ"כ הגמ"י והמרדכי בשמו ומהם בח"מ סי' ע"ה דין יו"ד וסי' רמ"ח דין ה' וע"ש בברק הביט :

ואת רב"ע אוסף להביט להרב המב"ט מגדולי האחרונים שכתב בח"א סי' ר"ץ דמהר"ם בר ברוך הוא מרוטנבורג והוא רבו של הרא"ש והוא מהר"ם והוא רבינו מאיר והוא הר"ם נ"ע והוא שישב בבית הסודר ע"ש שהאר"י : ואוסף חומש דבריו של גדול הדור האחרון הרב שיירי כנסת הגדולה בא"ח סי' של"ט הגה"ב אות ז' שמהבאר כן מדבריו וכ"כ בכנה"ג ח"מ סי' רמ"ה הגהת ב"י אות נ"ה דידוע דמהר"ם בר ברוך הוא מהר"ם מרוטנבורג :

ושתות מלגו מכיפיה מברך ועדיה בצד דבתשובות מהר"ם עצמו דפוס פראג שם מפורש דמהר"ם בר ברוך הוא מהר"ם מרוטנבורג כאשר הרואה בעיניו ויראה . והכן חזינא לשלשת הרועים גדולי הדור האחרון הרב שער אפרים סי' ס"ח והרב משנה למלך פ"ב דסוטה דין א' והרב מחנה אפרים הלכות צדקה דף כ"א ע"ב דהרואה לדבריהם דרבנן ישיר יהיה דפשיטא להו דמהר"ם בר ברוך רביה דהרא"ש והוא עצמו מהר"ם מרוטנבורג :

איכא השתא נדעה נרדפה מ"ש עוד מורנו הרב זרע אברהם הנ"ל דרביה דהרא"ש הוא מהר"ם מרוטנבורג הלוי . ועם נשיקת הרצפה גם בזה נעלם מעיני חכמתו כ"ש גדול המורים הריב"ש בתשובה סי' תמ"ו וז"ל גם הרמ"ה מרוטנבורג לא ידענו מי הוא כי הרמ"ה הוא רבינו מאיר הלוי אבל הר"ם הוא רבינו מאיר מרוטנבורג וגם זה אתה שלא דקדקת בדברך . יכונצא בזה השיג הרב כנה"ג בא"ה סימן פ"ב הגהת ב"י אות י"ט על הרב משפטי שמואל סי' צ' שכתוב דהרא"ש שותה מימי הרמ"ה ע' בבריו :

ואחר זמן רבות בשנים האיר זרח ספר יד מלאכי להרב החסיד הרמ"ך זלה"ה וראיתי בדרך קצ"ו ע"ד שכתב חז"ל ר"ם שהוא רבינו מאיר סתם הנ"ל במרדכי הוא רבו מהר"ם מרוטנבורג וכו' והוא הוא מהר"ם בר ברוך וכו' כל תשובות מהר"ם המובאות במרדכי הם ממהר"ם בר ברוך רבו של המרדכי ורבו של הרא"ש הוא רבינו מאיר מרוטנבורג הלוי שו"ת זרע אברהם ע"ש שהביא מי ששגג בזה וכו' . וכל מקום שהזכיר הרא"ש ר"ם סתם ואינו

אומר הלוי הוא מהר"ם כ"כ נתיבות משפט . וזע שבמוצל כאש המה על הרא"ש למה פסק נגד הר"ם בר ברוך רבו ובס' זרע אברהם השיב וכו' . ואנא דאמרי כי דבריו נאמנו על פי דברי ס' יוחסין דס"ל דתרי נינהו אמנם בתשובת מהר"ם סי' קמ"ו אשר בר יחיאל תלמידך וסי' צ"ב וכו' עכ"ל . והני מילי דרב כהנא נראים קצת כמעורבבין . דברישא כתב דרביה דמרדכי הר"ם מרוטנבורג והוא הר"ם בר ברוך . ותיכף באות ח' כתב דברי מורנו הרב זרע אברהם והוא סותר הקודם . והרב סידר דברי שיירי ושו"ת ב"ח ודבריו זרע אברהם סמיכי אהרדי והיו לאותות לשבעה וגם לשמונה כאלו הם דברים אחרים או אינם סותרים וקשה לזווגם כמין גם סתרא"י נינהו . ותו דמלשונו שכתב והוא מהר"ר בר ברוך עיין שו"ת ב"ח משמע דהכי סבר הוא . וממ"ש בסמך על דברי מורנו זרע אברהם ע"ש שהביא מי ששגג בזה לשון זה משמע דסבר וקבל דברי הרב זרע אברהם וחשב לאיש שוגג האומר הפך . והם דברים סותרים . ותו שהוא הביא משם מורנו הרב זרע אברהם דרביה דהרא"ש מהר"ם מרוטנבורג הלוי . ובסמך כתב דכל מקום שהזכיר הרא"ש ר"ם סתם ואינו אומר הלוי הוא מהר"ם וכפי זה מהרב נתיבות משפט . והוא סותר הקודם שכתב דרביה דהרא"ש לוי . ותו דאח"כ הביא דברי מוצל מאש ודבריו זרע אברהם פעם אחרת וכתב דמתשובות מהר"ם וכו' מוכח הפך . והרי זה נמי סותר מ"ש בסמך ע"ש שהביא מי ששגג בזה דמוכח שהסכים לדברי מורנו הרב . ותו דלא זכר שהרב נתיבות משפט כתב כהרב מוצל מאש ועל שניהם השיג מורנו הרב זרע אברהם . ותו שכתב דדבריו נאמרו ע"פ דברי ספר יוחסין ולי ההדיוט אין ראייה מדברי ס' יוחסין כלל כאשר הרואה יראה דברי הרב ס' יוחסין ד' ק' ע"ב . ומה שהזכיר גבי הרא"ש מרוטנבורג וגבי המרדכי בר ברוך אינה ראייה ד"ל דהיה פשיטא ליה דכולא חד ולא קפיד . ומ"ש הרב פרי הארץ דמשלשלת הקבלה משמע דתרי הוו כעת אין ספק זה מצוי אצלי . והגם שיאמר כן לא חיישינן ליה כמו שמבאר מכה שהוכחנו . וגם הרב יד מלאכי הוכיח הוכחות אחרות עיין שם . ובלאו הכי מקובלני מרבנן קרישי זקני שער שקבלו מרבואותיהו דאין לסמך על דברי שלשלת הקבלה כי הדברים דתיק"ם מקונטרסים שונים אשר מצא וסמך עליהם ויש מהם מוטעים ולא הקר אם הם אמיתיים . ושוב ראיתי להרב יש"ר מקאנדיא כמזכרף לתכמה דף ז' שהפית דברים על שלשלת הקבלה :

הגם הלום זרחה השמש ס' יד אהרן א"ה ח"ב

מרבותיהם רבני גאוני ספרד וגם הרב כנה"ג דכל רז לא אנם ליה. ותו שהאמת הברור הוא כמותם וכמ"ש אני הצעיר בח"א (ע"י לעיל) ושם הבאתי שמהללני' והרב המבי"ט ובשו"ת מדר"ם עצמו כתוב כן. ויתר מזה הוכיח הרב יד אהרן בא"ה סי' ק' מתשובות מהר"ם והרא"ש. וכן מתבאר מדברי מהרש"ל פ' ההולץ סימן י"ח ומס' התשב"ץ ומס' ש"ב בה"ב דף נ"ג (ע"י לקמן ד"ס כנס מהשגל וכו') שמהר"ם ב"ב היה בתפיסה כמ"ש מהרש"ל ויצא הרא"ש תלמידו ערב וכו' ואין להאריך. והראיה הברורה שהביא אינה ראייה כי אבי מהר"ם בר ברוך היה ת"ח פשוט. והעד ע"י שמהר"ם הותם בתשובותיו מאיר בר ברוך ולפעמים בר רבי ברוך ואם היה רב היה לו לומר בן הרב ומ"ש במדברי הרב רבינו היה כתוב רבי והמדרים מעה וא"כ היה למח' לבר וכן מוכח מתשובת מהר"ם לאביו דפוס קרימנה סי' ל"א. ומהר"ם קבלהו לרב ודינו כרבו מובהק וכמ"ש הרב זכרון יוסף דף צ"ט ועמ"ש מהרש"ל ביש"ש קדושין. ובר מן דין כי רבינו ירוחם ג"ל ח"ד כתב רמ"ה אמרו עליו כי מוס' שעלה לגדולה וכו'. ואפשר שזו נכחה עיקרית והוא הרמ"ה וגפל מ"מ בהרא"ש. ודוק היטב כי קצתני מאד וק"ל:

מהר"ם חיבר פ' סדר מהרות ומביא חידושי הרב תוספות יום טוב וחיבר ג"כ סדר ברכות והוכיחו הפוסקים ומהם הרב תרומת הדשן סי' ל' וחיבר הלכות שמחות:

מהר"ם חיבר תשובות למאות ואלפים. ותלמידיו הרב הגהות מיימוניות והרב המרדכי מביאים מתשובותיו תדיר. וגם נפסו שני חלקים מתשובותיו קובץ גדול וקובץ קטן. ותשובות קובץ גדול הרב ש"ך מכנה אותם תשו' מהר"ם דפוס פראג. והרב בית חדש מזכירם שנדפסו ביכיו. וגם יש תשובות מהר"ם רבות בתוך שו"ת הרשב"א ה"א:

תוספות יומא שבידינו הם ספרה"ם וכו"ב הרב יד אהרן א"ר סימן שכ"ט ספר השכונת. ובספרי הקטן שער יוסף ר' ו' וד' קט"ו הבאתי שכ"ב מה"י"ב ב' יד"ה קדושין. ומ"ש שכתוב בתוס' יומא דקמן דף נ"ד שהוא כהשוכות מהר"ם ע"ש יכ"ז עור מהר"ם ב"ב כיוש י"א במוכח דף צ"ז ד"ג. וכו"ב מה"י"ב עור בתשובתו ח"ד סי' ל"ה יתירי"ט בל"ג בשו"ת המיוחסות להרמב"ם סי' קי"ז הוכיח ח' בתרא למהר"ם. וכבר כתבתי (ע"י ד"ס פלג) דפלג צ"ל פלגו. וכן משמע בדגמ"י פ"ג מתפלל דין וא"ו. והרב יד מלאכי ריש דף קפ"ה בשפלתו זכר לנו כי ממא לפתחא בפרט זה. וק"ק האדרי אשר חזה בתוך השער

ח"ב ודאית' לו פסימן ק' הגהת ב"י אות ה' שהוכיח מתשובת מהרש"ם ומתשובות מהר"ם הקצרות דמהר"ם בר ברוך רביה דהרא"ש וכתב וז"ל וכן קבלתי מרבתי שמהר"ם בר ברוך היה רבו של הנמ"י ומרדכי והרא"ש ואהרן מצאתי הדבר מפורש ביוחסין ר' ס"א וכו' והוצרכתי לזה לפי שראיתי להרב מהר"א יצחקי וכו' הן אמת שראיתי בספר יוחסין דף נ"ח שכתב רבינו מאיר מרוטנבורג הנקרא מהר"ם היה ברור הוה וכבר הוכרתיהו עם רבינו מאיר בר ברוך וכו' עכ"ל:

והתימא על הרב נרצ' דמה שתמה על מורנו הרב. לימא איהו לנפשיה שהוא עצמו כתב ביד אהרן א"ה סי' קס"ה כרדכי מדרנו הרב כמ"ש"ל. ותו דהכא בא"ה כתב שכן קבל מרבתי. ושם בא"ה הגדפס מקדם קדמתה זה שלשים שנה שכן מקבלתו. ומה שהביא מדברי הרב ס' יוחסין ר' ס"א מדרפוס אמשטרסם שלפני לא חזינא כהאי סימנא. אך שם דף קכ"ה מצאתי קרוב ללשון זה והוא מדברי מור"ם בעל ההגה"ה ואינם דברי ס' יוחסין. ומה שהביא מס' יוחסין דף נ"ח ללשון זה כעת בקשתיו ולא מצאתיו בדרפוס שלפני: ואחר זמן רב האלהים אנה לידי ס' שילטת הקבלה דפוס ויניציא וראיתי ב"ף דף נ"ח ובדף ס"א כתוב כמ"ש הרב יד אהרן משם היוחסין ונתחלף לו שלשלת ביוחסין וע"ש דף נ"ד. וכמעט שעברתי קצת בס' הגו' ראתה עיני שיש להשיג עליו כמה השגות די בזה:

עתה הגיע לידי ספר טל אורות הוא להרב מה' יוסף נ' גוי"א וזה"ל על קצת המרדכי ושו"ת ודרושים. ובפתחו ראיתי שכתב ברוך ק"מ ע"ב על ענין מהר"ם אם הוא בר ברוך מרוטנבורג או תרי הוו. מהר"ם בר ברוך רבו של המרדכי ומהר"ם מרוטנבורג רבו של הרא"ש והרב הגו' הביא מהרב כנה"ג דסבר דמהר"ם מרוטנבורג היה בר ברוך והוא חלק עליו דררי דהו' וכו' ח"ל ולע"ד נראה להביא ראייה ברורה לזה דזה לאחד וזה לאחר ומהר"ם בר ברוך אינו ר"ם מרוטנבורג דררי סנינו במרדכי ס' הישכר את האוספין שכתב וז"ל והרב רבינו ברוך אבי ר"ם הביא ראייה וכו' נראה כהדיא דאבי של ר"ם שמביא במדרכי היה ת"ח. יבספ"ק דקדושין כתב הרא"ש אמרו עליו על הר"ם מרוטנבורג שמוס' שעלה לגדולה לא רקבי פני אביו ולא רצה שאביו יבא אצלו ע"כ

ואם איתא דהיה אדם גדול וכמו שנראה מהמרדכי אמאי לא רצה לקרל פני אביו והיא ראייה ברורה ודלא כסגן והר"ם אלשקר וזגן החביב דס' דהר"ם בר ברוך הוא מרוטנבורג עכ"ל. ותכדני איך מלאו לבו לחלוק על מין אלשקר דהיו קרובים לראשונים וקבלו

שכנגדו מוכיח עשאה סימן אל אר"ש קר"ם
כל ש"ח :
וכן ראיתי בשבלי הלקט ח"ב כ"י שכתב מדר"ם
בר ברוך מרוטנבורג :

כתב מהר"ש ל' בים של שלמה פ' החולץ סי'
י"ח רכל היכא שחוחם מהר"ם הנשבת
מכל טובה . היה בתפיסה במגדל לסוף ימיו
וקבל שלא יצא משם ושם נתחבר ס' התשב"ץ
כמ"ש בגרפס מערכת שי"ן אות י"ד (עיין רבינו
שמעון בר לודק) :

כיס של שלמה גיטין פ"ד סימן ס"ז דמכר"ם כיה ספוס כמגדל
אייגוסים כמה שנים והאדון חנני מן סקולות סך
גדול וסקולות היו רחוקי לפדותם ולא כיה כי חמר אין פודון
סכנוים יותר על כדי דמיס . ומסיק דל"ג דסיס גדול
סדור וסרי ול"ס סהיס לו קאם טטול חוקים רימ חס שמה כל
אדון כן עשה לפיה סמוגל סכדור עכבור רימ סכמוני עד
שלא יספיק ממון סגולס לפדותם וסחכמה חוקס מירגלל וספס
זס סכעס לפסוס חכמו סגולס וסיס כדעס חוחס סאדון לפסוס
זס תלמודי כרל"ס וברח לעולמול וניול זס סורק כדכיו
סל סכרס"ל ע"ש :

אבל ראיתי בסדר הדורות חסס שיך מלגרת רבינו יסודס כן
כרל"ס כי חלס חלס סעולל על סכר"ם ככנת ס' אלפס
סיס וסיס שולל סך גדול וסכר סיה עני וסל"ס לא רלס שוס
ערכ וסודי חלל כרל"ס תלמודו וסכחיכו למכר"ם סיסיס יותר
מכרוס כסוכר ומון זס נפער מהר"ם כניס סכסר סכרל"ס כרת
ולל נימן סכר"ם זיל לקנורס ככס חדטוס מל"ס עד חלר .
ועסיר חלס חלכסכר כר שלמה סס נפסו ככסו לקנור וסוכך כל
לו סכר"ם כתלוס ואל' חס וילס לכיווס עסיר כול וסועו ע"ס
כל סדורות חל וילס למות חוכך וסוכס לעס"כ וסכר סעסיר
לכוס לעס"כ ומח חוכך וסל כתלוס סכול נמון כעס"כ חלל
מח"ס סכר"ם . וסו מ"ס ומלכר מלל כחוכ סורק מ"ס כסכר
סדורות ע"ס דף יח ע"ג כחוכ :

וידוע דהרמ"נע סכוכיס ספוסקיס כול על סכר"ם ומ"ס
כרס דכר סמואל סי' ריח סכמ"נע רכינו מסס רכס של
סכסוס מימיוסות גרלס דל"ס כול וז"ל רכינו מל"ס :
דע סככו סככרוסס שחון תלכו על סכר"ם כככר סחון
כככ"ס מכרל"ס סי' קמ"ג וכס"ד ח"ע סימן סיל וסוססס
סכס סימן זר"ע :

[ל] מהר"ר מאיר שיף אב"ד בק"ק פולדא
חיבר על הש"ס רד' טורים ולא
בא לדפוס אלא איזה שימות והביאו בצמח
דוד שנת שצ"ג :

[לא] מהר"ר מאיר ב"ר שלום (עיין יד
אבישלוס כח"כ) :

[לב] רבינו מאיר ב"ר שמעון הובבא
תשובתו בשו"ת מהר"ם ר"פ סי'
תת"ר . והביאו הכלבי דף ל"א ע"ב ע"ש :
[לג] מהר"ר מאיר בכה"ר שמעון הלוי א'
סרבני שלוניקי הובבא דבריו
בשו"ת הרב המב"ט ח"ב סי' מ"א :

[לד] מהר"ר מהללאל הללויה (עיין קדש
כלוליס כח"כ) :

[לה] מהר"ר מיוחס כמ' שמואל (עיין מונת
אדמס כח"כ) :

[לו] רבינו מיימון אביו של הרמב"ם חיבר
ס' בלשון הגרי בידי
תפלה ומועד הביא מדבריו בשאלה להרשב"ץ
ח"א

השער דף קמ"ו כרמוז שם אמאי אכפל אחר
זה להביא מ"ש התוספות דף נ"ד כאלו חדשות
הוא מגיד וכבר כתוב כן בשערי :

ויש מי שכתב דהר"ם לא הוה בידיה תוספות
דיומא דקמן . ועוד הוכיחו שתוס' וימא הם
סמהר"ם סהגמ"י פ"א דק"ש . וכן נ"ל עוד
להוכיח כן ממ"ש בתוס' יומא דף מ"ב ע"א
מורי הרב שמואל בר שלמה והוא רבו של
מהר"ם כדמוכח בתשובות מיימוניות ריש
משפטים ובתוס' הנו' דף י"ח כתוב מורי הר"ר
יחיאל מפרי"ש ודף מ' מורי הר"ש בר מנחם .
ורבו של מהר"ם הוא הר"ש בר מנחם כמ"ש
הגהות מיימוניות פכ"ט מהלכות שבת :

כתב בס' קורא הדורות דף כ"א דנראה רבומן
מהר"ם היה ריא"ז נכדו של רבינו ישעיה
בן בתו . שכ"כ במדרכי פ' הניקוז בתוך
תשובות מהר"ם וכן הגיד לי ה"ר ישעיה משם
הר' ישעיה סטראני עכ"ל . ויש לפקפק קצת
בוה שאם כוונת מהר"ם באמרו וכן הגיד לי
הר' ישעיה הוא על ריא"ז . הול"ל וכן הגיד
לי ה"ר ישעיה משם וקנו הר"י סטראני . ומ"ס
נראה דהכי קושטא דמילתא דמהר"ם בזמן
ריא"ז , שהרי מהר"ם תלמידו של הר"י אור
זרוע מיינא ורבינו ישעיה הראשון השיב
לרבינו יצחק אור זרוע מיינא בתשו' כי באה
בתשובות הרא"ם ח"ב סי' ל"ה . וא"כ קרוב
עא דמהר"ם בזמן ריא"ז תלמידו ונכדו רבינו
ישעיה . ומ"ש בשבלי הלקט דף מ"ו והאגור
ורבינו מאיר הקשה לרבינו ישעיה והוא רבינו
ישעיה הראשון אינו מהר"ם בר ברוך הירוע
אלא הוא א' מרביתיו של הרב שבלי הלקט
שהיה נקרא רבינו מאיר כנראה מפירוש ההגדה
בספר שבלי הלקט בפסקת רבי יהודה היה
נותן בהם סימנים ושאר דוכתי עיין בח"ב
בהשכמות (עיין רבינו נדקס גר אגרס סיוול) ומ"ש
בפסקי מהר"ם ריקאנמי סי' נ"ו דקדק ריא"ז
מפי רבינו אליעזר ממין הדבר ברור שצ"ל
מפירוש רא"ם כי רא"ם היה תלמיד ר"ת וכן
מוכח ממ"ש דקדק ופשוט :

מהר"ם מרוטנבורג תלמיד רבינו יצחק אור
זרוע . והר"א ש ב"ב דעירובין הביא
מהר"ם שכתב מדברי אור זרוע למדתי .
הזכחתי לעיל שהוא מהר"ם בר ברוך ובכלל
הבאתי מהקדמת תשובת מהר"ם עצמו דפוס
פראג . וראיתי בהקדמת חוות יאיר שהקדמת
תשובות מהר"ם הנו' הוא מהגאון מהר"ר יצחק
הכהן חתנו של מהר"ל מפראג . ואחר זמן
דקדקתי שרמזו בהקדמה עצמה וראשי פרקים
שלה הם תיבות אלו . אנכי תולעת ולא איש
חרפת אדם וכוזי עם יצחק גר שמעון הכהן
וכו' לכרכה חתן הגאון הגדול מהר"ר ליב נר"ו
חזק אמן סלה . כל זה ראשי שורות האוט"ר

מתפלה כ' מנהג העיר הזאת נרבונו . וכתב שם שהיה רוצה לחבר פרק בסוף הלכות ברכות להרמב"ם בסדר ולשון הרמב"ם אך יראת הרמב"ם עמדה על פניו ונמנע מזה וקיים לא תוסף עליו . ובשול"ת אהלי תם סי' כ"ח מביא דברי הר"ר מנוה על דין מה' ברכות ע"ש : [מז] מהר"ר מנחם הכבלי בזמן מן והובאה תשובתו בשאלות ותשובות מרן דיני גיטין סי' יו"ד :

זופה הייתי לגדול דורנו מהר"י בר דוד בספח הבהיר דברי אמת בקונטרסיו דף סד ע"ב שכתב וראיתי בס' פני משה ח"ב סימן ל"ח הביא שם משם הר"ר מנחם הכבלי בעל כפתור ופרח שהיה בזמן הרב מהר"י קארו וכו' ע"ש . ואנב ריהטיה הבין מדברי הרב פני משה שהר"ם הכבלי הוא בעל כפתור ופרח . ואין זה כונת הרב פני משה . אכן כוונתו שבתשובת הר"ם הכבלי משם באר"ה המחמירים שהם בעל כפתור ופרח ושאר גדולים . וכן מבואר בתשובת הר"ם הכבלי הנזכר שהביא ראה מספר כפתור ופרח המפורסם והלשון שהעתיק שם הר"ם הכבלי הרי הוא בספר כפתור ופרח פ"י דף נ"ב :

[סח] רבינו מנחם מורשא הביא דברו בפסקי מהר"ם ריקאנא

סי' תק"ו וכתב רבינו האי גאון ורבינו מנחם מורשא ושאר גאונים פסקו וכו' ע"ש :

[מט] רבינו מנחם נ' זרח תלמיד רבינו יהודה בן הרא"ש ורבינו יהושע בן שועיב חיבר צדה לדרך והיה רב באלקלעה שנת ק"י ונחבקש בשיכיה של מעלה שנת קל"ד :

[נ] מהר"ם (מנחם) מיקמין חיבר הגהות על הר"ף והיה תלמיד מור"ם

בעל המפה כמו שתראה בהגהות במדוני סוף ביצה :

[נא] מהר"ר מנחם די לונזאנו אביר בתורה בזמן מהר"ו והרמ"ע ומראנ"ת חיבר סדר עבודה שנת של"ב והפליא לעשות בס' אור תורה וגדפס' שתי ידות להרב . וחבר עומר מן . אמרי אמת . עדי זהב על לבוש והיו נמצאים אצלו בדרוש רז"ל כ"י וספרי ראשונים . כגון אבי העזרי . שבלי הלקט ידאים . והיה משורר גדול ומדקדק עצום :

[נב] מהר"ר מנחם מן הלוי (עין וסע עובדים מברענא) :

[נג] הרב מנחם מן מליסא (עין נגנח סק נח"כ) :

[נד] מהר"ר מנחם מעיל צדק כתבתי בגדפס אות נ"ג (עין מעיל דק נח"כ) . ועתה ראיתי בהקדמת מבוא שערים

פירוש

ה"א סי' ב' ע"ש . וגם חיבר פירושים בתלמוד כמ"ש בנו הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה קבצתי כל פירושי אבא מארי וכו' ע"ש :

[לז] מה' מיימון אידהן (עין מ' משס אידסן) :

[לח] מה' מיימון יאפיר (עין פי נדוק נח"כ) :

[לט] מהר"ר מיימון נגאר שקיל וטרי עם הרשב"ץ בתשובותיו ה"א סימן

צ"ד וסי' צ"ה צ"ו וסימן קס"ו והנמשך וסימן קל"א וסי' קנ"ד וח"ב סי' ד' וסימן ס"ה והנמשך וסי' קל"ח וסי' קס"ד ושאר מקומות :

[מ] הג"מ מיכאל הכהן (עין אלות קנטס מוכס דק נח"כ) :

[מא] מיכל (עין יחאל מיכל) :

[מב] רבי מכיר בר אבא מרי (עין ילקוט כמכירי נח"כ) :

[מג] מהר"ר מלאכי הכהן הרב המחבר ס' נחמד יד מלאכי ומשם ניכר

גודל בקיאותו . וגדפסו קצת תשובות מהרב ז"ל בספר בני יהודה להרב מהר"י עייאש . וכל העם עונים אחריו מקודש מתנהג בחסידות ומקובל והוא מלאך מלי"ץ טוב כנראה מהקדמתו בשול"ת דברי יוסף ושאר ספרים :

[מד] מה' מלכיאל אשכנזי שמענו מוקני שער שהרב ז"ל היה סבה שיהיו

ישראל בעה"ק חברון ת"ו . והרב של"ה דף זכ"ר וזכר עשה לשם כבודו וז"ל והא לך מנהג דק"ק חברון שנה שנה מפי הרב הגדול ההכם השלם החסיד העניו מהר"ר מלכיאל אשכנזי ולה"ה ע"ש :

[מה] הרב דון מנואל ברדורו (עין ספמי סמנות נח"כ) :

[מז] רבינו מנוח חיבר על הרמב"ם ומן מביאו . וגדפס בקושטמניא

שנת תע"ח על קצת הלכות ומסוגות לשוני מוכח שהוא קדמון . ובדף י"ח ודף נ"ה מוכיר ס' ידאים . גם מוכיר הרב בעל התוספות דף י"ד ודף י"ח וסוף דף כ"ג . ובדף מ"ו כתב מחירושי החכם ר' ישעיה ובס' קורא הדורות כתב ששם חס' ס' המנוחה . ואפשר שהוא הר"ר מנוח שהוכיח תוספות חלון דף כ"ד עכ"ל בדף י"ז :

אך לי ההדיוט יותר נראה שהוא תלמיד מהר"ם שברף מ"ב ע"א ודף מ"ד כהב ומורי ר"ם יברף י"ט ע"ב ודף מ"ו ע"א הוכיח לרבינו שמואל בר שלמה והוא רביה דמהר"ם כנראה מתשובות מיימוני ריש משפטים :

ואחר זמן ראיתי קובץ ישן כ"י פירוש רבינו מנוח על הלכות ק"ש ותפלה וברכות ימוכיר כמה זימני להרב בעל התוס' ולהרב אביו . ופ"ו דברכות כתב מורי רבינו מאיר . ופ"י כתב אדוני מורי רבינו ראובן . ופ"ב

קונטרס ימין ה' רוממה על הקפת הלולב . והרב מהר"י סאמיה חיבר דרך ימין נגד בתוקף גדול . וכתב ב' מצרף לחכמה תשובת הרמ"ע בלשון הזה דף פ"ד : שאלת מה אני משיב על לשון מדרגת גדולות וצפופי עופות כנגד מה שנתפרסם בשמי על הקפת הלולב תשובה אני אני הוא דחתום כי רבנן מ"ע זה שמי מעביר עון וכו' וזה זכרי כוהל עלבון חו תשובה נצחת לכל מה שנכתב ולכל מה שעתיד ליכתב נגד ימין רוממה דיון כי לא מראש לכבודי דברתי ובמקום קנטוריא עת לחשות כי האמת יורה דרכו ליראי ה' ולחושבי שמו אני שלום וכי אדבר לעשות דרכי אבינו שבשמים כל הנשמה תהלל יה הללויה עב"ל ומה פתקו אמרי קדוש זכותו יגן עלינו :

הרמ"ע ז"ל . כבר נכתב בקונטרסים שקדמו כמה מאמרות שחיבר . ועתה מצאתי בב"י רוב הספרים שחיבר ואמרתי להעתיקו והגם שרבים כבר נכתבו מקדם . (ב) מאמר חקור דין . (ג) מאמר אם כל ה' . (ד) מאמר המדות . (ה) מאמר העתים . (ו) מאמר עולם קטן . ואלו נדפסו עם פ"י יד יהודה . (ז) מאמר צבאות ה' ונדפס . (ח) מאמר מאה קשיטה כ"י . (ט) מאמר המילואים כ"י . (י) מאמר הנפש כ"י . (יא) מאמר היסודות כ"י . (יב) מאמר שבתות ה' כ"י . (יג) מאמר הטושפות כ"י . (יד) יין הרוקח כ"י . (טו) שברי לוחות כ"י . (טז) עסיס רמונים נדפס . (יז) יונת אלם נדפס . (יח) כנפי יונה נדפס עתה בווארשא . (יט) ימין ה' ורוממה נדפס . (כ) ימין ה' עושה חיל . (כא) פלח הרמון נדפס . (כב) שפת אמת . (כג) מעין גנים כ"י . (כד) אלפסי זוטא כ"י . (כה) שו"ת נדפס . (כו) ליקוטים כ"י . (כז) גלגול נשמות נדפס . (כח) תקוני תשובה נדפס :

[ס] רבינו מנחם בר פנחס (עיין משיל דף כח"ב) :

[סא] רבי מנחם ציוני (עיין ציוז כח"ב) :

[סב] מהר"ר מנחם קאזים (עיין שלום כנים כח"ב) :

[סג] רבינו מנחם מרזבורג חיבר ס' דינין גדול והיה ממדינת זכש"ן וקצת נמוקי הרב נדפסו בשו"ת מהר"י ווייל . ושם בתשובות מהר"י ווייל ס' קל"ג משב"ח שאון גלי חכמת הרב הנז' . ומהר"ר מינץ בתשובה ס' י"ג מדקדק מדברי הרב הנזכר הרבה . ועי' בשו"ת מהר"י הלוי ס' מ"ח :

[סד] רבינו מנחם מריקאנטי בזמן הרשב"א חיבר באורו על התורה ע"ר האמת והרב הלבוש חיבר פ' עליו . וחיבר מהר"ם ריקאנטי פסקי דינין ונדפסו וראיתי בס' כ"י דהיה תלמיד רבינו אלעזר מזורמישא . ולפי הנראה הוא רבינו אלעזר מגרמיזא בעל הרוקח שנשחנה

פירוש שערי דורא מהרב נתן שפירא שכתב גאונים אחרונים אשר אנו נוהגים אחריהם מהר"ל ומה"ר יונה ומהר"ר מנחם מעיל צדק עב"ל . ומשמע שהיה אחר מהר"ר יונה בעל או"ה תלמיד תה"ד או היה בזמנו ומהר"ר יונה גדול ממנו :

[נה] מהר"ר מנחם מענדיל אב"ד דק"ק ניק"שבורג חיבר שו"ת צמח צדק ונדפס שנת תל"ה . והוא תלמיד הרב בית חרוש וחתנו הגאון הרב עבודת הגרשוני : [ני] הג"מ מנחם מענדיל (פיין נגנז מנחם כח"ב) : [ניז] הרב מנחם מענדיל מקראמישין (עיין פערט זקנים כח"ב) :

[נח] ר' מנחם הספרדי ו' סרוק (פיין ו' אדונוס כליו בן נכנס) :

[נט] הרמ"ע (מנחם עזריה) מפאנו בזמן מרן ומהר"ם פאדוב"ה וסיעתם תלמיד הרב מהר"ר ישמעאל חנינה . ובזכו אלף סיקני להעתיק כתבי הרב מהר"ם קורדובור"ו כמ"ש בס' מצרף לחכמה . ומהר"י לומברוזו בפירושו דיש איוב כתב שראה ושמע אצל רבו הרמ"ע המגיד . ואיבר תשובות ונדפסו וסידר תקוני תשובה מהרב זצ"ל ונדפסו בראשית חכמה הקצר . וסידר סדר עבודה למועדים ע"ר שסידר מהר"ם די לונגאנו לחול ושבת . וחבר עשרה מאמרות ונדפסו מאמר חקור דין . אם כל ה' . מאמר העתים . מאמר המדות . עולם קטן . ואלו נדפסו עם פירוש ומאמר יונת אלם נדפס בלי פ' . ואני ראיתי בכ"י מאמר הטושפות . מאמר המילואים . מאמר שבתות ה' וכיוצא . ועוד חיבר בקבלה הרבה ועלה לשמים שנת הש"ף :

הרמ"ע מפאנו היה תלמיד בחכמת האמת ממהר"י סרוק כמ"ש במאמר אם כל חי ח"א ס' ט"ב ומלבד המאמרות כ"י שזכרתי לעיל הגם הלום ראיתי מאמר צבאות ה' נדפס בעיר האמבורג שנת תכ"ג . ובכ"י ראיתי מאה קשיטה . יונת אלם ח"ב מאמר הנפש . שברי לוחות . ועוד ראיתי לו ז"ל ספר אלפסי זוטא כ"י קצור רב אלפס שאין בו שום שקלא וטריא רק אותה המיכרא שהיא ההלכה . והוא ספר נחמד בלשון וסדר צח וברור כלשון הר"ף . וכמה דינים הוסיף מרעתו הרחבה בדברים כועטים מיבלעים בחוך דיני הש"ס . וכמה הלכות מקדשים שבתוך הש"ס מסר מועד בנמרא דהר"ף השמיטן . הרב ז"ל כתבינהו להלכותיהן בלשון ברור כנעם שיה הר"ף . ועוד ראיתי בכ"י שחיבר מאמר היסודות ומאמר ה' קיימים ומאמר מעין גנים . ועוד ראיתי כמה ליקוטים ופרושים מהרמ"ע בכ"י . ועוד חיבר

עתה נרפס פסקי יבמות להרב ז"ל . וכבר כתבנו דכל המסכתות שנרפסו הם מס' בית הבחירה אבל מלכר זה חיבר חידושים על הש"ס :

והנה ראיתי בחי' הר"ן לסנהדרין פ"ב דף כ"א מהש"ס שכתב והרב המאירי תירץ וכו' . ואני מסופק דאפשר שתהיה הגה"ה מבחוץ כי כעת לא ראיתי להר"ן שהזכיר בספריו רבינו המאירי כלל :

ודע דרבו של הרב המאירי הוא רבינו יונה כמ"ש הוא ז"ל בפסקי ע"א פ"ק הביאו הרב שער המלך ח"א דף צ"ד והקשה מזה על מ"ש הטור בשם רבינו יונה ע"ש :

[סו] מהר"ר מנצור מרוזק (עי' נור טעודס כח"ט) :

[סו] מהר"ר מנשה בן ישראל (עיין נשפס חיים כח"ט) :

[סח] מהר"ר מנשה פאדובה (עיין מ' ניומן סכסו) :

[סא] רבי מסעוד (עיין רבינו סארי ז"ל) :

[ע] מהר"ר מסעוד אזולאי (עיין מ"ש יעקב חיים גוריואל) :

[עא] מהר"ר מסעוד בן גנון (עי' דפ רב כח"ט) :

[עב] מהר"ר מסעוד רקח חיבר מעשה רקח על הרמב"ם ח"א ובתחלתו יש חידושי גאונים קדמונים . ויש לו על ח"ב מהרמב"ם כ"י :

[עג] הרב המעילי מביאו בשיטה מקובצת . ובתשובה למהר"ש הברלה (עברלה) אחד מרבני ירושלים ת"ו הובאה בס' אורים גדולים דף ל"ח ע"ד הביא הגהה כ"י וכתוב בגווה דוכנא משיטת הרב מאיר המעילי ליבמות . ובתשובת הרדב"ז ח"א סימן ק"ח מזכיר ר' שמעון המעילי :

[עד] מהר"ר מרדכי האזובי בר יצחק הוזכר בתשו' הרשב"א ח"ג סי' רי"ד וסי' ש"ב :

[עה] ה"ר מרדכי אנגיל (עיין מ"ש משס גאלאנטי סוקו) :

[עו] מהר"ר מרדכי אצבאן (עיין ידיו גדול וזנח טעודס כח"ט) :

[עז] מהר"ר מרדכי אבר'ק ראברי (עיין מאמר מרדכי כח"ט) :

[עח] מהר"ר מרדכי דאמו מרבני איטליא הקדמונים חיבר הגהות על ספר הפרדס וס' זוהר וראיתים כ"י . ורב א' כותב עליו המקובל הגרול גאון מירא דכא :

[עט] מהר"ר מרדכי מעיר דרעא (עיין משיטס חכמס כח"ט) :

[פ] רבינו מרדכי (בר הלל) חיבר ס' המרדכי המופלא ומעובה בספרות וחידושי דינים ושו"ת . והוא תלמיד מהר"ם . נכדו של ראב"ן . חתנו של הר"י מפרי"ש . ניסו של הר"י מקורביל

שנשתנה שם העיר ע"י מעשה ובמקום גרמיוא קרו וירמישא כנדוע אך אני מסתפק בזה כפי סדר זמנים . וצריך חיפוש וישוב :

[סח] מהר"ר מנחם בר שלמה לבית מאיר (המאירי) היה בזמן הרשב"א .

וזוהי היית בתשובת הרשב"א כ"י רשקיל וטרי עם הרב ר' מנחם בר שלמה ובמדרמה לו שהוא הרב המאירי . ורבינו בצלאל במקובצת קמא ובתשובותיו מביא מחידושו והרב כנה"ג ובריא דהוי מזכיר מחידושו לסנהדרין . ומקורב נרפסו באמשטרס פסקי מגילה להרב :

ואני הצעיר ראה ראיתי בק"ק מודינא פסקי הלכותיו כ"י על כל הש"ס מריש ברכות עד סוף עוקצין והם ששה קובצים גדולים בקובץ הר"ן . גם ראיתי בכ"י משיבת נפש להרב פרקי תשובה . וס' בית יד בדיני נשילת ידים . וקרית ספר שמביא מהר"ם די לונאנו באור תורה . ועוד חיבר ס' מנן אבות וס' אהל מועד כמ"ש הרב מהר"ש הלוי הזקן בתשובה חובאה בכפר אבקת רוכל למרן דף קל"ה ע"ג :

רבינו מנחם בר שלמה לבית מאיר קורין לו הרב המאירי וכבר כתבתי לעיל כי ראיתי פסקי בקק"י מודינא . אך מה שכתבתי שם שפסקיו הם על כל הש"ס מברכות עד עוקצין שגיתי בדמויני . לפי שכתבתי קונטרס שם הגדולים הנרפס קרוב לעשרים שנה אחר שהייתי בקק"י מודינא ימים אחרים . ועתה כבואי ביאה שניה בקק"י מודינא ראיתי ספריו ז"ל וכך הוא בירורו של דברים . הרב ז"ל חיבר ס' גדול שמו בית הבחירה פסקי הלכות . וסידר חברו כפי סדר הש"ס שהיו לומדים הגאונים ברכות תענית מגילה חגיגה י"ט מ"ק ר"ה יומא סוכה פסחים שקלים שבת עירובין חולין . וזה סדר לימוד הגאונים בסדר מועד . קדושין כתובות נישין יבמות סוטה נזיר נדרים גדה . סדר נשים . סנהדרין מכות שבועות ע"א הוריות אבות עדיות קמא מציעא בתרא . סדר מזיקין . סימן ל"ב מהור . ואח"כ האחרונים חידשו לחלק פסחים לשנים . פסח ראשון ובסופו ערבי פסחים ופסח שני ויהיו ל"ג מסכתות . והרב ז"ל פירש אצל נדה מקואות תעוד פ' תמיד וסרות . ובפתחתו לחבורו האריך לתת מעם לסדר הגאונים . וכתב שם שחיבר פירושים על התלמוד באריכות וחברו זה הוא פסקי ההלכות . והאריך מאד בפתיחתו בכדר ואופן וסגנון חברו בית הבחירה הנוכר בדרך פסק . וכתב הרב ז"ל שם רמס' אבות פירשה בחבור התשובה . וס' בית הבחירה הנז' הוא ששה קובצים גדולים בקובץ הר"ן . וראיתי שם בגליון איזה הגהות מהרב מרדכי נתן מעיר אוניון שנת רי"ו :

מהר"ש תלמיד ממהר"א חסון ומהר"א ששון ומהר"ב ר' יצחק פראנקו הרביץ תורה בישראל. ומגדולי תלמידיו מהר"ר דניאל אישטרונסה וכמה מורי הוראות היו מתלמידיו והפליאו לעשות להרבות תורה וגמילות חסדים וכתב פסקים רבים ודרושים ונשרפו. ואחר השרפה עוד הוסיף לכתוב שו"ת ודרושים וחיידושים. ואחיו היה הרב ברוך קלעי הרב המחבר שו"ת מקור ברוך. ובס' קורא הדורות דף מ"ה האריך בשבח הרב ז"ל :

[צ] מהר"ר מרדכי רוביין (עי' שם המור נח"י) :
[צא] הרב מרדכי בן מהר"ש שירילוי (עי' גדולי סדורות חק"א) :

[צב] מרים אחות הרמ"א (עי' מנח"ס איסרלס לקמן)

[צג] מהר"ר משה (בהנ"ס אברהם ברויא) (עי' מנח"ס אברהם ברויא) :

[צד] מהר"ר משה אברהם רומאנין הנה באה חתימתו על תשובות רבני איטליא הובאו בספר שלום הבית כ"י ממהר"ם קאזים ז"ל :

[צה] הרב החסיד מהר"ר משה ׳ אדרת חיבר על כל הש"ס זולת סדר

קדשים. וחבור על הרמב"ם ועל הרא"ש ועל המורים וס' שו"ת ועל המקרא וחבור על כל המשניות כולם. ודרך הרב פר"ח לקח להתוכח עם גדולים וקטנים בכח סוגיות ופלפול. וסך הכל י"ב ספרים. והיה בקי בנגעים ואילות ועירובין וכיוצא כמ"ש הרב עצמו בתשיבתו הובאה בעין משפט י"ד סי' י' ע"ש. וגם אני שמעתי שהיה זכרן גדול ובקי מאד וקולו כנהר"ר וכמעין המתגבר להפליא ונח נפשיה בעיר אומיר חל"ש זלה"ה :

ובקרוב ימים מועטים נברפו כל בני ישראל כענין וסקסלות. וכנס סה"ס ספד גדול מאד לא נפקד מסס כוס נסע מישראל, וכמעט קודם פטירתו למס סכר ז"ל. ויש סאמרו שפסד סכר סמכר כיום ססעי אחר חלוט ונעסס כס כקנורסו .

[צו] הר"מ (משה) מאיבורא (עי' רבינו יעקב מרומנו. ר"ס) :

[צז] מהר"ר משה אידהן ואחיו מיכאל ב' אחים נשוא"ם בחכמה חסידות במערב הפנימי ושמענו מקדושתם וגדולתם ז"ל :

[צח] מהר"ם איסרלס בומן מהרש"ל והרב שארית יוסף ומהר"ם פאדובה ומרן. חיבר ס' תורת העולה וס' תורת החמאת וס' רכבי משה והנהות על כל ש"ע וכפר תשובות. ובתשו' סי' מ"ה מתוכח עם מרן בדין אחד וכתב לו בכבוד גדול. והיה בקי בחכמות אחרות כנראה מתשובותיו. ובכל פולין ואשכנז פשטה הרואה כמורו אף נגד מהרש"ל ולקולא כמ"ש הרב שני לוהות הברית. ובומן

מקורביל בעל הסמ"ק ורבינו מאיר הכהן בעל הנמ"י. וכתוב בס' הקורא שהוא רבינו מרדכי בר הלל וכן ראיתי בתשובת המרדכי שהביא בשלמי הגבורים פרק המסכל שחתם מרדכי ברבי הלל. וכ' הרב כנה"ג ח"מ סימן נ"ח הנהב"י אות ח' הריב"ש אאשר שלא הי"ל מרדכי. וכתב הרב בית הרש"א ח"מ סימן תרפ"ב דמרדכי מועתק מכמה פנים זה מאריך וזה מקצר ואין לדקדק בלשון שהוא מנומסם :
ובבר נודע דיומנין דמשכחת לשונות המרדכי שטביאים הפוסק' ואינם במרדכי שלפנינו ותראה בב' א"ח סוף סי' שפ"ב חילוק בין מרדכי דריינוס למרדכי דאוסטרייך :

כל דברי המרדכי בהלכות קמנות כמעט הם מתוס' שאנן. מהר"ם איסרלס בתשובה ריש סי' ל"ח. ובס' ק' כתב באות ה' כי לרוב נמצאו בו לשונות מגומגמים להיותו מלוקט ומקובץ מספרים רבים ובאו בו הגהות ורינים שלא במקומן בקצרה :

וראיתי למורי הרב נחמה בכסף זלה"ה א"ח סי' א' דף ר' סוף ע"ג שכתב דהמרדכי בתר הרא"ש גריר כידוע עכ"ר. והן לא ירענו זה דהמרדכי לא ראה פסקי הרא"ש כי היכי דלגר בתר מ"ש הרא"ש בפסקין. כי בשנת ס"ו בא הרא"ש מאשכנז למולטולא ושם נתישב וסידר ספריו. והרב המרדכי נהרג בשנת ע' בעיר גירנבורג. ובצמח דוד כתוב בפ' שהרא"ש בטול טולא חיבר האשר"י על התלמוד :

[פא] מהר"ר מרדכי (חבירו של בע"ס תורת חיים) (עי' פאן קדשים נח"י) :

[פב] (מהר"ם) מרדכי ממאלון (עי' מ' אאן ששון) :

[פג] מהר"ר מרדכי יפה אב"ד דק"ק פוזנא זקן ויושב בישיבה חיבר עשרה לבושים כמ"ש בהקדמתו ללבוש החור וכלם נדפכו. והוא תלמיד מור"ם בעל ההגה"ה. והיה בזמן מהר"ם מלובלין כמבואר בשו"ת מהר"ם הגזר. ויש לו הגהות על שערי דורא. והרב באר שבע תלמידיו :

[פד] מהר"ר מרדכי הכהן תלמיד רבינו ישראל די קוריאל חיבר שפתי כהן פי' על התורה פדר"ם וגימטריאות :

[פה] מהר"ר מרדכי הלוי אבי הרב גנת ורדים חיבר שו"ת דרכי נועם והיתה מנוחתו בעה"ק ירושלים ת"ו :

[פז] מהר"ר מרדכי נגא"ר שקיל ושרי עם הרשב"ץ ח"א סי' ק"ש וס' קע"ג :

[פח] מהר"ר מרדכי נתן מעיר ארניין (עי' מ' מנחם נר"ס לגיט מלאך) :

[פט] ר' מרדכי פראנסים (עי' רבינו סא"ר ז"ל) :

[פס] מהר"ר מרדכי קלעי מחבריו של הרב

ברית אברהם. והרב החסיד יעקב מולכו והרב סהר"ם נ' חביב. ומגדולי תלמידיו הרב פרה"ה ומורנו הרב מהר"א יצחקי. והיבר ס' אלף המגן שו"ת ועינינים במספרם כמשפט אלף"א לסלת והנהגות על הרמב"ם ולא נרפס כ"א קרבן חגיגה וזבח שלמים וקצת תשובות בספרי האחרונים. ומהר"י חאניו חתנו. ונכדו הרב המניח. ובסוף ימיו הרב המגן היה חתנו של מהר"ם נ' חביב. וכאשר היו לרב שנות חי'ם משה עלה אל האלהים כ"א שבט תמ"ט בסדר ואל משה אמר עלה. ובימיו היו פ"ו חכמים גדולים שלמים בתוככי ירושלים. והפרנס היה הגביר אהרן פארוו. וקרו למנוצח ברור בחלמיה על הרב והפרנס נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן :

[ק"ג] מהר"ר משה גבאי שקיל וטרי עם הרשב"ץ בתשובותיו בח"א ס' פ"ג ואילך :

[ק"ד] מהר"ר משה נ' דאנון (עיין מ' חיים אלנאוי. רבינו יעקב נח מאיר רמ"ה) : [קטו] רבינו משה הדרשן רש"י מזכירו בפירושו. ומגדולי תלמידיו רבינו נתן בעל הערוך והראב"ד בר יצחק וחתנו הראב"ד בעל ההשנות והר"ה ורבינו יהונתן הכהן :

[קסו] מהר"ר משה הייגלרליך (עיין נ' דוד סוף ד"ס אמנם ידענו וכו' נח"כ) : [קס"ו] מהר"ר משה בן בתו של הג"ם העשל (עיין ספארכ למשה נח"כ) :

[קס"ז] מהר"ר משה חררי א' מרבני ארם צובה והוזכר בהקדמת זיבח תודה למהר"ם אצבאן :

ושמענו כסיד בקי מאדו בחכמת גודל כחול ושאר עניני קבלה מעשית. וכן סיפר לי עשרת ראשי חכם מאדו ולס"ס ששמע מפי סרב סמונסק אביד דבס"ק ירושלים ח"ו סמונסק כנימן מעלי סכסן ניודעו ומכירו לסרב משס סכרי סמו'. והלם אחד כתב לו ארכי בל"ף וקרי עלים בהמות בסכרי אל"ף :

[קס"ח] מהר"ר משה ויראל ויואש אחד מרבני צרפת הקדמונים מעיר פירפנייאן הובאו דבריו בשו"ת למהר"ש א"ה כ"י ח"י דף קכ"ו ע"ב :

[קס"ט] מהר"ר משה אב"ד דק"ק ווילנא והפרנסים דק"ק הנ"ל בו בפרק היו הרב ברכת הוזב והרב בית הלל. והיבר חלקת מחוקק על א"ה וכתב מהר"ר צבי בתשובותיו ס' קכ"ד שהוא מקובל מאבותיו הרבנים כמה תקיף חיליה דהרב הנזכר וכחו בהוראה :

[קנ"א] מהר"ר משה זכות היה רב בויניציא ואחר כך רב בקס"י מנטובה תלמיד בקבלה מהרב בנימין הלוי אבי הרב שלמה הלוי אב"ד אומיר. ותלמידיו הר' בנימן הבהן

חסד והרב פרה משה אהרן ומהר"ש אלנאוי והרב שמות הגיטין והתנו ומהר"ש גאון ויתר רבני הדור :

[קנ"ב] מהר"ר משה בנבנשת די שיגוביא אביו וקנו של הרב הגדול מהר"ש אלנאוי ז"ל כתב כמה עיטות ונאכדו ונמצא קונטרס מהרב ז"ל בסוגית קמא פלפול עמוק ששא ומתן עם הרב הפופולר מהר"ר יהודה אלנאוי ז"ל ונרפס בריש ספר דובב שפתי ישנים שהרפס הרב מהרש"א הנזכר :

[קנ"ג] סיניור משה בנימין פואה (עיין ר' אדונוס הלוי נ' לפרט) :

[קנ"ד] מהר"ר משה ברודו הובאה תשובתו בס' פני משה ח"ב ס' ק"ח :

[קנ"ה] מהר"ר משה ברוך הוזכר בשו"ת אבקת רוכל למרן סימן פ"ה וכו' קי"ג והוא חתום עם הרבנים בסימן קכ"ד והוזכר גם בשו"ת הרב המבי"ט :

[קנ"ו] רב משה גאון מדור ה' גלאונים במהא מחסיא וסמכו רב כהן צדק גאון היה שנת ד' אלפים תר"ן ושמו רב משה כהן נ' יעקב והוא רב משה כהן שהוזכר הרי"ף. השב"ץ ח"א ס' ע"ב :

הלמי כתוב בס' כ"י לא היס סוף חנא או אמורא סיקרא משס וכו' פלא וסוד. וסיונו דלמרי ליכסי על הרמב"ם ממסע ועד בס' וכו' פלא ס' חנא או אמורא סיקרא משס עכ"ל :

[קנ"ז] מהר"ם גאלאנטי הזקן הרב המוסמך תלמיד מרן היבר שו"ת ונרפס ח"א. ובס' קכ"ד כתב שמרן נתן לו רשות בחיותו בן כ"ב שנה לעסוק בגיטין וקדושין :

רב מהר"ם גאלאנטי הזקן כחבר התשובות היה בן ה"ר מרדכי אנג"ל תושב רומה

האש"מ מדכי היה יפה תואר ובעל מדות הגונות השרים היו קורין אותו גאלאנטי אומ"ו נשתקע כנוי אנג"ל ונשאר להם כנוי גאלאנטי.

כ"ב הרב מהר"ש הלוי אב"ד איזמיר שהיתה לו לאשה בת הרב יהונתן בנו של הרב המוסמך מהר"ם גאלאנטי הזקן הנזכר והביאו הרב יד

אהרן הלכות גיטין דף ק"ה ריש ע"ד. ובן הרב יהונתן היה הרב המגן אב"ד ור"ם מעה"ק ירושלים ועיין בתשו' דרכי נועם ח"מ ס' ל' ול"א :

[קנ"ח] מהר"ם גאלאנטי בן הרב יהונתן נכד הרב המוסמך אב"ד ור"ם בעה"ק

ירושלים ת"ו. והוא עם רבני דורו הסכימו שלא יהיה תואר רב בירושלים ת"ו כמ"ש מהר"ם חאניו בשפת אמת. ומביא דינו הרבנים מהר"ר דוד הכהן המחבר דעת קדושים כ"י והרב

אהרן הייזן המקובל המחבר פ"י הזהר אביו של הרב מהר"ם הייזן אב"ד ור"ם בעה"ק צפת ת"ו. והרב אברהם צמה בן הרב המקובל מהר"י צפת הרב המחבר ס' דרושים מופלאים

שנה בח"ל ובשנת תצ"ח בא לצירן ואחר איזה שנים היה מנוחתו בעה"ק צפת ת"ו והארץ ימים קרוב לתשעים שנה :

[קנ"ה] מהר"ם ח"ב חסר מגזע הרב הנמוק וגאוני ספר חתנו של הרב יחזקאל נאלאנטי כמ"ש בסוף כפות תמרים . והיה חתנו של מהר"י האגוז גם כן כמ"ש בתוספות יוה"כ דף ט"ב . והוא ישב על כסא הרב המגן . וחיבר ס' גמ פשוט שמת בארץ עזרת נשים וקצת שול"ת בספר גנת ורדים ויש בידי כמו ספר תשובות כ"י מהרב אך עיקר ס' תשובותיו נסבחו ביום . וראיתי ורשותו כ"י . ונח נפשיה דרב כבן מ"ב שנה וכן בתו מהר"י כולי :

[קנ"ה] מהר"ר משה חיי"ן בן הרב המקובל מהר"ר אהרן חיי"ן שחיבר פירוש על הוזהר וקדוש יאמר לו והרב אביו והרב בנו היו מרבני עה"ק ירושלים ת"ו ומהר"ם בנו היה חבירו של מורנו הרב מהר"א יצחקי והיה חתנו של מהר"י האגוז וכ' פסקים הרבה ונדפסו איזה תשובות בס' זרע אברהם וס' גנת ורדים וס' מטה יוסף . ובסוף ימיו היה רב בעה"ק צפת ת"ו כמבואר בתשובה שבס' מטה יוסף ח"ב :

[קנ"ו] מהר"ר משה חיים בנו של הרב מהר"ש עתה דרשות מעלה נדפסו תשובותיו בשלונקי :

[קנ"ו] רבינו משה בר חנוך שמזכירים הראשונים בנו של רבינו חנוך אחד מהגאונים שנשבו בימי רבינו שרירא גאון (עיין רבינו חנוך לעיל) :

[קנ"ה] מהר"ר משה מטיבולי חיבר הגהות חדשות על סגן בבית יוסף ובא"ח מביאם הרב יד אהרן גר"ז וכפפה קדוש של הרב יד אהרן שמעתי שחיבר על כל הבי"ה והיו אצלו כ"י . והוא התום על פסק מהריב"ל בצירוף תלמיד הרב מהריב"ל מהר"ר משה הכהן מרבני אלכסנדריה כמ"ש בשול"ת מהר"א ח"ב ס' נ"ה . ואולי הוא הטהרן ימין משה מהלכות שחיטה ושרפות הנדפס בראשונה שנת שפ"ב :

[קנ"ה] מהר"ם מטר"א המבי"ש תלמיד מהר"י ב"ר רב בר פינתי דמין . ומשנת הרפ"ה היה הרב המבי"ש מרביץ תורה בעה"ק צפת בק"ק בית יעקב כמ"ש בתשובותיו ח"ג ס' מ"ח . והיה הרב הוזהר מגזע רבינו ישעיה הראשון והאחרון ודורו הרב אהרן מטר"אני תלמיד מהר"ר יוסף פאסי אשר היו קוראין לו להרב מהר"ר אהרן בעל התוספות שהיה מכוון בעיונו וחריפותו לעומק התוספות ומרן מזכירו בח"מ בכמה דוכתי . ובניו הרב שלמה שנפטר בארץ

הכהן מרינ"ו ומהר"א רוינו . וחיבר ספר קול הרמ"ז וראיתיו בכ"י והוא כפלים מהנדפס . וחיבר פי' הוזהר וכמה חבורים בגנלה ובנפתר ומקדוש נדפסו קצת שול"ת להרב . ונדפס זאת לפנים תקן שובב"ים שיר חדש תפתה ערוך . וחכמתו וקדושתו מודעת זאת בכל הארץ :

הרב הגדול עיר וקדוש מהר"ם זכות גולד באמשטרדם והיה תלמיד הרב שאול הלוי מורטירה . וראיתי באמשטרדם ספר מודפס בלשון ספר מענין ישוב ק"ק ספרדים ומדרש עץ החיים אשר להם והוא נמנה מכת ראשונה מלומדי המדרש בהתיסדו . והלך לרוססלאנד ולמד שם והיה חבירו של הנאון מהר"ר יצחק אב"ד מפוזנ . ואח"כ בא דרך וירונה ללכת לא"י ועכבוהו בוניציא . ובא בשליחות מצוה הרב המקובל מהר"ר בנימין הלוי אביו של הרב מהר"ש הלוי אב"ד באזמיר והרב"ל הגו' היה תלמיד מגורי האר"י זצ"ל ולמד הרמ"ז עמו חכמת האמת וקבל ממנו סלח נקיה . וכלבד מה שכתבתי בנדפס (עיין לעיל) מחבורי שמעתי שחיבר פי' על הירושלמי וחיבר ספר רמז הרומז והוא היה מונה כל מספר כמה שמות עולה וכיוצא . גם חיבר ס' שרשי השמות לרעת מוצאם ופעולתם וראיתים בכ"י . גם ראיתי ברני"ו כתביו שכתב לתלמידו הרב"ך חולתו הם בעצמם כרוכות כמו ספר אחד וכלם בעניני חכמת האמת וקצת גם בגנלה . ואחר זמן רב נדפסו אגרות הרמ"ז . אמנם מה שראיתים בכ"י היו יותר . וכמנאמרה חיבר קונטרס שו"א דייני בדרכי ההוראה להתנהג שם בלשון צח והלצה ונדפס והיה יודע ש"ס משנה על פה . ושמעתי שה"ל מגיד והכז גור אריס שחיבר הגהות על הש"ע ונדפסו במנטוול סניז לש"ע ספיד ששמש המלך הדוכז ג . ונח נפשיה דהרמ"ז יום ב' סוכות ש' נח"ת כמ"ש תלמידו הרב"ך בספרו גבול בנימן . וחיבר קונטרס בכתובת ס"ת ע"ד האמת לדרישת רבני וחסידי ק"ק קראקא כי נועז לבי וחדו ושואל"ים הלכו בו להורות להם הדרך לכתוב ס"ת ע"ה והישיב להם באורך וברוחב . אפס קצתו של הקונטרס הגו' הן לו הובא בס' לחם הפנים י"ד בקונטרס אחרון :

[קנ"ה] מהר"ר משה ח"ב זכרי הובא בתשובות הרשב"א ח"ג סימן רכ"ח ועיין לעיל מערכת י"ד (עיין מ' יוסף ח"ג גלגל) :

[קנ"ה] מהר"ר משה האגוז בן הנאון מהר"י בר ברתיה דהנאון הרב המגן תלמיד של מורנו הרב מהר"א יצחקי וחיבר לקט הקפת על ד' טורים וח"מ לא נדפס כמ"ש מערכת למ"ד (עיין לקט הקפת ח"ב) . וחיבר משנת חכמים אלה המצות ומהדורא בתרא ושו"ת שתי הלחם וכו' והיה קרוב לג'

הכהן מלונל כמ"ש הריב"ש בתשובה סימן ק"י אבל רחוק היה בעיני שהוא הרמ"ך הנ"מ מעט שמרן אינו מביא שום תשובה מהרמב"ם על שום השגת הרמ"ך. ועוד שראיתי בכ"י השגות הרמ"ך למאות ולאפים על הרמב"ם. ועוד שנראה קצת מההנהגות הביאם הרב כנה"ג א"ח בכללי הפוסקים אות ל"ח שהרמ"ך השיג על הרמב"ם אחר השגות הראב"ד ובספר יחסין מביא הראב"ד והרמ"ך בזמן אחד וכן בצמח דור מזכיר הראב"ד והרמ"ך בשנת תתקנ"ח. והקרב אלי שהוא הרמ"ך שמיביא מרן בכ"מ ובתחלה השיג הראב"ד על הרמב"ם ונשלחו אליו בשם חכמי לונל לכבוד הרמב"ם כי ברבים היו שאל ישאל ממנו. והרמב"ם השיבם כאשר הרב מגדל עז זמון מביאים מתשובות הרמב"ם להכמי לונל. ואחריו השיג הראב"ד על הרמב"ם ואחר שהשיג הראב"ד חור הרמ"ך להשיג על הרמב"ם והרבה להשיב בהשגותיו ומהם מביא מרן בכ"מ. (עיין רמיו מלוי כנס):

[קלח] מהר"ר משה הכהן אב"ד בק"ק בעלז (עיין קצן לור ומלח כנס נחמ):

[קלט] מהר"ר משה הכהן תלמיד מריב"ל (עיין מ' מסע מתיבנו לעיל):

[קמ] מהר"ר משה הכהן בן הרב מורה צדק (עיין מ' מסע אלמנחני):

[קמא] מהר"ר משה הכהן טרבני קושטניצא (עיין סקוט טולס כח"כ):

[קמב] מהר"ר משה הלוי הנזיר הוא הקד מגדולי תרומה בעה"ק חכמי ת"ו חתנו של הרב הגדול מהר"א ו' חתניה אבי הרב משה יוסף. ואשר שמענו כן ראינו עוצם קדושתו כטהרת יד הקדש הסינינים וסדר קדושה שהיה מקבל בכל שנה ולתקופת שנה שנה מוסף והולך. חיבר ידי משה על ח"מ בפלפלא אריכתא ושאר חבורים ושקיל וטרי עם הרב תורת חסד. ואיזה ענינים להרב ותשובות נדפסו בס' משה יוסף להרב בנו:

[קמג] מהר"ר משה ליאון מאורבינו הובאה תשובתו בסוף ס' שלום הבית כ"י ממחר"ם קאזיס ז"ל:

[קמד] מהר"ר משה די מאייו הובאה תשובתו במהרח"ש ח"ב סימן י"ד וח"ג סימן ס"ח:

[קמה] מהר"ר משה מאלייא הובא תשובתו בס' פני משה ח"ב ס' ע' והרב המחבר כתב על תשובתו בכימון ע"א ע"ש:

[קמז] מהר"ר משה מארייו טרבני איטליא הקדמונים וראיתי קצת תשובותיו כ"י מתוך ספרי תשובות רבני איטליא

בארץ מצרים והרב מהרי"ם וחיבר הרב המבי"ט ס' קרית ספר בסדרי הרמב"ם ובח"ג יש חרושים רבים. וס' בית אלהים ושלשה חלקי תשובות הנדפסים:

דע דוימנין הרב ש"ך בח"מ כשרומו לתשובת הרב המבי"ט בח"ב כתוב ח"א וכן כשרומו לתשובת ח"א כותב ח"ב. ונשאר עשר שנים אחר שעלת לשמים מרן ריש מתא והיתה כנוחתו שנת משה עלה אל האלהים אך ממ"ש נכדו בהקדמתו לשו"ת אביו הרב מהרי"ם ח"א וכן ממ"ש הרב מהרי"ם עצמו בהקדמתו לשו"ת אביו מוכה שנפטר הרב המבי"ט שנת ש"ס כ"ג ניסן א"כ חי אחר מרן חמש שנים. ולא דקדקתי במ"ש בברכי יוסף י"ד סימן של"א ע"ש ודו"ק. ובסוף תשובתו שקיל וטרי על דברי מהריב"ל:

[קל] רבינו משה בר יוסף חד מרבוואתא קמאיוהר"ה בספר המאור בסוטה העתיק מרמב"ם. גם פרק אלו מטרות בסוגיות פרס ועונות כתב הרב המאור זו דעת הרמב"ם והוא הרב המובהק שלנו וכו' ע"ש. ומתשובות הרדב"ז סימן ש"ג שם נאמר שהרב אב"ד כתב ודברתי עם ר' המובהק הרמב"ם וכו' ע"ש. גם ראיתי בס' שבלי הלכת ח"ב כ"י שכתב משם ולשון הרב אב"ד וכן אמר לי רבינו משה בר יוסף:

[קלא] מהר"ר משה בכמה"ר יעקב עחיאל (עיין חיקון סופרים נחמ):

[קלב] רבינו משה ברבי יקותיאל הכזיר בדיון אחד מהר"ם ריקאנטי בפסקיו ס' קפ"ט:

[קלג] מהר"ר משה ו' יקר תשובתו כ"י בס' זרע אנשים כ"י:

[קלד] מהר"ר משה (במ' ישעיה) בן אחי הג"מ נפתלי כ"ץ (עיין פני משה נחמ):

[קלה] מהר"ר משה במ' ישראל די קוראל (עיין מ' אלכס סלוי):

[קלז] מהר"ר משה ישראל איש ירושלים היה רב בק"ק ווריס ובק"ק נא אמון חיבר שו"ת משאת משה שלשה חלקים בפדפול עצום וסדר נכון ולשון נהיר. ושקיל וטרי עם גדולי הדור מהר"י רוואנים ומהר"א נבון ומהר"י הכהן ורבותינו מהר"ז ומהר"י ומהר"ש נאוואוי ומהר"ש קמחי ושאר רבני הדור והיה חתן כהר"ם ו' חביב משלונקי:

[קלח] רבינו משה הכהן הנקרא הרמ"ך עשה השגות על הרמב"ם והשיב הרמב"ם עליהם. כן כתב הרב ס' יוחסין דף צ"ט דפוס אמשטרדם. ואני אמרתי בחפזי שאין זה הרמ"ך שמביא השגותיו מרן ואיברא דגם הרמ"ך שהביא מרן הוא נקרא רבינו משה

זה על הרפים הביא לשון הרמב"ם פ"ה דשאלת בשם רבותיו רבינו יוסף הלוי ורבו הנז' וכתב שהקשה עליו א' מרבותיו והוא תריץ יתבי : וכבר נודע דקקו בה אקדמייתא דלפי סדר השנים לא אפשר דהרמב"ם יהיה תלמיד מרבינו יוסף הלוי בן מינאש . ואני בעיי באתי לכלל פשר דבר וכמ"ש בח"ב דף נ"ן אות ה' ע"ש (עיין לעיל ד"ס ולא זכר מה) :

כתב סדר הדורות דף נ"ד ע"ד מלאתי כתוב בקונטרס ישן גושן אחר רבינו דוד סנידז כי משנה פורס שחיבר זקנו הרמב"ם תהול נפש המפורסם יכוד סיסודו ועמוד ההכמה וזכיר כי מלאס כחך דעס . ועוד אחר מפי רבינו אביו כי עשר שנים סיס יושב רבינו משם נהדו ולא ילא מספחה עד ססימו . ובלילס ססלימו כל לו כהלס רבינו מיימון אביו עס ארס אחר עמו ואמר לו רבינו מיימון אביו סס לך זס מספ רבינו ונכיל . ואמר לו כלאי לרלוס פס ססטיס וכסרלס אחר יוסר כחך :

כתב הרמב"ן באגרתו לרבינו צרפת הובאה במצורף לחכמה דף פ"ה על הרמב"ם וז"ל הלא שאלתם עובדי דרך המאריכים לשון המפליגים מליצה בתהלת הרב הגדול במעלת חסידותו בתוקף אמונתו בעוצם ענותנותו בגדולת יחסו בנרבת כיסו במעשיו הנפלאים במלוי הנוראים בהיותו ביראת אלהיו דבק וחושק ובתלמודו נושק אוהב דברי חכמים ומחבקן הם מחמד עיניו ומחמד לנפשו עטרת לראשו . אם ראייתם ספריו אם דקדקתם בחבוריו . השמעתם אותו מבעט באיסורין בקלון וחמורים אם השמיט כל הקנה וגזירה ולא עשה סייג לתורה וכו' . מי הכה הצדוקים אשר היו כגבורים בוסים מי נתן הביתוסים לשוטים הלא הרב ז"ל כי היה ה' עמו והוביש רוכבי סוסים והוציא אדיריהם מבית המלך מפחדו יגורו ומשאתו חרדים ורבים מעמי הארץ מתיתדים . והגני מעיד עלי לפני רבותי שמים וארץ כי שמענו ממנידי אמת שבכל ארצות מלכות תימן קהלות רבות עוסקות בתורה ובמצות לשמן והיו מוכירים שם הרב בכל קדיש בחייו וביומיו ובחיי דרבנא משה בר מיימון אשר האיר עיניהם בתורה והעמידן בקרן אורה לבטל מהן גזרות קשות וכבוד המס כי היו כטיט תוצות מרסם ומעליהם עול הגלות הרים ויחלו מעט ממשא כו' ושרים עכ"ל . ועוד האריך בשבחה הרמב"ם ע"ש באורך :

ראיתי בתשובות הרב מה' יעקב פראג"ל מהמה כ"י ס' ס"ה שכתב וז"ל אנו מקובלים מנאני מצרים ומחכמי המערב שכל הקהלות מסוף המערב וארץ מצרים וארם נהרום וארם צובה ופרס ותימן כלם קבלו להתנהג על פי חבור הרמב"ם ובפירט בארץ מצרים שהוא סאור דאתרא רבס ולמרס תורה כמו שמפורסם שהרבה תקנית הקן בארץ מצרים וכמו שירענו פה נא אמון שראינו בעינינו נסה שמורות שהיו כותבין

מהר"ר שלמה בן הרשב"ץ בסוף ס' מלחמת מצוה . וכבר בח"ב אות י"א (עיין לעיל ד"ס כתב סמנ"ך וכו') כתבתי אמרי קדוש הרמב"ן כי השב"ח השביח להרמב"ם במעלות וטדות ושבח"י שלמי"ם ע"ש באורך : הרמב"ם היה שפר יוחסין מורע רבינו הקדוש . כן כתב מהר"י אברבנאל ושלשלת הקבלה :

הרשב"ץ בתשובותיו ח"א סי' ע"ב כ' שהרמב"ם היה תלמיד מהר"י ו' מינאש וכ"כ הרמב"ם עצמו פ"ה דשאלה ופקרון וכזה הורו רבותי רב יוסף הלוי ורבו . אמנם ספר יוחסין כתב דלא אפשר לומר כן שיהיה הרמב"ם תלמיד מהר"י' מינאש כי בפטירת הרב מהר"י ו' מינאש הי"ל עשר שנים כי הרא"ם נח נפשיה בשנת התק"א ולפי מ"ש רבינו דוד שהרמב"ם נולד שנת תתצ"ג הי"ל שבע שנים . וגם הרב החסיד הרמ"ך בס' יד מלאכי דף קפ"ב ע"ג מלא את ידו לדחות דבריו הרשב"ץ וכתב רמ"ש פ"ה מהל' שאלה הוא דרך כבוד והאריך בזה עש"ב ודבריהם ברורים . אך מ"ש הרב יד מלאכי שם בשם מהר"ש אלנאזי בס' תולדות אדם שהרמב"ם נולד מאתיים שנה אחרי מות רבינו יוסף הלוי אין לו שחר . ותימא על הרב יד מלאכי שכתב זה בשמו שאם מ"ש הרשב"ץ שהיה הרמב"ם תלמיד הרא"ם הוקשה לו כל כך איך יסבול דברי מהר"ש אלנאזי ואין להאריך בזה :

ודאה זה חדש שראיתי בס' עומר השכחה פי' משלי שכתב בס' טו"ב על פסוק עמרת זקנים בני בנים וז"ל כמ"ש על הרמב"ם בשעת פטירת הרא"ף ז"ל נכנס אצלו ונשק ידו והוא כבן ה' שנים ואמר שלא זכה למה שזכה אלא באותה נשיקה שנשקו וברכו והאציל עליו טחבנתו עכ"ל . וזכירים ככתב לא יתכנו כי הרמב"ם נולד כשלושים שנה אחר פטירת הרא"ף . והקרוב אלי שהענין אמת רק במקום הרא"ף צ"ל מהר"י ו' מינאש והיה הרמב"ם בן שבע שנים והיה קבוע בלב הרמב"ם ואביו שברכת הרב מהר"י ו' מינאש עשתה פירות ושכונן מהר"י הלוי להאציל עליו מחכמתו . ולכן קראו רבו למהר"י הלוי :

הרמב"ם כתב בס' קמא הדורות דף י"ב ע"ב וז"ל ידוע הוא שהרמב"ם היה תלמידו של הרב ר' יוסף הלוי ו' מינאש וכ"כ הרמב"ם בהרבה מקומות מספרו וכן הורו רבותי הרב יוסף הלוי ורבו ר"ל הרא"ף עכ"ל . ומ"ש שכן כתב הרמב"ם בהרבה מקומות מספרו . אני הדל כעת לא מצאתי בחבור שמזכיר בפירושו רבותי הרב יוסף הלוי ורבו אלא בפ"ה מהל' שאלה אבל בכמה מקומות כותב רבותי סתם . והרמב"ן בחידושי שבועות חדשים מקרוב עליו (ה"א)

[קנב] הרב משה בר מיימון מקורטובא (מי
סמנ"ס ד"ס שמעתי וכו') :

[קנב] מהר"ם מינץ בזמן מה' איסרלן בעל
תה"ד ושואל ממנו שאלות כמ"ש
בכתבי מהר"א סי' כ"ב . והיבר שו"ת ונרפסו
שנת שע"ו ומוזכר בתשובותיו לסהר"י קולון
בסי' מ"ב :

וראיתי להרב באר יעקב דף י"א ע"ד שהשיג
על מור"ם הנעלם ממנו תשובות מהר"ם
מינץ . ועמו הסליחה דמור"ם נפטר שנת
של"ג ותשובות מהר"ם מינץ נרפסו שנת שע"ו .
וגם אשר השיג הנעלם מהרב מעדני מלך
איגה כ"כ השנה דכשחבר מעד"ם ברכות
עדיו לא נרפסו שו"ת הר"ם מינץ . והגם
שמע"מ נרפס אה"כ :

[קנב] מה' משה בן מזכ"ר מרכנן קרישי
קשישאי בעה"ק צפח טוב"כ בזמן
מהר"ח רופא ומהר"ש אוזיאל היבר סדר היוס
ומביאו כנה"ג ורוא היה ריש מתיבתא בעיר
עין זיתון אשר בגליל ונרפס שנת שנ"ט :

[קנב] מהר"ר משה בר מנחם (עין ויקל מס
נח"כ) :
[קנב] מהר"ר משה מרגליות (עין פלמוד ירושל'
ד"ס ווס שלפ"ס נכס וכו' נח"כ) :

[קנב] מהר"ר משה בה"ק הר' משה ח'
ברושלויש (עין חס ספונס נח"כ) :

[קנב] מהר"ר משה משולם הלוי תשובתו
בורע אנשים כ"י :

[קנב] מהר"ר משה משיש חתימה על תש'
מהר"ש דוראן והסכמת הרב
אביו בטור הראשון בח"ד שבתשב"ץ סימן מ"ז
ועוד חתימתו שם סימן מ"ט :

[קנב] מהר"ר משה נגארה מגורי הארזיל
אבי המשורר מהר"י נגארה

חיבר ס' נחמד שמידר כל דרשות רז"ל בש"ס
וספרא וספרי ומכילתא לענין דינא בסדר
הכתובים בכל מצוה כרי שירה פירוש בסדר
המצוה מסודרים בכל חלקי הדינים ודרשת
רז"ל ושגורים פי חכם . אשרי אדם שזקך על
דלתותיו וזו תורה לשמה ותורת חסד על לשונ
לגרמיה הוא דעבר שלו יאמרו אשרי מי שבא
לכאן ותלמודו בידו ושמו נאה לו לקח טוב .
ונרפס בקושטא אנדינא שנת מאר"ץ . והרב
נהבקש בישיבה של מעלה ודמשק מנוחתו
שנת אש"ס . כן מצאתי בקובץ ישן כ"י :

[קנב] הרמב"ן (רבינו משה בן נחמן) כפס מסכתו
ז"ל שגרסו נפלא דייקא דמ"א סימנ"ס
ולוס זכס לחכמת סוכה . ילפי שסס בחי' סודות לא זכס אל
חכמה זו חלף בזקנותו כי כנחמותו לא סיס מלמין כס עד
אשר רבו ר' עזריאל גרס לו שלמדס עני ידי חזקס שטולס
שעסס כנא אללו בקסיתס סדרן כמדס עכ"ל . וגם רמב"ם
תלמיד

בותבין פה נא אמן בימי הרמב"ם חצרו"ו בין
דינא פ' ופ' בתגר סכנדריא מאקאס ישיבת
גר ישראל ואורו סרנא ורבנא משה בן הדין
הרב רבי מיימון ואשה"ד פ' על נפסה"י וכו' .
ובוא וראה גדולת מעשה הרמב"ם שעיקר
דירת הרמב"ם היתה פה נא אמן בתחלת
ביאתו לארץ מצרים . ובזמנו היה קהל ישראל
שבארץ מצרים מעט מזער כנגד הקראים עד
שכמעט רוב קהל מצרים היו נוטים אחר מעשה
הקראים עד שכמעט במלה מהם סבילת נדה
במי מקוה . וכשראה כך עקר דירתו מנא
אמון והלך ונתישב במצרים והחזיר כל קהל
מצרים לדרך תורת משה . ומה שקבלנו ממנו
ותקן שכל אשה תשבע בנק"ח שתסבול לנדה
כמי מקוה שיש בו מ' סאה וכותבים בכתובה
ויקבלה על עצמה בש"ח בנק"ח שתסבול וכו' .
נמצא דהרמב"ם רבס של ארץ מצרים שלמדס
תורה וחייבים ללכת אחר דבריו עכ"ל :

שמעתי מפי המרובין שבעיר פא"ם היו רוצים
הושמעאלים לשרוף ח"ו להרמב"ם על
מעשה שהיה שדן דין שממנו היה בזוי להם
ונצול ע"י השבעות ושמות הקדש . ומספרים
נסים וענינים הרבה שאירעו לו באותו פרק
ומקורב שמעתי מפי אדם גדול רב טובהק
שנתברר לו ביורד גמור שענינים אלו היו
בשנת קצ"ח לאלף הששי וא"כ מוכרח שהוא
הרמב"ם אחר . ובעל הנסים הנז' הרמב"ם אל
פאסי וכך ראה בספרים כ"י שמוכרים אותו
הרמב"ם אלפאסי וכן בחידושי התלמוד .
והרמב"ם שחיבר יד החזק קורין אותו הרמב"ם
הספרדי עכ"ד . ואל תתמה על זה שאפילו
בימי הרמב"ם היה הרמב"ם אחר מקורטובא
עירו של הרמב"ם כמ"ש מרן בכ"מ הלכות
תפילין :

מדברי הרב ספר יוחסין נראה שהרמב"ם חי
ע"ה שנה . והרשב"ץ בתשו' ח"א סי' ע"ב
כ' אשר חי שבעים שנה ומצאתי בסוף
פ' ר"ה להרמב"ם כ"י הנזכר שכתב וז"ל
מכתיבת הנגיד רבינו דוד בן הרמב"ם .
רבינו משה גולד לרבינו מיימון אביו בחדש
ניסן יום י"ד שנת אלף תמ"ז לשטרות ליצירה
ר' אלפ"ס תתצ"ג וגולד בקורטובה ונפטר מן
העו"ה וזכה לחיי העה"ב שנת אלף תקי"ו
לשטרות בליל ב' בשבת יום כ' לחדש טבת .
ואבא מרי בנו גולד לאביו בחדש סיון ונפטר
בליל ב' בשבת י"ח כסליו ימיו ושנותיו אחד
וחמשים ומחצה :

[קנא] הרב משה בר מיימון המכונה אלבאו
(עין סיכל קדס נח"כ) :

[קנב] הרב משה בר מיימון אלפאסי (עין
סמנ"ס ד"ס שמעתי וכו') :

הרמב"ן חיבר תשלום הלכות הרי"ף מסכת נדרים ומסכת בכורות. ואני הצעיר ראיתים כ"י והם כסוגית הרי"ף ולשונו. וכל אשר מביא הרא"ש במסכתות הנו' משם הרמב"ן הוא מהחבור הנזכר:

הרמב"ן מלבד תוקף גדולת חכמתו בתלמוד וע"ר האמת עוד היה חכם בחכמת המחקר ורופא מובהק ופילוסוף כמ"ש הרב יש"ר במצרף לחכמה ד' ו' וכן נראה מתשובות הרשב"א סי' ק"ך שהרמב"ן היה רופא. ועיין בברק הבית למרן י"ד סי' קנ"ד ובכנה"ג שם: דע דחידושי הרשב"א לכתובות שנדפסו במיץ שנת תקכ"ה כהוב שם דהיו בגנוי הנאון הרב שבות יעקב על שם הרשב"א ובתרייהו רהשנא וכתבתי בנדפס מערכת שי"ן (עיין הכנס"ב) דמקורב נדפסו חידושי כתובות להרשב"א. אך אח"כ התבוננתי וראיתי שהם חידושי הרמב"ן מזכנית לשונו. וכן נתברר לי מתוך שיטה מקובצת לכתובות כאשר עיניך תחוינה מישרש וראיתי בחידושי כתובות הנו' ברף ז"ך שכנה שם שהיו ביד הרמב"ן הלכות הרי"ף מכ"י הר"ף עצמו וכ"כ רבינו ירוחם במישרים ריש נתיב י"א. ועתה מקורב נדפסו חידושי ע"א להרמב"ן ז"ל. וראיתי חידושי הרמב"ן לשבת כ"י:

גם ראיתי בכ"י פירוש שיר השירים מיוחס להרמב"ן כתוב על קלף והוא רמזים וסודות ובפסוק ורוח שלמותיך מנה כל תל"ג מצות ומוה נולד לי פקפק שאין הפ' הנו' מהרמב"ן דיש הפרש גדול בין מנין המצות להרמב"ן אשר בס' המצות המפורסם למנן המצות אשר בפ' הנזכר:

וכבר בנדפס כתבתי דחידושי הרמב"ן עמקו מאד ובספרד אש יצאה זקוק לבא"ר ואיתי"ה להב"ה תה"ט ממעיני הישועה בלמדם חידושי הרמב"ן כאשר עין רואה להאשל הגדול מהריב"ל המאון ומעיד בנו וכמ"ש בנדפס (עיין לעיל ד"ה סמנ"ל) מנחם סי' (כו'). ועתה כן עינינו הראות לגאון קשטיליא הרב יצחק קאנפנטון בדרכי התלמוד שלו הוהיר לרקדק מאד בחידושי הרמב"ן כי כל דבריו במספר במשקל במדה ולא יש בו יהודות אמת אחת. והאריך שם הרבה בכללי לשון הרמב"ן. ומשם יראה המעיין כמה עמק דבריו הנוראים ויראה חכמת הראשונים אשר כוללים כמה ענינים בדבריהם הקדושים ורעה ילבש להקשות על דבריהם. וק"ו שאין לדבר כנגדם ח"ו שום דבר שאינו דרך תלמיד לרב. וכבר העירתי ע"ז בס' הקטן מחיק ברכה א"ח סי' רמ"ד. והן עתה ראיתי להרמב"ן ז"ל הגיאו בשיטה מקובצת כתובות דף קל"ח ריש ע"א שכתב ה"ל ואע"פ שאין זה מחזור אנו נוהגין ראשנו תחת כפות רגלי הראשונים עכ"ל.

תלמיד מרבינו עזרא אחר מרבנותינו בעלי התוספות. ויש מי שכתב שגם הרב רבינו אלעזר מגרמזיא בעל ספר הרוקח היה רבו. ובחידושי שבועות להרמב"ן כ"י פ' שבועות הפקדון כתב דרבו רבינו נתן בכה"ר מאיר. והיה הרמב"ן ממשפחת רבינו יצחק בר ראובן אלברגלוני כמ"ש הרשב"ן בתשובותיו ח"א סי' ע"ב. ובס' ארחות חיים דף פ' ע"ג כתב והרמב"ן כתב קבלתי מפי מורי רבינו יהודה שקבל מרבו רבינו יצחק בר אברהם הצרפתי. וזכה הרמב"ן לגלוי אליהו הנביא וזכר לטוב ורמזיו בפירושו לתורה ע"ר האמת עמקו מאד כמ"ש רבינו האר"י זצ"ל. וכבר הרב מהר"ם פאפירש כ"ץ חיבר ס' לבאר רמזי הרמב"ן בפ' עד"ה. ועל דרך הפשט חיבר מהר"י אבוהב פ' לפירושו. ועל טענות הרא"ם עליו חיבר הרב נמקי שמואל להליץ בעדו:

ומגדולי תלמידי הרמב"ן הם הרב בעל התרומה ורבינו יונה והרא"ה והרשב"א והר"ן בעל הדרשות ורבינו דוד בונפיר שמוכית הר"ן תדיר בחידושויו לסנהדרין:

וראיתי בפרי מגדים א"ח בתלק משבצות זהב דף ל' ע"ב שכתב ח"ל. תרי רבינו יונה היו. א' שהיבר על הרי"ף ושערי תשובה וספר היראה לר"י גירונדי אשר תלמידיו היו הרמב"ן והרשב"א וכו' והשני הוא רבינו יונה אחיה היה אחרון עכ"ל. וכבר נודע דרבינו יונה גירונדי הוא תלמיד הרמב"ן והיה רבו של הרשב"א וכמו שכבר הארכתי בשה"צ ח"ב (עיין רבינו יונס סהמיד מנחנודי):

אך היה רבינו יונה אחר חבירו של הרמב"ן כאשר הוכחתי שם. וא"כ תרי רבינו יונה דהו מרכוזתא קמאי. ודוק היטב כי קצתיו. ועי' פ"ש אני בעניי בשה"צ ח"ב מערכת תי"ז אות ט"ז (עיין תלמידי רבינו יונס):

הרמב"ן חיבר חידושים על התלמוד ומקדם קדמתה נדפסו חידושי ביתרא לז"ל. וכתב מהריב"ל בתשובותיו סימן ג"ו ג"ז דבספרד המעינים שבהבורה הוו מנאי זקוקין דנורא בחידושי הרמב"ן. ולכן שקול וטרי הרב בחידושי הרמב"ן לבתרא שם סימן ג"ו וסימן ג"ז וסימן נ"ח:

וכבר ראיתי למהר"ר משה דאנון מפורסגאל תלמיד מהר"י אבוהב בכלליו כ"י שכתב כמה כללים בדברי הרמב"ן בחידושויו כי עמקו מאד. וכתב מהריב"ל שם דלא נדפסו ה' הרמב"ן אלא כבתרא וזה נעלם מהרב מהר"ר ברוך אנג"ל בתשובה סי' מ"ו והבאתיו לקמן במערכת השי"ן בס"ד (עיין הכנס"ב). ומקורב נדפסו חידושי הרמב"ן לקדושין ויבמות וגיטין ומכות וגדה. ואני הצעיר ראיתי בכ"י חידושי שבועות ע"א חולין לו ז"ל:

[קסז] מהר"ר משה מפוזנא (עיין נחם מנחם ח"ב) :

[קסח] הר"מ מפונטיווא (עיין רבינו יעקב מרומנוב. ח"ב) :

[קסט] הר"מ פיזאנמי (עיין נחם מנחם ח"ב) :

[קע] מהר"ר משה פרנקפורט דיין בק"ק אמשטרדם חיבר זה ינחמנו פי' המכילתא ובאר היטב על ש"ע ח"מ ושאר ספרים היה זקן מופלג וצמתי שראה ע' נפש יוצאי ירכו. והוא הרפ"ס המקרא גדולה ברפוסו באמשטרדם עם כמה פירושים נוספים וחיבר פי' מלוקט על כל המקרא ונרפס סביב למקרא הנוכח :

[קעא] מהר"ר משה פרויניצאל מרבנן קשישאי שבעיר מנמובה יע"א בומן מרן והרמ"ע וסיעתם חיבר שו"ת והם בכ"י. ובתשובותיו כ"י ראיתי תשובה אחת שהשיב בשנת השכ"ד. ובקונטרס שודא דדייני אשר תקן במנמובה הרמ"ז ובית דינו בעיני ההוראה כתוב. שלא ישינוחו בתשובות אחרונים כי אם התשובות שרומז הרב כנה"ג ומהר"ם פרויניצאל. אך גדלה צעקת ריב"ה בינו ובין חכמי דורו על עסק יחידשין ונרפס קונטרס על זה ויש בו דברים קשים :

[קעב] רבי משה פרנס מרומנובורג. (עיין ס' קדוש נה"ב) :

[קעג] מהר"ר משה מפרעמסלא תלמיד מהרש"ל והיבר'ס משה פרנס בראשונה בקראקא שנת שנ"א :

[קעד] הרב משה ן צור (עיין פערס נדס מחנכים ח"ב) :

[קעה] רבינו משה מצורך חיבר הגהות גדולות על הסמ"ק כמ"ש הגאון מהר"י קולון שרש קפ"ו :

[קעו] מהר"ר משה קאזיס בספר שלום הבית כ"י להרב מנחם קאזיס אביו של הרב בנניה ה"ה קנאת סיפרים וחק לישראל מספר בשבחו מאד וכתב והיו נפקין וקוקין דנורא מפומיה דהגאון מהר"ר משה קאזיס לפומיה דרבו הרמ"ע ז"ל. וראיתי שיטת חולין כ"י להרב ט' משה קאזיס ז"ל :

[קעז] מהר"ר משה קאפסאלי (עיין ספר ח'לוס כליו) :

[קעה] רבינו משה (מקוצי) בעל הסמ"ג תלמיד רבינו יהודה החכיד כמ"ש בעישין רי"א דף רכ"ג ע"ד ותלמיד רבינו שמשון משאנץ כמ"ש בהקדמת הסמ"ק דפוס יסן ותלמיד רבינו ברוך בעל התירומה כמ"ש בס' יוחסין. והיה הרב בתחלת האלף הששי וצוהו במראה בחלוס לחבר הסמ"ג. ונאמרו אלו במראה למנות בכלל תרי"ג מצות השכר לך פן

המכיר את מקומו ישא ק"ו בעצמו שאם ארמב"ן ז"ל הסמוך לזמנם והוא האר"י הגדול במעונות אריות הוא אומר זה על רבואתא יקמיה. מה נאמר אנו לגבי הראשונים ודי בזה. ובקונטרס מחזיק ברכה א"ה ח"ב סימן ק"ע הבאתי מ"ש מרן הבי' י"ד סימן ק"ב על הסוד שכתב על הרשב"א ואין נראה כן מן הירושלמי דלא הי"ל לכתוב כן ולא ניתן ליהושב על מאן דנהירין ליה שבילי דרקיעא וכו' ע"ש. ואנן בדין מה נדבר ומה נצטדק :

הרמב"ן. מחדש נרפסו חידושו לשבועות וס' הלכותות כמ"ל לעיל במערכת למ"ד (עיין לקומוס נח"ב). ושם בס' הלכותות בפסחים דף י"ד ע"ג כתב קבלתי מפי מורי רבינו יהודה זצ"ל שקבל מרבו ריצב"א הצרפתי. וכבר כתב כלשון זה בשמו. ובס' ארחות חיים דף פ"ג ע"ג. ולהיות הרמב"ן תלמיד תלמידים של רבותינו בעלי התוספות לכך הוא היה מונה שבהן בפתיחתו לדיני דגרמי. ומ"ש באגרות הרמב"ם נגד חכמי צרפת ונצטער אותו צדיק מהרש"ל בהקדמת ים של שלמה על הרוב שאינו דברי הרמב"ם ותלו בו בוקי סריקי. ואם הם דבריו ח"ו שנתכוין על רבותינו בעלי התוספות אלא על חכמי צרפת אחרים. כי בזמנו לרחוק הבקומות לא שמע מרבותינו בעלי התוספות ולא נודע לו טיבן וחין ערכם : הרמב"ן מלאך מליץ טוב על הראשונים ויצא לישע הגאון בעל הלכות גדולות לישב השגות הרמב"ם בס' המצות עליו. והרבה להשיב ולהשיג על הרמב"ם ולשרש שרשיו חלך לקראת הראב"ד על מה שהשיג על הרי"ף. ולמד זכות על הרי"ף וחיבר על זה ספר הזכות אגס קצתו נרפס. וערך מלחמה את המאור הגדול הד"ה כי מלחמה ה' נלהם להציל להרי"ף ופקד על אנשי הצבא להרו"ה הובא בס' תמים דעים. וחיבר ס' תורת האדם והל' נדה ורגע דגרמי ונרפסו. ועוד חיבר חבורים אחרים בהכמה ומוסר. ויש בידי חידושי ביצה לבן הרמב"ן בכ"י :

[קסג] מהר"ם נינירין בזמן מרן ב"י חיבר פי' ס' עבודה ועשה הגהות לספר היראה מרבינו יונה זצ"ל (ועיין ענהפס המס נח"ב) :

[קסד] מהר"ר משה (כ"ץ) נראל (עיין ברכה טוב נח"ב) :

[קסה] מהר"ר משה מסאבטשוב (עיין פיס מלירות נח"ב) :

[קסז] מהר"ר משה עונקנירה נזכר בספר אבקת ריב"ל ס' ר"ו והתום עם רבני צפת שם סימן קכ"ד. וכמה"ר יצחק עונקנירה חיבר איזשה כנגדלות ונרפס שנת ש"ו :

ריקאנמי בכמה דוכתי בפסקיו ומהם סי' שפ"ד וסימן ש"פ :

[קפת] מהר"ר משה שלמון אחד מרבני קושטנדינא . וראיתי בתשובת כ"י למורנו הרב שארנו מהר"י זאבי בתשובות מהר"י זיין כ"י שג' שבשנת החמ"ו היה הרב הגו' בקושטנדינא ממנה אנשי . וחבר שו"ת בני משה :

[קפו] ר' משה בר שלמה הכהן (עיין ריש יעקב מרומנו . רצ"ט) :

[קפז] מהר"ר משה בר שמואל ויטאל . (עיין מ' חיים ויטאל) :

[קפת] מהר"ר משה י' שגני יש לו תשובה בורע אנשים כ"י :

[קפט] ה"ר משה שניאור מאיבורא (שיי על כל נח"ס) :

[קצ] רבינו משה שפירא (עיין פוסקות סה"ק נח"ס) :

[קצא] הרב ר' משה תבון חיבר חבורים גדולים ונכבדים ובתוכם ספר התנינים (ס"ל הקינים) ובאר תואר שכתב באור נפלא מאד . כ"כ בס' כ"י קדמון ישן :

[קצב] רב משלם נאון הובאו תשובותיו בספר שערי צדק שו"ת הגאונים הנרפס מחדש :

[קצג] מהר"ר משלם הלוי יש לו תשובה בורע אנשים כ"י :

[קצד] רבינו משלם בר משה (עיין ריש ויטאל נל יחודס) :

[קצה] רבינו משלם חיבר ספר השלמה וראיתי חלק אחד כ"י ישן נושן . וק"ק על מרן הב"א א"ח סימן קי"ג שכתב ובספר ארחות חיים כתב משם בעל ההשלמה כדברי רבינו משולם ע"ש . והרי רבינו משולם מר ניהו בעל ההשלמה . וכתב ספר יוחסין דבעל ההשלמה היה בזמן רבינו אלעזר מגרמיזא ורבינו אליעזר ממיץ :

רבינו משולם בן הרב רבי משה בר יהודה מבדירש חיבר וצירף עם חבור הרי"ף ס' ההשלמה . כ"כ בס' קדמון ישן כ"י . וקרא שם הספר השלמה על שם הפעול והפעול שהוא משלים דברי הרי"ף ומר ניהו רבינו משולם ועיין לעיל :

[קצי] רבינו משלם שהיה שואל מר"ת הסכים בספר קורא הדורות דף י"ד ע"ב שהוא רבינו משולם בר קלונימוס מלוקא ע"ש . ואני התדיוט זכני ה' לס' הישר מר"ת כ"י ושם מבא תשובות ר"ת לרבינו משולם ותשובות רבינו משולם לר"ת באורך וחותם משולם בכ"ר נתן ודלא כהסכמת ס' קורא הדורות : מהר"ר

פ' תשכח כמ"ש הוא ז"ל בהקדמתו . ובעשין נ' כתב ובשנת תתקצ"ו הייתי בספרד להוכיח ואמץ הקב"ה ודעותי בחלומות היהודים ובהלומות הגוים ובחזיונות הכוכבים ויט עלי חסרו ותרגו הארץ ותהי לחדרת אלהים יעשו תשובות גדולות וקבלו אלפים ורבבות פירות תפילין מוזהות וציצית עכ"ל . ומהרש"ל פירש בבאוריו שהיה פותר חלומות . ולי ההדיוט נראה שהי"ל ליהודים ולגוים חלומות מבחילים וחזיונות הכוכבים המורים רעה לעולם ושם פתרו פחד ועי"ז קבלו הוכחתו . וגדולי ישראל עשו באורים לסמ"ג כידוע . ומקובל נרפס קצור סמ"ג אשר חיבר הרב עצמו :

[קעט] ר"מ מקוצי בספ' מנחת יהודה מביא פירושים ממנו וחידושים כמעט בכל פרשה . ולפום ריהמא היה נראה שהוא רבינו בעל הכמ"ג שחיבר פירוש על התורה . אך סמ"ש במנחת יהודה פ' דברים שמביא שר"מ מקוצי הקשה קשיא ואח"כ מביא דברי הסמ"ג וכתב ומתוך דברי הסמ"ג זו הקושיא ל"ק כלל מזה מוכח שר"מ מקוצי שמוכיר אינו רבינו בעל הסמ"ג ודוק חציט :

[קפ] מה' משה קורדובירו האשל הגדול . כחוב כס' סגולות סה"ס רוחו של זכריו בן יסודע . וסגולות כ"י ראיתי שבו משם אליעזר כנד אכנס וסוף נחיתת רוח משמעו . והוא תלמיד מרן בית יוסף בפשט ויש לו תשובה בשו"ת מרן ברפוס ועוד ראיתי תשוב' כ"י מהרב . וחבר ספר הפרדס נרפס . גם נרפס סדר עבודה וס' אור נערב וכ' נירושין : אך הפליא לעשות וחבר באור ארוך על הדר והתיקונן כמו שנים עשר קובצים כקובץ ח"ג מהרמב"ם ויניציא וספר אליכא ושאר חבורים . ובספר הפרדס שער סדר האצילות פ"ג נהב ח"ל קב"ת מורי ורבי החסיד כמהר"י קארונר' ח"ל הא אתינא לאורעא וכו' ע"ש והוא לשון המגיד למרן ככתוב בספר מגיד מישורים וכאשר האריך הרב אמונת חכמים סוף פ' ז"ך . וניסו הרב מהר"ש בן אלקבץ . ומגדולי תלמידיו הרב ראשית הכמה והרב קול בוכים . אגס אליו אליו סנכיא זכור לעוה ונמנע משיבס של שטלה שם סגול ועמודה גדולה אולא קמים וסכרי נו רבינו סה"ר ז"ל :

ונרפס ספר תומד דבורה להרב ז"ל . וראיתי למהר"י צמח בכ"י שכתב דנה נפשיה הרה"ק זצ"ל בן מ"ח שנה :

[קפא] רבינו משה קמחי (עיין ריש דוד קמחי) :

[קפב] הרב משה רבקש (עיין כללי סה"ס נח"ס) :

[קפג] הר"מ רומי הסופר (עיין רישו עונדס ד"ס וכמס' וכו') :

[קפד] רבינו משה ריש מהיבאה דמתא מחסא הזכיר פירושיו מהר"ם

[יג] מהר"ר מתתיה תמר יש לו תשובה אחת בספר אהלי תם להרב מהר"ר תם ו' יחייא ז"ל סימן קמ"ח : [יג] מהר"ם מקאנני תשובות כ"י : והרב משה"ל פ"ח דנדרושין דין י"א הביא מדבריו בתשובה אחת . ושמעתי שיש ס' תשובות מהרב מהר"ם הנזכר כ"י :

קונטרס אחרון

[א] מורה, רבינו ישעיה הראשון כותב כן על רש"י פירש המורה כתב המורה :

[קצו] מהר"ר משלם קווי (עיין גמ' ד"ס ופ"י מס וכו' בח"ב בק"א) : [קצה] רבינו משלם בר קלונימוס מלוקא (עיין רבינו משלם שם שאל וכו') : [קצט] מהר"ר מתתיה ו' אלרוייה הזכירו הרב פני משה ח"ב סימן ג"ן ויש לו חתימה על פסק הרבנים מהר"א ומהר"י ו' שגני ז"ל בס' רב יוסף למהר"י קצבי ז"ל סוף ס' י"ב :

[יז] רב מתתיה גאון הובאו תשובותיו בספר שערי צדק הגדפס מחדש מש"ח הגאונים : [יח] רב מתתיה דרשן (עיין מהפסד כח"כ) :

נ

מביא ממנו בשבלי הלקט כתיבת יד : [י] רב נסים גאון קבל מרבינו האי ורבינו חושאל והיה רבו של הר"ף . — רבינו נסים בר יעקב בן שאהן קבל מרבינו חושאל וקבל מרבינו האי על ידי כתבים שמשיב לו על כל ספיקותיו ורבינו נסים ורבינו הננאל בן רבינו חושאל היו דור ראשון ברבנות . ורבינו נסים ורבינו חננאל רבותיו של הר"ף . בן כתב בספר יוחסין דפוס אמשטרם דף צ"ו ודף צ"ז מס' הקבלה לראב"ד . ומ"ש בח"א אות ב' (עין לעיל) רב נסים גאון לאו דוקא וכמ"ש בסמך . ובצמח דוד כתב רבינו חננאל ורבינו נסים רבותיו של רבינו גרשום ורב נתן בעל הערוך ונפטר שנת תת"י ועיין בס' יוחסין . ואפשר דמגילת סתרים של רבינו נסים גאון דמיתו התוספות והראשונים הוא מרבינו נסים הלוי, ונקטו גאון לפי שהיה תלמידו של רבינו האי וצריך חיפוש . ובערוך ערך אב"י כתב שאל מר רב יעקב ההרב בן מר רב נסים אשר ממדינת קריוא"ן לבית דין הגדול של ארנונו שרירא ראש ישיבת גאון יעקב וח"ד הגדול של ארנונו האי אב"ד ישיבת גאון יעקב זו השאלה . ואתה תחזה בערוך ערך נגד שכתב בתהלה פירוש רבינו חננאל ואח"כ כתב ואני קבלתי מרבינו משה הדרשן מעיר נרבווא . ובערך צדק כתב כך קבלנו מרבינו משה הדרשן . ובערך קצר כתב זה פירש רבינו חננאל ורבינו משה הדרשן שנה לנו בקצרה, ומהו נראה כי היה רבינו משה הדרשן רבו וכמ"ש בח"א אות ג' (עין רבינו נתן בעל ספרו לסגן) ומ"ש ע"ש דב"ה גרשום מאור הגולה היה חבירו . הנה בערך דב"ה העשירי ובערך

[א] מהר"ר נחוראי ג' ארמון מופלג בחכמה וקנה מרבני תונס חיבר יתר הבז כמ"ש בח"א מערכת יו"ד אות ג"ד (עיין יתר הבז כח"כ) , ושם קונטרס צדקה לחיים לבנו ז"ל : [ב] רב נהילאי גאון (דיו שנים) כהאשן משם קון משם רבינו ורעי וכמה נביאים חלואס ואמוראים . ורבי נהילאי גאון כהני משם סבל משם נחום אש גם זו ורבי אלעזר בן עזריה ור' אלעזר בן פדת וכו' . כיכ מהכחיו ז"ל :

[ג] מהר"ר נחום אחי הש"ך , (עיין מ' שמואל קאלינובני) : [ד] רבינו נחמיה תלמיד הרא"ש כמ"ש בתשובה הביאו הר"ם אלשקר ס' י"ט :

[ה] רבינו נחמן בן בנו של רבינו חיים הכהן (עיין ס' נחמני כח"כ) :

[ו] מהר"ר נחמו (במהר"ר יחיאל מיכל) (עיין חק יעקב כח"כ) :

[ז] רבינו נחמן בנו של הרמב"ן . בספר תורת האדם של הרמב"ן שם נדפסה הכתב שכתב הרמב"ן לבנו רב נחמן בסדר קדושה וענוה . וסנטימו כיום שיקרא אוהס יענוה מן סנטימו . והכתיב כמסר כן מוסריק לקדושה כפעם בפעם אולי יתעורר כלאותו אחי קדוש גדול המלוה לכן יא"ר לנפד עמלו כענוה וכדבריו הקדושים ניקב כלל לבית חללו ישיב עמלו כשם דבר ועיין וק"ו כדור יתום כזה דלא שייך ענוה רק לכביר קצת . מעוט ערכו ומעטיו . וזויל הקדושים כללו הכל כתיבות קדוה דע מה לעולם וכו' מאין באת וכו' וכסנה רבות ואשרי אדם שומע ופוק ושאין ואחמ"ל . וראיתי חידושי מסכת ביצה כ"י לבן הרמב"ן ומייתי תדיר דברי מר אביו הרמב"ן :

[ח] מהר"ד נחמן בר' שמואל (עין רש"י) : [ט] רב נמרנאי גאון הרבה תשובות ודיגין

ובחידושי הר"ן הללו שנדפסו לא יש כלום :
כבר ידוע דהר"ן בחידושו ובהלכות אינו
מוכיר הרא"ש כלל וכמ"ש מהר"ש צבי
בתשובה סי' ב"ן ומוכח שלא נתפשטו חבורי
הרא"ש בזמן שהיה הר"ן מחבר ספריו שהיה
בתוך מ' שנה לפטירת הרא"ש מעלה מטה .
וידוע דהרב המגיד היה חיבורו של הר"ן ונפטר
קודם הר"ן כדמוכח בתשובת הריב"ש סימן
שפ"ח . ומעתה מה שתמה בספר אמרות
מהורות להרב המופלא מהר"א ישראל זלה"ה
דף רצ"ב ע"ב וז"ל ותמהני איך לא שת לבו
הרב המגיד לדברי הרא"ש הקודם לו בזמן
עכ"ל אין כאן תימא דלא נתפשטו חבורי
הרא"ש בזמן הה"ס . ומה גם דהרב הנזכר קאי
על תשובת הרא"ש . וכבר ידוע מ"ש מהריק"ו
דהשבות הראשון אפשר שלא ראה אותה
האחרון משא"כ בחבור ע"ש בשרש צ"ה , ודבריו
ברורים ופשוטים :

דד"ן מלבד חכמת תורתו העמוקה והרחבה
היה רופא ותוכ"ן הרבה והיכר חידושים
על הש"ס וכמ"ש ח"א אות זי"ן (עיין לעיל) .
ועתה ראיתי ח' הר"ן למסכת פסחים כ"י . ועוד
ראיתי חידושי ביצה מגילה תענית להר"ן כ"י .
וידוע שהר"ן אינו מוכיר הריטב"א אך הרב
הנמקי מוכירו וכ"כ הרב מהר"ם אלשקר
בתשובותיו סימן ק"ג :

הר"ן , פי' בתרא מהר"ף להר"ן היה ביד מהר"ר
תם נ' יחייא כמבואר בהקדמת תמט
ישרים . ואני הדל ראיתי חידושי הר"ן על
הגמרא מס' בתרא כ"י וטביאם בשיטה
מקובצת על בתרא :

הר"ן ז"ל בפירושו לגדרים לא היו בידו תוספות
טוך ואחר שבאו לידו היה רוצה לתקן
בפירושו איזה ענין כ"כ הר"ן גופיה בתשובה
דפוס רומא בסימן טו"ב :

[יג]—נשים ו' רא"ש (עיין ילקוט כ"י וס' נח"מ) :
יד] מהר"ר נסים רזזיליון אחר טרביני עה"ק
חברון ת"ן בזמן

רבותינו מהר"י זאבי ומהר"א יצחקי זלה"ה
וראיתי כתב ממורנו הרב מהר"א יצחקי ז"ל
להרב נ"ר הנזכר משנת תס"ג שכותב לו בכבוד
גדול . והרב בני חיי מוכירו באיזה קושיות גם
הרב מהר"י אלגאזי ז"ל בספריו . ואני הצעיר
ראיתי איזה מסכתות של גמרא שהיו של הרב
הנזכר וכתוב בגליון מידו ז"ל כמה חידושים .
והרב פרח מטה אחרון חולק עמו בדיון אחד .
ומהרשום בזכרוננו שהרב נ"ר הנזכר דינא
קמשתעי . והיה בשליחות ונח נפשיה בעיר
איסקופיא זלה"ה :

ובעניני ספר כנ"י ס' נקי בגורלות ועניני קבלה מעשית .
וכיסי נקושענינא אלל כנ"י סמ"ד מבר' אליהו ו' עניני זל
נאכל

ובערך חלק כותב פירוש רבינו גרשום .
ואפשר שהיה כמו תלמיד חבר ושניהם קבלו
מרבנו הנגאל ורבינו נסים . וע"ל במערכת
חי"ת אות י"ב (עיין ריב"ז חננאל) :

רבינו נסים גאון . עתה ראיתי בספר קורא
הדרות דף ו' ע"א שכתב כמו שכתבתי
אני הדל לעיל מערכת מ"ם אות מ"ג (עיין מגילת
מא"ס נח"מ) . וכתב שביאר רב נסים גאון ז"ל
קצת מסכתות באור רחב ואמר שנמצא באור
מס' עירובין בכ"י והיבר מגילת סתרים לבאר
קצת הלכות ע"ש . ולפ"ז נאמר שאותן הלכות
שביאר במגילת סתרים לא היה דעתו לפרסמן
כמו שאר חיבורים כי להלכות ההם ייחד להם
מקום ומסחרים שמו :

ואגב אומר כי מ"ש מהר"ם אלשקר בתשו'
סימן נ"ד מתשיבת רבינו שירא גאון
בשבח הגאונים תמצא תשובה זו בשלימות
בתחלת שערי צדק תשובות הגאונים שנדפסו
מקובץ בפתח השער :

[יא] הר"ן בעל הדרשות תלמיד הרמב"ן
והיתה מנוחתו שנת כ"ד לאלף הששי :

[יב] הר"ן מפרש הר"ף כתב מסכתיו ז"ל סוף
משכס ועקב אלוני חיבורו
של הרב המגיד . ומגדולי תלמידיו הקדוש
רבינו אפרים ודאל רבו של הרשב"ץ וגם
הריב"ש חיבר חידושים על הש"ס ונדפסו
חידושו על גיטין וגדרים ושבועות וסנהדרין
חולין ונדה . ואני הצעיר ראיתי בכ"י חידושי
מ"ק ושבח ובתרא . ונדפסו קצת שו"ת מהרב
בקושטנידיא ורומי ואין הסימנים שויים . ובס'
בית הרוואה דף ע"ז הביא תשובת הר"ן סימן
תתצ"ו מכ"י והריב"ש תלמידו כתב קצת
משבחו בתשו' סימן שע"ה . וכתב ביוחסין
שהיה בשנת ק"ם .

הר"ן . כתב מהר"ש בן הרשב"ץ בתשובה סי'
קע"ה הר"ן שתורתנו שלו היא . ויראה
שטעמו דאביו הרשב"ץ תלמיד תלמידו של
הר"ן . והריב"ש תלמידו של הר"ן ושניהם
הגדולים הרביצו תורה באלגזייר וא"כ מקור
חכמה היה הר"ן . והרשב"ץ כותב בתשובותיו
ובספר יבין שמועה כמה דוכתי ומהם ח"ב
סוף סימן רפ"ג הר"ן רבם של רבותי . ומ"ש
בספר שלשלת הקבלה סוף דף מ"ג דפוס
אמשטרדם להר"ם . והר"ן היה רופא גדול
כמ"ש הרשב"ץ בתשו' ח"ג ס' ל"ז :

חידושי חולין להר"ן הגדפסים בחמש שיטות
דפוס אשכנז נראה שנתקצרו והשמיטו
מהם מה שכתב הר"ן בבאור ההלכות . וכן
מכאן בספר דרך תמים בסוף אלו מדרשות
בסוגיות הדרי וערבי שכתב שכן הוא בס' כ"י
כבעמוד וכ"כ בחידושי הר"ן אות באות עיי"ש .

עיון בתשובות מהר"ם דפוס פראג סי' תרל"ז:
[ל] רבינו נתן בר מנחם (עיון רבינו לדיקוס נרש
הכרסם הכופה):

[לא] רבינו נתן השיב לרבינו מנחם אחי.
כלשון הזה כתב הרב שכלי
הלקט בב"י בכמה דוכתי:

[לב] מהר"ר נתן נאגד שקיל וטרי עם
הרשב"ץ ובנו

מהר"ר שלמה. והרב מהר"ש בן הרשב"ץ
כתב לו מליצה יפה בתשובותיו סי' רנ"ט ולא
שבק בבלהו קאק"י חיורי דתלמודא ע"ש
ויחשבה לו ציד"ה ק"ה:

[לג] רבינו נתן בעל הערוך היה משבם
יהודה ממשפחת

התפוחים כמ"ש בהקדמת ספר צמח דוד
ספולמי. והיה שנת ר' אלפים תשצ"ח כנראה
בערך עד זומס. והוא תלמיד רבינו הננאל
ורבינו משה הדרשן. וחבירו רבינו גרשון
מאור הגולה. ורש"י שאיל שאלתא מהרב
הערוך כמ"ש בספר אגודה דף עק"ב ובנימין
זאב סימן רג"ל. והיבר רבינו בעל הערוך
תשובות חכרם לפעמים הפוסקים ומהר
המרדכי פ' שלשה שאכלו. היתה מנחתו
שנת התת"ו:

[לה] מהר"ר נתן שפירא אב"ד דק"ק הוראדנא
חיבר מבוא שערים
על ש"ר ובאורי רש"י. אך הרב באר שבע
כתב דבאורי רש"י אינם מהרב. ועלה לשמים
שנת של"ו:

[לה] מהר"ר נתן שפירא אב"ד דק"ק קראקא
חיבר מגלה עמוקות.
ותלמידו הרב זרע ברך. ועלה לשמים
שנת שצ"ד:

[לו] מהר"ר נתן שפירא ז"ל עיר וקדיש הרב
המחבר מצת שמורים
ראיתי דרשותיו כ"י. וספר בנות מרבינו האר"י
זצ"ל שסדרם הרב הנזכר וקרא שמו מאורות
נתן והם ששה קובצים כ"י ונח נפשיה דהרב
ז"ל בק"ק ריגיליו. ושם במעמד נמצאת אגרת
רבינו גאון ירושלים ז"ל בעצמה ששלחו ע"י
הרב הגו' על אורות עשרת שבטים ובני משה.
חברתי ממנה בקצור בקונטרס מדבר קדמות
דף פ"ו ע"ב:

[לז] הר"ן שמביא אורות חיים יראה לי הצעיר
שהוא רבינו נתנאל שכן אתה מוצא
כמה זמני מפורש שם באורות חיים ה"ר
נתנאל. וכ"כ הרב כנה"ג י"ד סי' ש"ב הגהב"י
שאינו הר"ן בר ראובן אך שם מסתפק
מי הוא:

[לה] רבינו נתנאל גאון (עיון רבינו נתנאל
קדוש מקינן):
מהר"ר

וראשו מנטער על הגביר כמס"ד אברהם שוליו נ"ע שנים
פאר הדור והנחיצו כמסמך אשר מהוינו מיתא אבריס שם
והיו מנטערים עליו ונפטר כרב מהר"א ו' סניג'ל שנים לו
אזכר קורבם עם הגביר הנ"ל. וכבר נ"ל לקח מקרא ועשה
גורל ככוונתו ויאל לו ס' וסיה ראשיתך מעזר ואחריתך ישגס
מחר. ואמר לכם אל תיראו שיוכל ממיתם ויאל דינו לאור.
טעמו וראו הפסוק כוס שבא מקלחו ר"ל וכן פירשו. וסיה
רבי אברהם שוליו ימים מור כלא מעזר. ואחרי חת כיסוס
יאל שמח גביר אברהם מאד. ע"כ סי' הפסוק. וכן סיה
שאהרי ימים מעטים יאל דינו לאור ופסד נפשו בממון. וכיוצא
בזה להיחי איוס דסיס כסויו יד ממזר זקני כמסמך יתכן בן
כרב כסד לאברהם ז"ל שנים כוסב ר"ה כמה פסוקים בעיון
אמר שנים כן וכך שפ' ידבר כן ופ' יעשה כן בלחוד ויאל
פלא. ויודא' שנים לכס כונס כסם שנים יואל פסוק א' וסם
ככה כסם מבארים אותו חתף בלי פסק. וממתינו שגורל ילד
אחד וכו' כפסוק מר זקני כנו לקח מקרא ויאל לו הכניס מפי
ועלומים כל הכניס ואמר ימש"י. וחמרו לו מ"ט קללו אמר
לאו מה יאל. הכניס ר"ל סילד כשע גדול וסיה. וכן סיה
שאהר כמה שנים שנטער מר זקני סנו' כרשיו סילד כסוא
כשפיה כמו בן עשרים שנס. כך שמעתי שנים מספר וכולך
מורנו כרב מהר"י ואני ז"ל שנים בן אהותו של מר זקני הנוכר
וסיס מספר עליו ונאלות מחוקק ידיעתו ככמה ענינים ולסיס:

[סו] מה' נסים שלום (עיון ספר הכרומס נח"ב):

[סו] מהר"ר נפתלי בכמה"ר דוד עיון בן
דוד נח"ב):

[יו] מהר"ר נפתלי הירץ בן בתו של הרב
בית חדש הוזכרו
בשו"ת ב"ח ח"ב סי' נ':

[יח] מהר"ר נפתלי כ"ץ אב"ד בק"ק פוזנ
וק"ק פפר"ם חיבר
חידושי ברכות וסמיכת חכמים והיה סקובל
מופלא קבלה מעשית ואלהות וזכה שבנים
וחתניו רבנים מופלגים כמ"ש בשער ההכנה
ורצה לעלות לארץ ישראל ובקישטטרינא שנת
תע"ט היתה מנוחתו כבוד:

[יט] מהר"ר נפתלי במה"ר שמעון גינצבורג
(עיון נפתלי שבע לזון נח"ב):

[כ] רבינו נתן דמייתו קמאי זמנין הוא רב
נתן גאון. דחוינא לפוסקים

מייתו בשם רב נתן ואשכחן בסדר רב עמרם
כתיבת יד דמייתי לה נמי משמיה דרב נתן:
[כא] רבינו נתן האופאניאל הוזכרו התוס'
בתענית דף

ט' ע"ב והחבר בס' דעת זקנים:
[כב] מהר"ר נתן בורגיל (עיון חק נתן נח"ב):

[כג] רב נתן גאון (ע"י רבינו נתן לעיל):

[כד] מהר"ר נתן גוטא (עיון מ' זרחיה גוטס.
מ' יוסף מטלנאי):

[כה] רבי נתן הדיין (עיון רבינו מנחם הספרדי):

[כו] מהר"ר נתן מאז (עיון בנין שלמה נח"ב):

[כז] הר"ר נתן בן הר"ר מאיר (ע"י ס'
סעור נח"ב):

[כח] רבינו נתן בכה"ר מאיר (עיון הכתובין):

[כט] רבינו נתן ודורו של מהר"ם בר ברק.

[טז] מהר"ר נתנאל קרשק"ש ממנה אניש
בימי מהר"ר
שלמה צור וכותב עליו שבחי שלמים בחלק
ד' שבתשכ"ג טור ב' סימן י' ועיין סימן י"ב
חתימתו :

[מג] רבי נתנאל הרופא (עיין סי' כחשנא של
כחמב"ס נח"ס) :

קונטרס אחרון

[א] רבי נהוראי כהן נס' סליכות עולם סוף שער א'
והל' רבי מאיר סוף רבי נסוראי ספיס
מאיר ומנסח פני חכמים בכלכלה וכמו ר' נחמיה כדאיתא
בעיבורין ס' ק עכ"ל . וסוף ז"ל נמשך אחר דברי כחמב"ס
בהקדמתו וכל' כחמב"ס פק' ד' דלכות חל' רבינו הנחל שרש
דכני מאיר סוף ר' משה וקרא ר' מאיר ספיס מאיר עיני
חכמים בכלכלה . ואנן זכ' אמרו שם בעיבורין דף י"ג לא
רבי נסוראי שמו חלל רבי נחמיה לו רבי חלעזר בן פרך שמו
וכמ"ס הרב ס' יוחסין דף י"ד ע"ב וכן פ"י הרב חוריה חיים
וסמאלו כסדר סדורות ועי' מ"ס חני' כענין קונטרס פ"י
דוד פ' חתם :

[ב] נהוראי סבא בנין נסוראי אחרא חית נגן .
לשון זכ' אמר רבי נסוראי סבא
כסודיע שמו לרשנ"י וסוף כסודיע סוף פ' תלוי . וחסיד
אחשבה זעירא דמן חכמיה כמ"ס בעניני קונטרס עין וסוד
מערכת זיין כס"ד :

ד

רב סעדיה בשרח תרגם אם תכבסי בנתר אן
גסלת במפל ע"ש . וזוה נראה שפירש תנ"ך:
רב סעדיה גאון הגם שכתב איזה ספר על פי
הפילוסופיא מ"מ היה בקי בעומק הקבלה .
כ"ב מצרף לחכמה דף ב' ע"א ע"ש באורך :
רבינו סעדיה היבר שיר במשקל על מנן
אותיות ויש בתורה מאל"ף עד תי"ז
וראיתיו בדפוס ישן . ועוד ראיתיו בכ"י ושם
נאמר בכ"י דרך בדיחותא שאול הגאון
רבינו סעדיה לחייט אחד הבא אצלו כמה
תפירות הפרת היום . והחייט השיבו מעלתו
יאמר לי כמה אותיות יש בתורה . והגאון
נצטער מאד על זה שמימי לא שאלו אדם
ולא ידע להשיב רק הפעם ההוא . ונצטער
כמה ימים ולא ידע לכיין המנן עד שסגשע נשם
ונח' מאלף וגילה לו וזמה לזו על הדבר מאל' . ע"כ
מצאתי בכ"י . הגם הלום ראיתי בספר נובלות
חכמה דף קצ"ו שם הביא מנן האותיות לרב
סעדיה והשיר שעשה . אך שם כתב שהוא
רבינו סעדיה בן רבינו בכור שור וא"כ אינו
הגאון כי הגאון הוא בר יוסף ובסוף דף קצ"ו
כתב שנשתמש בתיבות כמו בספר האמונות
שחיבר רב סעדיה הנ"ל . וכפר האמונות מי
שואמר שהוא מרב סעדיה הוא מרב סעדיה
גאון

[טז] מהר"ר נתנאל ווייל אשכנזי מגזע
הקדוש של
מהר"י ווייל היה תלמידו וגיסו של הגאון מהר"א
ברורא . והיה מדויני מו"ש בפראג ואח"כ היה
אב"ד ור"ם בקארלסרויא ושם הדפיס ספרו קרבן
נתנאל על הרא"ש . ואחריו נדפס ספר נתיב
חיים על א"ה ועל ק"ן צפ"ר יגיע רמזיו . ואחריו
מלא מקומו הרב מהר"ר ידידיה הנקרא שיאה
והוא אב"ד דק"ק קארלסרויא :

[יז] הגאון כמהר"ר נתנאל טראבוסו חיבר
ספר תשובות

וראיתים בכ"י . והיה מרבני מודונא הקדמונים
כמ"ס בס' כנף רננים למהר"י קרמי בהקדמה
ע"ש ולעיל מערכת יו"ד אות נ"ה . (עיין מ' יחואל
טראבוסו) :

[מא] רבינו נתנאל הקדוש מקינן הזכירו
בספר הכלבו
סימן קי"ד . ובדף ס"ד ע"א ס' ג"מ כתב
חלבו ועל זה כתב הר"ר נתנאל לחומרא וז"ל
ועל עירובי תבשילין וכו' :

רבינו נתנאל מקינן הזכירו התוס' בביצה
דף ג' ודף כ"ג . והיה גם בגאונים רבינו
נתנאל גאון :

[א] מהר"ר סלימאן י' אוהנא מגורי האר"י
כותב תפילין
בקדושה כמ"ס מגיד מראשית ברש תשובת
מהר"י . וכז"ה בפירוש הכ"ד מביא הרבה
חידושים משמו . ובספר מלאכת שלמה מביא
משמו קושיות ודויות . ובספר באר שבע
במס' כריתות דף ל"ד כתב הרב הגדול ראש
המדרגים בכל מקום דכל רז לא אנם מניה
ההסיד מהר"ר סלימאן . ומהרימ"ט שקיל וטרי
בהדיה ויש בידי תשובה כ"י מהרב מכתובת
ידו בד"ן מורדת :

[ג] הגאון סיני בר בצלאל (עיין מהר"ל ד"ס
כימי כו' . ועיין סדר עולם זוטא נח"ס) :

[ג] רבינו סעדיה בן רבינו בכור שור (עיין
כסמון ד"ס ריש חובר שור וכו') :

[ד] רבינו סעדיה גאון איל פיוזי כחז מהר"ו
זל"ל סהיה משנס זיכרל עילאה לדס
משנס חושי האלמי וכ"ס בן יאיר וכו' . והיה הגאון
גדול בהכמה אשר לא ישא פנים וגדלה צעקת
ריב"ה בינו ובין ראש גולה כאשר כתב רב
שירא גאון בתשובה . ופירש התורה בערבי
הוא בדפוס ישן נושן ומוכירים מפירושו
הפוכים . והריב"ש בתשו' ס' ל"ה כתב והגאון

נאן וכן בכ"י הנו' מפורש דמנן האותיות וכל הענין היה לרב סעדיה גאון :
 רבינו סעדיה חיבר ספר הפרות והפורקן ונדרס ג' פעמים . והדפיסו עוד פעם דביעית הרב יעב"ץ . ועייין בסדר הדורות דף מ"ט ודף נ' :

כתב ר"ת בתשובה הביאה הרב שבלי הלקט סי' י"א רבינו סעדיה שמפיו אנו היים שמסר לנו סדר העבור . ובשבלי הלקט כ"י תשובה ר"ת הנו' היא באורך .
 רבינו סעדיה גאון חיבר ספר התשובה והעתיק מכנו בספר חסידים סימן תר"ב וסימן תר"ג ע"ש . וחיבר רב סעדיה ספר על טהרות ועל איסורי ביאה ושיטות רבות בגמרא וס' האמונות עי' בש"ק דף כ"ח :

רבינו סעדיה גאון . מלכד ספריו שרח המקרא והפרות והפורקן וס' האמונות וסוד העבור כתב פסקי דינין והלכות . ובפסקי מהר"ם ריקאנטי מביא הרבה מהירושין וסברות בדינין מרבינו סעדיה וכן בשבלי הלקט כ"י . ושרה המקרא שכתבתי הוא פירוש המקרא שתרגם החומש בלשון ערבי . ואני ראיתי חמשה חומשי תורה בדפוס ישן שבעמוד א' נדפסה הפרשה בלשון הקודש ובעמוד אחד לשון ערבי כמו התרגום . וכן הראב"ע בפירושו בכמה דוכתי אומר תרגם הגאון והוא רבינו סעדיה כידוע . וכבר כתבתי [לעיל] שמדברי הריב"ש משמע שתרגם בערבי כל המקרא . ובס' האמונות והדעות לרבינו סעדיה כתב שפי' כל המקרא . ויתכן מלכד היתרגום בערבי הנו' חיבר פירוש כמו כל מפרש . ובמקרא גדולה נדפס פי' רבינו סעדיה על דניאל וקרב הדבר שפירש כל המקרא בדרך פירוש כמ"ש וכן בשבלי הלקט שבלת רפ"ד הביא מפי' רבינו סעדיה גאון לס' עזרא . ופירוש דברי הימים שבידינו נראה קצת שהוא מתלמידי רבינו סעדיה לפי מ"ש התוס' ביומא דף ס' סוף ע"א וכמו שרמזתי בספרי הקמן שער יסקף דף ק"ד ובח"א מערכת ש"ן אות ז' (ט')

[ה] רב סעדיה יש קצת תשובות בסוף תשובות הרמב"ם שנדרסו באמשטרדם שנת תקכ"ה והם לרב סעדיה ו' דאנאן אחרון מסי' רכ"ה ואילך . והתשובה כתבה בשנת רפ"ה . ומה שמזכיר שם החכם הדיין ר' משה בר מיימון אינו הרמב"ם אך אלו השמות רגילים הרבה במערב ויש הוכחות רבות לזה והוא משפחת ו' דאנאן ואין להאריך בדברים פשוטים . ובעל היכל הקדש היה שמו הרמב"ם כמש"ל מערכת ה"א (עיין היכל הקדש נח"כ) . ומרן בכ"ס הלכות תפילין כתב דהיה הרמב"ם מעיר קורובא ע"ש דשמו ושם עירו כהרמב"ם :

[ו] מהר"ר סעדיה בר דוד זאראפה תשובתו בס' זרע אנשים כ"י סי' קל"ב והסכמת רבינו המערב הקדמונים על דבריו שם :

קונטרס אחרון

[א] סבוראי רבנן סבוראי . בס' הקנה דף פ"א ע"ג הפליג בשבחם והיו זכאין כ"כ שלא שבתו שום דבר וכו' עיין שם :

שהוא קבור במערת שיפולי הר שאצל מי השילוח בעה"ק ירושלים ת"י . וראיתי פי' ממנו ז"ל על רש"י על החומש פשוט כ"י :

רבינו עובדיה מברמנורא הוא עיר ברומניא . ויש פהשגן הכתב ששלח רבינו עובדיה מעה"ק ירושלים ת"י לאביו וראיתי העתק ממנה את שיש בה ידיעה בכל פרשת העבור עובר ארז

[א] רבינו עובדיה מפרש הלכות קדוש החדש להרמב"ם בשנת אחת ומאה לאלף השישי :

[ג] רבינו עובדיה מפרש המשניות תלמיד מהר"י קולון כמ"ש בשרש ע' . וכתב הרדב"ז ח"א סי' ק"ח שהיה ראש רבני ירושלים ת"י . וכתב הרב גמ' פשוט דף פ"ז

אכל כפועל נראה בעליל ספר קדוש מיד עזרא הסופר שסוף
מכוון לדעת בן אשר. ודברי בן אשר אשכנזי וקיימנושי
משי כתב גדול ארזוניו עזרא הסופר :

ואת רביע מים שקבל יום משחה ושמהם ביום ההוא לעשותו
בכל שנה. ויש קצת סיוע לסברת הספרים אלשיך בשו"ת
סימן מ"ט דעיר עשלו לעשות פורים כנס כשעשר לטס חייבין
לעשותו. והרב פ"ח סימן תל"ו דהס דבריו דק"ל נטלם
מגילת תענית וזכא מנהג טענות פ"ט באורן. וזכר אבני
השעורה הרמב"ם שקבל לעשות יום משחה ושמהם בכל שנה.
ומוכרח דס"ל דמאי דבעלמ מגילת תענית היינו דווקא לנבים
כלומר לכל ישראל אכל יחד או קבל מעיר אחת לא. והוא
ע"ד מ"ט מורנו הרב מהר"א וליקו וסבר מופת הדור מהר"א
במקראי קדש ע"ל. ובצר הכרעהו כי אולי הסדיוט כמח"ס
אלשיך מדברי הרמב"ם שבינו ספר ההדרים שקבל עליו ועל
זרעו עד סוף הדורות יום ביום שעלה מן הים וכו' וכמ"ס
צענותי בקונטרס כסא דוד דק' ל' ע"א ע"ס באורן :
ולמדנו מחן הדברים דמית שבים במלכים הישנה לא סיה
ספר עזרא דק ספר בן אשר. אמנם לא אהבתי דיש
לי ספק אם ספר שמאלא סכום על שם הרמב"ם שבינו מהר"א
מנחם מן החכמי סוף האמ. שדרי בחבורו כס"ל ה"ל
שפית שכתב סוף כספר עזרא ולא לחלות כס' שכתב בן אשר.
ואפילו פאמר שכתב החבור קודם ה"ל לכתבו אח"כ שם.
גם אמאי לא כתב בחבור לחיות משונות ומסופכות אמר כי
סן כל יקר רחמיה עינו ס"ט שכתב עזרא הסופר. ואפילו
שסבר לדורות לחיות משונות ומסופכות סוף למלוא בעלמא
ולא לעכ. סיה לר"ך לכתוב לא אשר מלא וזכא כספר
עזרא ויכתוב סוף סכסול סופרים. ויש לדחות דס' שמאל
ס"ט על עזרא סיה אחר שכתב תפארת החבור כמסע עיירות :
ואנב חומר שיש קו"ל לחות ענין לפני נכסח הסכיל וכתוב
על הלוחות בלוחות מרובעות וערכתי עד שכתבתי
באחותי. ותורף הדברים לנכך נצטר א' שעס סכיל בשנת
אלף שסוף לשטרות שבו כמו ד' אלפים תתע"א. וזה שם
שנקבעו בלוחות האלו. אבל קבל גידס שכתב כנסת סוף
קדמוני אמר מאד :

[ג] הרב עובדיה ספורנו (עין פי' הסורה נח"כ) :
[ד] מהר"ר עזר אב"ד דקלמינאטוב חיבר על
ד' תורים וקרא שם הספר אבן
העזר. ובמגני ארץ אמשטרם שנרפסו שנת
תק"ג נרפסו איזה חידושים סמנו. גם בש"ע
באר היטב דפוס פרופס הוורב איזה חידושי
מערב ז"ל ועיר שם. ונרפס קצת על הש"ס
ושמו אבן העזר ג"כ :

[ה] מהר"ר עזר משלעזיא הוא רבו של
הרב תרומת הרשן ז"ל (ע"י מהר"א) :
[ו] רבינו עזרא ורבינו עזריאל הלמירי רבינו
יצחק בן הראב"ד רבותיו של
הרמב"ן בקבלה כ"כ מהר"ו זצ"ל. ורבינו עזרא
הזכר בתוס' שבעות ד' כ"ה ה"ר עזרא הנביא :
[ז] מהר"ר עזרא מלכ"י (עין מלכ"י בקדש נח"כ) :
[ח] רבינו עזריאל בשיטה מקובצת נזיר
מזכיר פירושו וניסקויו בבולא מסכת :

[ט] רבינו עזריאל (עין רבינו עזרא) :
[י] מהר"ר עזריאל דיינא א' מרבני איטליא
הקדמונים חיבר שני הלקים שו"ת
וראיתם בכ"י :
[יא] מהר"ר עזריאל מראבובי (ע"י מ' ויחל
פראנצוז) :

מהר"ר

ארח ועל מקראיה מבי נפיק מבי מר אבין עד
בואו לעה"ק ירושלים ת"ו ובא דרך הארגיפלאג"ו
ב"ם עד נא אמון ומזכיר מקהל אליהו זכור
לשוב אשר בנא אמון ודלך למציע :

ויספר לאביו כי היה ספר עזרא במלכים הישנה וזכר מאד
וכא אורה אחד מערבי ונתן שדה לשמש בית הכנסת ולתק
ס"ח המתקן וליבנו דרך ארץ כלל יום ובעוסיר עמד עליו
נחשו של יום גלי עמיקתא ומכתמיא וסחרו לפסיעתא ואש
יסודי ט"ע ניקרים הס"ט עמו וכל אשר לו סחורות ויכסיו
ול סכולים עמו וכל כרכוס ירם ביה. ושם בית הכנסת
שנתן ס"ח מת בחור כסנס ולא נשא שם כי יאס החיק. והאריך
לספר מים סוף וסר סיני ובא דרך המדבר עד עזה. אף הוא
רשם בית הספיל משעון בכחו ויבא עד תרנון וסכיר מבחון
משחם במכסלה. וסן כל יקר רחמיה עינו בדרך ארץ מלגת
קבורת רחל אחנו עיה ובא לירושלים ע"כ וגם כנסת הכנסת
אין ונת תב ודגס. ואכסא דמגילתא ושלח דברו ודבר דבר
על גלי וכו' וכל וסיה סכנת רחמיה ולא רחמיה לכתוב
משעון הדרכ"א עינו שם של ספר עזרא שבוה חידושי גדול.
ובסיותי בדרך מלכים הייתי בקק של מלכים ישנה ובמקום
גבוה שאין סיד בולגת אומרים שם כי עזרא וזה המקום
נראה שיהי בו פתח ובתמזיו. והסוון העם אומרים שמי שיגע
בספר הקדוש מסתכן לחות בלחית שנה או חמש לכך סתמו
ספתה. והכמיס אמרו בלחיתא ששענו בסכירו הספר ממש
ואינו. ועמה בראיתי דברי רבינו עובדיה ספורנו :

וארח זמן רב רחמיה כחומס נרפס עם ס' החינוך ודבך
סוב בלח"ד. ובס"י ויחי יום הגבס מר' מנחם נון
גלוי וס' הביא שמאלא כחוס סברמכים כי חומס מונס מהס'
סדוע במלכים סיה ירושלים מיונות הנחלים וזכר לנחלים.
ואח"כ שעת בלחיתא בורגוניא סיה ס' מכתב ד' הקדש
עזרא הסופר מהיר סכסן הגדול ודלך הרמב"ם שם ונאל כל
פסיות פסחות וסחיות מכוונות למס שסעתוק מהסכר
בסמלרים. וכתב הרמב"ם וסחתי מאד וקבלתי לעשות יום
משחה ושמהם ביום ההוא כל שנה וסנס הוא כ"ח לירח יור.
וסחתי לכבוד זכרי וסעתוקי מן הספר ההוא כל סחיות
והסות וסיות גדולות וקטנות ומשונות ומסופכות כדי לעשות
ספר חורב א' בלי חיסור וחסור. ובסיותי לאדמתי ככתבי
מורת אלהיו כדת וממני סכל מעתיקים. עכ"ל הרמב"ם שבינו
סם בקדור :

ובמה בלכתא גברותא אלו לומדים מונס שיש כסך נכתר
לכין לזקן. כי כל הלשון סס דברי הרמב"ם עמו
אלא שאני שיעתי קצת אבס שטסא. וס יאל ראשונה שכתב
רמב"ם עזרא סופר מהיר סכסן הגדול מוכח שעזרא סיה
כ"ג גדול. וכ"כ בקדמיתא לחיורי משחם תורה דמסוון
בזקק סיה כסן גדול אחר עזרא ומשעם דסיה עזרא כ"ג.
אמנס דז"ל במדרש חיות וסנילו הרשב"ץ ברוס סירובו לאבות
אסרו דעזרא לא סיה כ"ג וכן מוכחי קראי. ואפסיה חני
סל בפפת עיניס כמס' פרה דק' ל"ב ככתבי דמסוון לירח
דמס' רמב"ם בסקדמיה ורעיו עובדיס ברוס ס"י אבות
דמסוון בזקק סיה כ"ג אחר עזרא איין ראונס דעזרא סיה
מלבר קל לבית דעזרא כרסס כחמו כסעווי סלזיק ס"י אחריו
פ"ס. ועמה בהגלות נגלות דברי הרמב"ם הללו דגסא מלא
קאמר דעזרא סופר מהיר סכסן הגדול נראה דמס' בקדמיתו
בדברים קסעוון דעזרא ס"ג ומסוון בזקק סיה כ"ג אחר
פזרא. ולא נחוס למדרש חיות דרמב"ם ודלי מלא לר"ל
דס מי ססובר דעזרא סיה כ"ג ועליו סמר וכתבי גזיר
רבינו עובדיס. וזלח סניס דענין הפסיות פסחות וסחיות
מלבר מ"ס בחבור דהסות מ"ס סכת בן אשר כן מלא
כס"ט שכתב עזרא הסופר מאנסי כנסת הגדולה ודלוס סתנתן
סורס על דוד. וכך ווס רבינו הארי"ל זל לר"מ רומי ססובר
שיכסונו לו סיס על פי הרמב"ם. וסוד כס שלזיק ס"י עס"ז
תנוס דעתו בהגדה הרב מרסיס די לומאוי וזל ברוס ספרו
סיקר אור חוסס שססוון כסן אשר כלאו ילך בת קול כן אשר
וכן נפתלי הלכס כסן אשר ולא כסן נפתלי ע"ס. ולפי האמור
סא עזרסא מכת קול דדי יוסעס סיה כן כמס' סיה .

בינה לעתים . ועיין לעיל . והיה סופר מהיר וכותב ס'ת כתיבה תמה ואני ראיתי ס'ת מכ'י הקדושה כתיבה מהודרת מאד וס'ת נכתבתו שזה לע"ע סך גדול :

[יז] מהר"ר עזריה בר שמעון הוא בעל ההגהות שבספר אסור והתר הארוך בגליון ובסוף הס' ואינם מחדש המחבר ס' אסור והתר הארוך וב"כ הרב הוות יאיר ז"ל ס' ע"ו כמ"ש בשו"ג ח"ב מערכת אלף אות ל"ג ע"ש (ע' אסור וספר נח"צ) :

[יח] מהר"ר עמנואל חי ריקי זלה"ה חיבר משנת חסידים . אדרת אליהו . חושב מחשבות . מעשה חושב . יושר לבב . הזה ציון . הן עשיר . והיה כמה שנים בעה"ק ירושלים ת"ו . ובהקדמת חוזה ציון מזכיר גלגלי ישוביו . ושמעתי שהיה עשירים ושתים שנים כל ימי החול בתענית ומתנהג בחסידות וקדושה :

[יט] ר' עמנואל ממשפחת הצפרוני (עיין גלגל ופרוס נח"צ בקו"א) :

[כ] מהר"ר עמרם אפרתי שקיל וטור ושואל סהרשב"ץ בתשובותיו ח"ב סימן קכ"ח :

[כא] רב עמרם בר שישנא (עיין סדר רב עמרם נח"צ) :

[כב] מהר"ר עקיבא (עיין פי שנים נח"צ) :

[כג] מהר"ר עקיבא טרעני (עיין סמין ננים נח"צ) :

[כד] מהר"ר עזריאל בכ"ר מאיר סג"ל תשובתו הובאה בתורת חיים למהר"ש ח"ב ס' יו"ד והרב מהר"ש כותב עליו : [יג] רבינו עזריאל בר נתן מביא תשובתו בפסקי מהר"ם ריקאנטי ס' מ"ו : [יד] ר"ע (ר' עזריה) מאדומים (עיין סדר שמעון אשכנזי) :

[טו] מהר"ר עזריה יהושע תלמיד מהר"ש בר פלוגתיה דמהר"י איסקפא לא נרפסו חבריו . אך יש לו קצת תשובות בספרי האחרונים וקצת חידושים מביא הרב כנה"ג . ויש לו הרבה תשובות בס' תורת חיים למהר"ש רבו בג' חלקים והרב מהר"ש שקיל וטרי בהדיה . והרב כנה"ג היו לו הגהות על הטורים בכ"י ממנו ומייתי להו ושקיל וטרי . והיה אהוב נאמן הרב מהר"ר עזריה הנז' עם הרב מהר"ש קארו ז"ל בנו של מרן ז"ל כמ"ש בשם הגדולים מערכת ש"ן אות מ"ו (ע' מ' שנים קל"ו) :

[טז] מהר"ר עזריה פיגו מרבני וויניצ'א חיבר גדולי תרומה שנת אבק"ש זס' בינה לעתים וחיבר שו"ת ולא נרפסו . וראיתי בחד קינ"ה אשר קונ"ן הרמ"ז מזכיר ומאריך בשבחי הרב בלשונו לשון הוהב וההר"ת :

מהר"ר עזריה פיגו נתבקש בישיבה של מעלה שנת הת"ז כמ"ש הרמ"ז בהסדרתו לס'

פ

[א] מהר"ר פאלק (עיין מ' וק) :

[ב] רבינו פורת החכר בתוס' ובפרט בשבת שאר רבני אינדייני בפני טשה ח"ב סימן ז' :

[ג] רבינו פנחס הלוי אחיו של הרא"ה רב מובהק וכתב חידושים על התלמוד והריטב"א בחידושו מזכירו בכבוד גדול והיה אח לרבו :

[יא] מהר"ר פנחס הלוי הורוויץ (ע' פורש איסרלס . ועיין פירוש סלכות גיטין נח"צ) :

[יב] מהר"ר פנחס עניו (ע' גנעת פנחס נח"צ) :

[יג] רבינו פרחיה בר נסים בסוף האלף החמישי חיבר חידושים על הש"ס . החכר בריש ס' מעשה רוקח בהדושי הראשונים הנרפסים שם בתחלת הספר :

[יד] רבינו פרץ מבעלי התוספות . וראיתי הוס' רבינו פרץ כ"ל לכמה מסכתות והוא תלמיד רבינו שמואל מאיבורא :

[טו] רבינו פרץ רבו של הריב"ש וגם הר"ן בתשובה פליג ליה יקרא :

[טז] מהר"ר פרץ (ע' פאר סלס כה"צ) :

[כ] רבינו פורת החכר בתוס' ובפרט בשבת והוא בן רשב"ם רבינו יוסף וקרו ליה הכי על שם פורת יוסף :

[ג] רבינו פמר אחד מרבנותינו בעלי התוס' בזמן רבינו תם :

[ד] רב פלמאי גאון חיבר הלכות ברוב התלמוד כ"ב בספר ישן נושן בכ"י :

[ה] רב פלמאי בר יעקב גאון מביא מתשובותיו בשערי צדק ובשבלי הלקט ושאר מחברים . ובשבלי הלקט זימנן כותב רב פלמאי גאון ראש ישיבה . (לפי הגהה הוא הנז' לפני זה) :

[ו] רבי פנחס ר"ן אלכסנדריאה (עיין הרה"ד הלוי ד"ה ובענין זה וכו') :

[ז] מהר"ר פנחס הרב המהבר הלכה ברורה על א"ח וכתב שם שחיבר על כל ד' טורים . והוא חתנו של הגאון מהר"ר יוסף שמואל אב"ד מפפד"מ :

[ח] מהר"ר פנחס (עיין ננים גלגל נח"צ) :

בכ"י מסורר בערוגות ושבלים וזה הנדפס הוא קצור ממנו ושניו כדורו. ובשבלי הלקט המודפס יש בו קכ"א סימנים ובשבלי הלקט כ"י יש בו שע"ב סימנים שב"ע שבלים המטובות. ובסוף יש הלכות אבל מילה ציצית ותפילין. ועתה ראיתי שבלי הלקט ה"ב בכ"י וכתוב בשבלי הלקט כ"י שרבינו צדקיה הרופא המחבר הוא ממשפחת העוים הענוים. וח"ב הנז' אינו ערוגות ושבלים כמו ח"א אך הוא עק"ב סימנים בדיני אסור והתר ושאר דינים. ויש בו הרבה תשובות מהראשונים דמיתיו להו הרב המחבר. והוא שקיל ופרי מובא עם רבינו אביגדור. ויש הרבה תשובות לרש"י בכלל ובתשובה אחת לרש"י כתוב שהיה על ערש דוי ולא עצר כח לכת ב וקרא לבתו לכתוב התשובה ההיא והיא ברין עמוק מא"ו. גם יש שם תשובות רבינו גרשום בר יהודה מאור הגולה. ורבינו אביגדור הנזכר חותם אביגדור בכ"ר אליהו הכהן. וגם ראיתי ששאל שאלות מרבינו מאיר בר ברוך מרומנובורג ומשיב לו מהר"ם בכבוד גדול והוא חוזר להשיבו ומקשה על כל דבריו (ועיין בס' דרך המלך דף ק"ד). וב' ספרים אלו היו ביד מהר"ם די לונזאנו כמו שהביא דבריו בס' קורא הדורות דף כ"א ע"א ע"ש. ומהאי דשקיל ופרי עם מהר"ם בר ברוך וכותבים זה לזה והוא בסוף שבלי הלקט ח"ב נתברר דמ"ש בשבלי הלקט ח"א וגם בח"ב רבינו מאיר זצ"ל אינו מהר"ם בר ברוך. וכמדרומה שראיתי שרבו היה נקרא רבינו מאיר דהיינו א' מרבתינו :

רבינו צדקיה ברבי אברהם הרופא ממשפחת הענוים חיבר שבלי הלקט ב' הלקים כנ"ל ויש לו הגהות בנמוקי החומש לרבינו ישעיה. ורבו היה רבינו מאיר ואינו מהר"ם בר ברוך כמ"ש במ"א (עיין לעיל) וגם רבו היה קרובו רבינו יהודה בר בנימן הרופא ועליו כותב בשבלי הלקט מורי יעלה. ושם מוזכר אחיו מהר"ר בנימן וקרובו מהר"ר בנימן וקורא לו אחי שני ומיתיו תשובות רבינו אביגדור הכהן שכותב לו ולקרוביו. וגם רבו היה רבינו נתן בר רובי מנחם כמו שתראה בהגהות בנמוקי ר"ר הבאתיה בקונטרס פני דוד פ' משפטים אות ג' ע"ש. והרב שבלי הלקט היה בוסן מהר"ם בר ברוך ושקיל ופרי עמו. ועיין למקן במערכת ש"ן (עיין שג"ל סלקס נח"ב). והרב מהר"ם די לונזאנו והרב עדות ביעקב היו בידם שבלי הלקט כ"י. ובכר ידוע דמין ז"ל היו לו רוב הספרים כ"י שבלי הלקט ב"ה אהרית חיים ב"ה אהל מועד ותשובות הרשב"א לאלפים ותשובות הרישב"א וכיוצא בהם וקצת מחידושי הראשונים הכל כ"י :

[י] רב צמח נאוו הראשון בנו של רב פלמי

מהר"ר צבי אב"ד דק"ק א"ק חיבר

עטרת צבי על ש"ע ח"מ ונרפס שנת תפ"ב וס' בית להם יהודה על יורה דעה : [ג] מהר"ר צבי אשכנזי מופת הדור הוא הגאון המפורסם בן בתו של הגאון שער אפרים חיבר שו"ת והגהות במ"ז ח"מ וחבוריו אחרים לא נדפסו. ובנו הוא הרב הגאון יעב"ץ שהיבר ספרים הרבה ומלכר אשר הדפוס הוא ז"ל עוד יש לו הרבה מאד לפי מ"ש בספריו. ובני בת הגאון מהר"ר צבי הנז' היו הגאון מהר"ר שאול ז"ל אב"ד קק"א באשטטרם והגאון מהר"ר הירש הי"ו אב"ד דק"ק ברלין ושמעתי שיש להם משפחה גדולה ברוסלאנד מרבנים ומקצינים :

וכל אדם חזו בתשובות הגאון הנזכר כי עצם בכחו משנתו סדורה בשפה ברורה וסברה ישרה מאד. ושמעתי מוקני שער שהיה אומר הרב הגדול מהר"י זאבי ז"ל כי בהיותו הרב ז"ל בקושטנינא בשליחות מצוה בשנת תמ"ה ובא הגאון מהר"ר צבי לקושטנינא והיה רך בשנים מאד והרעיש העולם או נבהלו לפי מעוט השנים כי גדל מאד בבקיות והרפות ישר אטתי ותא חזי כמה תקופ חיליה דאילנא : [ג] מהר"ר צבי סג"ל הורוויץ אב"ד דג' גלילות דמדינת זאכום בן הגאון מהר"ר יהושע משה אהרן אחי הגאון מהר"ר חיים חייקא אב"ד דק"ק הוראנא חיבר ספר גאון צבי קצת שו"ת וחידושי נפ"ת ונרפס בפראג שנת ה'צ"ז :

וס' נסקדמה נכד סג"לון סהחנכ סוף הכר מסר"ר דוב נכד מטתק קצת תלומות שבו לגאון וקנו סהחנכ סטיו אופדים לו מן הסמים כמס תקונים וזכרנים ע"י א"ס זקן עוטס מעיל סגרה אליו ע"ש. והנהל נפלאות :

ועור חיבר הרב ס' אפסקלריא הבאורה פי' על הוהר ונרפס מצורף עם כמה חידושים כמנו שהביא המסדר ע"ש :

[ה] מהר"ר (צבי) הרב קב הישר (פיין מס' שמואל קאדינונר) :

[ה] מהר"ר צבי מקראקא (עיין סגסות סניג ס"ב נח"ב) :

[ו] מהר"ר צבי תלמיד הרב בית חדש חיבר נחלת צבי ועטרת צבי על ש"ע א"ה ונחלת צבי על א"ה. ושל א"ה נרפס שנת ת"ו. ושל א"ה שנת תכ"א :

[ז] רבינו צדוק חיבר חידושים על התלמוד הזכירו הרב"ב בתשובות דפוס ויניציא מי קס"ה :

[ח] מהר"ר צדקה הוצין ז"ל מרבני ארם צובה ומזכירו בס' ריח שדה ואח"כ היה רב בבגדד :

[ט] רבינו צדקיה בר אברהם הרופא חיבר שבלי הלקט. וראיתי שבלי הלקט

לי ההדיוט שזהו גליון שכתבו מבחינ' וכתובתם על תשובת יצין ובעז נכר הרשב"ץ כמ"ש בעניוהי בספרי הקטן פתח עינים פ"ו דחולין ע"ש בארך שרשן של דברים . ועתה ראיתי ברבינו ירוחם חלק אדם נתיב כ"ח דף רל"ה ע"ד שכתוב שם כתב הר"ש בן הרשב"ץ הוא לשון הרשב"ש בתשובותיו סימן רי"ד אות באת . ורבינו ירוחם קדם הרבה שהיה תלמיד הרא"ש ז"ל . וזה עד מכנה כמו שאמרתי שהוא איזה הגהה ורכינסיה בפנים . והרואה סובר כי רבינו ירוחם היה אחר הרשב"ש ומביא דבריו . ואין הדבר כן . וזה הדין והמצא ימצא בכפרים הקדמונים שהיו בכ"י אצל החכמים והחכם כתב בגליון אחת דין או חרוש ואחר כמה שנים כשהדפיסו הספר הדפיסו הגליון בפנים . וזהו אירע גם בתלמוד הקדוש וכמ"ש רבינו בצלאל . ומעין דוגמא אירע במעתיקי תשובות הרבנים דרואים פסקים בלי חתימות וכותבים וחוזמים שם הרב המחבר . וכן עשו בס' אבקת רוכל בס' ט"ז שחתמו בסוף התשובה שם מין הקדוש* והוא תשובת הרב מהר"י קורקוס ששלח למרן לכתוב עליה ולא איסתיעא מילתא ונשארה התשובה שם וכמ"ש במערכת ז"ד (עיין מהר"י קורקוס) ואני זוכר כמה תשובות שראיתי כזאת וכזאת ונתברר לי דלאו מר חתים אלא המעתיק . והמעין יהיו למוטפות בין עיני דברים אלו . ועיין בשו"ת מהר"א ס' ק"ב ומהר"א ששון ס' קפ"ו ובשו"ת אהלי תם ס' קכ"ט ובכ"מ פ"ט מהלכות שבת :

נאמן משם קין משם ריב"ז ודמי מקינא וכו' כ"פ נכסר סגנונים . והיה שנת תרל"א לאלף החמישי . ובספר אלדד הדני ישן הנדפס בקושטנדינא בשנים קדמוניות יש תשובות רב צמח נאון על אשר שאלוהו אם יעשו כדברי אלדד הדני במה שחולק על התלמוד והוא אמר שכך מקובל לעשרה שבמים מפי יהושע מפי משה מפי הגבורה . והשיב להם במוב טעם שיש לחלות ששכת מהרפתקי דעדו עליה וכו' ע"ש :

וראותי בתגילת ספרים לרבינו מסרח"ו בכ"י ממס שרב נמה גליון נסיוותו במושב זקנים היה עופס שאלה נספין ומסוינים לו ולזין אדם מרגש ויחמר לאדם תשנם לשאלו קן וכן וכו' :

[יא] רבינו צמח בר חיים מביא תשובתו הרב שבלי הלקט ח"ב כ"י סי' כ"ט :

[יב] מהר"ר צמח נרבוני היה רבו של הרב כנה"ג כ"כ בשוירי כנה"ג א"ח סי' כ"א וס' ר"ס . ונקבר בעה"ק ירושלים ת"ו והיה בן מה' ישראל נרבוני דשקיל וטרי עם מהריק"ש והרב המוסמך מהר"ם גאלאנטי :

[יג] מהר"ר צמח צרפתי רב גדול מרבני תונים בדורות שלפנינו והיה כותב בגליוני הש"ס והפוסקים וקצת חידושים נדפסו משמו בספר בני יוסף הנדפס מחדש . ובח"ב מערכת ז' אות י"ט (עיין זע"י יתקן נח"כ) כתבתי קצת משבחיו :

[יד] מהר"ר צמח בן בנו של הרשב"ץ ואחיו טהר"ש חיברו יצין ובעז משו"ת ומרן והרב המבי"ט זכורו : ורבינו ירוחם . וראה זה חרש דאחר ההקירה וההתבוננות נראה

י"א וכו' סימן ז"ס כהן וז"ל : זה כתבתי אגב שיטתא מזלי נאום ספר . ולזין כחמס כן שאלן חתום כעשכס זו כמ"ל .

ק

[ה] קליר רבי אלעזר הקליר . עיין מה שכתבתי בעניתי בס' מחזיק ברכה בא"ח סי' קי"ב ומשם באר"ה :

[ו] ר' קנה י' אביגדור (עיין פליאס . קנס פנים כח"כ) :

[ז] הרב קרשקש וידאל תלמיד הרא"ה חיבר חידושים על הש"ס כמו שהראה במקובצת כתובות ריש פ"ק דף י"א ע"ד : רבינו קרשקש וידאל ראיתי חידושו לתחלת כתובות כ"י . ולעיל כתבתי שרבינו בצלאל במקובצת מביא מחידושו בכתובות ובאו לירי חידושי הרב ז"ל עצמם בכ"י :

[א] הרב קויפמן (עיין חיים ארונים נח"כ) :

[ב] רבינו קלונימוס זקנו של רבינו אלעזר מגרמזא . וכתב בספר הקורא והוא אינר מזכיר רש"י ביצה דף כ"ד :

[ג] רבינו קלונימוס הבחור מביא בכפר שבלי הלקט כ"י חלק ראשון שבלת ק"ם :

[ד] רבינו קלונימוס הזקן זקנו של רבינו יהודה החסיד . כן כתוב בתשובה בספר האגודה דף עק"ב :

ושלשלת יחוסו מבורא בספר מצרף לחכמה דף י"ד :

עם הרב הכולל אהרן אזוביב. ועין בשו"ר ברכה ב"ר סי' קכ"ג :

קונטרס אחרון

[א] רב שמו רבי אבא והוזכר בברייתות

שכך קיבלו הגאונים ז"ל. ועמ"ש לעיל במערכת אל"ף אות י"ד. (עין אה"ב) :

[ב] רבותי כותב הרמב"ם על מהר"י מיגש

ורבו הר"ף כמ"ש ס' יוחסין על זה

ופקדון. והרבה פקפק הרב ס' יוחסין על זה

ואחריו החזיק הרב יד מלאכי דף קכ"ב ע"ב

חזן זמנא דרשי. ולפי סדר זמנים שנות דור

ודור לא יתכן שהרמב"ם יהיה תלמיד רבינו

יוסף נ' מיגש. והרב יד מלאכי הסכים דרך

כבוד קורא אותם רבותי. ואני בעני מצאתי

פשר דבר בח"ב מערכת מ"ם אות ח' לך נא

ראה. וכמ"ש לעיל מערכת מ"ם אות ז"ך

ע"ש (עין כמחיים) :

[ג] רבי אהרן בירושלמי ס' כמחזקין סוף פלגה ב' רפ

סוף רבי יודא כמחזקין סוף פלגה ב' רפ

רבי סוף רבי יודא כמחזקין סוף פלגה ב' רפ

קורא לרבי רבינו חזק. ואפשר שפסעס משום

מיגש רבי סוף רבינו חזק. ואפשר שפסעס משום

תלמיד רבינו חזק. ואפשר שפסעס משום

ועין כמחזקין ועד ח"ב וכו' כמחזקין ח"ב חזק דף קל"ט

פ"ט. (עין רכס בחי' :

והרב מסר חזקו ז"ל ב"ן חיים כמחזקין חזק דכל

קורין אותן כן וכו' גס לרבי כן. וכי חזקא דרבי

מענותו לא רכס שיקרא כן חזקא רבי ח"ב גס רכס

חזקא כסיה עמו גדול כמ"ס פ' ספועלס דחזקא לו לרבי נח

חזקא חזק כן שולל חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

ועם כהן חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

מענותו כסח כמחזקין חזקא חזקא חזקא חזקא

כעד חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

ואדרבה חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

וכתב מסר חזקו ז"ל ב"ן חיים כמחזקין חזק דכל

קורין אותן כן וכו' גס לרבי כן. וכי חזקא דרבי

מענותו לא רכס שיקרא כן חזקא רבי ח"ב גס רכס

חזקא כסיה עמו גדול כמ"ס פ' ספועלס דחזקא לו לרבי נח

חזקא חזק כן שולל חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

ועם כהן חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

מענותו כסח כמחזקין חזקא חזקא חזקא חזקא

כעד חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

ואדרבה חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

וכתב מסר חזקו ז"ל ב"ן חיים כמחזקין חזק דכל

קורין אותן כן וכו' גס לרבי כן. וכי חזקא דרבי

מענותו לא רכס שיקרא כן חזקא רבי ח"ב גס רכס

חזקא כסיה עמו גדול כמ"ס פ' ספועלס דחזקא לו לרבי נח

חזקא חזק כן שולל חזקא חזקא חזקא חזקא חזקא

[א] רבינו ראובן רבו של רבינו מנחם כמ"ש בפירושו ה"ר מנחם כ"י וכמ"ש. (עין רבינו מנחם) :

[ב] מהר"ר ראובן אשכנזי ז"ל חיבר ספר

מחנה ראובן ושמועתי שהיה סיני

ועוקר הרים בחריפות ובקראות והיה תלמיד

מהרב המהבר תוספת שבת. ועוד לו ס' בכ"י :

[ג] רבינו ראובן בר חיים (עין ספר החמדי

נח"כ) :

[ד] מהר"ר ראובן מזרחי חיבר ספר מעין

ננים מלשונות וקצת דרושים.

המליץ החכם השלם כמח"ל אהרן המון הוא

עשה ההקדמה הידוע :

[ה] מהר"ר ראובן נ' צור אביו של הרב

המפורסם מהר"ר יעקב נ' צור

היה תלמיד מהרב מרדכי אצבאן חזקן והיה

מתנהג הרב ראובן בחסידות מאד ומחמיר על

עצמו חובות גדולות בענין המאכל וכיוצא

וידענו ענין נפלא שאירע לו :

[ו] רבינו רחביה אחד מרבותינו בעלי

התוספות :

[ז] מהר"ר רפאל אישפיריאל הרב פני

משה בח"ב סימן ס"ד שקול וטרי

על תשובתו והוא תלמיד הרב מהר"י מטראני.

ויש לו תשובות בספר אחיו מה' חגיגה כמ"ש

בה"א מערכת ח"ת אות ח' בס"ד. (עין מס' חגיגה אשכנזי) :

[ח] הרב רפאל אשכנזי (עין כמחזקין) :

[ט] מהר"ר רפאל מדייני ק"ק בארחוב וראש

ב"ד נכד הגאונים הרב חלקת

מעקף והרב בית חדש. חיבר חבור נאה

בה"ל שבת ועירובין בפלפול ואוכי שמעתא

לדינא ונקרא תוספת שבת. והוא היה רבו של

בעל מחנה ראובן :

[י] מהר"ר רפאל מריבים (עין דגול מרכס

נח"כ) :

[יא] חנ"מ רפאל הכהן (עין וסג הכסן נח"כ) :

[יב] מהר"ר רפאל מלובלין הוא תלמיד הרב

שפתיה כהן ושקול וטרי כמה זמני

עם הרב בני חיי ובי"ד סימן ק"י מכיא שם הרב

בני חיי חשבו' הרב מהר"ר רפאל מלובלין הנז' :

[יג] כמה' רפאל הלוי (עין קול כן לוי נח"כ) :

[יד] מהר"ר רפאל מילרולא (עין מוס רכס

נח"כ) :

[טו] החכם רפאל נורצי (עין סלס סלס נח"כ) :

[טז] מה' רפאל נחמיאש (עין סון רכ נח"כ) :

[יז] מהר"ר רפאל שלמה צרור (ע' פרי צדק

נח"כ) :

[יח] מהר"ר רפואה שלום א' מרבני מצרים

וגא אמן ושקול וטרי בתשובה כ"י

רבינו

יחסי מסכונים אף לחידוש בעלמא להמלא חשב נבול סחמא עכ"ל. גם הני בעניי סלחתי בעקבות טגאון לחידוש מחמא במהמכרס :

ודע כי כמסכתא סוכר הגאון ז"ל בלאו מקום בלאו חר"ץ בלאוה חשב שם חשב מוג' סמא ברוחא ברוחא דרבי חנינא בן סביון ודכוסו דרבי מאיר. ושם כמסכתא דגלס ב"ק פ"ד ס"א חולקת עם אלוס בחי' כחמ' בנח"ס שם בספר כדיתוס. ובספחוס דף ס"ז אחרת עלם דכוסו גמרס חלח מאס שמעתתא מתלת מאס כנוואחא כימא דקיתוה. ובעדויון דף י"ג כטסא כסכוא תלמודא ודרסס פסוק :

ואולם אין כל חדש וכבר הוס' לעולם דלחמין פ"ק דמעלס דכיו שבע נכחוס. ואמרו בברא דף ק"ס דכנת נלמד חכמיות דרשיות. ומאי דלמד רבי אליעזר לחס חכמ' כיומא דף ס"ז אין חכמ' לחס ח"א כגלך והוא מוכר' חיות כירוסלמי פ"ג דכוסס סיינו דכוס' דכוס' דכוס' סיינו ולמעו'א דמיעו'א אפילו ל"מ לא חושבין. והו' דרבי אליעזר לטעמים דסבר כל המלמד ח' כסו סוכ' כלל וכו'. וכחמ' סכס כירוסלמי ישרו ד"ה ואל ימכרו נפשו. ושאר עבד ואל כסאס חמר אין חכמ' לחס ח"א כגלך. וסיין פ"ס חמי בעניי כנועקס סוכ פ"ק ס"ד פ"ס :

[ו] רבנן סבוראי עיין לעיל במערכת סמ"ך (פיין כנאוי נקויא)

ש

מה' יהושע אב"ד מק"ק קראקא. וחיבר שפתי כהן י"ד ונדפס שנת בקד"ש וחיבר ש"ך ח"פ וספר נקדו'ת הכסף וס' תקפו כהן וס' נבחרת אנשים. ובש"ך איכר לפעמים כתבתי בספרי נראה שהי"ל חיבור על השור והב"י וכדמסתא מרברי הרב פני יהושע בביצה דף כ"ה ע"ב ועיין בש"ך י"ד סימן מ"ל ס"ק ח'. ועלה לשמים ולא הגיע למ"ב שנה. ובכוף ש"ך י"ד כתב המנהיג שהיה לו להרב חיבור גדול על התלמוד והפוסקים. ותוקף גדולת חכמת הרב שפתותיה דובכות נפלאות מתורתו. (עיין פסיו כסן נח"ס) :

[יא] מהר"ר שבתי נאואווי היה רב בעיר רושיר והיה בזמן הרב הגדול מהר"ר דוד גרשון והרב גנת ורדים ויש לו כמה השוכות בס' גנת ורדים ובס' משאת משה ובס' שערי ישועה כ"י להרב מהר"י זיין ואני ראיתי ספר תשובותיו כ"י גדול הבמות והאיכות וספר דרשותיו כ"י :

[יב] מהר"ר שבתי במה' עמנואל חסן (עיין חסן ישועות כח"כ) :

[יג] רבי שילה בן הר"י מסימפונט (פיין רבינו יצחק בר מלכי דק) :

[יד] מהר"ר שלום (עיין יד אכנולס כח"כ) :

[טו] מהר"ר שלום מוינא (עיין מהר"י) :

[טז] מה' שלום שכנא גדול בדרו' תלמיד

מה יעקב פולאק. ותלמידיו הרב

מה' שכנא מור"ם ובר"ה ה"ז ויכוח פ"ס חיים

השנות

רבינו הגדול כותב מרן בבית יוסף על כהר"י אבהב. ושמעתי דוחה רבה דרביה

מהר"י בי רב ולכן קוראו רבינו הגדול ע"ד שכותב הריטב"א רבינו הגדול על הרטב"ן שהריטב"א היה תלמיד הרא"ה והרמב"ן רבו של הרא"ה ולכן כותב רבינו הגדול. וזאת היתה למרן ב"י לכתוב רבינו הגדול על מהר"י אבהב. ויען הרב מהר"י די ליאון היה חבירו של מהר"י אבהב. ואפשר שלמד ג"כ מהר"י בי רב כמנו. לכן גם למהר"י די ליאון כותב עליו מרן רבינו הגדול :

[ה] רבנית גדול סמורס סרש"ן נח"ס ס' ט"ח סמא פ"ס רבנית חתה מרדך לקוס'ת כמסכתא. ומסכ"ר יוסף בנו של הגאון כמ"ס כסדמחמא לפיכס מביא שני דומס כחידסס רבניות חמו. וכס' ודע ב"ך ח"ג כחכ דסאלס לו כרבניות פורס מאמר רז"ל. וככנ זכרון יוסף כדרוסס סמאס פסטיס ופר"ש מן סלססס רבניות ע"ס : רען כלאוי להגאון רבינו שמעון כספר כריתות דף ל"ס ע"ג דקוס המסערסס כסכס וז"ל מנינו חסס מוכרת כרביות וסלסס עס כסמאס כמסכתא דגלסס ח"א דכנא מניע' וכו' :

[א] מהר"ר שאול אבדק"ק אמשטרדם (פיין בני הריאל נח"ס. וסיין מס' כעסל) :

[ב] הרב שאול בר דוד (עיין טל אורות נח"ס) :

[ג] מהר"ר שאול הלוי מרשירא (פיין געסס סאל כח"כ) :

[ד] מהר"ר שאול רב בקראקא (פי' מ' כעסל) :

[ה] מהר"ר שאול שירירו יחיד בדרו' ומי כמחור מורה. כ"כ הרב מהר"ש צרור בתשכ"ג ה"ד ס' ח' :

[ו] מהר"ר שבתי הזכירו הרב מהר"י וייל בס' חשבותיו בדינין ס' ס' :

ומור"ם בדרכי משה בא"ח ס' ג"ג הביאו. אך יש ט"ס שבר"ס א"ח הארוך והקצר שסביב הב"י כתוב וב"כ מה' חיים שבתי והוא ט"ס וצ"ל וב"כ מה' שבתי כמו שהוא בדיני מהר"י חיל הנזכר שממנו העתיק הרב מור"ם בדרכי משה :

[ז] הרב שבתי גארבוזאן (עיין מ' שמואל גארבוזאן) :

[ח] מהר"ר שבתי וינמורה (עיין נדר שלום כח"כ) :

[ט] מהר"ר שבתי יונה תלמיד סרכין תלתא

מהר"א ששון ומהר"א די בוטון

ומהר"י נ' עודא בזמן מהרש"ה ומהר"ש.

חיבר על רבינו יוחס כלו שני חבורים. מגיד

לאדם זה חלק אדם וזהו. מגיד מישרים על

חלק מישרים ונאבדו. ונדפס שילמורא להרב :

[י] מהר"ר שבתי הכהן מק"ק ווילנא בן

הגאון מה' מאיר תלמיד הגאון

אשר באו אל קרבנה הם מהרישב"א ככתוב בדפוס בתחלתה. ובהדושים הנז' בסופם מזכיר הרשב"א. וכמה לשונות מחידושי מוכה הנז' הביאם באחרות היום משם הרישב"א וז"ל: דע כי חידושי ר"ה להרשב"א אשר שם הם קיצור מחידושי הרשב"א והם חומש מהחידושים ויש אתנו חידושי ר"ה להרשב"א כ"י במראותם. גם נדפסו חידושי קדושין ושבויות וקצת נדה להרשב"א. וכבר ראיתי חידושי הרשב"א כ"י על קצת מסכתות ובכלל על מסכת מנחות. ובקרב נדפסו חידושי הרשב"א לכתובות:

הרשב"א חיבר תשובות לאלפים וכבר נדפסו ח"א לתשובותיו וספר תולדות ארם וקורין לו האחרונים ח"ב גם נדפסו המיוחסות להרמב"ן. ונודע תשובות המיוחסות להרמב"ן הם מהרשב"א וכמ"ש מרן בית יוסף בהקדמתו וק"ק על הרב סה"י איסקאפה בתשובותיו הנדפסות בפס"א ריש דף ב' בהקשה מתשו' הרמב"ן שבמיוחסות לרבו הרמב"ן שכ' הרב הנמקי בשמו. דבתשובה כתב כדעת הרשב"א הפך מ"ש הרב הנמקי בשמו של הרמב"ן. ולא זכר הרשו' המיוחסות הם תורת הרשב"א: והרבה גדולים אגב דסוררי בפלוליהו אגב שוטפיהו לא זכרו מזה דתשובות הרמב"ן הם מהרשב"א וכמו שהודיענו מרן בהקדמתו לבית יוסף. וכבר אני בעניי העיוות על הגדולים בכמה מקומות. ואני הצעיר ראיתי תשובות הרשב"א כ"י מכוררים בסדר נאה בכללים וסימנים. ועוד ראיתי שני קובצים סתומות הרשב"א. ושמתני כי בארץ המערב נמצא ס' הבתים מתשו' הרשב"א גדול יתר מאד. ומרן כ"י מבית הרבה תשובות הרשב"א לריתנוד בדפוס. גם ידוע שבמה תשובות בת"א הם בקיצור מאד וזאת היתה לאתרוני זמנינו נבוכים הם באר"ש מהגדול בתשובות הרשב"א כי לא ראו דברים כהיוות בצביון ובקומתן:

הרשב"א חיבר תורת הבית הארוך והקצר ושניהם בדפוס. וחיבר ס' משמרת הבית להשיב השגות הרא"ה שהשינו בספר בדק הבית על תורת הבית. ומתוך משמרת הבית מוכן כי הוא לרב המכנה להרשב"א: ואולם קושטא קאי כי הרשב"א עצמו פשט בעל הבית את ידו ונועל ביתו לשמרו שמייה מעליא יטור נפיש. וכ"כ הרב גנת ורדים י"ד כלל ד' סוף סי' א' ח"ל קבלה ביינו דם' משמרת הבית הרשב"א חיברו ע"ל. ואין צורך לרבר קבלה שהדבר מבואר בתשובות הרשב"א עצמו ח"א סי' רכ"א וז"ל וכן הדומה לא ראית מה שכתבתי במשמרת הבית וכו' ע"ש ובמשמרת דף כ"ג ע"א. והרב כנה"ג בתשובה י"ד סימן ק"ו השיג בזה על מהר"ש נאמן. ואחר זמן רב נדפס

השגות על מור"ם ב"ד על תורת החפאת. ובן מה' שכנא ז"ל מה' ישראל שקול וסרי עם מור"ם כמש"ל מערכת י"ד (פי' מה' יסאלל נמ' שנה):

זין מה' שלום שרעבי ז"ה"ה אחד קדוש בדורנו מקובל מופלא ובמעט ה"ל ס' עץ חיים שהיא הקדמות רבינו הארי' זצ"ל בסדר הרמ"פ ז"ל על פה ובקי בהקדמות על מתכונתן וברוב בקיאותו והכמתו העמיד כונות הארי' ז"ל על בודיון כסדרן והלכתן. וכתב קינטרס גדול שמו רהובות הנהר לברר ולפרש ההקדמות היטב עומקן ורומן נימוקן וסעמן. והיה מכין כל כונות רבינו הארי' ז"ל. ובכל לילה אחר תקן חצות בסדר רבינו הארי' זצ"ל תקן רחל ותקן לאה כמשפס. היה מיוחד יהודים כמ"ש רבינו הארי' זצ"ל בשער רוח הקדש:

יח' מה' שלמה אבסבאן מזכיר בשו"ת מהרי"ט והרב ספר הדרים מזכירו לשבח ויש לו תשובה בשו"ת אבקת רובל סי' קמ"א וחתום עם הרבנים שם בס' אבקת רובל סימן קכ". והחבר בשו"ת מנפטי שמואל תשו"ת מהר"ם אלשיך ובספר מעשה חייא. ונח נפשיה שנת הבש"ן ואפשר עליו מהר"א לאניאדו תתנו של מהרש"ל כמ"ש בספרו מגן אברהם דף קנ"ה:

יט' הרשב"א (רבינו שלמה בן אברהם ו' אדרת) מברצלונה. (כח מכרז' ז"ל שנים מסעס ק"ן משה עקיף ויכ"ז וד"ע וכמה נתיאס פגאס ואמונתס ע"ס). והוא תלמיד הרמב"ן ורבינו יונה ורבינו יצחק בר אברהם והוא בר פלוגתיה דהרא"ה:

ומגדולי תלמידיו רבינו אברהם אסממאל ורבינו דוד הכהן שמוכיר רבינו ירוחם ורבינו חיים בר דוד בעל הצורות ורבינו בחיי המפרש והרישב"א:

הרשב"א חיבר חידושים על התלמוד וזאת לפנים נדפסו בוינציה חידושי ברכ"י נימין חולין להרשב"א וכתרא להרמב"ן:

ראיתי להרב מה' ברוך אנגיל בתשובותיו סי' ט"ו שכתב דקבל דחידושי בתרא ג"כ הם להרשב"א ומכני ורמי מתשובות הרשב"א לחידושי בתרא. ואני בעניי אוכר דאין למרן מדברי קבלה זו. כי חידושי בתרא הם להרמב"ן וכמ"ש מהריב"ל בח"ג סי' ג"ז וכל הפוסקים קמאי ובתראי. וזה דבר ברור כשמש אין צורך להביא ראיות ע"ז. ותו דיש בירינו חידושי הרשב"א לכתרא כ"י. וגם רבינו יונה והרשב"א והרישב"א בחידושיהם כ"י מיתו מדברי החידושים הנזכר בשם הרמב"ן. ואין להאריך בזה. ונדפסו שבע שיטות הרשב"א בקושטאניא ובאשכנז. אך חידושי מוכה (ח"א)

נדפס יד מלאכי ועמד על כל זה. ועיין בשו"ת פני יהושע י"ד סימן ט"ז: משמרת הבית של הרשב"א מרן לא ראה אותו. שו"ת הרב פני יהושע י"ד סימן י"א. והרב כנה"ג י"ד סי' נ"ו דגהב"א אות מ"ח כתב דמרן ב"י לא ראה בדק הבית להרא"ה ע"ש. אבל מהרש"ל ופרישה וב"ח ראוהו :

וראיתי להרב פרי מגדים על ש"ע י"ד שכתב בהקדמתו כן וכתב ח"ל ובתשובה סי' רס"א כתב כן לרב רבינו יונה דבמשמרת הבית כתב פי' ממקום דשח וכו' וכעת לא מצאתיו עכ"ל. וכבר לעיל כתבתי שכן הוא במשמרת דף כ"ג. וגם מ"ש דתשובה זו השיב לרב ר' יהונתן הוא אנב שיטפיה שהיא תשובת סי' רס"ב חו' לגרבונא. ובתשובת הרשב"א ח"ג סי' שצ"ג האריך על דברי בדק הבית דף כ"ב ורמז שם שלא כתב במשמרת ע"ז וז"ל ולרוב פשיטות דברי הבטלה אשר שם לא ראיתי לשפוך בה דיו וכו' עש"ב. וכן יראה הנואה דבמשמרת שם קיצר מאד וכו' והעומד על טעמיו יראה ויבין. ובתשובה הגו' פירש יותר כלפי השואל מגרבונא. ואפשר שהוא השואל עצמו דסימן רס"א מח"א דהענינים בתורת הבית סמיכי אהרדי והשואל שם היה מעיר גרבונא כמש"ל :

הרשב"א חיבר עבודת הקדש בדיני עירובין וי"ט והוא בדפוס אך לא נתפשט אלא מקרוב כמ"ש מורנו הרב המופלא בסוף בתי כהונה ח"א. ובחירושי הראשונים המועתקים בריש ספר מעשה רקח נראה משם

ההרשב"א בדיני שבת ועירובין כתב באורך כאשר עשה בדיני שחיטה וטרפות וא"ה וכו' שחיבת תורת הבית הארוך וכן עשה בדיני שבת ועירובין וי"ט וכן נראה מתשובות הרשב"א ח"ג חדשות מעתה סי' רס"ה. וכן ראיתי בש"ט מקובצת לי"ט סוף דף כ"ד מהש"ס שכתב כמ"ש הרשב"א בעבודת הקדש הארוך. וכ"כ הרשב"א בתשובה במחוסיס סי' קנ"ב. וכבר כתבתי זה בראיות בראשונות במועד. ולמדנו דספר עבודת הקדש שבידינו הוא הקצר כמו תורת הבית הקצר. והארוך לא נראה בעליל :

הנה מחידושים אשר בראש מעשה רוקח נראה שהארוך מעבודת הקדש אנב שיטפא קורין אותו תורת הבית ע"ש :

ידע כי בספר כפתור ופרח פ' ט"ד מביא מס' תורת הבית בענין צדקה. ועמ"ש אני בעני' בקונטרס חיים שאל בח"ב סימן י"ט : הרשב"א חיבר פי' על ההגות והביא קצת ממנו הרב הכותב בעין יעקב. ומתשובותיו בקצת מקומות יראה דהיה לו יד בקבלה. וראיתי איזה קונטרס כ"י מהרשב"א

ע"ד האמת אך בהעלם נמרץ. וכבר נודע את כל תוקף גדולת חכמת הרשב"א. וכתב מהרש"ם שרבו מהר"י טאייסאצק היה מחשב סברת הרשב"א נגד רוב הפוסקים : הרב שיירי כנה"ג בא"ח סי' י"ג כ' דהרשב"א קשיש ממהר"ם בר ברוך. וכבר השני הרב יד אהרן שם. ואני בעניי כתבתי שם בספרי הקטן ברכי יוסף דלפי הנראה מסדר ומנים הרשב"א האריך ימים אחרי פטירת מהר"ם ע"ש. וכן הוא האמת דהגם דבפטירת מהר"ם יש דעות באיזה זמן מ"מ לכל הדברות הרשב"א האריך ימים ובימיו אירע ענין מהר"ם ופטירתו. ומתשובת הרא"ש כלל כ' סימן י"ז נראה שבהיות הרא"ש בספרד כ' לו הרשב"א. גם בתשו' הרשב"א סי' תרפ"ט כתב שמעתי מאחד מגדולי הרבנים שהעיד משם הרב ר' מאיר מרונסבורג וכו' ע"ש. ובתשו' זו ליכא למימר כמ"ש הרב שיירי על התשו' שבמחוסיס סי' ר"ט שאינה מהרשב"א. כי תשובה זו הביאה בשם הרשב"א הרשב"ץ והרד"ז. וכמדומה לי שם"ש הרשב"א שמעתי מאחד מגדולי הרבנים כוון על הרא"ש שכן הביא בפסקיו משם מהר"ם. ואין להאריך :

[כ] רבינו שלמה בן אברהם ממנופלד (פיין רבינו יונס סהסיד מגירונלה) :

[כא] מה' שלמה אוהב (פיין שמן כסנן נחצ) :

[כב] מה' שלמה די אוליוירה (פיין סטטמיס נח"י) :

[כג] מה' שלמה אלגאזי הרב המנופלד נכדו של הרב יוסף די שינובאי

תלמיד הרב יוסף גאנכו מרבני ברוסא. והיה חמיו של הרב בני אהרן והיה בזמן הרב מה' יחיאל באסנומהריס"מ ומהר"ם די בוטון והר"פ משה והרב מהר"ר אישקאפאזהרב כנסת הגדולה ורבני דורם. והלא למשמע און ששמעה נפלאות מהרב ז"ל והתבודדותו בעיני וחבר ספרים הרבה. ואני הצער שמתו סימן לספריו שמו וכנוייו זלה"ה. כי ר"ת ספרי הרב הוא ר"ת שמו הטוב ומשפחתו זלה"ה בדרך זה. שלמה ר"ת : שמע שלמה. לחם סתרים. מעלפת ספרים. המון רבה. אלגאזי ר"ת : אהבת עולם. (תאוה) לעינים. גופי הלכות. אפרין שלמה. זהב שיבה. יבין שמעיה. זלה"ה ר"ת : זקנת שלמה. (קלורית) לעין. הלכות אלי. הגהות בשפתי ישנים. ועלה הרב לעה"ק ירושלים וחזר לאימור להדפיס גופי הלכות וחזר לעה"ק ירושלים והיה מנוחתו כבוד. ונכדו הרב החסיד מופת דורנו מהר"ש אלגאזי רב בארץ מצרים והאריך ימים קרוב לששים שנה. ובן נכדו הרב החסיד אב"ד ור"מ בעה"ק ירושלים מהר"י אלגאזי הרב המחבר שמוע יעקב. שארית יעקב. נאות יעקב. אמת

הזה ויזכרו ממנו שהיה נוסע לא"י והיה לאות בינו לביןם. וחיבר בית ה' חיבור הגדול בהכמת האמת. מפרו שלשמה בסוד הוי"ו. עבותות אהבה. וכתב סדר הדורות דף קע"ד ע"א דיש בירו קונטרס כ"י מהרב ז"ל בבאור מאמר הוהר פרשת בראשית בפסוק ויעש שני המאורות הגדולים שהשיב הרב ז"ל למין מהר"י קארו ז"ל ושם מזכיר מהפסד הנזכר ופירושו להושיע :

[כ"ז] מה' שלמה אמארי'ליו רב א' מדני שאלוניקי חיברו של הרב החסיד מהר"ר יוסף קובו חיבר שו"ת כרם שלמה וקונטרס עוללות הכרם בשו"ת תורת חיים למהר"ש ח"ג וס' פני שלמה לרד"ש נחמדין ובנו הרב חיבר דבר משה ג' חלקים. הלכה למשה ב' חלקים וספר יד משה :

[כ"ח] מה' שלמה אסתר'וק חיבר מדרש התורה וראיתו כ"י על החומש. וכתוב בתחלתו מדרש התורה שחיבר הקדוש אנשלמה אסתר'וק זק"ל. והוא ספר ישן נושן וכתוב שם שהועתק במנזר בשנת רמ"ו. ומ"ש אנשלמה בן המצא לרוב ע"ד זה בכמה שמות בתשובת הריב"ש. ונראה שלאדם גדול מוכסין קורם שמו אותיות א"ן שהם תחלת וסוף ארון יאמר ארון שלמה וכוונתו בשאר שמות :

[כ"ט] מהר"ר שלמה אישכנזי (פיין מנחם כהנמן. מוג הארץ. מרכס סמסנס כח"ב)

[ל] רבינו שלמה הבבלי (עיין גדולי לופר בקהל) :

[לא] רבינו שלמה'ן גביר'ול מרדק ומשורר ותוכ"ן הרבה. חיבר כאמר מופלא וקראו כתר מלכות וחיבר אוהרות וכמה פיוטי נחמדים. וארץ מחברת שירה. שקולה מר' מאות תרומים בדרקוק הזכירה הראב"ע בספר מאזנים וכתב דלא ישקל כסף סחירה. והיה ממדינת מאלקה אנדלוסי בימי רבינו מהר"י ו' מיגש. וחיבר ספר מרות הנפש בל' ערבי והעתיקו מהר"י ו' תבון בלשון הקודש. ובריש אוהרות חתם שמו שמור לבי מענה היה בממד נענה ירא האל ומנה דבריו הישרים ר"ת שלמה בן יהודה. ובריש חרוזי ל"ה המתחילים בצל. כתובים. יקדים. צאי. חתם שמו באותיות ראשי החרוזים שלמה באתב"ש. וברשות לסדר עבודה ארוממך חוקי בסופו ראשי החרוזים הם אותיות שלמה גביר'ול :

[לב] מהר"ר שלמה חודארה יש לו תער' בס' זרע אנשים כ"י :

[לג] מהר"ר שלמה ו' חסון בזמן הרב שבתי יונה ונדפס בית שלמה מתשובותיו ועוד שו"ת בס' משפטים ישרים :

ר'

ליעקב. ועוד לו חיבורים הרבה זלה"ה : [כ"ד] הרב החסיד מר קשישא מהר"ש אלגאזי גדול הדור היה מדיני

ע"ה ק ירושלים ת"ו בזמן מורנו הרב מהר"א יצחקי והיה תלמיד הרב פר"ח כמ"ש בנרפס במערכת ח"ת (עיין מ' חזקיה ד' סילוף) ואח"כ היה רב בארץ מצרים מ"ה שנה. ובתחלה היה רב בחברת הרבנים מ' בנימן מעלי הכהן ומהר"י ויין. ואח"כ היה רב לבדו למעלה מעשרים שנה. וראיתי חבוריו כ"י משו"ת ולשונות הרמב"ם. והיה אפטרופוס גדול לעניים ואחר פטירתו לא השאיר אלא שיעור כתובה להרבנית ע"ד שכתב הרב זרע ברך על הרב ב"ח והרב ח"ת' והרב בית שמואל ע"ש והנכסותו רובה כמעט היה מחלק לעניים וצנענים ות"ח. והסידותו ושקידתו בתורה היה להפליא וכמעט שלא נסתכל בר' אמותיו. וחי קרוב לתשעים שנה. ואני הצעיר בשנת תק"ג זכיתי לקבל פני שכינה ימים אחדים. והרב היה בן בנו של הרב הגדול מהר"ש אלגאזי בעל יבין שמועה וכו'. והיה הרב הנזכר אחיו מאמו של הרב הגדול עיר וקדיש מהר"א בעל עץ החיים וכו'. והני תרי אחי קדישי מלאכי אלהים עולים בכל הארץ יצא קום ודבריהם נשמעים בשמים ורבו עניניהם וז"ע :

[כ"ה] מהר"ר שלמה אלפראנני מרבנים הקדמונים אשר בארץ מצרים כמ"ש בנרפס מערכת מ"ם אות כ"א (עיין דנינו מאיר כר מודקס) והיה הרב הזה בזמן מהריק"ש וחיבר ס' השוכות והיה מרדק ומחמט בדיון בתשובותיו כמ"ש הרב גנת ורדים ריש חלק א"ה. והלשון שהבאתיו בנרפס מתשובה כ"י להרב הנזכר עתה ראיתי שתשובתו הנו' נדפסה בתשובות מהריק"ש הנדפסות סדרש ס' קל"א ע"ש :

[כ"ו] מהר"ש הלוי אלקבץ רבו של הרמ"ק ונמצא עם מן בליל הג' השבוע' הירוע כמ"ש בכתב שהביא הרב של"ה. וחיבר מנות הלוי שנת רפ"ט. ובזמן שמהר"ם אלשיך היה בן ששים שנה עדיין היה חי סדר"ש אלקבץ כמ"ש מהר"י אריפול בתשובה הובאה גנת ורדים י"ד כלל ג' ס' ח' :

סדר"ש בן אלקבץ רבו וגיסו של הרמ"ק תלמיד הרב מהר"י מאימאצק. חיבר מלבר מנות הלוי שכתבתי לעיל. אילה אהבים על שיר השירים. שרש ישי על רות. ואלו נרפסו. ועוד בא לירי ברית הלוי להרב ז"ל וכו' וכו' ההגדה ע"ה שחיבר לתלמידיו החכמים באנדרנפלא וקרא הם' ברית הלוי כי כרת את הברית עם חכמי אנדרנפלא וכו' ג"כ קונטרס מהקדמות נוראות בקבלה ויראו ספר הברית

רש"י עשה שלשה מהדורות בתלמוד ומדוחה
שלישית היא זו שבדינו. ודקדק מאד
 בלשנו שרמו כמה חידושים בשנינו אות .
 והבאים אחריו אמרו כל פירושי צרפתה השלך
 לאשפתא חוץ מפרש"ן דת"א וכן פורתא ר"ל
 חוץ מרש"י מפרש התורה ורבינו יוסף טוב
 עלם . כ"כ הרב משה ן' ראנון מפורטנאל
 תלמיד הגאון מהר"י אבהב בכלליו כ"י :
רש"י פירש תנ"ך אך פירוש דברי הימים
 אינו מרש"י ברכתיבנא בענינוהו בספרי
 הקצן שעד יוסף דף ק"ד . ודלא בקורא הדורות
 דף ה' ודף ט' . והתוספות ביזמא דף ט' ע"א
 כתבו וה"ר יעקב ב"ש ז"ל בשם רב יקותיאל
 הלוי מירמישא דעוריה לא היה בימי שלמה .
 ושוב מצאתי כן בפ"י ד"ה שפירשו תלמידי
 רב סעדיה עכ"ל . וכן הוא בפ"י ד"ה א' סי'
 ה' שבדינו . ובסדר הדורות ריש דף קע"ז
 כתב דבפירוש איוב שבדינו מזכיר לרש"י .
 וא"כ גם פ"י איוב אינו מרש"י . אך כעת לא
 מצאתי זה . וכן מטבע הלשון של פ"י איוב
 נראה שאינו מרש"י . וכבר קדם לנו שפ"י
 ד"ה אינו מרש"י וכן רמז הרב כר הדורות .
 ושמעתי מס קדוש רב מופלג שקבל מרדכי דרש"י הכהנא
 תרי"ג סגנון קודם שכתב פירוש הכוזב . וזכור אומר ריש
 נכדו שם שפירש אדוני קמי כש"ס חף אני אפס זאת . אל
 פירוש סמקאל לית בחלו כי לא אובל עשוי . ועתה ראושי
 בספר מאמר סעדיה ליהמ"ע שדגס דייכנסאדט שנה תנ"ך
 אשר כסוף בספר ממש כיוון מעט סמקאל גדול פלא וסגאל .
 ומכלל סדריים נראה שרש"י כתב פירוש ע"ס כסוד וז'
 בדגמיו רחן עולאין ולכן הכהנא תרי"ג סגנון ומשם נדע
 ע"ס אשר לו אשכ"ח וכו' . והמקובל סוף הכבוד סמקאל נמש
 נר שמואל ז"ל ספסלא לעשות וסלך על קבר רש"י ז"ל ונשם
 פירוש סדריים נראה שרש"י כותב פירוש ע"ס כסוד וז'
 אלו עמו כנזמר אלו סודות פירוש ע"ס כסוד :

שמעתי ריש מי שכתב פירוש נביאים שבדינו
המיוחס לרש"י אינו מרש"י ומעמו שהוא
ראה פירוש כ"י על נביאים וכתוב עליו שהוא
מר' יוסף קרא . והוא פירש"י דנביאים ממש
והאריך בזה עכ"ל . ואני אומר שאין האמת
כן . ופירש"י שבדינו על נביאים וכתובים
ממקור קדוש הוצב מחכמתא דשלמה רבתי
רש"י ז"ל . ומי יאמין לאשר כתוב בקובץ הגו'
שכתב על הפירוש שהוא מר' יוסף קרא .
דילכא מיעה וסבר שהוא מר' יוסף קרא והוא
מרש"י או שרבי יוסף קרא העתיק מרש"י
והיה הפירוש ביהוה יוסף והמעתיק מכתבתו
סבר שהוא שלו :

הן אמת שאני כעת סבוק אם רבי יוסף קרא
היה בימי רש"י או קודם לו . שרש"י מזכיר
לפעמים . ובמחזמה לי שראיתי שמזכירו בל' זה
והברנו ר' יוסף קרא . ואיך שיהיה נראה דאין
לסמוך על מ"ש בפירוש הנזכר שכתב עליו
שהוא מר' יוסף קרא . והעד שמפרש דברי
המים

לד' ר שלמה בן רבי יוסף מפרקטמה .
(עין פירוש סמקאל כהנא) :

לד' רש"י סוף רבינו שלמה יצחקי והוא
כנוי לאביו רבינו יצחק . ובפ"י
ע"א מזכיר רש"י מפירושו אביו . ודלא כמי
שכתב דרבי יצחק אביו לא היה בר אוריין
ואמסו להכי בפירש"י על התורה פתח א"ר
יצחק להזכיר אביו שאמר לו מפני מה כתיב
בראשית ורש"י כתב א"ר יצחק לא היה צריך
להתחיל התורה אלא מהחדש . והשיבו אשר
דברו על הכותב הזה דאיהו גיהו דלא היה
צריך להתחיל אלא מהחדש . דאלו פתח
בהחדש שם היה מוצא בלקוט בפ' החדש
מאמר זה בשם ר' יצחק כמו שהביאו רש"י .
ובזה הקדוש פ' בא דף ט"ל ע"ב איתא א"ר
יצחק לא היה צריך למכתב אורייתא אלא
מהחדש הזה . ועין מאי דמשני התם . ותו
דאבוה דרש"י בר אוריין הוא כמורכר :

רש"י . מצאתי כתוב בקינמורס ישן נושן
שקראוהו רש"י והוציאו יו"ד לרמז
שם אביו ר' יצחק כרי שלא לומר ר"ש . וכן
נזכרו לכתוב על רבינו שמשון הש"ס משאנן
וכן הש"ר מקצו כרי שלא לכתוב ר"ש עכמ"ך .
ואני קבלנו דר"ש השר מקצו הוא על סמ"ג .
גם נהירא שראיתי בספר קדמון שמכנה
לרש"י רבינו שלמה ירחי וכ"כ בקצור סמ"ג
דף ל"ח ע"ב . ונראה שרש"י או אביו מתחלה
היה מלוגל ומש"ה קרו ליה ירחי . וכ"כ בסדר
הדורות רבינו שלמה ירחי בר יצחק . ובתשו'
רש"י המובאות בשבלי הלקט הותם שלמה
בר יצחק :

רש"י היה מגוע התנא ר' יוחנן הסנדלר כ"כ
סדר הדורות דף קס"ט ע"ד שכן כתוב
בירוש שלו :

רש"י תלמיד רבינו יעקב בר יקר ורבינו
יעקב בר יקר תלמיד רגמ"ה . כ"כ
בתוספות שאנן גיטין כ"י דף מ"ו . והיה רש"י
תלמיד רבינו יצחק הלוי כמ"ל במערכת היו"ד
(עין רכיו יצחק סוף כהנא) :

ומגדולי תלמידי רש"י . רשב"ם ורבינו שמעיה
מפרש סו"ט בני בנותיו ורבינו יצחק
בר אשר הלוי ורבינו שמיה ורבינו שמיה
ורבינו שמואל בנבורג . ורבותינו בעלי
התוספות מוצאי הלצו :

וכמנלם ספרי מהרמ"ז ז"ל כ"י מהנה ידו ממש כתב וז"ל
נכנא שנתם ז"ל לאחר מותו כל נהיום לכן כהו רננא שמואל
וסקלו ז"ל אמר לו מי אהב אלף את שלמה זקן קום ודען
נצקין ספק ותלמוד ממני קריאם שם סענלם כי ספק לתמיד
דף מ"ז . וכן עש וסב אללו במחזמה אכל לא רכחו ולמדו
וכ' ואמר לו ספין סערוס סבז כי אין לי כשות עוד לעבד
עכ"ל . ואלו קדושתו וזקוף גדולתו שלא רכס כן בעדו
ללמדו עד דסקל כשות יודם נעס"כ דרש"י כלי לוס
ואין להאריך :

לפנינו בדפוס . וכ"כ הרב כהנא עולם בבאד הלכות נדרים ס' ס' ר"ז וז"ל והאמת שכתב כ"ב ואילך אינו פירש"י אלא פ' רבינו גרשום ככתוב שם עכ"ל . הריש"ם הרב כהנא עולם דראה דברי מרן הנזכר ועליהם בנה דפירוש נדרים אינו מרש"י כמו שיראה הרואה . מ"מ כתב דאין זה אלא מדף כ"ב ואילך . וא"כ לפ"ז יפה כתבתי על הרב פר"ח ותכלית הלונותי מעלי :

איברא דאנן בעניתינן בס' הקטן מחזיק ברכה א"ח ס' הפ"ט עמתי בזה והגרשמי על הרב כהנא עולם דאם שארית המסכתא מרגמ"ה לא היה מרן כותב עליו לא חש לקמחיה . וזה דאם נקיים מ"ש בדפוס הרי בדף כ"ה ע"ב כתוב ע"כ מפירוש רבינו גרשום . ומשמע דהורר לכתוב הפירוש דהוא מרש"י . ואיך מרן מכנהו בשם מפרש וכותב לא חש לקמחיה . אשר ע"כ יש לצרר דכל הפירוש מראשית עד אחרית הוא למפרש אחר שאינו מרש"י . ויפה כתוב בדפוס שהיה חסר באותו פירוש מדף כ"ב עד דף כ"ה והעתיקוהו מרבינו גרשום . ולפ"ז אין להקשות על הרב פר"ח מה שהקשיתי בברכי יוסף . זה כתבתי בספרי הקטן מחזיק ברכה ע"ש . ומיהו אין כאן תימא במ"ש על הברכים מרבתי מרן . דאני עומד בדף כ"ב דאפשר דמורה מרן דהוא פירוש מרש"י . רק מדף כ"ב ע"ב אל המקום אשר רומז בדפוס משם ואילך אינו פירש"י . ובעל הדפוס שכתב בדף כ"ה ע"ב מפ' רבינו גרשון אין כונתו דמכאן ואילך פירוש מרש"י ואפי' תימא שהוא סבר שהוא פירש"י . מרן שהיה בירו חיבורי הראשונים כ"י ידע שאינו פירש"י אבל מראש המסכתא עד ד' כ"ב לא מצינו שלא יהיה פירש"י . ובזה יתיישבו קצת דברי הרב כהנא עולם דאיהו לא מקיים כ"א מ"ש תחלה בדפוס ולא מ"ש בדף כ"ה . וגם יתבאר דאין זה רבינו גרשון מאור הנולה ודוהק . ועיין בספרי הקטן מחזיק ברכה י"ד בקונטרס אחרון סוף סימן ב"ן דנעלם זה מסדר הדורות דף קל"א ע"ש :

רש"י כנראה דלא פירש בתרא מפ' חוקת ואילך וכן כתבו ז"ל . והרשב"א בתשובותיו בח"ג ס' שם כ"ב כתב פירש"י רס"פ גמ פשוט לא הגיע לידינו מעולם . אך השואל מביא פירש"י ע"ש : תוספות מקשים על דברי רש"י במקומות רבים שהם מהדורא קמא וכווצא . הרשב"א הלוי בס' שרש ישי פ' הלא בעו מודעתנו . וכן ראיתי להרב ארח מישור נזיר דף כ"ב ע"ב מהספר דכנה פעמים כתבו ההוספות בשם רש"י מה שלא נמצא בפירש"י שבידינו . ושם מנגמם דפירש"י . דנזיר אינו מרש"י וכן כתבתי לעיל משם הרב יד מלאכי וע"ש שכתב

הימים שהוא קרמן מאד מזכיר פירוש רש"י דמ"כים והוא הפ' אשר בידינו . גם רבותינו בעלי התוספות לא במקום אחד וב' מקומות הזכירו פ' רש"י בנביאים כ"א במסמות הרבה ומהם בסוכה כוף דף ה' ויבמות פ' צ"ה ע"א ובסנהדרין דף פ"ט כתבו ופירש"י מאור הנולה בפירושי נביאים ע"ש . ומי כהתוס' הקדמין בזמן ויוצאי חלציו בקיאים בדברי רש"י כותיהו . וביבמות דף הנזכר הם דברי רש"י נכד בתו של רש"י . גם רר"ק שהיה ב"ה האלף החמישי מיחס הפירוש שבידינו לנביאים לרש"י ואין בזה ספק כלל :

פירוש מס' נדרים מדף כ"ב אינו פ' רש"י . ובדפוס כתוב שהוא מפירוש רגמ"ה . ואף בדף כ"ה כתוב בדפוס ע"כ כפי' רגמ"ה . מ"מ מדברי מרן בב"י בא"ח ס' מ"ו וי"ד ס' רי"ז וח"מ ס' קפ"ד דקרי ליה מפרש משמע דגם שארית פירוש המסכתא אינו מרש"י . וכ"כ הכנה"ג ח"מ סימן קפ"ו והרב כהנא עולם בביאורו לס' רי"ז . וכ"כ הרב יד מלאכי דף קפ"ד ושם כתב דפירוש נזיר ומעילה אינו מרש"י וגם רש"י אשר סביב הרי"ף אינו מרש"י עצמו . וכ"כ הרב אליה רבה סוף ס' ר"ה והרב יד מלאכי דף קפ"ד והביא כן משם גהר"ם אמארייליו" ע"ש . וגם לעיל הבאתיו בהרב יד מלאכי ששם הזכיר הכל ועל זה קצתתי לעיל . וק"ק על הרב קרבן נתנאל ריש דף ג"ז שכתב על מ"ש הרא"ש ורש"י פירש דהיינו רש"י דהרי"ף וכו' ע"ש דנראה דרש"י פירש הרי"ף . וזה אינו :

ותחיתיה לרב אחאי דין הוא דה"ר הרב המובהק ציר אמונים כמהר"ן רבי נר"ו בספרו הנחמד דרך המלך הנדפס כחדש הל' בכורים דף פ"ג ע"א שהשיג על מה שכתבנו בענייתנו בברכי יוסף א"ח ס' תפ"ט ופה לא אכתוב אלא מה שנוגע למאד דקמן ושאר השטותיו אכתוב עליהם במקום אחר בס"ד . ח"ל : הגם הלום חזיתיה שהקשה ע"ד הרב פר"ח במה שהבין בכוונת דברי רש"י בנדרים דף כ"ב ע"ב . דלפי דעתו מה יענה הרב בלהקת לשונות רש"י דאיתיה לעיל מזה וכו' . מה מאד תמהתי איך נעלם מעיניו דברי מרן בב"י ח"מ סימן קפ"ו דס"ל דהמפרש מס' נדרים אינו רש"י ז"ל אלא מפרש אחר מדכתב עליו לא חש לקמחיה ע"ש וכמ"ש הרב החבי"ב ורו"ק עכ"ל . ואין כאן תמיהא . דאנן במ"ש בדף כ"ב קיימינן ובדף זה עצמו כתוב בדפוס חסר דגה והעתיקתי מפירוש רבינו גרשון . ומ"ש מרן בח"מ ס' קפ"ו קאי על סוגית דף ל"א . וא"כ אם אחר דף כ"ב מרן מכנהו למפרש וכותב עליו לא חש לקמחיה אין ראיה לרש"י המסתמא עד דף כ"ב דמדף כ"ב הרי חסר

שחשיתני אני בעניי בנדפס דף נ' ע"ב (פין
לכ"ד ד"ס וק"ק) ובס' הקטן ראש דור פ' פנחס
דף קכ"ז ע"ד מרש"י דתענית דף כ"ד למ"ש
פ' הורוע ע"ש ודוק:

האמנם אחר זמן ראיתי דמתוך דברי רבינו
ישעיה והריטב"א ורבינו בצלאל
בהידושותיהם למסכת תענית נראה בהדיא דפי'
רש"י שלפנינו במסכת תענית הוא פירש"י
ודאי. אלא שטרוב העתקה נפלו כמה ט"ס.
וכן כתבתי בענייני בפתח עינים בהענית על
דף כ"ד.

רש"י. מצאתי בס' כ"י ישן גושן וו"ל ראש
לכל החיבורים שנתחברו דרך פירוש
הם פירושי הרב רבינו שלמה בר יצחק. ואם
רבו הלוחמים עליו. כלי זיינו עליו ותשובתו
מתוך דבריו כלם נכוחים למבין. אין מעלתו
ניכרת רק ליחידים כי במלה אחת יכול
לפעמים תרצות של הבלי קשויות אלא שלא
כוון תרצות להענין פסק עכ"ל:

הוא דגמל אומר אלף שלא כוון לספק כלכס ספי חסידים
לסדכניו נחשונס ח"א סי' ק"ט שכתב וו"ל כ"ש שם
מידיו כלל גדול כי רש"י מתקן כוא לא שוסק ויוורק לספק
על בעלי הפסק עכ"ל. גם מתן בכ"י ח"א כ"י י' תכד דרש"י
מפס כוא ווא פסקן פ"ס. ואל תתפס על כחך דמי לט
גדול מרש"י ואין לסדכניו ומתן כחך דש לסמוך ויורק פל
ספוסקים. כי פיתך לנכח ניצוט דכני סכס סכסכ
שכתב שלא כוון סכס כסס לענין פסק ופסוק דעת. דכנס
דרש"י פלמו עיקר כונתו לפסד ולא כוון לפסק. ומתאר
דקבלס כידס דרש"י עמלו לא כוון לענין פסק ח"א שער
קאמרי מתן וסדכניו דש לסמוך ויורק פל בעלי הפסק:
וזה תלמוד ערוך פ"ס גושן וו"ל כ"י רב אס לרי יוחנן כי
אמר לן מר סלכס ספי נעביד מעסס. ח"ל לא
תענידו עד דאמינא לכו סלכס למעסס. וס כות מתן וסדכניו
וסכס סכסכס סכוכר דרש"י כונתו לפסד לכלכס ולא כוון דככניו
סלכס למעסס. מש"כ ח"א וסכסכניו וסכסכניו וסכסכניו
דכסכסכניו סלכסכסכניו סלכס למעסס ומכסכסכניו וסכסכניו
לכסכסכניו סכסכסכניו. ואין זכר סכסכניו ח"א ולא שמתן
לכ"י כי סוא עמלו לא כות דככני סלכס למעסס ויורק כוא
כמכוכר. חמנס ככסר רש"י כותב כסכסכניו לענין פסק כס
נכסכר וסכסכניו סכסכסכניו סכסכניו. וזו ודאי דככניו
נכסכסכניו ככסכסכניו סכסכסכניו וסכסכניו. וכן כסכסכניו
ופיתן כסכסכניו ח"א סי' ק"ד וסכ' דש דוד ח"א סי' ח' אוח
כ' דש חונקין כוס וכן סכסכניו ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח'
חלק על מתן כוס דש ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח
פסוק כוסר סכסכניו ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח
דשק ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח
רש"י רק עניניו כס סלכס ולא סלכס למעסס. וזי ס'
אמר ר' יוחנן סלכס כוס כוסר לספד ח"א. חלל כד נחל
ול לא שס ולא כוון לסכסכניו כוסר סכסכניו סכסכניו
וכן רש"י לא כוון סכסכניו דככניו סלכס למעסס כח"ס סכסכניו
סכסכניו סכסכניו עד שרש"י וסכסכניו וסכסכניו וסכסכניו
סכסכניו סכסכניו ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח
לומר קיס לי עד סכסכניו ומתן וסכסכניו סכסכניו ח"א סי' ח' אוח
כתב רש"י סי' ק"ד ל' ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח
דש ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח ח"א סי' ח' אוח
אח סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו
סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו סכסכניו

והריטב"א בחירושו ומתן דכי שקול ופירוש על
דברי רש"י קורא בשם מתן כאשר יראה הדומה:
רבינו

שכתב כן מהרב מגילת ספר שהוכיח מדברי
מתן ע"ש:

רש"י חיבר פי' על מדרש רבה ונדרס על ס'
בראשית עם פי' אבא מהרב אברהם נ'
אשר תלמיד מתן ב"י. ורש"י חיבר ס' הפרס
ותשובות. וה"ל יד ושם בקבלה וכך ראיתי
בכ"י וכן נראה ממש"ל אות ה' (עין לעיל ד"ס
ומגדולי תלמידיו וכו'). ובהון לשון הוהב בפרשת
בשלח שכתב יו"ד על שם המחשבה בפ' או
ישיר משה. גם ביבמות דף כ"ג ע"ב פירש"י
פרגור כפסוק בין השכינה למלאכים וכו' ע"ש.
וכוון רבינו להקדמת מהרש"י וצ"ל הסתובה
בעין החיים ובהוארת בשערי קדושה. ועיין
בע"א דף ה' ופירש"י. ורש"י הן בעודנו עוסק
בש"ס בתרא מכות נתבקש בישיבה של מעלה
וסתכן ויקדש ב"ס:

פירש"י דאבות ופירש"י נדרים ורש"י דרברי
הימים ופירוש מדרש רבה המיוחסים
לרש"י אינם מרש"י ותלו עצמן באילן גדול.
הגאון מה' יעב"ץ בהקדמת עץ אבות. וגם
בתוך הס' עץ אבות בכמה מקומות הפליא
ויתמרמר על האוכר שפירש"י דאבות הוא
האמת שהוא רש"י ע"ש באורך. ואני בעניי
אוכר דמאחר דרבינו בעל המורים א"ח סימן
רמ"ב מיחס הפי' הוה לרש"י. וגם התוספות
בפי' התורה כ"י מיחסים אותו לרש"י. וגם
הרשב"ץ דהוא מאחרוני הראשונים לגבי רידן
כפירושו מיחסו לרש"י. וגם הרב מהר"ש אחיה
בספר מדרש שמואל שהיה מגורי רבינו האר"י
צ"ל בזמן מתן וכל סיעת"א דשמיא מיחסו
לרש"י. כן הוא האמת הברור. אבל פירוש
דברי הימים האמת אתו כמ"ש לעיל. ודלא
כשולשלת הקבלה דחשב שהוא רש"י ומייתי
ראיה להרבנים שזכור שהיו בימי רש"י.
וביותר תיטה על הגאון בעל סדר הדורות
הנמשך אחרינו כוה ובכמה מקומות. ולא עוד
אלא שהוא עצמו ריש דף קע"ז הביא דבס'
ד"ה ב' סי' כ"ג (כצ"ל) פ' י"ד מזכיר פירש"י.
ולעיל דף נ"ב ע"ב דף ג"ג ע"ג נמשך אתר
שולשלת הקבלה ומחזיק פי' דברי הימים לרש"י
וכן במקומות אחרים:

גם פירש"י על המדרש הנדפס בספר אור
השכל ומשמאלו פי' הרב אברהם נ' אשר
אינו בידו עתה לראות ולחקור בו. אבל כמדרסה
לי קרוב לוראי שחרב אב"א היה תלמיד מתן
הקדוש כמ"ש לעיל וכיון שברור ההוא בעה"ק
צפת ת"ו המלאה אמ"ר קדושים אשר בארץ
החיים המה הוחק פירוש המדרש לרש"י. כן הוא
האמת. ועיין לעיל מערכת האל"ף (שיון אור
סכסכניו):

הרב הנזכר במשנה לחם הוסף דפירוש מס'
תענית אינו מרש"י. וע"פ זה ל"ק מה

[לו] רבינו שלמה בן היתום פי' פירושים בש"ס ומביא ראיה מפירושו רבי' ישעיה הראשון בס' המכריע סימן ס"ז ושאר מקומות ומזכירו ג"כ בס' שבלי הלקט כ"י באיזה מקומות :

[לז] ה"ד שלמה הכהן (פי' כה"ס ד"ס דע וכו') :
[לח] מהרש"ך תלמיד מהר"ר יוסף פירמון בישראל גדול שמו עד שכתב הרב מהר"ר יעקב אלפאנדארי בתשו' שבסוף מגיד מראשית דמריב"ל ומהרשד"ם ומהרש"ך לנבי יודן כהר"ף והרמב"ם והרא"ש בזמנם והיבר מהרש"ך ר' חלקים מתשובות והחלק ה' גרסו זמן רב אחר פטירתו . והוא היה בסוף ימי מרן כנורע כסדר זמנים . ולעת זקנת מהרש"ך היו צמח"ם בצאתם מהר"ם ומהר"ש חיוון ומהר"ם מלמד :

[לט] מהר"ר שלמה כלאץ הובאה תשובתו בח"ד שבהשב"ץ בסור ראשון סימן כ' :

[ס] מהר"ר שלמה אב"ד דק"ק לבוב (עיין מערכת סמכס נח"צ) :
[מא] מהר"ש לאנצידו (עיין מסכ"ס שמואל לאנצידו) :
[מב] מהר"ש הלוי נכד מהרש"ל הזקן תלמיד מהר"ש חיבר שו"ת והיתה מנוחתו שנת השצ"ה בן נ"ב שנה :

[מג] מהר"ש הלוי חתנו של הרב יהונתן גאלאנטי בנו של הרב המקובל מהר"ר בנימן היה אב"ד באיומיר בזמן הרב ישראל בן הרב כנה"ג . חיבר ס' שו"ת הם בכ"י והרבה תשובות מהם העתיק הרב יד אהרן בספריו שהיה אביו של רבו הרב בנימן . וטורנו הרב בתי כהונה ח"ב בס' הגמ מזכירו לשבח בי"ס מהרש"ל מארי דאתרא :

[מד] מהר"ש הלוי הזקן (עיין לג' אגוס נח"צ) :
[מה] מהר"ר שלמה מלונדון רב אחד בזמן הרשב"א כאשר תראה בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' ג' . ואני ראיתי קובץ כ"י ישן נושן ובו פסקים ממהר"ר שלמה מלונדון והבאתי דין א' ממנו בברכי יוסף א"ה סי' א' אות י"ד ע"ש :

[מו] מהר"ר שלמה לוריא מגוע רש"י שיצא מהתנא ר' יוחנן הסנדלר דוד ד' לר"ג הזקן . כ"כ בשו"ת מהרש"ל שנתחדשו בדפוס . והוא היה בזמן מרן ומור"ם ומהר"י צונצין ומהר"ם פארובה . והיבר חבור על התורה והשנות על הראב"ע . כ"כ בשו"ת הגו' חרשים מקרוב באו ובים ש"ש קדושין . ועוד כתב שם שהיבר על הרי"ף והרא"ש והטור . והיבר יס של שלמה על התלמוד ונרפס על מסכתות ביצה יבמות

קדושין קמא חולין . ואין ס' יס של שלמה שו"ת כמ"ש קורא הדורות . והיבר שו"ת ונרפסו זה פעמים . והיבר באורים לסמ"ג ושערי דורא . והיבר חכמת שלמה על הש"ס וגם נרפס לו גילוס אחד של ס"ל לסדליק כ"ה נר קטן לשעור שש וסוס לומר ומסוס שמעתיא כמה שעות ונר"י יאיר משך נסורים עידן ועידתו וכו' דדבר וטעמן ברע"ז נסקדמס יס של שלמה שכלאו לו מן כסמים נגד מל"ס . ובביאוריו לשערי דורא משיג על מור"ם בתורת חמאת דף ו' ודף ז' ודף ל"ד . ובהשבותיו סבואר הויכוח שה"ל עם מור"ם :

ומבואר הדבר כי רש"ל מר ניהו מהר"ש לוריא ודלא כדמכח סס' מנן שאול סי' נ"ח דתרי הוו . ומגדולי תלמידיו מהרש"ל הרב משה משה והרב משאת בנימין . ושמעתי שלמד חכמת האמת עם הרב מהר"ר ישראל סרוק תלמיד רבינו האר"י זצ"ל קרובו . ונהבקש מהרש"ל בישיבה של מעלה שנת של"ג והיתה מנוחתו כבוד :

מהרש"ל כתבתי לעיל שהוא מגוע רש"י וכן כתב סדר הדורות שיש בירו מגילת יוחסין שכתב בן ע"ש דף קי"ד . וכן ראיתי שכתב הגאון מהרש"ל עצמו ביש"ש יבמות פ"ד סי' ל"ג ועל רש"י יחוס בית אבי סמכתי וכו' ע"ש . ונרפס יש"ש גיטין ועמ"ש לעיל מערכת יו"ד בס"ד (עיין יס של שלמה נח"צ) :

[מן] מהר"ר שלמה ר' לי"בש מלובלין הוא הגאון החסיד רבו של הרב בית חרש כמ"ש הרב ב"ה בריש א"ח ובתשובותיו הנרפסות בפפד"מ סוף סימן פ' ושאר דוכתי :

[מס] מהר"ר שלמה י' מובחר הביא תשובות בתורת חיים למהר"ש ח"א סי' ס"ג והזכיר תשובות בכבוד מהר"ש שם בסוף סימן ס"ה . ויש לו הקדמה פורים בס' אהבת עולם דפוס קושטניא :

[מט] רבינו שלמה מטראני ראיתי בס' שבלי הלקט חלק ב' כ"י שמביא מתשובותיו ונראה שהיה בזמנו . ועתה ראיתי בשבלי הלקט ח"ב סימן קי"ד שכתב תשובת ה"ד שלמה מטראני למורי ר' יהודה אחי בר רבי בנימן הרופא העניו :

[נ] מהר"ר שלמה מטראני בן הרב המבי"ט היבר חבור על התורה וקרא מרביץ תורה בישראל כמ"ש הוא עצמו בהקדמתו לשו"ת הרב המבי"ט ח"א . וע"ש בהקדמת מהרי"ם :

[נא] מהר"ר שלמה בכ"ר מרדכי (פי' חסד שלמה נח"צ) :

[נב] רבי שלמה בן הרמב"ן (עיין רבינו יוסף סחסידי מגידוואל) :

[נג] מהר"ר שלמה נרבוני (עיין כיוון שמד ד"ס סנס סלום וכו' נח"צ) :
מהר"ר

[גד] מהר"ר שלמה סאנים (פיין מ' חייל רוסא מ' טובוס סלוי מ' יוסף ספרלני) :

[נה] מהר"ר שלמה סיריליו מיוצאי ספרד ומהרש"ם י"ד ס' מ' מוכירו וגם רבינו בצלאל בתשובה ס' א' מוכירו לשבח . וחיבר פ' לירושלמי פירוש מופלא על סדר זרעים ושקלים וישנו בעה"ק ירושלים ת"ו כ"י והנאני מאד . גם ראיתי בכ"י שחיבר גמרא על מס' עריות שקיבץ מדברי התלמוד דשייכו לה והוסיף נפך בלשון תלמוד וביאר עליה פירוש רחב ובאה לידו כמאד זו וברכתיו ברוך שהחל וכו' . ומהר"ש עדני במלאכת שלמה כ"י מביא מגמרא זו ופירושה . והרב שדה יהושע מוכירו להרב בורעים :

[נד] מהר"ר שלמה עבדלה תחלתו יתום בא לשלונקי ממוריא"ה ולמד עם הרב חיים יהודה ועם הרב כרם שלמה חמיו . ואח"כ בא לעה"ק ירושלים ת"ו והיה שנים רבות ובסוף היה רב ר"מ ור"ם ונפטר שנת ה'ת"ץ . וחיבר על ש"ע א"ח ושו"ת וענינים הרבה וראיתים כ"י . וגזכר בעוללות הכרם ויד משה וסוף פרי הארץ ובס' אורים גדולים :

[נו] מהר"ר שלמה עדני חד מרבנן קשישאי בעה"ק חברון ת"ו תלמיד מהר"ר בצלאל אשכנזי והרב מהר"ו זצ"ל ותחלתו מעיר תימן מעיר אוול שקורין כנעא . חיבר חבור גדול על המסגות וקראו מלאכת שלמה . וכתב בהקדמתו שיושבי תימן לא רצו לעלות לבית שני . וחיבר הספר הנזכר שנת שפ"ב . והרב חזון נחום כותב בספריו מ"כ לאחד קדוש וכיוצא . והן הן דברי הרב הנז' כאשר בחנתי כמה פעמים . ורבו עניניו אשר שמענו ונדעם מחסירותו ושקירותו בתורה סעוני . והגיע לידו ספר כ"י שחיבר הרב ז"ל בהגהת המקרא כלו ע"ד אור תורה למהר"ם די לונגונו . וגם הוא העיה מספרי כ"י וממה שקיבל מרביתו (ועי' דמי אמת כח"ב) :

[נח] מהר"ש ך' עזרא (פיין מ' יוסף איסקלס) : **[נש] מהר"ר שלמה עמאר** (פי' מ' אברהם אולא מ' ספראוויקוס) :

[ס] רבינו שלמה אמיאל גדול בתלמידי הרשב"א הזכירו הרב מהר"ם אלשקר בתשובותיו ס' כ"ה וס' כ"ז שחלק על הרא"ש :

[סא] מהר"ר שלמה פוקי הובאה תשובתו בספר אבקת רובל סימן ר"ח והקבים עמו מן הקדוש :

[סב] מהר"ר שלמה פיגון יש לו תשובה בספר זרע אנשים כ"י :

[סג] מהר"ר שלמה הצרפתי מעיר מיוקדא

שקיל וסרי עמו הריב"ש בשו"ת שלו ס' שע"ד שע"ה שע"ו :

[סד] מהר"ר שלמה קארו בנו של מרן היה אחר מרבנן סמוכי רבני קושטנדינא בזמן הרבנים מהר"ד משה משלם הלוי ומ' יחיאל באסן . כ"כ הרב מהר"א ך' שניא בתשובות שבסוף ספרו דת ודין ס' יו"ד . והיה הרב מהר"ש הנז' אהוב נאמן להרב מהר"ר עזריה יהושע אחר מרבני איזמיר . והיה מהר"ש הנזכר בר פלוגתיה דמהר"ם ט"ט . ועם כל זה בענין הנפיתה שהיה רוצה להתיר הרב מהר"ר עזריה באיזמיר ומהר"ם אופר . כתב אליו הרב מהר"ש קארו הנז' אל הדמה בנפשו שבשכיל שאני אהובך לפחות אתיצב מגד . כי אני אחיה הראשון מן המונעים לעשות הנפיתה בעיר איזמיר וכו' כמ"ש הרב כנה"ג י"ד סימן ט"ל הגהב"י אית ר"ץ :

מהר"ש קארו . כבר כתבתי בנדרס מערכת יו"ד אות נ"ה (פיין מ' יוסף קאלו ד"ס ממ סמיר אלו וכו') שיש תשובה ממנו בשו"ת מהר"ש . וגם נזכר בשו"ת הרב מהר"ר יחיאל באסן באזה מקומות ומהם בס' ק"ח שחתם על תשובת הרב מהר"ר יחיאל ע"ש :

[סה] מהר"ר שלמה שליסל (פיין א"ר יד כח"ב) : **[סו] מהר"ר שלמה שלם** (פיין דכ"י שלם נ"ג שלם כח"ב) :

[סז] מהר"ש בן הרשב"ך חיבר שו"ת וספר תקון סופרים ומרן והרב המבי"ט מוכירים מתשובותיו ומתקן סופרים . והיה ששי להרמב"ן כמ"ש בתשובותיו ס' רצ"א : **[סה] רבינו שלמה בר שמשון** ראיתי בספר שבלי הלקט ח"ב כ"י שמביא מתשובותיו ובסימן ע"ח שם השיב ה"ר שלמה בר שמשון לאחד מתלמידיו :

[סט] מהר"ר שלמה שער אריה (פיין מ' שמואל שער אריה) :

[ע] רבינו שם טוב ך' אברהם בן גאון (פיין מגדל עז כח"ב) :

[עא] מהר"ר שם טוב גבאי (פיין מ' אהרן כח"ב) :

[עב] מהר"ר שם טוב עמייה הובא תשובתו בספר אבקת רובל ס' כ"ה :

[עג] רבינו שם טוב פלכו כתב קורא הדורות דף כ"ב ע"ב רבזמן הרשב"א היה ה"ר שם טוב פלט ככתוב בתשובות המיוחסות להרמב"ן ס' ק"ז עכ"ל . ואין ראיה משם כי כל אותה תשובה היא מהר"ר שם טוב שכתוב בתהלה שאלה זו נשאלה למהר"ר שם טוב וכו' . והתשו' ג"ל שהיא מהר"ר שם טוב כנראה ג"כ מכסבע לשון התשובה דאינה מתורת הרשב"א . וא"כ

משה ממנצא . שבלי הלכץ שבלת קמ"ט :
[עט] מהר"ר שמואל אוזירא מנורי האר"י
זצ"ל . כתב מהרמ"ו זצ"ל ספסא משפ
חסי סלכדי . וחיבר לחס דמעה מדרש שמואל
אגרת שמואל על רות . ובספר שבחי האר"י
שם מזכירו בשני ענינים . ואחר סילוק רבינו
האר"י זצ"ל למד עם מהרמ"ו דרך האמת עם
שאר תלמידיו האר"י . ויש בידי שטר התנאים
שתתנה עמהם מהרמ"ו כדי ללמד עם תמימה
ידם קדש עצמה :

[פ] מהר"ש אומלינגו (עיין קיום נאמס כח"כ) :
[פא] מהר"ר שמואל אידלש רב מופלא
אב"ד רק"ק אוסטרא שנת שע"ז
חיבר חידושי הלכות על רוב התלמוד ולאחר
הלכו כל מעייני הגמרא והתוספות ושעמיהו
לפוס רבנן ותלמידיהו ובפרט בגלילות אשכנז
והמערב לא זז מחבבו וכל עסקם בו . וגם
חיבר חידושי אגרות ומסנו יקחו הדרשנים
ובעלי הפרשים הרביקוהו ליסוד דרושיהם . וגם
אני שמעתי שיש לו שו"ת :

[פג] מהר"ר שמואל בן אלבאז (עי' פו וסדר נח"כ) :
[פד] מהר"ר שמואל אלנאזי מקפריא חיבר
תנחומות אל על ספר וריאם
ושיטות ושו"ת ולא נדפסו . ובספר אלים
עמוד ל' הפליג בשבח הרב וחבוריו . ונדפס
בויניציא קונטרס קטן ושמו תולדות אדם בשנת
הש"ס ובו פסק על דרך ימין ופסק אחר על נגב
המשכן ורוצה להחרים סתם . וחיבר תולדות
אדם דור ודור וחכמיו משנת שמ"ג ומעלה .
וזו סקונטס אינו מזוי וכנענ נדלס לי עם כעליו עמנו לל
ירכסו . ומדי פנדי רלויקי כמה דברים כדוודיו שזס לנסד
כליו כרכס . ובפסק דרך ימין ארץ רעסח כנלס חסי דרך ימין
לכרכ מכריס סאמניס וחורס חייס לכרכ מהח"ס ח"ג .

[פז] רבינו שמואל בן רבינו אלחנן בן רבינו
יצחק הובא"ו תשובתו בתשובות
מהר"ם ד"פ סימן תקס"ו (עיין רכינו אלחנן) :
[פה] מהר"ש מילירי אלמונא (עי' מקום שמואל
נח"כ) :

[פו] רבינו שמואל מבונבורג (עי' מרדס נח"כ
וע' נח"כ) :

[פז] מהר"ר שמואל בכרך (עי' חוט השני נח"כ) :
[פח] רבינו שמואל בר ברוך הובא
תשובתו בתשו' מהר"ם ד"פ סי'
תשנ"ה וכן תשובתו בסימן תשפ"ט ובתשובת
מהר"ם הקצרות סי' קמ"ג :

[פט] מהר"ר שמואל בכמהר"ר ברוך הובא
תשובתו בספר תורת חיים
למהר"ש ח"ג סי' צ"א :

[צ] מהר"ש גאון בזמן מהרמ"ש
משה ורבינו דורס חי

ה"מ בפלפול עצום והרבה ל

וא"כ אין ראייה אם המעתיק הכנים תשובה
אתה בתוך תשובות הגדול להוכיח שהיה בזמנו
ע"ד שכתב הרב כנה"ג ח"מ סי' קצ"א על
תשובות מהר"ם שכתב תשובות הרשב"א
עש"ב . וליהרדיוס נראה דמה שכתב בתשובות
המוחסות הור"ר שם טוב פלמ צ"ל ה"ר ש"ט
פלוכו דאותיות כ"ז חשב שהוא מ' והרב הזה
הביאו אררות חיים כמ"ש מרן בב"י י"ד סי'
נ"ו כתוב בא"ח בשם הרש"ט פלוכו ע"ש והיה
אחר הרשב"א כי מצאתי בשו"ת הרשב"א ד'
ישן באותיות מרובעות בתשובות הרשב"א של
השחק הידוע שהיא בח"א סי' תשנ"ה ושם
בדפוס ישן היא בס' ד' ויש בה חידוש שכתוב
שם ח"ל מיהו אם התירו נראה לרשב"א זצ"ל
שמה ששנו עשוי בדיועבר וה"ר שם טוב פלוכו
נ"ר אומר שלא הותר בדיועבר והוכיח בראיות
עכ"ל . ומה מוכח שהיה אחר הרשב"א אלא
דאפשר היה בזמן הרשב"א והאריך ימים אחר
הרשב"א . ועיין עוד שם בתשובות הרשב"א
אותיות מרובעות סימן קל"ט :

ואחר זמן רב ראיתי למרן בב"י י"ד סי' רכ"ח
שהביא משם קצור תשובת הרשב"א
לשון הגו' שכתוב בתשובות באותיות מרובעות
רק שמרן העתיק היה נראה להרשב"א . ומה
דקדק הרב כנה"ג שם הנהג ב"י אות רנ"ט
שאף רשב"א כנראה מ"ש הרש"ט חור בו דאי
לא"ה היל"ל נראה להרשב"א לא היה נראה
וכי' ע"ש ועתה ראיתי שכ"כ בתשובותיו א"ה
סי' א' דף ד' ע"ד ע"ש . ולי הצעיר אין הלשון
מורה להרשב"א חור בו מכה דברי הרש"ט .
ותו דמשמע לי יותר שהרש"ט היה אחר הרשב"א
והו' דבהתשובות שבאותיות מרובעות אין כתוב
היה נראה אלא כתוב נראה . גם קיבץ תשובות
שבאותיות מרובעות נמצא אחי בב"י ושם גם
כן כתוב נראה ולא היה נראה :

[עד] הרב שם טוב בר יוסף אבן פלקירה
(עיין סמקס נח"כ) :

[עה] מהר"ר שמואל (אבו חצירי) איש
אלהים קדוש היה מתבודד

בכנישתא דבי גובר בעיר הנקראת עד היום
גובאר . ולרוב פרישותו מדרבי העה"ז קורין לו
רב שמואל אבו חצירי . ושמעתי מוקיט פוזיו ונפלאויו
סעל ליה"ל מכסס לרוע וגם נכססן כל יקר רחם עמי
פעולותיו לסלק ישראל ז"ע . ומ"ש בכנישתא דבי גובר כזא
דך הלס . דכנישתא דבי גובר שאמר כסס כעמי ככל
וזס סמוך לדמק :

[עו] מהר"ר שמואל אבוהב אב"ד בקפ"י
ויניציא הוא הקדוש בזמן הרב
גדולי תרומה והרב כנה"ג ורבינו דורס חיבר
שו"ת דבר שמואל וספר הזכונות :

[עז] הזר שמואל אבראבאנלי (עיין נדס לדרך
נח"כ) :

[עח] רבינו שמואל בר אהרן הכהן בשם הר'

[צח] מהר"ר שמואל די וידאש רבינו בצלאל בספר שיטה מקובצת מציעא מביא הידושים ממנו. וסחבור לספר הנמצא מהרמב"ם נדפס פי' איכה לבהר"ש וידאש הנז' בשלונקי שנת ויש"ס מדברה כערו: [צט] מהר"ר שמואל ק' וילייסר א' המיוחד ברבני קושטנרנא בר פלוגתיה דהרב מהריט"מ ויש לו תשובות בשו"ת מהר"ם די בוטון ובשו"ת פני משה ומהם ח"א סי' י"ב. והוא אשר יצא לקראת נשק וחלק על מהרימ"ט בגמ' מוכ"ה שהיו בו גמנומים הרבה והכשירו הרב מהריט"מ ונשאת והרב מהר"ש ק' וילייסר השני על מהרימ"ט והעלה דאפי' אם נשאת תצא. ורבו כמורבו פסקי רבני ישראל מערכה לקראת מערכה ועד אחרון הכריע אבי התעודה הרב מהר"ש דלא הנשא ואם נשאת לא תצא. והפליא עצת הגדיל תושיה על תשובות הרב מהרימ"ט ומהר"ש ק' וילייסר. ככתוב בריש תשובות מהר"ש לא"ה אחר קונטרס עיגונא ע"ש באריכות גדול:

[ק] הרב שמואל דילויקיון (פ' לקוץ אוונס נח"י): [קא] מהר"ר שמואל ק' וירנא זכר בתשובו מן הקדוש אבקת הבל סי' פ"ו פ"ח וחתום עם הרבנים סי' קנ"ה. ועמ"ש עליו הרב המבי"ט בתוכחת כגולה על דבריו בחלק ראשון סימן רס"ח ועי' סי' רמ"ג ורמ"ה ושאר מקומות. והזכירו מרן בכ"מ פ"א דק"ש:

[קב] מהר"ר שמואל חייין בר ברתיה דמהרש"ם תלמיד הרב להם משנה וחבר למתהר"ש ותלמיד מהר"ש חייין מהר"ש ברוך. חיבר בני שמואל ביאור על קצת הל"ה מ"ם וקצת שו"ת ומהרש"ד מסכים באיזה מתשובותיו:

[קג] מהר"ר שמואל בן מהרש"י (פ' מ"ס ויחזקאל):

[קד] מהר"ר שמואל הכים וקורין לו מהר"ש חקאן הלוי. בר פלוגתיה דמהר"ר

בי רב ומהר"י מאיטאצק ומרן בב"י הביאו בשם מהר"ש הכים. ויש לו תשובות בשו"ת הרב מהרל"ח והוזכר בשו"ת הרב המבי"ט ובס' שארית היורה. והוא הדפיס תשובות הריב"ש בקושטנרנא ויש לו קצת הגהות שם בדפוס. וגם בחי' שבת להרשב"א יש קצת הגהות ממנו. והרב כנה"ג מביא משמו כמה חידושים והגהות בכמה מקומות:

ומרן בב"י ח"מ סי' ל"ז הביא דברי מהר"ר בי רב ז"ל ומ"ש עליו הר"ש הכים במחילה אין פי' דבריו המור כן וכו'. והרב המבי"ט ח"ב סי' ס"ז כתב דקושת הר"ש הכים אינה קושיא וסיים ח"ל מה שאני המיה הוא מבע"ס באת יוסף תלמיד הרב ז"ל וכו'. ועל כיוצא בזה נאמר יאמרו רבן דקרו עכ"ל. והרצוה לעמוד בדבר וראה שאין תימה על מרן כמ"ש הרב כנה"ג שם סוף סי' ל"ז

למאות ולא נדפס אלא חלק בשו"ת משפטים ישרים והיה תלמיד הרב יעקב הכהן תלמיד הרב מהר"ש יונה. ומהר"ש גאון הוא רבו של בעל מורה צדק וחתנו הרב הגניה מאיטאצק: [צא] ה"י שמואל גאליקי (פ' פסוק רמזים נח"י): [צב] מהר"ר שמואל גארמיואן אחר מרבני ירושלים ת"ו. וכבר ראיתי כתב

ימן אשר התוסים בו רבנן קרישי רבני ירושלים בדור שלפני פנינו וזה סדר חתימתם: מהר"ש אלגאזי ראשון ומהר"ש גארמיואן הנז' שני והרב המגן שרישי ומהר"ש האגוז בעל עץ הים רביעי ומהר"ר יצחק ביטון חמישי. והרב מהר"ש גארמיואן הפליא לעשות שיטות על כל התלמוד ויש מכתות שעשה מהדורא בהרא ופי' לזרעים ומהרות. וראיתי שיטה על מס' ברכות להרב ז"ל שפי' כל הגמרא ע"ד האמת וכל הספר מהשיטה הנז' הכל ע"ד. ודרושים ארבעים חמישים בכל פרשה ובאורים לד' טורים ושו"ת. גם כל ספרי הפוסקים שלו טורים ופוסקים ראשונים ואחרונים כל הגליונות מלאים מכתובותיו. דבר פלא אשר פעל ופשה. ובעה"ר לא יצא לאור הדפוס שום ספר. וכמה כתובות מהרב ברוב הזמן אברורי אברור אלה מפה ואלה מפה. ואני הצעיר באו לידי שימות חולין ובכורות ופי' קצת זרעים ומהרות מכ"י הרב זלה"ה וראיתי הרבה מכתובותיו. גם ראיתי ספר שו"ת מהרב שבת גארמיואן ואמרו שהוא אחיו של הרב זלה"ה:

מהר"ש גארמיואן תחלתו היה מעיר שלונקי ובא לעה"ק ירושלים. וכבר כתבתי לעיל מה שהפליא לכתוב בשיטות וחידושים ודרושים דבר פלא ולא יצא לאור מכתביו העצומים כלל. ואני ראיתי כ"י מלא על כל גדותיו מהידושו וכן תשובות מהרש"ד ואיזה אחרונים כלם מלאים בכ"י הקדושה מהידושו ודומן שם עמות ספרי שחיבר רבים מאד. והרב ער"מ זכירו בסימן תר"ו:

[צג] רבינו שמואל בן רבינו רודר מביא דבריו הרב שבלי הלקט בשבילת רע"ה ושאר דוכתי:

[צד] מהר"ר שמואל בר רודר הלוי היה מריץ אנרותיו ושואל ושקול ומרי עם הרשב"ץ בכמה דוכתי ומהם בח"א סימן ס"ד סימן ס"ז סי' ק"א והנמשך עד סי' ק"ד סימן קכ"ז והנמשך סי' קל"ה והנמשך סי' קמ"ט ושאר מקומות ח"ב סי' נ"ו סי' ס"ב וכו' צ' ושאר מקומי ובאיזה תשובות מוכיח לבנו רבי רודר. ומהר"ש הרשב"ט בכמה מקומות מוכיח נכדו:

[צה] רבינו שמואל בר רודר הלוי בפסקי מהר"ם וקאנטי מביא הוראתו סי' קע"ט:

[צו] מהר"ר שמואל הירא (שין וקורין דמלה ובעורק דאש נח"י): [צז] הרב שמואל ואלאנסי (פ' מ"י וספק ק' תכ"ב):

ומתוכה עם הנאון ברכת הזבח הנאון מה יאיר חיים בכרך השיג עליו בתשובה שבסוף חוש השני. והרב הנז' השיג עליו במ"ב. אך הנאון הנז' הרבה להשיב ולו יאיר חנר מהניו וקרני ראם קרניו בהם יגנה להעמיד השנותיו על תלם.

כמבואר בריש כפרו הבהיר חוות יאיר : [קיא] מה' שמואל הלוי הביא תשובותיו בס' פני משה ח"א סי' י"א וח"ב סי' ב"ה וסי' ג"ח וסי' נ"ט. ועיין מ"ש הרב מה' יוסף קצבי על תשובת מהר"ש הלוי אשר בפ"מ ה"א סי' י"א בס' רב יוסף סי' ח'. והרב מה' שמואל הלוי הנז' הוא תלמיד הרב מהר"י מטראני ז"ל והוא רבו של הרב הגדול מהר"י רזאנים ז"ל כמ"ש הרב ז"ל במשנה למלך פ' כ"ט דמכירה וז"ל גם מורי הרב מהר"ש הלוי כך היה מלמדנו וכו' ע"ש :

[קיש] מה' שמואל הלוי חבירו וכן גילושל הרב מהר"י רזאנים הנזכר כאשר ידענו מפוס רבנן קדישי. והוא שקיל וטרי עם הרב משנה למלך בה' אישות. כנראה שהיה נכדו של הרב מהר"ש הלוי רבוהנז'. ועמ"ש בח"א מערכת יו"ד אות ס"ב בס"ד. (עיין מה' יחזק סניו) :

[קק] רבינו שמואל בר לוי ממנטוולא בן אחותו של רבינו משה הדרשן. פ' דברי הימין ב' סי' ה' ואינו מרש"י כמ"ש בח"א (ע"ש) : [קקא] רש"ב"ם בן בתו ותלמידו של רש"י אחיו של ר"ת והיו בעיר רומנוג כמ"ש הראב"ד בספר הקבלה על ר"ת רבינו יעקב מרומנוג. וכ"כ במפתחות תמים דעים סוף הל' חמץ פסקי דינין לרבינו שמואל מרומנוג הוא רשב"ם. וכן כתב הרשב"ץ בתשובה ח"ג סי' רמ"ז דרשב"ם הוא ר"ש בר מאיר מרומנוג שהיה מסקום רומנוג וחיבר פ' בתלמוד. וזה נעלם מהרב בית דוד א"ה סי' קע"ה דחשב דרשב"ם ור"ש מרומנוג תרי הוו :

רשב"ם פירש התורה בדרך פשט וכתב ריש פ' וישב שאמר לרש"י מר זקנו לפרש פ' יותר פשוט ואמר לו רש"י שהיה בדעתו לעשותו. ונדרס ספר קרן שמואל פ' לפירושו : כתבו הגהות מיי' סוף ספר ארבה על סדר ההפלה וז"ל רשב"ם אשר כתב על לשון האלפס אני שמואל מוסף וכו' ע"ש. ויש במשמע קצת שכתב רשב"ם הגהות על הרי"ף וכן משמע קצת שעשה ר"ת הגהות על הרי"ף ממ"ש הסמ"ג כמס"ל מערכת יו"ד בס"ד. (עיין סו"ף ד"ס וזע שכתב וכו') :

רשב"ם לא היה מגביה עיניו. ופעם היה רוצה לעלות בקרון שהיו בו סוס ופרד וגזרמן שם אחיו רבינו תם ואמר לו שא מרום עיניך סוס ופרד לקראתך. הגהות מרדכי סוף עירובין : [קקב] מהר"שד"ם תלמיד מהרל"ה ומהר"י טאטאצק בזמן מרן ומתריב"ל וסיעתם

לוי. ועיין מ"ש מרן בבדק הבית ואכמ"ל : [קק] רבינו שמואל החסיד (ע"י רבינו אלעזר בע"ס כרוקה) :

[קק] רב שמואל בן חפני נאון חמיו של רבינו האי חיבר כמה ספרים וחיבר שערים. ואפשר שכאשר הראשונים כותבים משם השערים ובל ימצא בשעריו רב אלפס כוונתו על השערים הנז'. כ"כ כנה"ג יו"ד סי' מ"ג הגהב"י אות ו'. ובס' שבלי הלקט כתב משערי ברכות לרב שמואל ו' חפני. גם חיבר פירושים ותשובות כלשון ערבי :

[קק] מהר"ש חקאן הלוי (ע"י מ' שמואל חסיד) : [קק] מהר"ר שמואל טאטאצק חיבר הרבה שו"ת וחיבורים ולא נרפס כ"א מעט מזעיר בספר שארית יהודה והיה בזמן מהר"ש ומהר"י אדרבי :

[קק] מהר"ר שמואל במ' יוסף איש לובלין (עיין לחס רב נח"ס) :

[קק] מהר"ר שמואל יפה אשכנזי אחר מרבני קושטנדינא בזמן מהרש"ם ומהראנ"ח ומהריט"ץ וחיבר יפה תאר על מדרש רבה ולא נרפס על במדבר ודברים. ונדרס יפה ענף יפה קול על מדרש המנולות הו"ץ סקהלת, ויפה מראה על אגרות ירושלמי, יפה עינים דרושים. וחיבר בית דין יפה משו"ת וס' יפה לבדיקה ויש בספרי האחרונים קצת תשובות מהרב. גם הרב כנה"ג מביא איוה חידושים כמנו. וכתב ביפה תאר ויקרא ריש פ' כ"ח ומורי הרב ר' יוסף ו' לב תירץ ע"ש : [קק] מהר"ר שמואל יצחק אחד מרבני שלוניקי אביר הרועים בזמן הרב כרם שלמה חיבר שו"ת נאמן שמואל וס' ארוחת תמיד. וקצת חידושי נרפסו בספר אוריון תליתי :

[קק] מהר"ר שמואל בן כמה"ר יצחק הובאה תשובתו בס' תורת חיים להרב מהר"ש ח"ב סי' ט"ז ובהשו' מהר"ש לא"ה סימן כ"ד : [קק] הרב שמואל הכהן (פנוני) (עיין סג"מ יסמטאל כהן) :

[קק] מהר"ר שמואל כ"ץ (נכד הסמ"ע) (עיין לקט שמואל חסיד) :

[קק] מהר"ש לאנייאדו בזמן מהר"ם אלשיך ומהר"ח ומהרי"ט. חיבר כלי חסדה עה"ת. כלי יקר על ג"ר. כלי פז על ישעיה ונדרסו. ועוד הי"ל כלי גולה. ונכדיו הרב מהר"ש לאנייאדו אב"ד בק"ק נא אמן והרב מהר"ש לאנייאדו באתריה דמר ראש על אר"ץ :

[קק] ר' שמואל הלוי (מירמישא) (עיין סג"מ ע"ג נחלים נח"ס) :

[קק] מהר"ר שמואל הלוי תלמיד הרב פ"ו אבד"ק בומבורג חיבר נחלת שבעה הקון שטרות וחיבר מהדורא בתרא.

עוד שו"ת נחלת שבעה ח"ב ושקיל וטרי

[קט] רבינו שמואל הסרדי תלמיד הרמב"ם חיבר ספר התרומות ומזכר בו ספר הזכרונות שחיבר ונשבע זכרו. והיה בשנת תתקפ"ה לאלף החמישי. כ"כ בספר יוחסין ושם מנחנו רבינו שמואל הסרדי: [קל] מהר"ר שמואל עדילה תלמיד הרב הגדול מהר"י מבראני ז"ל והוכיח תשובותיו בס' פני משה ח"ב סי' ב' וסי' ק"ז: [קלא] מהר"ר שמואל עטייה הוזכר בספר אבקת רובל סי' קנ"ב:

[קלב] מהר"ש פלורנטיין (שם מעיל שמואל ח"ב): [קלג] מהר"ש פלורנטיין אדון (עיון מן סדוקס ח"ב):

[קלד] מהר"ר שמואל מפראשידורף (עיון מן ישיבת סג"ל סוויזין ד"ס ואלף שפטי): [קלה] מהר"ר שמואל פרימו תלמיד הרב מה' יהודה שארף שבו טרע בשערים. ונדפסו קצת תשובות וקצת רשי דרשותיו בס' הנכבד של הרב חתנו הוא ספר כהונת עולם. והיה אב"ד בק"י אדריאנופולא: [קלז] מה' שמואל צבי הירץ בנו של הגאון הרב בית חדש יש לו הרבה תשובות בשו"ת מר אביו החדשות שנדפסו מקרוב ובספר תשובות גאוני בתראי:

[קלז] מהר"ש צרפתי (עיון נמוך שמואל ח"ב): [קלח] מהר"ר שמואל קאדינובור תלמיד הגאון מה' העשל אב"ד בפודא ובק"ק פפד"ם ובק"ק קראקא תלמידו הגאון מה' גבריאל מקראקא ובנו הרב קב הישר והתע מה' נחום אחי הרב ש"ך. חיבר ספר ברכת הובח על סדר קדושים חבור נפלא קב ונקי. וחיבר ברכת שמואל עה"ת רדושים נפלאים ושם הראה ידו החזקה גם בדרך האמת. וספר אמונת שמואל משו"ת וספר תפארת שמואל הגהות הרא"ש והמורים חבור מופלא. וחדושי מהר"ש קאדינובור הגו' אשר הם בספר מ"ז ח"מ הם חידושי אשר בספר תפארת שמואל הגו'. וראיתי כתוב בהרב הזה מהרהר תלמודיה מחידושי בזמן נועד. ואת יקר תפארת חכמתו נודע בשערים המצויינים. ועלה לשמים שנת תל"ט: [קלט] מה' שמואל קלעי תלמיד מהר"ר מקורפו והיה חתנו של הרב בנימן זאב. וחיבר שו"ת משפטי שמואל:

[קס] מהר"ר שמואל קמחי ז"ל א' מרבני קושטנינא בימי רבינו מהר"י רחאנים ויש לו איזה תשובה בספר משאת משה. ואני הכרתי בן הרב מהר"ש הנזכר מה' יעקב קמחי ז"ל בעיר לונדריס בלתי בשליחות מצוה והיה חריף ובקי. והדפיס ספר שושנת יעקב על ביצה ותענית:

[קסא] מהר"ב שמואל רישכלה (ש' ריטש כ"א נאמן): מהר"ר

וסיפתם והגיע לגבורות זקן ויושב בישיבה. וחיבר תשו' בסדר ארבעה טורים. ויש שני חלקים בדפוס קדום והם מעורבין ודפוס רע. וכל הפוסקים מה שרומזים הם על התשו' שבסדר ד' טורים. ואותם שני קובצים נהבטלו כלא היו לפי שהן כלולות בנדרסות אח"כ על סדר ד' טורים. וכנראה שנעלם זה מסדר הדרות דף קע"ז ע"ב. אך הרב מהר"א די בוטון בתשו' שכתב קודם שנדרס על סדר ד' טורים רומז על הראשונות. וכתב מהרש"ד מן בתב תוכחה לרבני צפת ומכלל מן כמ"ש בתשובתו י"ד סי' פ"ו. ומגדולי תביריו מהר"ם מאטאלון ומהר"י ארבי. ומגדולי תלמידיו הרב לחם משנה והרב עצמות יוסף. ונכדו מהר"ש חיון ודיב לו עם מהר"י סמוט כמו שתראה בתשו' מן ספר אבקת רובל בסופו. ומלבר תשובותיו ודרשותיו הנדפסות ראיתי כמה שיטות על הגמ' מהרב ז"ל כ"י: [קנ] רבינו שמואל בר מנחם הובאה תשובתו בתשובת מהר"ם הקצרות סי' פ'. ונראה שהוא רבו של מהר"ם כמ"ש בתוס' יומא שהם ממנהר"ם ד' מ' מורי הר"ם בר מנחם. ובתשובת מהר"ם ד"פ סי' קכ"ח וקכ"ט השיב לו רבינו היים בן חפץ וזהו עיון סי' של"ט:

[קנב] מהר"ר שמואל בכמה' משה נ' ברוך תלמיד הרב מהר"ש חיון ז"ל ידובאה תשובתו בשו"ת מהר"ש א"ה אשר עם קונטרס עיגונא סי' ח"י:

[קנב] החכם הכולל ר' שמואל בן הרב ר' משה מלג'זוירי חיבר חבורים רבים בכל חכמה ובכל מלאכה. ומהם ספר הנורא קראו קץ לתבונה להיותו תכלית מה שאפשר לפרש בו בדרך נכונה. וס' המלך וס' עשרה דברים. כל אלה ספרים רבים ונכבדים. ס' ישן כ"י:

[קנב] מהר"ר שמואל בכ"ר משה הלוי נזכר בשו"ת אבקת רובל סימן ק"ח:

[קנז] רבינו שמואל הנגיד חיבר מיוא התלמוד והרמב"ן כחידושי

זמני דמייח מחידושי רבינו שמואל הנגיד ומפרש רביו. וחיבר הלכתא גברותא כמ"ש בשם הגדולים ח"ב מערכת ה"א ובוועד לחכמים ח"א שם (עיון סלחא נגדווא ח"ב). וב"כ הכלבו סימן כ"ד דף י"ט ע"ג וז"ל וכתב רבינו אשר ומצאתי בהלכתא גברותא שחיבר הנגיד ז"ל:

[קנח] מהר"ר שמואל נ' סיד מוצאי ספר תלמיד מהר"י די לואן חתנו של מהר"י אבוהב. ועמד לישראל בעת צרה במצרים מהצר הצורך. ואת הנ"ס למינהו כתוב במגילה נקראת בפורים שלהם יום כ"ח אדר. ותריץ יתוב ק"ק מירליוו בכח שם המפורש. כך מצאתי בקובץ כ"י. וחיבר כללי שמואל אשר בס' תמט ישרים:

א"ה ונרפס באמשטערס שנת תס"ה :
[קנה] מהר"ר שמחה הכהן תלמיד מרדכי
ליסא חובר ספר שמות הגיטין ונרפס
שנת י"ת . ושקל וטרי עם הרב פני משה
ותתנו מהר"י אלמושניו :

[קנו] רבינו שמחה בר שמואל (פיין מהר"ר
ויטרי נח"כ) :

[קניו] רבינו שמחה משפירא הרבה תשובות
מהרב ז"ל סביא הרב שבלי הלקט בכ"י :
[קניה] רבינו שמעון בר אברהם זצ"ל הביא
שבלי הלקט שבלת קי"ז :

[קנש] מהר"ר שמעון במד אפרים יהודה (פי
גלגולי נשמות נח"כ) :

[קס] הרב שמעון אשכנזי ספ"פ שחיבר ילקוט
שמעוני על הנ"ך . כתב בצמח דוד משם
ר"ע מאדומים שהעתיק מילקוט שהיה כתוב
בשנת עי"ן לאלף הששי . ומכאן תשובה למ"ש
קורא הרוות מאומד הרעת שה"ר אליעזר
השמעוני שנפטר שנת ר"ץ היה בן הרב מחבר
הילקוט :

[קסא] רבינו שמעון הגדול הזכירו רבינו
רוקח וכתב דר"א הגדול נכדו היה
תלמידו . ונראה מדבריו כי רבינו שמעון הגדול
היה חברו של רגס"ה . ושם הזכיר שלשלת
היהם מרבינו שמעון ורבינו אליעזר הגדולים
כלם קדישי עליונים כמ"ש במצדף לחכמה דף
י"ד דברי הרקח עצמם בכתובת יד :

[קסב] מהר"ש דוו"ך הכהן (פי' ריח שדס נח"כ) :

[קסג] מהר"ר שמעון טורנו מזכיר רבינו
מהר"ח ז"ל בחידושי כ"י . הועתק
בטעות בס' טעמי המצות שנרפס בזאלקוא :

[קסד] מהר"ר שמעון בהג"מ יעקב רישר
פי' סוף למנחה . שמן למנחה נח"כ) :

[קסה] רבינו שמעון בר יצחק ראיתי בס'
שבלי הלקט ח"ב כ"י סימן ע"ג
שכתוב שם ח"ל נראה בעיני ה"ר שמעון בר
יצחק נ"ע ובעיני רבינו גרשום ובעיני אני
שלמה מטרייש העיר אשר בצרפת הסדר הזה
שנסדר . כך כתוב בס' שבלי הלקט . וקרוב
הדבר שהם דברי מאור הגולה רש"י וצ"ל
אני שלמה מטרייוויש . שכבר נודע ששם היה
איתן מושבו . אלא שאח"כ היה גרוש בצרפת
ובא רש"י לאשכנז . ובעיר וירמיהו יש להם
קבלה שהיה מדרשו של רש"י בבית הסמוך
לבית הכנסת והבית סגור והפתח בנוי . רק בעד
החלון של בית הכנסת נראה בית המדרש הנו' :

[קסו] מהר"ר שמעון ז' לביא ראיתי בס'
יודעי בינה מהרמ"ז שכ' דה"ר

יוסף חטי"ן הניח בידו פירוש רב אחד פאסי
פי' על פ' בראשית נח לך לך מהר"ר . והיה
הרב

[קסז] מהר"ר שמואל שטיין כ"ץ (פיין מוס
יטעות נח"כ) :

[קסח] רבינו שמואל שיקולי הוזכר בכלבו
דף כ"ב סוף ע"ג שכתב הרב

דוד הלוי משם רבינו שמואל שיקולי ע"ש ודף
ס"ב ע"ב . והסופר שהזכיר בכפר חרדים דף

ס"ז ע"א דפוס וויניציא אפשר שהוא מזרעו .
ותצאתי בשיטה כ"י על קלף קרמוניות בשני

טונות שכ' מורנו החכם הגדול רבינו שמואל
בר שלמה . ושתים זו כתבם הרב ארתות חיים

דף קי"ב בשם רבינו שמואל שיקולי . והר"ש
בר שלמה הוא רבו של מהר"ם בר ברוך כמ"ש

בתוספות זמא דף ס"ב . וכן הוא בתשובות
דשינוי להלכות אישות סימן כ"ח בהתשובות

דשינוי נזכר בריש ס' משפטים :

[קסח] מהר"ר שמואל שלום אחד מרבינו
צרפת הקרמונים מעיר פירפיניאן

הזבאו דבריו בשו"ת מהר"ח ש"א א"ה סימן ת"י
דף קכ"ו ע"א :

[קסח] מהר"ש שליזמט (פי' קולר מרדכי נח"כ) :

[קסח] רבינו שמואל בר שלמה (פיין רבינו
שמואל שיקולי) :

[קסח] רבינו שמואל בן רבינו שמחה (פיין
מהר"ר ויטרי נח"כ) :

[קסח] רבינו שמואל בר שניאור רבו של רבינו
יונה עשה פירושים לש"ס בדרך שקלא

ושריא כמו שנראה מהרשב"א בתשובה ח"ג סי'
שם"ה ורבינו יונה הזכיר לרבו הנו' בספר היראה

כמ"ש בנרפס . (פיין רבינו יונס הסהדי מגירונדה) :

[קסח] מהר"ר שמואל שער אריה ממנטובה
ראיתי בכתבי רבני איטאליא הם אמרו

שחיבר פי' על ש"ע א"ח . והרב מהר"י הלוי ואלי
בלחם הפנים שלו כ"י שראיתי חלק ממנו מביא

איה דבר ממנו וכן מהר"י לינונו בספרו כ"י . אבל
מחיבורו עצמו לא ראיתי אפי' שט"ק מנהו . אך

ראיתי פי' ש"ע י"ד כלו בכ"י מהחכם מה' שלמה
שער אריה אחיו של מה' שמואל הנו' :

[קסח] הרב שמואל י' תבון בן החכם ר'
יהודה אבן תבון חיבר הבורים נפלאים

ובתוכם ספר מאמר יקוו . ס' ישן כ"י :

[קסח] ה"ר שמואל תלמיד הרא"ש (פיין סג'
מאור נח"כ) :

[קסח] מהר"ש סבע (פיין מפי יוסטס גולגול) :

[קסח] מהר"ר שמואל אב"ד דק"ק פירדא
בזמן הרב שבות יעקב ושקיל וטרי

עמו בתשובה הנו' חיבר בית שמואל א"ה
הדפיסו ואחר כך הוסיף וגרע והדפיס בית

שמואל מהדורא בתרא . ומהדורא קבא נתבטלה
מאחר שהרב עצמו טיעט וריבה . ובית שמואל

הנרפס באפי רב רבי הוא מהדורא בתרא :

[קסח] מהר"ר שמואל א' מדיני ק"ק קראקא
חיבר עולת תמיד עולת שבת על ש"ע

אלו נרפסו. **ע**ר חיבר חבורים אחרים ונזכר סוף ח"ב מהתשב"ץ. והיה בקי בכל חכמה כנראה מספריו ועיין בתשב"ץ סי' קנ"ח ח"א והנמשך מה שהעיד על רבנות הריב"ש. וראיתי בקובץ כ"י שהציל כתא אלגויד בחכמתו מיד רבים לוחמים. והיה מלומד בנמסר [קע] מהר"ר שמעון קאסמילאץ בן מרדכי יחיאל חיבר שו"ת

ולפעמים מייתי הכנה"ג איזה מתשובותיו כ"י והרב דרכי נועם מזכירו א"ה סי' כ"ט ע"ש. ובהסכמות שהסכימו על פסק הרב מהריב"ל על המוסר להשר יוסף נשיא גדולי הדור מח' והרב ישראל די קוריאל שהוא הרב ישראל בר מאיר והרב הסב"ט וסיעתם כי דינא רבא אשר בעה"ק צפת ת"ו ומהרשד"ם ומרד"ם מאטאלון ומהר"י ארביי וסיעתם משלונקס חתום הרב מהר"ר שמעון קאסמילאץ ברבני מצרים ע"ש בשו"ת מהראנ"ח ח"ב סי' נ"ה. ואני הצעיר יש לי קרוב לשמונים תשובות כ"י מהרב. ומתשובותיו נראה שהיה בזמן הריב"ז. ומצאתי בקובץ כ"י שהיה דור כ"ו לרבן יוחנן ונח נפשיה שנת שס"ח:

[קעא] רבינו שמעון קיירא (ע' סלכות גדולות כח"ג):
[קעב] רבינו שמעון תלמיד רש"י חיבר פסקי הלכות כמ"ש הגהות

סימוניות פ"ז התפלה שכתב ר"י בתשובה לה"ד אשר מלוניל שמצא בפסקי הרב שמעון תלמידו של רש"י ע"ש (ע"י לקט):

[קעג] רבינו שמעיה מפרש מדות (ע' רש"י דס ומגדולי פלמדי. וע' לקט נחמ):

[קעד] רבינו שמריה (ע' רבינו אביגדור הכהן. רש"י דס ומגדולי פלמדי):

[קעה] מהר"ר שמריה חכים הובאה תשובתו בתורת חיים להרב מהר"ש ש"ח א"ס סי' ס"ז:

[קעו] מהר"ר שמריה שרביט הוהב מחבר בתשובות האחרונים

וראיחי קצת שיטות על הגמ' כ"י להרב ז"ל:

[קעז] תחכם ר' שמשון בן אבשלון חיבר ס' המלמד. ספר ישן כ"י. ועמ"ש לעיל מערכת הס"ם (עיי' ספר מלמד נהיג):

[קעה] רבינו שמשון בר אברהם משאנץ תלמיד ר"י הוקן בעל

התוספות. פירש זרעים וטהרות וחיבר תוספות שאנץ והוא רשב"א המוכר בתוס' ואחיו ריצב"א. ונראה לי ההדיוט כי הוא רשב"א המוכר בהגהות אשר"י. ודלא כהרב מהר"ש

חיוון בבואורו לח"מ סי' י"ב אשר חשב דרשב"א שהביא בהגהות אשר"י הוא הרשב"א מברצלונה

הירוע. ויש לו הרבה תשובות בתשובות דשייכי ובתש"י מהר"ם הארוכות והקצרות:

רבינו שמשון פירש זרעים וטהרות כמפורסם. ופירש

הרב שהרביץ תורה בק"ק טריפולי מסעבר וסמו רב שמעון לביא עכ"ד. ואני שמעתי דהרב הנזכר היה דעתו ליסע לא"י וכשבא לטריפולי ראה שלא היו יודעין דת דין ואפילו תפלה וברכות כתקנן. ואמר בלבו כי טוב לו לקרבם לתורה וללמדם תורה וליראה את ה'. וזה יותר מהליכת א"י וכן עשה והצליח כמעט לגיירם והרביץ תורה שם והיה זה שנת ש"ט. והזכיר פ' ארוך על הזהר על ספר בראשית וספר שמות והוא מצוי בטרפול ותונס. ואני דאיתי ס' אחד גדול חלק א' מפירוש הרב הנזכר. והרב הנזכר הוא שיסר פיוט בר יוחאי. ועתה נרפסו כ' חלקים פירושו לזהר בראשית וקרא הס' כתם פו גימ' שמעון לביא ז"ל. נס פ"ר ר"ת פ' זהר:

[קסז] הרב שמעון המעילי (ע"י סכך סמנילי):

[קסה] רבינו שמעון מפלירא הזכירו בפסק דין מהר"ם ריקאנטי בפסקיו סי' קנ"ט:

[קסט] מהר"ר שמעון בר צמח (הרשב"ץ) עמ"ש מהר"ח זצ"ל והרשב"ץ

מכנין אותו הרב דוראן. וכן כתב מהר"ח זצ"ל וכן כתב מהר"ם ו' הביב בעזרת נשים דף י"ב. ודלא כהרב אדמת קדש ח"א סימן

מ' דף י"א ע"א וסוף ע"ג דחשב דהרב דוראן אינו הרשב"ץ ועמו הסליחה וכפר אדמת"ו

דהרב ברור רמר ניהו הרשב"ץ. וכמו שגראה מתשובות הריב"ש בכמה מקומות ודמכנה

להרשב"ץ בשם הרב דוראן. וכמו שכתבו מהר"ח ומהרמב"ח: וזו היא שקשה על הרב מ'

אליהו קובו בתשובותיו סימן יו"ד דף ע' ע"א שכתב דמצא חבר להרב דוראן והוא הרשב"ץ.

וכן השיג הרב יד אהרן נר"ו בא"ה הנרפס מחדש סימן ז"ך הגהב"י אות פ"ט על מהר"א

קובו הנזכר. ועל מהר"ם שלטון בספר בני משה סימן ל"ה: ועוד יש להעיר על מהר"א

קובו והרב בני משה שכתבו הר"י ולא ידעתי היכן פגעו בהר"י. כי מהר"י בי רב ודעמיה לא

כתבו אלא הר"ר דוראן ואין הר"י נואם. ועי' בתשו' מהר"ם אלשקר סי' צ':

והרשב"ץ תלמיד הקדוש רבינו אפרים ויראל תלמיד הר"ן כמ"ש בתשב"ץ ח"ב

סי' רנ"ו. ושם סי' רפ"ג כתב הר"ן רבם של רבותיו. והרשב"ץ הפליג בזקנה והגיע לגבורות.

וכתב ס' יוחסין שבשנת קנ"א בא לאלגויר כי בורח הוא מספרד מהגרש. וכ"כ הרב

ס' מגן אבות פ"ד דף נ"ח שבערי ארום היה דופא ומפני הצרות ברח. וליראתו לחזור לעיר

ארום הוצרך ליהנות מהקהל כי מלאכת הרפואה נרועה ואינה מספקת עש"ב:

והרשב"ץ חיבר אוהב משפט זהר הרקיע תשב"ץ ג' חלקים יבין שמועה מאמר חסין

פסקי ר"ה ורמזי נדה ופי' קנין ומנן אבות וכל

[קטז] רבינו שמשון מפלייזא (פיין ריטש)
שמשון בר אלכסס :

[קסז] רבינו שמשון בר צדוק תלמיד מהר"ם
חיבר ס' תשב"ץ.

כן כתוב בספר יוחסין והוא ברזום אך אינו
מצוי. אבל ראיתיו בכ"י על קלף ישן וכן כתוב
שם כמ"ש ס' יוחסין. ודלא כקה"ד דף כ"ד
שכתב שהוא רבינו שמואל בר צדוק ודלא
כמור"ם בסוף היוחסין שכתב רבינו שמשון.
וכתב שם בתשב"ץ כ"י שקבל הרינים ההם
מטהר"ם בעודו בתפיסה. וכ"כ הרב המבי"ט
ח"ב סימן ר"ץ שעשה ספר התשב"ץ במגדל.
ושוב בא לידי ס' התשב"ץ בדפוס שנרפס
בקרומונה וכתוב רבינו שמואל. והעיקר כמו
שכתוב בתשב"ץ כ"י וכדברי ס' יוחסין :

[קסח] רבינו שמשון מקוצי (ע' ספר מקונו. רש"י):

[קסט] רבינו שמשון מקינון חיבר ספר
כריתות והחכר

ביוחסין בזמן תלמידי מהר"ם מרוטנבורג.
וצמח דוד כתב שנפטר שנת ע"ב לאלף
הששי. אך בספר קה"ד ר' כ"ד הוכיח
מתשובות הריב"ש סימן קצ"ן שהיה בזמן הר"ן
ורבינו פרץ. ובס' כריתות דף מ"ד רפוס
אמשטרדם כתב דתרי זימני חיבר תוספות על
התלמוד. ונראה שהיה בזמן הרשב"א שבתשו'
ח"ג סי' ג' כתב הרשב"א לרב רבי שמשון בן
הרב ר' יצחק בן הרב ר' יקותיאל. ואף
שבהקדמת ספר כריתות כתב שמשון ו' הרב
ר' יצחק ו' הרב ר' יצחק ו' הרב ר' יקותיאל
אין לחוש. אי בעית איכא דש"ס נפל בספר
כריתות הנדפס ראשון ואחריו כל מרפס
ימשוך, או הרשב"א לא חש לכתוב תריזימני
הרב ר' יצחק. וזה מסכים למ"ש ספר יוחסין
דהיה בזמן תלמידי מהר"ם כמ"ש. ושם
הבאתי מ"ש בספר קה"ד דהיה בזמן הר"ן
והוכיח מהריב"ש סי' קצ"ן. ועתה ראיתי בשו"ת
הריב"ש ובדפוס שלפני כתוב ראיתי הרב ר'
שמעון מקינון וכן העתיק בס' קה"ד עצמו.
וא"כ אין ראיה משם. ואפי' אם הגירסא הוא
בדברי הריב"ש הרב ר' שמשון. אפשר שיהיה
נכרו. אבל בספר קה"ד ודאי שהוא מ"ס וצ"ל
שמשון. דאי ככתוב מאי קאמר. ושוב ראיתי
למהרש"ל בתשו' סי' צ"ח שכתב רבינו שמשון
בענין זה שכתב הריב"ש ע"ש. ומהריק"ו שרש
קפ"ח הביא תשובה מרבינו שמשון מקינון :

[קצ] רבינו שניאור ברבי יהודה בר' ברוך
וצ"ל. כ"כ שבלי הלקט שבלת פ"ו וסביא
ראיה ממנו שהוא אדם גדול :

[קצא] מהר"ר שעפמיל סג"ל בן הרב שליה
(פיין ווי בעמודים כח"ט):

[קצב] השד מקוצי שכתבין התוספות כתב
בקרא

ופירש גם כן שקלים ועדיות ומדות וקנים
כמ"ש החכם ר' יעקב עכסאי בהקדמת כדר
נשים מפירוש המשניות להרמב"ם ע"ש. ופי'
ר' מסכתות אלו מרבינו שמשון נאברו וכ"כ
בקובץ ישן בשם מהר"י קולון דסתם רבינו
שמשון שמביא הרב המרדכי הוא רבי' שמשון
משאנץ. ותלמידו הוא רבי' מאיר מאינגלמיירה.
וכן נראה במרדכי דשמחות. אך מר רבינו
שמשון הכהן היה בימי רגמ"ה. ור' שמשון
מפלייזא היה בימי רבינו תם כנראה במרדכי
ס' אעפ"י עכ"ד. ורבינו תם בס' הישר הביאו
הרב גנת ורדים א"ה כלל ג' סימן י"ח כתב
והרב הקדוש רבינו שמשון כשהגיד עליו בעל
החלום לאחר חצי שנה ניכר כאלו חי וכו'
ע"ש. וכן מצאתי תשו' זו בספר הישר כ"י וקודם
לזה יש תשו' מרבינו שמשון ור"ת שכתובין
זה לזה בכבוד גדול. ורבינו שמשון כתב בתוך
תשובתו מי יגלה עפר מבין עיניך רבינו שלמה
ודרי בן בתך חונן כלי מלחמה לעומתך.
ובזאת תשמה נפש צדיק אשר זכה לצאת
מתלציו בן כזה. כי אין אדם מתקנא וכו'. וע"ז
השיבו ר"ת אשר אמר אדוני כי בן בת רבינו
חנן כלי קרב לעומתו ח"ו אין משיבך את
האר"י אלא בפניו. אך קובלני על חתנך ר'
אליעזר שעלה ובלבל כל העולם וצירף דברי
רבינו קני ודברי רבינו אחי ודברי הר"ר יוסף
ורבינו הננאל ומה שפלפלת ואין על מי להסמך
ואין אני יכולים לומר דבר בשם אומרו. ולא
לפלפל ולדקדק על דברי שום גאון. כי אם ידעתי
שפירש זה רבינו. ח"ו שתעלה על דעתי לדבר
על מלאך ויצרנו אך אמרתי א' מן המפלפלים
היה וכו' עכ"ל. ובתוך דבריו כתב עוד ר"ת
ואל ישיאוך תוספות הרב ר' יוסף וכו' ע"ש :

[קעט] מהר"ר שמשון בר אליעזר (פיין ניון)
שאלח נח"ט):

[קס] מהר"ר שמשון מאסטראפולי הוא
הקדוש חיבר כמה חבורים בקבלה כמו
שחכיר הוא ז"ל בהקדמתו לספרו דן ריין. והיה
לו מגיד. והיה בזמן הג"מ יהושע מקראקא
הרב פני יהושע שו"ת כמו שתראה בלקוים
שבספר הנזכר. ובעה"ר נהרג בשנת ת"ח
בעמדו בככה"ג מעומף בציצית ותפילין :

[קסא] מהר"ר שמשון בכרך (פיין חוט כסני)
בחי' :

[קסב] מהר"ר שמשון חסיד (פיין ניון)
שמשון נח"ט):

[קסג] רבינו שמשון הכהן (פיין רבינו שמשון)
בר אלכסס):

[קסד] מהר"ר שמשון מורפורגו (פיין שמשון)
דקס נח"ט):

[קסה] מהר"ר שמשון נחמני (פיין זרע)
שמשון נח"ט):

בכתובים בלשון ערבי צח וקורין לו נחמא"י :
 [קצח] רשב"ט ששביא המרדכי היה חתנו של
 ראב"ן, כמ"ש בהגהות מייסנוזת
 בדיני הגעלה אחר הלכות חטין :
 [קצו] מהר"ש נעים (עיין מסכ"ר וחקן סכ"ס נ"ח
 יסודס סכ"ס) :
 [קצז] מהר"ש די פאם (עיין מסכ"ר יוסף אירנא) :
 [קצח] מהר"ש קוסטא (עיין מסכ"ר חקיס די סילוא) :

קנסתם אחר

שנאמר ב' מסכ"ל נשים נשין פ"ד סמ"נ כ"ו דלח"ס
 שם אביו מאיר וס' אביו סלמס אורי. יס"ס מתקנס
 כיצד יקראו ילד. ולסוס שלום קראוהו שניאור כלומר שני
 אור מאיר אורי עכ"ל. ומ"מ נראה דשם שניאור קדמון.
 דרבינו יונת כתב משם רבו מ' שניאור כמ"ס נכס"ג ח"ב (ע"י)
 רבינו יונה הסכים מגירונא. וכן רבסם אחרים קראו
 בשמות שניאור. ועל כן קראו לילד כנאור שניאור דשם
 שם זכר נעלם ורמזו בו שם כנאורוס. מאיר אורי :

ת

וכלשונו. וא"כ הרי מבואר דודאי אין הרמב"ן
 מכלל תלמידי רבינו יונה. אלא אפי' הרשב"א
 דהיה ודאי תלמיד רבינו יונה כמ"ש הוא עצמו
 תדיר. ס"מ ג"ל דאינו בכלל תלמידי רבינו
 יונה. כי גדול הוא הרשב"א ופקיע שמה.
 ומימי נעוריו כבר התחיל לכתוב חידושים לעצמו
 והיו נקראים על שמו. וזה פשוט בעיני.
 [ב] רבינו תם בן בתו של רש"י. עיין לעיל
 במערכת היר"ד. (עיין רמ"ז יעקב נר מאיר) :
 [ג] רבינו תם מאורליאנס (ע"י רבינו יעקב נר
 מאיר. ועיין ס' סיכר של מוסר בח"ג) :
 [ד] מהר"ר תם ן יח"א בן הרב מהר"ר חזק
 מרן בב"י י"ד הלכות טרפות בזמן הרא"ם חיבר
 שו"ת וגדפסו בספר תמתי ישרים. והאריך
 בשבהו ויתוסו מ' קורא הדורות דף ל"ד :
 מהר"ר תם ן יח"א הפליא לחבר הברורים.
 על הרי"ף מעשה נסים במקום שלא
 יש הר"ן. ועל דברי הר"ן ספר על הנסים וס'
 ברוב דיני הגמרא ופירושים ודרושים והבורים
 וספרים בשאר חכמות. ותשובות לאלפים.
 ובשרפה נשרף הכל ולא נשאר כ"א מעט
 תשובות מהדורא קמא והיה בזמן הרא"ם
 ומהר"י טאיימאצק ומהר"א הלוי ומהר"א
 ירושלמי ומיעתם. וספר התשובות הוא ספר
 אהלי תם שבס' תמתי ישרים. וקצת משבח
 כתב מהר"ר בנימן מוטאל בהקדמה ע"ש :

בקרא הדורות שהוא על רבינו שמשון. עיין
 מה שכתבתי בח"ב אות ג"ל (עיין רמ"ז) :
 [קצג] רב שר שלום גאון עיין מ"ש מהר"ז
 זצ"ל עליו עש"ב :
 [קצד] רבינו שרירא גאון האריך ימים ובן
 מאה שנה נתלה
 בידו אחת בגורת מלך ישמעאל. ורבינו הארי
 יל אחד שרמזו נפ' שרס נדס נתלו. שרס רמז לרב שרירא.
 שרס נתלו שנתלס נידו. פני קנים לא נכדו שרס וכן
 בן מאה שנה כלאמר כי סכל רמזו במקרא :
 רבינו שרירא ורב האי בנו גאונים עשו
 חיבוריהם בהלכות ופירושים והתשובות
 בל' ערבי. כמ"ש מעתיק פי' המשנה להרמב"ם
 בהקדמתו לסדר נזיקין שנפל בגורלו להעתיקו
 ושם רבי שלמה בר' יוסף מסקוסטא. וכבר
 כתבתי אני הדל בח"ב (עיין עשרי שבעות בח"ב)
 שראיתי שערי שבעות לרבינו האי גאון והסב

[א] תלמידי רבינו יונה כתב הרב פרי מגדים
 על י"ד בהקדמתו
 ח"ל תלמידי רבינו יונה הם מסתמא הרמב"ן
 הרשב"א כי שניהם למדו אצל רבינו יונה
 ודרשמו אצל אב"כ אצל הרמב"ן עכ"ל.
 ועמו הסליחה, הריא דהיותו מוסכם הוא
 דרבינו יונה היה תלמיד הרמב"ן כמ"ש הרב
 ס' יחסין, כי הוא היה תלמיד מהר"י אבהב
 בספרד ופשיטא דאינהו בקיאי ברבינו יונה
 שהוא ספרדי ולא היו כ"כ רחוקים בזמן והכי
 נקטי האחרונים בדוכתי טובא בספריהם
 דהרמב"ן היה גדול הדור והיה תלמיד מרבינו
 עזרא מבגלי התוס' ורבינו יונה היה תלמידו,
 הרשב"א תלמיד גמור מרבינו יונה חמנין
 דלמד לגני הרמב"ן. ולכן לפעמים הרשב"א
 כותב מורי רבינו יונה ומורנו הרמב"ן וכו' ע"ש :
 ולכל הדברות תלמידי רבינו יונה לא מבעיא
 דאין הרמב"ן מכללם דהוא רבו של
 רבינו יונה ולא תלמידו. והרי בפירוש ברכות
 להרי"ף שהוא מרבינו יונה ריש פרק שלשה
 שאכלו כתוב ומורי הרמב"ן, ואם הוא לשון
 רבינו יונה הראית לדעת שהוא רבו. ואם הוא
 לשון תלמידיו הרי דהרמב"ן לאו מכלל תלמידי
 רבינו יונה, כי פירוש ברכות מיוחס לתלמיד
 רבינו יונה כידוע, וכמו שכתבתי כך נראה
 למורי הרב נר"ו תדיר. אלא דעכ"ז אפשר
 דהו' כותבים איזה לשון מרבינו יונה ככתבו

[יב] אבק סופרים דרושים לו ו'ל אם היד ואם לבינה ועונת רצפים ביניהם :

[יג] אבקת רוכל כתב הרב מהר"ם הלוי נזיר בכ"י שהוא תשובת מרן הקדוש על א"ח י"ד ה"מ. ונרפסו עתה מחדש. ושקיל ושרי עם כמה רבנים מומנו. ובכללם מהר"י מאיטאצק ומהר"י צאייאח ומה' ישראל בן הרא"ם ועוד הרבה רבני' שנוכר לקמן בס"ד : [יד] אגרת אליהו על אגרת הירושלמי להרב מהר"א הכהן בעל שבט מוסר וכו' ונרפס ח"א :

[טו] אגרתא דבראשית מדרש ר"ל על קצת ס' בראשית ובכל ענין דורש תורה נביאים וכתובים עשוי פרקים ויש בו פ"ג פרקים. והוא נרפס בסוף ספר שתי ידות להרב מהר"ם די לונזאנו .

[טז] אגודה חברו מה' אלכסנדר והוא נקרא ט' זושבן כ"ץ כמ"ש בנרפס אות ו' ע"ש (עיין מהר"ך נח"ל) והוא חבור על כל הש"ס ותמצא בו פסקי דינים מהתוספות ומרדכי וחדושי. ולפעמים ימצא המעיין איות גילוי וילמד להכריע מבריו פ' התוספות והמרדכי והרא"ש מלבד איות חדוש. והגם שמור"ם בדרכי משה והגה"ה ושאר אחרונים לקצו ממנו. דבר הפשוט בעיני חכמתם נשאר והניחו יתרום :

זוה סגל למעיין נדונות אלו מי מלאם סגל ספרי נדונות נהרלי ומעט לא סניחו מקום. ואם יעיין בדרכי הראשונים והמתונים סקדמונים ונחדשו הראשונים אשר נחמד עליהם נדפסו מהם נדירות אלו. ודלו על סוכו ימאל די סייב לפלגלי ודיני הסחרונים ונחמם שניכס רב חסוס מהפוס בדרכי הראשונים וכן סן נופי סורס טוכס למרן של ראשונים ונחמם קדושין סוו וסורין ונריא נסורין מאימני קורין :

ועוד זאת יתירם כל מטין ונחלל לנאכז ממקור סמטין ובעיני יריא סניגות ספ"ס והראשונים בסריזיכס ומדוסיס וספסיס וזו ילן נטה בדרכי הסחרונים מאחר כי עמד על סרכן של דברים ונסס אתו נקדו"ס ודכן סניגות. ורמתי נלמח דוד נסנת פיס נסנת סמס נסלגת קבלס סנאגודס נעסס מתלמודי סרליס. ויאל סלספו נדרכי נסס סרליס וקבלס סגודס עכ"ס. ולסנסו נסני מוילי וע"ס נרפס :

ורע ססרס נסנ"ס נסנודס סלל נסס ס' סאגודס כ"ל סחיס דיוסי אשר נסוסי ססרי"ו ססאגודס :

[יז] אגרת אוזב (עיין מ' נדון ספולוסי נח"ל) : [יח] אגור מדרש אגור מרז"ל. כתב הרב מהר"ם די לונזאנו בתתלת ס' שתי ידות שהיה בידו יד הקדש מדרש זה כ"י והיה רוצה להרפסי :

[יט] אגור הרב מחברו הגיה פ' תהלים מדר"ק שנרפס בנאפולי שנת רמ"ו :

[כ] אגן הסהר פ' שיר השירים להרב מהר"א הכהן בעל שבט מוסר ושם פ' טעם לא"ב

[א] ס' אב ואם חיבר רבי יהודה בן קריש ממדינת תאהר"ת והוא ספר היחס ברקדוק. וכ' הראב"ע רצריך לנהוג בו כבוד :

[ב] אבא גריון (עיין מדרס) :

[ג] אבי' אסף חיבר האבי"ה נכד ראב"ן רבינו אליעזר בר יואל הלוי. וכתב סדר הדורות ד' קס"ג ע"א אבי אסף דינים בסדר ש"ע עכ"ל. ואינו כן אלא הוא פסקי הלכות בסדר הרי"ף. וראיתו בקלף כ"י ישן על סדר נזיקין :

[ד] אבי' העזרי חיבר ראבי"ה גם כן. והיה נמצא בכ"י לראשונים ועד אחרן הרב מנחם די לונזאנו והרב תוס' יו"ט הי' נמצא אצלם כמבואר בס' שתי ידות ושונ"ת גאוני בתראי וכמ"ש בנרפס (עיין ר' אליעזר סלוי נח"ל) ובשונ"ת מהר"ם ד' פראג בסופו דף ק"ב בהסכמה התומים רש"ם ור"ת וראב"ן וק"ן רבנים :

[ה] אבכיר מדרש רז"ל והולקט מביא מאמרים ממנו. ובמערכת המ"ם נזכר כל מדרשי רז"ל בס"ד :

[ו] אבן הטועים (עיין סדר סדונות) :

[ז] אבן העזר (עיין מס' עוזר אכיד דקלמינטוס נח"ל) :

[ח] אבן הראשה חיבר רבינו אליעזר בר נתן (ראב"ן) פסקי דינים וראיתים כ"י. ובס' ראב"ן המורפס בס' ק"א שאל מרבינו יצחק בר אשר הלוי והשיבו בכבוד גדול וריב"א הוא נושא ונותן עם רש"י כדרכיבנא בעניותין בנרפס (עיין נדיו ילחק נר אשר נח"ל). וע' מ"ש בהלכות קטנות ח"ב ס' שו"א ושי"ב :

[ט] אבן השוהם כ"י על קבלה להרב הגדול מה' יוסף צאייאח שהיה בזמן מרן. והיה בעה"ק ירושלים תוב"ב שנת ש"ס :

[י] אבני שהם ס' שו"ת נרפס מא' מרביני אשכנז כרנע נראה לי :

[יא] אבק דרכים כ"י דרושים למהר"א קונקי. ומורנו הרב הגדול מהר"י ואבי ו"ל חתנו והרב המובהק מהר"י (יהוסף) קינקי רבו של מו"ה בתי כהונה בן אחיו. והיה מליץ גדול אר"ש טובה ורחבה. ויותר ממה שנוכר מספרו. ראיתי כתביו וספר דברי הימים כ"י מכל הקורא בשתי שליחיות. ומנחת קנאות כ"י עטי"ם כמללות באר"ש נכוחות. והאריך ימים ושנים בעה"ק חברון ת"ו :

[לח] אהלי תם (עין מומת ימים) :

[לט] אודם פטרה חיבר הרב המקובל מה חיים הכהן תלמיד מרת"ו זצ"ל

על הש"ע הלי שבת ערה"ם ודרך רמו :

[מ] אהב משפט (עין סגסג' בח"ה) :

[מא] אוצר ה' (עין טפן סודות) :

[מב] אוצר הכבוד פי' אגדות ברכות וסדר מועד וקצת סדר נשים וחולין ע"ד הסוד חברו מורדום הלוי וראיתו ב"י :

והזכר ספר זה בס' הפרדס ופי' מראות אלהים :

[מג] אוצרות חיים בו כל דרושי א"ק ושאר דרושי התקין והדרוש' מספרים

זא"ו וכך נמצא ספר שרם מכל' הרב מרת"ו עצמו. וזה הכפר נמצא הרבה בכתובת יד ועשו הגהות עליו כמה רבנים ומתחשב עם

הספרים שסידר מרת"ו צמח :

[מד] אור האבוקה חיבר הרב המקובל מרת"ם פאפירש כ"ץ

בהקדמת נפלאות ב"י :

[מה] אור הגנוז כמז"ה (הר"א אוולאי) פירוש על מאמרים עמוקים מחזקת

והס' הגז' נאכד :

[מו] אור הגנוז מהרב פנים מאירות על הלכות יין נסך מפור וב"י ושיטה על כתובות :

[מז] אור זרוע חיבר רבינו יצחק מווינא כפי' בנרדס (ע' ר"י מווינא בח"ה)

וראיתי בד' ש"ס מווינציא כי בגליון נסקי הרא"ש הנרדסים בסוף כל סככת נרדס אור זרוע קצר סביב לפסקי הרא"ש ער דרך שטנש

שלטי הגבורים סביב הרי"ף וחר"ן :

[מח] אור זרוע חיבר הרב המקובל מרת"ם פאפירש כ"ץ הגהות ושקלא וטרא

על ספר דרך עין החיים והוא הס' החשוב בהקדמות האר"י זצ"ל ונקרא עין החיים. וסדרו

הרב מרת"ם הנזכר מספר אוצרות חיים ופי' דרושים ופי' אדם ישר ופי' קהלת יעקב שסידר

מרת"י צמח :

[מט] אור זרוע קצר (ע' אור זרוע לס' מווינא) :

[נ] אור חדש להגאון מ' ליווא מפראגובסטו נר מצוה דיני חובת (ועין מ' ליווא מפראגובסטו) :

[נא] אור חדש חיבור קצר נאה בדיני ברכות מהרב חיים בכמה"ד בנימין כאכנר

אשכנזי ומביאים אותו האחרונים. ונרדס באמ"ד שנת תל"א ושם מזכיר שאר חבריו.

ארחות חיים. פתורא דדחבא. מים חיים. אילנא דהיי. תוצאות חיים. בית תפלה. ושם ארבעה ראשים :

[נב] אור חדש' להרב הרה"ק המופלא מ' אלעזר בן בתו של הרב הגאון בעל פנים

מאירות. ב' חלקים. ח"א על התורה שקלג וטריא

לא"ב גדולה שבמקרא ונרדס מקרוב :

[נא] ס' אנרון חיבר הגאון רב סעדיה ברקוק ושאר ספרים הזכירים הראב"ע בס' מאונים :

[נב] אגרות הרמ"ז נרדסו מחדש מאי דשדרו לי' ושדר כתבי הקדש על עניני

קבלה וקצת דינים. ועיין במערכת מ"ם (עין ר"מ זכות בח"ה) :

[נג] אגרת בקורת להרב יעב"ץ (עין קונטרס) :

[נד] אגרת המוסר מהרב החסיד מ' שלמה אלעמי תוכחות מוסר וסבות תגרוש

דברים נחמדים מווקקים שבעתים. והציאה לאור הרב המקובל מ' משה נגרין כמו שהעיד

הרב מ' חנניה בן יקר ביופי מליצתו. ובפרומה שהוא הוא הרב חנניה שהיה בזמן מרת"ב"ל

כמבואר בסוף תשובות מהריב"ל חלק ג' בשיריו הנחמדים ;

[נה] אגרת שום להרב יעב"ץ הזכירה בעין אבות ריש פי' ראבות :

[נו] אגרת שמואל פי' רות למחר"ש אגדה :

[נז] אדם ישר חיבר הרב המקובל מרת"י צמח והוא שרש ועיקר כל הדרושים מרבינו

האר"י זצ"ל ותקן ועגולים והוא חשוב אצלו יותר משאר ספרים והכל הוא חדוש ותוספות.

כך כתב הרב עצמו בהקדמת ספר קול ברמה פי' האדרא רבה ב"י :

[נח] אדמת קדש (עין מ' מס' מזרחי בח"ה).

[נט] אדרת אליהו (שול"ח) (עין מ' אליפו קובו בח"ה) :

[נז] אדרת אליהו לכמה"ר עכנאל חי ריקי על הש"ס :

[לא] אהבת חסד נרדס באמ"ד מקרוב והוא להרב הכולל מ' אברהם ויטמנד

תלמיד הגאון מרת"א ברורא והוא פי' ותוספות על אבות דר' נתן :

[לב] אהבת יהונתן פי' ההפטרות להגאון מה' יונתן שכ' תלמידו

אשר שמע מפיו :

[לג] אהבת עולם (עין מס' שלמה אלנאוי בח"ה) :

[לד] אהל יעקב שו"ת למח' יעקב ששפורט שהיה מערי המערב ובא לערי אדם

וזה רב בהמבורג ואח"כ באמשטרדם בק"ק ספרדים :

[לה] אהל יעקב פי' מאמרי הש"ס באגדה חברו מ' יעקב כ"ץ שפירא ונרדס

בפפד"א שנת תע"ט :

[לז] אהל מועד מ' פסקי דינים קדמון מזכירו מן הקדוש לעמים בבית יוסף :

(עין רבינו מנחם נחמיה בס' מ' :

[לח] אהלי יעקב תשובות למחריק"ש ונרדס עתה מחדש :

אלכננלוגי ועל סכר ר' שלמה בן גינור מחברי החסידות וז"ל וכן כל מה ששמעתי מחסידות רבות במספר המחברות אללנו בלחץ ספר נספסו עליו יציר וכו' כי מחבריהם היו מזכיריהם לא רבנים וכו' ע"ד ס' קורא סדורות. ולא שמעתי מי מ"ס דרמנים כחכמון וזה על רבני ימחך בן ראובן אלכננלוגי שהיו דרמנים כחכמים כמו שהיה בסקדמתו ל"ס סמנות. ובספר קורא סדורות סניו שבנתו על רבני ימחך בן ראובן אלכננלוגי ועל ר"ס בן גינור. ואני תמים עליו מדא דסרמנים קרא נחיל שמע אסירות רבות המספר ובודאי שהם יותר מ"ד כלשון רבות המספר דקאמר וא"כ למה ספסר קורא סדורות בזכיר שטם אלה דוקא כאלו אין זולתם. וסלא סרמנים כחכס ספן דכריו כי אסירות רבות מספר שמע. ועוד כי על רבני ימחך בן ראובן אלכננלוגי לא היה כחכס משורר לא רב וסול רב וסוכך כחכס סרמנים ב"ס סקלס. אמנם נראה שהיו דרמנים מחברי אסירות כמו שכתבנו ועליוסם כחכס סניו משוררים לא רבנים. אסירות רבני ימחך בן ראובן או שמעס או לא שמעס ע"כ סונתו על משוררים אחרים :

[טו] אחות קטנה כתב בסדר הדורות סוף דף קס"ג וז"ל אחות קטנה מ"ץ הנ"מ מיכאל הכהן ענין גרושין מובא בתשובות הלכות קטנות עכ"ל. ועמו הכליחה כי קונטרס אחות קטנה אשר העלה ואשר הביא מהר"ם חאגי"ו בתשובות הלכות קטנות ד' נ"ח מחבר הקונטרס הנזכר הוא הרב אברהם יצחקי משאלונקי כמבואר שם דף ס"א ע"ג : ומה שהזכיר מהר"ח להרב מיכאל הכהן בעל מורה צדק כזה. היינו ששמע שמהר"ך הנזכר חיבר עונה קטנה על קונטרס אחות קטנה ושקיל וטרי ולא הניעה לידו כמו שמבואר שם באר היטב :

[טז] אילנא דחיי (עיין אור חמד) :
[טז] אילת אהבים (עיין ר' שלמה בן אלקנן נח"א) :
[טז] אלה המצות (עיין עטמי סמנות) :
[צ] אלון בכות (עיין גבול נימון) :
[צא] אליה זוטא —

[בצ] אליה רבא —
[צג] ס' אלים להרב הכולל הפילוסוף מהר"ר ישי"ר מקאנדיא והרב הנזכר היה חכם בכל החכמות ומופלג בכל חכמה מספר תשובות פילוסופא תכונה הגיון רפואה וחכס בתורה בפלפול הש"ס ופוסקים ודרשן מופלא דעתו רחבה והיכר כפרים הרבה בכל החכמות ולא נדפסו רק ס' אלים וס' מצרף לחכמה טבלות חכמה שבר יוסף כח ה' . וכל אלו חוץ מספר אלים הכל הוא בקובץ אחר. ושם במצרף לחכמה וכו' ובס' אלים תלמידיו סוכרים שחציו. והרב לא היה מחשיב שום אחר מחבוריו והיו מושלכים בקצה אצורותיו אלה שני חבורים נשא את שמותם על שפתיו ספר גדול הערך נצרך כחבור הרמב"ם ושם השני אשר ישא את שמו בשמח בת שלמה ונאמר הכל (וע' שמע שלמה) :

ואולם כחם שדגרי נענון סקלס כח"ס נזולות חכמה

וסבר יוסף בסמון החסיד סניו דחם דגדיו וסניק סססנחס מפסריו כלשר חכמה כלגרות סניו ככופן דף מ"ב ע"א וזין סנין רמו ככופו ודי כזה :

[צד] אלימא כ"י להרמ"ק והוא גדול מ"ס הפרי"ם בשרשי הקדמות יותר פנימיות וראיתי מב"י הרב מהר"ו קצור ספר אלימא. ורע שעוד ראיתי באיטליא פירוש התורה להרמ"ק ע"ד הסוד וס' מעמי המצות לו ז"ל ע"ד הסוד והם כתובים בכתב איטלקי : וראיתי נכתבי מהר"ו דסרמיק ערה מאד שהיו מהגרים בו סחילונים נעיסקו אחר חזות לילה כסכסודות כוסר סקדוס ונחלסס ע"י שנות סקדוס ועיין נדפס דף ס"א (עיין ר"ע קודסוכיו כח"א) :

[צה] אלכפא"ה (עיין רבני ארכסס כיו ש"ל סרמנים נח"א) :

[צו] ס האלמדיל (עיין סכמחא רכתי) :
[צז] אלף אלפין יסד הרבס הפילוסוף ירעיה הפניני המכונה בדרשי. גם ראיתי אלף אלפין דפוס ישן ורמזו שם המחבר ושם עירו והשנה שחבורה לה ובסוף כל בית ג' תיבות מפסוק והכל באל"ף. ועד אחרון נדפס אלף אלפין להרמ"ו בסוף ס' אגרות הרמ"ו הנזכר (ועיין ויכוח סכסס וכו') :

[צח] אלף המגין מהרב הגדול מהר"ם גאלנאמי מריה דארעא דירשאל משו"ת וענינים עולות מספר אלף כט"ש הרב מהר"ם חאגיז בספריו. ועיין נדפס מערכת מ' ע"ש באורך באות ס"ש (עיין מ' משס חלניו כח"א) :
[צט] אלפי זוטא להרמ"ע מאננו כ"י עיין במערכת המ"ם בס"ד (עיין סרמ"ע מפסלו כח"א) :

[ק] אם לבינה (עיין מי יעקב בן סני"מ לבי כח"א) :
[קא] אם לבינה —

[קב] אם הילך —
[קג] אם כל חי מאמר — (עיין מ' עזרים מפסלו כח"א) :
[קד] ס' האמונה (עיין סכמחא רכתי) :
[קה] האמונה והבטחון (עיין ארזי סלנוון) :
[קו] ס' האמונות (עיין רבניו סעדים גלון כח"א) :
[קי] אמונת חכמים חיבר הרב הפילוסוף המקובל ותוכן רב ותשבורת ושאר חכמות בקי ומופלג בהן מהר"ר אבי עד שר שלום באוילה אב"ד ור"מ בקק"י מנטוכה. ועשה הגהות על כל ס' סניו הגלון מהר"ר יעבץ בספר מספחת ספרים ע"ש. והרב אבי עד הנזכר היה אומר כל החכמות למדתי במשך עשר שנים אך חכמת התלמוד נער הייתי גם זקנתי וינעתה ולא מצאתי כי אם שמץ מנהו :
[קכ] אמונת שמואל שו"ת להגאון מהר"ש קאיינדנבור הרב המחבר ברכת הובח :
[קט] אמרות מהורות קובץ קמן להרב אברהם

שם שלם . והמחזיקים נחלצו ולא נמח כמקום פי
שנת השמיני :

ואחר זמן רב ראיתי פעם שטר מסודעת כרמית אלמנת
הרמיק וגוף שיקריו על פסגתו שמו בארמון אל . וכתוב
שם שהודית הרבנית שקבלה ר'ן סיקול' מהכחם הנכבד הרמ"פ
והתלית בעד השאר כמה שנתלה בהם כנזון כסיר גדולה לקבל
ק' משניות עם ב' תוספות ותוספות כרמית עם כסף משנס
וזוה יסוד פסוק הרמ"ע מתקין סיקול' שנתחייב בעבור הכסף
כפני הרמיק וסבתומוס באשרה הרב מהר"ם אלשיך וסר
משם כמסיר ישראל די קודיאל והרב יעקב די רב . וזמנו של
השטר תשרי שנת השמ"ד . וזוה תכילת דלא סיימוס קמוס דמסר
שלמה שלימל הנו' וזוה קטע אחר אמת :

ודע כי אין כתבי הרמיק בפירושוס הסודים בשלימות אשר
כולם קראים בשם אור יקר כי אם שם כמודיע וס
כשנים ככתב מסורס וגם . אך כמלמדים לרואי כמס כמו שש
פטר קובלים ככתב אטולק :

וכבר מדע שהרמיק כפסע הוס תלמיד מרן ז"ל רב פ
תסודת בש"ת מרן א"ס . וגם בש"ת אהבת חכמ
למנן הסודס מהדס יס לו תסודת דיני ממונות ומסכים פל
דכיו מרן ז"ל ע"ס ס' אל . וקבלה הוס תלמיד מהרב מר
וקדוס מי שלמס אלקקן ז"ל כמ"ס הרב כספר הסודס כהקדמותו .
ומקורו ראיתי פ' הרב הרמיק ז"ל לזכר שיר השירים ס' אחר
ובו תיקונים יקרות וידיעות בענין שמות המלאכים כפלא ופלא
ואני מסופק אם ס' זה ישנו עם ספרי אור יקר אשר כמודיע
שכתבתי לעיל לפי הסודס כנזכרו . וראיתי בס' חזיונות כ"י
לכינוי הרב מהר"א ז"ל שלמס עם כמ"ס ז"ל וכתבתי וידבר בו
הרמיק ז"ל שקבלה רבו סארי' ז"ל אמויות ופסמות . וסם כנפוס
כוא לומר חכמת הקבלס על דרך רבו סארי' ז"ל :

[נה] אור יקרות מרב אשכנזי על סדר
הפרשיות פלפול ופשטים
עם לית חן . והרב סדר הדורות דף ק"ט ע"ג
שרא רגא באור יקרות :

[נס] אור יקרות להרב החסיד מ' מאיר
יצחקי אב"ד ור"מ דקושטא
על הש"ס הרמב"ם וכו' :

[ס] אור הישר (שיין אור נדיקס) :
[סא] אור ישראל ס' קמן מריני ברכות הוכיח
הרב ש"ד רס' נקודות הכסף סס"י
ק"ה וחיברו מ' ישראל נאנו והיה רבו של הרב
חיים באכנר המחבר ספר אור חדש וכתב רס'
אור ישראל הנוכר כלול בתוך ספרו :

[סב] אור הלבנה הוא ממו"ה ככתב די
הנהות על הזהר ע"ד הנהות
מהרש"ל על התלמוד :

[סג] אור לו בציון להרב יצחק ועקל עשרות
אב"ד בכמה קהלות באשכנז . שקלא
ומריא על סדר ציון ההלכות שבגר מצוה :
[סד] אור לישרים י"ד דרושים למהר"ר זרח
איירליץ ז"ל מפרגא נרפס
שם שנת תקמ"ה :

[סה] אור נעלם שו"ת להרב יצחק ועקל הנו' :
[סו] אור נערב להרב הקדוש מהר"ם
קורדובי"ו :

[סז] אור נר להרב המקובל מהר"ם פאפירש
כ"ץ בגלגולים מסורר בקצור כ"י :
[סה] אור עולם כל מימרות רז"ל באגדת
ומעלות

ומריא ופלפלא חריפא כסוגיות הש"ס השייכות
לכל פרשה ונרפס עם כתנות אור להגאון קנו .
וח"ב שיטה בחריפות ובקיאיות על מס' פסחים
(ועיין כהנוס אור פנים מאורות) :

[נג] אור החיים חברו הרב החסיד מ' יוסף
יעבץ זצ"ל צדיק הראשון
מהסידס האחרונים והוא היה מהמגורשים
מספר שנת רנ"ב וחבור הנו' נגד המתפלספים
מבני עמנו וכו' והעיקר ללמוד ולקיים וכו' .
ונרפס מקדס שנת שנו' ועתה נתחדש ברפוס
אמ"ד מקרוב . והרב הנו' חבר כמה חיבורים :
[ני] אור החיים פ' התורה להרב המופלא

חסידא קדישא מ' חיים ו'
עמר ונרפס בוויניציא סביב לחומש עם תרגום
ורש"י . ושמענו כי עתה בפוליוא הם מחשיבים
אותו הרבה ונרפס עוד שני פעמים ונתעורר זה
ע"י שהרב החסיד קרוש כהר"ר בעל שם טוב
הגיד גדולת נשמת מהר"ה הנוכר :

[ניה] אור החמה כתוב בסדר הדורות דף
קס"ג ע"ג אור החמה ר"מ גלאנטי
פ' על הזהר כ"י הובא קול בוכים עכ"ל :

ואני כן כי ספר קול בוכים הוא מסרס החסיד מ' אהרנס
גלאנטי והוא תלמיד הרמ"ק וכן כתב הרב עמנו דף קע"ז ע"א
כי ס' קול בוכים למסרס גלאנטי . והרב הנו' פורס סודו וקרא
ס' ירח יקר כי פירוש רבו כזכר קראו רבו אור יקר ולכן
קרא פירוש לזכר ירח יקר ע"ד שאלמו פני משה כפני חמס .
וס' אור החמס הוא פירוש לזכר ממר זקנו הרב מהר"א אזולאי
כמס כנודס אות נכס (עיין מ' אהרנס אזולאי כח"א) ועיין
כמערכת ויזין (ע' זכרי חמס) :

[ט] אור ה' הרב חסדאי קרשקש . מזהיר
על למוד הנמרא ושרשי המצות :
[נו] אור יקר חיבר רבינו מהר"מ קורדובי"ר
פ' ארוך על זהר ורעיא מהימנא
ואדרות וספרא רצניעותא וס' יצירה והתקונון .
וראיתי כל הדרושים הללו בביבליאטיק"א של
דוכוס מודינ"א והם ששה עשר קובצים רובם
גדולים וארוכים :

ונתבס שם כחלל א' מהס כלשון סוס : אהי הוס ילדתיחו אהי
כעיר משה כר יעקב קורדובי"ר כחדש אדר ראשון משנת השכ"ג
ליצירה סה לפת חובי"ר . ובכסף פירוש סוסר כתוב כלשון סוס :
כלל הספר סוס הוס ה' ו' לחדש טבת שנת שמי' ליצירה
אהי כעיר דוד ו' ועקב כחתי אורו הסכס כהסל כהסיר
עמנואל מפלגו נר"ו ס' יזכרו להנח ולדקדק בו לו ולזרעו
ולקיים בו לימיו וגו' ע"כ . וידוע דהרמ"ע קרו לוס הרב
עמנואל לפי שנתחם כלשון גוס קרוין לו מנואל . וככתב מהר"ר
שלמה שלימל ככתבו כמובא כס' מתקן לחכמה להרב יס"ר
תקנדיא דף מ"ב ע"א וז"ל כהסס כמסר"ר עמנואל הויל אלף
זכוכים אדומים מכוס לאלמנת מהר"ם קורדובי"ר בעד שסחילוס
לסחקוק ספר אור יקר כחסידי ריב ע"ה י' סוסר מלכד כולות
כסוקרי' וכו"ר . וסס לפת הווד לי שגלכד סאלף שגלח להאלמנת
כרננות שלח כ' זכוכים אדומים למסרס"ר קלרו ועשנים למסרס
שלמה ועכרה למסרס אלשך לחטן ימליו בעדו עכ"ל :

הראית לדעת שאלו הקובלים שיש לדוכוס מודינא כן סן אשר
כעמחן הרמ"ע י"ב שנים אחר פטירת מהרמ"ק
דהוא ז"ל נתקבס כזוכים של מעלה שנת סס' . ונראה דכשגלח
כעמח"ס הנו' סוס כסוף ימי מרן מסר"ר קלרו ססוא עלס דכשגלח

ומעלות המדות הבתחילות 'לעולם'. הובא בכוף ספר הקדוש ראשית חכמה :

[סג] אור פני מלך להרב מהר"ם פאפירש כ"ץ קצור כונות התפלה בהאר"י זצ"ל וראיתו כ"י :

[ע] אור צדיקים להרב מהר"ם הנזכר קצור הנהגת האדם ע"פ הזהר והאר"י וס' המוסר ונדרס. אך שינו את מעטו שהסיפו עליו וקראוהו בשם אור הישר :

[עא] אור צח להרב הנזכר בסדר ההשתלשלות כ"י :

[עב] אור קדמון כתב סדר הדורות דף קס"ג ע"ד אור קדמון הג"מ דוד ו' ומרא ע"ש. ואינו כן 'הוא ס' קטן נדרס בוויניצא מקצת ענינים ובו כתר מלכות אשר יסד הרב"ז על דרך הכוה ואלו המחבר הרב"ז כנראה ממרוצת דבריו :

[עג] אור רב פי' על הזהר באורך כ"י מהרב מהר"ם פאפירש כ"ץ. וכבר בנדרס זכרתי קצת מזה במערכת מ"ם אות ע"ב (ע' סכ"מ פאפירש נח"א) ושם נאמר ששמעתי שחיבר מ"ל לספרים. אך הספרים הנזכרי' ראיתם בכ"י ועוד ראיתי לו ז"ל דרושים על התורה בדרך פשט מהקים מ"בש ופי' מאמרי מדרש רבה ומאמרי עין יעקב על דרך האמת בכ"י :

[עד] אור השכל פי' מדרש רבה ספר בראשית ד' וויניצא והמדרש רבה באמצע ועל ימינו פירוש רש"י ומצר אחר פי' הרב מ' אברהם ו' אשר תלמיד מרן ב"י כמבואר בתשובות מרן א"ה שיש פסק א' להרב הנזכר תלמידו. ועיין במערכת שו"ן (עין רש"י ד"ס נס פירש"י כו' נח"א) :

[עה] אור תורה להרב המקובל אביר הרועים מהר"מ די לונאנו והוא הגהת ס"ת ונדרס בספרו שתי ידות. ונדרס [גם] בפ"ע ועד אחרך נדרס עם הגהות מכתב מאליו. אבל השמיטו הר"ה מגוף הפירוש אור תורה עצמו :

[עו] אור האורה ראיתי מ' האורה כ"י ומיוחס לרש"י והוא פסקי דינים ובו קבל' כימנים ויש בסופו איזה ענינים הוראי אינם מרש"י. ויש כמה הלכות מא"ח ואיכור היתר דינים בלשון צח ונקי. ובס' תמים דעים מיייתי כמה דינים מספר האורה והנה הנם בספר הנזכר כהחיות. ובחי' הרישב"א למציא ד' אמ"ד פ' אלו מציאות כתוב ור"ש הירץ בש' האורה :

[עז] מ' האורה פי' קצת שקורין לס' שערי אורה מממנהר"י גיקטיליא מ' האורה כהם :

[עח] אורה ושמחה פי' אחרת להרב מהר"א הכהן בעל שבת מוסר :

[עט] אורח מישור (ע' מי יוחנן מקדמנין נח"א) :

[פ] אוריין תליתאי חי' שבועות למהר"י ו' מיגאש וחידושי קדושין להרמ"ן וחי' ע"ז להרישב"א ויש בו חידושים מהרב נאמן שמואל ומהרב יוסף שמואל מויליאנו זכר כולם להי עז :

[פא] אורים גדולים (ע' מהרש"ע עגלות נח"א) :

[פב] אורים ותומים להנאון מה' יונתן על ש"ע ח"מ ב' קובצים עד סוף ס' קנ"ב :

[פג] אותיות אליעזר כ"י ממרנו הרב מהר"א נחום ז"ל והוא קשיות ותמיהות בש"ס ובהרמב"ם ובטרידן בדרך קצרה מאד. והיה בידי זמן מועט כרביע שעה :

[פד] אותיות רבי עקיבא (ע' מדרס) :

[פה] אזהרות קורין רוב ישראל בחג השבועות זמן מתן תורתנו :

ואולם לא שוו בשעוריהם כי יש כמה ספרים דתקין רכנן קמאי. כי כמה רבינו אליהו סוקן גיבור של רבינו של גלון חוקן אזהרות הזכירות מוספות וזמא דף מי ע"א וסחיקו כהם בני אשכנז וזיסלאלד. ורבינו יצחק נר לאוון אלכננלוגי כהם בני הירץ יסד אזהרות אלוס מקוס בינס וז' ודכ"ן כהם גלילוגי כמעבר פטמי וזיטון' ורבינו שלמה בן גבירול כהם בומן רבינו יוסף סלוי ו' מנגלס תלמיד כריף כמ"ס סרד"ז כשכונות חדשות דפי' פירדא סימן תל"ב רלס וסחקון אזהרות שמור לבי מענה וכו'. ואלו האזהרות אומרים אזהרה בני ספרד וגלילוגי טורקיא"ס וארץ מלרים וארץ סבני. וסכר יצחק קמחי בר מרדכי הממונה מאישיטרי פטיט דינאומס אשר הים מרדכי פרטינול' בומן סרסכיא וכתב סכר מהריביל כח"א ס' יח דף ו' י"ד מדפוס אמיד סרלס בקוקן סכונות כ"י סרסכיא מכדו ומנאלו כשכונות סכסבי לו. חיבר אזהרות ורגילי כסו ד' קסלו בקס לרפת בקוטשאר' די אטניוין ונדפסו כמחזור שלהם. וראיתי לספרים בן סרסכ"ן כשכונותיו ס' קמחי כהנה דרמכין חיבר אזהרות. ורש"י ס' משט"י כתב באזהרות שיסד רבינו סעדיה ע"ס :

והנה סכר כמסרר משה מושיט מדור שלפניו חיבר ס' יסיר משה פי' לאזהרות רבינו יצחק נר לאוון סג' וכבר נדרס ג' פעמים. וסכר"ן חיבר מ' זכר סרקיט פי' לאזהרות רבי שלמה ו' גבירול ונדרס בקוטשנינאל ואינו כמלא. וסכר יעקב סלגיו חיבר סכר פסול תכלת פי' האזהרות מר"ס ו' גבירול וסול קלור פי' סרסכין כהסכפות נדך :

והרמב"ם בסקדמח פי' סמלות כהם ששעם האזהרות כמות הסכספר סמחונות בלרין ססדר ומחבריהם השלימוסו מערכות סמאלר ויוסי ססדור בלך נמכשו סלך בעל הלכות גדולות ולא נדך במנין סמלות ע"ס בארש"י. גם סכר אכרסס ו' עורא כס' יסוד מורא ריב לו עם מחברי האזהרות וסלחין גוס. ורלחיו כלום ס' שסרסכ"ן סוסק"ל האזהרות מהר"ס ו' גבירול סמלות כהם לביון סמנין שיעלס דרסס סרמנ"ס. וכעת אין דידינו סכר זכר סרקיט וס' פסול תכלת למען דעת ביטולן של דברים :

ודע דאזהרות רבינו יצחק קמח כהכר כמדותה ססס כדעם סרמנ"ס ולא כעלס הלכות גדולות. וביטוי נעזרי ראיתי אזהרות שיסד סכר מ' יוסעע כנכנכתי סכר סמחנר סדס יוסעע פי' סדר סרמנ"מ וסס ככ"י וסכרני סירוס עליסס וקלר לו משמח סמלות. ומר לחיו סכר כסנ"ל כס' דינל דחוי סקל וסרי טוכל על ססר משמח סמלות סג' ורסות אזהרות סר"ס ו' גבירול סמחיל אמון יוס זס יסדור סכר דוד בן אלעזר בן בקודס כלסר תרלס גרלסו סחוריוס :

כתב כס' קורא דורות דף י"ב ע"א וז' וסס עז סרמנ"ס ססקדמח מנין סמלות על סכר ר' יצחק נר לאוון אלכננלוגי

מ"ש בס' שרש ישי פי' רות ובמקומו אחרי':
[נח] בית יוסף למרן ו"ל. ראיתי בית יוסף
א"ה שנדפס שנת ש"י:

והסם כוז נאמר לו ע"י כמנצי הכוז אחר תקרה חנוך נח יוסף
או ש"ע ע"ס בס' המנצי:

ורע שקבלתי מהלם גדול בתחבם ויראם שקיבל מרד גדול
שקיבל מוקנים שנתגלה דבור מרן ז"ל שבו ס"מיק וסארי
וכל קדושים עמכם סיעתא דשמיא ישראל לפי דבור כיון ליומים
לפסד זה סוקר כל כיוני' ויגלה שרס הס' לאסוקי שמעתתא אלינא
דסילכתא. וזאתו דבור כיון נמלאים שלש רבנים ראוים לוס
והס כרס מהר"ר יוסף טאוטאן וסרד מרן וסרד מהר"ל וכל אחד
מס' כוס ראו למלאה זו. וסכסכו מן השמים יתנן דם ע"י
מרן סקדוש מנצי עותנמו סיהסם וסלסר נראם סמסכו
קדושי' כהוס'ס אל סעיף. וכמ"ס כה"א (עיין מ' יוסף קארל)
מס' כרס מהר"א אלפנדארי קבוסט'ס עינוג' דף כ"ט שכס
דאין דרך מרן לפסד כגנומ מ' שפוסק דלל כוונת'ס וסמכנו סיהס
משנ' סכודים. וסלסר סוים מרנו כה"א כיומן י"ז על ספוסם
כר"א מוודין ז"ל סוכרס משוס מעס'ס כסוס ססאי כרס סכס"ס
סר"א כיומן קסיו וסכ" קס"ז כסר דססר"ל יוסף עמד לו מנצי.
ולכו אונר לו סכוד רכינו יוסף סק"ל כרס סכסר"א
אלפנדארי. ואני כעני כסכתי סס דאין לוך לדכרס סכלס
סכרי ספוסר כאורך כסכוסות מרן כדני מוס סלס"ס סס קסל
כרסס ספוסוס לדכר ממרן על כרס סמניט' וסכוסוס נדוני
כדור ע"ס:

ואחר זמן רב ראיתי סכרס סכר"א אלפנדארי סנ' לא כיון כח
כסכוסות מרן כס"ס קבוסט'ס סנ' דף ק"ד פ"ס אססו
לסכ' רחש לבו וסכס' כסכר. ואין לקססות מסכר סל"ס
מל"ו:

ורע שקבלתי מוקני סוכס ויראם שססמו מס' קדוש כרס כנרל
עיר וקדוס מהר"א אנואלטפוי סקלס כידו סלל כל
מרן כסכס סלסס ללסס אחר' סכסס עמודי כית וסדאל כס"ף
וסכס"ס וסכ"ס וכו' סכסכמו קרוב למלחיס רכניס כדורו וק'
כוס מרנלל כסוסים דכרס כנ' כי כל סוסס' כסכס מרן סנ'
כוס עוסס מלסתי רכניס:

ועוד שמעתי שכאס ינל לאר' כי כיתיוסכ אחר כרס סכסכ"ל
ס"ס זס ממשט סכקאוס ונור על סמיודיו סלל וסלמו
כו. וסס כיון למודיס לפיו ס' סטוריס וסל כוס אומר מקור
נפסח לכל דין מהס'ס וסלל סוסים לא אירע ענוג'ס סכסר סכסכ"ל
סוס מקור דין כרוב כקאוסו. ואחר כסורס כסוכרס יוס אחר
למדו דין אחר וסכר לא מלל ידיו וסגליו ככית סכסרס וסנלס
ממנו סכקאוס וסרס כספוס אחר סוסס סססס וסל מלל. או אחר
כרס סכסכ"ל נרלס סמן ססססס רוס'ס ס"ס כית יוסף וסססס
כסולס לכו חוו. וססססס מללל א"ס מקוס כיון כס"ס וסססר
לסס כסורס. כי רלס כי כסונוס סכס' כיתס ידועס אלל
וועלסס וסססרס ממנו חן כדעסו כסמס וכו' למרן ז"ל:

בית יוסף עתה נדפס מחדש בדיהנפדות ויש
הגהות למטה הדרשות ובכלל ויגש יהודה
ובא"ה יש פרישה ודרישה ובח"מ הוספת שחיבר
הסמ"ע מלבר ד"מ וברק הבית:

[ס] **בית יעקב** שו"ת להרב מה' יעקב והיה
בזמן הרב ש"ד:

[סא] **בית יצחק** חבור כ"י על קצת ש"ע א"ח
להרב הסידר מה' ינו"ר הרב
המחבר שיח יצחק:

[סב] **בית ישראל** חבורי דרישה ופרישה על
הטורים נקרא בית ישראל:

[סג] **בית ישראל** דרשות למהר"ר ישראל
בגבשגת קרוב א' להרב כנסת

הגדולה והרב פני משה ונדפסו בקושטנדינא:

[סד] **בית הלוי** חבתי הרב מה' ישעי' סג"ל
הרדוק:

ספר שירה ונדפס בוויניציא:

[מה] **בית הבחירה** לרבינו מנחם בר שלמה
לבית מאיר וקורין לו הרב

המאירי. כבר כתבתי בה"ב (עיין ר"מ סמארי
כח"א) מהות החבור שהם פסקיו כסדר הש"ס
ל"ג מסכתות עש"ב. ומלבד פסקי מגילה אשר
זה שנים יצאו לאור עתה מקרוב זרחה השמש
למאיר ובא ונדפסו פסקי שבת. נדרים. סוטה.
נויר. סנ"סן ליא"ר. ושמעתי כי גם פסקי
יבמות להרב המאירי ז"ל נדפסו בשלוניקי
מקרוב אמנם עד האידנא לא נראו בעליל.
ומקרוב בא לידינו פסקי הרב למסכת יבמות
ונדפס בשלוניקי יע"א:

[מן] **בית דוד** פירוש המשניות למהר"ר דוד
קורנאלי נדפס באמסטרדם.
וראיתי לו ז"ל הגהות והירדושי דינים על ד'
הלקי ש"ע כ"י:

[מן] **בית דוד** על השורים להרב הגדול מה'
יוסף דוד אב"ד ור"מ דשלוניקי
תשו' ובאורים וחי' דינים:

[מח] **בית דין** (עיין כחי כסוס):

[מס] **בית דין יפה** חבור הרב מהר"ש יפה
מתשובותיו ולא נדפס:

[נ] **בית דינו של** שלמה שו"ת סכוררות על
ד' טורים להרב הגדול מר
קשישא שושילתא רבי נשיאה מה' שלמה
לאניידו זל"ה ראש על אר"ץ תנצב"ה:

[נא] **בית הלל** (עיין מ' סלל אסכנו כה"א):

[נב] **בית ועד** (עיין כחי כסוס):

[נג] **בית חדש** זאת לפניס נדפסו שו"ת להרב
בית חדש כידוע. ושוב נדפסו
שו"ת נאוני כתרתי ויש בהם כמה תשובות
להגאון בעל בית חדש. ומחדש נדפסו תשו' בית
חדש חדשות בפולין בעיר קארעץ בשנת תקט"ה
ויש בקובץ זה כמה וכמה תשו' מאנוני וסנו
ומכניו וסחננו וכרס לברכה:

[נד] **בית חדש** על הטורים (עיין מ' יואל א"י
נקק קקלס כה"א):

[נה] **בית יד** חבור מהרב המאירי בדיני נטילת
ידים ראיתו כ"י:

[נו] **בית יהודה** שיטות סהגאון מה' יהודה בן
ניסן אבד"ק קאליש:

[ני] **בית יהודה** שו"ת בסדר ד' טורים להרב
מהר"י עייאש אב"ד ור"מ בק"ק
אלנאיר תלמיד הרב מהר"ש צרור הרב
המחבר פרי צדיק וה' שקדן גדול בתורה
כנראה מרוב ספריו שנדפסו ואשר יש לו בכ"י.
ובסוף ימיו זכה לכבוד להיות ק"ק ירושלים ת"ו והיתה
מנוחתו כבוד וזל"ה:

[נז] **בית ה'** חיבור גדול חיבר הרב המקובל
מהר"ש בן אלקבץ כחכמת האמת

[קלם] ארח לצדיק שו"ת לבמהר"ר אברהם
הדריגין אחד מרבני
ליורנו בדור שלפנינו :

ארחות חיים (עיין רעיו אסון סהן מלוניל נח"א ועיין
אור חדש) :

[קמ] ארחות חיים של מוסר כ' הרב במהר"ם
די לונאנו בשתי יחזת

באצבע דרך חיים דף קכ"ב שהיברו רבי
אליעזר הגדול שמוזכרין הפוסקים שהיה גדול
אחד שמו אליעזר והיו קורין לו רבי אליעזר
הגדול וההקדמה שבראשו ממעשה רבי
אליעזר בן הורקנוס נכתבה שם מהמעתיק
ואינה מהספר :

[קמא] ארעא דרבנן (עיין מי ישאל יעקב אלנא
נח"א) :

[קמב] ארץ החיים פירוש תהלים להרב
החסיד בן נכד הסמ"ע

מהר"ח כ"ץ ולעזי וקנתו בא לעה"ק חברון
ה"ו והיתה מנוחתו הנצב"ה . ואני ראיתי לו
ז"ל שהי"ל כמעט על כל ד' ועשרים והיה
מתנהג בחסידות קדוש יאמר לו :

[קמג] ארץ ישראל כס' — (עיין מ' יסודס מנחם
נח"א) :

[קמד] איש דת (עיין מו"ל מנחם) :

[קמה] אשר הנחלים דרושים לבמהר"ר יוסף
נחמולי והיה תלמיד

מהרב המופלא במהר"ח אבואלעפיא בכ"ר דוד
ז"ל וחתנו של הרב באר יצחק והוא הי' רב
בעיר לארסו יע"א :

[קמז] אשרות הפסגה להרב הנז"ל והוא
שו"ת וקצת חי' מצינא :

[קמז] ס' האשכול (עיין סה"כ"ד סני נח"א) :

[קמח] אשל אברהם (עיין משנלות וזכ פרי מנדוס
ועיין מ' אברהם כדורא מ' אברהם סיני
מ' אברהם מונסון נח"א) :

חיברו הראב"ד וישנו בידינו כ"י וגם הרא"ם
בתשובה ח"ב סימן כ"ד מייתי ליה :

[קכו] אכיפת הכהן (עיין סג"מ סטנל אנדיק קראקא
נח"א) :

[קכז] אסיפת הכללים (עיין מ' חיים ואיר נכד נח"א
ועיין כללי סה"ס) :

[קכט] אספה (עיין מדרש) :

[קל] אכפלקריא המאירה פירוש פשוט על

הוזהר מהגאון מ' צבי הרב
המחבר גאון צבי . עיין במערכת צד"י :

(עיין מ' נבי סג"ל סדוויץ נח"א) :

[קלא] אפי רברבי על י"ד דרך שירים וחדושים
נרפס שנת שנ"א ומוזכרו

הרב ש"ך י"ד :

[קלב] אפריון שלמה להרב הכפורס מהר"ש
אלגאזי וכללו בתוך ס' רצוף

אהבה :

[קלג] ארבע שיטות עיין מ' יוסטש שפירא נח"א :

[קלד] ארבעה חרשים ארבעה חלקי דרושים
לרב אשכנזי נרפסו ב' חלקים .

כסא דוד קנאת אפרים דרושים על עניני דוד
המלך ע"ה ומלכי בית דוד ומלכי ישראל ושני

חלקים רוח חן רב ברכות לא נרפסו :

[קלה] ארוחת תמיד דרושים להרב מהר"ש
יצחק ז"ל בעל נאמן שמואל :

[קלי] ארון העדות (עיין מ' ינחם אבוס נח"א) :

[קלז] ארזי הלבנון ס' נרפס בוינציא שנת
שס"א ובו ז' חבורים . מדרש כונן

ספר האמונה והבטחון להרמב"ן סוד הנקוד
למהר"י ו' גיקטיליא סוד החשמל מכנו מעין

חכמה פרקי היכולות לרבי ישמעאל כהן גדול
כללי מדרש רבה למהר"ר אברהם עקרא :

[קלח] ארח לחיים (עי' עוללות אפרים) :

ב

[א] באור התורה להרמב"ם מובא בכנסת
הגדולה . כן כתב סדר הדורות

דף נ"ד ע"ג וד' קס"ד ע"ד . ועמו הסליחה כי
בכנה"ג הוא מ"ס וצ"ל באור הרמב"ן עה"ת וזה

פשוט . והרמב"ם לא מצינו מי שכתב שחיבר
באור ופירוש התורה :

[ב] באור הרמב"ן עה"ת עשה פירוש לפירוש
מהר"א אבוהב . ועל הסוד

שבו חיבר רבינו יצחק דמן עבו תלמיד חבר של
הרמב"ן ספר מאירת עינים לפרש סודותיו והוא

ס' גדול כ"י . גם הרב מגדל עז והוא הרב שם
טוב בן גאון תלמיד הרשב"א חיבר ס' כתר

שם

[א] באור להלכות פסח ולכל תוספי רא"ם
(עיין מ' יוסט כנון נח"א) :

[ב] באור למור א"ח וי"ד (עיין מ' יעקב ו' חני
מ' ינחם אבוס נח"א) :

[ג] באור ספר יצירה להראב"ד (עיין קבלה) :

[ד] באור על חלק סמ"ג לאוין (עי' מהר"י
קדמטין נח"א) :

[ה] באור על פירוש"י על התורה (עיין מהר"ס
אלשקר נח"א) :

[ו] באור על הרמב"ם (עיין מ' יעקב כי רב נח"א) :

[ז] באור על התורה עד"ה (עי' רעיו מנחם
מריקאנטי נח"א) :

[כג] באר לחי בסוף ישרש יעקב קצור דרושי הרב מהר"י ז"ל אביל. ואח"כ נדפסו באורך והוא ספר חיים וחסד. ועיין במערכת הי"ת (עיין מנחם אלחסי). [כד] באר מים חיים מובא בספרו צידה לדרך. כ"כ סדר הדרות דף קס"ג ע"ד. ולא זכר דבסוף ספר באר שבע איתיה לקונטרס באר מים חיים ע"ש: [כה] באר מים חיים למהר"ר יצחק הלוי אב"ד ור"מ עובא"י שלוניקי יע"א שיטות ודרושים:

[כז] באר מים חיים (עיין מהר"ר אהרנס פקדוני בחי'א): [כח] בארות המים הוא שו"ת ובאור קצת הלכות הרמב"ם להרב מהר"י ז"ל שנגני' הנובר:

[כט] בגדי אהרן דרושים להרב מה' אהרן תאומים אב"ד ור"מ מק"ק קראקא וכו' ונדפסו בפד"מ: [ל] בגדי ישע להגאון החסיד בעל של"ה חבור נחמד על המדרכי ולא נדפס כ"א על סדר מועד. ועל מדרבי מברכות נדפס בסוף עמק ברכה ד' אמשטרם:

[לא] בגדי כהונה להרב הגדול מה' אהרן הכהן פרחיא הרב המחבר שו"ת פרח מטה אהרן. והם דרושים אשר דרש הרב הנובר בעיר תהלה שלוניקי יע"א: [לב] בדרך הבית שחיבר הרא"ה השנות על תורת הבית להרשב"א לא

ראהו מרן. כ"כ הרב בנה"ג י"ד סוף ס' קל"ה. וכוונתו שלא הי' בידו בבי' כמו שהיו לו כל ספרי הראשונים בכתיבה. כי הודפס עלה בכב"ש מבכש הדפוס יותר משלשים שנה אחר פטירת מרן והוא פשוט. ועיין מה שכתבנו בעניינתו בספרי הקטן ברכי יוסף א"ה סימן קנ"ח אות ג' בס"ד. ועיין כ"ש לקמן מערכת שי"ן (עיין רשב"א בח"א):

[לז] בדרך הבית היבר מרן הנהגות והשטמות מספרו הקדוש בית יוסף ומבואר בהקדמה לבנו שנאכרו כמה קונטרסים. ואלו זכינו שיצא לאור בשלימות אפשר דהוי מיושבים כמה השנות שהשינו על מרן:

ורע דומינן דמשכחת סהנכות נכחנות שלא נמקומו ופלי דכחב לסימן זס שייך לסימן אחר כי סא דכחב נחית ח"צ ס' רכיו. וכבר ראינו אחד קדוש כסיו על ספר כנס' ספסות דברים על פנים חדשות בהקדמתו טלא כוס מחפש שרשן של דברים וכתב עליו הרב הנו' כי גם הוא סתמק דברי דקן סכיו סימן רכ"ו ולא ראה הדברים בשרשן וכן כסיו הרב מהר"ר חאזיו כמ"ס הרב בנו כספר שמנת חכמים סימן ס"ג: אמנם כבר הרב עלמו בשו"ת ס' רכ"ו סוף ס' ראה וסעיר ע"ז שכתב טלא במקומו וכ"כ ספר כנס' י"ד ס' ק"ו הנכתב כי אות מ"ז:

בדק הבית חיבור מרן אחר שחיבר כסף משנה. בית דוד י"ד דף קיד יום ע"ב. וגם דברי ספר שו"ת

שם טוב לבאר סודות הרמב"ן והוא בב"י. אמנם הרב מהר"ם פאפירש פירש סודות הרמב"ן עפ"י הקדמות הרב האר"י ז"ל. ובס' נמוקי שמואל מיישב מה שחקשה הרא"ם על הרמב"ן כמ"ש בח"א (עיין הרמב"ן בח"א). והרמב"ן בבאורו זמנין דמייתי דברי ראב"ע ומשיגם. ורבינו בחיי שהוא תלמיד הרשב"א נושא אלומות רבינו הרמב"ן וגם בחר בדרך סוד פשוט. ועל ס' רבינו בחיי יש פי' לסודותיו והוא ס' נפתולי אלהים ונדפס איזה פעמים:

[נ] באורי סמי"ג (ע' רבינו חייק שטיין בח"א): [יא] באורי רש"י (עיין מ' נתן שטרא בח"א):

[יב] באורים על ד' טורים (עיין מה שמואל גארמזון בח"א):

[יג] באורים על רש"י עה"ת (פיין מה' ישראל סמכות מה' איסלן בח"א):

[יד] באר אברהם פי' המשניות עם מי כאר דפוס ישן. ונדפסו עם ת"מ ולחם משנה באמשטרם אך השמישו הרבה מהם' הנו' ובפרט מת"ש כאשר יראה הרוואה:

[טו] באר הנולה (עיין כללי הסודות):

[טז] באר היטב (עיין מה' ישעיהו ס'ו בח"א):

[יז] באר היטב חיבר מה' יהודה טיקטין על שלחן ערוך אורח חיים יורה דעה אבן העזר קצור פי' הרין וחרושי דינים שחרשו האחרונים הן בחבורי הטורים הן בשו"ת והוא יפה אף נעים ועל ח"מ חיבר מעין דוגמא מה' משה פראנקפורט:

ואלו ה' ס' הסדרים. אצל הדפוסים בלר היטב ביד וחי' ויחר בלוקר ביד קטן ט"ז וס"ך וכת"מ קצור סמ"ך וס"ך אצל אין כס' טוב הדוס מוולתם מסאחרונים ומשול"ם וכתבו לתקן וכו' כס"ח לקט סקמא ופינס חדשות מן סלד ולינו סקון. ולכן יצור לו האדם סג' ממסכיר וסודס טיקטין וסד' ממסכ"ר מסה סוף' וטוב לו. גם כס"ש אית' ויד' יס' כס' שדפסו בלר היטב ממסכיר וסודס סוף' עם אצל אברהם מאחרוני אחרונים ונאמר כס' כי טוב. רק כנאכל אברהם לפעמים סמורס מקום אינו מכוון וכוונא. גם כנאל היטב י"ד הוסיפו כסוף טוב לכת ממסכ"ר מסה הנו' על כלכות שמחות וכל אחד לבדו. ומקדוב כנאל היטב חדש עיינו טוב לכת עם בלר היטב כנאל מחתא:

[יח] באר יעקב חידושים על קצת ד' טורים וכללי סוגיות הש"ס מהרב מהר"י ברלון אחד מרבני פירודא תלמיד הגאון בעל שב יעקב. ונדפס זכרון יעקב להרב ז"ל חידושים על סדר הפרשיות והי"ל שיטת בש"ס הרבה:

[יט] באר יצחק מה' יצחק ז"ל שנגני' א' מרבני שאלוניקי והי' מנוחתו בעה"ק ירושלים ת"ו והוא דרושים על סדר הפרשיות: [כ] באר יצחק באור על הפטורות מימינו פירש"י ורד"ק ומשמאלו באור הרב המחבר בשו"ת טעם ורעות:

[כא] באר לחי דרושי הספר להרב מהר"י ז"ל שנגני' הנובר:

באמתחתו אלף פעמים כתבור ס'י. נגלה ונסתר. ומרוב
לגיעותו והסידור לא היה מלא כ"ל לכך זרע בך ס'י אכילו
כנסו עשירי. וכמו רמז נסדמתו דף ד' מהספרים פ"ב ד"ס
ואם ישאל כשאל ע"ס. ובסוף סקדמתו כתוב סכום ממשלת
סגלון מסכר משה סייגלין רבו ודודו של סגלון רמ"ל:

[פ] **בן מנחם** חיבור הרב הקדוש המקובל מה'
שמשון מאסטרפולי הוכיח
בהקדמתו ל"ס דין ודין פי' ספר קרנים. וכתב
שחיבר סתנה דין פי' על הוהר וכן מנחם פי' על
האדרות רוי דריון ע"ש:

[פא] **בן פורת יוסף** באור על הפטרות לרב
אשכנזי מה' יוסף העס ז"ל אב"ד
ור"מ דק"ק קאסיל ומרינת העסין. נדפס מת"צ
והוא באור רחב ושם הנחות מן הרב המחבר
מה' יצחק:

[פג] **בן פורת יוסף** קצור חרושי דינים על
א"ח א"ה ח"מ למהר"י קובו נכד הרב
הגדול עיר וקדיש מה' יוסף קובו ז"ל נדפס
מחדש בשלונקי יע"א:

[פג] **בן פורת יוסף** (עין נגה פנת):

[פד] **בן שמואל** דרושים ממהרש"ם נדפס
בוויניצא:

[פה] **בני אברהם** שו"ת וקונטרס על הלכות
גיטין וקצת דרושים לרבי
המפורסם ביזר העיין והסכרא מהר"א מיוחש
א"ד ור"מ דק"ק קושטנינא:

[פז] **בני אהובה** חיבור על אה"ע מהגאון מה'
יונתן כ"י ועדיין לא נדפס:

[פז] **בני אהרן** להרב הגדול והחסיד מהר"ר
אהרן לפאז והם שו"ת דשיוכי לח"מ
וקצת באור לאיוה הלכות טור ח"מ. ועיין בח"א
אות נ"ה מערכת אל"ף (עין מ' אהרן לפאז נח"א).
ובשו"ת הרב כנסת הגדולה הנדפסות מחדש יש
לו כמה תשובות ושקיל ושרי עם הרב כנה"ג:

[פח] **בני דוד** דרושים מסודרים על סדר
הרמב"ם שנתחברו ונלקטו
מכתבי הרב מהר"ד פאלקון:

[פט] **בני חיי** על ד' טורים ושיטות מהרב
המפורסם מהר"ד חיים אלגאזי
בכטהר"ר מנחם. ושם הנחות מהרב המופלא
מהר"ח אלפנדארי וכל הנה"ח בפרק קול הי"ד
המרבח. והיה תלמיד הרב מהר"ש אלגאזי
כמ"ש בח"א (ע"מ' חיים אלגאזי מאזימיר נח"א):

וגם היה תלמיד מהרב מהר"א לפאז בעל בני
אהרן. והרב מה' אהרן אלפנדארי בעל יד אהרן
היה נשוי בת בתו של הרב בני חיי. ולכן
כשמוכר ביד אהרן להרב בני חיי קראו בשמו
מר זקנו כי היה זק"ן בית"ו:

[צ] **בני יהודה** להרב מהר"י עייאש שו"ת
ולשונות הרמב"ם:

[צא] **בני יונה** (עין מ' יונת' כ"י נח"א):

בני

החזו"ן נכדו של הגאון החסיד בעל של"ה על
כללי המיגו ועל איוה סיכנים מח"מ ושקיל ושרי
על הש"ך:

[סג] **בית הלוי** שיטות על קצת מסכתות
מהרב מהר"ר לוי אשכנזי
נדפס בזאלקווא שנת תצ"ב:

[סו] **בית הלוי** (עין מ' חיים סלוי):

[סז] **בית לחם יהודה** על ש"ע י"ד ונדפס
עוד עם הגהות שער אפרים:

[סח] **בית המדרש** (עין נתי כהנס):

[סט] **בית מועד** הוא ספר קדמון מפסקי דינים
ומר זקני מהר"א אוולאי
זלה"ה בהגהותיו מביא הרבה חרושי דינים
כמנו. וגם הרב פרי הרש מוכירו איוה פעם:
[ע] **בית מנוחה** (עין מ' כהנס כ"י):

[עא] **בית העזריאלי** ט"ו דרשות ממה' יהודה
עזריאל נדפס שנת שס"ד:

[עב] **בית העזר** חיבר הרב בנימן איספינווא
פי' על הראב"ע נביאים וכתובים
באריכות והשב"ח השבוע לראב"ע בהקדמתו
מאר. ויש לו להרב הנזכר חיבור על לשונות
הרמב"ם ושו"ת:

[עג] **בית הרוואה** להרב מהר"ר שמואל
פלורינטין אחרון מורה מקום
מהאחרונים ע"ד לקט הקמח וקצת לשונות
הרמב"ם. ושמעתי כי נדפס מחדש להרב ז"ל
ס' מנחת שמואל דרושים ושו"ת:

[עד] **בית שלמה** תע'ו' להרב מה' שלמה חסון
(ק"ק) דפוס [ק"ק] שלונקי:

[עה] **בית שמואל** על ש"ע א"ה ונדפס עם
הלקת מחוקק ונקרא אפי' רברבי
וזו היא המהדורה בתרא. כי בית שמואל
מהדורא קמא אין להשגחה בוכי הרב המחבר
עצמו הוכי' וגרע ושינה במהדורא בתרא והיא
הנדפסת באפי' רברבי:

[עו] **בית תפלה** (עין אור חסד):

[עז] **בכור שור** (עין סג"מ אלכסנדר סנדר שור נח"א).

[עח] **בן אלישע** ראיתי באיטליא ס' כ"י על
איוה פרקים ממש' קידושין

וכתוב שם פסקי הלכות בן אלישע. ושם נאמר
דכר כתב בפ' הסוגיות באורך אבל לא
יכולתי להכיר מהם' הנו' שמו ושם עירו וחסנו:
[עט] **בן דוד** ספר נדפס באמשטרם שנת
תא"ש והוא השגות על הרב

המקובל מהר"ם די לינזאנו בס' עמר מן פי'
האדרא וזמא ולא הוזכר שם המחבר אשר לא
כתוב בס'. ולא הדפיס אלא מאה לבד כמ"ש
שם בהקדמה בכופה:

אמנם ידענו בס' המחבר וסוף מהר"ר נפתלי כהנא דוד
מק"ק אמשטרם כמ"ס הרב זרע בך ח"ג על גריכות
סקדמתו. וזינח גאול למכריו נפתלי סנדר כי סוף לו

[צג] בני יוסף דרושים על התור' מהרב מהר"ר יוסף יחיאל מרבני שלונקי :
[צג] בני יוסף נדרס מחדש לכמהר"י הכהן טנוני ושם יש חדושים מהמאורות הגדולים מהר"ר צמח צרפתי ומהר"ר אברהם טייב מה' יצחק לומברווז זכר כולם לחיי עד :
[צד] בני יעקב (עין מה' יעקב שטון נח"ל) :
[צה] בני יצחק דרשות שו"ת להרב מה' יצחק חנוני. ע' במערכת יו"ד אות ק"ו (עין מה' יצחק חנוני נח"ל) :
[צו] בני משה שו"ת להרב משה שלמון אב"ר דקושטנידיא :

[צז] בני שמואל חיבור מהר"ש חייין בן בתו של מהרש"ם והוא על קצת הלכות מריש ח"מ ומעט מהלכות י"ט והלכות תערובות ושו"ת. ואין מקום להסתפק במה שנסתפק בזה בסדר הדורות דף קס"ה ע"ב ואין להאריך :

[צח] בנימין זאב (ע' מ' נעמן נכ"ל מהסא נח"ל) :
[צט] בנין אריאל להגאון שושילאה דבי נשיאה מה' שאול ולה"ה אב"ד דק"ק אמשטרדם ובו שני חלקים. חדרי תורה על סדר הפרשיות וחמש מגילות והדרי התלמוד על הש"ס. ואני הרל זכותי לקבל פני שכינה בשנת תקל"ח מרי עברי בשליחות מצוה. וזכיתי להתבסס מתורתו ומענותותו ושלמותו ר"ב הסד"א נקיס בידיה תנצב"ה .

[ק] בנין הבית קונטרס חיבר מהר"ר יחיאל הלל בענין בית המקדש ונדרס .
ואח"כ הדפיסו בתוך פירושו לכ"ד הנקרא מצודת דוד ומצודת ציון אחר יחזקאל :

[קא] בנין יהושע פי' על מסכתות קמנות חוץ ממסכת סופרי' לאחד מרבני אשכנז :
[קב] בנין שלמה להרב מה' נתן מאז ז"ל שיטה על מסכת סנהדרין . בפלפלא אריכתא :

[קג] בעי חיי תשובות הרב בנה"ג וקרא להן שמות . עץ חיים לשו"ת דשייכי לארח חיים . עץ הדעת לשו"ת י"ד . עץ הגן לשו"ת א"ה . עץ הרר לשו"ת ח"מ . ועתה נדרסו ארבעה קובצים מתשובותיו . קובץ אחד מתשובות י"ד אותן שנדרסו המפתחות שלחן בס' קול בן לוי ונוסף עליהן עוד תשובות וגם קצת שו"ת דשייכי לא"ה והנם מועטים . ונ' קובצים משו"ת ח"מ . ועדיין לא נתגלו שאר תשובות א"ה וא"ה :

[קד] בעלי ברית אברהם כ"י פי' על המקרא למז' חסד לאברהם :
[קה] בעלי הנפש מהראב"ד ונדרס עם עבודת

ואנכי איש צעיר בא לידי יד כסס קונטרס כפיסא אשכנז יס' נוסח ונלוו והכוז שם שבוא סי' ברוך שאמר . ונפקדמס כתוב שחיברו מסר' שמסון גד אליהם סמכוס כדון שאמר על כל שם סיס קטן יתוס מאלף ואם וכן שמנס שנים סס אומר בנקר כדון שאמר נקול נעים כניה סנסס עד שניסס כדון שאמר :

וכזה ראייתו נחשוכס מסר' דוד גד משה גלומס סונלס כשית מסר' סי' ל"ז סכ' וז' שמסון כדון שאמר . כרס חוס סוית למסן סכ"י חית סוית ל"ז סכסד ודס שמלחסי קונטרס לחסס חמרון סמו סכ' יתסס כדון שאמר וכו' ע"ס . ונרלס סוס סכסס כעל סקונטרס סכסס מרין וסכס חמרון סי' מיונלס חללו סל מ' שמסון כדון שאמר סכו' וסלס כנו' כדון שאמר לכל זעזע :

הגם הלום ראייתו חמרי רואי נכסיו מסר' שלסס מרנוס סונלס כחשוכס מסר' קלססיו כ"י סוית ק"ד סכסס וז"ל ידע ליסוי סכססס סלסס סכססיד וסכסס כסס"ר מלסלס אשכנזי מלס קונטרס חסיוני מסר' שמסון כדיו אליעזר סמוס כדון שאמר :

ועתה רלויס כס' אל'י כרסס ח"ס סי' ל"ז ס"ק מ"ס סכסס וז"ל סלחסי כס' כדון שאמר ולי ח"רסס חינו' נרלסס סירוס סעולס וכ' ע"ס . וססססיו דל"כ כדון שאמר סלססס דל"כססס כול עד סרלויס כשית מסר' חסיוני סוית קל"ז סכסס ח"ל וסכס כקסון סססיוני יסוד ס"ד ח"רססס סכססיו סכ' שמסון כדון שאמר כדור וכו' . ולסויו חסיוני דסמלס כול כ' מלס דקסס ססססס וססססס עכ"ל . וססס סקסס סלר"ס :

[קז] ספר ברזילי (עין סנלון רכינו כדילל נח"ל) .
[קח] ברייתא דמלאכת המ"שכן (פי' מודס) :
[קט] בריכת אברהם למז' בסוף חסד לאברהם והוא קצוד תוסד דבורה שחיבר הרמ"ק זצ"ל :

[קי] ברית אברהם להגאון מהר"א הורוויץ סג"ל אביו של הגאון של"ה כמ"ש בנדרס מערכת אל"ף (ע' מ' חנהסס חלוי סורוויץ נח"ל) ונדרסס שנית בס' שער השמים של השל"ה בדפוס ראשון אך כשנדרס שנית שער השמים השמיטוהו :

[קיא] ברית אברהם דרושים כ"י מתוקסס וחריפים להרב המובהק מהר"ר אברהם צמח אחד מרבני עה"ק ירושלים ת"ו מבית דינו של הרב המג"ן וראיתם כ"י . ומביא הרבה דרכים כמנו מופת דורנו מהר"א בעץ החיים ושאר ספרים . והרב הנוכר הוא בנו של הרב המקובל מהר"ר יעקב צמח ועיין בנדרס מערכת מ"ם (עין סכס"ל משה כמ' יסנסס נללססי

גאלאנטי כח"ב) :

[ק"ב] ברית הלוי פי' ההגדה כ"י להרב המקובל מהר"ש בן אלקבץ. והקדים ט"ו פרקים בסודי יציאת מצרים קודם פי' ההגדה :

[ק"ג] ברית מנוחה כתב סדר הדורות דף קס"ה ע"ג וז"ל ברית מנוחה רבי אברהם בר יצחק מרמון הספרדי ספר עמוק בקבלה ומשמות מלאכים ופעולותיה' וקבלה מעשית. ברית מנוחה רב חמאי גאון קבלה כ"י עכ"ל. וגראין הדברים דסבר הרב דיש כ' ספרים הנקראים ברית מנוחה ס' אחד הוא לרבי אברהם מנראנאט"י י"דפס בשנת ת"ח כמ"ש. וס' ב' ברית מנוחה י"ד חמאי גאון והוא ככ"י. ולדבר הזה יסלח הארון שאין כאן שנים והוא באחד והוא הנדפס. רק יש מיחסין אותו לרב חמאי גאון. ועיין מ"ש בנדפס מערכת אות ק' דף ס"ט (עיין קבלה נק"ח) :

ברית מנוחה ראיתי בכ"י גדול יתר מאד מהנדפס כפלים לתושיה וכמעט לא נדפס אלא חציו וכמה שנדפס יש חסרונות וחלופים וה' הטוב יכפר בעד. ומה שכתוב בראש הספר שעל הלשון ההוא בנה בנינו כס' משפחת ספרים ראיתי נכחא כ"י שאין בו הלשון כסגנון המודפס. ולפי מ"ש הרב עיר וקדיש מהר"י צמח ז"ל דמחבר ברית מנוחה קדם לרשב"י א"כ הל' ההוא הוא הגה"ה מבחוץ ואינו מן הספר :

[ק"ד] ברית שלום דרושים נחמדים להגאון מהר"ר פינחס נדפסו בפפד"ם :

[ק"ה] ברך יצחק דרושים נחמדים מהרב מהר"ר יצחק ברכה אחר מרבני ארם צובה ונדפס בוויניציא :

[ק"ו] ברכות בחשבון מאסף כל שמות הקדש הנמצאים בספרים דרך

א"ב וכל שם דבר שיש לו מנין וחשבון כתוב בצדו שרש מקומו. חבדו הרב המקובל הגדול מהר"ר יעקב צמח כמ"ש בהקדמת ספרו קול ברמה פירוש אדרא רבא כ"י :

[ק"ז] ברכות בחשבון קונטרס פרעראות לחכמה לפרש איוה מקומות ברו"ל כפי חכמת המספר והתשבורת. והוא בסוף מרכבת המשנה ח"א להג"מ שלמה אשכנזי ע"ש :

[ק"ח] ברכת אברהם להגאון מהר"א שריוויש צרפתי בר פלוגתיה דמהלג"ח והוא מריני נט"י באריכות גדול : [ק"ט] ברכת אברהם דרושים נחמדים להרב מהר"ר אברהם ברודו שהיה

בזמן הרב פני משה והוא על ספר בראשית : [ק"כ] ברכת אליהו קיבוץ קטן למהר"ר אליהו שנירא מרבני פולין והיה שנים רבות פה ליורנו והרב ז"ל היה בקי בקבלה מעשית. ואמר לי שעבר הש"ס ו' פעמים והיה חסיד ופרוש ולה"ה :

[קכ"א] ברכת אליהו נדפס מקרוב למ' אליהו דוויץ בארם צובה :

[קכ"ב] ברכת הזבח מהגאון מהר"ש קאדינב' על סדר קדשים חוץ מחולק ובכורות. ספר נכבד מאד קב ונקי הפליא עצה הגדיל תושיה בהגהותיו וחדושו האמתיים בדרך קצרה וכשרה :

[קכ"ג] ברכת טוב דרשות על התורה ולקושים מהרב מהר"ר משה כ"ץ נראל אב"ד דק"ק מיץ. והוא אבי החכם השלם הרופא המחבר ספר מעשה טוביה בפרואות וחכמות וחדושי עולם. ובספר ברכת טוב יש הסכמה מרבניו מהר"י רוואנים וחבריו הרבנים רבני קושטנינא. ובנו כמה"ר טוביה הווכר בשו"ת חות יאיר פוף סימן צ"ב ושם בהשמשות דף רנ"ח ע"ב כתב הרב חות יאיר על החכם השלם כמה"ר טוביה תנזר וז"ל היה אחי חורגי בן הגאון מהר"ר משה נראל שהיה אב"ד בק"ק מיץ. וא"א הגאון נשא אלמנתו בזיווג שני שנת כד"ט עכ"ל. ובס' ברכת טוב כתוב דנח נפשיה שנת תי"ט וכתוב שם דהיה חבירו של הגאון מהר"ר העשל. וכנראה שהיה תלמיד מהגאון מהר"ר יעקב אביו של הגאון מהר"ר העשל כנראה שם ושאר דוכתי. גם היה תלמיד מהגאון מהר"ש בעל חרוש הלכות כמ"ש בסוף דף ו' ע"ד :

[קכ"ד] ברכת ה' להגאון מהר"ר נפתלי כ"ץ כולל הקדמה גדולה ושיטת

ברכות ועל"ל סדר זרעים. וזה השם בכללות. ויקרא לחם שמות בפרשות. להקדמה גדולה ארוכה וערוה בחבור סמיכות למסכתות כל הש"ס משנה ירא בשם סמיכת חכמים. ולשיטת ברכות קראה קדושה וברכה. וליתר פירוש לסדר זרעים ה' שמו משך הורע. ותרי טו זלאת נדפסו :

[קכ"ה] ברכת שמואל מהגאון מהר"ש יאדינב' דרושים חריפים על התורה ובאור מאפרים תבוהים והקדמות נוראות כמ"ש בנפח אות שו"ץ (פ' מ' שטאל קאדינב' כח"ב) :

[קכ"ו] בשורת אליהו פי' רות מהרב אליהו זכה ז"ל :

[קכ"ז] בשמים ראש זה מקרוב נדפס ספר זה: ברלין ויש בו סימנים שצ"ב

קונטרס אחרון

[א] באור ופירוש איוב משלי תהלים :

שמעתי שאמרו בעלי הכספים שגאון יקרא אלמס פי' כלב'ג וירוס נמאנו ובמשלי יקרא פי' עמנואל ונחלים יקרא פי' ר' דוד קמחי . ויתנח יומנא ספא אמת פסון לער אמר'ת ר'ס איוב משלי חכמים . לער רית לו עמנואל וד וסס כסדרן . ונבקר סדוכות כספ ר' עמנואל מתפסת

האמרו וכו' וחינך פי' חסדו וספר שורס סגס פי' אנשים שסססו עכ"ל דף ל"ה ע"ב . והטו פלעיר חכמתי עליו נגניון לא אנשים הפשוטו כ"ל רבן של ישראל מכן סקדוש נשי'ס ח'ס ס'י ס'י סעוף ט"ז ע"ס דגניו סקדושים . ועיין כספרי סססן מחזיק ברכס נקונטרס אחרון ח"ת שס איוב ספרים מוסריס לקרות ככסס ונחול ע"ס :

[ב] בר יוחאי פיוט (פי' פי' כמעט וי' לניא כחל) :

ג

[ז] גבעת המורה מהרב יוסף בר יצחק הלוי פי' על המורה עם הגהות הרב בעל תוס' י"ט ז"ל :

[יג] גבעת פינחס שו"ת עשרת חלקים כ"י למ' פנחס עניו א' מרבני פירארה והיה מפולפל מאד . ובשנת תקמ"ז

וזבתי ליהנות איזה ימים מתורתו כי נשאתי ונתתי עם הרב ז"ל בהיותי שם בשליחות מצות בימי נעורי :

[יד] גבעת שאול דרושים להרב שאול הלוי מורטירה אב"ד ור"מ דק"ק ספרדים באמשטרדם . ושם נאמר דה"ל ה"ק דרושים . ובסדר הדורות דף קס"ה ע"ד יש

שעות סופר . ובס' באר הגולה א"ה ס' ט"ז כתב והרב הגדול מה' שאול הלוי מורטירה זצ"ל ר"מ ואב"ד בק"ק אמשטרדם חיבר ספס ארוך בכא וכו' דרך זנות והאריך והגדיל והפליא להוכיח שהיה מדאורייתא בראיות ברורות ומוכרחות וכו' . השם יזכנו שיצא לאור בדפוס עם שאר חבוריו כי רבים המה עכ"ל . והרמ"ז היה תלמידו :

[טז] גדולי תרומה ביאור לספר התרומות מהרב מ' עזריה פיט אב"ד ור"מ בקק"י וויניציא ס' נחמד בשקלא וטריא וראיתי להרב הגדול מ' אברהם רחאנים מר חמיו של הרב מש"ל הגהות והשגות על כל הס' גר"ת כ"י :

[טז] גדולת מרדכי עם אגרות אוזב להרב מ' ברוך במ' דוד הגהות וח' על המרדכי וקצת על ח"מ כמ"ש בנדרס במערכת ב"ה (עיין מ' כיון מפולגיל בח"ה) :

[יז] גולל אור (עיין וז' וסס . עניי סמנים) :

[יח] גופי הלכות מובא בשנות חיים כ"ב סדר הדורות דף קס"ה ע"ד . והוא ס' שחברו הרב [מהר"ש אלגאזי ז"ל] בתוככי ירושלם והלך והדפיסו הרב נאיומיר וחזר לעה"ק ת"ו :

[יט] גור אריה מהגאון מ' ליווא מפראג באור על

[א] ס' גאולה להרמב"ן קבלה כ"י . הוכירו בסדר הדורות דף קס"ה ע"ג :

[ב] גאון יעקב באור למור א"ה כ"י אשר חיבר מהר"ם אלשקר כמ"ש בתשובותיו ס' ק"ח . וראיתו בארץ מצרים כ"י וכמ"ש בנדרס (עיין מכ"ס אלשקר נח"ס) .

[ג] גאון צבי . עיין מערכת צד"י בס"ד (ע"מ' לזי סג"ל סדוויץ נח"ס) :

[ד] גאוני בתראי שו"ת דפוס אשכנז מחובר מהרבה תשובות מכמה רבנים גאוני אשכנז הרב תו"ש והרב ב"ח וכו' :

[ה] גבול בנימן דרושים להרב המקובל מהר"ר בנימן הכהן תלמיד הרמ"ז אב"ד כריגיו ויש לו ס' א' בפשט אלון בכות ופי' אבות ויש לו הגהות באוצרות חיים מלבד מה שנתוכח עם רבו כמ"ש באגרות הרס"ז :

[ו] גבולות ארץ ישראל ומוכירו בספר ס' הדורות הדיר בר"ת גא"י :

[ז] גבורת אנשים מהרב ש"ר על ס' קנ"ד מא"ה ובסופו תשובות מהגאון אביו מ' מאיר כ"ץ :

[ח] גבורת ה' מהג"מ ליווא מפראג פירוש ההגדה ועניני יצ"מ . וקצורו נדרס מהרש באמשטרדם :

[ט] גביע הכסף ר' יוסף ככפי פי' על המורה כ"י . והמחבר הזה חיבר

חבורים הרבה ראיתי הרבה מהם בכיבליאומיקה של פאריץ (פאריץ) בספרי כ"י של ישראל :

[י] גבעות עולם נדפס מהרש קצת שו"ת ודרושים שארית הפליטה

מהרב הגדול עיר וקדיש מ' יוסף קוב"ז זלה"ה :

[יא] גבעת בנימן רבי בנימן הלוי מורה מקום מכל סימני הדינים

מד' ש"ע מסודר ע"פ א"ב ואינו בנמצא . אמנם א"ה וי"ד וא"ה נדרסו אצל לקט הקמה : ובח"מ יש פרי כגדים מ"מ עם ח' סמ"ע יותר באורך :

והוא סדר יפה אף נעים . ואחשוב שזוא סדר הרב המקובל מהר"ם פאפירש כ"ץ . וספר זה יקר מאד כי בודאי סידר גם בזה מהדורא בתרא שלא היה ביד מהר"ש ויטאל כנודע :

מהר"ר שמואל ויטאל סידר שער הגלגולים סדר יפה ל"ז הקדמות ועוד ג' הקדמות מענינים הנוגעים למהר"ו אשר ג' הקדמות אלה האחרונות השמיטם הרב משה ויטאל בן מהר"ש וסידרם בספר אחד עם כל חלומות חזיונות ועניני מהר"ו זצ"ל ונקרא ס' החזיונות למהר"ו זצ"ל :

[לב] גלגולים סידר הרב המקובל מהר"י צמח וחיבר ספר משיבת נפש בקצור ועוד הוסיף לחבר אחר באורך וקרא שם משיבת נפש ג"כ . וראיתי שניהם כ"י בערי אשכנז :

[לג] גלוי השקריות (פ' מנמלא נפש) :

[לד] גלי רזיא להרב אברהם תלמיד האר"י זצ"ל ויש בו דברים נוראים : ונמצא אצל הרב יש"ר כמ"ש בסוף ס' טבלות דף קצ"ה :

[לה] גלילות ארץ ישראל הובא בסדר הדורות וכ' שם שנדפס שנת שצ"ה ובלשון אשכנז שנת תפ"ד :

[לו] גלילי כסף ר' יוסף כספי . הביא דבריו בקצור הרב עיר וקדש הרשב"א הלוי ז"ל בספרו החשוב מנות הלוי ומשיג עליו :

[לז] גמול שער הגמול להרמב"ן נדפס בסוף ספרו תורת האדם ונדפס [גם] בפני עצמו :

[לח] גמרא (עין קונטרס אחרון) .

[לט] גמרא על מס' עדיות (עין ספר'י שלם סריליו נח"ל) :

[מ] ס' הגן פי' על התורה להד מקמאי מביא בס' פענח רזא תדיר . ויש ספר הגן קטן נדפס ממזרח וכו' :

[מא] גן בושם לרבינו יהודה החסיד הזכיר מהר"א שטיין ז"ל הובא בחדושי אנשי שם על המדרכי פ' היה קורא . עין בדבריו :

[מב] גן המלך פסקי דינים וכללים בקצרה להרב בסוף ח"א מגנת ורדים : דרכי נועם . ונדפס בסוף ח"א מגנת ורדים : **[מג]** גנת אגוז צרופים וגימטריאות בחכמת הקבלה לרבינו יוסף גיקטיליא נדפס שנת שע"ה . והרב יעב"ץ עשה עליו הגהות בס' מטפחת ספרים :

[מד] גנת ביתן לרבינו מנחם בר מאיר הלוי בקבלה . עי' בסדר הדורות

על רש"י פי' החומש ונדפס בק"ק פראג : **[נ]** גור אריה הגהות על כל הש"ע נדפסו במנטובה סביב הש"ע והם להרב מ' גור אריה הלוי אחד מרבני מנטובה בזמן הרמ"ו :

[נא] גור אריה הרושים לרב אשכנזי נדפס באמשטרדם ובסופו בדק הבית להרב תורת חיים על בית יוסף בקצת סימנים מאה"ע :

[נב] גמ כריתות כ"י קצור כל דיני הרב מהר"ם ו' חביב בס' גמ פשוט בסדר יפה מהרב אברהם מונסון אחרון שבא מהמערב ונתיישב במצרים וחיבר שם כמה חבורים : **[נג]** גמ מקושר דיני גמ והדברים נקשרים ומסודרים להרב המופלא כמהר"ר רפאל משה בולה :

[נד] גמ מקושר לעטרת ראשי מורי הרב זלה"ה והוא שקלא ופריא על ספר גמ פשוט להרמב"ה הנוכח ובסופו באור לתוספי רא"ם לסמ"ג :

[נה] גמ מקושר (עין מ' יטאל יעקב אלנאו נח"ל) :

[נו] גמ פשוט על הלכות גיטין מהחידור הגדול מחר"ם ו' חביב ובסוף קצת כללים בפלפול עצום מהרב ז"ל ויש נדפס סדרי גמ וחליצה למהר"ב וכו' . וחיברו שנת תל"ז כמ"ש הרב ס' קב"ו ס"ק ע"ג . ומבין רימי עיני הרב סדר הדורות דף קס"ה ע"ד נראה שלא ראה הס' גמ פשוט הנזכר . ומורי הרב ז"ל חיבר גמ מקושר סובב הולך על דבר הרב גמ פשוט ונדפס מקרוב כמ"ש לעיל :

[נז] גימטריאות ס' כ"י ראיתיו על קלה ישן הובר מתלמידי רבינו יהודה החסיד זצ"ל כמה שקבלו ממנו :

[נח] גימטריאות חיבר רבינו שמשון על התורה והן הן אשר כתב הרב שפתי כהן על התורה בסוף כל פרשה פמבואר שם סוף פ' בראשית (ועין נק"ל) : **[נט]** גל שור אגוזים דרושים להרב דוד אגוזי מרבני קושטנדינא הקדמונים והוא בדפוס קושט' ישן :

[נז] גלגולי נשמות הם גלגולים שקיבל הגאון הרמ"ע מהרב ישראל שרוק ונדפס בפפ"א שנת תס"א ונדפס ע"י מ' שמעון במ' אפרים יהודה וכן גלגולי נשמות ע"ס גימט' שמעון בן אפרים יהודה . ומסודר סדר נכון ע"פ א"ב :

[נא] גלגולים מרבני האר"י זצ"ל נדפס בפפ"מ בהגהות הרב דוד גרין הוט והם ל"ז פרקים ולקוטים בסוף . וס' זה ישנו בכ"י והוא כפלים יתושה ע"ג פרקים

הדורות דף קס"ו ע"א :

[ה] גנת ביתן ס' הזכירו הרב ברכת שמואל כמה פעמים . ונראה שזה חבור ממקובל ע"ה . (ואולי הוא סניל) :

[מ] גנת ורדים שו"ת בסדר ד' שורים להרב כהר"א הלוי בן הרב דרכי נועם [והי] אב"ד ור"מ במצרים תורה וגדולה במקום אחד בזמן הרב המג"ן מהר"ם ו' חביב ורבי דורם כמ"ש בנדרם מערכת האל"ף . (עין חכמה סלוי בן סרס דרכי נועם) :

[מז] גנת ורדים להרב מ' יוסף בעל פרי מגדים . וכתב שם שכבר נרפס בפספ"א שנת תקכ"ו ולא בא לידינו בגלילות אלו :

[מח] ס' גרושין להרב הקדוש מהר"ם קורדוביר' נרפס בויניציא שנת ש"ה ונקרא הס' בן לוי שהי' מתגרש לכבוד השכינה ע"ד רשב"י וחבריו ומה שהיה מחדש בדרך העלה על ספר :

[מט] גרים . מ' גרים בתוך המסכתות קטנות היא מוצאת מש"ם כתב יד של עיר פרשש"א (עין גמרא בקיפוסם אחריו) וזכיתי והדפסתיה בחדר עליון בסוף קונטרס שמת הרגל רות ע"ש . והרב מגרל עז פי"ג ופי"ד ראיסורי ביאה מוכיר ירושלמי דמס' גרים . ואתה תחזה דאיהו מורה מקום שרומי בירושלמי דמס' גרים שם נמצא במס' גרים הנוכר . אבל יש איזה רינים שהורה מוקמין בירושלמי דמסכת גרים וליתנהו התם :

וזהו היות לספר מרכנת סמטת ח"כ כדפסם עתה מחדש סיג דליסורי גיאל שכתב וז"ל והכוין כמיש' הרב מגרל עז דרכיו ספר על סירובתיו סוף מס' גרים ונחמנו לא וכו'ו לראוהו וכפי הנראה שהיה איזו מסכתא דומיא דמס' סופרים ושמחת וכלם שתי חילוניות נוספות נכדלי בן דמיון זס מס' גרים חילונה נוספת סירובתיו ונאכדס נאחטנו כמו שנאכדס סדר דקדש' עכ"ל ודיון זכ דעסוק ביה סרס הני סוף דמס' גרים סדפספטי שיהם נכדלי בתוך המסכתות קטנות . והנראה הוא דאלו המסכתות קטנות אשר הראשונים קראו בשמותם חילוניות אין להם יחס עס סתלמודים נכדלי וירושלמי אלא סתלמודים שהיו אלה המסכתות סמכות לתלמוד ככלי . ולפי דברי סרס מגרל עז היסב נסחא אחרת ממס' גרים דקדויות וסמכות לירושלמי . אי נמי היות נמי בתוך המסכתות קטנות שסמכות לתלמוד ככלי . וממני שיהם נסחא דקדויות קראוהו מס' גרים ירושלמי ואשכר דחתת ממערגא . ומיחו סכל הוא במסכתות קטנות . ועתה נדפס בעיר סירד' ס' נחלת יעקב ע"י מסכת סופרים שמות כלם דרך ארץ וסרס גם מס' גרים סני' מקונטרס שמות כרגל . וברכ שניורדא וסמכדנר כתבו כדוא מס' גרים ירושלמי שמוכר סרס מגרל עז ואין סדנר בן כמ"ש חני סדל למעלה ע"ש :

[נ] גרן ארנן ארשות מהרב המקובל מהר"ר אליעזר נחמן בתנן פואה במש"ל מערכת האל"ף בס"ד ע"ש . (עין ס' אליעזר נחמן פואה בח"ה) :

קונטרס אחרון

[א] גנדול . מיתכות ז"ל שאומרים גדול או גדולה או גדולים נקנו כלו נחמות אליהו רבא שסניא סרס סקדוק

בראשית חכמה בסוף ספרו סקדוק :

[ב] גימטריאות . הראשונים ז"ל סרס לזוים גימטריאות וזמנין דמשכחת בש"ס וגמדרפס כמס' גימטריאות . ורבינו אלעזר מברמיוא ספילא לטעות בשערי גיט על מגילת אסתר כ"י ומביאו סרס עיר וקיום הכסב"א הלוי ז"ל כס' מנות סניו : גם ראייתו על הסורה דרכיו הלעזר סרס ורבינו אפרים כ"י שרומים כמעט כל מדרכי זילע גימטריאות גם רבינו יעקב בעל הטורים בפרפראותיו זכ דרכו דרך נקדש . וגם יש קונטרס מהאב סני' ז"ל בסוף ס' קרבן מניגס גימטריאות שרמו סרס דרכי זילע נכסוקים :

ורבר פשוט סני' לאכד סמון ולסרות גימטריאות רק אס יבא נכדל כעת מן העתים סנס מה טוב . וכמ"ס סרס מכר"ס חאניו ז"ל בהחלת הקונטרס כסאוק ס' קרבן מניגס סני' . וכבר כחכתי סרסיתו קונטרס על קלף כ"י והעלמיו רבינו יסוקס סהסיד ז"ל סקלנו ממנו כלו גימטריאות (ועיין דמס' וכו' קריא) :

והרב שפתי ססן ז"ל על הסורה בסוף כל פרסס מנא' גימטריאות כס' סרסא מרמינו שמשון וכמ"ס כסס סנדוליס ח"כ (עין גימטריאות סני' . ויס ספר אחד שמו חות יאחר מודפס כולו גימטריאות :

[ג] גלגולים . ראייתו סלסאון מהר"ר שמואל קאלידנור כעל כרכת סאוכ כספרו כרכס שמואל על סורה ס' סופוסס ככתב זילע אעתיק סוד סלגולני' מס כמאליא וקבלי' מפי רכיות וקלסס כסמס גללו לי ססוד ס' ליראיו עכ"ל . ורסאס זס חדס דגראס דסנאון זילע מלכד כמחמו סני' וסופוסס וסוקוק כקראותו כדודס מכספיו עוד אחרת סיהס לו דסיו לו ססנסס ונגלו סליו גלולני' כסמון :

[ד] גמרא ראיתי ש"ס כלו כתוב על קלף בעיד פרשש"א שבתחלת אשכנז וכלו יהי' :

בקובץ ח"ג מהרמב"ם עם כסף משנה ר' חייניציאה . והכתב ישן ומשונה וכל התלמוד כקובץ זה ונכתב בעיר פאריז' (פאריז) שנת ק"ג אלאף השישי לאחר מקרובי רבינו שמשון משאנץ . ולהיות כי הנח"ץ השיאני ויהי דוד נחפו ללכת לא זכיתי ליהנות הרבה לאור הש"ס הנוכר . ואגב רהטאי העתקתי מעט נסחאות בתחלת הוריות והבאהים בספרי הקטן שער יוסף בשם גמרא של קלף . והרב קרבן נתנאל בסוף ספרו כביא נסחאות מש"ס הנוכר :

גם בארץ מארסי כריות וסדר מועד ש"ס על קלף כ"י וסס ראייתו סיג דכריות דנכסחא דקמן דס' וכו"ס ססוא פרס לסולמי מלס רכיוס נקדשו כס . וסני' סני' לא גרים לה כלי :

עוד מלאתי כס' סיג דסוכס דנכסחמנו דף ל"ז איהא זר' יסודה סרס סני לרפסות . ומתקפו כמלסוכ וכן רכיוס על דכרי ססוס' ככתבו סס כ' יסודה סוס מוקי ליוס לרסנות דמאי אסו לאסאעויות וסס דכרי סס"ס . וסס"ס סמכר ליתכסו לכסי סילי כס"ס כלי :

ועוד מלאתי כס"ק דחגיגה דף ו' ע"א כנסחתינ ססני רכי חסח בית כלי וכו' חיל אכיו וליטעמך וכו' וסוא סלא חיל אכיו יאמר לכני . וסרס"ס כמאכר סיג דריס עסד על זס וכתב דמלא כסחא חיל אכיו ססוא רכסני ע"ס . וסס"ס סני' כסוכ כס"י זרס חסח בית כלי וכו' חיל אכיו וכו' ונסחא זו נרסח עקיות ודיוקיות כמו כמאכר כסוכ סריות דר' זרס וכו"י ואין חסח סני' וכו' וכו' :

ובעיר פלורידניא סיבילאיוטיא סל דסוכוס כנדול יס חסח מסכתות גמרא כסוכיס על קלף שנת ד' אלסס סקקליז . וסעפתי כי מלסאס סס איזס כסחאות יסוס :

נסחאות גמרא יסוס . כי סרמכיס פס"י מלסי מלס סססינו לירי . וסכחאס גמרא יסותי כסוכוס על גלול סנו ססיו כסוכיס ח"ק סנס כקירוב לפני זמס . וליס ססכנן זס ססחא

שאז התחילו לחבר פירש"י ותוס' בצדדי הגמרא והיה הדוש לחבר הכל בחבור א':

ולפי מה שמעתי ממניין אמת שהדפוס יצא לעולם קרוב לשנה ס' חלשים ומאדץ כשהחילו להדפיס חזק דפוס בעיר מגנלא. ואחר זה בעיר סעליים ממחוז הולאנדס. א"כ אחר המסים בנה בקיבוץ נחשטן הדפוס כיצדאל. גם ראיתי טור חזן משפט כ"ס בעיר סיינ'א די שאקו בתיב מסכ"ר משולם קווי יוס ב' כ"ה תמוז שנת המסח' חלשים רל"ס. ואולי ראיתי איזה גמרות דפוס יבן שנתהם גמלא ע"ש רש"י לפר. וכמוזמס סכאל די קושטנדינא:

ואחרי ראיתי כס' גמל דוד ח"ב בשנת שאלים לאלף הסעי שאלו גמלא בעיר מענ' (מגנלא) דפוס. וכחמ"ה שנת רפ"א לאלף הסעי כתב דבשנת רע"א סיס דפוס לאלף לסעי סקדש פ"ו דינאל בומברינו. ואם כוונתו שלא נדפסו מסכרי ישראל עד שנת רע"א. לא ראה שגמלא דפוס משנת רל"ס ואילן. וכמה ספרים ראיתי בדפוס משנת רמ"ו ואילן. שוב ראיתי לסגלון בעל חוס ואיר כהנאס סימן קכ"ד שכתב שגמלא די ווינציא שנת קל"ח לאלף הסעי מסכריהם ע"ש:

[ז] גין פרשיות התורה כן אמרו נוסד כהנא דוכי. וסקס מסכ"ס זכות ז"ל כפירוש נוסד סהס ג"ד. וחזק דנלסיו וילך על הדיב הס מחובר. וסכר משרי'ס אלוסכ פ"ז דמ"ס חסר כול על ספריות הפקדוהם כשכמות. אד פ' וואה סכרס אלן קורין אלוהי בשנת חל"ה ניזס שמחת חוסס ולכן אלוס בלס לחשבון כ"א ג' פרשיות לכל פסוק. ומדודק קלס כל זכר סקדוס ח"ב דף ר"ז ע"כ כחש ענין תחויס. ומ"מ עדיין ל"ך ישוב כמבורר למעיין. ונקומים דש ל"ס כהכתי שגלחתי בספר קדמון כ"י שמונה כל ספריות ואינו מונס וילך וכהנתי סס טסס לוס. ואחר זמן סלוחי בספר לרור סמור פ' שמוס ססל"ה מניל ססס ספריות וכתב וזהו אלוס סס סמיין וסכס ססס נעללו ע"ס. ולי סכדיוס סקוק סמיס סס כ"י סני'. ויהי סס' סרומס חלוס נהשכות סלחה לכבוד מסס רבינו ע"ס סל סוכר סמו סס' חלוס ונהשכס עס סרומס פרסס חלס זככר סכרומס נוכר מסס רבינו ע"ס ואלוס נעשכס ל"ס סרומס ומגלסי סמך נוס:

ד

בדברי רבנוואתא קמאי. ויש להרגיש קצת על מרן בב"י א"ח ס' תער"א שכתב כ"כ הר"ן בשם העטור וכ"כ שבלי הלקס בשם בעל הדברות וכאשר ירדוף הקורא יבין דתרי הוו ואינו כן כי הרב העטור הוא חיבר הדברות ועיין (עטור) במערכת עי"ן בס"ד:

[ז] דברי אמת להרב מהר"י בר דוד שו"ת וענינים בסדר קונטרסים ודרושים

והיה אביר הרושים מרבינו קושטנדינא. וכספרו נראה יקר תפארת גדולתו ורוב בקיאותו. ויש לו עוד חבור בשמות הגיטין נהמד מאד:

[ז] דברי אמת הגהת הכ"ד ע"ד ספר מנחת שי וע"ד אור תורה להרמב"ל

הברו הרב הגדול מהר"ר שלמה עדיני ז"ל תלמיד רבינו בצלאל אשכנזי ורבינו היום וישאל זכרם להיו עד והוא בב"י:

[ח] דברי אמת (שיין מעין הכמס):

[ט] דברי דוד מהגאון בעל טורי זהב על פירוש

מלא שניס לידו גמלא כחוס כמו ק"ע שנה אחר התימס סהלמוד. וראיתי להרב סמגור סס סכתב דסס רבינו מאיר סלוי סכתב דכ"י כול כנסחי דויקי עטוקי וסכחי דכחולתה קיסי ע"ס. ומוכס לפי זס דסרמס"ס סיו לו נסחי עטוקי סכרמס"ס. וזס טוב וסס נעסס לפי זס מה סכככתי בעניוהי בסכרי סקטן עער יוסף דף י"ס ע"ג דסרמס"ס כוס גרוס נוססס הרמ"ס ע"ס:

והרמב"ם סס' סמלות שלו לאוין קל"ט כתב דכן כול כנסחלות סמדויקוס סנקאלו על זקט סהלמוד ע"ס:

[ה] גמרא ראיתי בבית נכאחו של אהובנו הנביר המרומס השר סיניור בנימן פואה יצ"ו בעיר ריניו. גמרא מסכת ברכות נדפסה על קלף בעיר סונסינו דפוס יפה עם פירש"י ותוספות וססקי תוספות. ובסקוס פסקי הרא"ש נדפס שס מרדכי ופי' המשניו' להרמב"ס. תמרא זו אין כתוב בה גנין דפין. 'והגמרא לבד היא תשעים דפין. ובסוף כתב המדפיס יהושע שלמה בן הח"י ישראל נתן איש סונסינו שהוא שיתף אלו החבורים ביחד. וס' שהמרדכי אשר שס הוא מרדכי הגדול ונדפסה גמרא זו כ' שבת שנת גכר"א. ואח"כ כתב בסוף הרב גבריאל נ' אהרן שטרסבורג כי החכם השלם ישראל נתן קנא לעמו ישראל צוה לבנו הח"ר יהושע שלמה היושב בעיר צונצין במדינת לומברדיא"ה ויצוהו להשתדל להדפיס ספרים. והואיל להדפיס גמרת ברכות. וחיבר אליה פירש"י ותוספות ופסקי'ן ומרדכי ופי' המשניות להרמב"ם הכל בחבור אחד. והאריך בשבחיו וחתם יום הששי אדר ראשון רמ"ד. ונראה מזה

[א] דבי אליהו (שיין סדר אליהו):

[ב] דבר משה שו"ת להרב סהר"ס אמאדיליו א' מרבינו שאלוניקי יע"א בנו של הרב כרס שלמה ג' חלקים:

[ג] דבר שבקדושה חבורו בעל ילקוט ראובני הקדמת ודרושים בעניני ריחיו חומר העברות והתשובה נדפס בזולצבאך שנת תמ"ד:

[ד] דבר שמואל שו"ת להרב החסיד מהר"ש אבוהב אב"ד ור"מ דק"ק ווינציאה וכל רבני איטאליא כריצין לו אגרותיהם ויטאלותיהם כמבואר בהשבותיו ועיין בנדפס מערכת שי"ן (ע' מסכ"ר שמואל אלוסכ כח"ה):

[ה] דברות הרב העטור חיבר ספר על המועדות וקראו עשרת הדברות ומוחבים הפוסקים וכן כתב בעל הדברות ובפרט הרב שכלי הלקס מביאו תדיר. והנה אמת נכון הדבר כאשר ראה יראה המסתכל

פירוש רש"י בחומש ונדרם בדיהרנפורט .
וחיבר שו"ת ולא נדרסו אלא קצת המה באו
בספרי רבני אשכנז :

[נ] דברי חכמים ובו ב' חלקים . דעת חכמה
הוא מוסר גדול בטוב מעם
דעת . וחלק ב' מקור חכמה עם סלת בלולה
על דיני ש"ע א"ה עד ס' ר"מ . חברים הרב
המקובל מהר"ר יהודה לוב פאווניצר (פומאווניצר)
הרב המחבר קנה חכמה ודרך חכמה וכבוד
חכמים . וכל ספריו קדושים ומעוררים יראה
וקיוושה :

[יא] דברי יוסף שו"ת להרב החסיד המקובל
מהר"י אירגאס אחר המיוחד
מרבני עיר ליורנו יע"א :

[יב] דברי יוסף (עין מ' אהרנס סנד הסגדי נח"ל) :

[יג] דברי נבא דרושים על הש"ס בקצת
מסכתות וקצת דינים בסופו
ונקרא פי נבא :

שמועתי מהרב המופלא ח"ק כמח"ל נ' עשר זל"ס שזמנו חכם
אחד מחכמי המערב קרא בו בעתון אלה ולא ערב לו ודבר עליו
כסד וגלילה בל להקיר עד שסכס ושאל מחילס וקבל שלא לנזול
בשום מחבר :

[יד] דברי קבלה (עין מערת שדס סמכסלס) :

[טו] דברי ריבות (עין כסמון אח"י) :

[טז] דברי שלום דרושים מהרב מ' יצחק
אדרכי ז"ל שדרש בק"ק
שלום בעוב"י שאלוניקי יע"א . ודברי ריבות
קרא לש' שו"ת כידוע :

[יז] דברי שלמה דרושים נחמדים להרב מ'
שלמה שלם אב"ד דק"ק
ספרדים באמשטרדם :

[יח] דגול מרבבה פי' שיר השירים בפרו"ם
לרחם השלם מתחבר
עם קונו כמהר"ר פאל טריבים ובסופו קצת
סמכים . ולפנים נרפס פסק שלו ופסקי הרבנים
על בתי התפילין בספר כנה"ג ח"מ קודם סימן
ר"ץ ע"ש . וחיבר צח ואדום :

[יט] דגול מרבבה הגהות וחדושים על ד'
ש"ע שנמצאו בגליון הש"ע
של הגאון מהר"ר יחזקאל כג"ל לנדא זלה"ה
ונדרס מקרוב :

[כ] דובב שפתי ישנים חיבר הרב הגדול
מהר"ש אלגאזי ז"ל . בתחלתו
קצת מהרב זקנו מהר"ר משה בנבנשת די
שינויבא ואח"כ לקטים מבני הרב כמהר"ר
יוסף ובהוף נמוקי מהר"ר משה אלגאזי אחיו
של הרב הג' מהר"ש אלגאזי והוא סידרו
והוסיף הגהות וכמה מילי מעלייתא ובסופו שפת
אמת קונטרס מהש"ן ימני שבמקרא מאחז
ז"ל . וראיתי בדפוס קונטרס שמאל ישראל

על הש"י שמאלי . ויש שם מאמר כולל כל
ש"ן שמאלי שבמקרא אחד מהם לא נערך
בלשון הכתוב לשון צח יפה מאד מעשה ידי
אמן . ויש שם שיר אחד יפה להמליץ הגדול
בעל ההקדמה הידוע החכם השלם כמהר"ר
אהרן המון :

[כא] דורש טוב (פי' מסכרי יחזק אלגאזי נח"ל) :

[כב] דורש משפט על ח"מ נדרס זה שנים
רבות מורה מקום וחדושי
רבני שאלוניקי ע"ד ס' מורה צדק :

[כג] דין אמת תשובות להרב המופלא ח"ק
כמהר"י נכון ונדרסו בסוף
ספרו קרית מלך רב ח"ב :

[כד] דינא דחיי ב' חלקים באור הרב כנה"ג
לסמ"ג לאזין ועשין . ובנדרס
מערכת ח"ת (ע' ר"ח נגנעס נח"ל) . כתבתי
לפני המשוער אצלי אינו במילואו כי לא שלם .
וכן מוכח מדבריו בכנה"ג א"ח ס' תמ"ג שרומז
להלכות חמץ בבאורו לסמ"ג ואינו בדפוס .
ומהרש ראיתי איזה מקומות אחרים בכנה"ג
שרומז לעיין בדינא דחיי וחסר לפנינו :

[כה] דיני מרפיות להרב מהר"ר דוד' יחיאל
בר' ישן נושן ומזכירו מרן בב"י והוא
אביו של הרב מהר"ר הם שחיבר כמה חבורים
ונשרפו . ומן המשואר נדרסו תשובותיו ונקרא
אהלי הם בספר תומת ישרים :

[כו] ס' דינין חיבורי"ה הכהן הלמיר רגמ"ה .
הר"ם אלשקר סוף ס' כ"ח וס'י
ל"א וכתוב ברוקח כ"י שר"י הכהן הנוכר ורבינו
שטען הגדול מסרו כדורות לרבינו אליעזר
הגדול . מצרף לחכמה דף י"ד :

[כז] דינין מפר"י ווייל כתובים בתשובותיו :
[כח] ס' דינין להר"ם מריבבורג (ע' רנינו מנחם
מרחנונג נח"ל) :

[כט] דינין מראב"ן ותשב"ץ וס' התרומה
נדרסו סוף ס' הכלבו . והרב כנה"ג
חלק י"ד כי ר"מ הזכיר דינין מס' התרומה כ"י :

[ל] דמיון אריה להרב מ' לוב פינסק הזכיר
הרב מהר"ם חאגיז בס' לקט
הקמח :

[לא] דמשק אליעזר שיטה על חולין באריכות
גדול והוא יקר המציאות
וחרב כנה"ג ב"ד מזכירו חדיר וחיבר על כל
הש"ס ולא נדרסו אלא חולין כמ"ש בנדרס מערכת
האל"ף (עין מהר"ר אליעזר אשכנזי נח"ל) :

[לב] דמשק אליעזר פירוש על תורת חטאת
הקצר ומזכיר דברי האחרונים
מהבירים על י"ד וחרב מנחת יעקב :

[לג] דנא פשר"א להרב מהר"ר אליהו הכהן
ז"ל . פשר"א ר"ת פירוש
שיר

שיר רות אסתר :

[ל] דעת זקנים נדפס מהרש וכולל שני חבורים. אחד פירוש שיחסוהו לרבותינו בעלי התוספות והשני מנחת יהודה והם פירושים על החומש. ואני ראיתי ב' ספרים נפרדים כל א' מהתוספות על החומש כ"י. וכמרומה לילפי הרשום בזכרוננו שאין גם אחד בפירוש הזה הנדפס עתה. ואין זה רחוק דבשם דבש"ס יש כמה מיני תוספות כנודע. כן ג"כ הוא בפירוש החומש. וכבר ידוע דבספר אמרי נועם וס' פננת רזא יש מדברי רבותינו בעלי התוס' :

[לה] דעת חכמה (ע' דברי חכמים) :

[ליז] דעת קדושים חיבר הרב מ' דוד הכהן ז"ל בזמן הרב המג"ן מורה סקום מהאחרונים ע"ד הרב בנה"ג כ"י. והרב מהר"ך הנזכר היה אבי אמו של מורנו הרב מ' יצחק הכהן בעל בתי כהונה ז"ל ואביו היה אשכנזי מליבלין ממשפחת רפאפורט. ובן הרב מדר"ך היה הרב יעקב אב"ד ור"מ מק"ק צפת עה"ק ת"ו :

[ליז] דרוש שמואל (ע' מ' וקנ' נח"א) :

[לח] דרושים או דרשות (ע' מ' אהרנס מונקון. מ' אליעזר ו' אהרנס. מ' אליעזר ו' יעקב נחום. מ' בנאל סדרשן. מ' חיים אלנאי. מ' חיים בננשת. מ' חיים ויטאל. מ' יוסף עזון. מ' יוסף פלק כ"ץ. מ' יעקב מולכו. מ' מנחם ו' חביב. מ' נתן ספירא (נע"ס מנחם סמוריס). מ' שנהי נחלוי. מ' שמואל גארמיואל. ונולדס נח"א (ועיין אור רב. סדר סדוקוס) :

[לט] דרושים נחמדים כ"י להרב מ' יצחק יצחקי ז"ל א"ה טוב למורנו הרב זרע אברהם ז"ל :

[ס] ס' הדרישה (ע' שחמא נח"א) :

[סא] דרישה ופרישה עיין לפנינו מערכת פ' אות ל"ה (ע' פרישה ודרישה) :

[סב] דרך אמונה להחכם השלם הפילוסוף כמה"ר אברהם בן ביבאנ"י ספריו מארגון הוא היה לעינים למהר"ר עראמה ולא סר מעקבותיו והרבה שנחמש בדבריו והם בספרו הנכבד הנקרא דרך אמונה. כ"כ הרב יש"ר בס' מצרף לחכמה דף ח' ע"ב. ומצאנו להרב עיר וקריש הרשב"א הלוי בס' מנות הלוי דף ק"ג שכתב ה"ר אברהם ביבאש בס' דרך אמונה עיין בדבריו :

[סג] דרך אמונה להרב מ' מאיר ו' גבאי בקבלה נדפס בפאדובה שנת שב"ג והוא הרב המחבר ספר עבודת הקודש :

[סד] דרך חיים הוא בכלל שתי ידות למהר"ם די לינזאנו מוסר נאה וראי ביסודות ושרשים ואתיא תוך תוך דרושי בפוסקים ושקלא וטריא על הדין ועל האמת :

[מה] דרך חיים פ' על פרקי אבות באחד מהגאון מהר"ר ליווא מפראג ומביאו הרב תי"ט בפרקי אבות ע"ש :

[מו] דרך חיים כ"י למהר"ו זצ"ל מוסר על פי דברי הש"ס עם דברי הוזהר בחקירות גדולות אך למחסור תשלום הספר :

[מז] דרך חיים להר"ח מאוסטראה. מקרוב ראיתי מ"ש הרב מ' יעב"ץ בתורת קנאות דף ע"א עמוד ב' :

[מח] דרך חכמה (ע' דברי חכמים) :

[מט] דרך ימין (ע' רמ"ע מפלנו נח"א) :

[נ] דרך המלך (עיין מ' יוסף ו' נח"א) :

[נא] דרך מצותיך מרבינו כהר"י רוזאנס הוא היה מונה הפרש רבנותא קמאי שמוני"ן את ישראל מספר פקודי תרי"ג מצות לספירת תפארה. ונדפס ב"ק ספר המשובח והיקר פרשת דרכים ושם השגות על הרב החינוך :

[נב] דרך משה (ע' נח"א) :

[נג] דרך עץ חיים הוא מהקדמות שרשיות בחכמת האמת לרבינו האר"י זצ"ל דרושיו שסידר הרב המקובל מהר"ם פאפירש וקורין לו עץ החיים. ויש יתרון בס' זה משער ההקדמות שסידר מהר"ש וויטאל כי בס' דרך ע"ח יש מהרורא בתרא למתרח"ו שלא באה ליד בנו מהר"ש וויטאל והוא ספר נורא מאד כי המ"ב הוא עומק החכמה. ועתה נדפס מקרוב בעיר קארין וחזרו והדפיסוהו עוד שני פעמים. ושם הדפיסו עוד כמה ספרי קבלה הן מגורי האר"י זצ"ל הן מוולתם פרי ע"ח כונות והם סדר שסידר הרב מהר"ם פאפירש וקול ברכה פ' האידרא שסידר מהר"י צמח. וזהר הרקיע פ' קצת כהוזהר. וס' קנה ב' חלקים וס' כנפי יונה ועוד איזה ספרים. והמשכיל בעת ההיא ידום ושרי לרו מארייות ה' המזבז יכבד בעד :

[ני] דרך הקדש להרב הנ' מופת הדוד כהר"ח אלגנארי על משניות עשר קדושות וכו' ונדפס אצל שו"ת מגיד מראשית. ומורנו הרב חזון נחום פ"ק דכלים כתב על רוב דבריו עש"ב :

[ניה] דרכי גמרא לרבינו יצחק קנפמן שהיה גאון בקשטיליא ונדפסו כמה

פעמים ותלמידיו שני גדולי הדור מהר"י אבותב ומהר"י די ליאון כמ"ש בנדפס מערכת יו"ד בס"ד (עיין כ"י אנוכס. מהר"י די ליאון נח"א) :

[נז] דרכי תוראת הרב הוספות י"ט חבור נחמד כללי הוראות איסור והיתר ואת המעשה אשר יעשון בדפליני רבנותא כ"י והאזינו

בצילויאטיקה של פאריז (פאריז) כ"י ממין זס וקרב כחל
שם מספרי גרסא ספר. וכל ספרים אלו אחר כנ"ל ונכח
זכרם. ובתור כל אלו קמו רבים בהורא לפי ע"י קודמתם
רוב ורמזי חכמה ומוסר ומסד המפרש הגדול באחרונים רמז
מכריס לנחיר ואחריו כל ישרי לב.

ואחר כל השנה סוף התחילו לפרש ע"פ דין כמו מסכרנים
ומהפריט' ומהפיקו בדרך כל הונך והון מאד עד
סוף הז. אמנם סוף הורא דרשנים אשר חשבו לנכח
מאדירם בסקדמות חלונות ודחיות ומסד ע"י חיל לפי מסמכים
ולעשות חינוקים. וכבר נחווה עליהם הרב זרע בך וברב
גליס. ולא עוד אלא יס בודס מאמר מלבו ואומר שבו פליה
ועולים ויורדים בו בכמה חלונות וקשרים טהינם של יחמא
בזית עכבים מנכחם. וכבר שאל חכם אחד ממאמר הרב מהרי"א
יחמא שופרס לו תאמר תמוה והרבים סרב אשר בדאו מלבו ואמר
לו תימה עלך שם סוף המאמר מתפרש יס הכל. ויש מי שחולס
מאמר הילקוט זה בודס וקשר קריו מעדו אחריו כלשכר
לחיות בעיני. וזה שקר כי ארבע מאמרי הילקוט שדרס כל
א' ממדרש אחר וקבלס הילקוט. ונלס ביסוד. ואם הכונה על
מחבר הילקוט סס כי לא לאכזר. ויש דורס שנוכס פשטיס
ואומרים על שמו ואחר ימלא פיסו חן. ויש מסמנה להוכיר
מס' מ"ס ושמעתי דורס א' שאל הוכיר א' ספרי חרשוס
ונשא שמוס. וכסטיס אמרתי בקול זכוס מי שוכר יגן עליו.
וחלס לדעת שדורס לא יחלס הדברים רק בדרך אפשר ויסי
בסקדמות אמתי' שאל אפילו שספ' או סמחמך לא כוונס לזס.
כל שפענוים אמתיים יהיו דרך אסמכתא. ויש כמה חלקיס
פענוים אלו וס א' ממחלס להוכיר למי שיש בו ויחלס י' ומודס
על האמת. וסכל בקלור נמך.

ובאוננו שבענו כי זחל לפנים שולין היו דרשנים נוכחים
לדרוס מאמרים תמוהים בסקדמות חוס' וספיקוס
וחרפות. ועסא חזרו מקלס לדרוס פשטיס פשוטס. וכמה
מסס שקורין בכל שנוס ס' אור חמיס להכר כמולאל חיק
מכר' ו' עטר זל ומחבנין את דבריו כי סס על פי הפסס:
[סג] דרשות (עיין דרושים לעיל):

[סד] דת אש שו"ת ובאור הלכות כלאים
להרמב"ם להרב ארי שרנא
פייכיש ז"ל נדפס בברלין שנת תק"ג:

[סה] דת ודין חיבר הרב מהר"א ו' שגני א'
מרבני קושטנדינא ונסדר ע"ס
הפרשיות ולא יכלו לסדרו כמו שחשב הרב.
ובסופו קצת ענינים ושו"ת מהרב הבוכר והרב
אחיו זל"ה:

הוכירו בסדר הדורות (ועיין כללי הוראות):
[נז] דרכי משה חיברו הנאון מהר"ם איסרלס
הרב בעל המפה. ונדפס קצורו
סביב לטורים וכלו בשלמות נדפס א"ה וי"ד.
ובי"ד יש פי' ארח מישור ובסוף ארח מישור
שיטת נזיר יש מהדורא בתרא על ארח מישור
י"ד ושם יש השמפות מגוף דרכי משה י"ד:
[נח] דרכי נועם ונדרס ביוניציא שנת תנ"ז.
הלוי אב"ד להרב מהר"ר מרדכי
הרב גנת וררים ונדרס ביוניציא שנת תנ"ז.
ושמעתי מרב א' דכאשר נראה בעליל ס' זה לפני
רבני נאוני קושטנדינא שבחורו רבנן דכוון
לאמת בהוראותיו:

[נש] דרכי התלמוד חיבר רבינו סעדיה גאון
בערבי והס כללי הש"ס מוכירו הרב
בצלאל בכליו שהביא דבריו הרב גופי הלכות.
ע"י כלל קמ"ה ושאר דוכתי:

[ס] דרשות מרן הקדוש מהר"י קארו זצ"ל
שמעתי שנדרסו מחדש עתה
בעיד שאלוניקי יע"א ועדיין לא זכינו לאורס:
[סא] דרשות למשמרת ההדש למהר"ש ויטאל
ע"י מ' חיס ויטאל כה"ח):

[סב] דרשות הרין ידועות. איזו שסח רגע אדבר
נענין סדרשות בקרי אמין.
פנה בחלק ספסול וכמסא ומקן להוראס כמעט רבני ישראל
סלחתיים בלכסם ילכו דרך סס"ס וכל סנחוניס וכסופיקס.
אלס שלכן של רבשונים כסחס אולס וקורנים לסוראס ואח"כ
נעין ויתר טורס ע"ד מס שפירשני פענויו בנאמר במחשבים
טשינוי וכ"י ואמלס. אן בחלק דרשות שחננו אופטיס
וסדריסס למיסיסס וסידועס כסס יהנו עזיסס למרסא עייסיס:
הל"א מרסס סביוס ישראל נספדר סיו סדרשות נחקירות
וסכרות יסרות סיו לכנ"י פשטי מהקראות כדרשות
סרן סידועות סס' וסס לתלמיד הרמב"ן. וס' סנחמד עקידס
יחמק וס' סכסיר מולדות יחמק ודומיסיס. ואחר זכ נעו
מלד אחרי ספילוסופיא וסכמת סטנע וסיו מפרסס ספוקס
וצמחריס כוס. וזס המין נחכסל לגמרי וכליותו נגניוות דפיס
כמס ספרים נדפסיס בדרך זס וכמס מלוח ספרים לחיטי

ה

ארחא ז"ל על הרמב"ם ז"ל כתיבת יד:
[ה] הגהות אשרי כתב מהר"א פרישט ויחי
דחיברם מר זקנו מהר"ר
ישראל מקרמזיר וכ"כ מור"ם בס' יוחסין:
[ו] הגהות והשגות על הב"י. (עיי' מ' טסס
מטיכולי כחמא):
[ז] הגהות והשגות על ספר גדולי תרומה.
(עיין גדולי תרומה):
[ח] הגהות על ס' הוזהר כמו מהרש"ל בש"ס
מכו"ה מהר"א אזולאי ז"ל ונקרא
אור הלבנה בכ"י:
הגהות

[א] הגהות אבות דר' נתן. בסוף ספר תומת
ישרים:
[ב] הגהות אבות דר' נתן ומס' סופרים וכו'.
בס' רגל ישרה:
[ג] הגהות על ס' אוצרות חיים מהאר"י זצ"ל
ועל ס' הכונות ושאר ספרים של
גורי האר"י זצ"ל מהר"י צמח והרב נתן שפירא
הרמ"ו הכל בכ"י. ועוד ראיתי אוצרות חיים
בהגהות הרב מהר"א אזולאי ממרוזיקוס והרב
מהר"א ו' טוסא:
[ד] הגהות הגדול כמהר"ר אליעזר ו'

אומר שמצא להרא"ש מטולישולא שכתב וז' :
 והוא הרא"ש המפורסם אביו של רבינו יעקב
 בעל הטורים שברח מאשכנז למטולישולא
 והרביץ שם תורה מאד . והרא"ש היה חבר
 המרדכי כנודע . ובימי מרדכי הרוק שיתפשט
 חבורי הרא"ש . ולפי מה שנראה שההגהות
 נתהברו אחר המרדכי ניהא . ועיין במערכת י'
 אות י"ג (עיין רבינו יעקב מומונו נח"ל) ומשם
 תראה שיש בתוך הגהות מרדכי איזה לשון
 שהאומרו היה בזמן המרדכי או קדם . ויש
 לשונות מספרים שהיו אחר המרדכי כמ"ש
 מור"ם שנלקטו מספרים רבים ודי בזה :

[כה] הגהות מור"ם על כל ש"ע קראם מפה
 כלומר שהוא פורס מפה על השלחן .
 וזכה כי רבבות אלפי ישראל שבוערי פולק
 ואשכנז נהגים כדבריו . וכבר כ' מרדכי
 בשל"ה ז"ל דעשה הוראה כמור"ם אף שהולק
 על רש"ל כאלו יצאת ב"ק דהלכה כמור"ם
 ע"ש . והוא פלא כי מור"ם ז"ל נפטר בן י"ג
 שנה וה' עמו לכתוב ד"מ על ד' טורים וההגהות
 ותורת חטאת ותורת העולה ומחיר יין ופי'
 הוהר כ"י ושו"ת שלו ולהרביץ תורה בתלמידים
 זכותו ינן עלינו . וגיסו של מור"ם היה הגאון
 הרב שארית יוסף כמ"ש הוא עצמו והביא לשון
 הרב ש"ך ח"מ ריש סי' קכ"ח ע"ש :

[כז] הגהות על הרמב"ם ותיקון התיבות
 למז"ה מהר"א אולאי כ"י
 כנרא' שהניהם מתוך ס' הרמב"ם כ"י . ואני הדל
 ראיתי הרמב"ם כ"י שנכתב בנרבונא שנת ה'
 אלפים מ"ב ישן נושן ומצאתי בו ברין שהייתי
 עסוק נכחה יפה :

[כח] הגהות על הרמב"ם ממהר"ר דוד
 עראמה ז"ל נדפס פעמים .
 ובלקט הקמח כ' שנדפסו התשובות למהר"ר
 עראמה הגו' ולא ראיתם עד הנה (ועיין מסד'
 נחלמה נח"ל) . ואחר זמן באו לידי התשובות
 הגו' בדפוס ישן והם י"ד דפים על סוגיות
 ודבורים קשי ההבנה נדפסו בקושטנדינא
 שנת הש"ס :

[כט] הגהות על הרמב"ם ז"ל ומפרשו
 מהרב הגדול המגן ז"ל כ"י :

[ל] הגהות על הרמב"ם עשה מהר"ם
 מפאדוה ז"ל כשהדפיס הרמב"ם
 מגדל עז שנת ש"י . וזמנין דמרין בב"מ כותב
 כתב הרב המגיה וכונתו על מהר"ם פאדוה
 ועליהם השיב הרדב"ו בסוף התשובות בדפוס
 ויניציא כמ"ש בשה"ג ח"א מערכת מ"ב אות
 מ"ה . (עיין מסד' ספאדוה נח"ל) :

[לז] הגהות סמ"ק זמנין דמשכתה דהפוסקים
 כותבים וכ' סמ"ק וכונתם על תהת
 סמ"ק

[פ] הגהות על ס' הוהר מה' מרדכי דאטו בכ"י :
 [נ] הגהות ע"ס והרי חמה מהרב עיר וקדיש
 מהר"י צמח ז"ל בכ"י :

[נא] הגהות חדשות על ב"י ואיזה מורה
 מקום בתשובות וכיוצא נדפסו
 בבית יוסף שנדפס בעיר דיהרנפורט מתדש
 למטה בגליון כל דף :

[נב] הגהות על סור וב"י י"ד נדפסו מחדש
 מהגאון מה' ליווא מפראג רבו
 של הרב תי"ט :

[נג] הגהות הגאון הרב תי"ט על סור וב"י
 א"ה נדפסו בסוף חרושי הרשב"א
 (הרמב"ן) לכתובות דפוס מיץ :

[נד] הגהות על הטורים . (עיין מה' מריס
 יוסע נח"ל) :

[נז] הגהות על הטורים ועל הרמב"ם ח"ג
 מהרב מהר"י ששון נדפסו בסוף
 ספרו בני יעקב :

[נח] הגהות על הטורים ומורה מקום בשו"ת
 האחרונים מהרב הגדול מהר"י
 רוואנים כ"י :

[ני] הגהות על ט"ו וש"ך וסמ"ע מהגאון מה'
 גרשון שנמצאו בגליון נדפס והוא
 ס' חרושי הגרשוני להגאון הנזכר :

[נכ] הגהות מ"ו ב"י שכתב הרב נקודות
 הכסף שכתב בדף אחרון וכתב
 הפר"ח סי' ס"ט שלא הגיע לידו דף זה .
 ואני הדל מצאתיו בט"ו י"ד מדפוס ישן
 והעתקתי וכמ"ש בועד ח"א מערכת ט"ח ע"ש
 (עיין טורי וזכ) :

[נס] הגהות על ירושלמי ממהר"ר בצלאל
 אשכנזי ז"ל והם בעה"ק ירושלים ת"ו :

[נז] הגהות על ירושלמי לאחד קדוש בכ"י
 והם בידי :

[נח] הגהות על ירושלמי להרב עיר וקדיש
 כמהר"ם די לינוואני ז"ל בכ"י :

[נב] הגהות על הלבושים . (עיין מסד' אמדס
 אולאי נח"ל) :

[נג] הגהות מיימוניות חיברם רבינו מאיר
 הכהן תלמיד מהר"ם בר ברוך וכ"כ
 בס' הגמ"י כ"י . וכתב סדר הדורות הגמ"י
 מהר"ם מרושנבורג ס"א תלמידו וכ"י ע"ש דף
 קצ"ז ע"ג . ואין כאן ספק כלל כי הגהות
 מיימוניות חיברם תלמיד מהר"ם מרושנבורג
 ומזכיר תמיד לרבו מהר"ם . ושם הרב המחבר
 הוא כשם רבו רבינו מאיר הכהן כמ"ש :

[נד] הגהות מרדכי נראה שחיברם רב אחד
 אחר המרדכי והן מלוקטות מספרים
 רבים ולכן הלשון מגומגם כמ"ש מור"ם
 בתשובותיו סימן מ' . ובהגהות פ"ק דעירובין

אשר לא היה בדפוסים הקדומים און חקק הגאון החסיד מה' יוסף שמואל מקראקא אב"ד מפד"ס . ועיין בשו"ת זכרון יוכף א"ח סימן י"ד ובס' הקטן החיוק ברכה א"ח סימן קי"ב ובקונטרס אחרון :

[מד] הגהות הש"ס הרשים הגיה ותיקן הנאון בעל סדר הדורות בתחלת הספר הנזכר :

[מה] הגהות לשערי דורא . (עיין מה' יסאל סמנוס מה' איסלן . מה' מדרכי יפס נח"א) :

[טו] הגהות בשפתי ישנים . (עיין מה' שלמה אלנאי נח"א) :

[מז] הגהות ספר התשב"ץ . לתלמיד מהר"ם הנדפס הם כלם מרבינו פרץ . כן ראיתי בתשב"ץ כ"י על קלף ישן נושן ושכ כתובות כל ההגהות :

[סח] הגהות לספר הידאה מרבינו יונה זצ"ל (עיין מהר"ם נגריין נח"א) :

[מט] הוד מלכות (עיין מה' אהרנס סיוני נח"א) :

[ג] הולך תמים מעמי המצות ע"פ פרד"ס כסדר התורה למהר"ר אברהם בהג"מ יצחק חיות ונדפס שנת שצ"ד כ"ב סה"ד ומזכירו הדיר בכ' עיר מקלט להרב מה' דוד אב"ד מקק"א דאמשטרם :

[גא] הון רב ב' הלקים שו"ת ודרושים למה' רפאל נחמיאש :

[גב] הוספה חיבר הרב סמ"ע תוספות על ד"מ כמבואר בהקדמתו . ועתה שהדפיכו מחדש בית יוכף כולו בריהרנפורם הדפיכו בה"מ הוספה הנזכר אבל הוא מעט מזער אחרוב שלא הדפיסוהו בשלימות אלא קצת ממנו :

[גג] הזהיר (עיין וזכור) :

[גד] היכל ה' לכבוד הר"ר יהואל אשכנזי איש ירושלם ת"ו בכמה ענינים ע"פ הסוד . נדפס בוניציא :

[גה] היכל קדש פי' תפלות ע"פ הזהר ומהר"ם ריקאנטי חיברו הרב משה בר מיימון המכונה אלכאז . והתחיל לחברו בעיר תרוארנת בשנת של"ה . והיה הכור זה ביד הרב מהר"ר יעקב שש"ורטש אב"ד באמשטרם והדפיכו באמ"ד שנת תבי"א ועשה בראשו הקדמה ארוכה . ויש בספר הנזכר הגהות מהחכם השלם אהרן הסבעוני מעיר סלא :

וראיתי במכתב לא' חכם שהיו תיב יושבים ללמוד ומשכנו סדורים שהיה מהסודים דיבר קצת שלא כסוגן על ס' כנז' וחקק בהנמסר והענינו אותו כחלוס על דרכיו וייקן ויגר לחבריו לסודים על כבוד כספר כנז' ומחברו . וכוונת כסכתו לעול מערכת דלית אום ויז' (עיין דברי נב"א) . ונס כלוננו שמענו מפוס רנן שיש שטעמו על זלזול ספריים

סמ"ק . הרב ש"ך יד סימן ל"ב ס"ק ט' : [לא] הגהות ספרא שהוא תורת כהנים . בסוף ס' תמת ישרים :

[לב] הגהות על ספרי להרב עיר וקדוש מ' סלימאן ו' אוחנא ז"ל בכ"י :

[לג] הגהות סביב שחיות וברקות למהר"י ווייל היברס האלף מה' צבי מקראקא . כן כתב בתשו' מה' יעקב סוריוניה הנדפס בסוף תשו' הרא"ש דפוס וויניציא בשנת שס"ז :

[לד] הגהות על סדר קדשים בגמרא רש"י ותוספות להרב הגאון מה' בצלאל בכ"י . הגהות נפלאות אמיתות מתוך גפ"ת כתובי יד שהיה לו ולא זכינו עדיין שיצאו לאור הרפוס :

[לה] הגהות מהרי"ח שיש בפסקי הרא"ש . שם הרב הכניה הוא

הרב יחזקיהו ועמ"ש הרב תה"ד ס' רל"ג :

[לו] הגהות הרי"ף כ"י והם מהרב דיל ויקי"ו נמצאות בערי איטליא קראו בשמותם תקונים דיל ויקי"ו ויש בהם טעם זקנים ועינין לקבן במערכת למ"ד בס"ד . (עיין לקווי אורח) :

[לז] הגהות הרי"ף והר"ן נדפסו בספר תמת ישרים בשם דרך תמים והועתקו מכמה רבנים ומכללם הם הגהות רבינו בצלאל

אשכנזי ורבינו האר"י זצ"ל במבואר באורך בהקדמת ס' תמת ישרים מהרב בנימן מוטאל ע"ש . וכבר נדפסו סביב הרי"ף בדפוס אמ"ד חולצבאך . אך בדפוס זולצבאך נמצא חסרון אצילו איוה שיטות מהר"ן . ומבאן מודעא למי שתקשה בלשון הר"ן זולצבאך וכיוצא מדברי מפרש אחר יבקש בדפוס אחר אם הוא ט"ס וחסרון הדפוס :

[לח] הגהות על הרי"ף להרשב"ם ור"ת . (פיין סו"ף נח"א) :

[לט] הגהות רבות על הרי"ף ומפרשיו ספר גדול כ"י ואיוה פירושים וקישויות בדרך קצרה . אחרוב שהוא ממהר"ם קאזים ז"ל : [מ] הגהות וחידושי דינים על ד' ש"ע מהרב מה' דוד קרינאלדי ועל פי' גור אריה בכ"י :

[מא] הגהות על כל ש"ע כתב הגאון מהר"ר יחזקאל ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק פראג ונדפסו מחדש והיו נקראים שלחן מהור . ועמו דגול מרבבה חידושי דינים מהרב ז"ל כמ"ל במערכת דל"ת בס"ד . (עיין דגול מרבנס) :

[מב] הגהות על ש"ע א"ה . (עיין מה' יסודס חאליליו נח"א) :

[מג] הגהות הש"ס אשר בדפוס פראנקפורט רמין והמורה מקום אשר שם

תבואות שור י"ד סי' מ"ח ס"ק ד' :
[פג] הלכות גדולות מאסמאי . כן כתב
בס' האגור סי' אלף רס"ו ומשם
סמ"ג ע"ש :

[פג] הלכות יום טוב (עין רבינו אשר בן סני' משולם נח"ל) :

[סד] הלכות פסוקות (פי' רב יסודאי נאון נח"ל) :

[סה] הלכות קמנות שו"ת מהרב מ' יעקב
האגני ה"א וח"ב וכתבם

דרך קצרה לחדר התלמידים וכו' . ועיין
תשובה אחרונה סי' שי"ח מחלק ב' ושם כתב

בנו מהרמ"ח הרב טר אביו למד התלמוד
בכלי י"ג פעמים והיה שקין בתורה וכו' ע"ש :

[סז] הלכות ראשונות והלכות גדולות . כ"כ
הרמב"ן בס' מלחמות פרק כירה .

ועתה ראיתי בספר הקלוטות להרמב"ן שגרס
מחדש שב' דף כ' ע"ב וכן פי' רבינו הננאל

בפירושו ורב שמעון בעל הלכות ראשונות
ורבינו יצחק . ואולי הוא ט"ס :

[סז] הלכות הרמב"ם על הירושלמי (עין רבינו משם בר מיימון נח"ל) :

[סח] הלכות שמחות (פי' מהר"ם מרזובוב נח"ל) :

[סט] הלכתא גברוואתא חיבר רב שמואל
הלוי כקורטובא על כל התלמוד

וברח למיליאק וחברו ונפטר שם שנת ד'
אלפים תתט"ו . כ"כ בספר ישן נושן כ"י .

ועתה ראיתי להרמב"ן בחדושי גיטין דף מ"ה
שכתב וב"כ הנגיד בהלכתא גברוואתא .

הלכתא גברוואתא חיבר הנגיד . כלבו דף י"ט
ע"ג כמ"ש משם הרמב"ן :

[ע] הלל גמור —

(עין קדש כלולים) :

[עא] הללויה —

[עב] המבקש להרב שם טוב בר יוסף אבן
פלקירא בחכמה ומוסר חיברו

בשנת ה' אלפים כ"ד וגרסם בהאג שנת לחק"ת
בהיותי שם . ואני בעניי נעשיתי סניף לגדולים

אשר הסכימו להדפיסו בכתוב שם :

[עג] המון רבה מובא בתארה לעינים . כ"כ
בסדר הדורות דף קס"ו ע"ד .

וכבר בחיי הרב המחבר מהרש"א גרסם באומיר
הוא מפתחות תנ"ך הנדרשים במדרש רבה .

וכתב שם הרב שחברו בעשרים יום לכות
הרבים :

[עד] המעלות לשלמה דרושים רובם ע"פ
הדין להרב הגדול מר קשישא

מהר"ש לאנידור אב"ד ור"מ בארם צובה זלה"ה :

[עה] הן ישלח ע' מ' אסון שזון נח"ל) :

[עו] הנהגות הרא"ש הודפסו בכמה ספרים
הם דברי מוסר וידאה בדבריהם

קצרים

ספרים וספרות . וסורא לנפשו וכלכל דבריו כיום כלתמו
 מלחמתם כל חרה וזכר כדכונתו . וכבר אמרו ביחולמי
 יראש אדם בעל שמועס כענדו ויזיר שאם סיה חפס להרב הס
 בציו כסם כלשון אומרת כנור נמוכס מתקן ודסן עדיו .
 וכס יפסס עתה כי גדולס לדיקוס במיתקן ויזיר שלא יכוס
 נגמלקן . ויפסס בעיניו כי כסם גדולס השכו שסכסו על
 כרסכסו וכסוף נתגלס שלא וכדו לעומק דברי הרסכסו .
 וכדו לנו גדול מרי ויפסס כן הניח ארי דבי עולמי כעסוס
 אריוס משהו ויזורו הניס כספורסם ככנלו וירושלמי ואסר כסני
 מדכניכס גית ספאי . והלמוד אחד אסכסס ויפסס וסוסכסר
 סניו ספאי כסעסוס כמיס כסנינס דף כ"ב . וסמעתו דכיוולא
 כסס ארע לסגולס ספורסם רכינו סעסל ססכסו על מהרס"א
 כד חוקס וזומנס סס הלמוד אחד ויפסס דברי מהרס"א .
 יפסס ארע כסס לסיסני עולס יפסס ק"ו כדור סס דכר כסל
 וסניו כסס כסלס ורי כס . ויפסס כסס עיניס סס

[עו] הליכות ארי להרב מהר"ש אלגאזי
כללי התלמוד :

[עז] הלכות עולם היבר ר' ישועה הלוי
מהלמסאן בדרכי הגמרא בשנת רכ"ז

והגאון מהר"א מורחי השג' עליו אויה השנות
בתוקף כמו שהביא לשונו הרב מהר"ש אלגאזי

בס' גופי הלכות סוף דף צ"ד . ומרן חיבר על
הליכות עולם כללי הגמרא . ומהר"ש אלגאזי

עליהם יבין שמועה :

[עח] הלכה למשה ב' חלקי' על קצת הלכות
מהרמב"ם חלק ד' באריכות גדול

וקבוצ כל הפירושים והדעות חיברו הרב
מהר"ם אמריליוו הרב המחבר שו"ת דבר

משה"ג חלקים וספרי משה מדרשות :

[עט] הלכה למשה (עין מערת שרם סמכסל) :

[ס] הלכות ארץ ישראל שמוכירים התוס'
והרא"ש ריש חולין הם הלכות

שחיבר חכם א' מרינים שאמר אלרד הרני
שבא מעשרת השבטים בימי הגאונים . וכ"כ

הרב שלמי הגבורים ריש חולין ובריש ספר
כרתי ופלתי . ועמ"ש בענייני בריש ס' הקטן

מחזיק ברכה על י"ד בס"ד :

[סא] הלכות גדולות מהרמב"ם בס' המצות
והרמב"ן שם ובמלחמות ורח"ה

גראה דחיברו רבינו שמעון קיר"א . אך התוס'
בכמה דוכתי מיחסים אותו לרבינו יהודאי נאון

וכ"כ סמ"ג וכבר כתבו האחרונים כזה . ורבינו
שמעון קירא היה שנת ד' אלפים ת"ק :

בהלכות גדולות שבדינו יש חסרונות הרבה (*).
הרמ"ע בתשובותיו סי' ל"ב . וזימנין

דרכוואתא קמאי מייתי בשמיה וליתי' בנסחתין .
ותי כמה לישני דקמן בה"ג וקמאי מייתי משמיה

אופכא . ע"כ נסחא דקמן בה"ג הווא כמתניתא
דלא מתניא בי ר' חייא ור' הושעיא . הרב

(*) בשנת תרל"ד גרסם דבה"ג בווארשא עם הגהות
וחיקוקים מהרב הגאון הספורס

מהר" אברהם שמעון כ"י מרוב מקרא ובסמס פנים
ודרשות נחני יפסס ראורו גדולי הדור ויאשרורו :

(לויאל נח"א) :

[פז] השגות הרב ברכת הזבח על הגאון מהרש"א בחדושי הלכות, הנה הנם בספרו תפארת שמואל :

[פז] השגות על הלכות גדולות (עיין רבינו דוד נר סעדים נח"א) :

[פח] השגות על הרב מ"ז בי"ד חיבר הרב ש"ך וקרא ספרו נקודות הכסף ע"ש הכתוב טורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. ונדפס קונטרס מגיני זהב על תחלת י"ד לנכרו של הרב מ"ז לישיב השגות הרב שפתי כהן בנקודות הכסף :

[פט] השגות הרמ"ז על ספר מצת שמורים זהרב נתן שפירא בכתבי יד :
[צ] השגות הרמ"ך על הרמב"ם. עמ"ש בנדפס מערכת מ"ם בס"ד (עיין רבינו משה סכסן נח"א) :

[צא] השגות על הערוך (עיין מ' יוסף מקלאני נח"א) :

[צב] השגות על הרב פרי חדש בי"ד, השיג הרב תבואות שור והרב פרי תואר והרב ח"ק לישראל. ולכל הדברות המעיין יראה כי הרב פרי חדש רב מביהק הוא בברא ישרה ולשון חכמה ושגותיו מועטות וימרחו ורובו ותשב באיתן קסת"ו :

[צג] השכם. מדרש השכם מביאין הראשונים ועינינו לא ראו. ובס' המכריע סי' יו"ד כתב וכן בס' השכם וכו' ע"ש :

[צד] השלמה. שני ספרים להשלים הלכות הרי"ף כמ"ש מהר"ב מוסאל בהקדמת המת ישרים הברס רבינו משולם : ועיין בח"ב מערכת מ"ם אות ל"א (עיין רבינו משולם חיבר סי' שלמה כו' נח"א) :

[צה] התחלת חכמה. ספר בקבלה הזכיר הרב מגלה עמוקות.

קונטרס אחרון

[א] הלכה למשה מסיני. הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה

כתב דברים שהם הלכה למשה מסיני והם רובן ואפשר כולם, ואחד הרואה בעיניו יראה שהן מועטות. אמנם הגאון חות יאיר הפליג עצה הגדיל תושיה ברוב בקיאותו בתשובותיו סי' קצ"ב. ואני בעיני ראיתי סי' כ"י להרב הכולל אב"ד במצרים כמהר"ר חיים הלוי זלה"ה שהאריך מאד על תשובת הרב חות יאיר וברוב פלפולו ובקיאותו יגע ומצא הרבה בהל"ם וחומר סי' גדול בזה :

קצרים והם ארזי הלבנון הרמים כהררי אל. אשרי אדם בהם יהיגה וינהיג עצמו ובניו בהם וחיך אוכל ישעם דברים קדושים היוצאים מפה קדוש :

[עז] הנמצא. ספר זה מהרמב"ם מוסר וחכמת השבע והרפואה והרכבת האדם וכיצא. נדפס בשאלוניקי שנת ויש"ם מדברה כעדן. ולאו אלו אמרות טהורות מהרב אברהם חיון ופירוש איכה להרב מהר"ש ויראש :

[עח] העמק ישאלה (עיין קול כימס) :
[עט] הר הכרמל שו"ת למהר"ר אליהו על סדר ארבעה טורים ונדפס בפראנקפורט דאדר :

[פ] הרבינו (עיין מדרש) :

[פא] השגות הראב"ד על הר"ה בס' המאור בתוקף גדול הובאו בס' תמים דעים על כמה מסכתות מסימן רמ"א ואילך. ועל הרוב שהראב"ד כתב השגות על כל דברי הר"ה במאורות :

[פב] השגות הראב"ד על הרי"ף על קצת מסכתות. הובאו בספר תמים דעים מה' רל"ד ואילך וכבר כתבתי בח"ב דיתר על כן השיג על הרי"ף ועל הכל השיב הרמב"ן וחבר ספר הזכות ע"ז ולא נדפס כ"א על ג' מסכתות :

והוא יראה שמדבר כמנ"ל להראב"ד כנודל גדול מאד. כי מלבד גדולת הראב"ד בתלמוד עוד גם שוכה לגלוי אליהו נכונה זכור לטוב והנכונה גם כן זכה לגלוי אליהו נכונה זכור לטוב וידע הרמב"ן רוס מעלת קדושת הראב"ד :

נמשך לזה אומר כי הה סוף מן הגדולים שעלם על דעתם לנטות קצת מדברי רז"ל בדר מה. וסי' זה שהם סוף הכמוס בלימודיו וטענות ודעתם רחבה וסברו כי רז"ל סוף חכמים לבד. וזה טעם שאמרנו הלא גם בנו חכמה ודעה פס שהם חכמים יותר. אבל הי"ל לשום לבס כי רז"ל סוף לסס רוח הקודש ואליהו זכור לטוב שיהי נביאיו ונשמתם ממקום עליון וסוף נקום ואין יחס ביניהם לבין רז"ל. ולפיכך אנו לכופ ראשנו לקבל האמת מבעלי האמת. וזה אמרתי שאפשר עדין כוונת הספק הנמצא כוס איש אשר רוח אלסים בו כי סוס ככ"ף סדמיון אפשר שלא יסוף לגמרי כמ"ס הסנ"א בהשוכס. ובמקום אחר רמזתי על תשובת סכס משה משה נשיות ואיך באמרו סנמאל כוס ר"ל אעפ"י שאינו שוס אך סודס דבריו איש אשר רוח אלסים בו דוס ודלי מעכס סיסס חסס וסוס לוקף רוח אלסים סססכמס עס רוח קקס סוף תקס מאל נעלס. ודוק כי קריתו מאל ווס ססס קטנס אלל סוף פנת יקרת נגד ססססס לסקס על דברי רז"ל ודי כוס :

[פג] השגות הראב"ד על הרמב"ם (ע' הראב"ד סלשטי נח"א) :

[פד] השגות רבינו אפרים שהשיג על רבינו הגדול הרי"ף רבו במסכת קמא וכווא בספר תמים דעים סימן ס"ח :
[פה] השגות על הראב"ע (עיין מהר"ר שלמה

הר"ח בלאדאד וכל התיבות מתחילות באל"ף ואות שני מהתיבה בראש השורה ובאמצעה רשום כל הזכר והוא פלאי ובקונטרס הזכר אינו כתוב הוכן נדפס ובאיזה שנה . ומ"כ שנתברר שנדפס בבביוניטא שנת ש"ז :

[יא] ויכוח הרמב"ן לפני מלך ספרד . נדפס ב פר מלחמת חובה כמ"ש בח"ב מערכת מ"ם (עין רמב"ם נח"ל) ושאר ויכוחים בשבט ידוה . ובס' מלחמת חובה יש הקדמה מהרב אברהם זומאנו לספר כלל המחלוקות והיא שיהיה נאח ומליצה יפה :

[יב] ויכוח מים חיים חובר הגאון היום בר בצמאל העגות על מור"ם בתורת המצא . ואינו באר מים חיים כמ"ס בדר הדורות דף קס"ד ע"ד ע"ש אלא כמ"ס ריש דף קס"ו . וכתב הרב בדר"ה הנז' שלמד עם מור"ם ביהד אצל הגאון בדר"ר שכנא .

וכ"כ מור"ם ב' יוחסין דף קכ"ה שהיה תלמיד מהר"ר שכנא שכל גדולי הארץ הם תלמידיו והוא היה מגדולי תלמידיו בדר"ר יעקב פולאק ע"ש . וכתב הרב בדר"ה שחיבר הספר הנז' שנת של"ה בחש"א אדר והוא כותב על מן גר"ו ועל מור"ם כותב ז"ל ומכאן נראה שש"ס בש"ע א"ה ס' קנ"ד בהגהה בטעות הגט שנת ש"ס הוא טעות או אינם דברי מור"ם או נקם זו השנה למשל בעלמא :

ואולי לאש לעזר סייתי מסופק נוס כמ"ס נדפס מערכת מ"ם חות י"ג (עין נדף סניו) . ושם נבא נד"ס' ויכוח מים חיים נמנו . סדנר פסוק דמדרש כנס חזן לנסיוה . וספרנו חלי כמ"ס נמנו דוד שדך מור"ם נח נפסוק ש' של"ג וסוס נמי מסדנ"ל כמ"ס נוס של שלמס חזן' סיק סי כ"ט ומסדנ"ל נח נפסוק ש' של"ג . וכן כתב בדר הדורות סוף דף ס"ז : וכבר כהנסי נוסד ח"א מערכת מ"ם חות י"ג (סין) מ"ס חסדלס נח"ל דמחננו על מנחת סנאון מור"ם ז"ל חס ל"ג לומר של"ג כן ל"ג ש"ס . והזן נאוס מחס דנח נפסוק מימי הגאון מסדנ"ל כמ"ס לשיל דוס לומר דמי סמאורות סנרולוס סנרן לניס נכנס אחרתיו מנרש"ל סוס מנחתו נכנס סנר .

הגאון מסדנ"ל הנוסר סנרין סוסר נוסדלל ארנשוס נכס ונח נפסוק יוס מתן סוסר סנח' . ונפסוק רע סמסרסס סני מחס נמנפס סנרנרסו לו וכלל נוסו בני חסדוס . וכנרנ דלדנ' סוס לנרני הנד"ס וחינר ס' סנרס . וס' חסס מולל דלדנ' סניס ונחנר נחנר סנאון ססן חרס סנאון מסדנ"ל מנללל מסנר נסנרנו מ"ס :

[יג] ויכוח על למוד הכמח האמת חובר הרב החסיד מהר"ר יוסף אריגאז בספר שומר אמונים דבר דבור על אופניו :

[יד] ויכוח בנכח א"א אמר הרבם על הקנאה מדרב בדר"א קונקי בספר מנחת קנאות :

[טו] ויכוח ראה זה חדש בס' פרי מגדים א"ח ש' קונטרס בראש הספר כאלו מלמד כותב לו שאלות ומזכר והוא משיב . ומסודר הכל יפה לך נא ראה :

[טז] ויכלו . מדרש ויכלו בס' גמטריאות של תלמידיו

[א] והזהיר כתב מהר"א שטיין בנמקיו על הכמ"ג ריש דף רצ"ד שס' הזהיר שמביאים התוס' נקרא והזהיר עם ו' והביא ראיות . וכתוס' כוף מנחות והביאם מרן בב"י ס' קכ"ה כתוב ש' הזהיר :

[ב] ווי העמודים חכרו הגאון מהר"ר שעפשי"ל סג"ל בנו של הרב שני לוחות הברית . והוא תלמיד הגאון מהר"ר שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג ובחקדמ' שם נאמר מכמה חכמים שהזכר וב"רם בדיני אינור והיתר חבור מו"לא . ובנו היה הגאון מהר"ר ישעיה אב"ד דק"ק פפר"מ וכבר נודע שלשלת יוחסין מהגדולים הללו מהמשפחות היותר מיוחסות וכמ"ס הגאון בתחלת צוואתו הנדפסת בסוף ס' יש נוהלין :

[ג] ויג' ש' יהודה הגות על הבית יוסף ועתה הרפיקום מחדש סביב בית יוסף בריהנפורט עם הגות אחרות מלוקטות . (ונכנס סנאס סנזכר לפני זס) :

[ה] וידוי גדול מיו"ד על אברי הארס תיקן הרב מהר"ר מרדכי אצבאן ונקרא זוכת הודה הוא בניו על ס' התרדים . והרב מהר"ם הנז' היה מולדתו במערב הפנימי והיה רב בעיר ליוורנו איזה זמן והיה ויכוח בינו ובין הרב אברהם רודריגז כמבואר בשו"ת אורח לצדיק . ואח"כ נסע לארס צובה והיה שם מכלל הרבנים כמו שהראה בכתבי ארס צובה המופכות בס' הנן אלהים לגדול הרור מדרח"א ז"ל ע"ש . ובא לעיר הקודש ירושלם ת"ז לעשות זיזאר"ה חכיתי לראות פניו והייתי קטן שהגיע לחינוך :

[ו] וידוי תלמיד הבס בפרשות יסר הרב החסיד בדר"א אלגאוי ז"ל בב"י :

[ז] ויושע הוא מדרש רז"ל חזי קרא שמו מדרש ויושע והוא ברפוס ישן נושן :

[ח] ויחל משה ס' מוכר נדפס באשכנז : [ט] ויכוח הראב"ד והר"ה בסוגית שתי פרות הובא במקובצת מציעא פ' השואל :

[י] ויכוח החכם עם החסיד בקונטרס אגרת אל תהי כאבותיך . ושם כתבים יפים ומליצות קדמוניות בהמצאות חשובות לחכמה חכו ממחקים וכלו מהמדים . ודיכוח הזכר חברו הרב שם טוב בן יוסף בן פלקרא הוא המחבר ספר המבקש שנדפס בעיר האג שנת תקל"ח . ויש בקונטרס הלז אלף אל"ף בחכמה נפלאה בחרו ובסוף כל בית ג' תיבות מפסוק . ורשום א"ב ותשר"ק ושם המפורר יוסף ברבי ששת בן למימי עשאני שנת

וכבר מהר"ר משם המכר הולילו בתנאי שקבל עליו כמה סיגופים לכפר עון אותו רוח וסך דברים קטנים. ואחר ימים כל היום בפרסום בתי כל הקהל בדמות חתול שחור שאז ישלח שלא תהיו לו חרמות שכתפופו שיל' וסוף יאל' ולא תהיו בהרמות. ולכן בלכתו מאושל' לשפיעם פגעו בו חמות של מלאכי חבלה הממונים על מי שסב בחסם להסם ונאבדס וזיכרו לו רוח מחד. ולא עשו לו הסרת חרמות וסלך. ובהנסי זה מהסם בנכריו שאין ידיו עתה הספר הנזכר להודיע לכני אדם כמה חמורו לפורענות מוכן סעוגר על המסם. ואם ראם תראה מי שהריומו אזהר ומלליה כנר כתב בס' חסידים סי' תתנ"ח שנתפשים ממנו על המסם ועל הסלחה ע"ס רחמנא לילנן :

[ג] ושב הכהן תשובות חדשות יקרות להנ"מ רפאל הכהן :

קונטרס אחרון

[א] ווי העמודים כתבו הגמ"י שאין לכתוב בס"ת ווי העמודים שלא יכתוב כתיבה תמימה ויבא לעשות ריח במקום אחר ולצמצם במקום אחר. אמנם דע כי יש סוד גדול לכתוב ס"ת ווי העמודים ולטא דחיישי ההנהגות היום נדפס חומש א' באמשטרדם בקרא עזרת סופר ווי העמודים מתוקן מאד לכתוב ס"ת :

[ב] ולא עוד אלא. לשון זה הנאמר בתלמוד ובמרששים חיבר על זה ספר אחר הרב מהר" אליהו הכהן בעל שבט מוסר וכו' :

תלמידי רבינו יהודה חסיד על קלף כ"י נזכר מדרש ויכלו : ועתה ראיתי שהתוספות בסנהדרין דף ג"ט ע"א הוכירו מדרש ויכלו ע"ש :

[י] ויכלכל יוסף היבירו מהר"ר יוסף דרשן מבוזא דרשות על סדר הפרשיות כ"י כמ"ש בסדר הדורות :

[י] וכתוב משה הביאו בספר סדר הדורות והם דרשות על ס' בראשית וס' שמות :

[ש] וילקט יוסף היבכו מהר"ר יוסף דרשן הנזכר לקושים ומאמרים תמוהים בסדר התורה כ"י הביאו בסה"ד :

[נ] ויטורו בעומר כ"י להרב המקובל עיר וקדיש כמהר"ר נתן שפירא הרב המחבר מצת שמורים יין המשומר והוא כוננת העומר :

[נא] ויסעו היא מדרש רז"ל וקרי ליה מדרש ויסעו והוא בדפוס ישן נושן :

[נב] ויקהל משה חיבר הרב המקובל מהר"ר משה בר מנחם תלמיד הגאון מהר"ר אופנהיים :

ונדפס פיורא סה"ד פס"ס כ"י יש כסופו מעשה נזר מאד ונחפז שסיס בנחור אחד נק"ק ויקלנוג ונאספו כמה רכנים

[א] זאת חקת התורה להרב המקובל מה' אברהם חזקוני קצור כוננת האר"י זצ"ל נדפס בויניציא :

[ב] זאת ליהודה להרב המפורסם מהר"י עייא"ש דרושים ובאור ודיני ברכת מזון והקמרת ולשונות הרא"ם ועל מנין המצות וכו' :

[ג] זבח פסח להשר הנשגב הנשר הגדול ס' יצחק אברבנאל משועי ספר גזע ישי בית הלחמי והוא פ' ההגדה. וחיבר כמה ספרים פירוש התורה ונביאים ראשונים ונביאים אחרונים משמיע ישועה וספרים אחרים. ומוכירו מרן בבית יוסף וכסף משנה ה' ברכות ולכבוד ולתפארת נקרא דון יצחק. וכיוצא הוא ז"ל ובעל העקידה לכמה דברים וע' בה"א מע"כ י' אות מ"ט. (ע' מהר"י אברבנאל ה"א) ונמצא כתוב לבנו של הרב בעל העקידה כי מהר"י אברבנאל זכר עקידת יצחק ושותה מימיו. ובס' קרא הדורות דף כ"ט האריך בשבח מהר"י אברבנאל וגדולתו. והוא היה מונה ט"ו סדרים שחיבר עש"ב :

[א] זאת חקת התורה להרב המקובל מה' אברהם חזקוני קצור כוננת האר"י זצ"ל נדפס בויניציא :

[ב] זאת ליהודה להרב המפורסם מהר"י עייא"ש דרושים ובאור ודיני ברכת מזון והקמרת ולשונות הרא"ם ועל מנין המצות וכו' :

[ג] זבח פסח להשר הנשגב הנשר הגדול ס' יצחק אברבנאל משועי ספר גזע ישי בית הלחמי והוא פ' ההגדה. וחיבר כמה ספרים פירוש התורה ונביאים ראשונים ונביאים אחרונים משמיע ישועה וספרים אחרים. ומוכירו מרן בבית יוסף וכסף משנה ה' ברכות ולכבוד ולתפארת נקרא דון יצחק. וכיוצא הוא ז"ל ובעל העקידה לכמה דברים וע' בה"א מע"כ י' אות מ"ט. (ע' מהר"י אברבנאל ה"א) ונמצא כתוב לבנו של הרב בעל העקידה כי מהר"י אברבנאל זכר עקידת יצחק ושותה מימיו. ובס' קרא הדורות דף כ"ט האריך בשבח מהר"י אברבנאל וגדולתו. והוא היה מונה ט"ו סדרים שחיבר עש"ב :

[ד] זבח השלמים להרב הגדול מהר"ם זכר וכו' :

[ח] זהר ראיתי כתוב מהר"ר מהר"ל רווינו וז"ל : מנחת צדק כ"י ישן נוסח אלל מורי מהר"ם זכות נרו. מלאכי כתוב בלחם כי ראם המקובלים ר' מחווא' ו' קהנא וכו' היגר ס' סכסכו ואחריו נכ"י ע"ס ספר הסוכר והיגר בו כמה חזורים כמו סקקוים. וכפשת רשני ורבי אלעזר וכל סדור סכסא אהנס חכמת סקנלה. עד שסקרס ס' לגני מלך אחד ממלכי מורה שמוס לחפור במקום אחד על עסקי ממון. ונמצא שם ארון אחד ובו ס' סוכר וסלח לחכמי אדם. ולא ידעו ולא ינינו. שכל אחר סיסודים בלו אללו וכלו סכסר ואל' אדונינו סמלך זה הספר עשאו חסם אחד וכו' עמוק ואין לנו מיטעס אחר. אחר ליה וזי לין יסודי בעולם שמנין אותו אחר לו יש במדינת סולויטילס. והמלך שלם סספדים עס בנורית לעולילולא וככסאוס סכמי מולטולא סמח בו סמחס גדולס וסלחו

הרמ"ק על הזהר ונדרס על ס' בראשית. ועל ס' שמות יש אתנו בכ"י :

זהרי חמה. כתב כדר הדורות דף קס"ז ע"א זהרי חמה מ' אברהם ב"מ מרדכי אולאי פירוש נפלא על הזהר בראשית והוא חלק א' מכפר אור החמה עכ"ל. ואינו כן כי ספר אור החמה הוא פירוש גדול מכו"ה הנו"ג חלקים גדולים על ג' חלקי הזהר. וכפר זהרי חמה הוא קצור ירח יקר שחיבר הרב עיר וקדיש מהר"א גאלאנטי על הזהר ויש אתנו על ס' שמות זהרי חמה כ"י וכבר כתבתי כן בכמה מקומות :

[טו] זוהר תורה חיבר מה' מרדכי אצנאן נסח וירוי הגדול כמ"ש במערכת וי"ז (עיין וידוי). ושם כתב דחיבר ס' ישא ברכה ושאר ספרים. והיה מקובל ובקי בחכמת האמת וראיתי קצת הגהות מכתבתי ידו בס' הכונות להאר"י ז"ל :

[טז] זית רענן הוא פירוש על הילקוט מהגאון בעל מגן אברהם על א"ח ונדרס ב' פעמי' והוא פירוש קצר ויש בו כמה מרגלויות : [יז] זית רענן דרושים נפלאים כ"י מהר"ב עמודיה שבעה .

[יח] ס' הזכות רמב"ן והוא ס' המלחמות כ"כ סדר הדורות דף קס"ז ע"ב. זה אינו כי ס' המלחמות על המאורות של הר"ה וס' הזכות לישיב השנות הראב"ד על הר"ף. וכבר נדפסו ג' מסכתות מספר הזכות יבמות כתובות גיטין זה שנים. וכד הוינא מליא ראיתי ספר הזכות כ"י. ועיין מה שכתבתי במערכת ש"ן אות צ"א בס"ד. (עיין שנס ש"ס). והרב מה' משה אלשקר בתשובותיו סוף ס' צ"ו שם הזכיר ס' הזכות ליוכא. ודרב פר"ח א"ח כיסין תצ"ו הזכיר ספר הזכות לפכחים ע"ש :

[יט] זכרון חיבר הרישב"א להליץ על הרמב"ם על מה שהשיגו הרמב"ן בפירוש על התורה והביא הרב כהר"י מטראני ז"ל בס' דרשותיו הנקרא צננת פננת דף ק"ה. כמ"ש בשם הגדולים ח"ב ריש מערכת מ"ח (עיין טעמי מלות) :

[כ] ס' זכרון להגאון מ' ישמעאל הכהן קצור דינים הניחגים על כדר התלמוד ועיין במערכת יו"ד. (עיין מ' ישמעאל ככנן נח"א) :

[כא] זכרון דברים מהרב פרח מטה אהרן מוכרת מאיוה דינים :

חדושים מהרב ז"ל ונדרס בשאלוניקי : [כב] זכרון יוסף שו"ת להגאון מה' יוסף שטיינהארט אב"ד דק"ק פירדא ובסוף לקוטים :

[כג] זכרון יעקב על התורה מהרב מהר"י יעקב ברלין הרב המחבר בא"י יעקב

ושלחו למלך מחנות רבות ומשם נחפזתם הקבלה בישראל . פ"כ מלחמי כתוב מוכרז כנוי . וסרבי יס"ר בספר מלחך לחכמה דף כ"ב כספ דשעת מתי מנודי אמת שבכנת ש"ס כשזונו בספרדי עיר סידולנינגה לקחו מהאקדמימיו"א כמה אלפים ספרים וביניהם ספרי קדש על קלף וככלל ס' סוחר על כל עשרים ולרבע מלא ככל ושלחו הספרים להשמיט ודוכסו ע"ש : זהר עתה מקורו דא לירי משפת ספרים . וראיתי בספריה בעלמא שפסא פליוות עד שכתב שאינו למלא אלא להארוך וספקק על בגדולתו והנחירות אשר בזהר . ולפוס רוסקא הייתי פתיה מלא על דבריו בכלל ובפרסם ורבותיו חרין דלורויקה ספרים הקדושים וספריו זיל בעלי רוח הקדש ואשר נגלה אליהם אלוהי זכור לטוב ובכל הארץ יא קום ונקם הכל מליהם פס נגדו ואלהיהם כמה קדישי עליונים . ולכן נראה לי כי גם סרבי ז"ל ידע בלחמ וכתמים ענין כושר סקדוש. אך נקאלחו על כה הארכוס שטורכים על כריתות ומיתות ב"ד דחלו עתהם בלשונות כושר דבריו הוא וספר לכן הלאה פנים לקעקע בלחמ ולומר משום עת לעשות פקדוני' אלו וכונתו בשמים . וס' ברחמינו ידיונו לכך זכות :

זהר עיין מה שכתב סרבי מהר"ם חלנין ז"ל במשנת פכחים אוח של"ב בענין אימתי נסדר ספר סוחר . וסוחר מביא פשיות ובריות וחוספות . וכבר כרמ"ק ז"ל סבוי מימי קדם וסיו מדרכות בלשון קצר וכסב"מ דברשו מביא מסע עכ"ל . ונראה סבוי משניות ובריות וחוספות בספרי חסד ג"כ . ולאשר סבוי בכלל סרבי סדרי משנה סבוי מקדם קדמיה . ועיין מה שכתבתי פס לעיל בריש מערכת ד"ח בס"ד (עיין בריח מוסר) :

וראיתי מבי' מהר"ח ז"ל ספר אחד גדול מחכמות שיש בושר . וכמדומה שיש אלה חסד וסוף על סכסכונות נדרסו כושר קושטנדינגה :

[פ] זהר חדש נדפס במנשובה בהגהת הרב עיר וקדיש מהר"ם זכות ז"ל. ואחר כמה זמן בא לירי זהר חדש שהיה של הרמ"ו ז"ל ועוד הוסיף בו הגהות רבות וחדושים מכ"י ממש . ועוד יש ביריו זהר חדש שהיה של מר זקני אב"י אב"י כמהר"ר ישעיה ז"ל מוגה הגהות רבות אמיתות מרבני אשכנז ז"ל מקובלים שבאו בחברת הרב יהודה חסיד ז"ל בשנת תס"ג :

[י] זהר הרקיע חיבר הרב המקובל מהר"י צמח והוא ס' הזהר ממחר"ו זצ"ל שקיבל מרבינו האר"י זצ"ל . ונראה מדברי מהר"י צמח בהקדמת ספר קול ברמה שהעתיקו מכ"י מהר"ו והוא עצמו כתבו כסדר . אך לא שמעתי הנמצא כזה . וכמדומה שנאמר הס' הזה :

[יא] זהר הרקיע כ"י חבור על מאמרי הזהר ממחר"ו ושאר חברים ז"ל ויש בו הגהות הרמ"ו (אולי סוף כ"ל) :

[יב] זהר הרקיע עתה נדפס בווארשא פירוש לשונות הזהר הקדוש מגורי האר"י ז"ל ונקרא הספר זהר הרקיע :

[יג] זהר הרקיע חיבר הרשב"ץ על אזהרות מהר"ש ו' בגירול והוא ברפוס ישן כמ"ש במערכת אל"ף . (עיין אזהרות) :

[יד] זהרי חמה חיבר מו"ה מהר"א אולאי בעל חסד לאברהם. והוא קצור ס' יחיקר שחיבר הרב מהר"א גאלאנטי תלמיד

לז' מדגשים אלה מדרגה כי הוא תלמיד ולית נחלת להם שמועות ואין להקפיד עליו. אך אם נחשדנו וכו' מדרגת התלמיד חזר לפסל לו נחשדנו מדעתו. ובשומר סתם סברי הדמים דליה הוא לכן חייב לומר כסר רבו. ובשפת רבי אלעזר דלא שחיל בשלש דל' יוחנן ש"ט שמתקין עמלו לתלמיד חזר כי שח וכו' פנ לו. וא"כ מלאם הקפידו אחרי לא אמר משמים דל' יוחנן ד"י מקום שיכירו דכתי שמתקנה מפי עמלו אמרן וסינו דקאמר רבי יוחנן חרתין מילי וכו' דממין יס להקפיד עליו וכסיד לעולם דתלמיד גמור הוא וגמשים און גרד לומר משמים דמי. אך אינו דרך שולל לשנומו משום אחר דליון נהגין וכו'. וזה חורף דברי סר פס מאירות כפי כסוס בזכריו. כי כעת אין הספר מנוי אלא.

ולפי דרכו נחא טובא דרבי יוחנן קפיד אחרתו ורבי יעקב מחזק ליה מה דליון נהגין וכו' לא זכרנו בזה כפי קאמר ליה דסכל יודעים שמה שזומר הוא מר' יוחנן וכו' ואיכא למידק דכיון דל' יוחנן בחדא מהחא מחתביו אמאי לא כסידו אלא על השלום וזאת שנית וכחידתה חת לשון עד שבער וכו' חס. אחרת כפי דרך סר כפי איס דכתי דחזק דליון מקיפין לאווי נגרים וכו' אחרת עלהם לשיטת וכו' כוא כמבואר. אלא דלכנה כפי להסוסות כזור שיש שחיותיו וכן האומר נחא לי מ' בהלמודין ביבמות י"ז גבי ר' אלעזר עמלו דקפיד עליה ר' יוחנן דלא אמר שמתקנה משמים עול לגביה רבי אמי ורבי אסי א"ל לא כך הוה מעש כס"כ של טעריא וכו' דכר אוקפד טפי אחר חכרותא נמי ויש לסבין מה כוונת ההלמודא נמי א"כ פירס אחרת נחא דכל הסקפדס דרבי יוחנן על רבי אלעזר הוא שמתקין עמלו לתלמיד חזר וא"כ כולל משך רבי יוחנן שוכירו כסוא מדליה ולא יקבלו מיניה כסביר דרבי וכו' כיון מפסיד רבי יוחנן שאין שפתותיו דוכנות. וכיון כהקפדס כוא לעיקר על שמתקין עמלו לתלמיד חזר לכי כדעיל רבי אמי וכו' א"כ ואייתו ליה כסיד דקפדו ס' כחמתן כד אוקפד אחר חכרותא נמי. כלומר אי מלשער על כסוא כחוק עמלו לתלמיד חזר וא"כ כוונתו כעולו עול ולעשותו חכירי וזו רשס מולט יותר מכרסאשנה שחשס מחזיקים אחרת להסר חזר חכרותא נמי :

וע"פ זה אפשר שיוגן כונה כסכות אז אחרת סנס כואי כיון משי כשרי דק קסל רב סנס שפתי לא כאלה ס' אהס ידעת ולא כזכיר בדקדוקים. אחרת כר כחננו דכר לומר דמחנר ספר לא יזכיר שמו עליו מלך סענוס וזהכנה לכוחיק כסמו סופר כי סיבי לקבלו נמש"ל. וז"ל אז אחרת כס כואי כמגלת סופר כסס כהסילס ככוס עליו דכ"ע ידעי שחל מחנר. וכי חימא מדרך בהכריות כעולו כמחומורא יתמא מנלי וכו' כעליו לז"ל לעשות רזון א"כ חסתי וחורקן כיון משי ככונת ספי מחס כסר כהסילס לי לאלו ממונות רוחא רק לעשות רזון א"כ חסתי כי הפסחי כס כר חורקן כיון משי כוא חקי שקבלתי מסחי ואס אינו מכנסו על שמי לא לקבלו. וזכר סרסו א"כיון להגדל כשרי דק קסל רב וחמיר אני דרש לעס ואינו חושש שיוגן אחר כסס וגיגוס כחודס סכוא מוסס דכיון דמחזיקים שחיות סכוא שפתי לא כאלה ויכחי שפתות דוכנות א"כ שאינו אומר כשמי כי אהס ידעת מי כמחשס ובפסחית דוכנות אכל לענין הספר מוכנס ליתירו כחמי וידעו כי אני מלמוד כי כיבי לקבלו מיס וכו' לעשות נאור : ובעיקרו של דבר נראה דכמות שם כרר כזכר לנטיח שפתותיו דוכנות אינו נרין לזכור שם אומר דקעי שחא גלוא וזכרוא לזס מחסס כחשס וכל כהסכות כהאחרת כמחשיות וכחיות כססס כחשס כזכר שם אומר. וז"ל אוקפד לנטיח שפתותיו דוכנות דכר מוכרס שחיותיו שם אומר. אמאי רבינו קפדו ותלמודיו לא אמרו לא דבר כסס אומר כדי סיכוי שפתותיו וכו'. אלא מוכרס דק"ל חס לוח ויכרו שמות ככעלים מהחודס כסס לפניו גלוא כמחשיות וכאומרם שפתותיו דוכנות. ואין חשך רק דלא לקבלו ואמנו לכי כמחשיות וכחיות דורתי כקפדס א"ל לזכור כסס אומר וזה הוה דעת רמב"ם לכפול כל ככיות כסס. ושמיס כגלורתי. ושמ"ס כספר י"ב ישכר פ"י הוספא דניסל כדפסס עקק

יעקב על ש"ע ובסוסו כללי הגסרס תלמיד מהרב שב יעקב וחכריו הרב זכרון יוכפ שו"ת והרב יוכפ וואשיר טרילינגין ושקיל וטרי עמהם בס' באר יעקב. ואני הצעיר וכו' לראות הרב מהר"ר יוסף הג' והיה סיני ועוקר הרים והי"ל חרש"ל על הש"ס בבקיות ויושר העין. והיה קורא הש"ע כל חלקים בכל חרש בכה"נ כמ"ש מן בהקדמתו שחלקו לשלשים חלקים שילמדוהו בכל חרש. והיה ריין במדינת אנשבאך. וחמיו הקצין פו"מ התורני המופלא ר' וואלף קרא כל הש"ס וד' טורים י"ג עממים כי כן העירו עליו. ואני ראיתי שאתר הפלה הוכפ היה קורא דף נמרא בבית הכנסת :

[כ"ו] זכרון משה על רש"י בפ' החומש וחמש מגלות ודינים בסוף. גרסם שנת ש"ע"א ומו"ה מביאו בהגהותיו על הרב הכבוש. אך אינו בנמצא : [כ"ה] זכרונות חיבר הרב בעל התרומת ולא נמצא :

[כ"ו] סי' הזכרונות המדבר באיזה וינין אשר קצת העם נכשלים והרב כנה"ג מביא דבריו. לא נזכר בכפר מי בעל דברים שמו ושם עירו. וידענו שחיברו הרב החסיד סהר"ש אבוהב אחד המיוחד מרבני ויניציא אחר המחבר שו"ת דבר שמואל. ולרוב חסידותו לא הזכיר שמו עליו. וכן מוכח בשו"ת שמש צדקה ובס' לקט הקמה והעלים הרבר הנייר עהור והדפוס אינו טוב :

והנה כרס פסס מאירות כחלק א' כהקדמתו על סנסה"ק כוס חס עוב נלסס נלכוו ולספדס כסר שחיר כססס ואל לומר מי סמחנר. הו דילמא חיובא רמיא על סמחנר לזכור כסוא חיבר אחר יא"ל חס שמו כוא דאחרית כמס דוכי כל חס סחומרים שמועס מסוי שפתותיו דוכנות קנר. וכסיד דכא דשפתותיו דוכנות אינו מחזיק שחומר שמועס ויזר סס אומרס דכנס וספחיתו דוכנות. אך הריס קמי כמחא גליה סיולסד וכמהחוקס ובפסחיתו דוכנות. ספי מקפידס לומר כסס אומרס עממא כדשאמר כסשועס כסס אומרס וזוא אלוס גדול כסומע יסמע ומקבלס וזיסרין אחר וסחנין ל"ב לא לומרס ועי' כאומרס שפתותיו דוכנות כי כוא דאמרו ככוכות דק"כס כסוא דאחא לקמיס דר"ל אחר ל"ס מחזיקין כוס סכוא כסן מה רחיס שקר רזון ככית כמכס א"ל רחיס שחיק על כגונות א"ל ר"ה וחס אין כס כגן כנס ככונס וינין כוא ויכחי קמיס דר' יוחנן וכו' א"ל ר"ה וחס אין סס גונן וכו' כד חוא ל' אלעזר כישות אחר שמת מלי דר נסחא ונל אחרת לן משחיו. אלא דמטי דר' אלעזר לא אחר משמים דר"ל לא קבל מיניס וכמו ספריס"י. ויזלא כס אמרו כככ דק כ"ל אחרת רננן קמיס דאחי מסוס ר' יימס ולא קבלס. כי אהר ריין אחרת קמיס דאחי משחי דני יוגנן קבלס. וכוס ס' מחלס סיוכלמי פרק כוס קורא ור' יוחנן כוס סמחין על רבי יעקב וזו רבי אלעזר חמי ל"ס וסמח ל"ס מן קומיו א"ל ריין וינין עמוד לי כדון ככלאס חזר דלא כאל כשמי וחדא דלא אחר שמתא מן שמי א"ל כן איון וסנין דזעירא לא כאל כשלמא דכסס וכו' ור' דאחי לננין סקוס ו ססקפיד רבי יוחנן דנכלס דלסוס זה כוס ומכו סקרין של דכרס. א"כ תלמיד גמור חייב לשלל לשנוס רבו ותלמיד חזר אינו חייב לשלל לשנוס. ובשפת א"ל כוא תלמיד גמור מלי למחר שמתא דכרס כססס ודעי דכא דכא שפתא

אחרי כותבי הדמיון ילידי כ"י מקדש מלך ורחוקי פשיס
 בלבן סוכר סני' וז'ל וזכר מחיון מלין דלח
 אמצא דחיתא לון משמו. קס דפשיס שיחור חוסס משמו
 וזל שפסס ממנו שפסרי יכוד אחר הדוסיס כז מוס
 ובחור סדריס מוס שפסרי ר' יחזק חוסס דמוס לחוס
 הדוסיס אחר חוסס כדי להסרי שמו כז ר' יחזק דחיק כז
 שפסס מלי כחורסיס וזכר מחיון מלין דלח וכו' עכ"ל
 ולי הדיוסיס לז שפסס וז שפסס בלבון סוד דחיתא מלין
 דחורסיס וזכר מחיון מלין דלח אמצא דחיתא לון משמו
 עזר להכרסר שמו. ופשיס סני' סני' לז דכר חוסס וכו' וזכר
 מחיון מלין דלח אמצא דחיתא לון משמו. וזל וזכר
 דחיתא לון משמו שפסס שפסרי משמו. וזל וזכר
 כזי סוד שפסס. לז נכרסר לז שיחור חוסס חזק כז סוס
 עזר לחוסרס חזל לחוסרס משמו שפסרי חוסס יחזק כזסס.
 לז נכרסר כדחוסרס שפסס חוסס חוסס חוסס יחזק כזסס
 חוסס שפסס עליו על קדור כל ז' שפסס דחיק חוסס :

עמוק עמוק ובו תעלומות רדיו דרזין האירוק
הרב בפירושו ויעלה כמאמץ פליג' פירוש
הפרק הזה לבד. לכך הוא חבור בפני עצמו
והוא חלק ג'. ואני הצעיר לא ראיתי לחלק ג'
בדפוס וזהו השני חלקים הראשונים. ושם
בהסכמת הגאונים מפלגים מאד בשבח הרב
המחבר וקדושתו ומכללם הם הגאון מהר"ר
שמעון בברך אביו של הרב חוות יאיר והגאון
מהר"ר שמואל ק' ידונובר בעל ברכת הזבח :
[ז] זקן אחרון שו"ת מהרב אליהו הלוי הרב
המחבר מאמר כל ראי הנדפס

בס' תמת ישרים כמש"ל במערכת אל"ף .
(עיין מ' הלוי סלוי נח"ל) :

[לא] זקן אחרון ושמן המוב רשות לרבינו
ראגוזה נדפס בויניציא

ויש איזה חידוש מהרב המניה מהר"ם זכות :
[לב] זקן שמואל למהר"ר דניאל שמואל על
קצת לשונות יהלכות הטור
ויש לו שו"ת בתשובות הרב כנה"ג חרשות
מעהה. ויש לו תשובות בס' מרכבת המשנה
למהר"א אלפאנדראי ה' כוכה ושקול ומרי
עם הרבנים מהר"ש הלוי מהר"א י' היום רבני
איזמיר ע"ש באורך :

[לג] ס' הזקנה (פיין חכמה נכח) :

[לד] זקני יהודה כ"י הביאו הרב מהר"ם
האגוזי בס' לקט הקמח :

[לה] זקנת שלמה חיבר הרב הגדול מהר"ש
אלגאזי הוקן המלומד בנכים

על העמוד והטור בח"מ והיה כ' גדול כמ"ש
הרב עצמו שהיה צריך ח' מאות נדושים
להדפיסו ונאבד. ושמענו מוקני שער גוראות
על הרב ז"ל ובשמים ממעל לחש"ב לפי שלמד
תורה לשמה ולא נהנה בכבוד תורה. וזכיתי
להכיר ל.הול הדור אב"ד ור"ם בארץ מצרים בן
בנו אשר ישא את שמו עיר וקדוש זקן שהגיע
לגבורת והותר. ובה דו סמך דו על ראש
הצעיר אני עני בהסכמתו לקונטרס שער
יוסף וברכני רב ברכות. ועיין בח"ב מערכת
ש"ן אות ק"ג. (עיין ספר' אלגאזי נח"ל) :

[לו] זר זהב חיבר הרב המקובל מהר"ר צמח
על כל ש"ע א"ח על כל סעיף

משם כמה שאמרו בזהר ומדברי האר"י וצ"ל
ושאר כפרים וחידושי של הרב מהר"ר צמח
עצמו. ומרוב דוחקו שלחו להחכם השלם
הדיין המצויין כסדר' בנימין הלוי תושב
קושטנדינא והוא שלח לו מתנת ידו. וגם ס'
זה אינו מצוי אלא שראיתי בס' גולל אור
שמזכירו. והרב כ' בהקדמת קול ברמה שס' זור
זהב הוא קרוב למאמץ פליג' ס' בכתובה דקה :
[לז] זרח יעקב הניגור הרב זרחיה גומה ז"ל
על ד' טורים בפלפול
נחל

דפוס' ס' שחמך זה רבי חנינא נזולא חל בכו לא נמלא מלמד
סגור' פ"ס. ואני בעניי מלאה כמד לדבריו מה"ס בדברים
רבה פ' עקב כיון שחמך רבי פתח כן יד מלאך והעלם
זרח' והסוף כסדר' דפי' אין דורשין ר"מ רמון מלא זכו
פסח' אחר סקב"ס מלך בני דבור סדריק חזק מוסס
רוסס למעלה. ומעין דוגמא יש לומר דכחל'ה לדיק בדורו
יאמר שמוסס שמוסס אכתי לנעל סקטרו ופסחתי דוכנות
הגס שם חילוק מה"ס רבניו ובעיה ואיך למלא דקמן
וס אני בעניי כלל המרת' חל זכר נדבר. וכפ"י חסין
כלכו שמוסס דככלי וירושלמי ככשטן ממש דגס כסדריס סיו
מקפידים לפי ענותהוסס של יכא עוליס סוס קטרו :
וגם זהב שחמך כנויר דף י"ז קמחי ונכח'ה אמרינו וכי'
ונסון סירושלמי פיק דכנה חס אהס יכול לנעל
כשמוסס וכי' חסין ככשטיהו :

ולפי מ"ס בספר סקדוס קוס דכל לדיק יש לו כח נשמוס
למעלה וסוד אומר מה שחמך סדריק למעס כישוס .
אפשר שכח'ר לדיק למעס כישוס אומר חידוש וזכר סס נעלי
עמו גם כח אחר כשמים ממעל כס ואחר. ויעיין וירכס סספע
ויהחזקו סמלוליס וספחתי דוכנות :

וכבר אמרו דכניסול סיה אומר כמס מלוח סניס קודס
סיוא רבי אלעזר סלכס משמו. וכן בעודס הייס
לשכחן פיק דגיטין דכניסול אחר אשכר בני אומר. ואף
כי אחרי מוסס כמ"ס פ' אין דורשין. ועמ"ס כסכרי סקטן
כאס דוד פ' תתס דף קכ"ג ע"כ ע"ש :

[מז] זמירות ישראל כמנהג איטליא וכי' כ"כ
סדר הרורות דף קס"ו .

זה אינו והוא להרב ישראל גאנאר"ה שהיה
מ"ץ בק"ק עזה. והיה מריץ אגרותיו לרבינו
בצלאל אשכנזי ולהרב מהר"מ"ן כנראה בקונט'
סימי ישראל אשר בדפוס. (וכתבו מסס רבני
סלר'י ז"ל אשכנזי סמוכוס כשמים וכי'). וזהר
מנחם די לונגאנו בס' שתי ידות משיג. עליו
בענין השירים. והרב ישראל הנזכר הוא בנו
של הרב החכיד מגורי האר"י וצ"ל הרב המהבר
לקח טוב כמ"ש בנדפס מערכת מ"ס אות נ"ז
(פיין מ' מוסס נלגל"ס נח"ל). והרב ישראל
הנזכר ה"ל איזה חבורים כמו שהראה
בהקדמתו לזמירות ישראל. ועוד יש חלק שני
כפיוטיו בכ"י ונקרא שארית ישראל :

[נח] זעירא. ראיתי קונטרס מכ"י רבינו
מהר"ר ז"ל שבו מאמרי זעירא

ובו דרשות כמו מדרש נראה שהיכירו רבי
זעירא :

[נט] זקוקין נרוא ובעורין ראשא, הוא ס'
נדפס בעיר פראג שנת תל"ו .

חברו הרב החסיד המקובל מהר"ר שמואל
הידא והוא פירוש תנא דבי אליהו הנדפס
בויניציא מלא מעיות. והרב הנזכר בקדושתו
ובשקדוהו ה' האיר עיניו ונתגלו לו הנכחאות
האמיתיות. והנה מציב לו הנכחא הישנה
והנ' חא המחדשת. ויפרו'ש לרוב באור רחב
תעשאו שלשה הלקים ובראשם הקדמות
הנקראות מר קשישא ומר ינוקא. וחלק ראשון
הוא פירוש סדר אליהו רבא. וחלק שני פירוש
סדר אליהו זוטא. וחלק שלישי הוא באור לפירוש
עשרים מסדר אליהו זוטא. ולהיות הפרק הראש
(ח"ב)

[לג] חוג הארץ חיבר הרב מהר"ר שלמה אב"ד דק"ק לבוב והיתה מנוחתו בשלונקי. בעוד שמדפוסים מרכבת המשנה ח"ב וח"ג זלה"ה ובס' מרכבת המשנה ריש הל' תרומות כ' שהיבר ס' חוג הארץ על גבולי ארץ ישראל :

[לד] חוזה דוד למהר"ר דוד חזן בן הרב מ' חיים חזן פי' יפה על תהלים על פי הקדמות יקרות. וחיבר ספר אגן הסתר על משלי וס' קהלת בן דוד ב' פירושים על קהלת כנגדה ובנסתר ואלו נדפסו. ועוד לו חבור גדול ב"ע על ספר בראשית :

[לז] חומת השני שולחם להגאונים מ' שמואל ומ' שמשון בכרך אבותיו של הגאון הרב חזת יאיר ויש בתוכם אחת חשובה כמנו. (ועיין מ' חיים יאיר נכד נח"ל) : [לה] חופת אליהו דרשות הרב אברהם היכני הזכירם מהר"י כולי בספר מעם לעז :

[לז] חופת אליהו רבה נדפס בסוף ראשית הבמה כי כן יסד הרב המחבר יצ"ל והזכירו בהקדמתו והוא מאמרי יצ"ל בהגדה ירדו לשערים שער ג' שער ד' וכו' כאשר יראה הרואה שם :

[לז] חות יאיר (עיין מ' חיים יאיר נכד נח"ל) : [לח] חות יאיר (עיין גומטריאות נק"ל) : [לט] חזה ציון פירוש על תהלים בדרך פרד"ס ונומריקון וגיסטריאות חיבת הרב החסיד המקובל קדוש יאבר לו כמהר"ר עמנואל חי ריקי דרב המהבר משנת תסידים ושאר ספרים :

[מ] חזה התנופה מזכירו מרן בב"י והוא מתלמידי הרא"ש שקיצר :

תשובות הרא"ש ויש בו תדושים : חיכני ה' וראיתיו כ"י הוא קצור תשובות הרא"ש שקיצר דבר ר' משה בן הקדוש ה"ר משה די ברושליש והוא קצור כללי הרא"ש שנדפסים ונוסף עליהם ס"ד תשובות הרא"ש חדשות בקיצור ואלו הס"ד תשובות הציב לבדנה אדר הכללים. והרב הנזכר כותב בהקדמתו שקרא הכפר חזה התנופה יען מי הורם מובח הודה שלמי הרב השלם אדונו הרא"ש להודיע כי מתלמידי תלמידי הרב אנו ומימיו אנו שותים ומפיו אנו חיים. ובהשבות הרא"ש דפוס ויניציא שנת שס"ז [יש] קצת תשובות מתחדשות ושם נמצא קצורם בהזה התנופה. ומה שמביא מרן ב"י בשם חזה התנופה הוא טה"ד תשובות שבסוף הס' הכתידשות :

ובשאלה בני ידיו נפשי כחזון הוס כל חוס המוסס לא חמר אלי בני סוף טה"ס כלס וככולל כמס"ר אהנסס פ"ז ס"ד מר דרכי משפט נדק ח"ס ס' ל"ה דף ק"ע ע"ג

ענדלס נח"ל) :

[יג] חבור על ש"ע א"ה חקקה על ש"ס ורמב"ם (עיין מ' דוד סלסן נח"ל) :

[יד] חבור על ש"ע י"ד. (עיין מ' חיים כנסן סעיר ארס לונא נח"ל) :

[טז] חבור על ח"מ. (עיין מ' שמואל גאון נח"ל) :

[טז] חבור על ח"מ והוספות עד סמ"ע. (עיין מ' אורי דלונאס נח"ל) :

[יז] חבור בשמות הגושין. (עיין דברי אמת) :

[יח] חבור על התורה ועל הרי"ף והרא"ש והטור. (עיין מ' שלמה לוויא נח"ל) :

[יט] חבור על התלמוד. (עיין רבינו יסודס בן כדאלי אלכנלוס נח"ל) :

[כ] חבור על התלמוד והפוסקים. (עיין מ' שני כנסן נח"ל) :

[כא] חבורים בכל הכמה. (עיין מ' חיים יסאל נח"ל) :

[כב] חבורים בחכמת האמת. (עיין שדכ סלרין) :

[כג] חבורים על הש"ס. (עיין סודי אגן) :

[כד] חבורים על הש"ס ורי"ף וכס"ג ורש"י ובשאר חכמות. (עיין מ' יוסע סלג נח"ל) :

[כה] חבורים (עיין מ' גומיין קאזיס. רבינו יוסף מוב עלס נח"ל ווולס) :

[כז] הבצלת השרון פי' דניאל להרב מהר"ם אלשיך נדפס בקובץ

קמן בחיי הרב ז"ל. וגם שושנת העמקים פי' שיר השירים נדפס בחיי הרב ז"ל ע' שג"א. זאח"כ נדפס הבצלת השרון בקובץ גדול עם פי' שני חזן למועד ועוד נדפס עם פירושי פת הקצת להרב סהר"ם חאניז :

[כז] חבר הקני חיבר מהר"ח חבירא פי' על ספרא ופרו וראיתיו כתב יד. ומביא קצת מכו הר"א גריליא בפירוש הילקוט :

[כח] תגורת שמואל באור על הרב הלבוש י"ד מרב אשכנזי מסי' כ"ח עד ס' קי"א :

[כט] חדור הלכות הדושי נדה למהר"ר אלהנן נדפסו עם סדרי מהרה לו ז"ל פי' הלכות נדה מהש"ע :

[ל] הדורות יעקב (עיין סוף יתק) :

[לא] חובת הלבבות. בסדר הדורות דף קס"ז ע"ב יש קצת בלבול

למען דעת באיזה לשון חובר ומי הוא הרב המחבר. והאמת הברור הוא שהיברו רבינו בחיי בן בקודה בן יוסף בערבי בשנת ד' אלפים תתקכ"א כמ"ש בנדפס במערכת ב"ת בס"ד (עיין רבינו חיי נח"ל). והזכירו רבינו בראי המפרש ריש פ' מקץ :

[כט] חידושי הגרשוני מהגאון מהר"ר
גרשון אשכנזי והם הנהגות על
י"ד ות"מ ופצת דרושים :

[ג] חידושי הלכות על רוב ההלמוד. (פיץ
מה' שמואל אידלש כה"א)

[נא] חידושי הלכות על פסחים ביצה
קדושין וב"ק. (שני ראש יוסף נח"א)

[יג] חירושי ר' זאב הלוי ס' נדפס
באלקווא שנת תקל"א ויש
בו כמה שיעורים וענינים אחרים והנהגות על ר'
ש"ע והרבנים בהסכמות שבה יהנו להרב
המחבר שלן בעמק גופי הלכות בחריפות
ובקיאית :

[נג] חידושי סופרים כ"י למהר"ר יוסף בן הרב הגדול מוהר"ש אברהם מ"מ ושו"ת וחבורי האחרונים על ד' טורים כמו לקט הקמח :

[גר] חידושים על ארבעה מזורים ועל נפית .
(עיון סדרי טכרס) :

[illegible]

[נ] חידושים על הש"ס לר' יוסף ואשיר
טרילינגין, (כיון זכרון יעקב):

[נז] חידושים על ש"ס וד' מורים. (מין פ"א מאיר ש"ף בתיא) :

[נת] חידושים על ש"ס ועל הרא"ש . פי' פס'
יפקד נפג'מ' נבי נחמ'}

[נצ] הידושים על ש"ם ועל הרמב"ם. (פיין
מס' יעקב ב' רנ. מס' במפאל ו')

[ס] **חידושים** על ש"ס ותוס'. (פיין פ' היים
יסאל כדא) :

[כא] חידושים על ס' קדשים למדר"א מייב
(פיין זרע ילהק) :

[ס=] חידושים על כמה מסכתות. (פיין רשט
יוסף כלוי ו' מיגאש בח"א):

[כג] חידושים על מסכת שבת. (פיין גלות
סניח :

[סד] חידושים על מטבת ביצה לבן הרמב"ן
(עיין הרמב"ן נספח נח"א) :

[סח] חידושים על מסכת העניות ועל הר"ן פ' בתרא דיומא . (עין מס' חיים שנס נחל) :

[טו] חידושים על מסכת יבמות. (סיף ריש
מאזר כמעילי נח"א) :

[סו] **חידושים** על מסכת גיטין. (מיון ספרות נח"ל) :
חידושים

[illegible]

דוד הכתוב מודני בד כנני ב' נח' נח' א' ס' ר'אס הסט
 כ'ו ו'אס ס' י'ז כנסת כ'י ו'אס ס' מוכת ס'א ידע מהו
 ס'ל הכתוב ס'א קור הכתוב ד'אס כ'אס לעיל י'עין
 ד'בני בד כנני ס' ו'אס תס' ו'יני כ' ח' ר'אס ס' י'ז
 ו'דוק ו'כית' ו'דפס' מהס הכתוב ס'וכר ק'ור כס'ונת
 ס'אס כ'ליו כק'נרס ח'ס ס'ל ח'י כס' ד' ו'אס
 לס'ר י'ל כדק כ'ס ס' ס' ס'ח' ס'מני ר'אס תס'ס
 כס'סס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס

[בא] חזון למועד (עיין הנזלת פסוק) :

[מב] חזון נחום פי' משניות ס' קרישים וס' טהרות למורנו הרב פת"ר נחום ונרפכו, ועוד יש לו פירוש על סדר זרעים גדול בכמות ואיכות והוא בכ"י מלבד כמה ספרים אחרים כמ"ל בנדפס מערכת א' .
(פינ' מ' אליעזר ז' עקב נחום נחיה) :

[סג] **היוון עובדיה**. (עיין נשאל דוד) :

[מ] חזיונות למהר"ו ז"ל כ"י מחלומות שחלם וחלמו לו אחרים והגדות ומראות. (עין גנוליס לספר' זל) :

[מ:] הַזִּקְוֹנִי חִבְרוּ מִהֶרָר חֻקָּה וּבִירָר אֲבָל
מַעֲשֵׂי שָׁמַיִם מִפְּרִשֵׁי הַתּוֹרָה וְהוֹסִיף
נֶפֶךְ. וְהָרַב אֵלֵיהֶם רַבָּה אֶחָד סִימָן רַמ"ג הַשֵּׁנִי
עָלָיו מִהֶרָב הַלְבוּשׁ. וְעַמּוּ הַסְּלִיחָה וְהָרַב
הַזִּקְוֹנִי קָדִים מֻבָּא לְהָרַב הַלְבוּשׁ. וּבִסְדֵּר
הַדְּרוֹת דָּף קס"ז ע"ג הֵבִיאוּ בִּשְׁנַת ש"מ.
וְאֵנִי הִדַּל רֵאִיתִי הַזִּקְוֹנִי נִדְפַס בְּיוֹנִיצָא שְׁנַת
רפ"ד וְאֶחָד קָדִים הִרְבֵּה לְהָרַב הַלְבוּשׁ :

[illegible]

[טו] חי בן מקיץ כתב סדר הדורות שהוא
כ"י ואני ראיתיו בב'
דפוסים בזמנים שונים ומיתוסים אותו
אברהם ו' עזרא :

(סח) חידושי אנדרות. (פיין מי שטאל אידעם
גמ'א) :

456] חידושי גפ"ת, (עין פרכס סמ"א) :

[יא] חכמת שלמה הנהגות מהרש"ל על התלמוד ושמועתי מחכמי דורו שקבלו מרבותיהם דמהרש"ל יש בו עומק גדול. והשגות מהרש"א עליו על הרוב אינן השגות אם יעמיק המעיין בדבריו מהרש"ל :

[יב] חכמתא רבתי שלמה הע"ה הזכיר מ' זה הרמב"ן בפתחתו לפי התורה. וכתב ספר חשק שלמה כ"י שהחוקרים הקדמונים כתבו שחיבור שלמה הע"ה ספרים רבים ומכיל : מלאכת מושכלת . מ' הריואל . ספר האלמדי . מ' הנסיונות . מ' הזקנה . מ' המשלים . מ' השלמות . מ' המעללים . מ' היחוד . מ' הרישה . מ' קריאת השמירה . מ' הרצון . מ' גלוי השקירות . מ' הישר . ספר הרפואות . מ' האמונה . מ' הבחירות . מ' הנבואה . ספר שמירת הורו . ספר כתות החכמים . ספר התכליות . ספר המראות העלויות . מ' מלאכה אלוהית . מ' בחירת המדות . והיבר ספרים אלו מפי המלאכים והיה מתפחד בכתובתו מאד לפי שהיו הענינים גבוהים ממנו :

וכתב עוד שם שם' כהן' שראה נספים קדמונים שדד ספ"ה הן לתלמדם וכלמס יד כוס למד חכמות אלל חסם גדול ואמר לרבו ראה בחכמה חס' אפי ינלח כמלחמה וינלח לשלום ועסכו הוא רחוק כי נכר אפי . ואז שלמס נתן נספד וסעמק בחכמה ומלאכה . ואחר שכתבט כסעע בין דסע"ס ובין כסום נספד סדנר וסכר סמלר כסונל וכס' אפד כסום שלמס כסנני שלמס כסנני . וסלל רכו עומק דספד וסכמנו וסל"כ למד ממנו . וכסנל ללסוס דוד סמלר ע"ס כסלל לו חסכס וסירס :

[יג] חלוקא דרבנן (עיין כהנות פסוס) :

[יד] חלקת מחוקק חיבור על ש"ע א"ה עיין בנרפס מערכת מ"ס (עיין

מ' משס אכד"ק ווילנל כח"ל) . ונרפס כמס פעמ"י עס בית שמואל כהדורא בתרא ונקרא אפי רברבי :

[טו] חמדת ישראל מהרב מהר"ש ויסל בן רבינו מהר"ו וצ"ל כונות האר"י וצ"ל מסודרות על סדור התפלה כ"י ב' חלקים . ועיין מ"ש בנרפס אות י"ד . (עיין מ' סיס ויסל כח"ל) :

[טז] חן טוב דרושים פשוטים מתוקים למ' טוביה הלוי . ועיין בנרפס מערכת מ"ח . (עיין מ' עזוסס כלוי כח"ל) :

[טז] חנוך לנער (עיין חינוך) :

[יז] חנן אלהים לרוב הגדול מפת הדוד מהר"ח אבואלעפיא בעל עץ החיים וכו' ואזו עכו ספר חיים וחסד דרשות למר זקנו הרב מהר"ן נ' ג' אמיל וחסד לפנים נרפסו בקצור בסוף ישרש יעקב ונקרא באר לחי רואי :

[יח] חסד לאברהם פירוש על ח' פירק הרמב"ם

[יח] חידושים על מס' קדושין . (עיין נר פלס) : [סס] חידושים על מסכת סנהדרין . (עיין מ' חיוס נכנסס כח"ל) :

[ע] חידושים על מסכת חולין . (עיין מ' משס קלויס כח"ל) :

[עא] חידושים (עיין מ' אכנן שסון . מ' פוסס קסעס רכינו שמואל סננר כח"ל וילנל) :

[עב] חיי יהודה (עיין מ' יוסדס ארוס ממודינל כח"ל) :

[עג] חיי עולם ספר קדמון מוכירו המרדכי בהכלות קטנות וסרן ב"י א"ח סימן ר"ן :

[עד] חיי עולם דרושים נחמדים על בראשית ושמות להרב המו' אב"ד ור"ם

דעה"ק ירושלים ח"ו כמהר"ר משה בולה :

[עה] חיי עולם (עיין חשק שלמס) :

[עו] חיי עולם הבא הוא ספר שחיבור הר" אברהם אבואלעפיא

בעינול שם ע"ב וראיתיו על קלף כ"י . דע שהרשב"א בתשובותיו ס' תקט"ח והרב יש"ר בספר ציצק להכמה ולולו בו כחדר הרקס ויותר . ברס קושמא קאמינא דהויתיה לרב גדול ממארי רוין ובישראל גדול שכו ואחרי דברו לא ישנו שהוא מקרב לס' הנוכר ותושע לו ימינו :

[עז] חיים ארוכים על ש"ע א"ח כ"י להרב קויפמן הרב המחבר לחם הפנים על י"ד ושאר ספרים :

[עה] חיים ארוכים (עיין ויכות מוס חיוס) :

[עט] חיים וחסד דרשות מ' יצחק נ' ג' אמיל (ועיין חקן אלסס) :

[פ] חינוך כתב כספר פרי מדרים א"ח במשבצות זהב דף ב' בהקדמוס שחיבורו הרא"ה זכנ כתבו כמה אחרונים . ובשם הגדולים ח"א מערכת אל"ף אות כ"ט סקפתי בזה . (עיין רכינו אכנן כלוי כח"ל) . ובס' שאילת שלום להגאון מ' ישעיה ברלין נר"ו כתב שחיבור פ"י על ס' החינוך וזה שכו חנוך לנער :

[פא] חינוך בית יהודה שר"ת על סדר ר' מוריס נרפס בפפד"מ :

[פב] חכם הדוים מביא כספר ילקט ראובני בכמה דוכתי :

[פג] מ' החכמה לרבינו אלעזר בעל הרוקח ס"ה שערים נפלא מאד כ"י כולל כל דרכי הלמוד והיה ביד הרב סדר הדורות : [פד] חכמות נלשים כ"י מהרב מה' שמואל ויסל בן רבינו מהר"ו וצ"ל סדרי גישן וחליצות ושמות הגישן :

[פה] חכמת מנחם הגדול וחידושים על הש"ס :

[ג] חסנישועות חיברו מהר"ש חסן הוא מורה מקום בשו"ת וחידישי רבני שלוניקי ע"ד ס' מורה צדק ולא נרפס כ"א על א"ה. ומהר"ש הנו' תלמיד הרב הגדול מה' דניאל אשטרוממה :

[קא] ס' חפץ חיבר רבינו חננאל בן רבינו חושיאל ומיתו ליה הראשונים ומיחסים אותו לרבינו חננאל כמ"ש בהגהות מיימוניות סוף ס' אהבה על התפלה וכ"כ בהלכות שבתים וכ"כ בסמ"ק מצוה פ"ב ושאר גדולים :

[קב] חפץ ה' להרב ח"ק כמהר"ה נ' עמר על ברכות שבת תורות וריש תולין :

[קג] חק יוסף על הל' פסח ושקיל וסרי על ס' חק יעקב להרב יוסף :

פרעמכלא חתנו של הגאון מהר"א ברודא : ועתה נרפס שבות יעקב ח"ג והרב ז"ל היטב חרה לו על הס' הנזכר וגם על שמו קרא

ערער דיוסף שם חק לכומרים וכו'. ובמסו מיניה דמר דאין להשיג בעיקר הרב כמו שהוכחתי במ"א מובחים דף ל"א ודי בזה :

[קד] חק יעקב חיבור על הלכות פסח מהגאון בעל מנחת יעקב ושבות יעקב. וגיסו הגאון בס' אליה רבה שקיל וסרי ערו .

ונרפס כמה פעמים וביעסניץ נרפס עם תוספות שהוסיף מה' נחמן שנת תפ"ד ונרפס עם המגנים ונרפס בברלין ש' תקי"ז עם קונטרס מהר"ר יהושע שפירא ועוד נרפס בעיר ברין :

[קה] חק לישראל עיין (קנ"א סומ"ס).

[קי] חק נתן שויסה על סדר קדשים תורות מהרב מהר"ר נתן בורגיל עיד וקדוש אחר המיוחד שברבני תונס. ולעת זקנתו עלה לעה"ק ירושלם ת"ז והיתה מנותת כבוד תנצב"ה :

[קיז] חקור דין מאמר (פיין כרמ"ס פאלט נמ"א) :

[קכ] חקות הדריינים בסדר תורות דף קס"ז ע"ג נבדק מי הוא המחבר .

האמת הוא כמ"ש בנרפס מערכת יז"ר אות ל"ב (פיין ויטנ"א נמ"א) שהוא רבינו י"ם בן אשבילי. כי בא ליד הספר עצמו כתוב גל קלף וכתוב בו שהוא מרבינו י"ם בן אשבילי. וכן כתב מהר"ש בן הרשב"ץ בתשו' חקת הדריינים לר"ם בן אשבילי :

[קכז] חקות שמים. (פיין ריניו יכוסס פ סמ"ס נמ"א) :

[קכח] חקי עזר (נ"ל דוד). החזירו שם בסה"ד עם חקי חיים וחקי דעת וחקי משפס. וחקי עזר לא יש ויה שמו חקי דרך וראיתו עתה ברפוס אשכנז חדש סמ"ס נמ"א :

נמ"א

הדמב"ס שיש קדם אבות חיברו הגאון החסיד מ' אברהם אביו של הגאון הגדול בעל של"ה : [קכז] חסד לאברהם חיבר מו"ה מהר"א אזולאי זלה"ה ונרפס

באמ"ד שנת תמ"ה וחיברו מהקדמות ספרי כ"י ומספרי הרמ"ק וקצת מגורי האר"י וחיברו בעיר עזה ת"ז בברית מדבר באפל שנת השע"ט. ובעיר ריגיו ראתי ביד ר"ב המקום מר קשישא מהר"ר ישראל באבן נר"ו ס' חסד לאברהם מינה מכ"י מר וקנו הרב החסיד מהר"ר בנימין כ"ץ תלמיד הגאון הרמ"ז ונסתכלתי בו שההגהות הם במעיות והשמשות שנפלו בהעתקה ובדפוס וחדר כמעט בכל דף כמה שורות וכמה טעויות וחלופי תיבות ואותיות . והגם דהוא חד כרעא אארעא ויהי רוד נחפו ללכת בשליחת מצוה לא נתתי שינה לעיני עד שהעתיקתי עיקר ההגהות הנזכר סביב חסד לאברהם שלי. ובחזרתי פה ליורנו בא לירי חסד לאברהם כלו כ"י שהיה של הרמ"ז ומצאתי בו כפלי כפלים מההגהות הנזכר . והענין הוא כי ס' זה הועתק כמה פעמים בכמה עיירות וסופרים שונים עד שמרוב ההעתקות בסופרים בורים ופוחים החליפו שינוי השמיני השחיתו התעיבו. ועד אחרן בא לירי

הה"ר אברהם ברח מגוריציא והדפיסו כמות שהוא והנה עלה כלו קמשונים כמו פני תרלי המעיות. וכבר שאלו לי איזה לשון ברפוס שאינו מובן ובוה של כתיבת יד הכל מתוקן :

[קכח] חסדי דוד (פיין מ' דוד פאלט נמ"א) :

[קכט] חסדי ה' (פיין מ"ה מין נמ"א) :

[קכז] ס' חסידים חיבר רבינו יהודה החסיד בן רבינו שמואל תלמיד ר"י

בעל התוספות ורבו של הסמ"ג וכ"כ ברקח כ"י שרבינו יהודה חסיד בן רבינו שמואל החסיד כמ"ש מצרף להכמה דף י"ד וס"ז.

ובס' יוחסין כתב שרבינו יהודה החסיד היה בר יצחק והיבר ס' הכבוד וכמדותה לי שכם' החסידים מזכורו. וכ"ש בצמה חד בשם

ש"ק שרבינו שמואל חיבר ס' החסידים ואח"כ כתב שר"י החסיד חיבר הצוואות ליתא שרבינו יהודה חיבר הצוואות וס' החסידים. ואין רצוני להשיג על צ"ה שצריך להאריך הרבה .

ומ"ש בס' חסידים ס' כ' הוא לשון הרמב"ם פ"א ופ"ב מהלכות השוכה. וכתוב בשו"ת מהר"ל ס' ק"א וי"ב הכבוד כתב צוואות לשתות תרנגולת שקוראה גברא. והקשה על

עצמו מהש"ס שאמר שהוא מדרכי האמורי ויחידה ע"ש ועיין לעיל :

[קכח] ס' חסידים כ"י הוכיחו הרב כנה"ג ח"ס ס' קס"ג הגהת המור אות

כ"א בשם הרב משא מלך :

וכתוב בשו"ת מהר"ל ס' ק"א וי"ב הכבוד כתב צוואות לשתות תרנגולת שקוראה גברא. והקשה על

עצמו מהש"ס שאמר שהוא מדרכי האמורי ויחידה ע"ש ועיין לעיל :

[קכט] ס' חסידים כ"י הוכיחו הרב כנה"ג ח"ס ס' קס"ג הגהת המור אות

כ"א בשם הרב משא מלך :

והיא על ש"ע א"ה וכבר הוזכר בס' לחם הפנים ח"ב :

[קיא] חקת התורה ס' קדמון מזכירו כהר"י קולון . וראיתיו בס' כ"י ששם ביא מס' הנו' איזה דינים ומיחסו לרבינו יהודה בן הרא"ש . וכ"כ מהריק"ו בשרש קע"ה וכמ"ש :

[קיג] חרב פיפיות פ' שם מ"ב ושמות ע"ב איך רמזים באותיות ותיבוי' ק"ש מהרב המקובל מה' ישעיה הלוי מבראד : [קיג] חרבות ירושלים (עיין מ' ישעיה פג"ל סיונון בח"א) :

[קיד] חרדים ס' על המצות חיברו הרב עיר וקדיש מה' אלעזר אזכרי ולה"ה כמ"ש בשה"ג ח"א מערכת אל"ף ע"ש . (עיין מ' אלעזר אזכרי בח"א) :

[קיז] חשן אהרן שו"ת כ"י על סדר ד' מורים בהנאון מה' אהרן תאומים בעל בגדי אהרן :

[קטז] חשק ס' נפלא כ"י מקבלה מעשית והי' ביד הרב סדר הדורות כמ"ש דף קס"ח ע"א . ובס' שרשי השמות מהרמ"ז כ"י מזכירו הרבה :

[קיז] חשק שלמה כהר"ש בכ"ר מרדכי על

ח"מ מתחלתו עד ס' ס"ח כמו מלאכת הרב כנה"ג . מספרי האהרונים שאחר הבנה"ג ובעיה"ר נח נפשיה ולא השלימו . ועתה נרפס משה שמעון לבן מהר"ש הנזכר כמעשהו ממנו מרש"ח ח"מ עד ס' קנ"ו :

[קיה] חשק שלמה חיבר אותו החכם השלם רבי יוחנן אלטמן והוא פירוש

שיר השירים וראיתיו כ"י והוא קובץ גדול . והוא באור ע"פ המסר והטבע וקצת בקבלה . ובהקדמה ביאר כללי החכמות שהיו לשלמה הע"ה באור רחב , וכ' שם שחיבר המחבר רבי יוחנן הגו' עוד שני ספרים . עיני העדה . חיי עולם . ומעתיק הס' חשק שלמה הגו' הי' הגאון מה' יצחק בכ"ר עמנואל דלמאש והשלימו בי"ז אלול שנת שכ"ח . והגאון הגו' המעתיק מר ניהו אשר כתב פסק על הרפסת הוהר כשנרפס במנמובה והדפיסוהו אח"כ בדפוסים אחרים . והוא המדפיס תשובות הר"ן בעיר רומי ויש שם תשובה מכנו :

וראיתי לסכמ"ז ז"ל כנכסותיו על סוכר כחשך על גני ספק כמי כדברים כאלו זכ' לזון כחמיו זלפיה אחר לי מזרי זלפיה שהחכם שעשע פסק להדפיס סוכר סיס ניזון של דיק וחמיד גדול וקדוש וזלפו לכל טוב וזון עלס קלאס כלנו וכסח אותו פסק כדי להוציא לאור ס' סוכר עכ"ל :

ט

ובילדותי ראיתי שאומר שם ובמסורת המסורת שהטעמים והנקודות עשו אותם אחר התלמוד חכמי טבריא ועמו הסליחה כי הם הלכה למשה מסיני והוא בכלל מ"ש בנדרים דף ל"ז . וכבר ידוע שרשב"י רבו של רבי מחבר המשנה בתקוני הוהר מדבר נפלאות על הטעמים והנקודות . והאר"י ז"ל בדרושי מנח"א . ועיין בזהר ח"ב סוף דף ר"ה דוק ואין להאריך :

[י] מוב לכת (פיין בלר סיטנ) :

[יז] מוב רואי מהרב המדקדק המקובל מה' דוד גרין חוש פ' על שחיטת ובידיות מהר"י ווייל דרך שאלה ותשובה ע"ס דעת רוב הפוסקים והוא מחובר לס' מגדל דוד שלו דרושים על ס' בראשית :

[ס] מובה תוכחת שיר גדול בתוכחות מוסר בספר שתי ידות להרב מהר"ם די לונגאנו ז"ל :

[יז] המומפות (עיין סכמ"ע מפלגו בח"א) :

[יא] מור אדם פמדה חיבר הרב החסיד המקבל מהר"ח הכהן יל תלמיד מרח"ו ז"ל על ש"ע הלכות שבת נרפס כידוע :

[א] טבלא של שיש (פיין מרפס דקס) :

[ג] טהרות . פי' סדר טהרות למחר"ם מרומנבורג ז"ל היה לו להרב ת"ט ומזכירו בתוך פירושו . וכן פי' טהרות להר"י מסיכפונג ז"ל בכ"י . וכבר כתבתי דכל אחד מהראשונים שנלה לעינינו איזה תוספות או חידושים יל איזה מכנתא מסתמא הרב ז"ל עשה כן בכל התלמוד והגרושין והצרות כלו את הכל זה חסד עליון אשר נשאר בידינו חלק מתורתן של ראשונים :

[ג] טהרת הקדש נזכר בספר סדר הדורות :

[יז] מוב הארץ מהרב המקובל מה' נתן שפירא בעל מצח שמורים שבת ארץ ישראל ופירוש משניות עשר קדושות ע"פ הסוד :

[יז] מוב וחמד דרושים יל סדר הפרשיות בהקדמות על פי הרין חיבר הרב הכולל כמהר"ר שם טוב גבאי ולה"ה והיה תלמיד מררב המופלא ח"ק מה' חיים נ' עמר זצ"ל והם בכ"י :

[יז] מוב מעם לרבי אליהו הלוי המדקדק על הטעמים נרפס שנת רצ"ה .

ויקרא שמות לכל חלק מש"ע ג' מורים. אך ס' מקור חיים עצמו לא נשלם יש בו בסוף בלבול. ומלבד מ"ש בח"ב (עיון מ' חיים הכסן נח"ל) מספרי הרב. עוד ראיתי שני פירושים על מגילת אסתר ע"ה הפשט וע"ה האמת מלבד הפירוש שכתבתי שיש לו על מגילת אסתר :

[טו] **מורי אבן** להגאון מה' ליב אב"ד דק"ק מיץ זלה"ה שיטות על ר"ה חגיגה מגילה בפלפול עצום ובקאות נפלא הוא הרב המחבר שאנת אריה שו"ת והיו לו הרבה חבורים על הש"ס ושו"ת היתה מנחתו כבוד ולא נדפסו :

[טז] **מורי זהב** באור על ש"ע ר' חלקים על י"ד הדפיסו הרב בחיי"ו ובסוף יש דף א' משיג על הרב שפתי כהן שנדפס באותו פעם שנת בקד"ש ואינו מזכיר שמו רק כחם אומר נדפס ס' ומשיג עליו. דף זה אינו נמצא ואני ראיתי אותו בט"ז דפוס ראשון ישן ודבר פר"ה אומר שלא הגיע לידו. ומסבת דף זה נתעורר הרב ש"ך לעשו' נקדוד' הכסף כמ"ש הוא ז"ל. ואחר זמן סביב לשנת תמ"ג נדפס בדירהנפורט ט"ז א"ח וצירפו עם ספר אברהם וקרא למ"ז מנחם רוד וקרא שם המנחם בכלל מגיני ארץ וגם חבורו המדפיסים ט"ז וש"ך על י"ד וקראוהו אשלי רברבו. ואחר כמה שנים בשנת תקי"ד נדפס מורי זהב לא"ה בעיר זאלקווא. ולפני כמה שנים סביב לשנת תס"ז נדפס על ח"מ ולא על הכל ודפיסו הגאון מה' צבי ויש לו בו כמה הגהות. והג' מורים חוץ מאה"ע נדפסו כמה פעמים :

[יז] **מורים** חיבר רבינו עקיב בן הרא"ש ופסל ליה ארבעה מורי וגדולי הדורות עשו פי' עליו כמ"ש בשם הגדולים ח"א מערכת יו"ד אות כ"ה (עיון רבינו יעקב בן שמש נח"ל). ולגודל קדושת נשמתו ונשמת מן זכו שכל מורה הוראה בריש כל מראין לקהלים הם בידו מור ובית יוסף ומבלעדם לא ירים איש את ידו בהוראה. והרב ברכת הזבח בחשובתו הובאה בספר נחלת שבעה שו"ת סי' ג' כתב לו שימכור ספרי האחרונים ויקנה מורים ובית יוסף וכבר כ' הב"י בחשובה למא"ה כי כל דיון שפוסק ואין ספרו ב"י לפניו בדאי' ישנה בהוראה עכ"ל הרב ברכת הזבח שם ועמ"ש בהקדמת סמ"ע. וכמה גדולים עשו קביעות ללמוד מור ובי' עם חבריהם מקשיבים :

[יח] **מירת כסף** (עיון מ' אהרנסט גאטווייז נח"ל) ו[יט] **טל אורות** הוא ספר מרב אשכנזי על מ"ל מלאכות ותולדותיהן בפלפול דברי הראשונים ואינו מצוי כל כך. וכתב בסדר הדורות שחיברו הרב שאל בר ר"ה גרופס

[כ] **מור ובית יוסף** אשר היו להרב כנה"ג שעליהם רושם הדפוס דפוסים חלוקים כל מור הי' מדפוס אחר וכסדרמה שכלם ר' וינציא. ובספרי אשר בעה"ק יש לי הד' מורים וב"י מדפוסים שהיו לפני הרב כנה"ג ואינו זוכר שנת הדפוס מכל אחד. ולפי מה שראיתי נדפסו ד' מורים וב"י למעלה מעשרה פעמים. כמו ששה פעמים בווינציא וסביבנימה ונדפס עוד בקראקא ונדפס בבירלין שני פעמים וילמרשדארף עם פרישה ב"ד. ועתה בדירהנפורט בדרישה א"ה ואמרו שבח"מ ירפיטו ס' ההוספה שחיבר הסמ"ע על ד"ס ועדיין לא נראה בעלול. ואני ראיתי בי' א"ה שנדפס בשנת ש"י. ואלו יהי קל בעיניך לדעת זמן דפוס הספרים דמנין כמה תמירות יתורצו כאשר הראה בשה"ג ראשון ושני בכמה דוכתי. והדפסת ש"ע רבו מאד מהרבה :

וכבר סודיע רבינו הארי ז"ל כי נשמת מן ז"ל משם רבי יוסף בר אלעאי ונחיתו אלילות כחש נח"ל (עיון רבינו הארי נח"ל). והפסד דמנו שר' בר אלעאי רשם במדבריו בכל מקום. כן חתום ורשם בכל דין רואים נכוח יוסף ודמנו נש"ע וסדר שקלו וטרו לנעמיד הסכום על מורה : דה"ע דבש"ע שדפסו בינו מן ז"ל נלי נכסיה כמוב בספרו ששליש נכסיו אוז [לוי] ששני י"ז ארץ כסאטון ש' נ"ג. ונחיתו דף ע"ד כדכתיב מש"ע דפוס ישן נכתב שם דהקל א"ה כשלישיו מן כספו גירוף כנגדל פטילון שנת שט"ו ונחיתו דכ"ל חלקים אהכסויי אהכסוי ה' שטס מ"מ. ובש"ע יד סי' שניא דין י"ט כתב שנתה כשמיטת סאמיות סיכס שנס כשני ע"ס. ועלם כדפוס סי' שיע ועלם כשני סכ"ס. ולפי סדר אומס כדמ"א היתה מנוחה ש' שלגי. נמלא דכספא שמי' מעלה מטע חיוב הסכומות על כל ד' שיע. וכדמזמא לי שראיתי שיע עם הכסות שנדפס בחיי מורים ז"ל. ובשו"ה מורים סי' קל"ב קצת לו קושיות על מ"ס ככסות שיע וסביב פלוטס. ואין לכשניה כשפתי יחסים כי כמה פעמים נראו דאפי' נמנין כשנים לא דק :

וכבר ידוע נדכאן כלני ורזן מלרים ועלי נוסחא' דמשק וארס לזכ וערי פרס ונללות סורקול'ס וערי סהרס **נחלת** מלוכס סורלות מן ז"ל וכמ"ס מבח"ל כחשכס וזכר המכונים. וזונו דנינו ממונות נחש"ל סורקול'ס לומר קיס לי. ועיון חשכס מבח"ל ללוי כס' אהקס רוכל ב' י"ד וחשכס מן סס סי' ל"ב ונכללים שנסוף גס פסוס אהכ"ל. ובהק"ל כנינו נכסו לזכ סהרס לסחמיר כמור"ס אך אין מוחין כמי שנוכס כמנן. ומכללן של דברים אסס פשטע דכעיר שוכסו כמנן אס א' פוסס כקולס מור"ס נוערין כז ולא יפס עשכ לפרזן גדר. ומסרס כנכסס מלרדוס סיכ סי' ק"ב ככז דלשכניו ססורס כקולס מרין נסור סהכס וזכסס ק"ס. וכן כולו בלחסי דמר מן מן סי' סורקול'ס כקולס מור"ס לרד סהכסס וכסס. ואס פוסס כקולי דמר וזקולי דמר פלזו נלמר סכסל כהק"ל כולו. וסלוי סורל' שסמר ענזו סלל לסקל כקולס מור"ס נחקוס סוכסו כמנן. דוק סעס כי קלרסי מלד :

[יג] **מור ברכת** להרב המקובל מהר"ה הכהן על ש"ע מהל' פסח עד הסוף ונדפס (ועיון מ' חיים הכסן נח"ל) :

[יד] **מור יהלום** ראיתי שנדפס על סוף י"ד ומוה נראה שנדפס נפך סמיר על י"ד אך לא ראיתיו. וכפי הנראה מהקדמת הרב ז"ל לס' מקור חיים שהוא על תחלת א"ה מוכח שחיבר על כל הד' מורים

[נו] מעמי מצות בדרך דרש נפלא חיבר הרב מהר"ר בנימן אב"ד דמדינת מרק ונרפס באמשטרדם שנת תל"ב עד מצוה קמ"ז הכי קרא שמו נחלת בנימן . ומספר זה נראה כי גדול בה בקיאותו והשערותיו . ושם כתב דחיבר שדה יער על י"ב מסכתות דרך דרש ועל כמה מסכתות דרך פלפול עצום ודרושים על כל התורה . ודע דמרגל כפומייתו דרבנן קשישאי דהקדמות הרב הגו' צריכים הקירה דומנן דמשכת דאין דמיונו עולה יפה כל כך . והמעין ישפוט בצדק :

[נז] מעמי המצות להרב"ז נקרא מצות דוד כ"י כמ"ש מהר"ם חאגיז בספרו : [כח] מעמי המצות מעם כל מצוה ועונש העובר עליה ותקנתו בספר עיר מקלט להרב מה' דוד לידא זללה אב"ד מק"ק אשכנזים באמ"ד יע"א :

[כט] מעמי המצות לרב יצחק ה' פתחיה הזכיר הרב המקובל מהר"ש בן אלקבץ הלוי כך כתב בסדר הדורות . ואני יצאתי בס' מהר"ש אלקבץ שמוכר הרב יצחק ה' פרחי במעמי המצות . ועיין במערכת מ"ם אות קס"ב . (עיין מל"ס ספרים ו"ט) . [גם] הזכירו הרב ראשית חכמה שער היראה פרק י"ד . וראיתי להרמ"ע במאמר חקור דין ח"ג פ"ב שכתב הר"י ה' פרחי רבו ותלמידיו של הר"ד של"מ מולכט [ל] [מעמי המצות] הרב דון מנואל ברוח חיבר מעמי המצות ובמעם העבודה וק"פ כתב דברים נפלאים . כ"כ שבט יהודה ריש דף נ"ג דפוס אמשטרדם :

[לא] מעמי המצות כתב סדר הדורות מה משה חאגיז נרפס שנית מה שהוסף שנת תפ"ז . וזה שנים רבות שראיתי אלה המצות שהרפים הרב משה חאגיז ז"ל לשון המצוה באשורית ולפעמים איזה דין אז הערה באותיות רש"י וזה נרפס באמשטרדם שנת תע"ג ושוב הדפיסו באלמנוא או בוז"ב והוסיף בו תוספות ועל זה כותב הרב סדר הדורות . ולפי הירשום בזכרוננו אין עיקר למעמי המצות רק כותב המצות ולפעמי' איזה פי' ומוסר :

[לב] מעמי המצות ע"ד אמת חיבר הר"ם קורדוויור ראיתים בכ"י כמ"ש לעיל מערכת האל"ף (עיין אלימס) :

[לג] מעמי המצות למר"ם ריקאנטי על דרך האמת :

[לד] מעמי המצות ע"פ פרד"ס בספר הולך המים עיין בסוף מערכת ח"א . (פיין סוף מעים) :

[לה] סי' המעמים (פיין סוף סדומות) :

ונרפס שנת ש"ח :

[נ] מל אורות חדש נרפס מחדש להרב יוסף ה' גוייא ז"ל על קצת לשונות המדרכי ובכופו קצת שו"ת וקצת דרושים ויש בו פלפול וחדושי דינים על מ"ל מלאכות שבת :

[נא] מעמי המעמים און וחקר מה' שלמה די אוליוורה אחד מרבני

אמשטרדם בק"ק כפרדים :

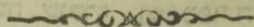
[נב] מעמי מנחם (עיין נלנס מנחם) :

[נג] מעמי מצות הראשון מגדולי הרבנים שידענו שנתעורר לעשות 'מעמים למצות ה' הוא אבי התעודה הרמב"ם בספר המורה . אך על קצת מעמיו יצאו עוררין כידוע . והרימב"א חיבר ס' הוכרין ומוכרין מהרימ"ט בדרשותיו ד' ק"ה להליץ על הרמב"ם בטעם שהשיגו הרמב"ן בפ' התורה ואחריו יאיר נתיב הרב המחבר ס' החינוך נותן טעם לשבח על פי השכל דברים מרוקים : ונרפס ס' מעמי המצות להרב מרד"כ מנחם בכמה"ר משה הבבלי תושב עה"ק חברין ונרפס שנית באמ"ד . והם מעמים בקצור וקצתם הביאם הרב הגאון החסיד של"ה . ומבואר בהקדמת הרב המחבר שחיבר מעמי המצות ארוכים ואלו הם בקצרה :

[נד] מעמי המצות להרב מה' אליהו הכהן ז"ל בעל שבט מוסר וכו' כ"י :

[נה] מעמי המצות להאר"י עם לקוטי תורה מקרוב נרפס בעיר זאלקווא

שנת תקל"ה . ונראה שזה הנרפס הוא אשר סידר הרב המקובל מה' מאיר פאפירש והם גוף ב' וגוף ג' מספר גוף עץ החיים אשר סידר הרב הנזכר כמ"ש שם בדפוס שהם גוף ב' וגוף ג' מספר גוף עץ החיים ע"ש . ובאשר קרמה לנו יריעה מסדרי מהר"ם הנזכר ניכר שזהו סדרו והמדרשים כתב למחרתו והוא לא ידע דכמה סדרים שונים יש וכלם הם תורת מהר"ח שקיבל מרבינו האר"י זצ"ל . וזה הסדר הוא ממהר"ם פאפירש כ"ג הנזכר . ואל תהמה ביום הראות שחמר מזה כמה דברים מסדר שער הפסוקים ושער המצות שסידר מהר"ש ויטאל בנו של רבינו מהר"ח . כי הרב המסדר הרמ"פ סידר אותם הענינים בס' דרך עץ החי' מהקדמות כי ראה בעיניו היות הדברי' שרשים להקדמות התכונה וכיוצא בשאר חלקים . באופן כי זה הנרפס הוא סדר מהר"ם הגו' . ועל הרוב יהי' בו איזה חידוש ממהדורא בתרא שלא היתה ביד מהר"ש ויטאל כמ"ש כמה פעמים אך כזה הנרפס יש מעיות :

או נאמר כולו . ואני ראיתי ספר א' וידע
בינה תחלה וסוף בכ"י ובאמצע כמו מאה
דפים מדפסות :

[יה] יונת אלם אחר מאמרות עיר וקיש
הרמ"ע ז"ל והוא ברפוס . ועתה בא
לידי מאמר המילואים של הרמ"ע ז"ל בכ"י
וכתב שם וז"ל מאמר יונת אלם אשר לנו
צריך מאד להזור עליו במהירות רבות לא
אחת ולא שתיים כי הוא מקובץ מהנפוצות
שהתחלתי לסדרם וגננבו מאתי המהירות
הראשונות ונתפרסמו שלא ברשות . ומה גם
עתה ידים עסקניות בתקן המאמר שהוא כהונן
והרברים עתיקים לא יאמנו האומרים שיש
בדם ממנו מהדורא בתרא כי אני מעיד על
עצמי שלא הגעתי עדיין אל קצה הגבול
מתקנו סדורו והגהתו עכ"ל . ועתה אין בידי
מאמר יונת אלם הנדפס כדי לחזות בנועם אם
שם נאמר היותו מהדורא בתרא באמת . גם
שמעתי שיש ח"ב בכ"י :

[יט] יוסף אומץ ספר מנהגים נדפס בק"ק
פפד"מ והרב מחברו היה
בזמן הרב בית חדש כמ"ש שם . ועי' בהקדמת
נוהג כצאן יוסף :

[כ] יוסף דעת מהרב מה' יוסף תלמיד הגאון
מהר"ל מפראג . פירוש וחקון נסתאות
בפירוש רש"י על החומש וקצת על פרש"א
רבינו יעקב בעל הטורי' נדפס בפראג שנת
שס"ח בהסכמת הגאונים :

[כא] יוסף לקח להגאון בעל מעשה ה' פי
על מגלת אסתר נדפס מחדש

באופיבאך . וכתוב שהעיד הרב הגאון בעל
פני יהושע שה' אב"ד בק"ק קראקא אחד
סמוך לזמן מור"ם בעל המפה וקדם להרב בית
חדש . וה' חכם בכל החכמות וכמעט ה' יחד
בדורו שכל גאוני הדור היו מריצים ש"ת
אליו וחיבר כמה ספרים ולא זכינו לאורם וזו
תורף דברי הגאון מהר"י הנוכח ועיין בספר
הדורות דף ס"ד ע"ב ושם מביאר דהגאון הנז'
ה' בימי הרב שארית יוסף ובימי מהרש"ל .
ואין ש"ת שארית יוסף מצויות לחזות בעצם
אשר רמז שם :

[כב] יוסף לקח ג' חלקים חיבר מופת החד
הרב הגדול מהרמ"א בעל עץ

החיים וכו' והם דרושים ופירושים כמעט על
כל התורה בכמה וכמה דרכים ואופנים ומרמז
על פי פשט ויש על פי הדין :

[כג] יופי מכלול הוא חוס' והנהגות שהוסף
הרב מה' יחיאל מיכל אב"ד

של ק"ק ברלין בס' יפה מראה על הנהגות
הירושלמי שהדפוס שם בברלין :

[כד] ספר היחוד (פיין גמסס נכ"י) :
יחוס

[א] יאיר נתיב ספר קדמון על טרפיות
מביאו הרב כנה"ג הדרי :

[ב] יאיר נתיב מהרב גנת ורדים סדר הנמ
ע"י שליחו כו' ונדפס בקושטניני :

[ג] יאיר נתיב (פיין מאווי אלו) :

[ד] יבין שמועה להרשב"ץ בריני שחיטה
וטרפיות נדפס בליוורנו

היה נמצא באיזמיר כ"י בימי הרב כנה"ג :

[ה] יבין שמועה להרב מהר"ש אלגאוי
באור ותוספות על הליכות
שלם וכללי הנמרא למרן בפלפול עצום נדפס
בויניציא שנת שצ"ט :

[ו] יד אבישלום דרושים להרב מהר"ר שלו'
עם דרושי בנו הרב מהר"ר

מאיר נדפס באופיבאך שנת ת"פ :

[ז] יד אליהו למהר"א גליפאפה מאסף כל
דתקון רבנן על סדר הרמב"ם

ושקיל וטרי ובסוף קונט' הרושים נפרדים .
והיה איזה זמן בעת"ק ירושלם וברול באה
נפשו מתגרת צר והלך לעיר רודים והיתה
מנחתו כבוד שם . ושמעתי מזקנים שכאשר
בא בעיר הקדושה היו אומרים ארי עלה מבבל
שהיה מפולחל עמוק :

[ח] יד דוד (פיין ריטו אליפור נר נתן נח"א) :

[ט] יד יוסף דרשות ע"פ הפשט להרב מהר"ר
יוסף צרפתי מרבני אינדיאנפולא .

[י] יד כל בו (פיין עיר מקלט) :

[יא] יד מלאכי (פיין מ' מלאכי ססן נח"א) :

[יב] יד משה (פיין סלסס נח"א) :

[יג] ידי אליהו שו"ת להרב מר קשישא
במהר"ר אליהו מלובלין כמ"ש

בנדפס מערכת אל"ף אות ס"ד [ס"ו] (פיין מ'
לססו מלונלין נח"א) . ושמעתי מוקני רבני

עז"ק חברון ת"ו מהפגנת בקיאותו ושהיה
הולך בחצות לילה לבית הכנסת וקורא תהלים
בבכייה גדולה פלגי מים ירדו עיניו . ובן הרב
אל חיבר ס' פרחי שושנים ונדפס בקושט'
חדושים על הש"ס ודרושים :

[יד] ידי משה פירוש על מדרש רבה ונדפס
כמה פעמים סביב למדרש .

(ועיין נכ"ס) :

[טו] ידי משה (פיין מהר"ר מנס כלוי מר נח"א) :

[טז] ירידות ספר שחיבר ר' יוסף חזן ממרויים
הביאו מנחת יהודה פ' דברים

דף ע"ח מ"ס דעת זקנים :

[יז] יודעי בינה הוא פירוש על הזהר ועד
ל"ג דפים מ"פ כראשית פי'

כמה"ר יוסף חמיץ והרמ"ז פירש מכאן ואילך
לפי דרכו . ונדפס קצתו וכמחזמה שנשרף

היה המחבר :

[לח] ילקוט ישראל (עין ילקוט חט) :

[לז] ילקוט כ"י ישן נושן בא לירי על סדר פסיקתא רבתי על עניני המיעדים ושבעה דנחמתא וכו' והוא מאמרי ח"ל מכודרים ויש חידוש ויש שנוי בכאמרים הידועים והועתק בשנת רל"ד בעיר קאזאליה והמעתיק נסים נ' ראש :

[לז] ילקוט המכירי כתב סדר הדורות ר' מכיר בר אבא בר מכיר חבר גדול על כל פסוקי תהלים וישעיה מהובר קודם הגזרות כ"י. ואני הצעיר ראיתי ילקוט המכירי כ"י על כל משלי קרוב מאד לילקוט השבעוני ושם כתוב דחיברו רבי מכיר בר אבא מרי :

[לח] ילקוט ראובני (עין ילקוט חט) :

[לח] ילקוט שמעוני המפורסם קדמון מאד לפי דברי צמח דוד כמ"ש בנדרש מערכת ש"ן אות כ"ב (עין סב שמעון הכהני מפראנקפורט נח"ל) :

[פ] ילקוט הנקרא תלמוד תורה. (עין ילקוט חט) :

[מא] ים ישישכר (עין סופסתא) :

[מב] ים של שלמה למהרש"ל ומשנים קדמוניות הדפיסו קמא חולין ביצה ואח"כ נדפס על יבמות ואחר כמה שנים הדפיסו על גיטין וקדושין. והרב סדר הדורות כתב שהיה בידו על כתובות. והוא חיבר על רוב הש"ס :

[מג] ימין הי עושה חיל — (עין כספ"ט מפאנו נח"ל) :

[מד] ימין ה' רוממה —

[מה] יסוד מורא להרב אברהם נ' עזרא במצות סדר הלימוד :

[ס] יסוד עולם חיבר רבי יצחק הישראלי בתכונה כי היה תוכן הרבה ועשאו הרב הנוכר לבקשת הרא"ש והם' הזה בראשונה היה נטמן אצל גדולי הדור בכ"י ועתה עלה על מזבח הדפוס בברלק שנת תקל"ז. ומשכחים הם' הזה מאד כי הוא יסוד מוכר לתכונה ולעיבוד ולפירוש הלכות קדוש החדש מהרמב"ם :

[סז] יסוד העמרכי הכי קרא רבינו בעל המנהיג לסדר רב עמרם נאון :

[סח] יסוד קיום כ"י מהרב הכולל כמה"ר בנימן אימפינווא ז"ל מקיים נסחאות השגורות ורגילות בפי כל ישראל ומחא אמוחא הרוצה לשנות :

[טז] היסודות. מאמר — (עין כספ"ט מפאנו נח"ל) :

ער

[נח] יחוס שאר בשר (עין כהני יכנס

אנברללוי נח"ל) :

[נז] ס' היחס בדרקוק (עין ספר אב ואס) :

[נז] יין הרקח פי רות ושיר השירים לרבינו מהר"א מגרמיוא הוכירו בספר מגדול דוד פי' רות :

[נח] יין הרקח (עין ספ"ט מפאנו נח"ל) :

[נח] יכין ובעז תשובות שחיברו מה' צמח ומה' שמעון דוראן בני הרב מהר"ש בן הרשב"ץ ונרפסו עתה כתרש. ומרן בב"י זימנין המוכיר אזה דין מתשובות אלו כמו בא"ח ס' ש"ה על המביא בנו פעם ראשונה לבית הכנסת בשבת ובירד נר שעה וכו' והיא בח"ב ס' ר'. וגם בא"ח ס' שכ"ד שרומז תשובות מה' צמח בן הר"ש בן הרשב"ץ בדין להאכיל תולעת המשי ותשובה זו ישנה בס' הנזכר בח"ב בתשו' מה' שמעון ס' י"ח. תעין בח"א ס' קכ"ו שכתוב שם שהשיב תשובה ההיא דס' קכ"ו בשנת רכ"ח. ובס' קכ"ד כתוב שנת רכ"ה. ותשמעתי מרב אחד שקיבל הרשב"ץ נה נפשיה שנת ר"ד ומהר"ש בנו בשנת רכ"ז. ואתנה סימנא לזכ"ר עולם יהיה צדיק :

[לז] ילמדנו (עין מדרש) :

[לא] ילקוט מכמה מאות ספרים. (פ' סדר סדורות) :

[לג] ילקוט דוד חיברו הרב מה' דוד בן הרב מה' הירץ פחנר תושב ק"ק קראמאשין המהר"ר נבר ההסיר מה' אליה טוביה זצ"ל ונדפס בדיהרנפורט שנת תנ"א והוא ילקוט הקדמות מהמפרשים המפורסמים :

[לג] ילקוט מהקדמות נוראות מגורי האר"י והמפרשים חיבר הרב הגדול מהר"י דוד הרב המחבר בית דוד על ד' טורים והוא בכ"י :

[לז] ילקוט חרש כתב בסדר הדורות ששכע שחיברו הרב הגאון הקדוש מהר"ר יעקב שנושא ונותן עם הרב ברבית הובח דף קכ"ב. ובהקדמת ילקוט חרש כתוב שנמצא כתוב עליו ילקוט ישראלי ומה משמע קצת שהמחבר שמו ישראל אמנם אפשר ויעקב הוא ישראל ובחר לקרותו ילקוט ישראלי בשלל שמעוני. וא"כ נמצא דרש ילקוט ראובני שמעוני ישראלי מכירי. וראיתי להרב החסיד הרשב"א הלוי בס' מנות הלוי דף צ"ט ע"ב שכתב ילקוט הנקרא שמעוני ובס' הילקוט הנקרא תלמוד תורה :

ועתה ראיתי בסוף פרק לבנות שכתב שחיבר עם בן ר' ישראל בעל ילקוט חרש ע"ש. ועתה תנו ועתנו במ"ש בהקדמת ילקוט חרש שנקרא ילקוט ישראלי כי מ' ישראל

בפתור ופרח פי"ז דף פ"ו שכתב דמי שחיבר
יחשולמי אין זה רבי יוחנן בר נפחא בר
שלמיה דר"ל. שהרי בין חבור המשנה לרבי

חידושי וכו' / ועין נחמתיא רבתי :

[עב] ס' הישר של מוכר שמיחסים לר"ת לעיל כתבנו (עין רבנו יעקב נר מאיר ד"ה ר"ס חידושי וכו' בח"ב) רס' הישר של ר"ת הוא חידושים בש"ס ותשובות . וס' הישר הזה כתב הרב מנחם די לונאנו שחיברו רבינו זרחיה מיוני . ועתה ראיתי להרב סדר הדורות שכתב שהוא לר"ת מאורליאנס אחר מכותינו בעלי התוספות . ואם קבלה נקבל :

[עג] ס' הישר הנדפס מספורים ובפרט מלחמת השבטים עם הכנענים דברים מבחילים וכחוב שם דבחרבן נמצא זקן אחר והוא נחבא בתוך הקיר ועם כמה כפרים יקרים וס' זה בתוכם . ורבים אינם מאמינים בס' הנז' אבל הילקוט מביא ממנו ובעל הילקוט היה בתחלת האלף הששי . וס' רבינו בחיי בספרו פר' וישלח הזכירו בפשיטת . אך הרמב"ן בפירושו נראה כמכתפק שכתב ואם נאמין בספר מלחמות בני יעקב ע"ש :

[עד] ישרש יעקב חיבר הרב הגדול מהרש"א בעל עץ החיים וכו' על אנדות הש"ס שלקט בעין יעקב והוא דובב שפתי ישנים שכביא דברי הרבנים מה שפירשו בטאמר הן בספריהם הן מה ששמע מרבנן קרשי ועליהם מוסף והולך ברחב דעתו ורוח מביניתו :

[עה] יתר הבז להרב הנוראי ג' ארמן והיה מופלג בחכמה חקנה א' מרבני חונם וכתב שיטות וחידושים הרבה . ושללו כל מחמדיהם ובכלל כתיבותיו , ואח"כ הוסיף שנית ירו' לכתוב חידושים וקרא הם' יתר הבז ונרפס פה לזיורט :

בירושלמי בהלכתא רבתי הכתובה אחר מס' ע"א , וכלשון הזה ראיתי שכתב הסמ"ג עשין ע"ה ובירושלמי דהלכות רבתי ראה סדרי רבינו יהודה וכו' ודברי בירושלמי שמביא 'תוס' כ"י והסמ"ג הנז' שתי הלשונות הם בירושלמי דקמ"ב פ"ב דמכות , כנראה שהיה להם סדר אחר בירושלמי . והרב מגדל עז פ"ג ופ"ד דאיסורי ביאה מזכיר בירושלמי דמסכת גרים ואיננו פה עמנו מלבד סדר קדשים בירושלמי שהיה לראשונים וחבר לנו . ועל הרוב כמה קושיות בהרמב"ם בקדשים יתורצו בירושלמי דקדשים הכל על דאבדון . ומה גם דהרמב"ם חיבר הלכות מהירושלמי כמו שחיבר הר"ף הלכות מהבבלי כידוע וכמ"ש בח"א וח"ב (עין סמנ"ס נח"א) :

[כו] ירח יקר (עין אור כחמס) :

[סז] יריעות שלמה למהרש"ל על רש"י בחומש והרא"ם ונרפס אך לא זכיתי לראותו . ואחר זמן ראיתיו ביד אחד חכם מאוהבינו הי"ו והוא על קווארט"ז ל"ה דפים והם הגהות מהרש"ל על הרא"ם ורש"י , והביאו לרפוס הרב יחיאל בר משולם מווארניקוהויץ כו הרבה . ובכל דבור כסופו כתב מהרש"ל או כתב נ"ל כלומר שאינו ממהרש"ל אלא מהרב יחיאל הנזכר ונרפס בפראג שנת שס"ט :

[סה] יש נוחלין היא צוואת הגאון החסיד מה"ר אברהם סג"ל הורוויץ בדברים שבקדושה ויש בה הגהות ותוספות מבני הרב מהר"י סג"ל :

[סט] ישא ברכה (עין זוכה תורם) :

[ע] ישיר משה (עין ארכוס דס וסנ סנ וכו' : [עא] ס' הישר (עין רבנו יעקב נר דס ר"ס :

כ

[ה] כר הקמח חיברו רבינו בחיי תלמיד הרשב"א והוא הכפרש על התורה . ודלא כמ"ש קורא הדורות דף י"ד שחיבר מרבניו בחיי בעל חזקת הלכות וליתא . וכ"כ ס' יוחסין ובקרא הדורות עצמו דף כ"ד ע"ב :

[ו] כהונת עולם להרב המובהק מ' משה הכהן מרבני קושטנינה תהנו של הרב מהר"ש פריכו והוא שו"ת וחיבור על הל' רבית ונדרים מהטור וב"י הפלא ופלא שקלא ומריא על כל האחרונים ולענין דינא :

[א] ס' הכבוד חיברו רבינו יהודה החסיד וכ"כ רבינו הרוקח ז"ל כ"י ש"י ס' הכבוד שיסד האיש הגדול רבינו יהודה החסיד ע"ש . ועמ"ש בש"ה ח"א מערכת הי"ת אות ז' (עין ס' סתים) :

[ב] כבוד הבית ממהר"ר שמעון מפנימשוב על אנדות עין יעקב ח"א : [ג] כבוד חכמים מהרב הנזכר על אנדות בירושלמי :

[ד] כבוד חכמים מהרב המוכיח מהר"ר ליב (פוחאויצער) , עין לעיל במערכת דל"ת (עין דברי נחמס) :

ושמח הרבה ע"ז כי מצתה נתגלה מי הא מחבר הכלבו. וגם כתב דס' הנייר הוא ס' הכלבו ושם נסתפק אם רבינו אשר שמביא הכלבו הוא הרא"ש אבי הטור ע"ש. ושלשה המה נפלאו. כבר כתבנו דאין לסמוך על שלשלת הקבלה כלל. ומי יוכל לחשוב דהריב"ש מחבר הכלבו הם כי לא להזכיר. ומ"ש דס' הנייר הוא ס' הכלבו אינו אמת. כי אני הדל ראיתי ס' הנייר על קלף כ"י ישן נושן ואינו ס' הכלבו כמ"ש בשה"ג (עין פ' י"י). ורבינו אשר שמוכר הכלבו אינו אבי הטור כמ"ש במ"א וכל זה פשוט:

כלבו רניל הרבה פעמים לכתוב דברי סמ"ק והנהגותיו בסתם. מרן ב"א א"ח ס' ט':

[טז] כל דאי מאמר כל דאי בדיני אסמכתא ואביזרייה חיבר הרב מהר"ר אליהו הלוי והיה בזמן הרא"ם ומהר"ם קאפסלי והוא יצא לישע מהר"ם קאפסלי נגד מרד"ק קולון והיה תלמיד הרא"ם ומהר"ם קאפסלי כמ"ש בת"ב מערכת אל"ף אות מ"א (עין מ' א"ס כ"ו כח"א). והוא נלחם על בנימין ואב כמ"ש שם בת"ב מערכת ב"ת אות י"ג (עין ענייני זאנ). והוא היה אבי הרועים בנראה מתשובות. הנהגות שגדפסו ויהיו נקראים ספר זקן אהרן. ומאמר כל דאי נדפס בספר תמתי ישרים בסוף חלק תמים דעים. וראיתי בכתבי מדינה הרב המופלא מהר"י הכהן ז"ל שהוא מחשיב ומשבת מאמר כל דאי הגו':

[טז] כלי גולה חיבר הרב משה רבקה פיוח המשניות:

[יז] כלי גולה (ע' מ' שפולא לאיורי כח"א):

[יח] כלי הדיינים באור לש"ע ח"ט וקצוד דיני האחרונים מהרב לוח הפנים על י"ד מהר"ר משה קופטמן התנו של הרב מגן אברהם.

[יט] כלי חמדה להרב מהר"ש לאנייה ראש על ארץ דרושים נחמים על התורה:

[כ] כלי יקר להרב הנ"ל על נביאים ראשונים מאסף כל פירושי הראשונים ומוסף כהנה וכהנה בטוב טעם ודעת:

[כא] כלי יקר להגאון מהר"ר שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג על התורה ס' נחמד וחשוב לאמיתיה של תורה:

[כב] כלי פז על ישעיה מהרב מהרש"ל הנ"ל ויש בו חידושים מבינו ונכדו ז"ל:

[כג] כלי רועים להלויקט הביאו סדר הדורות:

[כד] כללי הגמרא שחיבר מרן עשאו אתר הבית יוסף. בית הוד י"ך

[נ] ס' הכוזרי (עין רבינו יסודס כל"ז כח"א):
[ה] כוונות מרבינו האר"י זצ"ל ראיתי אגב הדפאי כמה מיני סדרי כוונות:

(א) ישן, (ב) סדרי מהר"ם זכות עם הנהגותיו, (ג) סדר הרב נתן שפירא בעל מצת שמורים ונקרא מאורות נתן והוסף בו מהנהגותיו ותוספת מרובה, (ד) סדר מרבני מערב הפנימי עם הנהגות מהר"א אזולאי מעיר מרוויקוס ותלמידיו הרבנים ומהר"י מאראנ"י, (ה) סדר מהר"ם פאפירש ונקרא פרי עץ החיים ושמענו כי נדפס כמה פעמים בווארשא, (ו) סדר שראיתי שבא מארס צובה והנהגות. השביעי שער הכוונות למהר"ש ויטאל שהעתיקו מכתב מר אביו מהר"ח ז"ל עצמו וקרא בו אתו עמו:

וכבר כתבנו כמה פעמים שיש חילופים בלשון כוונות כספרים האמורים למ"ס בשער כוונות למהר"ם ויטאל ואין ספק שעל שער כוונות של מהר"ם ויטאל יש לשמוך כי כיום זה האמת נסתבך מספרים יד קודש מהר"ח ויעת"ק משה. ובה"ח כתבנו כינה שינויים אלו כי לרוב השג"ס היו הומדוס הומדולא ולדוכותא וגו' נכנסים השגיגות. ויש שיה שומעים ואח"כ כותבים בניהם וכיוצא וגם מסיבה מעשיתם שלא ידעו ולא יבינו. ועיין בס' מנחם לחכמה ס' כסוד ויכר בעד בלשון שמי שוכס לשער כוונות מהר"ם מהר"ם ויטאל ז"ל וגמלא בעט"ק ירושלם ח"ו ובא"ר מהר"ם דעסס בלרס נוסח אחריו שיכול לכוין על דגל אמת. ואני כלעיר דלח"ו שער כוונות ואלו שערס מכתבים מהר"ח ז"ל ושער כוונות ויהר שערס מכתבים כיו מה שמואל. ושער כוונות וכל כסעמס מכתבים כן מהר"ם סוף מהר"ר משה ויטאל מרבני מהר"ם ושקיל ופרי עם כרב גת ורדס:

[פ] כוונות התפלה. פ' מ' חיים ככסן כח"א:
[ז] כונן מדרש כונן יש בדפוס ומתחיל ה' בהכמה יסר ארץ כונן וכו':

[יא] כוס ישועות מהגאון מ' שמואל שמיין כ"ץ אב"ד ור"מ בקלויז ק"ק פפר"מ ורב על מדינת דארמשטאט והוא חבור על הש"ס סדר נויקין. ובספר"ד הביאו משו"ת יד אליהו ס' ל"ח דף מ"ב סוף ע"ב וכתב שהוא מדינים ואינו כן רק הוא על הש"ס ונדפס בפפר"מ. ואח"כ כתב בספר"ד כוס ישועות מובא בש"ס חדשים בב"ב דף קנ"ז דף קס"א וכונתו על הנהגות ונסחאות שגדפוס פפר"מ קודם מ"ס בהרא והוא סבר דהוא ספר אחר, אך כוס הישועות שמביא בשו"ת יד אליהו וכוס הישועות שרומז בהנהגות ונסחאות בהרא הכל אחד ואינם חלוקים:

[יב] כותים. מ"ס. — (ע' מ' יסודס ענאס כח"א):
[יג] כח ה' (עין אלס):

[יד] כלבו ס' זה לא נודע מחברו כבר כתבנו בעניינותו לעיל (עין רבינו אסדן כסדן מלח"ל כח"א). דעל הרוב ס' הכלבו מעתיק מ"ס ארתות חיים. וכתבו שמחבר כלבו היה בזמן רבינו יעקב בעל הטורים. ובשו"ת פני אהרן לכמהוה"ר אהרן אמארייליו הנדפס מהר"ש בא"ח כתב משלשלת הקבלה שהוא הריב"ש

[לג] כללי השים ראיתי בס' ישן נושן כ"י העתק שני פרקים שחטח

מפרקים שהקדים הרמב"ם לפירוט המשנה והם באור מלות הקשות בש"ס וכללים בש"ס :

[לד] כללי השים הרב יר מלאכי הפליא בענין זה והרכבה תמיהות

על מין והרב כנה"ג דנשמש מהם כמה בקיאות בכמה ענינים והס' הנהמר הנו' מלא על כל גדותיו מזה. ואגו ההדיוט הלצתי בעד מין

והרב כנה"ג כי הם ז"ל לא כוונו מלאכתם לכך שהיו עסוקים במרבית חבוריהם הרבים והעצומים. וכפעם בפעם אנכי למודם שראו איזה כלל היו רושמים אותו. ומאלו הרשימות בעתים רחוקות נעשה קונטרס וכמ"ש בענתי בקונטרס עין זוכר דף נ' ע"ב ע"ש :

[לה] כללים השים חיבר הרב סדר הדורות כמ"ש בתחלת הס' :

[לו] כללי השים בסוף ס' מאיר נתיב הנדפס מחדש באלמנא :

[לז] כללי חתלמוד להרמב"ם (ע' רמב"ם ח"א) . (ע' סדר עולם) :

[לח] כללי בקבלה מגורי האר"י ז"ל נדפסו בסוף ספר התקונים דפוס קישטא . ועוד ראיתי כללים בכ"י :

[לט] ס' הכנזיים (הוא ס' ערכי הכנזיים) (עיין סדר סדוקות) :

[מ] כנסת הגדולה כתב כה"ד שחיבר דעות המחולקות עם הרמב"ם

וכו' . דעות המחולקות עם הסמ"ג והרשב"א ואינו כן שהנהגות הרמב"ם הוא מורה מקום וקצת שקלא וטריא וכן בסמ"ג והרשב"א והיברו מאור הגולה מהר"ח בנבנשת ועיין בנרפס מערכת ח"ת . (עיין מה' חיים נננשת כה"ח) :

[סא] כנסת יחזקאל שו"ת להנאון זקן ויושב בישיבה כה' יחזקאל אב"ד ור"מ דק"ק אהו"ב במש"ל מערכת י' . (עיין מ' יחזקאל קנאלנבוין כה"ח) :

[מב] כנף רננים קיצור כוונות התפלות מהאר"י זצ"ל חיברו מזה"ו והוא בכ"י : (עיין מהר"ל נהלל מלכונט כה"ח) :

[מג] כנפי יונה נדפס בווארשא מחדש יש בו ד' חלקים. וכתוב שם שהרמ"ע חיברו וכן כתבו משם הרב של"ה ואני בעניי בקונט' חיים שא"ל ח"א ס' ע"א אות ד' כתבתי דלדעתי הקצרה אינו מתורת הרמ"ע. כי הלשון מחכים עלוהו ראינו מהרמ"ע. כי לשון הרמ"ע צח ונקי וניכר לשונו בספר אלפסי זוטא ובתשובותיו ובמאמרו. ועוד שבס' לקוטים כ"י ראיתי כמה ענינים משם מדר"י

יר ס' קל"ג. והרב החסיד בס' יד מלאכי חלק עליו ריש דף קצ"ב. ורעתי הקצרה נעשה לרבריו הרב בית דוד וכן מיכה קצת ממ"ש בכללי הגמרא דף צ"ז דלא עצר בה והקפידו חללים וכו' ע"ש. ואח"כ ראיתי להרב דוד קורנאלדי בכ"י שחלק על הרב יד מלאכי כמו שהבאתי דבריו אני הדל בקונטרס עין זוכר :

[סב] כללי הדקדוק . (עיין מ' יחזקאל כה"ח) :

[ג] כללי ההוראה חיבר הרב משה רבש בעל באר הגולה :

[כז] כללי ההוראה חיבר הרב ת"ש להורות דרך והנהגות איסור והיתר ופסקי הדינים כשיש מחלוקת בפוסקים והוא כ"י בפראג ונקרא דרכי ההוראה וכמ"ש בשם הגדולים , (עיין דרכי הולכה) :

ומעין דונמא עשה הרמ"ז ז"ל בעיר מנמובה בהסכמת כל הישיבה וטובי העיר איזה דרך ילכו כשיהיה ספק במציאות חדש ונקרא הקונטרס שודא דדייני והוא בדפוס :

[כח] כללי חכמת הקבלה (עיין סדר סדוקות) .

[כט] כללי מדרש רבה . (עיין ארזי סלנגון רכס או רכוס) :

[ל] כללי הרא"ש שנרפסו בויניציא שנת שס"ז יש בהם חוספת . ואלו

שלחם מרן מהר"י קארו בכ"י ורורן למהרש"ל : [לא] כללי שמואל (עיין מ' שמואל ו' סיד כה"ח) . (ועי' כללי כה"ס) :

[לב] כללי השים. ראשונים ואחרונים עשו כמה ספרים להורות לתלמידים דרכי התלמוד מלבד כמה מחברים אשר בתוך חבוריהם דברו בכללים. והא לך רוב החבורים שנתחברו בזה : א) דרכי התלמוד לרבינו מעד' נאון. ב) מבוא התלמוד לרבינו שמואל הנגיד. ג) סדר עולם להרמב"ם. ד) ספר פריחות. ה) דרכי הנמרא למהר"י קנפמן. ו) הליכות עולם. ז) הר"ם דאנון תלמיד מהר"י אבוהב. ח) כללי הנכרא למרן. ט) כללי שמואל למהר"ש כדילוי. י) כללי הרב בצלאל כ"י. יא) שארית יוסף. יב) יבין שמועה. יג) הליכות אלי. יד) גופי הלכות. טו) כנה"ג. טז) שירי כנה"ג. יז) החלת חכמה. יח) יד מלאכי. יט) באר יעקב בסופו. כ) קונטרס הרב תות יאיר בתשובותיו מימן צ"ד ונרפס בספר כריתות והחלת חכמה אמשטדרס בשם אסיפת הכללים :

והציב אשר דבר סדר מסר' חלנאן נחמלת חכמס שכם קראוס כללנס וזלכא וניכנסו כסוף פרס סכמטס לא נחלל לו חכר . וסכמטס פל זכ סכר מסר' קורנאלדי על סכמטסס שסדון עם סכר מסר' חלנאן ודבריו ככ"י :

בסוף המלה . כ"ב נודע ד"ס מי שכתב דכ"י קדש נכס
מבנה ו"ס מי שכתב אימכר וזמן בשם הגדולים ח"א
(צ"ל) אמרתי אני בעני דה"ן סדר למבנה וא"ן בידינו יקוד

דבור כתוב כ"ף פחדש כתונת פסים :
[ע] כתונת פסים פי' ההגדה מהרב מהר"ר
יוסף עם מטה אהרן מהרב
מהר"ר אהרן תאומים דפוס אמ"ד ופי' הרב
של"ה והם ג' פירושים להגדה ונקרא חלקא
דרבנן :

[עא] כתונת אור חבור נחמד על התורה
מהנאון בעל פנים מאירות
ונדפס עם אור חדש להרב התריף בן בתו
מה' אלעזר שקלא ופריא בש"ס ובהר"ם מענין
כל פרשה ופרשה :

[עב] כתונת אור (עיין מ' יונס פאומס ערלא
כח"א) :

[עג] כתונת יוסף חירושים על התורה להרב
מה' יוסף בעל חק יוסף
ושרש יוסף ונדפס עם תולדות אברהם להנאון
מך חמיו מהר"ב :

[עד] כתר מלכות חיבר הרב"ז על דרך
האמת ונדפס בס' קטן
שמו אור קדמון :

[עה] כתר שם טוב להרב מגדל עז ראיתי
בעיר בורדיאוס כ"י

והוא פי' לסודות הרמב"ן שכתב בפ' התורה.
ושם כתב דקבל סודות מהרשב"א דאמרם
אליו בלהישה. ובעיר פארי"ץ בביבליאוטיקא
של מלך צרפת ראיתי ס' הנז' שלם ושם כותב
היחס שלו. ומשם הבגתי דראש משפחתו
היה איש ששמו נאון בעל השם ואינו תואר :
[עו] כתר שם טוב דרושים לאביו של הרב
משפט זקן בדפוס :

[עז] כתר תורה מובא בפרח שושן וכתר
תורה למהר"ד ויטאל. כ"כ
בס' סדר הדורות דף קס"ט ע"ג. ואין כאן
שנים כי כתר תורה שהביא בפרח שושן הוא
של מהר"ד ויטאל. אך יש כתר תורה לאהרן
מהר"ש די אבילה בפמור ת"ח ממסים והגהות
על מס' נזיר :

[עה] כתר תורה למהר"ש די אבילה. (שי
לפי זצ)

יחל מהר"ם ו' חביב בס' שמות בארץ :
[נו] כפתור ופרח כ' הרב"ז בראשון סי'
ל' שהיה תלמיד הרמב"ם
והשינו בס' קורא הדורות דף כ"ג שבספר הנז'
מוכיר הרשב"א ומוכיר הגרש משנת ס"ז וכן
כתב עליו בסדר הדורות דשנה דהיה בשנת
ה' אלפים ס"ז ויראה דכוונת הרב"ז אינו שהוא
תלמידו ממש רק דהולך בעקבות הרמב"ם :
[נח] כפתור ופרח על האגדות נדפס שנת
שט"א :

[נט] ס' כריתות חיברו הנאון רבינו שמשון
מקיטון בן רבינו יצחק ועיין לקמן
במערכת השי"ן. (עיין דניס שמשון מקיטון כח"א) :
[ס] כרם שלמה על סדר ד' טורים מובא
בפרח שושן עכ"ל סדר
הדורות. וכבר נדפס והוא שול"ת על י"ד א"ה
ח"מ מהרב מהר"ש אמאריליו :

[סא] כרם שלמה ספר דרושים לאחד מחכמי
אשכנז ראיתיו זה שנים רבות :

[סב] כרסיא דאליהו כ"י להרב הישיש
מהר"א הלוי זלה"ה רב

דק"ק אלישאנדריא בפיימונטי וחבר כמה
הבורים והם בכ"י :

[סג] כרתי ופלתי על י"ד עד ס' קי"א מהרב
ר' יונתן והדפיסו בחייו :

[סד] כרתי ופלתי ח"ב קובץ קטן על
הל' נדה :

[סה] כתבים שאומר הרב מגן אברהם כמה
פעמים. הם כתבי האר"י זצ"ל :

[סו] ס' כתובה (עיין פי' סגות נטיו וכו') :

[סז] כתות החכמים (עיין סמכתא רכתי) :

[סח] כתם פז (עיין מ' שמעון ו' לניא כח"א) :

[סט] כתונת פסים חיבר הרב מהר"ר יוסף
כ"ץ בנו של הרב דרישה
ופרישה הגהות על דברי סר
ופרישה י"ד וא"ה שהדפיסם הוא ז"ל והם בתוך
דרישה ופרישה באותיות קמנות ובסוף כל

ל

חיים על יהושע שופטים באחד המקרא
וסאמרי רז"ל :

[ד] לב אריה מהרב מה' אריה ליב אב"ד
ור"ם דק"ק בוסק במדינת פולין
דרושים יפים ונדפס בעיר ווילנא שנת
תל"ד :

[ה] לב שלם להרב מהר"ש שלם אב"ד דקק"ם
באששטדט חידושים וטורה
מקום

[א] לא הביט און ביעקב קונטרס מהרב
שבוב יעקב על השגות עשרת צבי
וארח מישור וחק יוסף עליו. ונדפס בסוף שול"ת
שבוב יעקב ח"ג :

[ב] לב אבות מהרב מהר"ש הלוי הוקן חמיו
של הרב מהר"א ששון הרב
המחבר תורת אמת, והוא פי' אבות :

[ג] לב אהרן מהרב הגדול מהר"ר אהרן ו'
ד (ח"ב)

הלבוש ולא ש"ע לגירסא לפי שבס' הלבוש הדין יותר באורך ומילתא בטעמא :

והרב תוספת י"ט חיבר ס' מלבושי י"ט השנות על הרב הלבוש כמ"ש בהקדמתו מעוני

מלך. והרב אליה רבה א"ה הגיע לידו ס' מלבושי יום טוב ומוכירו תדיר. וכמדומה לי שנתברר לי מדברי האחרונים כי מלבושי י"ט חיבר הרב ז"ל על כל ד' טורים של הלבוש. ועיין בהקדמתו מעדני מלך :

לבוש, הרב עירי וקריש מהר"ם רי לונגאנו ז"ל הגיה הגהות על הרב הלבוש וראיתים כ"י. והרב הנשא במצת שמורים קרא להגהות אלו ערי זהב על שם הכתוב המעלה עדי זהב על לבושכן :

ושמעתי מפוס רבנן קדושי שקבלו מרבותאס שסב סלגס ז"ל כג"ע העניש לרב גדול על שפסחים כננח בלומדו דבריו בלבוש :

[ג] לבוש מלכות להרב שרה יהושע ע"ד כתר מלכות כמ"ש בנדרים מערכת

יד"ד אות פ"ו. (עיין מה' יסעסע כננננח נח"א) :

[יד] לבנת ספיר פי' הזהר. וכמדומה שראיתי כתוב דרבינו האר"י ז"ל מקיים דבריו :

[טז] לחא ארש חיבר הרב מהר"ר יעבץ על דקדוק בסדר תפלות ואביוירדיו. וח"ב בסוף עץ אבות :

[פז] לזית חן מהרשב"ץ ז"ל הגהות על פי' רלב"ג על התורה שהיה קרובו מצד שהי' רלב"ג בן בתו של הרמב"ן ז"ל כמ"ש בשה"ג ח"א. (עיין רב לי כן נגשון נח"א) :

[זי] לזית חן מדרקוק שבת נותנים לו בעל דקדוק :

[ית] לזית חן שיטות על כמה מסכתות מדרב כמדר"ר אפרים ז"ל :

[יט] לזית חן (עיין מה' אליס סלוי נח"א) :

[כ] לזית חן ואור יקרות על הפרשיות חידושים וקושיות ועל אור יקרות קראו ערער עי' בסדר הדורות דף קס"ט ע"ד ע"ש :

[כא] לחם אבירים מהרב אברהם א' עוז חידושים על קצת מסכתות :

[כב] לחם דמעה (עיין מה' שמואל חוידס נח"א) :

[כג] לחם חמודות (עיין מפדני מלך) :

[כד] לחם יתורה להרב מהר"י עייאש על הרמב"ם ועיין במערכת בי"ח. (עיין בית יסודס) :

[כה] לחם מן השמים למה' יעקב צמח בכ"י :

[כו] לחם מן השמים מוכירו הרב עשרת זקנים בא"ח ס' א' וס' ב' וס' מ"ח

מקום על הרמב"ם ח"א וח"ב :

[ז] לב שלם ח"ב כ"י להרב הנו' הגהות ומדה מקום על הרמב"ם ח"ג וח"ד :

[זי] לב שלמה (עיין מרכנח כחשנח) :

[ח] לב שמח מהרב אברהם אליגרי מליץ על הרמב"ם בספר המצות להצילו מהשגות הרמב"ן נדרס בקושטנדינא ש' בי"ח. ועיין בנדרים במערכת האל"ף (עיין מה' חננ"ס אליגרי נח"א) :

[ס] לב שמח תשובות הרב מהר"ר אברהם אליגרי הנובר שמעתי שנדרס מחדש בשלונקי :

[זי] לב שערים (עיין שערס כח"ס חיבר מהר"י ור"י) :

[יא] לבב שלם להרב מהר"ש שלם הנובר שו"ת ולשונות הרמב"ם בפלפל ארוך כ"י :

[יב] לבוש חיברו הגאון זקן ויושב בישיבה מה' מרדכי יפה תלמיד מור"ם בעל המפה. והרב הנובר בבחרותו היה בויניציא שנת שכ"א מחמת גרוש שהי' בפיה"ם ונפשו אותה ללמוד חכמות למדיות וטבעיות וזהו אצל הרב אברהם קרמן :

ופעם אחת מה' ענה אמן נדעו כרב חנוכס לסדר מהר"ם יס' ואח"כ פייסו וסופר לו אין נכנח חסיד א' על שלם ענכ אמן לנכנח כומר א' למלך שיהי' כחמיד מחפול מנחס נח"י המלך שסיהס ששס עונכס ולכן הספול מוית אחס. ולכן נדעו שיתכפר לו מה שלם ענכ אמן כי הוא עון ממור כח"ס כוסר סקדוש וגס אחר שרליו שסיליו ממלך כיו נפחיו מוסס. ווס מופק קלור סמססס כספוס כס' מוסר קסן שגקלר דרן ססס :

ומהר"ם יפה עשה והצליח וחיבר עשרה לבושים. ה' על ד' טורים ולבוש

האורה על רש"י ומפרשיו. לבוש שמחה וששון דרשות. לבוש אור יקרות על המורה

וקדוש הדש. לבוש אדר היקר על התכונה. לבוש אבן יקרה בהכמת הקבלה פי' לספר

סתר"ם ריקאנטי ובהקדמתו שם ביאר הכל בפטרות וכל העשרה לבושים נדרסו :

והנה לבוש א"ח חלקו לשנים לבוש התכלת ולבוש החור ועליהם חיבר הרב מהר"א

שפירא ס' אליה זוטא. וגם ס' אליה רבה חיברו על הלבוש וא' מתלמידיו סידרו על

הש"ע. ולבוש י"ד קראו עשרת זהב ומוכירים אותו המ"ז והש"ך בשם עמ"ז. וחיבר על

מקצתו הרב הגהות שמואל מתחלת ס' כ"ט עד ס' ק"א. ולבוש א"ה נקרא לבוש הבין.

ולבוש ח"ט נקרא עירי שושן והרב סמ"ע תדיר מוכירו ומשיג עליו והרב מהר"ר יוסף

דיין באמשטרדם כתב בסוף הר"ף דפוס אמשטרדם שהוא חיבר ספר לישב השנות

הסמ"ע על הלבוש. ובכמה מקומות קורין ס'

אר"ץ הוא על לשונות המהר"ש והפוסקים האחרונים. ונרפס בסוף שו"ת בות דיעו של שלמה להרב ז"ל :

[לס] לחם שלמה מהרב מהר"ש הלוי חק דרושים דפוס ויניציא :

[ט] לחם שמים חלק ראשון וחלק שני עני המשניות ומשנה לחם ע"ה ח"א למהר"ר יעב"ץ ככתוב בח"א (ז'ל נח"ה) מערכת יו"ד (עין מ' יסקנ' נכ"מ נבי נח"ה) :

[מא] לחמי תורה שו"ת להרב מהר"ר ישעיהו באסן חתנו של הרב המקובל מ' בנימין הכהן ונרפס עם חידושי הר"ן לנהר וכו' ונקרא הספר בכללו תורת השלמים :

[מב] למנצח לדוד (עין מ' דוד פלדו נח"ה) :

[מג] לפני ולפנים הוא ספר שחיבר הר"ם חבירו של הרמב"ן על הרך האמת :

[מד] לקויות חיבר הרמב"ן כמ"ש הר"ן פרק במה מדליקין גבי הלל וכו' הרמב"ן במ' הלכות. וס' זה נרפס מתדש על קצת ברכות וקצת סדר מועד :

[מה] לקוטי אורית חיבר הרב אברהם דיל ויקיו חידושי דינים וכללים מלוקט מהראשונים וראיתיו כ"י. ובשו"ת הר"ם ס' יו"ד כתב שכתבר לקוטי אורות ותקוני הרי"ף הוא הרב שמואל דיל ויקיו עיין שם :

[מו] לקוטי פרדס מרש"י שמידר תלמיד רש"י נרפס בויניציא ושוב נרפס באמסטרדם. וראיתי ס' הפרדס לרש"י כ"י דינך הלכות ותשובות. ובשבלי הלקט כ"י ח"ב מביא הלכות נדה לרש"י וישנם שם בס' הפרדס כ"י :

[מז] לקוטי הש"ס נרפס באשכנז ובליבורט והוא פירוש מאמרים מרבינו האר"י זצ"ל. ואני בעניי אנה ה' לירי חידושי רבינו מהר"ו ז"ל בכתיבת יד ומצאתי בלקוטי הש"ס הרבה דברים מחידושי מהר"ו ז"ל. וגם בלקוטי תורה הנרפס באשכנז יש שם מח' מהר"ו ז"ל כאשר נתברר לי מספר חידושי מהר"ו ז"ל האמור. והבונה שעירבו חידושי מהר"ו ז"ל שחידש מעצמו עם החידושים שקיבל מרבינו האר"י זצ"ל :

[מח] לקוטי תורה ומעמי המצות לרבינו האר"י זצ"ל, עמ"ש לעיל מע-כ"ת מו"ת (עין עמ"ה כמ"ה) :

[מט] לקוטי תורה כ"י מגורי האר"י זצ"ל על כל המקרא חבור גדול : לקוטים

מ"ח וס' תקס"ח וס' תק"ע וס' תקע"א וס' תקפ"ב ושאר מקומות (ואולי כולל כ"ה) :

[כז] לחם מנחם (עין נ"ה נח"ה) :

[כח] לחם משנה פי' המשניות תלתא סדרי זרעים מועד קדשים מהרב מהר"ר משה מפחנא. נרפס בשנת שני' והסכימו עליו הרב בית חדש והרב חידושי הלכות. והוא פירוש יפה ונחמד. ולא כמ"ש בסה"ד זרעים מועד נשים :

[כט] לחם משנה חיברו הרב מהר"א די בוטון ז"ל על הרמב"ם כידוע. וכ' בס' קורא הדורות דעסק עמו הרב מהר"ם מטאלן. והרב המב"ט נושא ונותן עם הרב מהר"א די בוטון בסוף ח"ג. ונרפס ס' משנה לחם וכתב שקרא הס' כך להיות דשקול וטרי על דברי הגאון בעל לחם משנה ע"ש. והרב התחיל לחבר לחם משנה קודם שראת ספר כסף משנה למרן ז"ל, ואזח אחרון משיג עליו שלא ראה דברי מרן בכסף משנה. והוא העלם דבר שכבר כתב הוא ז"ל דכמה הלכות כתב קודם שידע שיש כסף משנה בעולם :

[ל] לחם נקודים (עין ע' נח"ה) :

[לא] לחם סתרים מהרב מהר"ש אלנאוי חידושים על ס' ע"א נרפס בויניציא ועתה נרפס מתדש בשמראסבורג : [לב] לחם סתרים פי' מהר"י מאימאצק ז"ל פי' דניאל וחמש מגילות :

[לג] לחם הפנים פי' קצת ש"ע יו"ד להרב משה יקותיאל קויפמאן כ"ץ חתנו של הגאון בעל כנן אברהם. ונרפס מהדורא בתרא מלחם הפנים יו"ד בס' קטן עם קצת פי' תוספתא מהרב מגן אברהם דפוס אמסטרדם :

[לד] לחם הפנים על ש"ע חיבר הרב מהר"ר יצחק לוי ואלי על ש"ע א"ח כמ"ש"ל מערכת יו"ד (עין מ' יח"ה לוי ואלי נח"ה) :

[לה] לחם הפנים פי' ההגדה וקצת דרושים מהרב הגדול מהר"ר יוסף דוד :

[לז] לחם רב שו"ת מהרב מהר"א די בוטון בעל לחם משנה על הרמב"ם :

[לח] לחם רב מהגאון מהר"ר שמואל בן מהר"ר יוסף איש לובלין חידושי דיני א"ח שהושמטו בש"ע ונרפס בפרג שנת שס"ט בהסכמות הגאונים מהר"ר ליווא ותתנו מהר"י הכהן :

[לח] לחם שלמה חיברו הרב הגדול מהר"ר שלמה לאניידו ז"ל ראש על

רבות בקצר אמיץ. ומחובר לו ס' דרש שמואל להרב ז"ל בכל פרשה סמוכים דריש ופשוטים נחמדים מגאוני ארץ וממנו ז"ל הוא בקצרה נמרץ ואשר לו שם לבו לדקדק ברברז ימצא נחת :

[נה] לשון בני אדם (עיין קבלה יעקב) :

[נט] לשון חכמים נדפס מקרוב והוא תוספי הרא"ש ליבמות כתובות הוריות לקצת סוטה ותמיד מדות. חידושי הראב"ד לתמיד מדות :

[ס] לשון חכמים, לשון בני אדם. להרב עיד וקדיש כהר"י אלגאזי ז"ל בס' קהלת יעקב. וחלק לשון תורה נדפס בסוף גאות יעקב להרב הנו' ונקרא מענה לשון : [סא] לשון למודים להרב מ' ברוזילי יעבץ על קצת א"ח י"ד ח"ס ס' נחמד ועיין לעיל מערכת ב"ת (עיין מ' ברוזילי יעבץ ח"א) . ולשונו' תהליך בארש טובה ורחבה ושקול וטרי על הראשונים ועל האחרונים :

[סב] לשון ערומים להרב הנו', ועיין משה' מערכת ב"ת (עיין מ' ברוזילי יעבץ ח"א) :

[סג] לשון תורה, (עיין לשון חכמים) :

[סד] לשם זבח שיטה על ברכות ביצה שבעות סכות זבחים חולין לסהר"ד יעקב יהודה ליב מפירששא ונרפס באלמנא שנת תקכ"ו :

[ג] לקומים, (פי' מ' יונה נגון . סמיע משתנו נח"א) : [גא] לקומים מרבינו שם טוב גאון בעל מגרל עז בקבלה שקבל מרבו הרשב"א ז"ל לבאר סודות הרכב"ן ז"ל, קונטרס נדפס בסוף ס' היכל ה' (עיין כתר ס' טוב) :

[גב] לקח טוב הוא שם פסיקתא זוהרתא כמ"ש בנרפס (פי' רבינו טוביוס נח"א) :

[גג] לקח טוב הרב מהר"ם נאנאר"ה על המצות מדרשות רז"ל עי' בנרפס מערכת ס"ם אות נ"ו (עיין מ' מסע נח"א'ס נח"א) :

[גד] לקט חיבר ר' שמעון תלמיד רש"י כ"כ מור"ם בסוף ס' יוחסין :

[גה] לקט חיבר רבינו ישעיה הראשון מפסקי דינין כנראה מתוס' רי"ד לקדושין על דף מ"א, ומשבלי הלקט ח"א שבלת ע"ט שמביא דין מס' הלקט לרבינו ישעיה. גם ראיתי שם בתוספות רי"ד לרף ל"ו ע"ב שכתב עיין בקונטרס פ' צו ובקשת בנימוקיו כ"כ על התורה ולא מצאתיו. ונראה שהרב ז"ל היה מחבר מהדורות על התורה כמו שחיבר על הש"ס :

[ס] לקט הקמח להרב מהר"ם האגוז כמו פנים חדשות מהאחרונים ולא נדפס על ח"מ. ונרפס לקט הקמח על משניות מהרב הנו' :

[סא] לקט שמואל להרב מ' שמואל כ"ץ בן מהר"ר יוסף בן הגאון בעל הסמ"ע הפלא הרבה ללקט הקדמות רמות

מ

[ה] ס' מאור חיבר ה"ר שמואל הלמד הרא"ש. כ"כ הרב המבי"ט בתשו' ח"ב ס' כ"ב :

[ו] ס' מאור, (עיין סמ"ס חיצר פירוש סמ"ס נח"א) : [ז] מאור עינים על עין יעקב כלל מהר"י פינמו בכל הארץ יצא קו תהלתו ואורו על כנפות הארש' :

[ח] מאור עינים עמ"ש בספרי הקמן מחזיק ברכה בקונטרס אחרון ס' ש"ץ. (ואולי סוף ס' כ"ב) :

[ט] מאור הקמן דרשות על התורה להרב מאיר אב"ד דק"ק איטינגין .

[י] ס' המאורות חיבר החכם רבינו מאיר ז"ל. כ"כ בס' הכלבו בדיני כספי הביאו מרן בב"י י"ד סימן כ"ח ע"ש : מאורות

[א] מאה קשיטה מאמר א' ממאמרות הרמ"ע ז"ל כ"י והם מאה סימנים :

[ב] מאה שערים חיבור על הרי"ף מרבינו יצחק בר אבא מרי סמ"ס וליא הוא הרב בעל העמוד הרב בעל עשרת הדברות . ספר כ"י קרמן ישן נושן :

[ג] מאה שיעורים חיבר הרב מהר"ם אלישיך ומוכיחו בחיבוריו הרבה ונאמר . וכתי אלישיך נראה על שם מקום אבותיו בספר כמ"ש בתשו' הרא"ש כלל צ"ב ס' ב' מאלשיך לטולטולה :

[ד] מאה שערים מעמי ק' מצות עשה ול"ת הכרחיות ואפשריות בזמן ידה ומעמא מעים ע"פ הפשט וע"פ הסוד חיברו מ' יצחק שני ונרפס ש' הש"ג :

[יא] דק"ק ראברי נדפס ביהדן פארט :
 [יב] מאמר מרדכי סדר הגט וסדר החליצה
 להרב מהר"ר ישראל
 חזקיהו באסן נדפס בויניציא :
 [יג] מאמרות חיבר הגאון הרמ"ע כפלים
 מהנדפסים כמ"ש לפנים
 (עיין סמיט מפלגו כח"ט) ;
 [יד] מאמרי זעירא כ"י ראיתו מכ"י רבינו
 מהר"ו זצ"ל והוא מדרשים
 מרז"ל מחודשים :
 [טו] מבוא פתחים להרב המקובל מהר"י
 אורנאו זכר עשה להקדמת
 שרשיות בחכמת האמת מספרי כ"י גורי האר"י
 זצ"ל וקצת שו"ת בעניני הקבלה ולשונות האר"י
 זצ"ל הצריכים באור :

[כז] מבוא השמש (עיין מ' אהרנס
 סימנטיל כח"ט) :
 [כח] מבוא שער השמים (עיין מעין חכמה) :
 [כט] מבוא שערים (עיין מ' נתן ספירא כח"ט) :
 [ל] מבוא התלמוד (עיין כללי ספ"ט) :
 [לא] מגדל דוד מישב השנות הלבוש ומהרמ"א
 ומנהג ופסק הלכה כסוד
 ש"ע, כ"כ סה"ד :

[לב] מגדל דוד פירוש על רות נדפס והאמת
 שחיבור זה הוא למהר"ח כח
 בעל סוד ברקת כמ"ש בנדפס (עיין מ' חיים ספ"ט
 כח"ט). ועמ"ש בס' תורת הקנאות דף ע"א ע"ב
 וראה הסוף ולא ראה שכתוב בפירוש סקר
 חיים כהנא רבא :

[לג] מגדל דוד שיטה על גיטין מהרב דוד
 בכמה"ר יעקב הכהן . ונראה
 שהיה תלמיד מהרש"ל . וכתב בנו בהקדמה
 שחיבר על סדרי הש"ס מועד נשים נזקק אף
 הוא ראה ונתקין כל הטעויות :

[לד] מגדל דוד דרושים על ס' בראשית להרב
 המקובל והכולל בחכמת ס'
 דוד גרין הוט נדפס בפפ"ד :

[לה] מגדל עז על הרמב"ם . הרב המחבר
 יש מי שכתב שהוא הרישב"א

ואין זה אמת אלא הוא רבינו שם טוב נ' אברהם
 בן גאון ספרדי הויבר כתר שם טוב על שמו
 וכ"כ בקורא דף כ"ד שהוא תלמיד הרשב"א .
 ועלה הרב מגדל עז לארץ ישראל כמ"ש פ"ז
 מלוב . ומהרש"ל השיג עליו בקמא כידוע .
 ובא וראה קדושת מרן שאינו מוכירו אלא
 לאיזה צורך לבקאות או למה שמביא מחשד
 להכמי לונלי וכיוצא :

מגדל עז על הרמב"ם אין בידינו בח"ג מספר
 זרעים ואילך אך נראה שחיבר על הכל .
 ומרן

[יא] מאורות הגדולים (עיין פלי יוסטע) :

[יב] מאורות נתן ס' הכנות שמיד הרב נתן
 שפירא מכונות האר"י זצ"ל
 ויש בו הגהות רבות ממנו וגם הגהות מכתבי
 הרמ"ע וראיתו ששה קובצים כ"י :

[יג] מאורי אור מהר"ם פאפירש כ"י ערכי
 הכנויים לדעת האר"י זצ"ל
 ונדפס עם יאיר נתיב להרבנים המקובלים
 מהר"ן ומהר"י ווילנא :

[יד] מאורי אור מורה מקום ובקאות גדול
 בכל התלמוד יסדו וחברו
 מהר"ר אהרן וירמיש דיין ק"ק מיץ ויש בו
 בקצרה איזה חידושים , ונדפס ח"ב מאורי אור
 ובו חידושים על הש"ס ונדפסו בק"ק מיץ ותתה
 בא לידי מאורי אור ח"ב בשלימות וח"ג על
 הש"ס :

[טז] מאורי אור , (עיין מעיל נדקס) :
 [טז] מאזנים , (עיין נחום) :

[יז] מאיר נתיב נדפס מחדש מורה מקום על
 הש"ס ברכו' וסדר מועד וכתוב
 שם שיש להרב המחבר על כל הש"ס ועוד
 ספרים אחרים . ונדפס בק"ק אלמנא :

[יח] מאיר עיני חכמים על גפ"ת מהגאון
 מהר"ם מלובלין :
 [יט] מאירת עינים כ"י חיברו הרב יצחק רמן
 עכו תלמידו ואיש סודו של

הרמב"ן והוא לפרש סודות הרמב"ן . וכה
 הראנו אחר קדוש בס' מאירת עינים כ"י הגו'
 כי בפ' וזאת הברכה הביא דברי ס' כתר שם
 טוב לה"ר שם טוב בן גאון והוא כותב עליו
 סודות . והיה חידוש בעיני כי כתר ש"ס הגו'
 הוא להרב מגדל עז והוא תלמיד הרשב"א .
 והרב יצחק רמן עכו הוא תלמיד חבר ובעל
 סודו של הרמב"ן . ועוד כי בספר מאירת עינים
 כותב על הרשב"א גר"ן ועל כתר ש"ס כותב
 רש"ט גאון ז"ל . ואם לא יש טעות ז"ל שהרב
 יצחק רמן עכו והרשב"א האריכו ימים ורבינו
 ש"ס נפטר במבחר ימיו וצריך חפז בספרים
 דהנו' מי שנמצאים אצלו והמה בכתובים אם
 יתברר הדבר :

[כ] מאירת עינים חבור נחמד על ש"ע ח"ס
 מה' יהושע פאלק כ"י הגאון
 בעל הרישה ופרישה וכמדומה לי שראיתי
 שחיבר ספר מאירת עינים על ש"ע שאר
 חלקים ועיין בנדפס מערכת יו"ד . (עיין מ'
 יוסטע פאלק כח"ט) :

[כא] מאמר חמץ (עיין מ' שמעון בר נחמ ד"ס
 ספריין חובר וכו' כח"ט) :

[כב] מאמר מרדכי ס' דרושים ופי' התגדה
 להרב מהר"ר מרדכי אב"ד

בכמה דוכתי והרא"ש ודעמיהו. וגם בס' החסידים סי' תר"ד העתיק ממגלת סתרים לרבינו נסים גאון ע"ש, וכבר כתבנו בח"א (פ' רבינו נסים נר יעקב נן שאבון נח"א) דנראה דהמגלה הוה הוא לרב נסים בן יעקב בן שאהן תבירו של רבינו חננאל והיה תלמידו של רבינו האי מפיקתביו ומשו"ה קרו ליה גאון. ועתה הפשתי בתשו' רב שרירא וכוס"ה ד' וכיוצא ובעת לא ראיתי שהזכירו רבינו נסים בון הגאונים. גם בס' שערי צדק שנדפס מקרוב מתשובות הגאונים מזכיר תשובות לכמה וכמה גאונים קראו בשמותם ולא זכר רבינו נסים.

והנה רבי' ככתב דף ק' ע"ב אמאי דאמרינן אמר רב מנאמ' מגילת סתרים כי רבי חייה כתב וזיל מגילת סתרים שספסוריוס מפני שלא נוסחם לכתב וכשמועין דברי יחיד שאינן נשים ככ"ס וכוונתו אותם שלא יסתכחו מסתירין אם סתמילם עכ"ל. וכדף ל"ו כתב וזיל מגילת סתרים שספסוריוס לפי שאין כותבין הלכות עכ"ל. ועס' וס לא שיק' לומר כמגילת סתרים דרבינו נסים גאון סוף כנאונים וכבר נכתב כהלמוד. וגם כנאונים כתבו כמה ספרים כליות גדולות שאלות וזמם מספרים כנאונים שנאכדו ממנו. אלא חסד שכותב רבינו נסים גאון שקרא מגילת סתרים סיניו שלא כוון לעשות ספר ולפרסמו כמו שעשו כנאונים הלכות גדולות כלכות פסוקות שאלות. ועד"ז עשה תבירו רבינו חננאל שכתב פירוש כהלמוד וסי' הסוכה. אמנם רבינו נסים גאון מעטותות קרא חסד מגילת סתרים לומר שלא עשה ספר למסור לרבים אלא לעצמו. ועיין בערוך ערך מגל. ועמ"ש בפתח עינים נמצא על דף ל"ו ועי' בספרי הכסאמאורי ז"ל לשם נדפסו מהדפס ריש סוף כל כתבי דף ע"ו ע"ג מהספר ודוק. (ועיין נכ נסים גאון נח"א):

[נ] מגלת תענית חוברה לה קודם הטשנה כידוע ונדפסה זאת לפניו עם פי' מהרא"ה ואח"כ עם פי' קצר מרוב יעב"ץ עם סדר עולם.

[נא] מנן אבות להרב שמשון בר צמח דוראן על הגמרא בבקיות וחריפות. כ"כ סדר הדורות דף ק"ע ע"ג. והאמת הוא שהוא פירוש מס' אבות להרב שמעון בר צמח דוראן הוא הרשב"ץ ונדפס בליוורנו ויש בו בקיות גדול. ומקורו נדפסו שאר חלקי פי' מנן אבות על כמה כחמות.

[נב] מנן אבות (ע' מ' יוס טוז זלון. מ' מנחם סר שלמה נח"א):

[נג] מנן אברהם (ע' מכיר אברהם אבנ' נח"א):

[נד] מנן אברהם חיבר הרב כמהר"ר אברהם מוטאל בדיני גיטין והזכירו הרב כנה"ג. ותשובתו הובאה בס' תורת חיים למהר"ש ח"א סי' כ"ג. ובס' בני שמואל למהר"ש חיון בשו"ת סי' כ"ט וסי' ל"ח והוא רבו של הרב בני אהרן כמבואר בתשובותיו: [נה] מנן גבורים שו"ת למהר"ר איסטרומסק עיין בנרפס מערכת דל"ת (ע' מ' דניאל איסטרומסק נח"א):

[ני] מנן גבורים נרפס מחדש מרוב המפולג מדר"ד

וסמן בכסף משנה מזכירו סוף פ"ד דאיסורי מוכב:

[נא] מגדל עז ברכות שמים. ספר מוסר גדול ודינן השייכים לכל מצוה בסדר עליות עלית היראה וכו' להרב מהר"ר יעב"ץ יש בו הרבה מס' חובת הלבבות שנעתקבל' חוקר והוא ז"ל כתבו בלשוננו לשון הזהב:

[נא] מגדנים חיברו ר' יהודה הנשיא. כ"כ בס' קרנים וזן ידן:

[נא] מגיד לאדם (ע' מ' שכתו יונה נח"א):

[נא] מגיד מישירים סודות שגילה המגיד למרן. ועיין בנרפס

מערכת יו"ד (ע' מ' יוסף קארו נח"א):

[נא] מגיד מיישרים (ע' מ' שכתו יונה נח"א):

[נא] מגיד מראשית מוכב בס' בני חיי וכו' כ"כ סדר הדורות. והוא פי' נרפס בקושמנדינא מתשובות הרב מהר"א הרבנים בניו כידוע:

[נא] מגיד משנה היביר על מפתח העולמות ט"ס משנת הסידים פירוש ומקור הדברים מכתבי האר"י זצ"ל:

[נא] מגני זהב ישוב להשנות נקודות הכסף על מ"ו על קצת יו"ד מריש יו"ד עד סי' צ' חיברו הרב מהר"ר יואל נכדו של הרב מ"ו. אך מההקדמה נראה שהשאר נאכר ונדפס בפראג שנת ת"פ.

[נא] מגני שלמה להגאון מהר"י מקראקא לישוב קושיות התוספות

דל רש"י. ועיין בנרפס מערכת יו"ד (ע' מ' יבזשע אבד"ק קאקא נח"א):

[נא] מגלה עמוקות ס"א. נפלא מהגאון המקובל מהר"ן שפירא

תנ"כ אופנים על פי' ואתחנן וכו' אעברה וכו' רב לך. וחיבר אלף אופנים על אל"ף דיוקרא זעירא כמ"ש בהקדמת בן הרב. והרב בעל סדר הדורות ראה אותו. ושמעתי שס' לו מחד למכרין סמ':

[נא] מגלת אסתר על המצות עם"ש במערכת יו"ד בס' ד' (ע' מכרי' די לואן נח"א):

[נא] מגלת חסידים מזכיר היירושלמי פ"ט דברכות. ורש"י פ' עקב על פי' והיה אם שמוע כתב וכתוב במגילה סתם. והיינו הא דבירושלמי מיתני לה בשם מגילת חסידים.

[נא] מגלת ספר באור על סמ"ג ממדר"ב קאזים עיין במערכת ב"ת (פ' מ' בנימן קאזים נח"א):

[נא] מגלת סתרים חיבר רבינו נסים גאון הזכירה התוספו' והראשונה

עמ"ש הרמ"ז הובא בס' מדרש מלך פ' ורא דף ק"ס מהספר עין שם :

[סו] מדרש שמואל (ע' מדרש וס' מ' שמואל הוידע נח"א).

[סו] מדרש על התורה וההפטרות בל' הגי' ע' רבינו דוד דר אברהם בן סמנ'ס נח"א).

[סח] מדרש תלפיות ע' מ' אליהו הכהן נח"א).

[סט] מדרש התורה ע' מ' שלמה אסתרוב נח"א).

[ע] ס' מוסר לכמהר"ר יהודה נ' בלץ מוסר וסודות ודינים הנצרכים לבעל

הבית ופשטים מתוקים ונרפס בקושט' שנת רצ"ז.

[עא] מועד דוד להנאן מהר"ר דוד אופנהיים שיטה על ס' מועד ונרפס

קצת בס' בית יהודה :

[עב] מציאי יום טוב (עין מנחם חיים) :

[עג] מוצל מאש מהרב הגדול מהר"י אלפאנדארי מספיקות וחדושי

דינים וקצת תשובות והערות ונרפס אצל ס' אש דת מהרב המופלא מהר"א. ועוד קונטרס

מוצל מאש בשו"ת מה' יוסף קצבי הנקרא ס' רב יוסף :

[עד] מורה הנבוכים (עין סמנ'ס נח"א) :

[עה] מורה צדק ה' מיכאל הכהן בספרו אחות קטנה על ענין גירושין מוכא

בת' הלקט כ"כ סדר הדורות דף קע"א ע"א ואח"כ יש בלבול וערבוב במורה צדק וכתב

שהובא בתשובות בני חיי מדרש"פ ע"ש. והעיקר הוא ס' מורה צדק שלוקט ה"ר מיכאל

הכהן מחידושים על ח"ט ומורה מקום תשו' האחרונים ובכלל הביא חידושים ממדרש"ף

وهוא המובא בס' בני חיי והכל אחד. ואין כאן ב' או ג' מורה צדק כדמשמע מברכי סדר

הדורות. גם בני חיי אינו תשובות גם אותה קטנה אינה להרב מיכאל כ"ץ כמ"ש לעיל

מערכת האל"ף. (ע' אלוט קטנה) ואין להאריך :

[עו] מורה צדק (עין עמודה סלוי) :

[עז] מזהב אדמה על הש"ע להרב המ' אב"ר ור"ם מעיר הקדש ירושלים

כמהר"ר מיוחס בכ"ר שמואל הרב המחבר פרי הארמה על הרמב"ם ד' חלקים. מנחת בכורים

על הש"ס. פני האדמה דרושים :

[עה] מחברת דונש (עין ר' אדוניס סלוי נח"א) ?

[עט] מחזה אברהם שו"ת ולשונות למהר"ר אברהם בכמהר"ר יהודה די

בוסון ז"ל נרפס עתה בשלונקי שנת התקנ"ז ושם ענינים כבנו מה' יהודה ז"ל :

[פ] מחזור (עין רבינו יעקב דר מלך ר"ס נח"א) :

[פא] מחזור ויטרי חיברו רבינו שמחה בר שמואל תלמיד רש"י וקט

של

מהר"ר אליעזר די אבילה על מציעא והוריות. ומפי מגידי אמת שמעתי מהפגלת עיונו בעומק וחורפא וקלות הפלא ופלא ולרוב עיונו היה כותב ואח"כ תזר ומוחק ומיוצא ולכן אינו ניכר מהספר גדולתו כ"כ. וכבר העידו עליו רבני המערב בהסכמותיהם מעידין מן הסכירין. ויש לו ספרים הרבה. ומתלמידיו שמעתי מגדול עקירתו לא נתן שינה לעיונו כמעט ונתן נפשיה בן ט"ז שנה.

[נו] מגן דוד מהרדב"ז ער"ה נרפס :

[נט] מגן שואל שו"ת ובאורי הרמב"ם לס' הנגיה שואל הוא הנגיה בס'

בית שלמה שו"ת למהר"ש ש' חסן.

[נז] המדות, מאמר (ע' סמנ'ס מפלג נח"א).

[ס] מדות חכמים (ע' קטלס יעקב).

[סא] מדות הנפש (ע' ר"ס נ' גניול נח"א).

[סב] מדרש, ראיתי להזכיר פה כל המדרשים הן אשר ישנם בדפוס והן אשר

הזכירו בספרים : (א) מדרש רבות. (ב) מדרש חמש מגלות. (ג) ולמדנו, (ד) תנחומא. (ה) מדרש כונן. (ו) מדרש מיושע. (ז) מדרש ויסעו.

(ח) אגדתא די בראשית. (ט) מדרש תרשא. (י) מדרש השכם. (יא) מדרש אגור. (יב) מדרש

אבכיר. (יג) מדרש משלי. (יד) מדרש שוחר טוב. (טו) מדרש שמואל. (טז) מדרש מי

השילוח. (יז) פסיקתא רבתי. (יח) מדרש פליאה. (יט) מדרש הנעלם. (כ) מכילתא.

(כא) ספרא. (כב) ספרי. (כג) הגא דבי אליהו. (כד) פרקי ר' אליעזר. (כה) אותיות ר' עקיבא.

(כו) מדרש ויכולו :

מדרש, לעיל כי אעבור בס' נשאתי את שמותם ששה ועשרים והגני יוסף. (כז) מדרש

חמש מגילות מזהר חדש. (כח) מדרש אספה זכרו בילקוט ועיין סוף ואתחנן. (כט) מדרש

אבא גוריון הביאו בילקוט באסתר ועיין בסה"ד. (ל) מדרש דרננו הזכירו רבינו הרקח

בכמה דוכתי ומהם סוף ס' רי"ד וס' רי"ז.

(לא) מדרש תמורה שזכיתי להדפיסו בח"ב דף צו. (לב) מאמרי זעירא. (לג) מס' גיהנם שהביא

הרב ראשית חכמה ופרקי ג"ע. (לד) ברייתא דמלאכת המשכן. (לה) פרקי חיבלות. (לו) פרקי

אליהו. ועי' בסה"ד ד' ק"ע :

[סג] מדרש אליהו (ע' מ' אליסו הכהן נח"א) :

[סד] מדרש בחדוש פ' ההגדה להרב החסיד המקובל מ' אליעזר נחמן

פואה ויש בו חידושים רבים ובפרט בענין פרטות המכות של מצרים ושל הים וכ"ו לעולם

חסדו ונרפס ביניציא שנת ת"א :

[סה] מדרש הגעלם מעם שנקרא בשם זה

- [טו] **מחנה אפרים** תשובות וחיידושי דינים וזאת
 ס' נפלא בהרפות ובקיות
 מהרב המופלא מהר"א נבן :
- [טז] **מחנה דן** להגאון מהר"ר שמשון
 מאסטרפולי פי' הורה :
- [טז] **מחנה יהודה** נדפס מחדש לככהר"ר
 יהודה אשכנזי בישראל
 גדול שמו והוא על טור ובית יוסף חשן משפט
 בפלפלא אריכת"א. וכבר הזכרתי שם בבחי
 בח"ב מערכת ב"ת אות ס"ב (עין מ' נחזי
 יענן בח"ה) :
- [יז] **מחנה יהודה** (עין מ' ליב כט של כרז
 אפרים בח"ה) :
- [יח] **מחנה ליה** למהר"א הלוי עיין במערכת
 האלף ק' (ע' מ' אלס סלוי בח"ה) .
- [יח] **מחנה ראובן** לכמהר"ר ראובן אשכנזי
 שיטות על קצת מסכתות
 נדפס בלייזרנו :
- [יח] **ממה אפרים** לכמהר"ר אפרים ארדיש
 תורה וגדולה במקום אחד
 הם חיידושים בהרמב"ם וש"ת ודרושים ושם
 חיידושים על הר"מ לממה אברהם ארדיש וז' :
- [יח] **ממה אשר** (ע' עמוד סופרים ד"ס ומעמדי) :
- [יח] **ממה דן** למהר"ר דוד ניוט אב"ד ור"מ
 דקק"ס אשר בלונדון להכריח
 אמיתות תורה שבע"פ ע"ד הכחרי והיה חכם
 בחכמות פילוסוף ותוכן וחכם בתשובות
 וכיצא ועמד נגד הפוקרים כידוע ובתשובות
 הגאון מהר"ר צבי סי' י"ח נותן לו את השבת
 כס"ש בענין הטבע ע"ש . ולהשיבות ספר
 מסה דן הגו' הוקם על מזבח הדפוס מחדש
 בעיר מיץ אשר בצרפת בהסכמת הגאון מופת
 הדור מהר"ר ליב ראש ישיבה אב"ד דשם :
- [יח] **ממה יהודה** נדפס מחדש להרב מהר"ר
 עייא"ש באור על ש"ע א"ח :
- [יח] **ממה יוסף ב'** חלקים שו"ת למהר"ר הלוי
 נזיר בן הרב הקדוש מה' משה
 הלוי נזיר . ובמטה יוסף ח"ב א"ח סי' כ' הובאה
 פלפול בהרמב"ם ה' י"ט מרב אביו ובסוף
 הס' כתוב קצת סייגים שקבל הרב על עצמו .
 כנראה שהיה כתוב בנייר זה שפי' בו דברי
 הרמב"ם והדפיסוהו . שמרוב קדושתו ה' כותב
 בכל מקום אזהרות ועניני סדר קדושה כמו
 שראיתי איזה ספרים וקונטרסים מטהרת יד
 הקדש הרב מהר"ם נזיר הגו' . ומהסייגים
 הנזכרים יראה הוראה תוקף קדושתו :
- [יח] **ממה יששכר** דרשנים למה' יששכר סג"ל
 אב"ד בגלילות שוואבאך
 וכו' דרשות לפני המועדים נדפס מחדש בעיר
 פיורדא :

של רבינו יצחק הזקן בר שמואל בעל התוס'
 והוא ה' רבו של רבינו אביגדור הכהן . וחיברו
 על פי רש"י כמ"ש המדרכי פרק החולץ . ומ"כ
 בקונטרס ישן כ"י דהרב מהר"י קולון היה
 מסתפק אם רבינו שמחה ה' חתנו של רש"י .
 אך הדבר הברור מפי גדולי עולם בחבוריהם
 הוא שרבינו שמואל בן רבינו שמחה נשא
 אחות ר"ת והוליד ר"י בעל התוס' כמו שכתבנו
 בכמה דוכתי :

מחזור ויטרי נסדר לפני רש"י . תוס' ישנים
 כ"י בברכות על דף ל"ח ועין מש"ל .
 וחיבורי רבינו שמחה בר שמואל כידוע . ובתשו'
 מהר"ם דפוס פראג יש הרבה תשו' מרבינו
 שמחה ע"ש . ומחזור ויטרי נמצא כ"י באיטליא
 והוא ב' קובצים גדולים :

מחזור ויטרי כתב הרב משבצות זהב בא"ח
 בתחלתו שחיברו רבינו שמעיה ומטי
 בה מעט הרב בית חרש א"ח סי' צ"א ע"ש .
 והרב ב"ח שם אולי דכתב זה שראה שהתוס'
 פ"ג דברכות כתבו בשם רבינו שמעיה דלבו
 רואה את הערוה מותר והתוס' פ"ק דשבת
 סמא שכתבו בשם מחזור ויטרי מוכח כך מזה
 דן הרב דמחזור ויטרי חיברו רבינו שמעיה .
 ובמסו מינייתו רבנן אן הדבר כן דרבינו שמחה
 חיבר מחזור ויטרי כמו שהבאתי בשם הגדולים
 ח"ב מערכת יו"ד אות ט"ו (ע' רטנו יתכן כר שמואל
 בח"ה) דר"י בעל התוס' בתשוב' הביאה מרדכי
 ריש ט"ק כתב ראיתי במחזור ויטרי שיסד זקני
 רבינו שמחה מתלמידי רש"י וכו' ע"ש וכבר שם
 הבאתי דברי הרב ב"ח הגו' . וגם מתשובת ר"י
 הגו' נפשט מה שכתבו דהרב מהר"י קולון
 נסתפק אם רבינו שמחה חתנו של רש"י כמ"ש
 בשה"ג ח"ב מערכת ס"ס אות כ"ה (עין לעיל)
 ע"ש . ואם ה' חתנו של רש"י ר"י בתשובה
 הגו' דאי ה' כותב כך ולא ה' סותם לומו
 מתלמידי רש"י לחד . וראיתי בסמ"ג ענין ז"ך
 ק' קי"ג ע"ב כתב רבינו שמחה מויתרי זקנו
 לפני רש"י עכ"ל :

[מב] **מחיר יין** (עין סנכות מוריס וכו') :

[מג] **מהכים הזכיר מהר"י קולון שורש ס"ס**
 אם יש לסמוך על דברי המחכים
 וכו' עיינתי בשאר ספרי מחכים וכו' ע"ש :

[מד] **ספר המחלוקות** (עין שלטי סנכוריס) :

[מה] **מחנה אהרן** ס' קטן עתה נדפס מחדש
 והוא מהנמצא מפירושי הורה
 להרב החסיד המקובל מה' אהרן חיוון ז"ל
 והעתיקם החכם השלם כמה' יצחק אבזאמיל
 בארץ מצרים :

[מי] **מחנה אפרים** להרב שער אפרים על
 התורה כ"י ונאבר :

הדרות. והוא ס' נרפס בקושט' ואינו תשובות רק ח' שערים דיני גיטין ומשם מביא ה' פרח שושן:

[קיה] מכתב מאליהו (עיין אור סוה). .

[קיה] מכתבם ספר זה החבר בדברי הראשונים וחיברו רבינו דוד בר לוי כמ"ש הרב ארחות חיים דף י"ז ע"ב:

וממ"ש בשמו מהר"ש בן הרשב"ץ בתשובותיו ס' תרי"ט דחכמי פרוכניצא בא סודש לא"י וכו' ניכר דהיה קדמון כי כלשון הזה כתב תר"ה בסאור פ"ק דיבינה. ומן בב"י א"ה ס' רע"א כתב וכ"כ המכתב פ' ערבי פסחים:

[קכ] מכתבם לדוד (עיין מ' דוד נ' זמל. פ' דוד פאדו כח"ה):

[קכא] מלא רצון משים שלום ברעות שנאק חלוקות בתלמוד:

[קכב] מלאכה אלהית —

[קכג] מלאכת מושכלת — (פ' חמשה נכמי):

[קכד] מלאכת שלמה פי' המשנה כ"י להרב מהר"ר שלמה ערני

תלמיד מ' בצלאל ומהר"ו כמ"ש בנרפס מערכת ש' אות נ"ב (פ' מ' שלמה ערני כח"ה):

[קכה] מלבושי יום טוב השגות על הרב הלבוש להנאק בעל

ת"ט כמ"ש בהקדמתו בס' מעדני מלך ומביא הרב אליה זוטא ואליה רבה תדיר:

[קכו] מלחמות ה' כתב מר הדרות עיין דרכי נעם וגם ע"ם במערכת ד'

קראו מלחמות ה', ואינו כן אלא נקרא קונטרס מלחמת מצוה על זמן המילה וכו'. וכתבתי בנרפס מערכת האל"ף אות ס"ט (עיין מ' אהרס סגו כח"ה)

שחלקו עליו רבני דורו ומכללם הרב פנים מאירות. ועתה נרפס חדש ממש סדרי

מורה על מס' נדה והל' נדה בפלפול עצום לאחר מרבני אשכנז. ומדי עברי ראיתי

בהעברה בעלמא שדוהה דברי הרב פנים מאירות בזה ומראה פנים מסבירות לדברי הרב

גנת ורדים בקונטרס מלחמת מצוה הנו' עיין ע"ם באריכות:

[קכז] מלחמת חובה וכוה הרמב"ן לפני מלך ספרד נרפס בקושט'

ושם יש הקדמה מליצה יפה מהרב אברהם רומאנו לס' סלע המחלוקות. וגם הקדמת

הרבנים לספר מלחמת חובה ארש נכוחות והשבע בצהצחות:

[קכח] מלחמת מלכים חבור כ"י על גס מוכ"ה שנחלקו מהר"ם

מהר"ש ו' ולייסידי כמבואר בתשובות מהר"ש והבאות אחר קונטרס עיגונא. והרב מהר"ש

הבריע

[קכט] מטה משה להר"ם אב בית דין ספרעמסלא תלמיד מהר"ש

דינים והנהגות וכו':

[קל] מטה שמעון (עיין חשק שלמה):

[קלא] מטפחת ספרים (עיין מ' יסקד כן סג"ה נבי כח"ה):

[קלב] ממתו של שלמה (עיין מהר"ר שלמה כן אלקנן כח"ה):

[קלג] מי באר (ע' נאד אהרס):

[קלד] מי השילוח הוא מדרש רז"ל ובספר איזמה כנרנלות מביא

מאמרים ממנו:

[קלה] ס' מילואים חיברו רבינו יוסף האזובי כ"כ בשו"ה הרשב"א הנדפסו

בקושטנינא שנת רע"ז באותיות מרובעות. ובס' יוחסין דף ק' ע"ב כתב שה"ר יצחק ישראל בזמן הרא"ש חיבר ס' מילואים וס' יסוד עולם וספרים אחרים:

[קלז] מילואים לר' יצחק ישראלי שהוסיף על ספרו יסוד עולם:

[קלח] מילואים מאמר אחד סמאמרות הרמ"ע ז"ל כ"י:

[קלח] מילי דאבות פי' אבות מהרב מהר"ר יוסף חיוון ז"ל חיברו

בלישבוה ש' הר"ל והוא היה הרב הגדול בלישבוה וכתב עליו הרב החסיד מהר"ר יוסף יעבץ ז"ל שהיה זקן ונשוא פנים הוא הראש מלא

תורה כאחד מהאמוראים. וחיבר כמה חבורים והזכירו קצתם בסוף הס' הנו'. ונרפס הספר הנו' בויניצא ש' הש"ם:

[קלז] מים חיים (עיין אור חדש ועיין מ' חוקס ד' סג"ה כח"ה):

[קלז] מים רבים שו"ת על סדר ד' מורים להרב מהר"ר רפאל מילדולא שהיה

מלידי עיר ליורנו וה' רב בק"ק פיסא ואח"כ בק"ק נפוצות יהודה הסמוך לבאיזנה. ואח"כ נתישב בעיר מולדתו ליורנו והיה ראש ישיבת

עץ החיים:

[קלא] מימי ישראל (ע"י זמכות ישראל):

[קלב] מכילתא (ע"י מדרש):

[קלג] מכלל יופי (מכלול לרד"ק) (פ' סוספות שאנן ד"ס וכה כהלוני, דוסיס. ועיין מהר"ר יסודס רוחאים כח"ה):

[קלד] ס' המכריע (עיין רבינו ישעיה אלפאן כח"ה. וע' נשמת חיים):

[קלז] מכשירי מילה (ע"י מר רב אהרס גאון ד"ס מעשה וכו' כח"ה):

[קלח] מכתב רבינו אברהם בן הרמב"ם (ע' הרמב"ם כח"ה):

[קלח] מכתב מאליהו שו"ה מובא הרבה פעמים בתשובות פרח שושן מהר"א אלפנדארי על הל' גיטין. כ"כ סדר

יחסך. ועתה בא לירי ס' המנהיג שגרפס בקושמנדינ' שנת רע"ט ושם ראיתי בהקדמתו שכתב הרב ז"ל שחיבר הס' בשנת ס"ד לפרט היצירה ע"ש. וכן ראיתי שכתב בהל' סוכה אות נ"ט. והקרב אלי כי הס'ד הוא בסוף אלף ה' והיה שנת תתקס"ד. ואח"כ ראיתי בס' קנ"ב בנכח הגט שנת תתקס"ה :

וראיתי לכרך סרי מחדש כח"ח נחלק משננות וסך דף ל' מ"ד מרס. לסוכות מדברי סכס"ד נבסקיון ס' קפ"א שכתב משם סטור דראנ'ס פליג ובטור ס' קמ"ב כתוב משם כמנסיג ח"כ כמנסיג סוף דראנ'ס סוף ח"כ סטורי עכ"ל. ועמו סכנולס דסדנ סמנסיג סוף דראנ'ס סוף ו' נק סורתי כמו שכתוב בספר סמנסיג. והלכ"ה סוף דראנ'ס חלוצי בן ויאל סלוי בן כהן ס' דראנ'ס דסינוי כהנ' חלוצי בר סק חס סכס. וח"כ מ"ס סכס סכס"ד משם סטור דראנ'ס אלת אשכ דק ס' נכתבו סכס. או דראנ'ס דסכס סכס סכס סמנסיג סוף ח"כ דראנ'ס סק סכס דראנ'ס ג"כ. סוף דראנ'ס דרדכי משם סכס ס' דראנ'ס דמניא נקון סכס"ה נבסקיון ס' וכתב מדרכי נסס דראנ'ס פ"ס. ולכל סכסות מס שכתבס דמנסיג סכסו רבינו אברהם בן נקן סורתי סוף סלחמס חס פ"ס וידוע. ובקור סכס דכר סכס חסות סוף סכס נכסו סכס סכס. ונאסס ס' סמנסיג לא דראנ'ס סכס ס' מנסיג ז"ל :

[קס] מנהיג קורין לתשובות סדר"ס מלוכלק תשובות המנהיג.

[קסא] ס' מנהל חיבורי רבינו יצחק ומביא הרב ארחות חיים בכמה דוכתי. ובס' הכלבו ס' קס"ג מביא דינים סמט ובמפתחות כתוב שהוא רבינו יצחק מאורבלי. ולפי זה מ"ש בס' הכלבו סוף ס' ע"ו הביא מרן בב"י א"ה סימן קכ"ו ודאורבלי כתב נ"א שהוא הרב המנהל. ובכלבו דף כ"ד כתב רבינו יצחק אורבלי בעל המנהל ושאר דוכתי.

[קסב] ס' המנוחה (עין דמיו מ"זס נח"ה) :

[קסג] מנורת זהב (פ' מסדרי מ"ס סכס נח"ה) :

[קסד] מנורת המאור (פ' מ, יחזק אטסכ נח"ה) .

[קסה] מנות הלוי (עין מ' שלמס אלקס נח"ה) .

[קסו] מנחה כלולה פירוש החומש סלוקס מהמפרשים היבור הרב

אברהם הכהן רפאפורט וכו' בן כתבתי בח"ב (פ"ן סלס כלולס). ויש שינוי כי בשער כתוב רפא מפורט ובסוף כתוב בר יעקב הכהן רפא ז"ל ספורטו. ואח"כ כתוב כסדר"ר אברהם הכהן מפורטו ע"ש. ונראה דהכל הולך אל מקום אחד. וראיתי למורנו הרב מרדכי בעל בתי כהונה שבכתב שכ' לאשכנזי חתם עצמו יצחק הכהן רפא פורט מנעז כהנת עולם אשר בק"ק לובלין. וראיתי תתיבת אכיו של מורט דרב הגו' והיה חותם יהודה הכהן אשכנזי וכשצאמרתיו לא להגאון מדר"ר יהושע בעל פני יהושע שכתב ואמר דילכון אמרי דילנא דוא כי נצר מטעיו משלנו. ומשפחת רפא פורט דא ששטחה מייחסת אצולה באשכנזי ופולק .

מנהיג

הצריע דלא תנשא בגט זה ואם נשאת לא תצא. ועל דבר זה כתבו רבני הדור תשובות רבות ונעשה מהם ספר קראווי מלחמת מלכים. ומזכירו הרב בני יעקב דף קס"ח ע"ב : [קסז] מלחמת מצוה מדרב מהר"ש'ן חרשב"ן ונדרס :

[קל] מלחמת מצוה (ע' מלחמס ס') :

[קלא] ס' המלך (ע' מדרס שמשל כח' משס מלנוח"ל נח"ה) :

[קלב] מלכות ס' המלכות חיבורי רבינו דוד הלוי תמ"ך. כ"כ ספר הצרוף כ"י :

[קלג] מלכי בקדש על ש"ע קצת הל' פסח ולשונות הרמב"ם וחידושים

על הר"ן ולקוטנים להרב מהר"ר עזרא מלכי בן הרב רפאל מלכי. והיה ניסוי של הרב פרי חדש ובסוף ימיו היה רב בק"ק רודיס, והוא הרב המחבר שמן לכאור להלחין בעד הרדה מהשנות הרמב"ן. ושול"ת עין משפט :

[קלד] ס' מלמד חבור קדמון. ובספר ארחות חיים וס' הכלבו כותבים כתב

בעל המלמד. וראיתי בכ"י על קלף ס' מלמד תלמידים דרשות עה"ת מכתנו של הר' שמואל בן תבון נכדו של רבי אנשולי. ונראה שזהו שהוכיח בס' מנורת המאור נר ג' פ"ג כלל ג' ח"א, ור' אנשולי נראה שהוא השולח אגרת להרמב"ם והואה בס' מצינף להכמה דף צ' והרמב"ם השיב לו :

[קלה] מלמד תלמידים (פ' ס' מלמד) :

[קלו] מנהגות חבור הר"ר אשר מספר המנהגות. כ"כ בכלבו דף י"ז ריש ע"ג :

[קלז] מנהגי הברדיקה (עין מ' יוסף סינן נח"ה) :

[קלח] מנהגי מהרי"ל (עין מסרי"ל נח"ה) :

[קלט] מנהיג כתב סדר הדורות דף קע"א ע"ד ר' אברהם ו' ירחי ובשלשלת

הקבלה ר' אליקים חתנו חתן בנז של הרא"ש עכ"ל. והאמת כי מחבר המנהיג רבינו אברהם ו' ירחי וס"ש בשלשלת הקבלה אין לו שחר דרבינו אליקים ראב"ן הוא חתנו ואין רבינו אליקים חתן ראב"ן. ועוד ראב"ן חתן רבינו אליקים הוא רבינו אליעזר בר נתן והרב המנהיג הוא רבינו אברהם בר נתן. וכבר נסתבך בזה הרב ספר יוחסין כס"ש בנדרס מערכת האלף אות כ"ד (עין רבינו אברהם נח"ה). ומ"ש הוא בנז של הרא"ש צ"ל קצנו של הרא"ש. וראב"ן הוא קצנו של הרא"ש ולא הרב המנהיג :

מנהיג, כתבתי בשה"ג חלק א' מערכת א' (עין רבינו אברהם נח"ה) שהיה בסוף אלף החמישי. וזה כתבתי כפי הנראה מדרב ס'

[קסז] מנחת בכורים (ע' מזנה אדם) .

[קסח] מנחת יהודה להרב ר' יהודה בר' אלעזר תלמיד רבינו אליקים יסרו בשנת ה' אלפים ע"ג לפרש סתימות וקצורי רש"י בהושב לפרש המקרא' שלא פירש רש"י . ומקוב נדפס ס' הנז' עם פירוש המיוחס לתוספות ונקרא הספר רעת זקנים . ועיין במערכת ה"ת (עין חקוי) .

[קסט] מנחת יהודה על ה"ט וזה"ש י"ד מהרב מהר"ר יהודה ליב אופנהיי"אב"ד דק"ק פערשא ומדינת שוואבן בן אחותו של הגאון מהר"ר דוד אופנהיים וה"ל חבורים רבים . ונדפס בהאמבורג פאר דער האה שנת תצ"ו .

[קנ] מנחת יהודה ס' דרשות על כל פרשה שחיבר הרב הגדול עיר וקדיש כמהר"ר יהודה נ' עמר ז"ל והוא כ"י וכתב שם שסידרו והכינו להדפיס שנת עת"ה . אבל לא נדפס ובסופו שיר מכתם הל' שחיטה בשיר ופירוש .

[קנא] מנחת יעקב באור לתורת חמאת מהגאון הרב שבות יעקב . [קנב] מנחת כהן ממרה"א פימנטיל עיין במערכת אל"ף . (עיין מ' אהבס

פימנטיל בח"א) . [קנג] מנחת כהן על קצת רשכות מלוקט מהגאון מהר"א ברודא וגאונים אחרים ותוספת מהמחבר .

[קני] מנחת קנאות כ"י חבור מכתבי הרשב"א ש"כ הוא ומה שכתבו לו במ"ש במערכת ה"א בס"ד . (עין רבינו סאי גאון בח"א) .

[קניה] מנחת קנאות כ"י להרב מהר"ר אברהם קונקי בעל אבק סופרים ודא מנחת האומ"ר אמירה נעימה על סעיפי ופרקי הקנאה איש מרעהו ואשה רעותה קנא"ה ודבר הנורם לה ורמזה בס' אבק סופרים .

[קני] מנחת שי על כל המקרא מהרב ירמיה שלמה מנורי מרבינו מנחם לבר הדק היטב כל המקרא בתיבות נקודות מעמים אותיות ע"פ הדקדוק והטמרות וכמה ספרים ע"ד הרמז"ל באור תורה חבור נחמד וצורך והיה בימי הרמז"ל ונתוכח עמו כנרא' מסוף קונטרסו אשר בסוף המקרא ע"ש .

[קני] מנחת שמואל למהר"ר שמואל פלורינטין דרושים .

[קנה] מסגרת השלחן על ח"ט קצור תורת כהנים וקצת תשובות אחרונים .

[קנט] מסורת ירושלמי נדפס בקושט' ש'

של"ג להתכם כה"ר יהודה לבית גדליה ושם הסכמה מהרב חנניה נ' יקר .

[קס] מסורת סייג לתורה (עין סייג לתורה) .

[קסא] מסכתות קטנות ראיתי להרב המאורי כ"פ' מי שמתו שכ'

ברייחא של ציצית שהיא אחת משבעה מסכתות קטנות עכ"ר . וכלשון הזה מצאתי שכתב הרמב"ן בספר תורת האדם שער ההוצאה דף ל"ב ע"ג ע"ש .

ואני נעניי נדפס מערכת יו"ד חות פ"ט (עין מה' יחזק' עכ"אס בח"א) כהנתי מ"ס כרמב"ן בוכא בשם מקובל: מ"עא דף קינט ע"ג מ"אחתי בחינה נחמסנא כותים מו' מסכתות קטנות וכ"כ בחזקת הדפס נעניי אכלות ישנה ונחמ' כופרים מו' מסכתות קטנות . ושם כהנתי דפסנא הס סופרים שמוות כלם דרך ארץ רבא וזוטא שנפסו בס' ד' ומס' כותים שזכר האמ"ן ומס' גרים ומס' ארץ ישראל שזכור בהקדמת מדפס כס"ס בהנחם גאון מ"ס' יוסף שמואל והוא בנוס' שכתב דפוס אמסטרדם (כי אח"כ נפסגלנו מס' כס"ס בהקדמת סהקדמא במסכת נרכות שנים מחבר הכנתי בהקדמת סהקדמא דפוס אמסטרדם נחמ' שכתב ופיעט וריכס נ"ס) וא"כ הס שנפס . כן כהנתי נעניתי נדפס . ועתה לוי מ"ס כס"ס כרמב"ן וכתב סמארי דמס' ט"חט כ"א אחת מו' מסכתות קטנות א"כ תמנ"ה חיוון . ואפשר דמס' דק ארץ חו"ס ככלל :

ודע שמונתי בחון ספר יסן מ"ס' תמורס לריו"ל וסוכרי מס' זו כללנא בקנלס דף כ"ד ע"כ וסניחו סדר כדורוס דף יג ע"א בשם מדפס תמורס . וכ"כ עוד סדר כדורוס דף ק"ע ע"ד :

[קסב] ס' המספרים (עין סדר סדורות) .

[קסג] מספרים תהלות ה' (עין פירוש ספר שירה) .

[קסד] מעבר יבק לכמהר"ר אהרן ברכיה מסורני עיין מערכת

דאל"ף . (עין מ' אסני כריס בח"א) .

[קסה] מעדני מלך לחם חמודות מהגאון תי"ם על הרא"ש

במס' הגפרדות . ובדפוס ב' כתוב מעדני י"ם ודברי חמודות משום מעשה שהיה .

[קסו] מעולפת ספרים מהרב המפורסם מהר"ש אלגאוי מוסר

נלקט מזהר הקדוש ובסופו קלרית לעין על מאמרי עין יעקב .

[קסז] ס' מעיל צדק חיבור רבינו מנחם בר פנחס הזכירו מהרש"ל בים

של שלמה ב"ק פ"א ס"ו . וביו"ש קרושין פ"ק ס' נ"ד מביא תשובות שחזו"ם מנחם בר פנחס מעגל צדק . (ועיין מ' מנחם מעיל ל"ד בח"א) .

[קסה] מעיל צדקה שו"ת לרב אחד מפראג ואמרו שהוא הרב מ' יונה

(למסופר) בקי בכמה חכמות ולא רצה שיכתבו שמו על הספר לומר שחיברו פלוני . אך מבואר

בהסכמת הרבנים שיעזו מאן ניהו מר . וכן מתברר מהקדמת תלמידו במכתב מאלידו הנדפס עם אור תורה ושם כתב דהרב מהר"ר

יונה לנרסופר הנז' חיבר ס' מאורי אור על הגהת ס"ת נחמד מאד .

[קסז] ופי' הרב מהר"ם די לונזאנו מתישב היסד ובר מן דין היו לו הספרים כתובי יד ונסחאות דיוקני. באופן שהמערך הנו' יש בו צורך לכל ת"ח להביא בעצם התיב"ה הויכ סניא כי המפרשים מציאין את התיב"ה ממשמעותה האמיתי.

[קסב] מערת שדה המכפלה להרב משה ה' צור שלשלת

יוחסין ומוכיר יתוסו בנן של קדושים עד הרב אבי התעודה עיר וקריש כמהר"ר משה ה' צור ז"ל ממגורשי קשטיליא. והוא הקדמות ספר אצרות חיים מקבלה בשיר. וב' פירושים א' דברי קבלה קצור אצרות חיים והב' הלכה למשה חידושים על פי ההקדמות והכל כ"י.

[קסג] מעשה אורג כ"י על התורה ובכל פרשה יודיע משפט אותיות עקומות ומלופפו' וצורתן וסדרן וטעמן. הויכ מ"ה בתגותיו ל"ד הלכות ספר תורה. [קסד] מעשה חושב למ"ה מהר"א אוליא זלה"ה קצור כונת המצות מהאר"י זצ"ל.

[קסה] מעשה חושב להרב המקובל מהר"ח ריקי על מלאכת המשכן.

[קסו] מעשה חייא להרב המוסמך מהר"ח רופא על ש"ס ושו"ת עין בטרפס מערכת ח"ת. (ע' מ' חייא רופא נח"ל).

[קסז] מעשה טוביה (ע' מ' פונס כ"ז נח"ל).

[קסח] מעשי ה' מהגאון מהר"ר אליעזר ובתוכו פי' הדגדה ונדפס

מחדש בהאג. ובח"ב מערכת יו"ד אות פ"ג כתבתי מקצת שבחו של הגאון ז"ל (ע' יוסף קס). ובסה"ר אגב שיטפיה כתב מעשי ה' על אסתר ויוסף לקח על התורה ע"ש דף ס"ד ע"ב והוא להפך. ויש כתב שהיה אב"ד בק"ק קראקא ונתבקש בשיבה של מעלה שנת שס"ז.

[קסח] מעשה נסים (ע' רבינו אלעזר בעל ספר נח"ל. מסכ"ר חס ו' יחיא נח"ל).

[קצ] מעשיות ס' קטן נדפס בוירונו הדב סדר הדורות העתיק ממנו

הרבה. ובתוספות זכרו איזה מעשים שהם בס' הגו' וכתבים דאיתא במדרש מעשה וכו'.

[קצא] מפה (עין נסחוס מור"ס).

[קצב] ס' מפתח חיבר רבינו נסים בן רבינו יעקב על כל מסכתו' התלמוד

ועד חלק שני ובו חמשים חלקים לבאר סתימות התלמוד דבר שרומז בתלמוד ועיקר בבבלי וירושלמי במקום אחר. ודאיתו קצת מס' זה כ"י על קלף ישן על מס' ברכות שבת עירובין קובץ גדול.

[קצג] מצודת דוד (עין מ' דוד ה' יצחק נח"ל).

מצות

[קסס] מעיל צדקה להרב מהר"א הכהן מרבני איזמיר מאסף כל עניני

צדקה ואבחירה ולא נדפס שולי המעיל שהיה על הל' צדקה מהש"ע כמ"ש בהקדמתו.

[קסז] מעיל שמואל שו"ת למהר"ש פלוריאנץ והיה דודו של מהר"ש

פלוריאנץ הרב המחבר בית הרואה.

[קסח] מעין גנים כ"י אחד ממאמרות שחיבר הרמ"ע ז"ל והמה בכתובים

כי המאמרות הנו' רוב בכתב ומעט נדפסו.

[קסג] מעין גנים למהר"ר ראובן מורחי ככתוב לקמן במערכת ר"ש בס"ד.

(עין מ' נאזון מורחי נח"ל).

[קסד] מעין גנים שיטה על זבחים ומנחות למהר"ר עקיבא טרעני נדפס

במין בהסכמת הגאונים שנת תקכ"ז.

[קסד] מעין חכמה כ"י שטוש התורה ורוץ עילאין מצאתי בספר

קדמון כ"י.

[קסה] מעין חכמה להרב קלמנקש אשכנזי הקדמות האר"י ז"ל והרב

משה ה' צור עשאם בשיר וקראו סבוא שער השמים וב' פירושים ע"ד קבלה א' דברי אמת

והב' קרא משה (עין מפתח שדה סמכסלס) והכל בכ"י.

[קסז] מעינות חכמה חיבר חכם חסיד מהר"ר מרדכי מעיר דרעא

בקבלה וסד נגלס אליו חליטו סניא זכור נגלס ונגנו הספר.

[קסח] מעיל המעללים (עין נחמתיא נח"ל).

[קסח] מעס דרעז (עין עזרת נח"ל).

[קסז] מענה לשון ספר קדמון באסור והתר ומוכירו בס' אסור והתר

הארוך למהר"ר יונה ז"ל.

[קסח] מענה לשון (עין לשון חכמים).

[קסא] מעריך להרב מנחם די לונזאנו תשלום הערוך והשגות עליו ועל ס"כ

נדפס בספרו שתי ידות.

מערך, חיבר הרב עיר וקריש מהר"ם די לונזאנו לפרש איזה תיבות בירושלמי ומ"ר

הזהר. ופירשם באור מדעי לא סבריי לפי שהוא ז"ל ה' יודע בל' יוני ומורקי וערבי. ובוא

ודאה שהרב הגדול הרב פר"ח מביא לשון ירושלמי דשקלים ופירוש מעריך ב"ד סימן

ס"ג ס"ק ג'. ובירושלמי הוא ראיתי להרב קרבן העדה שפירשו לפי סברתו ואין האמת כן

כמ"ש שם בשו"ר ברכה בס"ד כי הרב מהר"ם די לונזאנו ידע פירוש אכן תיבות בלשון

הנכרים ידיעה ודאית. וכן כמה תיבות בודד ראיתי שפירשם כמה פירושים לפי הענין.

[יד] מקראי קדש להרב הגדול מהר"א אבואלעפאי על ש"ע פסח י"ט מגילה ולשונות הרמב"ם וכו' :

[יסו] מר וקציעה ב' חלקים על טור א"ח וב"י מהרב יעבץ ז"ל ומהיבוריז נראה שהוא ז"ל חיבר על כל ד' טורים .

[יסז] מר קשישא ומר ינוקא , (ע' זקוקן דנוסא) . [ייו] מראה צדק ס' קטן נחמד מורה מקום סוגיות הש"ס יותר ויותר כספר פתח האהל בדרך קצרה וכשרה ומ"ס מעניני ס' של"ה . ומ"ס של"ה הדיסוהו בתוספת באמשטורם ד' עמנואל עטיאם והוא בסוף הס' בשם טבלא של שיש ע"ש :

[ייה] המראות העליונות , (עין חכמא רבסי) . [ייע] מראות הצובאות פירוש נביאים ראשונים ואחרונים למחר"ם אלשיך :

[יג] מרביץ תורה בישראל (ע' מ' שלמס מטרלני נח"א) :

[יכא] מרגלית טובה (ע' רבינו אלכסס נ' עזרא נח"א) :

[יכב] מרגניתא טבא להרב אשכנזי מ' אריה ליב סג"ל הורוויץ על ס' :

המצות להרמב"ם והרמב"ן , מליץ על הרמב"ם ב"ד שרשים להצילו מהשגות הרמב"ן ונרפס באמשטורם שנת תקי"ז :

[יכג] מרדכי , בא לידי ס' מרדכי כתוב על קלף ישן נושן וכתוב שם שהוא

מרדכי הגדול . ויש תוס' על המרדכי שבירינו הלכות ארץ ישראל ופ' אלו הן הלוקין ופ' אלו הן הנשרפין ומס' זבחים . אך הלכות קטנות חסר . ומ"כ בס' קצור המרדכי כ"י מהר"ש מציליץ שש שמרדכי לא חיבר בהלכות קטנות ולמדנו שהלכות קטנות שיש בדפוס אינם ממחבר המרדכי :

דע כי ב' בכל מערבין יש הגההאשרית ובסופר כתוב מר' מהרמ"ק וענין זה לא מצאתי במרדכי שלנו ומצאתיו במרדכי ב"י הנו' . ומ"ש בהגהת אשרי מר' מהרמ"ק ר"ל שענין זה מהמרדכי ומהרמ"ק הביאו משם המרדכי . וכן יש הגהות מא"ז מהרמ"ק . וכן מהרמ"ק לבר : [יכד] מרכבת המשנה על כל הרמב"ם ג' חלקים מהגאון מהר"ר

שלמה אב"ד דק"ק לבוב והיה הכס בכמה חכמות כמבואר בקונטרס ברכות בהשבת שבסוף ח"א . והיה מוקדק עצום וחיבר שערי נעימה . ועשרה שלחנות על כל סדר הש"ע מדיני האחרונים . וחידושי גפ"ת לרוב ושול"ת ל"ב שלמה והיתה מנוחתו בעיר ואם בישראל שלונקי :

מרכבה

[קצו] מצודת דוד ומצודת ציון (עין נטין כפ"ח) .

[קצה] ס' המצות להרמב"ם (עין כרמב"ם נח"א) .

[קצו] מצח אהרן — (ע' מ' אסנן ו' מים נח"א) :

[קצו] מצנפת אהרן — (עין חל"ס) .

[קצח] מצרף להכמה (עין חל"ס) .

[קצט] מצת שמורים ע' מ' נמן מתיכא סאחרון נח"א) .

[ר] ס' מקדש מזכירו מרן בב"י א"ח סוף ס' ש"ז .

[רא] מקדש ה' כתיבת יד באור זהר הקדוש להגאון החסיד הרמ"ז זצ"ל

ועצה ממנו הלא מועד נרפס בספר מקדש מלך .

[רי] מקדש מלך פירוש על הזהר הקדוש מלוקט מהרב רבינו מהר"ר

חיים ויטאל ז"ל ומהרב עיר וקדוש מהר"א אזולאי ז"ל מעיר מארוקום ותלמידיו הרב

סהר"ר יעקב פינטו והרב מהר"ר ישעיה הכהן ומהרב הרמ"ז זכר כולם לחיי עד . והם ד'

חלקים . ועוד ס' הדרת מלך וכבוד מלך על מאמרים עמוקים מהוהר הקדוש .

[ריג] ס' מקדש מעט חיברו תלמיד הריטב"א והזכירו הרב כנה"ג חלק

א"ח ס' רס"ח :

[ריז] מקוה ישראל (עין פלגי מים) :

[ריז] מקום שמואל שול"ת והידושי דינים ועל הש"ס נקרא שער

התירושים להרב מהר"ש מילידי אלטונא :

[ריז] מקור ברוך שול"ת להרב ברוך קלעי עין בנרפס מערכת ב"ת (עין מ')

עין קלעי נח"א) . ויש מקור ברוך חדש משול"ת ע' לעיל מערכת ב"ת . (עין מ' נדון וויזל נח"א) :

[ריז] מקור ברוך (עין מ' נדון וויזל נח"א) .

[ריז] מקור חיים מהרב טור ברקת על ש"ע א"ח מראשו עד הל' תפילין

ונרפס באמשטורם :

[ריז] מקור חיים חיבר על ש"ע א"ח בפלפול עצום הרב חות יאיר ולא

נרפס :

[ריז] מקור חכמה (עין דברי חכמים) :

[ריז] מקח וממכר לרבינו האי גאון וספר המשכון להגאון ז"ל נרפסו

בויניציא וברלין :

[ריז] ס' מקצועות הזכירוהו הראשונים הזכירו ראב"ן דף צ"ב והמרדכי

שאר גדולים בכמה דוכתי חיברו רבינו הננאל :

[ריז] מקרא סופרים ותקן סופרים להרב המופלא עיר וקדוש

מהר"א גירון באור על ספר העמוד :

שני חבורים גמורים נפדרים א' אשל אברהם על סגן אברהם. והב' משבצות זהב על הט"ו. ובהם הראה ענותו וחסידותו מוקפים חומת תורתו :

[ילג] משיבת נפש כ"י ב' מהדורות על הגלגלים סמח"י צמח. (עיין גלגלים) :

[ילד] משיבת נפש. (עיין מ' מנחם נד שלמה למס מאור נח"א) :

[ילח] משך הזרע. (עיין כרכם סי') :

[ילז] ס' המשכון. (עיין מקח וממכר) :

[ילז] משכיל לדוד. (עיין מסרי דוד פלח נח"א) :

[ילח] ס' המשכילים (עיין קול נדמס) :

[ילש] משכנות יעקב דרושים למח"י ו' נעים. עיין מערכת ילד. (עיין מ' יעקב ו' נעים נח"א) :

[רס] משלי. מדרש — (עיין מדרש) :

[רסא] ס' המשלים (עיין חממא נח"א) :

[רסב] משמיע ישועה. (עיין מ' יחזק אברנאל נח"א) :

[רסג] משמרת הבית. (עיין נשנא נח"א) :

[רסד] משמרת המועדות מיכיר הרב הד אבודרהם :

[רסה] משמרת המצות לסמח"ר יהושע בנבנשת עיין לעיל מערכת אל"ף (עיין מזכרות) ובנדרם מערכת ילד. (עיין מ' יוסע בנבנשת נח"א) :

[רסו] משנה לחם מהגאון מ' יעבץ מהדורא בתרא על משניות זרעים מועד :

[רסז] משנה דחם להרב יחיאל מיכל חירושם על הש"ס והרמב"ם נדרם בזאלקוא שנת תקי"א :

[רסח] משנה למלך. (עיין מ' יוסד נואנים נח"א) :

[רסט] משנת (רבי) אליעזר פשמים ובאור מאמרים נחמדים ממנו ומרבני דורו ע"ם הפרשיות להרב מהר"ר אליעזר נן מניקלשבורג נדרם בפפד"א שנת תע"ז :

[רנ] משנת ר' אליעזר (עיין רכס ידי משס) :

[רנא] משנת חכמים להרב מהר"ם חאנז תוכחות מוסר מיוסד על מ"ח דברים שהתורה נקנית ונדרם ח"א על כ"ד דברים ובו תשל"ה סימנים ונדרם בעיר וואנובעק שנת תצ"ג :

[רנג] משנת חסידים להרב המקובל מהר"ח ריקי קצור סחכמת האמת מהר"י וצ"ל בעולמות נשמות וכוונות :

[רנג] משפמ צדק ג' חלקים שו"ת למח"ס מלמד וח"ג לא נדרם עיין בנדרם מערכת מ"ס (עיין מ' פליר פלח נח"א) :

עתה

[רנה] מדרכת המשנה על הרמב"ם ח"א מהרב אלפנדארי הרב המחבר יד אהרן על א"ח וא"ה. ישמעתי מפיו פה קדוש שה"ל על י"ד ועל קצת ח"מ ועל כל הרמב"ם ונשרף הכל :

[רנו] מרשים, מרן בב"ח ב"ח באיזה מקומות כותב כתב המרשים כך וכך. ונראה דחכם א' רשם מורה מקום והגהות בטור בדפוס ישן מהטורים או בכ"י וקרי ליה מרשים :

[רנז] משה מלך והוא חלק מספרו ראש יוסף ונראה שצ"ל עצמות יוסף

מעניני מסים וכו' כן כתב סדר הדורות וכו' באות רי"ש. ועמו הסליחה דמפורש בהקדמת הרב דחיבר ראש יוסף על ח"מ וכשהגיע לכו' קס"ג נפשו אותה ויעש לשום את משה מלך ס' בפני עצמו. וס' עצמות יוסף הוא שיטת קדושין. ומה ענינו למשא מלך :

[רנח] משאת בנימין שו"ת עיין בנדרם מערכת בי"ת (עיין מ' בנימן אשכנזי נח"א) :

[רנס] משאת משה ג' חלקים שו"ת להרב מהר"ם ישראל עיין בנדרם (עיין מ' משה ישראל נח"א) :

[רל] משביר חיברו הגדול מ' משה בירדגו ז"ל על שמו כי משביר נוצריקן משה בירדגו. והי' הרב במערב הפנימי. ושמעתי מהרב המופלא ח"ק ככהר"ר חיים ו' עמר ולה"ה שהיה מספר בשבחו ביושר עיינו בעומק העיון. וכתב הרב מהרחב"ע הנו' בספרו חפץ ה' בשיטתו לשבת דף ז' ע"ב מהספר ח"ל רוח הקדש הופיעה ונתכוונו לו בהסתה הדעת בבית הכנסת אני ואחי הגדול גדול החכמים הרב ר' משה בירדגו אשר נפשי קשורה בנפשו עכ"ל. ובמדרסו עיש תשוב' להרב משביר בס' סמא דחיי ואינו פה עכנו הס' הנו'. ואחר זמן בא לידי חלק מס' זה כ"י וזה שמו ראש משביר והוא על ס' בראשית דרושים ובסופו לקומים ויש שם דרוש שדרש על רבו החכם השלם חסיד ועניו כמהר"ר יוסף בהתית זצוק"ל ב"ג ניסן שנת תע"א. והרב משביר הי' אב"ד ור"מ של ק"ק מכנאס :

[רלא] משיבת מלחמות (עיין פלני נח"ס) :

[רלב] משבצות זהב הם שני חיבורים שחיבר הגאון החסיד ועניו כמה'

יוסף אב"ד ור"מ דק"י פרנקפורט דארד זלה"ה לישב ולברר דברי הרב מ"ז. הלא מראש הרפים ס' פרי מגדים על ש"ע י"ד עד ס' ק"א יחזרו יהיו תמים ב' חבורים בבת אחת. משבצות זהב על המ"ז ושפתו דעת על הש"ך. ומקורב נדרם פרי מגדים על א"ח והם

(יסד) מתנות כהונה (עיון רבס רכח) :
(רסח) מתת . ס' מדינים הזכירו מהר"י ישראל
מברונא בחשובה הביא דברי
מהריב"ל ח"א סי' י"ח :
[יסנ] מתת יה דררשים להרב מתניה דרשן
מק"ק פראג עד ספר דברים :

קונטרס אחרון

[א] מצות . בענין המצות חריג . כגאון בעל פלוס
גדולות בריש ספרו הוא סיס מונס ומשפח
אחריו הכנס גדולים . ומכס רבינו אליהו סוקן בעל אחוס
רבינו סלי גאון . וסגאון רבינו יצחק כר ראוין סיסס כומן
סרי"ק . ורבינו שלמה בן געירול סיסס כומן מהר"י ו' מנאס
כמש"ל במערכת האלי"ק (עיון אזהרות ורבינו אליעזר ממין כס'
יראוס סרליתיו כשלימות כס'י) :

אמנם מודעת זאת דהרמב"ם חריג שלג על מין כס' וחיבר
ספר מצות ונדכריוס ככאוס ישרש י"ד סרשיס לרחוס
דברי כס'י וכך סיס מונס מנין ממוס . אך סכמ"ז נחלק
קמח עליו וסרמכ"ן יאל לישע כס'י וחיבר ס' אחד על זס .
ומימ דבר סכמנין עס מנין אחר לדעה שלג סכסוס לכס'י .
וגס סרלכ"ע כס' יסוד מורא ספלו לטעון כנגד בעלי סאזכוסוס
עשיב . וגאון עניון סרב סרשס דרכיס דרכך מלוחק סור"ס
לפשות לו דרך רביס כחרו כמנין דרמב"ס כהרב סחינו
ואולם שלמים וכן רביס כחרו כמנין דרמב"ס לסמ"ז וסרמכ"ן :
ודכוותיס ספסלחניוס . ועל סשנוס דרמכ"ן סרין
יחיב סכרי"י ליאון ו' נור כס' מנילח אסכר וסרב לכ סמח
וסרב קנאח סוסריס מליניס כעד סרמב"ס גס כן . וסרלכ"ן
כס' וסר סרקיע עומד לימין סרמב"ס וזמנין סככריוס כס'י
או סרמכ"ן . ורנע סדור סלחיון סרב דינא דחיי וסרב דברי
אמח וסרב מרגישתא סכא וסרב סכרי"י עייאש כסכר זאת
ליסודס עמדו למנין וערו יס מסס כדוס ממין ויש מסס
כאוס סרשיס :

וכבר נא חכס כגאון סרב ספתי כס' וסידר ספר קטן סועל
לדק אוקרי סרב כמנוח על סרב סרשכיוס וכמס סלד
מנין כללי ומנין סעסין ומנין כלאוין על דעה סרמב"ס בסרב
קלד וליסנא דקלא קנא לטון כמנוס . וכסן משיע ללמוד
ססרב סוס ככל סנוע . וכאמח כי סוב מאל לטועו אל סכסן
כגדול ואל ילוזו מענינו סמחוס . וכן כסך סרדכ"י כסכוס
סעסס סרב קלד כרמיי סמנוח וסמיד סיס ס' זס כסלונדו לל
יסור סמנו . וגס סרב סכסרי מסי מסי כנוואחו לנניו וסל
כדוס סכסרי מאל ללמוד סכרי מנין כמנוח דרך קנאס כלכ
כמכס סרמב"ס כסחל סכר סמנו סמנו עיש :

ועתה נרפס ח"ג ונשלמו נ' הלקי משפס צדק
שו"ת לסהר"ס מלמד והיה תלמיד הרב מהר"י
ו' עזרא הרב עצמות יוסף כמ"ש במשפס צדק
ח"ב סי' ל"א :

(ינד) משפס שלום חיבר ריני הביאו הררב"ו
בתשובת רפוס פירדא :

(ינח) משפס שלום (עיון מ' יעקב כס'י זני כח"א) :

(ינז) משפס שבועות לרבינו האי גאון :

(יניז) משפס שמואל לסהר"ש קלעי עיון

בנרפס מערכת שי"ן

(עיון מי שמואל קלעי כח"א) :

(ינח) משפס השנים הזכיר הרמב"ן ספר

זה כמו שתראה בשיטה מקובצת

מציעא רפוס אמש"ד ר' נ"ו סוף ע"ג סהסר :

(ינח) משפס ישירים שו"ת לסהר"ש ו' חסון

ושו"ת לסהר"ש גאון :

(יס) מתוק האור (עיון מ' מאיר פאסירס כח"א) :

(רסא) מתיבות . הראשונים זמנין דמשכחת

דכתבי ובעל מתיבות כהב . ובס'

יד מלאכי כלל תקנ"ו הביא מחידושי הרמב"ן

גיטין ריש פרק האומר הרב שמואל בר הפני

כתב שסם בעל מתיבות ולפ"ז נמצא שהגאון

מיתי בשם בעל מתיבות . אבל ראיתי דברי

הרמב"ן הנזכר והדבר מבואר דמ"ש ובעל

מתיבות הכי ס"ל הם דברי הרמב"ן ואינם

דברי הגאון כאשר חשב הרב הנזכר :

(יסג) ס' מתנה חיבר רבינו שמואל ו' חפני

גאון כ"כ המעתיק פ' המשנה

לדרי"ם מסדר נשים החכם ר' יעקב בן עכסאי

בהקדמתו שם :

(ינג) מתנות חיבר רבינו עדיה גאון הזכירו

הרמב"ם בחידושי קרושין דף

יו"ד ע"א מהספר :

נ

אחרונים ורוחו הוא קבצן וקראם תשובות
נאספות . ורומז עליהם בספרו הנורא כנה"ג
כמ"ש מורינו הרב מהר"י הכהן בעל בתי כהונה
בהקדמה שכם כנה"ג א"ה ומירו היתה זאת
ולא החבר שמו . וכה עשה הרב יד אהרן
א"ה ח"א אשר שם לו קונטרס תשובות
נאספות והוא מכלל הספר :

[ד] ספר הנבואה (עיון סממחא רכח) :

[ה] נבואת הילד אמרו שכתבה הרב ר'
אברהם הלוי . ואפשר
שהיה בסוף האלף ה' שמוכירו בספר סמעות
בנימן

[א] נאות יעקב להרב החסיד מהר"י אלגאוי
שו"ת ודרושים בשבחות של
ר' פרשיות ופסח ושבועות ובסופו מענה לשון
קונטרס נחמד :

[ב] נאמן שמואל שו"ת להרב שמואל יצחק
סרביני שלוניקי בזמן הרב

סרס שלמה . עיון בנרפס סוף מערכת שי"ן

(עיון מ' שמואל יצחק כח"א) :

[ג] נאספות הם תשובות כ"י סרביניס שונים

מכמה מקומות אשר נמצאו

באמרת הרב כנה"ג סרביניס קרמונים ואת

מאסטרופולי ז"ל הזכירו בס' דין ידן :
 [יג] נזר הקדש באור למדרש רבה ס' בראשי'
 גדול בכמות ואיכות וע' לעיל מערכת י"ד
 (עיין מ' יחזקאל מכלל מלגות נח"ל) :

[יד] נחל איתן עם פרה לבנון דפוס ברלין.
 ועיין לקמן במערכת פ"א,
 (עיין פרה לבנון) :

[טו] נחלה ליהושע שו"ת לרב יהושע צנצין.
 עיין בנדפס מערכת י"ד
 (עיין מ' יוסטע זונגן נח"ל) :

[טז] נחלת אריאל פ' על סס' סופרים כמ"ש
 לקמן במערכת סמ"ך בס"ד (עי' מ" סופרים) :

[יז] נחלת בנימין עיין במערכת מ"ת (פי')
 על עמי המלכות) :

[יח] נחלת יעקב על פירש"י בהומש ספר
 נחמד ובו השגות על הרא"ם הרבה
 אך יש מהם אשר כסא הרא"ם נקי ואינה
 השגה. והוא בנו של הגאון הרב משאת בנימין,
 ועמ"ש הרב משכנות יעקב דף קע"ב ע"א :

[יט] נחלת יעקב שו"ת לרוב יעקב היילפרין
 קובץ קטן. הזכירו הרב
 מרד"ם חאגיז בספרו דקט הקמה :

[כ] נחלת יעקב ואבני שוהם דרושים מרב
 ובנו אשכנזים :

[כא] נחלת עזריאל דרושים דפוס יפן :
 [כב] נחלת צבי על ש"ע א"ה ועל א"ה עיין
 בנדפס מערכת צ"ל (עיין מ'
 זני סלמית כ"ח נח"ל) :

[כג] נחלת צבי פ' על אבות :

[כד] נחלת שבעה נוסח דויני שמורת ח"כ
 שו"ת. עיין בנדפס מערכת שי"ן,
 (עיין מ' ממואל סלוי סלמית ס"ז נח"ל) :

[כה] נחלת שמעוני כל שמות המקרא והתנאי'
 מסודרים בא"ב ועל כל

שם מורה מקום היכן נזכר במקרא במשנה
 בבבלי ובמדרש רבה :

[כו] נחמני ספר שהיבר רבינו נחמן בן בנ
 של רבינו חיים הכהן והיה מצוי
 למרד"ק קולון כמ"ש בשרש קמ"ט :

[כז] נחמת ציון דרושים נדפס. הביאו סדר
 הדורות :

[כח] נחפה בכסף לעשרת ראשי מורי הרב
 זלה"ה שו"ת ע"ס ד' טורים

א"ה י"ד אבן העזר ח"ט ובאור על תוספי
 הרא"ם. וחלק ב' כ"י שו"ת לעמ"ר מורי הרב

[הנז'] זלה"ה ובאור לתוספי רא"ם לסמ"ג עי'
 בנדפס מערכת י"ד (עיין מ' יונס נתן נח"ל) .

ואחר זמן נדפסו שאריות באורי תוספי רא"ם
 בס' גמ' מקושר לבורי הרב ז"ל עיין לעיל

במערכת ניכל (עיין גמ' מקושר) :

בנימין שהיה שנת תתק"ל אלא דשם כתוב אל
 קוסטנטיני. ונדפסה בסוף ספר נגיד ומצוה
 דפוס קושטנדינה. שוב ראיתי בספר סדר
 הדורות מ"ש ברך מ"ע"ג ונראה משם כי הר"א
 הלוי הנזכר שכתבה לא היה בזמן הנזכר ע"ש:
 [נ] נגיד ומצוה חיבר מהר"י צמח ז"ל קצור
 מקצת כונות האר"י זצ"ל .

וידעתי נאמנה שכשנדפס באמ"ד היה ברשות
 מורנו הרב הגדול מהר"א יצחקי זלה"ה אשר
 נמצא בעת ההיא בשליחות עה"ק והוא השמיט
 כל הרברים עמוקים. ולכן אל יתמה הקורא
 על הרב מהר"י צמח ז"ל דקרי הוא ופרי תלת.
 ואחר זמן רב בא לידי ס' קול ברמה מהרב
 מהר"י צמח ז"ל וכתוב שם שהיבר נגיד ומצוה
 באורך ואח"כ בקיצור ולא הרשוהו מן השמים
 להדפיסו. ונראה שזה שנדפס הוא הקצר ואפי'
 זה הקצר לא הודפס כולו :

[נז] נהר שלום לכמהר"ר שבתי וינטורה
 זלה"ה על ש"ע א"ה והיה

תלמיד הרב המו' כמהר"ד פארו זלה"ה :

[נח] נובלות חכמה (עיין אלס) :

[נט] נודע ביהודה שו"ת על ד' טורים חיבר
 הגאון מהר"ר יחזקאל סג"ל

לנדא זלה"ה ויש לו עוד תשובות כ"י .
 ותשובותיו מיוסדות על אדני הפלפול והסברה
 תרופות ובקאות ותרביץ תורה בישראל בספריו
 ותלמידיו. ואם בענין גלוח בהח"מ נטה קו, מ"מ
 החכם בחכמתו יכיר מספריו כי רב הוא ומופלא
 מגדולי הדור נאץ עז תהלות ישראל וגדול
 כבודו ודי בזה ואין מלין תבהן :

[ס] נוף עץ החיים הוא מה שסידר הרב עיר
 וקדיש מהר"ם פאפירש

ז"ל מכתבי רבינו האר"י ז"ל והוא על תנ"ך
 ומאמרי רז"ל ויחודים ונבואה ורוח"ק וגלגולים .

דש ב' חלקים אחרים דרך עץ חיים מהקדמות,
 ופרי עץ חיים מכונות ואלו נדפסו כמה פעמים

בוארשא. ומנוף ע"ח לא נדפס אלא לקוטי

תנ"ך בואלקוא והוא נוף אחד מס' נוף עץ
 החיים. אמנם לקוטי תנ"ך יש כ"י מגורי האר"י

ז"ל כפלים לתושיה. ובין בנדפס ובין ככ"י יש
 חידושי מהר"י ז"ל מעצמו ותבאר לי מס'

חידושי מהר"י ז"ל כ"י שיש בידי לברם :

[יא] נזירות שמשון הגהות על ש"ע א"ה ומגני
 ארץ חיברו הרב מה'

שמשון הסיד ז"ל נדפס שנת תקכ"ד. ובמשניות
 אמשטמדם חדשות שיש שם בגליון תוספות

חדשים שם חידושים הרבה כמהר"ר שמשון
 הסיד הנז'. ובאגרת בקורת להרב יעב"ץ ז"ל יש

תשובה אחת מהרב הנז' :

[יב] נזר אלהים לרוב הקדוש מה' שמשון

דברו של הרב הנמקי ז"ל ה' מהר"ם תלמיד הריטב"א ז"ל והרב הנמוקי מביא כמה זמני דברי הר"ן וקורא אותו הרנב"ר כי הר"ן היה בר ראובן. ומזכיר הרב הנמקי להרב המגיד בפ' הרי"ף למועד קטן :

[לב] נמוקי שמואל חיבר מהר"ש צרפתי להליץ בעד הרמב"ן על

מה שמקשה עליו הרא"ם ז"ל :

[לג] ספר הנסינות (עיין הקמחא נכחי) :

[לד] נפך חלק מתשובות הרב מה' אברהם טוואה הזכירו בשו"ת בית יהודה להרב המפורסם מהר"י עייאש דף קי"ג. והרב מהר"א טוואה הוא זקנו של הרב מהר"ש צרור הרב המחבר פרי צדיק כמ"ש בהקדמתו לס' התשב"ץ מהרשב"ץ. ובס' התשב"ץ בסופו בחלק רביעי הנקרא חוט המשולש יש תשובות מהרב מהר"א נ' טוואה הנז' :

[לה] ס' הנפש להרמב"ם (עיין שער כסמים) :

[לו] הנפש, מאמר — (עיין סדרת משלח נח"א) :

[לז] נפתולי אלהים פ' על ספר רבינו בהיי על התורה ונרפס. וראיתי להרח"ו זצ"ל בס' כ"י שמביא כמה דברים ממנו :

[לח] נפתלי שבע רצין דרושים על ההורה נחמדים חיברו מהר"ר נפתלי בן מה' שמעון גינצבורג ונרפס שנת תס"ח :

[לט] נצח ישראל להגאון מה' ליווא אב"ד כפרצא נרפס שם בפראג ש' שנ"ט :

[מ] נצח ישראל כ"י ר"ת נצח נוסריקון צירוף חשבון והוא על התורה חיברו כמה' יהודה מהללאל בכ"ר מצליח מלאקווילה בעיר פוכמורנו שנת שע"ז :

[מא] נקודות הכסף להגאון הש"ך השנות על הרב מורי ורבי י"ד. ודע

כי באשלי רברבי דפוס חדש אמשטרדם של ר' הירץ שהדפיסו נקודות הכסף ואיזה ענין מפר"ח ובנה"ג. ס' נקודות הכסף הושמט ממנו כמה דברים. וצריך המעיין אם בא להקשות על הרב מ"ז שיהיה לפניו נקודות הכסף עצמו כלומר שנרפס בפני עצמו לחוות בנועם דבריו אם עמד בזה :

[מב] נקודות הכסף פירוש שה"ש לכמה"ר אברהם לאניארו נרפס

בויניציא שנת בשנ"ה טובה ושם בהקדמה כתב שהי"ל פירוש על התורה והמש מגילות וכתובי :

[מג] נר ישראל כך אמר הרב מגן אברהם שקרא שם ספרו ר"ת נר יפה

של רבי אברהם לוי ריבבאר בהקדמת בנו :

[מד] נר המזרחי חיבר כמהר"ר ישראל מאיר מורחי הרב המחבר פרי הארץ שו"ת.

באר

[נא] ספר נייר הוא ספר פסקי דינין קדמון שמוכרים הפוסקים לפעמים.

ויש מי שכתב שהוא ס' הכלבו והוא מאומד הרעת דספר נייר לא נודע מחברו וס' כלבו לא נודע מחברו ולכן כתבו דהו' ס' נייר ואח"כ וכה לשם וקראוהו כלבו. אבל מעו ב"שקול הדעת וכן תמצא כמה פעמים לכותבים כאלה דמנו בדמיונם שרוצים להבין דבר מתוך דבר. ועוד שסומכים על כל מאי דשמעי ואשר מצאו כתוב כמו ס' שלשלת הקבלה וספר שפתי ישנים אשר מעו כמה וכמה פעמים ומי יאבד חסו לברר מעותם. ואני הצעיר בא לירי ס' כתוב על קלף ישן נושן וכתוב שם דהועתק שנת קנ"ב ואומר המעתיק דשם הספר ס' פאפ"ר שהוא נייר בלעז. והספר הוא דינין מלוקטים מה"ג והרמב"ם וסמ"ג וס' התרומה ואין לו יחס עם ס' הכלבו כלל :

[נב] נמוקי החומש לרבינו ישעיה הזקן הראשון מטראני אני השפל זכני ה'

והוצאתים לאור ממקום גניזתם. יעזר זכני ה' והדפסתים לקונטרס פני דוד ככתוב שם בכל פרשה ופרשה בשמו ע"ש. והגם שיש איזה דברים פשוטים. איידי דווסר רציתי לכתוב כל הקונטרס כלו :

[נא] נמוקי יוסף כתבתי בנרפס (עיין דעיו יוסף הצינל נח"א) שדרב

הנמקי עשה פ' לכל הלכות הרי"ף. ואני ראיתי נמקי כ"י על פסחים. ומרן בב"י א"ח סי' ג'ן מזכיר נמקי יוסף ממגלה פ' השורא עמד. ואותו לשון לריתא בבאר ההלכות ממגלה. ומובח שפי' מגילה הוא הר"ן ומרן ה"ל נמקי כ"י על מגילה :

כבר כתבתי בנרפס (עיין דעיו יוסף הצינל נח"א) שפי' ההלכות ממועד קטן הוא נמקי יוסף כאשר הברית הרב יד מלאכי בתוכחת מגולה. והתיא על המהות הרי"ף שבתמתי ישרים שהם מגדולי ישראל והרב כנה"ג י"ד סימן של"ד תה"ט אות ל' והרב עיין יעקב בנדרים דף ס"ד שחשבו שפי' מ"ק הוא הר"ן ואינו אלא נמקי : נמוקי יוסף כבר לעיל מערכת יו"ד (עיין דעיו יוסף הצינל נח"א) כתבתי שעתה

נרפסו חידושי לכתובות נדרים שבועות : נמוקי יוסף, למס' ע"א הזכיר הרב מהר"ש חיון בתשובותיו סי' נ"ז שהיה בירו בכ" :

נמוקי יוסף לרבינו יוסף חביבא ז"ל חומר מגוע גאנוי ספרד כך ראיתי בב"י. וראיתי בדרשות הרב מהר"ם נ' חביב ז"ל כ"י הרב המהר"ם גמ פשוט שכותב שם היחס שלו עד הרב נמוקי יוסף ז"ל. ודע שהרב נמוקי יוסף כתב חידושים על כל הש"ס ומלבד זה עוד דוסף וביאר כל הלכות הרי"ף. ותמיד מחבב דברי הריטב"א כידוע, וראיתי מי שכתב

בלשון לעז לזכות הרבים ומהם ס' המכריע ד' חלקים על תנ"ך (קונסיליאטור) מלוקט מהמפרשים ונפך מדליה, והרב המופלג בחכמות למדניות טבעיות אלהות ושם לו בגמ' ופוסקים ודרשות האיש היש"ר מקאנדיא בסוף הקדמתו לנובלות חכמה הפליג בשבח הרב מנשה הנז' כי הוא איש אמונים אב בחכמה ורך בשנים הארץ ההכמים וצפירת תפארת עמנו בעיני העמים מחבר חבורים מחובבים. ואותו יום יום ידרשון חכמיהם האלהיים לשמוע חכמתו ונהרו אליו כל הגוים עכ"ד :

[מש] נתיב חיים להגאון מהר"ר נתנאל וויל הגהות על א"ח ומנ"א ומ"ז נדפס מחדש :

[נ] נתיב הישר הזכירו הרב לחם הפנים בח"ב ס' רס"ד :

[נא] נתיבות, זימנין דקרו לס' רבינו ירוחם ס' נתיבות :

[נב] נתיבות משפט סיפור מופלא על קצת ספר מישרים לה"י

ירוחם ועיין בנרפס מערכת ח"ת אות כ"ג (עיין מ' חיים אלגאזי נח"א). וכתב להגאון הרב המג"ן להגאון הרב שער אפרים סימן ע"א דקושייתו היא בס' קדוש ונורא נתיבות משפט וישלח אחריו לקושטנדינא שיהנה מאורו כי רב מומחה ובקי הוא :

באור לתוספי הרא"ם לסמ"ג הל' תנוכה כ"י : [מה] נר מצוה להגאון מהר"ר ליווא אב ב"ד ספראג קונטרס בתנוכה בסוף ספרו אור חרש פ"י על מגילת אסתר דפוס פראג שנת ש"ס :

[ט] נר מצוה פירוש אזהרות לה"ם פיזאנטי ונרפס בקושטנדינא שנת שכ"ז

וכתב שם שחיבר פ"י ירושלמי סדר זרעים וחיידושי מסכת קדושין ושאר ספרים :

[פז] נשאל דוד תשובות להגאון מהר"ר אופנהיים כ"י מזכירו הרב

מהר"ם חאגיז בלקט הקמה שלו, וקצת מתשובות הרב עלו בס' חוות יד"ו ובספר

שבות יעקב, וקצת מחידושי נרפסו בסוף שיירי א"ח דפוס קושטנדינא ובתחלת ס' בית

יהודה למחר"י בן ניסן, אבל מ' נשאל דוד ושאר חידושי לא נרפסו. וגדולי ישראל

קצתם היו וזהירים שלא להדפיס ספרי חידושיהם בהיחיים. ובאמת אמרו מן הזהירות שלא תרבה

להזכיר, כי זה גרם שנאבדו הבתבים חבל על ראב"ן. וע' בס' חזק עובדיה מ"ש ומעשה חזא :

[פח] נשמת חיים חיבר הרב הפילוסוף מ' מנשה בן ישראל אב"ד

ומ"ץ ודורש טוב ומרביץ תורה בקס"ם אשר באשטטרס להוכיח במישור אמיתות דברי ר"ל בכמה ענינים. וחיבר כמה ספרים נחמדים

ס

בוינציא ושוב נדפס עם פירוש זקוקן דנורא ובעורין דאשא, עיין לעיל מערכת זיין. (עיין זקוקין דנורא ובעורין דאשא) :

וראיתי להרב בלר שבע בתוספתו נס' סק דף ז"ב שכתב על מאמר הנז' דבי אליהו דמייקו כסס וז"ל הנז' דבי אליהו אל תעטע לחשוב שזה אליהו הוא אליהו הנביא אלא הוא הסנה הכהן שהקדמת זרעים להרמב"ם אלף חמי שמעגל סוף פ"ז וכ"י ע"ש וסניחו בספר רגל ישרה. וכ"י עוד ספר בלר שבע בתוספתו קרוב לסוף ס"ה. והנז' דנבינו הרב שנינו כס"ג א"ח אחר רמזי ססגיוס כנאור דנבי חכמים ע"ש :

זה לי למעלה מתחם ושלשים שנה שמתחתי על הגאון הרב בלר שבע כזה דמה שסוקר הרמב"ם בהקדמתו הוא אליהוועני בן סק וזהו שם אחד אליהוועני ולא אליהו לחוד ועיני בן סק לחוד. וכן הוחרג שם כהן דמת רמב"ם פ"ב ופ"ג ופ"ד. ועוד ספר בלר מחד דתנא דבי אליהו הוא אליהו זכור לעו"ב. וזהו מהי דתני אליהו לרב עק סדר אליהו רבא וכדר אליהו זוטא כדחמריין בכתובות דף ק"ו. ונדפס ספר הנז' דבי אליהו בוינציא שנת יט"מ ואח"כ דפוס כפי' רחב הנקרא זקוקין דנורא בעיר פראג וזה ס"ה הוא הנז' דבי אליהו שמתחיל ויג"ש שהוא גניטע' הנז' דבי אליהו כמ"ס דכינו כדוקה גניטע' ספרו :

ועוד נעלם מסמ מ"ס רימזי סערין עק' סדר וויל סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא גניטע' הנז' דבי

דייך

[א] סאה סלת להחכם רפאל נוצרי מוסר :

[ב] סבר יוסף (עיין מ' וידאל נרז"י נח"א) :

[ג] סדר אליהו רבי אליהו קאפסאלי מעשיות מאותו זמן כ"י עכ"ל סדר

הדורות. ואני הצעיר ראיתי ספר כ"י ושמו דבי אליהו ולא סדר אליהו ורובו סיפור צמיתת מלכי

העוסמאנלים ומלחמתם והצלחתם ואביורייתו :

[ד] סדר אליהו שו"ת מהר"ר אליהו אלפאנדארי מובא בפרה שושן עכ"ל סה"ד.

ונדפס בקושטנדינא ונקרא סדר אליהו רבא חוטא להרב הנז' והוא שני שערים בדיני עיגונא

בפולפול עצום ובסופו שו"ת שייכות למור א"ה רובם בעיגונא. וחלק ב' הוא קונטרס אשר

יסר הרב קצור מכל דיני האחרונים בעיגונא בסמינים ומעיפים ונדפס בסוף מכתב מאליהו

להרב הנז' :

[ה] סדר אליהו רבא וזוטא (עיין סדר אליהו נפשי זה) :

[ו] סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא. הוא תנא דבי אליהו ונדפס

ת"ו. ועיין בגדפס מערכת מ' אות נ"ה
(ע' מ' משס ו' מכיר נח"ל) :

[ז] סדר עבודה (עו' הדמ"ע משאלו, ע' פסס
קוודוויורו נח"ל) :

[יא] סדר העבור (עו' רבינו סעדיס גאון ד"ס ככז
ר"ח וכו' נח"ל) :

[יב] סדר עולם יש ארבעה, סדר עולם
לחנא ר' יומי, סדר עולם

זוטא לגאון, סדר עולם כללים להרמב"ם,
סדר עולם דינין לרבינו שמחה. כמתבאר
מט"ש בח"א וה"ב ע"ש (ע' אח"י) :

[יג] סדר עולם חיבר הרמב"ם מכללי הש"ס
כמ"ש גופי הלכות :

(יד) סדר עולם חיבר רבינו שמחה תלמיד
רש"י מדינין. והרא"ש

בתשובותיו כלל פ"ד סי' ג' בדיני נחלות כתב
סדר עולם, ובס' קורא הדרות כ' ריש דף
י"ח לרבינו שמחה חיבר מ' דינין כמ"ש הרא"ש
בתשובה וכו' ע"ש. ועתה ראינו באסור והתר
הארוך כלל מ"ה אות ז' שמביא מרבינו שמחה
בסדר עולם בדין אסור והתר ע"ש כנראה
שרבינו שמחה חיבר בס' סדר עולם דיני
ממונות ודיני אסור והתר :

(טו) סדר עולם זוטא כתב מור"ם בסוף ס' מ'
יוחסין שחיברו רבינו

יוסף טוב עלם. ובצמח דור שנת תתפ"א
לאסף ה' חולק וכתב משם מהר"ר סיני בר
בצלאל שחיברו גאון :

(טז) סדר עולם רבא זוטא נדפס מקרוב
עם פירוש קצר

אשר סי' הרב מהר"ר יעקב בן הגאון מהר"ר
צבי הנקרא הרב יעבץ כידוע :

(יז) סדר רב עמרם הוא ניהו רב עמרם
שכותב הטור משמו

ודלא כהרב ראש יוסף א"ח סי' תרצ"ג. והוא
רב עמרם בר ששנא ריש מתיבתא דמהא
מחסיא, כ"כ בסדר רב עמרם כ"י. ומצאתי
כתוב שתלמידיו חברוהו ונתתים לרבים :

(יח) סדר תנאים ואמוראים מזכירים התוס'
והראשונים. והיינו שהגא ג"ס כתבו

סדר זה כפי מה שקבלו מדור דור (וע' כסוף האות) :

סדר תנאים ואמוראים. הזכירוהו התוספות
בכמה דוכתי ומחס בע"א דף ל"ה ע"א

וס' התרומה סי' קל"ה :

סדר תנאים ואמוראים. כתב בספר קורא
הדרות דף מ' ע"א שחיברו רבינו יוסף

טוב עלם שכ"כ מהריק"ו שרש ק"ע. ואיברא
רקצת נראה כן מהריק"ו שם בתוך דבריו אבל

אינו מוכרח. וכבר אני בעניי הב דתי בועד
לחכמים ח"ב (עיין בסוף האות) דברי ה א"ש פ"ק
דקדו שין

דיניי גזלות וכו' ודאמרי בגמרא תנא דבי אליהו כלסון
בגוייבו עכ"ל. וכן הדבר מוכרח ומגובל כי כל תנא דבי
אליהו דמיימי הש"ס או סלקו או רובם כנס כנס שם ובפרט
הבי די תרי דעליוס קאי ככז נא שבע הויה דמיימי הש"ס
בסבדריין דף ל"ב הוא כסוף סדר אליהו רבא אלף דיש שינוי
הכוף. ותנא דבי אליהו כל כסופה כלסות דעל זה דיבר ככז
ג"ס כחשוכה הוא כסדר אליהו זוטא פ"א. ועוד תמא על
ככז נא שבע ועלום בקיאותו דאף נחשויס כסוף תנא
כמוכ. בהקדמת הרמב"ם. כחוס למנאז הוא אוספ הוכח
כמשה או כייחא דמזכיר אליהו לשם תנא :

דגם הלום ראינו בסדר הדורות בגדפס מקרוב דף ע"ד
שכניא דברי הרב נאז שבע ונמנא התקייס וסניא
פ"ס בפסחים דף י"ד תנא דבי אליהו ר' נתן. אומר וכו'
ונערכי פסחים תנא דבי אליהו אפ"י שאמר ר' עקיבא .
ולא כדברי הרמב"ם כי תנא דבי אליהו קדמון ארץ אומר
כנס ר' נתן ור"ע וכו' ע"ס. ותמתי על רוב בקיאותו מדוע
קשמו כסוף אחר וספק להכר נאז שבע וסבי כסמון הזכיר
סי' וקוקן דנראה ואף לא זכר דכא סדר אליהו דמתי לרב
עון. ודמו מלי קאמר ואם כדברי הרמב"ם וכו' אילו כרמב"ם
הזכיר תנא דבי אליהו בהקדמתו או דיבר על זה כלל הרב
נאז שבע הוא אשר חשב כי אליהו כמזכיר שם לחידוש קאי
וכן כמתיק הוא לשון הרמב"ם והשאריו אחריו עיני בן הקף
וספט כי הוא תיבה אחת אליהוועיני וסס אחד הוא ומוכר
במשס פ"ג דפסח וסוף בנסחתו אליהוועיני כפ"א. אמנם
ככז סדר הדורות הנאז זה על פמשה כסמון ולעל דף כנו'
פ"א בלי ס"א. ולכן חשב דכא אליהו לתוד ועיני בן הקף
לחוד. וכן נראה דככז סדר הדורות חשב דמ"ס בגרשית
דס' פ' וירא דף ג' אליהו עיני סס שתי תיבות וכן כניאו
רש"י וכו' כי שם אחד הוא אליהו עיני ועמ"ל ככז תוי"ס
פ"ג דפסח. ותמא עוד על כרמב"ם דברי הרמב"ם אינו
מזכיר כי אם האליס שהוכרחו כמשה וסבי כמשה לא יס
שם אליהו כהנאה ולא שם עיני בן הקף :

וכן מוכח מ"ס בתרומה סי' קל"ס כי תנא דבי אליהו הוא
מה שלמד אליהו זכור לטוב לכך עון ע"ס. ונמקס
אחר כהנתי עוד ע"ס כפ"ד :

[ז] סדר ברכות (עיין מהר"ם מרוטנובורג ד"ס מהר"ס
חיבר מ' סדר עבודת וכו' נח"ל) :

[ח] סדר הדורות מהגאון מהר"ר יחיאל אב"ד
דק"ק מינסק. ובחלק התנאים

ואמוראים הן הראנו את כחו בתלמוד ועוצם
בקיאותו דכל רז לא אנס ליה כאשר יסתכל

המעין ושם נאמר שהיה נכר הגאון מהרש"ל
הוטר מגזע רש"י ונצר משרש התנא ר' יוחנן

הסנדלר, והגאון ז"ל עצמו דף קי"ד ע"ב כתב
שיש בידו מגלת יוסקס וכתוב כגון דוכרנא

ע"ש. ועוד חיבר על ר' ש"ע ושו"ת ודרושים
וס' המספדים וס' הכנינים וס' המעמים וס'

אבן הטועים וילקוט מכמה מאות ספרים וכללי
הש"ס וכללי חכמת הקבלה ופירוש פרקי אבות

ככתוב בפתח השער. והרגיל בו יכיר גדולתו
כי הבבלי והירושלמי והמדרשים כמאן דמונת

בכיסתיה, והקדמתו הארוכה והנוראה ותקוני
הש"ס שאחריה וחלק התנאים והאמוראים

מבהילים את הרעיון מראות נפלאות ופראי
פלאות בקיאותו וחפ"ש מחופש בכללו ספרי

דבי רב אשר היו עמו במחיצתו :

[ט] סדר היום פ' התפלות בגר"ס ודינים
השייכים ומוסר בפר"ל להרב

פשה ו' מכיר חד מרבנן קשישיא בעה"ק צפת

הרא"ש עצמו. ומה שהקשה הרב החסיד הרמ"ך בס' יד מלאכי דף קע"ד על הרא"ש שהוכח בתלמוד ע"ש. עמו הסליחה דאלו הבריות ממ"ס שהם בתלמוד האחרונים לקחום מהתלמוד וקבעום במסכת סופרים. וס"ש הרא"ש דאנו שהחידוש שיש במסכת סופרים לא הובא בתלמוד וע"ש ביד מלאכי ודוק היטב, והבן:

(לב) **סיומא דפסקא** (עיין הומא יסרס. ועין פ' יוסף שלום בח"פ):

(לג) **סייג לתורה** לרבינו מאיר בן טודרוס הלוי עניני מסרות ודקדוק, כ"כ סדר הדורות. והם' גרפס ונסרא מסורת סייג לתורה:

(לד) **סימנים דאורייתא** כ"י למהר"י כולי ז"ל לברר הדבר אי

דאורייתא אי דרבנן ע"ד ארעא דרבנן:

(לה) **סלע המחלוקות** (עיין ויכוח סמנ"י):

(לו) **סלת בלולה** פ' מלוקט מהמפרשים חיברו הרב אברהם הכהן

רפאפורט ונרפס ביורונה שנת שנ"ד:

(לז) **סלת בלולה** להרב המוכיח מ' לייב וזא

חידושי דינים מהאחרונים

מגורי האר"י זצ"ל ומהזהר הקדוש מריש א"ת עד ס' ר"מ:

(לה) **סלת למנחה** מהרב הגאון בעל מנחת יעקב כמו מהדורא בתרא

ועמו שמן למנחה מכן הרב מהר"ש דרך קשתו על הרב אורח מישור סביב ד"מ י"ד

במקום אשר דבר על מנחת יעקב. ובסה"ד יש ערבובי דברים בזה אין צורך להאריך.

דע כי הרב אורח מישור בסוף שיטת נזיר עשה מהדורא בתרא לאורח מישור שהיבר על

י"ד ושם משיב על דברי שמן למנחה:

(ס) **סם חיי** תשובות ולקוטים ודרושים להרב חיים עשאל בן הרב

הבולל כמהר"ר בנימן עשאל מרבני שלוניקי והרב חיים הנז' היה בעה"ק ירושלם ת"א איזה

שנים. ויש לו תשובה בדיו מתנה בזע אברהם למורנו הרב מהר"א יצחקי בה"ס ס' ה'. גם

בס' אורים גדולים בלמודים הסוכר לשבת להרב חיים עשאל. והלך בשליחות עה"ק

ונפטר בעיר איזמיר כמו שתראה בס' יד אהרן א"ח הל חנוכה:

(ס) **סמא דחיי** להרב חיים יעקב תלמיד מופת הדור מהר"א והם

שו"ת ואזה קונטרסים על הסוברים:

(מא) **סמיכת חכמים** להגאון מהר"ר נפתלי סמיכות כל המסכתות

וקראו בשם הקדמה לחידושי לברכות ועין לעיל

רקדושין שכתב ובסדר תנאים ואמוראים כתוב יד רבינו יוסף טוב עלם, ומוכח דהוא סגאונים והותיקו רבינו יוסף טוב עלם. וס"ס מביאים הסמ"ג והרא"ש שבא לידם סדר תנאים ואמוראים מכתב רבינו יוסף טוב עלם. וכמ"ש אני הרל שם בועד ח"ב דף ס"ט ע"ב ע"ש (עיין כסוד סמות):

(יט) **סדר תקון תפלה** לרבינו אלהן הזמירוהו התוס'

בברכות סוף דף ס':

(כ) **סדרי טהרה** נרפס סחדש בברלין על ש"ע הלכות נדה בפלפול

עצום על קמאי ובתראי ומסיק לדינא וגם שיטה על גפ"ת ממ' נדה חבירו הגאון מ' אלהן

הביאו בנו על מוכח הדפוס וכתב שם שיש לו על ד' טורים ועל גפ"ת ושו"ת ויוצא:

(כא) **סדרי משנה** עמ"ש לקמן במערכת רי"ש אות ג' בס"ד:

(עיין כני ד"ס ודע וכו' כה"ל בקי"ל):

(כב) **סוד החשבול** (עיין אחי סלננון):

(כג) **סוד ה'** בעניני מילה מהרב דוד לידא

בעל עיר דוד:

(כד) **סוד ה'** (עיין פמונה):

(כה) **סוד הנקוד** (עיין אחי סלננון):

(כו) **סוד הרוזים** ספר קדמון בקבלה מזכירו

בס' ציוני:

(כז) **סוד התורה** להראב"ע על כל פ' איזה

סודות כ"י:

(כח) **סודות**, ספר הסודות לרבינו יצחק דמן

עמו הביאו בנבילות חכמה:

(כט) **סודי רז"א** חיבר רבי אלעזר בעל הרוקח

וכן סודי רז"א גימטריא

אלעזר, כ"כ בהקדמת ס' מגלה עמוקות.

יבשה"ד כתב שהוא מסודר לשערים סודות

על פי הקבלה כתיבת יד:

(ל) **סוכ"ל** להרב ב' דוד שיוריו אהר

מרבני שלוניקי בדור שלפנינו

והם דרושים עה"ת:

(לא) **סופרים**, מסכת סופרים נרפס עם פ'י

מעון אריות נחלת אריאל ד"ס

שנת תצ"ב פירוש יפה:

מסכת סופרים, הרב בית דוד א"ח כ"י שס"ה

כתב דמסכת סופרים מוזמן תנאים ע"ש,

דבריו תמוהים דנוכר בה כמה אמוראים וגם

מאמוראי בתראי הוזכרו שם רבא ורב כהנא

דב אשי. ועוד נעלם ממנו מ"ש הרא"ש

בהלכות ס"ת דמסכת סופרים נהחבר בדורות

אחרונים ולא הובא מדבריו בתלמוד ע"ש.

ואלו הרב בית דוד מקשה על הרא"ש במינה

דמסכת סופרים מוזמן התנאים ולא זכר מ"ש

לא רצה לומר ס' הנזכר וקראו ספרא
 בזה הקדוש ותתקונים מוכיז ספרים קדושים שהיו
 להם ומהם :
 (ג) ספרא דארם קדמא , ה"ל ליעקב
 אע"ה וספרא דחנוך וס' יצירה
 דאברהם אבינו , זהר חדש ד' ויניציא פ' יתר
 דף ס' ע"א . ובוהר ח"ב פ' יתר דף ע' ברא
 דרזון אמרו ספרא דארם קדמא דמתמן
 אתמשכא ספרא גנויא דשלמה מלכא ע"ש :
 (גה) ספרא דרב המנונא סבא , הוזכר בזה
 הקדוש ח"ג דף ז' ע"ב ודף ר"ס
 ע"ב ודף רס"ב ע"א ודף רס"ח ע"א ובתקוני
 הזהר הקדוש דף קל"ז דפוס קושטניניא :
 (ט) ספרא דחנוך , הוזכר בזהר ותקונים
 בכמה דוכתי ומהם בתקונים דף
 קל"ו וקל"ז הנז' :
 (יז) ספרא דרב ייבא סבא , הוא רב ייבא
 סבא דריש פר' משפטים בזהר
 הקדוש עד דף קי"ד , וע' בזהר ח"ג דף ז' ע"ב ;
 (יח) ספרא דרב ייסא סבא , עיין בסדר
 הדורות ובתקוני :
 (יט) ספרא דרב כרספדאי המיד לבא ,
 הוזכר בתקוני הזהר הקדוש שם
 (דף קל"ו וקל"ז) :
 (ס) ספרא דצניעותא , הובא בזהר הקדוש
 סוף פ' תרומה . והרב האר"י זצ"ל
 פירשו זה נמצא מכ"ה הקדושה כן שמעתי
 מהקדושים שראו בכתבי מהר"י זצ"ל .
 ובהקדמת ס' בן דוד כתב שהשתייתו והתעביו
 בהעתקת הפ' הנז' והפכו דברי אלהים חיים
 ח"ו . והוא ז"ל בא לידו הפ' הנזכר נקי ובר
 מכתובת מהר"ר בנימן הלוי שהעתיק מכתב
 מהר"י ממשי . ובס' עומר מן להרב מנחם די
 לונזאנו ס' י"ד כתב דפ' ספרא דצניעותא
 עשאו רבינו האר"י זצ"ל בבחרותו ומקשה עליו
 ע"ש . ובס' בן דוד דף כ"ד הרבה להשיב ע"ש ,
 הכול בכ"י חזק מ"ס בן דוד שנדפס . ועוד
 נדפס עוד מלך פ' לספרא דצניעותא :
 (סא) ספרי , כתב בספר בית דוד פירוש
 המשניות פ"ד דמנחות משנה ה'
 דספרי הוא על במדבר ודברים והביא מהעורך
 ושפתי ישנים . לא היה צריך לזה כי הוא
 מפורש ברש"י בסנהדרין דף פ"ו ובהקדמת
 הרמב"ם . ובעיקר דבריו הם דברים קשים
 דחשד לגאונים עולם שלא ידעו זה ואין זה
 כונתם , וכבר הושג מהרב שושנים לדוד נר"י :
 סתם ספרי ר' שמעון . הכי אתמר בסנהדרין
 דף פ"ו , ומה שכתוב בכריתות והליכות
 עולם סתם ספרי ר' ישמעאל מ"ס . ובליחותי
 הרגשתי בזה ואמרת אלא לי אל הגדולים
 לחיות בנעם אם העלו על הס' לתקן את
 מ"ס

לעיל במערכת בי"ה , (עיין נכח ס') :
 (סב) ספר לבאר רמזי הרמב"ן בפירושו עה"ת
 (עיין סכמנ"ן נח"א) :
 (סג) ספר דיני תפלה ומועד (עיין רבינו מימון
 חזו סכמנ"ס נח"א) :
 (סד) ספר בהלכה למשה מסיני (עיין סכסס למשה
 מסיני נק"א) :
 (סה) ספר חשוב ונכבד בתכונה (עיין סכס"ד
 סגנו נח"א) :
 (סו) ספר על טהרות ועל איסורי ביאה .
 (עיין רבינו ספדיס גאון נח"א) :
 (סז) ספר בעיקרי האמונה (עיין סכס"ד סגנו
 נח"א) :
 (סח) ספר ברוב דיני הגמרא (עיין מ' סס ו'
 יחיא נח"א) :
 (סט) ספר משירות ותשבחות (עיין רבינו יסודס
 סגנו נח"א) :
 (ג) ספר שירים (לר' עמנואל) (עיין גאון
 וסירוב נק"א) :
 (גא) ספר על ישרים וכללי הש"ס (פיין מ'
 סכסס ו' הניח נח"א) :
 (גב) ספרא הוא תורת כהנים . והרמב"ם כתב
 בהקדמתו ש"ב חיברו , וכתב
 הרב קרבן אהרן בפתיחתו שמדברי רש"י לא
 משמע הכי דרב חיברו . ומה שאמרו קצת
 דברי יהודה חיברו וכדאמרין סתם ספרא רבי
 יהודה הוא שעות , דמחבר הספר שנה משנתו
 וסתם בר' יהודה ע"ד שאמרו שם סתם מושגה
 ד"מ והאריך בזה ע"ש . והרב יש"ר בס' מצרף
 להכמה דף כ"א ע"ב כתב דהראה להרב קרבן
 אהרן כשהיה בויניציא מ"ש בת"כ פ' מצורע
 (מגילת מצורע פ' ב' סוף פ' א' ע"פ וישב
 מחוץ לאהל) א"ר חייא השבתי לפני רבי
 ונשקו על ראשו דמשם ראה ברורה שלא
 חיברו ר"ע או ר' יהודה :
 בסדר סדוקות דף קע"ג ע"ד כהן משלח סקנל דכא
 אליבא דר' עקיבא והוא תלמוד ערוך ס' סימקין .
 ומ"ס סם משם כהן סדוק וא"ר דמי' סכס"ד לת"כ אינו
 סכס"ד בעל הסדוק . ככר נדפס מערכת סכס"ד ולעיל סם
 (פיין סכס"ד סגנו נח"א) סוכתו לסוף . וכן מנחת
 במשכן לסדר סדוק מנחם סכס"ד זצ"ל מ' סולמאן ו'
 אוחס וס"ס סכס"ד נדפס דסכס"ד בעל הסדוק הוא
 סמנחם סדוק סכס"ד :
 (גד) ספרא מוכיז מהר"י קולון שרש קמ"ט
 ומביאו מרן בב"י א"ח ס' י' ,
 וכתב הרב מור וקציעה שם שאינו התורת
 כהנים אלא ספר פוסק שהיה מצוי אצל אנשי
 אשליא ואינו בידעו . וקרב הרב שכותנו
 על ס' דינין שקורין לו ס' הנזכר כמ"ש בח"א
 מערכת גון (פיין ס' יי"ד) ואפשר דהנה"י קולון

ולח"ה. ומביא שם פי' רבינו הלל וקצת פי' מהרב הגדול עיר וקריש מ' סולימאן' אוחנה ז"ל וספי' ספרי למורנו הרב מהר"א נחום ז"ל, ושקל וטרי על דבריהם :

(סג) ספרי זוטא הוא ע"ד ספרי שבידנו אך ספרי זוטא הן לא ראינו הם' בעצמו. וגם רבינו שמשון פ"ק דחלה משנה ה' בתוך דבריו לא זכר שם ספרי זוטא רק שחילקו מביאו כמה פעמים. ובמדינה שהראשונים מזכירים ספרי זוטא. ומה שחשב הרב פני מיעה פי' ירושלמי בהוריות דף ב' דספרי זוטא היא פסיקתא נראה שאינו אמת וספרי זוטא לאחר ופסיקתא להוד כמ"ש אני עני בשם הגדולים ח"ב מערכת פ' את כיצ' (ע"י פסיקתא):

(סד) ספרי חיים להרב עיר וקריש מהר"ה כפיוס ז"ל ב"י פי' על ספרי ומבילתא הוכירו בס' הנחמד שבות יהודה הנרפס מחדש פי' על המבילתא להרב הכולל רב נהוראי כמה' יהודה נגא"ד נר"ו אחד מרבני תונס עיר המהוללה יע"א :

(סה) ספרים חיצונים קורין התום' והרא"ש למס' סופרים וכווצא ע"ד ברייתא שפירושא חיצונה פי' חוץ מהמשנה. גם אלו ספרים חיצונים כלומר חוץ מהברייתות של רבי חייא ור' הושעיא ותוספתא א"נ חוץ לתלמוד : (סו) סתרי תורה (ע"ן קונטרס אחרון למס') :

קונטרס אחרון

(א) ספר דרך מהרש"ל ואיוס נכנסו לכתוב נסיונם לראות מחנך כמו מהרש"ל על הסמ"ג כזה זמ"ס הספר וכווצא כלשון זה. ויונתן על הספר שם עוסקים בו ונמקו לכתוב הסמ"ג וכווצא כותבים הספר : (ב) סתרי תורה יש בתוך ספר סקוד. ואל תתקם דל כזה הוא סוד וז"ל אומניו דפני קלא בשמות סתרי תורה. כי כנר הציגו דמג' עמוד על זה ונתן טעם נשכח הביאו בספר מקדש מלך ס' לך דף קכ"ז ע"א מהספר ע"ס כחודך :

ט"ס זה וכאז פשפשתי ולא מצאתי ואמרתי אולי היה פשוט בעיניהם, ואחר שנים רבות גרפם ס' יד מלאכי המשובת והמפואר להרב החסיד הרב"ד והנה מציב לו י"ד ותמה על הגדולים שלא העירו לומר שט"ס הוא והאריך בזה באות תקיג ע"ש.

והרב קרבן אסרן בסקדמתו לנאור ספרא סכא מורס כהנס כי דיש מי שאמר דספרא חיברו רבי יסודס. וסכר ז"ל דזה דבריו דכרי אמרו ססס מנסה רבי מאיר וידוע שרבינו הקדוש חיבר המכניות וסוף כתב ססס המנסה לדעת ר' מאיר וכן ספרא המכניס ססס הכניסיה לדעת ר' יסודס ע"ס. ונסה לדעת סכאמר כי ספרא חיברו ר' יסודס משום שאמרו ססס ספרא ר' יסודס. ס"ס ואמר כספרי שחיברו ר' שמשון דקד אמרו ססס ספרא ר' יסודס ססס ספרי ר' שמשון ונחמד מתחא מתניננס. ואלי דל דריות כספרי סוף ס' כנח דמזכיר ר' חומר וז' קדוש לוינס וסוף ספרא מנסה כנסה סכאס למורסו של ר' חייא, ואלי ישתקע הדבר דספרא חיברו ר' יסודס וספרי חיברו ר' שמשון. דרבי כספרי זכר עכס לר' וזי חייא וזדקי דרבי סכר קרבן אסרן :

ומעין דונמא כס' דנר סכר יסיר מקאגורא לסכר קרבן אסרן ענמו לכוות כדבריו כי נספסר ס' סכסס אמרו אחר ר' חייא כסכתי לפני ר' וסכר קרבן אסרן נשקו על ראב' כנס כחכר ע"ס (ע"ן ספרא) :

והרמב"ם כזה דבר חיבר ספרא וספרי. ויש קנח סכד לדבריו דהיוני דר' יוחנן לא כוס ידע ברייתא דספרא כדאמרין כינמנס דף ע"ב א"ל ר' יוחנן לרבי לקוס רלמי לכן פתח סיושב ודורס כמסס מפי הגבורס. ח"ל ריש לקיס לאו דידים היא מתניתא היא וסכא חמי לם כס' נק רבי יוחנן חנייס כתיבה יומא וסכא כתיבה ידיו. ולדעס כדמכ"ס א"ס דכיון דכר סכס אכתי לא נתפשטו כינוי רבי יוחנן ולא ידעס. ומיחו כוס ים אלוכות דכריס וכנר שרפס עומדים על דבר זה ככר כחסיד דרמ"ז כס' יד מנאלי אות רנ"ו וסכר כחסיד מהר"ז' א' סאמון סס ואכמ"ל :

ספרי, כמה פירושים חיברו ולא נראה שום א' בדפוס, (א) הראב"ד, (ב) רבינו הלל, (ג) הוב קרבן אחרן, (ד) הרב משה פראנקפורט, (ה) הרב חיים חבריא, (ו) מורנו הרב אליעזר נחום, (ז) מהר"ד פאדרו, (ח) הגהות ופירושים מהרב סולימאן' אוחנה :

(סב) ספרי דבי רב פירוש ספרי להרב המופלא מהר"ד פאדרו

סדר תנאים ואמוראים

אמר הצעיר חיר"א ס"ס. הנה התום' והראשונים מביאים ראיה מסדר תנאים ואמוראים בבמה דוכתי, ומהם התום' בשבועות דף ט"א והרא"ש שם בשסקו ובתוספותיו, והתום' בסנהדרין דף כ"ט, ועמ"א דף ל"ח, והלן דף ע"ו. ובס' התרומה כי קליה והגהות אשרי פי' דרולין תזכירו סדר תנאים ואמוראים דברים המצורקים. ומרביו הר"ן בהירושוי לסנהדרין שם דף כ"ט שכתב ז"ל ובתום' כתבו דמצינו כתוב בסדר תנאים ואמוראים וכו' ע"ש. נראה שלא היה בידו סדר תנאים ואמוראים והנס רחוקים. ואלו הול מצאתיו בספר קלף כי יש נושן ולכות הרבים הדברים עתיקים כמות שהן, רק אהלסם כיעקב סעיפים שיח"א והיו לאותות ראשי פוקס ערר ערר לבדו להת ריוח בין הרבקים. והגם שסקמו מוכ"ז כס' הכללים אשר ידי תכן בעזר משרי שוכן שחקים, שהיי מצוה לא משרדין אמרתי אעלה מדפ"ס ועולה אשר לא יקים בסיר (ס) :

(א) ואגב כסתי אדכרס נא שנס שלס נרגיזים ואלי אמרתי כחשו ידענא כנספזי דלויא כנס מילי שחל ענינס כנסס כחכס כח"א מצי סתרי ענינולי עד ז"ל כנסס כרואס אומר נקולי, ואולס איכו כספא לא איספלא. אלא זלזלו ס' כמציא

יא כל סתם משנה הלכה, מחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם, סתם ואח"כ מחלוקת אין הלכה כסתם, סתם במשנה ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם, מחלוקת במשנה וסתם בברייתא אין הלכה כסתם, הלכך כל מקום שחולקין שני חכמים בתוספתא בספרא ובספרי וסתם במתניתין בחד מנייהו הלכה כמאן וסתם מתניתין כוותיה. וכל מילתא דפליגי בה במתניתין וסתמא בברייתא לית הלכתא כאותה ברייתא:

יב כל מקום ששנינו חזרו ב"ה להורות כב"ש הלכה כב"ש. אבל בכל שאר מקומות שחולקים ב"ש וב"ה הלכה כב"ה חוץ מן ב"ש"א מכבדן את הבית ואח"כ נוטלין לידים ובה"א נוטלין לידים ואח"כ מכבדן את הבית שהלכה כב"ש. ולמי שמהפך אותם ושונה אותם אף בזה הלכה כב"ה:

יג כל עדות שהעידו בבחירתא דבר ברור הוא:

יד כ"מ ששנים חלוקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע, ומכריע לאו בהדיהו תהא אלא לבתר זמן ופליג לחד מנייהו:

טו רבי אליעזר ורבי יהושע הלכה כרבי יהושע, רבי אליעזר ורבי עקיבא הלכה כרבי עקיבא (ז), רבי טרפון ורבי עקיבא הלכה כר"ע, רבי ישמעאל ורבי עקיבא הלכה כר"ע, רבי יוחנן בן נורי ור"ע הלכה כר"ע: כ"מ שנחלק רבי עקיבא עם יחיד הלכה כמותו שהלכה כר"ע מחבירו ולא מחביריו:

יז רבי מאיר ורבי יוסי הלכה כר' יוסי, רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי,

א כל סתם משנה רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא ר' יהודה בר אלעאי, סתם ספרי ר"ש בן יוחאי, וכלהו אליבא דרבי עקיבא והם היו תלמידיו רבי עקיבא ולאחר מותו נחלקן על דעתו (ח):

ב אמר בן עזאי כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה וסנו עקיבא בן יוסף, ורבי יהושע בן קרחה היה בנו של רבי עקיבא הקרח (ט):

ג רבן גמליאל שהיה בימי ר' עקיבא הוא אבי אביו של רבינו הקדוש:

ד כל אחרים אומרים הוא רבי מאיר כשהיה אומר דבר משם רבו אלישע בן אבויה שנקרא אחר היו אומרים עליו אחרים אומרים (י):

ה כל יש אומרים רבי נתן:

ו כל רבי יהודה סתם במשנה וברייתא שחולק עם רבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי נחמיה ורבי אלעזר, הוא רבי יהודה ברבי אלעאי. כל רבי שמעון סתם הוא ר' שמעון בן יוחאי. כל רבי אלעזר שבמשנה וברייתא סתם הוא רבי אלעזר בן שמעון:

ז כל רבי אליעזר במשנה וברייתא סתם הוא רבי אליעזר בן הורקנוס, כל ר' יהושע במשנה וברייתא סתם הוא רבי יהושע בן חנניה שהיה בימי קיסר:

ח כל תקנה סתם היא תקנת עזרא:

ט כל מקום ששנינו בראשונה תקנו כך וכך ואין שם שם חכם כן הלכה:

י כל מקום ששנינו במשנתנו בר"א אימתי בומן באמת הלכה למשה מסיני:

מצינו בחס חילאי אנב ערדלי מנו דלחקלוי הו גופלי מגוזי ומצדלי. דומנין דחשוי מנתיחא דרישאי עד סופרא דכרעאי. לא מצינו למיקם ולא ללא דעהאי. וחקלילי לי כוליס תלמודאי כותוי דלכאי. כס חו דחשאי הו דנכריא מילי קטני אנב רעעאי ודיני דחקרלי גמירי דלא ענדי כסליא. לך ה' הוהלתי לך קדאי לך פנאי רפאי סי וסאר עיני כחורק' ר"ב דהיראי כ"ר.

(א) סתם משנה ר"מ, סתם ברייתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רשב"י וכולשו תלמידיו דרבי סס אפליגו אליבא דרבי עקיבא ורבי ר"ע לא ראו, למע כי לא היו עמו בדורו ולא פליגי בדבריו על דעתו, ע"כ לשון ס' הקנה דף פ"ג ע"ב. וזה מורה שסוף תוספתא שסופיו ואיזה תלמיד כתב כן. כי ביבמות דף ס"ב ע"ב מכואר שסוף תלמודיו ממם ואחר שמתו כ"ד אלף היה העולם שם עד שנאלץ להם למכואר סס. ובספרי דף ר"ט ע"ב אמרו סתם תוספתא ר' נחמיה, ובסדר תו"א סעיני וסלשון מתוקן. ובבבלי וירושלמי כמנה דוכתי מוכח הדי שלמדו סתמאם כתי עס רבי עקיבא ואין להאריך. ואיזה כותב כתי ס' הקנה כ"ר זס בגלגל וסדפיסווס כמו שזאירע כן כמה פעמים וכמ"ס ח"י הדל כמנה דוכתי כס"ד.

(ב) והיינו כמ"ס רש"י בנדרות דף נ"ח וס' דשנועות ורש"ס ס' ערכי פסחים דף ק"י. וסנה דהוס' שס סקסו על זס קסותיו חוקות וסכסיו דכרי ר' יכוסע כוו וקדקס כס ארס. וקסד דלמחי סעליו עין דכסדר תו"א שסוף ססלואוס ז"ל כחוס כרביי רש"י ורש"ס וסליס סכמי ודאי. ואס סס ז"ל סקסיות דהקוס יקסו גס על ססלואוס כסדר תו"א וידחו דכרי ע"ד סעסו כסכסיות דף מ"א וסאר דוכתי. כן אמר דסס נעזרו מר"ם שסס סוף ססלואוס כסלואוס דכריי דכרי קסלס כמ"ס סתם' וסר"א סכמס דוכתי, ועיין כמערמ' סוף סכסיות סדייוני. וככר כסכמי כעסותיו כססח עיטס כססחים דף ק"ב דרוס ס' דבר כס כסכסותיו כעלי סתם' וכסונו אל סלסמס דכרי יכוסע כן קסח ורבי יכוסע כוו של רבי עקיבא כרי סוו כלסר סעד סעיד כוו כנינו סר"א ז"ל ע"ס.

ג ק"ק דהתוס' כססע דף י"ב כססו וסמר כרי סר"א כקונטרס יכסח כסעות סקילנ סלליסע קסעוס כסס אחרים וכו' וסלמחי לא כססו דכס ככרי סר"א, וסס סקסשו סתם' סס על זס יכסחי ח"י סדל כססח עיטס על כסר"א דף י"ג:

(ד) נעלם זה מהרב ויין שמוע דף מ"ד כלל ק"ב ודף פ"ו כלל ר"ב סקסס על ס' כריות דכס כן ולא ידע ססס ככרי ססלואוס כסדר תו"א, וגס סוף סלסוד עכוך ככסכות דף ל"ו ר' עקיבא כמקום ר' חלניעזר ענדיון כוווסיס וכמ"ס כעסותיו כמקום אחר, איכסר לסשון סדר תו"א מתוקן וסר מלשון ס' כריות:

לו רבה ורב יוסף הלכתא כרבה לבר מתלת שדה ענין ומהצא דהלכתא כרב יוסף :
לז רב אחא ורבינא הלכתא כרבינא לבר מאומצא ביני ומיורקי שלש הלכות הן בפ' גיד הנשה :

לח רב אשי ורב כהנא הלכה כרב כהנא, רב אשי ורבינא הלכה כרב אשי (ע' נטף האוס ד"ס וקנה מלחמי וכו'), והלכתא כמר בר רב אשי בכלא תלמודא בר ממויך שבועה ומכתב אודיתא (ג) דאמר מר בר רב אשי בדאודיתא נמי מהפכין שבועתא ומכתב אודיתא כי ההוא דאכמין סהדי בכליתא :
לט אביי ורבא הלכתא כרבא לבר משייתא דהלכתא כותיה דאביי וסימך יע"ל קנ"ס :

מ כל היכא דאיכא השתא דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד, וכן הלכה .
מא כל קושיא שלא הזכרעה לא בראשונה ולא באחרונה, עשה כזו עשה עשה כזו עשה :

מב כל שמעתתא דלא איפליגי בה הלכתא היא :
מג כל מהכא שמעתתא היא כגון אלא מהכא או ותפשוט לה מהכא :
מד כל מהא ברייתא היא :

מה כל היכא דאיכא תסתיים כן הלכה וסימא דמילתא דאין וכן מה שתחזור בו :
מו כל אמר רחמנא הלכה למשה מסיני (ד) :

מז כל אפנויי יתרים הם במקרא ולא היה צריך לכתבו כמו איש פנוי שאין לו עסק ולא כתבו וכתוב אלא ללמוד מהם ואין להשיב תשובה של כלום כי פנוי הוא ללמוד ולא להשיב :

מח כל תיקו דאיסורא לחומרא, דממונא לקולא :
מט כל היכא דאיכא תרי לישני בחד מילתא בדאורייתא עבדינן לחומרא בדרבנן עבדינן לקולא :

נ כל היכא דתשכח קמאי דפליגי ובתראי דפליגי נמי בהדיא פלוגתא כגון אביי ורבא או בתראי אחריני הלכתא כבתראי :
נא כל היכא דאיכא רבנן קמאי ורבנן בתראי בגון תלמידים שלהם שהוסיפו על דברי

הוא מסקנא דמילתא דקאמרינן נמי בסוכה בסופה דשמעתא אתו לקמיה דרב יהודה אמר לרו אנא אקרא דרתא נמי אמינא זמן דקרא משתא לשתא נמי קא אתיא וסוכה ולולב נמי קביע להו זמן הלכך בעי למיטר שהחינו. אבל ציצית דלא קביע ליה זמן לא בעי למיטר שהחינו ולא הלכה היא ההיא ברייתא, הילכך ליכא למיקם עלה דברייתא ותוספתא וספרא וטפרי כ"א ע"פ אמוראים שכתלמוד :

חסל סדר המשנה. וזהו סדר התלמוד .

כז כל רבי אלעזר סתם בתלמוד הוא ר"א בן פרז :

כח כל ר"י סתם הוא רב יהודה בר יוחנא ורב הונא הוה בר זוגיה ושניהם תלמידי רב הוי. ורב הונא הוה בר זוגיה דשמואל :
כט כל מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בבא או ר' יהודה בר אלעאי :

ל כל היכא דאיכא רב ספרא משום חד דבי רבי ומנו ר"ג, בנו של רבי הוא :
לא כל היכא דפליגי רב ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן, רבי אלעזר ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן לבר מתלת דהלכה כר"א, שמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן :

לב רשב"ל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן לבר מתלת דהלכה ברשב"ל, חדא בריש החולין גבי החולין למעוברת והפילה, תניינא ביש נוחלין המחלק לנכסיו על פיורביה לאחר ומיעט לאחר והשוה להם הבכור, תליתא ביש נוחלין הכותב כל נכסיו לבנו אחר מותו האב אינו יכול למכור מפני שכתובים לבן והבן אינו יכול למכור מפני שהם ברשות האב, בהני תלת הלכה ברשב"ל :

לג רב ושמואל הלכתא כרב באיסורי וכשמואל בדיני :

לד עולא רב ולוי אין הלכה כמותם בשבת בדיני מוקצה משום דס"ל כרב יהודה, שמואל ועירי ור' יוחנן הלכה כמותם בדיני מוקצה משום דס"ל כר"ש :

לה כל רב ורבי הנינא הלכה כרב (א), רב ורב הונא הלכה כרב, רב הונא ורב חסדא הלכה כרב הונא, רב הונא ורב נחמן הלכה כרב הונא באיסורי וכרב נחמן בדיני, רב נחמן ורב ששת הלכה כרב נחמן בדיני וכרב ששת באיסורי (ג) :

(א) כ"כ סמגין וכתב"ל נהי' גיטין דכ שמואל בן חפטי משם ספר מסיבות כח דהלכס כרב, וסמגין וכתב"ל כתבו דר"ה פליג כמו שכתבתי דכרסם אני הדל קינטרס יעיר און מערכת ח"ה אוח ליה, ואין גם אשר ש"אמר דכ"כ נכדו הו"א :

(ג) הרא"ש נשדוכין פ"ג סי' ג', כיא וז משכונה בגלגלים, ובסוכות אכר"י פ"ק דהולין סי' י"ו מייחזי לס מסדר חו"א ועמ"ס אני הדל כיצור און מערכת ח' אוח ז' :

(ג) התוס' פליג פליג בשנויות דף מ"א ושאר דוכתי ע"ס :
(ד) עמ"ס סמגין נכשנותיו לס' סמגין שיש ראשון דאמרס חורה נחמאס אחר זמנין דרבנן ועיין להרם חות יציר סי' ק"כ :

ד וכל היכא דאיכא חסורי מהסרא והכי קתני זה שכתוב אחר חסורי מהסרא אמרו חכמים חסר מן המשנה וכך היה ראוי במשנה לומר הואיל ולא אמרה אותה המשנה תקנו החכמים בגמרא :

ה וכל היכא דאיכא תנא, תוספתא היא שנוספה על המשנה ומה שהסר מן המשנה הוסיפו אותו חכמים בגמרא מן הברייתא תוספתא זו שהיא חוס' על המשנה לפיכך אינה כתובה בלשון תנו רבנן אלא בל' תנא אע"פ שכל תנו רבנן תוספתא היא :

ו וכל ברייתא שאינה בלשון תנו רבנן אלא בל' תניא מסנה אתה למד שהיא בת"כ (ב) :

ז וכל היכא דאיכא ואמר מר תשובה היא מאותה ברייתא שהיא תוספתא ותוספתא תנו רבנן היא :

ח וכל היכא דאיכא אמר מר, ראה לאותה הלכה הכתובה למעלה ותדע טעמא ועוד טעם אחר :

ט וכל היכא דאיכא פשיטא לא צריכא, בא להוסיף קולא על קולא :

ע וכל היכא דאיכא מאי בינייהו אם חכם אחד הוא ואמר מה יש בין טעם פלוני חכם למעם שלו, ואם שני חכמים הם ואמר מה יש דבר יותר בין טעם פלוני חכם למעם פלוני חכם :

עא וכל היכא דאיכא איבעיא להו, אותם חכמים שהפליגו באותה הלכה אותו פסק הוצרך להם והם שאלו זה את זה לעצמם : **עב** וכל היכא דאיכא קמיפלגי, חכם בישיבה היה :

עג וכל היכא דאיכא תיתי לי לשך קללה הוא : **עד** וכל היכא דאיכא אידבר שמיא, שמתא הוא דשמתהו :

עה וכל היכא דאיכא מי בדלת, מעשות מלאכה קאמר :

עו וכל היכא דאיכא א"ר פלוני ומטו בה משמיה דפלוני, חלוקים היו בדבר לאמר בשם אותו חכם :

עז וכל היכא דאיכא א"ר פלוני א"ר פלוני, רבו היה (ג) :

עח וכל היכא דאיכא א"ר פלוני משום רבי פלוני, לא רבו היה :

עט וכל היכא דאיכא מתיב, קשיא היא. אייתיבי, יחיד ליחיד. מיתיבי, רבים ליחיד :

פ וכל היכא דאיכא והא אתמר והא תנן והא

הראשונים הלכה כמותם :

נב כל לאפוקי וא"כ לית הלכתא (ה) :

נג כל תיובתא אין עושים כאותה תיובתא :

נד כל מקום שנאמר קשיא, דבר תלוי הוא :

נה כל היכא דאיכא תיובתא דפלוני תיובתא אין הלכה כאותו פלוני אלא כתבירו ותיובתא לשך שבירה :

נו כל היכא דאיכא הא לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר מהלכה שהיא מפרק אחר או מאותו פרק או מענין אחר והלכה למעשה היא זו הלכה למעשה. ע"ש ותמצא אותה שמביאים אותה ממקום אחר ותדע :

נז כל היכא דאיכא ולא שנינו, כלומר והלא כבר נשאנו ונחננו בענין זה בפ' פלוני והשבנו תשובה בענין זה כבר :

נח כל היכא דאיכא ואנן אשנויי ניקום ונסמך, כלומר הואיל ונשאנו ונחננו בענין זה בפ' פלוני וה' בנו תשובה לחכמים באלה שנויי נסמך עליהם :

נט כל היכא דאיכא אדרבא תירוצא היא ומלחא אחריתי היא כלומר שמה כך הוא ושמה אינו כך ומפרשים אותו בסברא :

ס וכל היכא דאיכא כל הני למה לי צריכא וחזר ואמר וצריכא, כלומר הני תירויהו חדא אינון ושויין כהדא ואין ביניהם לא קשיא ולא פלוגתא ולא באו שתיהן אלא לפרש ולפסוק פלוגתא דחכמים שהפליגו למעלה. שאם היה אומר צריכא ולא היה אומר וצריכא, לא היה יודע מה אותה פלוגתא או הלכה כמי ודיתה ספקא גדולה. ולכך כתבו שתיהן כדי שלא תוכל למעות בהם כלל ולא תהיה לך בהם ספקא כלל :

סא וכל היכא דאיכא הא תו למה לי כלומר למה הוסיף ואמר והלא כבר אמרה פעם אחרת בפ' פלוני או בפ' זה, והואיל ואמרו שם מה היה צריך לומר כאן. ומשיב שאם לא היה חזר ואומר אותה כאן היה לך ספקא או טענה גדולה לטעון בה :

סב וכל היכא דאיכא קשיא בתר קשיא ולא איפסקא הילכתא, חזי היכא מטי. במקום שיש באלו קושיות רבוי דברים הסתכל שם ועיין יפה, ומאותם רבוי דברים תלמד הקושיא הראשונה והשניה :

סג וכל היכא דנסתפק לך הלכה ולא ידעת במאי קמשתעי ולא ידעת הלכתא כמאן ומאן אמרה, חזר ומסתכל למשנה של אותה הלכה שהיא ספקא לך וממנה תלמד :

(ה) עמ"ש אני כדל דיעיר און מערכת למ"ד לזה ד' :

(ו) כמדומה דנכונתאחוס כהלמוד שלטינו המלא ימצא ספק מה :

(ז) כ"כ ברבה מן סראשונים כהיאם כהי יד מלאכי כלל ע"ד, ופס' כ' דפל סרוב סוף כן ואינו כלל נמור וכמה כמס' רהחם על זכ ע"ס :

פז רב ושמואל בבבל רבי יוחנן ורשב"ל טהמ
שררה בא"י ורב ושמואל נהגו שררה
בנהרדעא וברור אחר הו', ואחריהם רב הונא
ורב חסדא, אחריהם ר"נ ורב ששת, ואחריהם
רבא ורב יוסף, ואחריהם אבאי ורבא, ואחריהם
רב פפא ורב כהנא, ואחריהם רב אשי ורבינא :
פח רבי יוחנן חי' ת' שנים ה', רב חי' ש'
שנה ג', רבן יוחנן בן זכאי ור"ע והלל
הוקן חיו כל אחד מהם מאה ועשרים שנה :
פז רבי ור' נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא
סוף הוראה :
צ רב גרדא ורב סימנא סוף סברא ג', רבי
יונתן סוף מעשה ד' :

תניא ורמינהו, קשיא ולפרוכי קא אתיא :
פא וכל אירא קשיא היא :
פב וכל הויה קשיא היא כגון והיונן בה או
והיו בה ר' פלוני :
פג וכל היכא שבכל תנויי שלא תמצא בה
אבוי או רבא או אמוראי אחריו, שמע
מינה רב אשי ורבינא תקנום :
פד ופעמים שתמצא בקושיא אבוי ורבא ורב
פפא ורבינא, לפי שכולם ראו זה את זה
וברור אחד היו :
פה כל רבי מארץ ישראל, וכל רב ומר מבבל :
פו ר' יוחנן ורשב"ל היו תהלת אמוראים בא"י :

גשלה סדר תנאים ואמוראים

א) ס' הכרומה סו' קל"ה כסב דבסדר אמוראים ר' יוחנן חי' יותר מש' שנה, אפשר דכן היה נרסחו :
ב) כ"ב הרמב"ם הניח טעם מקובלת כמובת ס' האשש שנפלו דף פ"ח ע"ב, ועיין יעיר און מערכת סאל"ף לחת מ"ד :
ג) וב"ב ס' כריתות והוא מסדר הו"ה רק דשס כחוב רב סמא ורב גליל :
ד) כ"ב ס' כריתות, ורואיה בגליון שכ' כרב משרד דוד קוינאלדו ז"ל וז"ל יע' ושמא ר"ל סוף אנשי מעשה אלא
דא"כ קסס דבסוף כוטה תלי סא דרבי חנינא בן דוסא עכ"ל, ואפשר דלגבי מעשה הכנאים חיי יוסף (ז"ל פרק
במלא) דכוטה דמר' חנינא בן דוסא נטלו אנשי מעשה, והא חיוני דאחר כך בתנאים היו כמה אנשי מעשה וגם כהמוראים,
ויתכן דלגבי תנאים הראשונים קאמר דמר' חנינא בן דוסא נטלו, וזה ר' יוחנן נראה דכיוס מרננן סבוראי או כמוד לנס,
ושינס ואמר סוף מעשה ולא אמר ע"ד שאלמו גבי רבי חנינא בן דוסא להכדיל כיון קדס לקדש דלגבי אמוראי ודבנן
סבוראי היה סוף אנשי מעשה, וגם לישנא דסוף משנה סוף סוהא וכו' נקט :

כמה שנויים יחיד הכר חליף, ומשום הכי אמרתי להכניס
[בדפוס] סדר תנאים שמנחם נקלף יסן כ"י, והשעין נראה
כי יש הפרש בין זה לזה הכנס :
ודע כי בספר הקנה אשר בדפיסו יש טעויות, ובכללים אלו
סן כל יקר ראהה עיני בס' הקנה כ"י שבידי ורואיה
טעויות ושנויים כדנא :
איברא דמחבר ס' הקנה כותב שהיה בשנת ד' אלפיים כמ"ש
בס' הקנה של טעמי סמאות וס' קנה כינס על ק"ש,
וא"כ היה צומן רב תחלת סאמוראים וסוף סמנאים, וא"כ
יתכן להכותב על אבוי ורבא ורבנן סבוראי, סאמא טיש מי
שכותב שמתברר ס' הפליאס היה ר"נ קרא. אמנם כספרים אלו
כותב שהוא קנה בן אמיגדור וכו', ולומר שכל זה אינו מנוף
הספר אלא תוספת מנחון, אינו מתקבץ :
והנה מנחם להכניס בספקין ע"ק דקדושין אית י"ז שכתב
וז"ל ובסדר תנאים ואמוראים כ"י רבינו יוסף טוב עלם
כתוב דכניא ורב אשי הלכס דכניא עכ"ל, סא למדת דסדר
תנ"א קדים טובא ורבינו יוסף טוב עלם שהיה קדוש לומן
כ"י"ף סעתיקו ונמאל כתוב מתכח ידו, ונראין דכדכיס
סענאוינס כתבוני מקבלת סמאמוראים ורבנן סבוראי.
והנה נכא דכניא ורב אשי בסדר הנו' הכתוב על קלף יסן
כתוב סלכס כרב אשי כמ"ש וכו' בס' כריתות. אכן בספר
סכנס כסוב סלכס דכניא כנסחת דכניו יוסף עוב עלם :

אמר העיר חיד"א סיט. נראה כדור כי זה סדר תנאים
ואמוראים הוא מהנאונים שסב קבלו מהאמוראים
והזכירו רב גליל ורב סימנא שבי סוף סברא דהיו סוף
רבנן סבוראי. וכן נראה קת מחסום' וכדא"ש בשנועות דף
מ"א דהזכירו כהנא וסדר תנאים ואמוראים ור"ה, עין נראה
דעין כס"ג ור"ה כתבו סדר תנ"א לומר שהוא מהנאונים,
ואין נראה ממ"ש נמקום אחר דלא ספקירו על זה, וכיון
שהוא קבלת הנאונים, לזה מצינו מניה הראשונים נראים
לדכריס :
ובסדר זה תנוח דעמנו דכמה מילי שאלומים הראשונים
כס"י והרמב"ם וכו"ל בפסיעות, בסדר זה נמאלו
ומנס ספרו אובל :
וראיתי בס' כריתות שער ימות עולם שכתב הכנס דריס
מסדר זה כסנס כלאו סס דכרי עמנו וסנה סנס
בסדר זה, א"ך כתב כסנר כריתות כספחת כסנר וז"ל ונצי
כמי אחיו סהסנומות דכריי נאוונו סקדמונים סכתוב כסנון
קזרס וכו' עכ"ל. ועל זה סמך להכותב כמס דכריס מסדר זה
של הנאונים כסנס. אמנם נראיה לדכניו כמאל סנניד כנסווא
סהלמוד כסנר כסנס איוס דכריס מסדר זה :
אחרי כן נוכחתי דכס' הקנה יש כללים סן אמת חסמתי
כחוכ"ה ומנחמי בס' הקנה סנדנס מקיבוב דף ס"ג
כמעט סס יש כל סדר סננאים ואמוראים הלוא. אלא שס

ע

על ס' היראה מרבינו יונה עשה הגהות ופירושים
הרב מהר"ם נגדיו וראיתיו ונרפס כ' פעמים.
והרב מהר"ם נגדיו היה בזמן מרן ב"י לפי
המשוער אצלי :
עבודת

[א] עבודה תמה פירוש לסדר עבודת יה"כ
מהרב שרה יהושע ונרפס
בקושטא. ויש פ' לסדר עבודה מהרב מהר"ם
נגדן ומביא אותו בס' עבודת ישראל. גם

ראיתי בסה"ר שהוא ספר ללמוד חכמת סופרי"ם חשבונות רבים ונרפס :

[פז] עוגה קמנה (עין אחת קטנס) :

[יו] עוגת רצפים (עין חק סופים) :

[יח] עוללות אפרים להגאון מהר"ר שלמה אפרים בעל כלי יקר ,

שפתי דעת , אורח לחיים , עמודי שש , עיר גבורים , רבבות אפרים . והיה רב בק"ק פראג עם הגאון החסיד הרב של"ה , ונח נפשוה דרב ז' אייר השע"ט , ובקשו תלמידיו להתעסק בו ולטהרו והורה הרב של"ה שחברת הקברנים יתעסקו עם הת"ח , ואם ירצו לותר לאיזה אנשים חשובים בשביל טובת הצדקה של קברנים שיקנו בדמים הרשות בידם , אבל מצד הדין אין יכולים ליקח מהקברנים , כן כתוב בפנקס חבורה דק"ק פראג והביאו סדר הדורות סוף דף ס"ד :

[יט] עוללות הכרם שארית שו"ת כרם שלמה להרב מהר"ש אמריליון

ונרפס בסוף תורת חיים למהר"ש ח"ג :

[כ] עולם קמן בריש משנת חסידים להרב המקובל מ' עמנואל חי ריקי ,

ונרפס לבדו עם פי' דרך המלך :

[כא] עולם קמן , מאמר — (ע' כנס"ע מחלף נה"ל) :

[כב] עולת שבת (עין עולם תמיד) :

[כג] עולת שמואל שו"ת למהר"ר שמואל פלורנטיין אחרון :

[כד] עולת תמיד חיבר הרב מהר"ר צמח ז"ל כונות אשר מצא מכתב

יד הקדש מהר"ז עצמו ויש בו חידושים הרבה והוא בכ"י :

[כה] עולת תמיד ועולת שבת , באור א"ח ש"ע להרב מ' שמואל א' מדיני

ק"ק קראקא ונרפס באמשטרדם שנת אט"ת והרב מג"א והרב אליהו רבא משיגים עליו :

[כז] עומר השכחה (עין רכינו יעקב מרומנוג . ר"ס נה"ל) :

[כז] עז והדר שיטה נפלאה בפלפול עמוק כ"י על מס' ע"א מהרב הגדול

מה' שמואל בן אלבאז מרבני עיר פוס בוטק הרב הגדול מה' יעקב בן צור ושמועתי מהלמד

ותלמידו תלמידיו את כל תקף גדולת הרב מר שמואל הנזכר בעומק העיון ישר ובהוראה

ותלמידו שגור ומסודר בפיו . והרב המופלא ח"ק מהר"ח ו' עטר בס' פרי תאר קורא אותו

אחי הרשב"א . ונח נפשוה דרב בן ג"ב שנה כשמואל הרמתי וכמחומה שהיה שנת תק"מ :

[כח] ס' העזר חיבור קדמון ומזכירו לפעמים רבינו מנוח בפירושו ובדף נ"ג

ב'

[ג] עבודת הגפן פירוש ההגדה וח' דינים בהל' פסח בב"י ד' אופיבאך :

[ג] עבודת הגרשוני שו"ת להרב הגאון מ' גרשון אב"ד דק"ק מיץ .

ועין לעיל ובנרפס מערכת גימ'ל (עין מ' גרשון חשכמי נה"ל) :

[ה] עבודת יה"כ מהרמ"ק על התפלות והקרבנות , נרפס בויניציא שנת שט"ז :

[ה] עבודת ישראל פי' סדר עבודה למהר"ר ישראל קמחי תלמיד

סופת הדור מהר"א ז"ל ויש לו תשובה בשו"ת מים רבים כשהלך בשליחות מצה

בערי האיברופ"א והרב שושנים לדוד שקיל וטרי על ס' עבודת ישראל הנזכר :

[ז] עבודת הלוי מורה מקום על כל המצות בטור וסמ"ג וסמ"ק ורבינו ירוחם

וכלבו דפוס ויניציא ישן , ונרפס פעם אחרת בק"ק קושטנינא בשם מורה צדק . ועתה

מדפיסים אותו בליוורנו בחומש תורה אור :

[ז] עבודת מקדש להרב המקובל מ' מנחם די לונזאנו וחיברו שנת

של"ב ונרפס בפני עצמו ואח"כ בספרו שתי ידות והוא סדר עבודת התמידין ומוסף שבת .

והרמ"ע מפאנו יסר סדר עבודה לכל המוספין . והרב יעב"ץ בבית תפלות ערער עליהם וסידר

סדר עבודת תמידין ומוספין כפי דעתו ע"ש :

[ח] עבודת הקדש להרשב"א . עין לקמן מערכת שו"ן בס"ד . (עין כנס"ה נה"ל) :

[ט] עבודות האהבה למהר"ש אלבק על דרך האמת ולא נרפס :

[י] עדות ביהוסף ב' חלקים שו"ת להרב מה' יוסף אלמושנינו

אב"ד ור"מ דק"ק בילוגראדו . ועין בנרפס מערכת יו"ד (עין מ' יוסף אלמושנינו נה"ל) :

[יא] עדות ביהוסף שו"ת להרב המובהק ח"ק כמח' יוסף ו'

סאמון ולה"ה נרפס מחדש :

[יב] עדות ביעקב שו"ת ולקטים להרב מה' יעקב די בוטק . ועי' במערכת יו"ד .

(עין מ' יעקב די בוטק נה"ל) :

[יג] עדי וזהב הגות מהר"ם די לונזאנו על הרב הלבוש וראיתים מכ"י הרב

דל ומזכירו בס' מצת שמורים , ובס' בנרפס מערכת מ"ס בס"ד . (עין מ' מנחם די לונזאנו

נה"ל , ועין לנס) :

[יד] ספר עדינות חיברו ר' שמעון הגדול שהיה מגדולי לוח"ר

ומקורו מעורא הסופר ואנשי כנסת הגדולה בקבלה . הזכירו הקדוש מהר"ש בס' דן ידיו :

[טז] עובר לסוחר כ"י בקבלה מגורי האר"י ז"ל , כך שמעתי . ועתה

תרע"א שכתב בן כתב הר"ן בשם העמוד
וב"כ שבלי הלקט בשם בעל הרבנות ע"ש.
וכתבתי דיש להרגיש דהרב עמוד הוא הרב
המהר הרבנות כידוע. ושםעתי אומרים
דכוונתו על חילוק שמות הספרים דהר"ן בכתב
בשם ספר העמוד ושבלי הלקט בשם ספר
הרבנות ולא נחרא דה"ל למרן לומר וב"כ
ש"ל בשם ספר הרבנות או לשון כיוצא בזה
ומאמרו בשם בעל הרבנות משמע דרבנים
חלוקים הם בעל העמוד ובעל הרבנות, ואולי
אגב שיטפיה נקט לשון זה

עמוד סופרים נדתי ממונות ובערות ויש בו עשר
מאמרות ואחר כך הלכות כשימנס תפיק
נגז'ע חכמים. חיברו רבינו יעקב בן אבא מארי כמ"ס
בחי' מערכת ויד' אות י"ב (עין זכ"ה). ומ"ס בש"מ
לכרמל'ן סי' ע"ט וכן ר"ח בעל העמוד הוא ט"ס וז"ל ר"י
בעל העמוד, וכבר כתב רבינו בנאל דתשובות אלו מלאים
טעות. טוב לאיתי תשובות מהר"ם ד"ס סימן קמ"ט שכתב
פסק ר"ח בספר העמוד ויש לדחות, ועל קצת מאמרות כתב
כר' בני יעקב, ומורנו הכ' מר קטוב' מהר"ל נחמ' ס"ס
לו באור הפעם המאמרו, וכבר הסתיר מהר"ל גידון ע"ס
פירושם לקצת העמוד ונראה מקצת ספרים ותקון ספרים
וראיתו כספיקו בקטשטטטטט שנת קצ"ו שדעסם בן צדק,
וכבר מהר"ל יעקב די בוטון ס"ס לו הבור על העמוד ונאמר
ואיזה שור דעסם כספיקו עדות יעקב משר' וליקוט'ם, וכבר
כגדון מהר"ם אלנאז' כתב דרכו לו זקנה שלם על לשונות
העמוד וח"מ ונאמר :

ושמעתי מרבנן קשיאי כע"פ ירושלמי מ' שגלו מהקטנס
ד'ס' העמוד וכבר רבינו ירוחם ס"ס נחמית ס"ד
עלמ' דלחכס"א, וזל מי שפוסק באור עליסם או נאמר
בכיוצא או מ' יעקב בנחמ' ימיו, וספר שפוסק כבר כתבנו
דמס' רננים ע"ס מ' ונאמר וכבר בני יעקב נח נאמר
ל' ט"ס, וכן רבינו ירוחם כר' מהר"ם יונס ע"ס באור
לחלק אדם וקרא שמו מגיד נאדם, ולמישרים קרנו מגיד
מישרים ונאמר, ובמס' א"ר שלם סתמול לחנר מ'יו כמו
שנראה כ'ס' מס' א"ר ונאמר בנ"ש בנקוד' ש"ס, וכבר
נתיבות משפט משפט מזער שד"ר ונח נאמר דרכ, גם כר'כ
מהר"ל לפסא ס"ל באור על רבינו ירוחם כמ"ס תלמודו כר'כ
סכנות יעקב ונאמר, ומכאן תראה קדושת כר' מהר"ל
גידון ע"סם באור אלוים חלק מהעמוד ויאל לאור ונאמר
וימס' ונאמר חנ"ס :

[לג] עמרת אליהו להגאון מה' אליהו על
זבחים מנחות המורה והוספתא

זבחים ומפליגים מאד על חכמתו ובקיאורו :

[לד] עמרת זהב פי' על אסתר מהרב המקובל
עיר וקדיש מה' חיים הכהן תלמיד

מרח"ו וצ"ל הוא אצלנו בכתיבת יד :

[לה] עמרת זקנים להנשר הגדול מהר"י
אברבנאל ועתה נדפס

פעם שנית באמשטורם :

[לו] עמרת זקנים חידושי דינים על כל ד'
חלקי ש"ע מהרב מנחם

מענדל אב"ד דק"ק קראטשין תלמיד הרב בית
חדש בן בתו של הגאון מהר"ל רופא אב"ד

דק"ק ויינא. ולא נדפס כ"א על ארח חיים
סביב מגיני ארץ :

[לז] עמרת פז באור על הרא"ש סדר נשים
מרב

ב' כ"כ הרב בעל העיר בחיבור המוקדש. ובס'
כ"י ישן נושן מצאתי שכ' אחר הר"ח בעל
המאור כלשון הזה והרב רבי מאיר
מפרנקטאלייט חיבר חיבורים ועוד לכל בס'
העיר, ובס' כפתור ופרח סוף דף ו' כתב ובעל
העיר זקני הרב ר' נתן בן הרב ר' מאיר כתב
וכו' והמה על מ"ש מהר"ק קדש הרב ר' אליעזר
דשינו זצוק"ל בהלכותיו עכ"ל וכפי מה
שמצאתי בס' ישן הרב בעל העיר היה שמו
הרב ר' מאיר ואפשר דמ"ס הוא בכפתור
ופרח וצ"ל זקני הרב ר' מאיר בן הרב ר' נתן :
[כט] עזרת נשים מהרב הגדול מהר"ם ז'
חביב על עיגונא טובב

הולך על סי' י"ז מש"ע א"ה. ואח"ז מחברת
בשמות הגיטין ובסוף קצת תשובות לבן בתו
החכם השלם החסיד ועניו כמ"ה יעקב כולי
המחבר ספר מעם לועז לזכות את הרבים
והמסדר הם' הנורא משנה למלך ופרשת
דרכים, ושמעתי מקדושת וחסידות מהר"י
כתי וז"ל הנזכר ושקידות בתורה. וראיתי
קמטרס'ם ממנו בכ"י שכל מה שהיו מחדשים
בישיבת הרב הגדול מהר"י רואנים וז"ל וחבריו
הרבנים וז"ל היה כותב בשמם. וכן כמה
קמטרס'ם מחידושו כ"י. והוא סידר ספרי
הרב מר זקנו וז"ל גם פשוט שמות בארץ,
עזרת נשים, וסידר ס' הנורא משנה למלך
וקבץ כל גליוני הספרים וכל ניירות וברונות
וחיבר ס' הבהיר משנה למלך וגם ס' פרשת
דרכים שהיה בלי סדר ומערב ונתח אורו
לנתחו וחיבר דרכ' נועם ורוחו הוא קבצן :
וראיתי קצת מפרשת דרכים כ"י מהרב ז"ל
וברכתי ברוך שחלק מחכמתו. והברתי חוקף
פעולת צדיק מהר"י כולי וז"ל הפלא ופלא כי
היה סופר מהיר ובקי בש"ס ובפוסקים ומפרשים
וכנראה בספר מעם לועז אשר חיבר לזכות
את הרבים אשריו ואשרי חלקו :

[לז] ע"מ סופר לרד"ק בחכמת הרקדוק :

[לא] ע"מ סופר כ"י חיבר הרב מ' יעקב ז'

צור וז"ל בתקון סדרי שמורות

חיבר חבורים הרבה כמ"ש בח"א מערכת יו"ד
אות מ' (עין מ' יעקב ז' לור נח"ה). והרבה

לכתוב בכל גליוני ספריו. והיה בקי בכל
מנהגי הרבנים מספרד הבאים מהגורש ולא

הניח דבר גידול ודבר קטן הכל בכתב. גם
יש לו ספר מכל האגרות שכתב במליצה ויש

בו המצאות במדב"ר בערב"ה :

[לב] עמוד סדר הדורות כתב עמוד ואח"כ
עמוד סופרים ע"ש. ואינם שנים

כי ס' העמוד הפשוט והמודפס נקרא עמוד
ספרים אלא שהפוסקים כותבים עמוד לבר

לקצרו זה פשוט ולעיל במערכת דל"ת (עין
זכרון) כתבתי שראיתי למרן בב"א א"ח סימן

פירושים ורמזים ותקן מעמדות ופי' פרק שירה ותקן סדרי עבודה וכהנה רבות ציצים ופרחים על שושנים :

[סה] עמודי שש מהנאן שלמה אפרים כמ"ש בסמך (עיון עוללות אפרים לעיל)

והוא רבו של הגאון מה' שעפמיל בן הגאון של"ה כמ"ש בהקדמת זו העמודים :

[סו] עמודיה שבעה להרב הדרשן המופלא מה' בצלאל דברים

מתוקים והקדמות נפלאות נדפסו כמה פעמים והוא הרב המחבר קרבן שבת והי"ל דרושים על כל התורה ולא נדפס :

[סז] עמק הבכה מהרב עמודיה שבעה [הנו'] על איכה, ולא נדפס :

[סח] עמק ברכה מהנאן מה' אברהם מג"ל הורו"ץ עם הגהות ותוס'

מבני הגאון החסיד של"ה ונדפס פעם שנית באמשטרדם עם תוספת מרובה חידושי הגאון של"ה על מרדכי ברכות וחידושי בנו הגאון מה'

שעפמיל על מס' ברכות וכהנה וכהנה חידושים :

[סט] עמק יהושע (עיון קרבן מנחם) :

[ע] עמק המלך נדפס משנים קדמוניות בקבלה וכתוב שם שהוא

מגורי האר"י זצ"ל, ויצאו עליו עוררין, ושמעתי שלא באו לידו כתבים אמתיים, והרב עיר

וקדיש מה' חיים הכהן ז"ל תלמיד רבינו מהר"ח ז"ל בהקדמת ספרו מקור חיים פי' להל' ציצית ותפילין מהש"ע דרך קשתו על הספר הגו' :

ולכן כנענים מוכנים יודים מלקרות בו ונס' נולדות חכמה להכריז ישי', ועמים הרמ"ז כאלגות אשר בדפוס דף

מ"ז ע"א שרומן ומחוי במחנן וסמי, וכבר כתבתי כמה פעמים שהדפוס ללמוד כתביו רכינו האר"י ז"ל האמתיים

יעסוק בשמנים שפרסו סביר סרב מהר"ש ויטאל בן רבינו מנחם ז"ל ובס' דרך עץ החיים למר"ש אפר"ש ז"ל

שנדפס מקדוש כמה פעמים בווהרשט, וס' אלגות חיים כ"ז מאלו סרב מהר"י זמח ז"ל מכתבת מהר"ח ז"ל וכלו הוא

כולל דרך עץ החיים סנו' בין הספרים, גם עולת תמיד סביר מהר"י זמח ז"ל נכונות העיר שהס' מכתבת יד

מהר"ח ז"ל, וכבר כתבנו כמה פעמים שזמ"ס מהר"א אולנאי ומר"י זמח ז"ל עשו הפסקות ויחודים עד שסרב מהר"ח

ז"ל נתן לספר שרות לחסיד בקדוה ולחלואי משם כהנחית שז"ס הוא ז"ל לגמון והוליוס משם, ומנחמים אלו הם

במהדורה כהנא של דרך עץ החיים וס' עולת תמיד סנוכר שלח היו בידו של סרב מהר"ש ויטאל ז"ל, וכל זה נחבר לי

העירי בלמח לאחר הכושר נכנס ספרים כ"ז, וגם מהר"ח סרב מה' זמח ויטאל ז"ל בן סרב מהר"ש ויטאל הנוסד

שראיתי ככר ידו זמח ככותב כמנחם ז"ל על אלו קונטרס וכו' ממר קנתי מהר"ח ז"ל ומאלו יצד זולתנו מכ"י מר קנתי ז"ל,

ויותר מזה נחבר לי הסרב מאל ודי כוס :

דע שהסרב ספרים סרב מר"ש וסרב מהר"י זמח ז"ל על סוסר מכתביות סנו' שמאלו בקרב מהר"ח ז"ל, ונראה

שלא היה ס' שהגלו יצד זולתנו מכ"י ספרים סנו', וכל סלמור ידעתי נאמנס בידור :

[עא] עמר כן כ"י פירוש אורא וזמא להרב המקובל מהר"ר מנחם די לונזאנו

[יה] עיר דוד דרושים להרב מה' דוד עשו בתים והדרים נדפס באמשטרדם :

[יז] עיר מקלט על המצות מהרב דוד [הנו'] אב"ד דקק"א באמ"ד בומן

מהר"י ששפורטש. ושם ביאר מורה מקום המצו' בש"ס ובמדרש ובמור ואיזה מעס ועונש העובר

על המצוה והתיקון, ונדפס בריהנפורט שנת ת"ן, וכמדרומה שחור והדפסו בס' י"ד כל בו

מסודר מסנו [נ"ל מנו] תפלות וכו' וכולל י"ד ספרים וכמו רגע ראיתי זה שנים רבות :

[יח] על כל, ספר דינים שחיבר הר"ר משה שניאור מאיבור"א תלמיד

מהר"ם ומתחיל על כל יתגדל, קנה בינה דף כ"ה ע"ב, מוכירו מור"ם ברכי משה א"ח

סי' ס"א וכתב שחיבר תלמיד מהר"ם :

[יט] על הנסים (עין מ' ס' ו' יהיא נח"ה) :

[כ] עלה דיונה שיטה על כמה מסכת' להרב מה' יונה אשכנזי דרך חורפא :

[כא] עליות רבינו יונה לברתא, כך מכנין האחרונים חידושי רבינו יונה

לברתא, ויראה לי ההדיוט דהטעם אשר קראו בשמותם עליות היינו בכל סוגיא כתוב

עלה בדיני כך וכך, ומש"ה נקראו עליות לפי שבחידושיה במסכת זו החלו עליון ההלכות

מכל סוגיא ועלה כתיב :

וכזה ראיתי שזכרו עליות רבינו מודרוס ליבמות וגם אלה זכיתי לראותם כ"י ישן נושן .

ואחזה אנכי מציב לו יד בגליון הדינים העולים במספרם כמשפט ומש"ה קרי להו עליות :

[כב] עליות יבמות רבינו מאיר בר מודרוס הלוי כ"כ סדר הדורות

מש"ק, ואין האמת כן אלא הם מרבינו מודרוס הלוי בן אחיו של הרמ"ה ואני הצעיר זכיתי

לראות' כמ"ש במערכת טי"ת ועי' בנדפס בס"ד, (עיון רבינו מודרוס כ"א של כרמ"ס נח"א, ועיון לפני זה) :

[כג] עמודי גולה הוא סמ"ק חיברו רבינו יצחק מקורביל חתנו של

הר"י מפרי"ש גיסו של רבינו המרדכי ועלה לשמים שנת ל'. ושלה הם' לכל בני הגולה

שויעתיקוהו בכל מקום וידעו שרש המצות הלכותיהן. וכמ"ש בהקדמת הם' . דין גרמ"א

שבאשכנז יש הרבה סמ"ק על קלף ובכל סמ"ק יש הגהות מתחלפות לא ראי זה כראי זה רבכל

עיר גדולי הדורות כתבו הגהות כפי דעתם . וראיתי כמה סמ"ק כל א' בהגהות שונות :

[כד] עמודי שלמה באורי הגאון מהרש"ל על הסמ"ג ונדפסו בעיר באמיליאה :

[כה] עמודי שמים סדר תפלה שאזן וחקר הרב מה' יעבץ על שפ"ת

יש הדקדוק מוקף מדינים שונים וסביב

שמץ מנו מהסדר, ובחזרתו לעה"ק ירושלים סידר סדר נכון לכל הכתבים עם מהדורא בתרא שלא היתה ביד מהר"ש וישאל ולכלם קרא בשם עץ החיים, אך בחלקו"ת כי לספר ההקדמות קראו דרך עץ החיים ולס' הכונות קראו פרי עץ החיים ולפ' פסוקים וכו' קרא נוף עץ החיים והילקו ויש בו נוף שני נוף ג' וכו' עדר עדר לבדו :

[פה] עץ החיים חיבר הרב הגדול מופת הדור עיר וקדיש מהר"ח אבואלעפא דרשות על התורה והוא רומז הרבה דיני הש"ס והרמב"ם בדרקוק הכתובים ואותיות אשר תבאנה, ואנב שקלא וטריא על הרמב"ם ואבזיריה, והוא ס' נפלא ובקצור גדול והקורא צריך להעמיק העיון ואז הק אוכל ישעם לו אמריו ורמזותיו כי נעמו : ושמעתי מרבי אחד שמעתי מפי כהן ז"ל שקבלו בידו סוף מכסע יסודות וזרע המלוכה, ולזה כיון כספר עץ החיים סוף פירוש ויהי פתח ומכיל כמשיהו סוף יוסק וכו' עכ"ל שמעתי מפי קדוש סוף ז"ל :

[פז] עץ שתול (עין מס' גדולתו נר שלם נח"א) :

[פז] עצי אלמוגים על דיני נפ"י עירובין שניות בפלפול עצום :

[פח] עצי ארזים על החלת ש"ע א"ה בפלפולא אריכותא ולענן דינא :

[פט] עצמות יוסף שיטה קדשין וסוגיות אחרות לחרב ס' יוסף ו' :

עזרא בפלפול עצום, ועיין בנרפס במערכת יו"ד (עין מ' יוסף ו' עזרא נח"א) :

[צ] עקידת יצחק לחרב הפילוסוף האלו מהר"ר יצחק עראמה ספר

נחמד מאד ויש בו שערים מלמעלה מנה והללוהו בשערים והוא אביו של הרב מאיר עראמה עין לעיל מערכת ה"ם (עין מהר"ר מאיר עראמה נח"א). וכל ספרי הדרשנים בדרות שלפניו שותי סימני הטאכנים באו שערו בתורה :

[צא] ערוגת הבושם לחרמב"ם ז"ל כ"י מהכמת הרפואה :

[צב] ערוגת הבושם למהר"ר שמואל ארקוילאי בדרקוק וכו' :

[צג] ערוגת הבושם פי' שיר השירים ערה :

[צד] ערוך ראיתי בס' הישר כ"י לרבינו תם שכתב ח"ל וכן בערוך והוא בר

סמכא שכל דבריו נערכין על פי' רבינו חננאל עכ"ל בזה קמ"ז ע"ב, וכן ראיתי בס' מנהג

שי פרשת וישב על פסוק היא כיצאת שכתב ידוע כי רוב פירושי של הערוך הם כפירוש

רבינו חננאל ע"ש, (ועיין גנינו חננאל, רעטע נוסט נר יוסק נח"א) :

[צה] ערוך הקצר הוא ברפוס וראיתו על קלף

לזנאנו חס מדבר הרב ז"ל קשות, וקנא חס אחר וחיבר ס' השגות עליו וקרא שמו בן דוד ונרפס כמ"ש לעיל במערכת ב' בס"ד, (עין נ דוד) :

[צז] ענק חיברו בעל איומה בנגלות ומוכירו שם כמה פעמים :

[צח] עמים רמונים קצור ספר הפרדס של רבינו הרמ"ק ז"ל חיברו

ה"ר שמואל גאליקי תלמיד רבינו הרמ"ק זכמה"ר מרדכי דאמו הוסף הגהות בגליון וגם

הוא תלמיד הרמ"ק והרפסוהו בטעות וההגהות שלא במקומן וגם ערב רב. לכן הרמ"ע תוקן

הספר והוסף בו ונרפס במנטיבא ש' שפ"ג :

[צט] עפרא דארעא מהרב המפורסם מהר"י עייאש סובב הולך על

ח' ארעא דרבנן, ונרפס מחדש עם ארעא דרבנן בשמע יעקב הנרפס מחדש :

[עא] עין אבות פירוש אבות למהר"ר יעב"ץ נרפס באמשטרדם עם רבינו

שבדיה ותי"ט ולחם נקודים ובסופו לוח ארש :

[עב] עין הגן — (עין נבי חיי) :

[עג] עין הדעת — (עין מולדות חיים) :

[עד] עין הדעת טוב כ"י חיבר מהר"ו זצ"ל דרשות על כל התורה

דרך פרד"ם נחמד מאד וזכיתי לקרותו :

[עז] עין הדר (עין נבי חיי) :

[עח] עין חיים חיבר הרב מהר"י האגז על המשניות כולל סוגיות הש"ס

דברי התי"ט ותוספת נפך משלו :

[עט] עין חיים כ"י פסקי דיני ממונות וכתוב בו חיברו מאור הגולה רבינו

חיים בר נסים וראיתו באיטליא :

[פא] עין חיים (עין נבי חיי) :

[פב] עין החיים חיבר מהר"ו זצ"ל בהכמת האמת מטה שקבל מרבו

רבינו האר"י זצ"ל הוא שם כולל לכל ספריו אחר כך פתח כמה שערים שער ההקדמות

שער הכונות וכו', וכבר בנרפס מערכת ח"ת בהבתי מענינו (עין מ' חיים וישאל נח"א). וכפני

שמהר"ו קרא שם כולל עץ החיים, לכן הרב המקובל המופלא מהר"ר מאיר פאפירש

בשסידר הכתבים שהיו בידו וקבלם מרבו הרב המקובל מ' יעקב צמה, כי כתבי מהר"ו

עצמו היו ביד בנו מהר"ש וישאל ולא היו חיים מכיתו כלל רק אבדורו אבדור הכתבים

בערבוביא כמ"ש בנרפס שם מערכת ח"ת. הרב מהר"ם פאפירש הוצרך להקד לרמזק וראה בבית מהר"ש וישאל וספרים ולקח

[צט] עשרת הדברות ספר שחיבר הרב העטור ז"ל כמ"ש

בשה"ג ח"ב ריש מערכת ד' (עיין דנח"א) . והפוסקים קוראין אותו ספר הדברות :

[ק] עתים מאמר העתים א' מהאמרות שחיבר הרמ"ע ז"ל, ונדפס לבדו ואח"כ נדפס עם פירוש יד יהודה . וס' העתים לרבינו יהודה בן בריולי אלברצלוני עיין ח"א מערכת יו"ד אות ה' (עיין רמב"ם יוסף ענ נח"א) : אלברצלוני כח"א :

קונטרס אחרון

[א] עמ"ץ שמוציאם כרג מ"ו וכדן מ"ך כו"ל כו"ל נח"א : יד שנקרא עטרה זכב ועיין כסמ"ך :

[ב] ע"ש שכתב סמ"ע ודעמ"ס כח"א כו"ל נח"א ח"א שנקרא עיר שושן, ולא כוונתו אלא לנח"א ישראל, והנה דקונטרס זה קראו כסמ"ע ועד לחכמים סס כחכמים שאני מזכיר כחכמי וכו' כדברים נעשים כחכמים : כסמ"ע ועד לחכמים :

קלף ישן כ"י השוב ושוב, ויש בו איוה תיבות שלא הביאם הערוך :

[זח] ערך לחם הם הגדות הרב מהר"י קאשטרו על ד' ש"ע ונדפס בקושטניא, וכמדותה לי שראיתי באיוה מקום שהרב ז"ל חיבר חבור באורך על ד' מורים ומשם חפר אוכל וחיבר ספר ערך לחם, והוא ע"ד מרן ומור"ם שחיברו באורך על המור ואח"כ כתבו הדינים בקצור : עך לחם על ד' ש"ע בספר פרח שושן מהריק"ש בספר ערך לחם, כ"כ סדר החרות דף קע"ד ע"ד, וכבר נדפס ספר ערך לחם י"ג שנה קודם פרח שושן אלא שלא הגיע לידו ולא ידעו :

[זח] ערכי הבנויים שמידר הרמ"ו כ"י באורך והיו לאותות מאל"ף עד תי"ו, ועיין בגולל אור :

[זח] עשרה דברים (עיין רמב"ם שמואל בד פסס מנצ"ו וי"ו כח"א) :

פ

לחכמה סוף דף פ"ד נראה שמהר"י סאמינ"ה היה רבו של מהר"ר יש"ר ע"ש :

[ז] פורת יוסף חיבר הרב המחבר פרי מגדים ונדפס בזאלקווא שנת תקי"ז ועד היום לא נראה בקרב מחננו :

[ח] פחד יצחק מהר"ר יצחק למפורנומי הרב והרפוא אב"ד דקק"י פירארא חיבר חבור גדול על סדר א"ב, וכלל בו אגרות דינים מש"ס ופוסקים ותשובות אחרונים בדפוס וכ"י וערוך וספרי הכללים וכיוצא חידושים ושמעויות והכל בסדר א"ב . ובכתיבתו חיבר על כל אות ספר א' ועשה עוד מהרואה בתרא כמו י"ב ספרים אחרים, ונדפסו שני חלקים בויניציא על אותיות א"ב חלק א' וח"ב על ג"ד, ועתה נדפסו עוד שני קובצים עד סוף אות ס"ת חדשים מקרוב באו :

[ט] פי נכא מחובר לס' דברי נבא, עיין לעיל מערכת דל"ת אות יו"ד (עי' דברי נבא) :

[י] פי צדיק דרושים להרב מ' מיימון יאפיל אחד מרבני ארגיל :

[יא] פי שנים הוא פירוש סדר זרעים להרא"ש בשלמות ומהר"ר אלישע המביאו לדפוס הוסיף איזה חידושים קראו פי שנים :

[יב] פי שנים הוא ספר כמו ילקוט חדש הקדמות מר"ל במדרש רב"ר מסודר

[א] פאר הדור שו"ת להרמב"ם נדפסו באמשטרדם נמצאו בגנוי הרב מהר"י ששפורטש בל' ערבי והועתקו ללה"ק . ואני הצעיר ראיתי בכ"י תשובות הרמב"ם בלשון ערבי קובץ גדול כ"י :

[ב] פאר הלכה להרב מהר"ר פריץ בסוגית ר' חנינא סנן הכהנים בפסחים ושקיל וטרי מענין לענין :

[ג] פדה צור (עי' צור תהוד) :

[ד] פדות ופורקן לרבינו סעדיה נאח עיין לעיל מערכת סס"ך (עיין ר"ס גאון כח"א) :

[ה] פועל צדק קונטרס קטן מהרב שפתי כהן ונדפס ג' פעמים והוא קצור המצות לדעת הרמב"ם בלשון הכתוב מסודר יפה ונחלק לו ימי השבוע :

ואשרי חס יתמיד לקרותו בכל שבע חלל כסודס סל ספודס כאלו קיים סמכות סלמי יכול לקיים כמעס, וכד סוכר כדכ"ז על זכ וכל קדושים ממו וכמו שכתבו נס"ג מ"ר ריש מערכת מ"ס (עיין מאוס נק"א) ונמקומם אחרים כס"ד :

[ו] פורת יוסף להרב מהר"י סאמינ"ה על הר"ן כתובות וחולין וקצת סגיות וזהו רבו של הרב כנסת הגדולה כמ"ש בנדפס מערכת ח"ת (פ' מ' חיים נכנסתי כח"א) , חיבר דרך יסין להשיג על מהר"ש אלנאי סקנריא ועל הרמ"ע, וכפי הנראה סס' מצרף (ח"ב) 1 6

[לא] פירוש הירושלמי סדר זרעים (עין מ' מלום):
[לב] פירוש הירושלמי ס' זרעים ובבות, (עין מ' אליהו מסולא נח"א):

[לג] פירוש הירושלמי סדר זרעים ושקלים
(עין מכ"ד סלמס סרוליו נח"א):

[לד] פירוש מאמרי מדרש רבה ומאמרי עין
יעקב (ע' אור רב):

[לה] פירוש למדרש רבה (ע' מכ"ד יסודס ו'
עסכ נח"א):

[לו] פירוש המכילתא (ע' מ' אכין ו' חייס, פ'
אלעזר ו' יעקב נחום נח"א):

[לז] פירוש על הרמב"ם (ע' מכ"ד אלעזר ו'
יעקב נחום, מ' זרחיס גוסס נח"א):

[לח] פירוש על משלי לר' עמנואל (עין נח"א
וסיוס נח"א):

[לט] פירוש המשנה של הרמב"ם, כ' בספר
קורא הדורות דף י"ב ע"א

שחיברו בלשון הגרי והעתיקו החכם השלם
ר"ש ו' תבין עכ"ל, ואין הדבר כן אלא בזמן

הרשב"א נהגו ק"ק רומי וגם יזרו הרשב"א
ז"ל שיעתיקוהו וחילקו ההעתיקה בין כמה

מעתיקים כמו שנבאר, הלא מראש התעורר
על זה ק"ק רומי ושלחו שליח מיוחד לזה.

ובהגיע תור השליח אל עיר ברצלונא לפני
רבינו הרשב"א אור חיל וגם הוא כתב וחתם

להשתרל בזה. כי הר"ש ו' תבין לא העתיק
כ"א פירוש פ' חלק ופירוש אבות ותו לא,

ומבאר כל זה באורך בהקדמת המעתיק פי'
סדר נשים הוא החכם ר' יעקב בן עכסאי

ע"ש באריכות. גם פ"ש עוד בספר קורא
הדורות דף י"ג סוף ע"א כי פי' המשנה הוא

לענין פירוש ולא לפסק הלכה. עמו הסליחה
כי בכל משנה פוסק הרמב"ם ההלכה כדוע

ולחכי נחית ואחריו נמשך רבינו עובדיה כנעדע.
אפסם אם יש חילוק בין חיבור הירושלמי

לפירוש המשנה לקחים הם בירינו דברי היר
החוקה כי הוא אחרון וכמ"ש שם בספר קורא

הדורות. ובהקדמת מעתיק פירוש המשנה
לסדר מעד ושמו החכם רבי יוסף בן רבי

יעקב בן אלפולא מזכיר הרשב"א. ע"ד מ"ש
החכם ר' יעקב בן עכסאי בהקדמת פי' סדר

נשים כמחבר. אך בהקדמת מעתיק פי' סדר
נויקין ושמו החכם ר' שלמה בן ר' יוסף

מסקסטה אינו מזכיר הרשב"א רק לק"ק
עוב"י רומי יע"א, וכן החכם ר' נתנאל הרופא

בן ר' יוסא בן אלמלי מסקסטה בהקדמתו
להעתיק פי' סדר קדשים לא הזכיר להרשב"א

אלא לק"ק רומי יע"א. ובהקדמת המעתיק
לסדר זרעים החכם ר' יהודה בן שלמה הספרד

הידוע בן תרתי כתב שלכבוד ק"ק בארשלא

מסדר לערכין כאל"ף עד תי"ז חיברו הרב מ'
עקיבא ומהר"ר ועלימאן פו"ם ז"ל והוא ס'
מעיל לדרוש:

[יג] פירוש על האדרות (עין מכ"ד יעקב
מחלני נח"א):

[יד] פירוש מגילת אסתר לר' זכריה ו' מרוק
(ע' רמנו אכרס ו' עזרא נח"א):

[יז] פירוש דה"י יסדר גאון מנחת יהודה סוף
פ' משפטים:

[יח] פירוש דה"י שבידני, עיין לעיל מערכת
סמ"ך אות ט"ז (עין רמנו ספדיס
גאון נח"א):

[יט] פירוש על ההגדות (ע' כשכ"ס מכרלונא נח"א):

[יז] פירוש הושע (עין ר"ש בן אלקנן סלמ נח"א):

[יט] פירוש ההלכות (עין רמנו אכרס מ' כ'
יוסף נח"א):

[כ] פירוש ג' הלכות (לדרי"ף) (עין סה"ף ד"ס
דע סה"ף וכו' נח"א):

[כא] פירוש על הלכות אישות וקצת גירושין
מהרמב"ם (ע' מ' יסודס נח"א):

[כב] פירוש הלכות גיטין מסור וב"י בשו"ת
בני אברהם להרב המופלא

כמהר"א מיוחס ז"ל ובס' אמרות טהורות להרב
המופלא מהר"א ישראל ז"ל ושם גם על הל'

קדושין וכתובות, וגם בס' כתובה בסופו על
הל' כתובות מסור וב"י להגאון החסיד מהר"ר

פינחס הלוי:

[כג] פירוש להלכות נדרים מסור וב"י בפלפול
עצום, בספר כהנות עולם ובס'

אמרות טהורות להרב המופלא מהר"א ישראל
ובספר שטלת בנימן לאחד מרבני אשכנז

על הש"ע:

[כד] פירוש הלכות קדושין וכתובות (עין פי'
ה' גיטין לעיל):

[כה] פירוש הל' רבית מסור וב"י. בס' כהנות
עולם בפלפול עצום על ראשונים

ואחרונים:

[כו] פירוש על הלכות דרי"ף (עין סה"ף ד"ס
דע סה"ף גאון וכו' נח"א):

[כז] פירוש הוזהר (ע' מ' מלס אכרס ד"ס מור"ס
חיבר ג"ס וכו', מ' מלס זכות נח"א):

[כח] פירוש ס' חסידים שנדפס בפפד"מ ולא
נזכר שם מהברור, דע שהפי' הנו'

למהר"ר דוד וקנו של הרב אבי יד דוד כמ"ש
שם בס' יד דוד דף כ"ח ע"ד:

[כט] פירוש המור עה"ת (ע' רמנו יעקב בן
הר"ס נח"א):

[ל] פירוש הירושלמי (עין רמנו יסודס ד"ס יק.
מ' מלס זכות נח"א):

במקום אחר ועיין בח"ב מערכת ש"ן אות לא (עיין רשי' נח"א). והרב בנה"ג ח"מ סי' רכ"ח ריש הגדה ב"י כתב ח"ל והסמך דברי רש"י על הרי"ף כתב ואין כן דעת האלפסי עכ"ל.

[גנ] פירוש שיר השירים (ע' מהר"ר אליעזר גאליץ רמב"ן ד"ס גס ראיתי בכ"י וכו' נח"א):

[גז] פירוש על ש"ע א"ח ועל ש"ע י"ד. (עין מ' שמואל ספר אריס נח"א):

[גח] פירוש תהלים איוב (ע' מ' מאיר טראמס נח"א):

[גט] פירוש קצת תוספתא מנוקין (ע' מ' אברס אבני מקלס נח"א):

[ס] פירוש התורה (ע' רבינו אלעזר בע"ס כרמל. רבינו אפרים הלמד כר"ף ד"ס ושמועץ וכו'. רבינו אפרים בר שמועץ, רבינו אפר בר יחיאל, מ' וידאל זרפתי, רבינו חננאל, רבינו יוסף סוד, ע"ס, רבינו יעקב בעל הסודים, הריב"ש, מ' מאיר טראמס, סר"ר משה חנון, רבינו סעדיה גאון נח"א, (וע' א"לסס) גס באור ופירוש בקיאי ווולס):

[סא] פירוש התורה הרמב"ם, הובא בכנסת הגדולה בהגהות פירוש

התורה ח"א עכ"ל סדר ההורות, ולד"מ רק הוא טעות דפוס בכנה"ג וצ"ל הרמב"ן וכמ"ש במערכת בי"ת אות ה' ע"ש, (עיין באור הסודס לכרמל"ס) דכמה זימני כתב כן הרב סדה"ר:

[סב] פירוש התורה להרב עובדיה ספורט פשוט, והוסיפו להדפיס

במקרא גדולה קהלת משה שהרפים באמ"ד מהר"ר משה פראנקפורט זה ע"י שנה הגדול לעשות הרב הגו' דמלבר הפירושים שהוסיף עוד חיבר פירוש מלוקט מהמפרשים על תנ"ך כאשר יראה הרואה:

[סג] פירוש עה"ת וחי'ם וכתובים (עיין עקודת סכספ):

[סד] פירוש עה"ת ונביאים (עיין מ' יחזק אברנאל נח"א):

[סה] פירוש על כל תנ"ך (עיין מהר"ר אברס אולואל נח"א מדכ"י, ר' לוי בר גישון, מ' משה אלשיך נח"א):

[סז] פירוש מלוקט על כל תנ"ך (עיין מ' משה סדאנקפורט נח"א):

[סז] פירוש תורת כהנים (ע' סדא"ד סעליש נח"א):

[סח] פירוש על התלמוד (ע' רבינו אשר בר יחיאל. רבינו גרסום מאיר הגולס. רבינו חנון. רבינו חננאל נח"א):

[סט] פירוש על התלמוד תלתא סדרי העלף (ע' סדמ"ס נח"א):

[ע] פירוש על התלמוד כמה מסכתות, (עיין רבינו חננאל בר שמואל נח"א):

[עא] פירוש בפרקים ממס' כתובות, (ע' נביא יחזק בר ראוון א"ל כנגלוני נח"א):

פירוש

נתיב להעתיק. עיין בהקדמת ר' יעקב בן עבטאי לסדר נשים. ומהעתיקות אלו נמשך שאזיה לשונות בפ' המעשה אינם מכוונים וגם יש טעויות כנודע:

[פ] פירוש המשניות (עיין מ' אברס אולואל נח"א מדכ"י. מרן מ' יוסף קאלו נח"א):

[פא] פירוש משניות זרעים וטהרות (עיין רבינו אשר בר יחיאל. ר' יחזק בר מלני ז"ק. מ' שמואל גאומחאן נח"א):

[פב] פירוש סדר עבודה (עיין מכר"ס מגנין נח"א. ועיין עבודה ספס):

[פג] פירוש סדר עולם רבה חומא ומגילת תענית (ע' מ' יעקב כסניא נח"א):

[פד] פירוש ספרא (עיין רבינו סלל בר אליקים. מ' וידאל זרפתי נח"א):

[פה] פירוש ספרא דצניעותא (עיין רבינו סלרי ז"ל נח"א):

[פי] פירוש ספרי (עיין מ' אבדן ו' חיים, מ' אליעזר ו' יעקב נח"ס, רבינו סלל בר אליקים נח"א):

[פז] פירוש על העמוד (עיין מ' אליעזר ו' יעקב נח"ס):

[פח] פירוש על פי הרמב"ן עה"ת (עיין מרן מ' יוסף קאלו. מ' יחזק אברס נח"א):

[פט] פ' על פי רש"י עה"ת (ע' מ' אליס מרמ"ה מ' זרחים גוטס. מרן מ' יוסף קאלו נח"א):

[ג] פירוש פרק שירה ב' פירושים הוא ס' מספרים ההלות ה':

וס' שפתי רננות וגרפסו, והם למחר' חנניה מונסייליס ומבנו מה' גמליאל, ומה' חנניה היה תלמיד הרמ"ע כמבואר במאמר הפתיחה. וגרפס הכל במנוכבה שנת תכ"א:

[גא] פירוש פרקי אבות (ע' סדר הדורות):

[גב] פירוש קינין (ע' מ' שמועץ בר נפת ד"ס כסניא מינר וכו' נח"א):

[גג] פירוש רד"ק על תהלים ראיתיו כ"י בביבליאוטיקא של פאריז"ן והוא ס' גדול הכמות ולפום ריהטא שערתי שבגרפס חסר הרבה. ועתה ראיתי פי' רד"ק תהלים שגרפס בנאפולי שנת רמ"ו הוא יותר ארוך מפירוש הגרפס באמשטרדם בקובץ קטן, ובמדרומה לי שפי' כ"י הנזכר אשר ראיתי הוא יותר גדול מהגרפס בנאפולי:

[גד] פירוש רש"י (ע' רש"י נח"א), ועל מדרש רבה בראשית (עיין רכס או רכוס):

[גה] פירוש רש"י שיש בהרי"ף כבר נודע שהוא מלוקט מרש"י שבש"ס.

אמנם רש"י לא כתב לפרש הרי"ף וכמ"ש

תקן יששכר כתב ובס' מעמי מצות לר' קנה ז"ל בן ר' אביגדור ממשפחת ר' נחוניא בן הקנה וכו' ובס' סתרי תורה הנקרא פליאה וכו' ע"ש. ובסדר הדורות כתב ס' רפליאה הקדוש קנה אביו של ר' נחוניא ובע"מ מיחס אותו לר' אביגדור קרא מפרא סודות נפלאים ומעשים נוראים בקבלה בסדר פסוקי פ' בראשית, אך מביא אמוראים כמו אביו ורבא : [פז] פלימת בית יהודה (ע' מס' יוסדס לזוטא נח"א וע' רח"א) :

[פח] פלימת בית יוסף הובא בספר כנסת הגדולה שו"ת הנאון

סדר"י קארו כך כתב בס' סדר הדורות. ועמ' הסליחה דלא היו דברים מעולם רק שהוא טעות הרפוס בכנה"ג שהוא כ' פלימת ב"י הרפוסו פלימת בית יוסף. אך הכונה של הרב כנה"ג היה על שו"ת פלימת בית יהודה שהם תשובות סדר"י לירמא זה פשוט :

[פט] פלפלא חריפא חיבר הרב תי"ט על הרא"ש סדר נזיקין.

הרב ז"ל חיבר על כל פסקי הרא"ש ולא נדפסו כ"א ב' חלקים. ח"א ברכות וחולין והלק"ש וכו' וח"ב פלפלא חריפא. ונשארו סדר מועד וסדר נשים של פסקי הרא"ש בלי באור. וטשום הכי אזורו חיל הרב קרבן נתנאל והרב עמרת פו וחיוברו על פסקי הרא"ש דנשים ומועד כי באמצעות מה שנדפס מחיבור הרב תי"ט נמצאו כל פסקי הרא"ש מבוררים :

[צ] פלפלא חריפתא קושיות ותירוצים על גפ"ת מכמה רבנים

נאוני ארץ קובץ קטן :

[צא] פני האדמה להרב וכו' מהר"ם בכ"ר שמואל אב"ר ור"ם בעה"ק ירושלים ת"י דרושים והוא בצרוף עם פני האדמה ח"ד :

[צב] פני אהרן שו"ת למה' אהרן אמאירליוו בן הרב כרם שלמה נדפס מחדש :

[צג] פני אריה (עיין פני יוסטע) :

[צד] פני יהושע שו"ת להגאון סדר"י מקראקא בזמן הסמ"ע והב"ח שו"ת על סדר ד' טורים. וכתוב בהקדמה שהי"ל עוד חלק ב' משו"ת :

[צה] פני יהושע להגאון מופת הדור בן בתו של הגאון מ' יהושע מקראקא

הנז' ח"א שהדפוס בראשונה הן בעורנו אב"ד במין על כתובות גושן וקדושין וקונטרס ופסק עצום בדין חדש ונדפס באמשטרדם, והוא פלפול בגפ"ת ולפעמים בהר"ם ואחרונים. ומליץ בעד רש"י לישב קושיות שהקשו עליו התוספות עד"ש שעשה מר זקנו בס' מגיני שלמה. וח"ב על ברכות שבת וקצת סדר מעד

[צכ] פירוש מסכת תמיד מהש"ס אשר האחרונים כינוהו בשם מפרש סתם, משמע סדברי מהר"ם מרוטנבורג בתוספות יומא דף י"ו סוף ע"ב שהוא ר"י בר ברק, וכן כתב הרב המובהק מר קשישא יסדר"ר נתן בורגיל בספרו הנחמד חק נתן ע"ש באורך, אך אינו מוכרח :

[צג] פירוש התפלות (עי' רבינו יעקב בר יקר נח"א) :

[צד] פירוש תפלות וסורן (עיין רבינו אלעזר נע"ס סקקא נח"א) :

[צה] פירוש קצת התפלה (עיין תוספות חיים) :

[צו] פירוש לתקנו וזה (ע' מ' אבן נדבס נח"א) :

[צז] פירוש על תרגום כתובים. כ"י :

[צח] פירוש"ים (עי' רבינו שמואל בן מנחם גאון, מ' מס' ו' יחיאל נח"א) :

[צט] פירוש"ים על מגילת אסתר (עי' סוד יסלום) :

[פ] פירוש"ים על הוהר (עיין מ' יעקב מארזני נח"א) :

[פא] פירוש"ים על פי' הראב"ע על התורה (עי' רבינו אברהם בן עזרא נח"א) :

[פב] פירוש"ים על הש"ס תלמוד (עיין רבינו מיימון אנו כדמכ"ס. רבינו שלמה בן סיפוס. רבינו שמואל בר שמואל נח"א) :

[פג] פלגי מים וספר מקוה ישראל וספר משבית מלחמות הג' ספרים הללו הם במחלוקת גדולה שהיה בין רבני איטליא על מקוה רווינו ורבו הפסקים להכשיר או לפסול, ועיין מ"ש מהר"ם ו' הביב על זה בתשובה הובאה בס' גנת ורדים י"ד כלל ד' סימן ד' :

[פד] פלח הרמון מהרמ"ע קצור חלק מס' הפרד"ס לרבינו הרמ"ק

וצ"ל ונדפס עם עמים רמונים :

[פה] פלח הרמון להדרשן המופלא סדר"ר בצלאל על קמרון שר אמן

מנא בשעיר ואיל מ"ט אופנים ולא נדפס אלא ב' פנים, אך עיין בס' צמח דוד הנדפס מחדש להרב הגדול סדר"י דוד עוד מ' אופנים בחריפות והקדמות נוראות עיין שם :

[פו] פליאה, מפרשי התורה מרבני אשכנז מביאים מאמרים תסודיים ומטו

ברז משם פליאה ועולים ויורדים בו. וראיתי להרמ"ע מאמר אם כל רי ח"א סי' טו"ב שכתב טעמי המצות לקנה שחיברו ה"ר אביגדור בעל הפליאה, ובהקדמת מגלה עמוקות כתב שחיברו ר' נחוניא כי פליאה גימטריא נחוניא עם הכולל, ובס' קרנים דפוס חדש דף כ"ב ע"ג כתוב בפליאה של ר"ג קארו, ובסוף ספר

נכד אחות הגאון הרב שפתי כהן . וספרי מגן מאירות הם ג' חלקים שו"ת וחידישו וזכחים י"ט קדושין גיטין ועוד ח"ד חידושי קמא תימן בנדרם סוף מערכת מ"ם (עיין מ' מאיר ליחזקאל נה"ח) . ורבו היה הגאון ר' משה אב"ד דק"ס סאכמשוב כמ"ש בס' כתנות אור להרב ז"ל על ההורה דף מ"א, ואחיו ובניו רבנים וגאונים, והוא כחותנו של הגאון מהר"ר צבי אשכנזי, ומספריו יראה המעיין חכמתו ובקיאותו, ובן בתו הגאון מהר"ר אלעזר היה אב"ד בק"ק רעכניץ ואח"כ בק"ק קעלין ויש לו שם גדול בחריפות ובקיאות וחיבר אור חדש ב' חלקים ח"א נדרם אצל כתנות אור של הגאון זקנו, וח"ב שיטה על פסחים בפלפול חריף ועמוק, ושקיל וטרי עם הגאון מהר"ר יחזקאל אב"ד דק"ק פראג נר"ו בספרו דבהרי נודע ביהודה משו"ת, והרב פנים מאירות עוד חיבר חבור גדול על טור י"ד וחלק אחר משו"ת ונאבד ולא נשאר כ"א חידושי על הלכות יין נסך ונדרסו מחדש עם ח' כתובות ונקרא הם' אור הגנוז :

[קה] פסח גדול (עיין מ' יעקב נכ"מ זני אשכנזי נה"ח) :

[קי] פסח מעובין מהרב כנה"ג דינים מליל ע"פ ולילי הפסח בסדר והגדה שס"ה דינים ונדרם בויניציא וקושטא : [קז] פסיקתא זוטרותא מהגאון רבינו טוביה בר' אליעזר רבינו עיין בנדרם מערכת טי"ת (ע' רבנו מוה"ר דר אליעזר נה"ח) , ובספר פני משה בהוריות דף ב' בתוספותיו כתב ובספרי זוטא הנקרא פסיקתא ע"ש, ואני אומר דספרי זוטא לחוד ופסיקתא זוטרותא לחוד ופשוט :

[קח] פסיקתא על חמש מגלות (עיין דינים טוביה דר אליעזר נה"ח) :

[קט] פסיקתא דרב כהנא הוכיז רבינו מנחם בפי' הרמב"ם הל' לולב . וראיתי דף אחרון מס' פסיקתא דרב כהנא בקלף כ"י ישן נושן וכתוב בסוף הדף כלשון הזה . חסלת וזאת הברכה ברוך המקום שזיכני להשלים פסיקתא דרב כהנא עכ"ל כנראה שהיא מחוברת על הפרשיות . וראיתי בספר ישן איזה דפים על הפסחות וכתוב עליהם פסיקתא דרב כהנא . ובס' זה ינחמנו דף ל"ז סוף ע"ב מיהי מאמר פסיקתא רבתי על שם פסיקתא דרב כהנא ואין הדבר כן . ואחר זמן ראיתי בסדר הדורות שכתב פסיקתא רבתא דרב כהנא מאמרים נוראים נפלאים מלוקטים מתנאים ואמוראים הובא בתוס' ומדרכי עכ"ל . ואפשר דגם פסיקתא דרב כהנא קורין לה פסיקתא רבתא דרב כהנא : פסיקתא

בנדרם והדפיסו הרב ז"ל בהיותו אב"ד בפפד"מ שם בפפד"מ . וח"ג על קמא מציעא וכו' ונדרם בפפד"מ ונגמר אהרי פטירתו ז"ל, וח"ד נדרם בפירדא על קצת מכות שבעות חולין ולקושים על ח"מ וכו' . וכבר נדרסו ג' חלקים ראשונים פעם אחרת בפירדא, ויש להרב היכור על ההורה, ואני בעניי שמעתי מפיו כמה ענינים נחמדים ועיין לעיל במערכת יו"ד (עיין מהר"ר יעקב יהושע מקראקא נה"ח) . ובסוף ח"ד נדרם מהרב בן הגאון ז"ל פני אריה וגם מנכרו על גפ"ת :

[צו] פני יהושע שו"ת להרב מ' יהושע האנדאלי תלמיד מהר"ש הלך לעה"ק צפת ת"ו וראיתי תשובה כ"י מהרב ז"ל הסכמה על תשובת הרב המקובל מהר"י צמח גם כתב מהר"י צמח בהקדמת ס' קול ברמה שכתב להרב הנו' נגיד ומצוה מכונות שחיבר, וקצת תשובות נדרסו עם תשובות הרב מהר"א קובו ונקרא הספר בכללו מאורות הגדולים :

[צז] פני יצחק דרושים לכמהר"י פראנסים דרוס שלונקי והיה מורה צדק בעיר לארסו יע"א :

[צח] פני מלך פי' על האדרות נדרם ומקורב נדרם קול ברמה להרב עיר וקדיש מהר"י צמח ז"ל פירוש על האידרא רבא : [צט] פני משה מהר"ר משה בנבנשת חבור גדול בסדר טח"ט פני משה מהנ"ל על סדר טור אה"ע, כך כתב בסדר הדורות, ועמו הפליחה כי הם ג' חלקי שו"ת פני משה וכל חלק כלול שו"ת מד' טורים, והב' חלקים נדרסו בחיי הרב ז"ל וח"ג נדרם אחר פטירתו, ועיין בנדרם מערכת מ"ם (ע' מ' משם בנדרם נה"ח) :

[ק] פני משה על הגדה הש"ס חיברו מה' משה בן אחי הגאון מה' נפתלי כ"ץ אב"ד דק"ק פפד"מ :

[קא] פני משה ומראה הפנים על ירושלמי סדר נשים וסדר נזיקין, פני משה פירוש ומראה הפנים כמו תוספות שקלא וטריא בש"ס וברמב"ם, ושמעתי כי הרב ז"ל הדפיס באשכנז על סדר זרעים ירושלמי חבור גדול אך עדיין לא נראה בעליל :

[קב] פני שלמה דרושים נחמדים ומתוקים מהר"ש מהר"ש אמאריליו הרב המחבר שו"ת כרם שלמה, ורוב הדרושים כמעט הם ע"פ הדין :

[קג] פנים חדשות והוא מפתח מתשובות האחרונים על ד' טורים ודוגמתו עשה הרב מהר"ם חאגיז מ' לקט הקסא כידוע : [קד] פנים מאירות מהרב הגאון מ' מאיר אב"ד דק"ק איזנשטאט

ע' לעיל מערכת יו"ד אות ל"ח (ע' מהל' נח"ל):
 [קנב] פֿענח רזא ספר קמן על התורה ובו
 פגמים מדברי התוספות
 והראשונים ועל הרוב מזכיר ר"י מאורליניש.
 רבינו בכור שור. ס' הגן. ר"י החסיד. חיברו
 רבינו יצחק בר יהודה הלוי נכדו של מה'
 שמואל מפליזא שמביאין הפוסקים כ"כ בהקדמ'
 קצור מזה. ותיבת פֿענ'ח גימט' יצחק. גם רזא
 גימט' יצחק וכתב סדר הדרות שיש בו הגהות
 הגאון מה' יצחק כ"ף חתן הגאון מה' ליב:

ובא וראה מפלגות תמים דעים אשר נתן בלב סדר כמחבר
 לקדמו פֿענח רזא שם ב' פעמים גימטריא יתכן ס'
 סדר המחבר שמו יתכן. ואחר כמה וכמה שנים סדריש
 ועסס בו סנהדות סדר מה' יתכן. ועני סרבינס סמחבר
 וכמניס רמזים בשם פֿענח רזא ב"ח פעמים יתכן. ונדפס
 שנים סס"ו ואני הסכר לא רליתי אלף דפוס שני שנים נפ"ס
 בהמשכרס. אך רליתי בכ"י פֿענח ח"א גדול כקובץ סדר
 סדרות כנאלס כענח דפוס רלשון ספמיטו ממנו כל כמחבר
 סס"ו סרמב"ץ וכיצא וקלדוסו מחד:

[קנר] פֿרדס לרש"י נדפס לקומי פֿרדס
 בויניציא ואח"כ באמשטרדם
 ויש בידי ס' על קלף כ"י ובו שב"ו סימנים
 מדינים והלכות מרש"י ואומרים שהוא ספר
 הפֿרדס. ועיין לקמן מערכת ש' שהבאתי
 מהמדרבי פ' שלשה שאכלו שרש"י סידרו
 ע"ש אות כ"ט (עיין שני הלקס):

[קנה] פֿרדס חיברו רבינו שמואל סבנבורג
 תלמיד רש"י:

[קני] ס' הפֿרדס חיברו רבינו אשר בר חיים
 נכדו מעיר מנתשון תלמיד
 תלמידו של הרשב"א חבור נאה בדיני ברכות
 הוא בכ"י וכתוב שם ספ"ר הפֿרדס גימט'
 אשר בר חיים נבדו:

[קני] פֿרדס רמונים חבור בהקדמת נוראת
 מחכמת האמת חובר
 מרבינו מהר"ם קורובידו זצ"ל:

[קנה] פֿרורי פת הקמח למהר"ם חאגיז הובא
 במשנת חכמים ס"ט
 ס"ח ועיין לא נדפס כ"כ סה"ד דף קע"ה ע"א.
 וכבר נדפס והוא קצת פ' דניאל מחובר עם
 חבצלת השרון למהר"ם אלשיך וכמרומה
 שנדפס קודם משנת חכמים:

[קנט] פֿרח לבנון ונחל איתן. לרושים על
 סדר הפרשיות לזוגא רובנן

כמה"ר יהודה פרץ וכמה"ר יצחק קאבאליווי
 שדרשו בק"ק ויניציא. וכתוב בהקדמה שנמסר"י
 פרץ חרעו יש להם קבלה דמפרץ קאתו ומה
 שאירע לו עם שר אחד אנוס ופ' שם מ"ש
 רבו עברים המתפרצים ע"ש:

[קל] פֿרח ממה אחרן ב' הלוקס חשוכות
 מררר הגרול מהר"א
 הכהן פרחיא ועיין בנדפס מערכת האל"ף אות

פסיקתא דרב כהנא הוכיז בס' ציוניפ תשא
 דף נ"ז:

[קי] פסיקתא רבתי הוא ס' קמן והוא על
 הנזכה ד' פרשיות פסח
 שבועות ר"ה ויה"כ מאמרי רז"ל מסודרים כמו
 מדרש רבה. והילקוט סביא מאמרים משם
 פסיקתא הנז':

[קיא] פסקי הרא"ש (עיין קלור פסקי סה"ט):

[קיב] פסקי דינים (עיין רשנים נח"ל):

[קיג] פסקי הלכות (עיין סה"כ סלשיו. רבינו
 אבן סליו. רבינו גרשון מלור
 סגול. רבי יתכן נר וסודס י' גילוף נח"ל):

[קיד] פסקי ריא"ז לכהן סדרים וכו' (עיין רבינו
 ישעיה אחרון נח"ל):

[קיס] פסקי הרי"ד על קצת מסכתות (עיין רבינו
 ישעיה סה"שון נח"ל):

[קס] פסקי המאירי (עיין מ' מנחם נר שלום לנים
 מאיר נח"ל):

[קיא] פסקי הרמ"ה לסנהדרין (עיין ר' מאיר נר
 סודרס סליו נח"ל):

[קיב] פסקי מהר"ם ריקאנטי. חידושי דינים
 כדראשונים ונדפסו:

[קיג] פסקי ר"ה (עיין סה"כ נח"ל):

[קכ] פסקי תוספות יש מי שכתב שחיברם
 הרא"ש. והוא הרב
 המופלא מהר"י בכ"ר דוד בספרו הבהיר דברי
 אמת. ועתה ראיתי בספר משנה לחם להגאון
 מה' יעב"ץ בסוף פסחים שכתב שחיברם הסוד.
 ואני בעניי לא ידעתי שרש לדברים הללו:

פסקי תוספות. כתב מהר"י הלוי ס' י"ד דף
 ל"ע ע"ד שהוא מסתפק אם מחבר התוספות
 עצמם כתבם או רב אחר שקרא התוספות
 ועשאם. ולעיל כתבתי דיש מי שכתב דעשאם
 הרא"ש ויש מי שכתב דעשאם הסוד:

דע דמנין טובא דמשכחת חידושים בפסקי
 תוספות דליתנהו בנופן של תוס' דקמן
 והמעם שפסקי תוספות של המסכתא היא
 נתחברו על תוספות שאנץ וכיצא. והתוס'
 שלפנינו הם תוס' פוך וכיצא באופן שאינם
 פסקי תוס' שלפנינו. ואני בעניי כתבתי כן
 בפרטות על פסקי תוס' דמס' סוטה. ועתה
 אנה ה' לירי תוספות כ"י למס' סוטה והגם
 שהם מוטעים וחסרים ראיתי דפסקי תוספות
 שבידינו בדפוס נתחברו עיניהם:

[קכא] פסקי תוספות מזכיר הרב אליהו רבא
 א"ח כמה זימני ואהר

סדס הוא בריש ס' רצ"ו ומוכח שהם לרב
 אחרון. ולא ידעתי אכנה גם לא ראיתים עד הנה:
 [קכב] פסקים וכתבים להרב תרומת הדשן

יחסי מצאתי וכו' ע"ש :

[קנז] פרקי מרכבה לר' ישמעאל כ"י :

[קנז] פרשיות התורה (עיין גין משה ספר
יבד' בלום ג' בקו"ל) :

[קנז] פרשת דרכים ספר נפלא מדרושים
נוראים בחריפות אמיתי לרבינו מהר"י
רוחאנים . ובכל העולם הם משבחים ומפארים
הדרושים הנז' . ובאשכנז הדפיסו ספר מכלל
יופי . והוא קצור דרושי פרשת דרכים כמש"ל
מערכת י"ד . (עיין מ' יסודס דוואנס נח"ל) :

[קנז] ספר הפשוטים (פיין שלטי סגנונים) :

[קנז] פלשמי ר"מ מקוצי מביא בספר מנחת
יהודה תדיר כמעט בכל פרשה
ועמ"ש לעיל במערכת מ"ם בס"ד (עיין ר"מ
מקוץ נח"ל) :

[קנז] פתורא דדחבא (פיין אור חדש) :

[קנז] פתח האהל למ' אברהם מפרימסלא
ונדפס ש' תנ"א בולצבאך
הוא ס' נחמד חלק אחר מ"ם ענינים כוללים
בש"ם ובתוס', וחלק אחר הקדמות מהמפרשים
יקרות ונשגבות :

[קס] פתיחות חכמה עשה הרב פרי מגדים
בא"ח וי"ד קודם כל
ההלכות פתיחה להלכות ההם כי שם ביאר
עקרי ושרשי אותן ההלכות בטוב טעם ודעת
כי יתן את רוחו המעיין פתח פתוח מצא
להבין היטב עניני אותן ההלכות בנקל :

[קסא] פתיל תכלת חיבר הרב מהר"י האגוז
על אזהרות מהר"ש ו'
גבירול הוא קצור וזה הרקיע להרשב"ץ
ותוספת נפך , דפוס ישינ' :

נח"מ לא סתנא דגברי דדריש ע"ש שלשון אלו מדוקדק .
ולא זכר מפיק זמני דפוס :

[קמז] ס' פרנס כתבו דרש"י חיבר לכבוד
גביר ופרנס העיר ספר וקראו
על שמו ספר הפרנס :

[קסז] פרנס ס' קרמון . בתשובות מהר"ל
ומהר"י קולון ואו"ה מזכירין אותו
הרבה . ואו"ה כלל מ"ו אות ג' ומהר"ל בתשו'
ס' קנ"ו כתבו שהפרנס כתב בשם מהר"מ ,
וראיתי בסדר הדורות דף קע"ה ריש ע"ב
שיחתו לר' משה פרנס טרוטנבורג ומובא
במהר"ל כמה פעמים עכ"ל . וכתב מהר"ל
בתשו' סוף ס' קפ"א דספר הפרנס בתראה
הוא ועל פי מהר"ם נכתב עיין בדבריו ז"ל :
[קמז] פרק שירה נדפס עם ב' פירושים שיש
יצחק שער שמעון . והובא פרק שירה
בס' בית אלהים להרב המב"ט בסוף הספר
וכתב פי' עליו ע"ש . והרב יעב"ץ עשה פי'
בס' עמודי שמים שהוא סדור תפלה שלו :

וראיתי גם' סלקוטס כי משה רבינו הא"י ז"ל ס' ח"ב
כי מ"ש שהאומר פרק שירה זוכה לנחם מעלות סיני
כי פלס אלוים עש את האדם וכל סגנונים סתההנים סס
נאחוס בשער קומה האדם ועל ידו מתכרכס כולם . ולכן
האדם כחומר פרק שירה ויודע לכוין כל הלו סגנונים סיכין
רפוחס בו ויחמר אותם סכירות כוא גורס שפע אל כל
סגנונים כולם עכ"ל בקצור :

[קמח] פרקי אליהו מר"ל בדפוס ישינ וחדש :

[קמט] פרקי ר' אליעזר (פיין מדרש) :

[קנז] פרקי גן עדן לרד"ל כמש"ל (פיין מדרש)
וראיתם בדפוס ישינ' :

[קנא] פרקי היכלות (פיין אור סגנון) :

[קנז] פרקי ר' יוסי מזכיר בספר הרקח ס'
שם"ב ח"ל ובפרקי ר'

צ

שמאל אברנאל אשר הוא בחצר המלך
ושרותיו ופרשת דרכיו מונעים שלא ללמד ,
ועברו על הרב מנחם הנז' כמה צרות וגרושין
וטלמולים ע"ש ועיין בח"א מערכת מ"ם אות
מ"ם (פיין מ' מנחם ו' וזה נח"ל) . וכתב הרב
בהקדמתו כי למד התלמוד בתוספות רבינו
פרץ חרעים ושרותי בפ' הרא"ש עם רבינו
יהודה בנו רבו וע"ש באורך , ומן הס' ניכר
גדולתו בתורה ושאר חכמות ומוס"ר מלכים
פתח שקיצר חובות הלכות בעשרה פרקים
שילמ"ץ בעשרת ימי תשובה . ובשו"ת שבות
יעקב ח"ג ס' כ"ו כתב ספר צדה לדרך
שנמשך בכל מקום אחר הרא"ש שהיה אבי
זקנו

[א] צאן קדשים על סדר קדשים מהגאון
הרב תורת חיים ותבירו ס'

מרכיז והנהיג נבד הרב תורת חיים :

[ג] ספר הצבא להר"ה במדות התלמוד
והרב"ב' השיגו ונדפס

בתמים דעים סימן רכ"ה וסימן רכ"ו כמ"ש
בנדפס מערכת וי"ץ . (פיין רבינו אחים נח"ל) :

[ג] צבאות ה' אחד מכאמרות שהיבר הרמ"ע
ונדפס בעיר האמבורג שנת תכ"ג :

[ו] צדה לדרך מרבינו מנחם ו' וזה תלמיד
רבינו יהודה בן הרא"ש ורבינו

החש"ע בן שועיב והיה רב באלקלעה ואח"כ
היה רב במולישולה וחיבר הס' לתועלת השר

קנו עכ"ל, והוא אגב שיטפיה שהרב צדה לדרך היה תלמיד רבינו יהודה בן הרא"ש והיה צריך לכתוב שהרא"ש אביו רבו :

(ה) צדה לדרך מהרב באר שבע עפ"י רש"י והרא"ם כמ"ש בנדרים מערכת י, (ע' מ' יטסכר מגוריהו כח"ה) :

(ו) צדקה לחיים (ע' מ' נסולא ג' אלמון כח"ה) :

(ז) צהרים חבור קדמון ביני אסור והתר מוכירו באו"ה בכמה דוכתי ומהם כלל י"ד אות כ' וכלל י"ז אות י"ג וכלל כ' אות מ"ו וכלל מ' אות י"ד וכלל מ"ד אות א' ע"ש :

(ח) צוף דבש (ע' מ' וידלל נרפס כח"ה) :

(ט) צור תעודה על הלכות שלוהין מהרמב"ם ושקלא וטריא חיברו מהר"ם מחזק וחיבר קרבן אליצור על מסכת ע"א וקצת שו"ת וחיבר פרה צור דרשות :

(י) צורך סמ"ק מצורך הוא עם הגהות רבינו משה מצורך כמ"ש מהריק"ו בתשו' :

(יא) צורת הבית להרב תי"ט על בנק ביה ג' ופוסקי יחזקאל :

(יב) צח ואדום (עיין דגול מרדכי) :

(יג) צחות ומאזנים על חכמת הרקדוק מהראב"ע ז"ל :

(יד) ציון לנפש חיה שיטות הגאון מהר"ר יחזקאל ז"ל אב"ד רח"ם :

רק"ק פראג בפלפול עצום למסכת פסחים ברכות ביצה. וקרא ספרו על שם מרת אמו ג"ע כאשר עשה בשו"ת שקרא הספר נודע ביהודה לכבוד מר אביו ז"ל. וצל"ה למסכת פסחים נדרים בחיי הרב ז"ל ונראה מס' דגול מרבבה שנרפסה שיטת ברכות ורוצים להדפיס שיטת ביצה אך עדיין לא בא לדיננו כ"א צל"ה פסחים. ושמעתי שכבר נרפסו על ברכות וביצה, ויש לו עוד תשובות וקצת מ"ב על נודע ביהודה ודרושים נחמדים ומתוקים :

עתה בא לידי על מסכת ברכות והדפיסו בן הרב ז"ל :

(טו) ציוני חיברו הרב ר' מנחם ציוני על התורה ע"פ הסוד ויש בו חידושים נודאים ובנה ספרו על חזק וספר הבהיר ופי' הרמב"ן ובחר ש"ט ויתר ספרי מקובלים והוא היה משפיר"א ונדרים בקרימונה שנת ש"ך :

(טז) ציצים ופרחים חיבר הרב יעב"ץ נימטריאות במספר שמות הקדש וסודות ונדרים :

(יז) ציצית נובל (עיין פטלמות ומקלות חכמים) :

(יח) צל עולם ספר בהכמות למודיות טבעיות והוא ס' קרמן והיה ביד יחירי

סגולה כ"י ונדרים באמשטרדם שנת תצ"א ומלא מחירוי העולם :

(יט) צמח דוד להרב הגדול מהר"ר יוסף דוד על התורה על סדר הפרשיות

ביאור פסוקים ומאמרים דרך דרש ועפ"י הרק ובסוף כל פרשה קצת על ההפסדה ורמזי הפרשה חבור נאה ונחמד, ונדרים מחדש על ג' ספרים בראשית שמות ויקרא :

(כ) צמח צדיק לגורי האר"י ז"ל והגהות מהר"י צמח ז"ל בפסוקי אליהו ואלישע ושאר ענינים נדרים בעיד קארעץ שנת תקס"ה :

(כא) צמח צדק שו"ת הגאון מ' מנחם מענדל אב"ד דק"ק ניקלשבורג

והגהות מהרב בנו אשר מלא מקומו והיה אב"ד בק"ק הנו" ועמ"ש במחזיק ברכה י"ד סי' ג"ן אות מ"ו בס"ד ולעיל מערכת מ"ם

אות קמ"א ע"ש. (עיין מ' מנחם מענדל אב"ד ניקלשבורג כח"ה) :

(כב) צניף מלוכה להרב מהר"ר יעקב י' נעים ז"ל בסוף ספר משכנת יעקב בדין כבוד המלך :

(כג) צנצנת המן על קצת אגרות להרב מנחם מן מליכא ונדרים באופיבאך שנת תפ"ג :

(כד) צנצנת מנחם באור מאמרים תמוהים בדרך חורפא והקדמות

נפלאות נדרים בברלין שנת פ"ת ורבינו הגאון מהר"ד מענדיל תלמיד הגאונים מהר"ר העשל והרב בה"ז, ויש לו ח"ב מס' זה ולחם מנחם שו"ת ועל הש"ס וס' קדשים וטעמי מנחם על רש"י :

(כה) צפנת המים עה"ת הוכירו הרב כנה"ג י"ד סימן ר"ם ובלשונות

שבסוף חלק א"ח ושאר דוכתי :

(כו) צפנת פענח חיבר ראב"ן מדינים ומזכירים אותו המרדכי

ושאר פוסקים, וכ"כ הרא"ש בחשו' כלל פ"ד סי' ג' ובחיבור זקני ראב"ן הנקרא צפנת פענח ע"ש וכ"כ מהרש"ל בהשגחה סי' כ"ט. ולפ"ז לא צדקתי במה שחשבתי צפנת פענח וראב"ן לשנים בס' הקטן ראש דוד דף כ"ז ע"א וכמ"ש בפאת הרא"ש ע"ש :

(כז) צפנת פענח דרושים נפלאים לרוב מודרים"ט :

(כח) צפנת פענח להרב המהבר כותנת פסם בדרך ערכין הקדמות

ומאמרים תמוהים נדרים בפפר"א שנת ה"ד :

(כט) צפנת פענח דרש מחודש (והוא צפנת פענח רביעי) דרושים על סדר הפרשיות בס' שמות והם דרושים נצצים בדרך

מודרים"ט :

(ל) צפנת פענח להרב המהבר כותנת פסם בדרך ערכין הקדמות

ומאמרים תמוהים נדרים בפפר"א שנת ה"ד :

(לא) צפנת פענח דרש מחודש (והוא צפנת פענח רביעי) דרושים על סדר הפרשיות בס' שמות והם דרושים נצצים בדרך

ס' רס"ה. (ועיין ספר ז'נווים) :

[יג] צרור הכסף חיבר רבינו יצחק נרבוני. שיטה מקובצת בתרא דף כ"ח ע"ג :

[יד] צרור הכסף להרב מ' אברהם גאמיני מרבני שלוניקי והרבין תורה בישראל והוא משו"ת וענינים והוא חיבר ס' מירת כסף מדרושים נהמדים :

[יה] צרור הכסף (ע' לזור סמור בסמוך) :

[יז] צרור המר חיבור על התורה חיברו הרב מהר"ר אברהם סבע ספרדי על דרך פשט וע"ד האמת. וחיבר צרור הכסף על דינים. ומוזכר צרור המר הרב משה משה ס' תחל"ב ויש מ"ם בשירי א"ח ס' תר"ב וגם האחרונים ס' תכ"ח מוזכרין אותו במ"ש שאין ראוי להפסיק במסעות. (ועיין מ' אברהם סבע ספרדי נח"א) :

[יח] ספר צרורות הובא בס' בית יוסף כ"ב סדר הדורות, אמנם לא יש ס' צרורות כ"א צרור החיים וצרור הכסף לרבינו חיים בר דוד תלמיד הרשב"א ועליו כותב מרן שכתוב בספר הצרורות או בעל הצרורות :

[יח] צרי היגון להרש"ט פאלקירא בעל ס' המבקש עם הגהות מר"ש נרפס בהענא שנת תע"ז :

בדרך פרד"ס בכמה אופנים חיברם הרב החסיד מהר"ר יעקב יוסף ול"ו רג"ל על לשונו הקדמות רבו הרב המפורסם קרוש יאמר לו מהר"ר ישראל בעל שם טוב, וידענו שכבר נרפס להרב הנז' מ' תולדות יעקב יוסף ונותנים לו את השבח, ושם כתוב שחיבר ס' בן פורת יוסף, ונרפס צפנת פענח בעיר קארעץ שנת תקס"ב. ובספר סדר הדורות מביא כמה ספרים אחרים קראו בשמותם צפנת פענח שלא נראו בעליל :

[י] צרור ספר כ"י בהכמת הצרור והוא עמוק עמוק ולא ידעתי מה שם הרב המחבר, וכבר כתבתי להרב יצחק דמן עכו תלמיד הבר להרמב"ן היה מתעסק בהכמת הצרור ובאים אליו מלאכים. וראיתי איזה קונטרס מכ"י רבינו מהר"ח עצמו בזה, ועיין בח"ב מערכת יו"ד אות כ"ב, (עיין מ' יצחק דמן עכו נח"א) :

[יא] צרור החיים מהר"ר חיים יעקב תלמיד הרב מופת הדור מהר"א חיבר על לשונות הרמב"ם ושו"ת סמא דחיי כמ"ש"ל. (עיין סמא דחיי) :

[יב] צרור החיים צרור הכסף, חיברם רבינו חיים בר דוד תלמיד הרשב"א וצרור הכסף הוא מחולק לדרכים ושערים כמו שתראה להרב המבי"ט בראשון

ק

על הלכות שבת ומאכלות אסורות להרמב"ם ודרושים יפים ומתוקים ושו"ת ובהקדמת הרבני' יגידו צדקתו את עולותיו ואת שלמיו :

[ט] קהלת יעקב נרפס מקרוב להרב החסיד מהר"י אלגאזי ז"ל והוא כולל תוספת דרבנן. לשון חכמים. לשון בני אדם. מדות חכמים :

[י] קהלת יעקב (עיין אור זרוע) :

[יא] קול אליהו שולת להרב מהר"ר אליהו ישראל בן הרב משאת משה ונרפסו חדשות מעתה. ושם נאמר סכמה חבורים רבים ונכבדים אשר חיבר תנצב"ה :

[יב] קול בוכים (ע' מ' אברהם גאמיני נח"א) :

[יג] קול בן לוי לכמה"ר רפאל הלוי על הש"ס והרמב"ם ושו"ת והוא תלמיד מסורנו הרב בתי כהונה :

[יד] קול בעזרה (עיין קטנים לועק) :

[טו] קול ברמה כ"י ספר שחיבר הרב המקובל

[א] קב הישר (עיין סגס סלקט. ועיין מ' שמואל קאדינוכר נח"א) :

[ב] קבוצת כסף כ"י למהר"ר יאשיהו פינמו צעור דינים כמו ש"ע מדיני נשים ודיני ממונות בסדר הרמב"ם ראיתו כ"י :
[ג] קבלה סדר הקבלה חיברו הראב"ד ועמ"ש לפני מערכת אל"ף. (עיין סה"א"ד סלוי נח"א) :

[ד] קדושה וברכה (עיין ברכה ס')

[ה] קדש הלולים למהר"ר טהלאל הללויה רב בעיר אנקונה משנת

ת"ך והוא פירוש פשוט על התורה וראיתו כ"י. גם חיבר הל"ל גמור ס"ה פכקים לענין דינא ועוד חיבר ס' הללויה משירים וחידות וכו' :

[ו] קהלות משה (עיין ס' הכורס לר"פ סמלני) :

[ז] קהלת בן דוד פ' קהלת עפ"י הפשט וע"ד האמת מכמה"ר חזן זלה"ה :

[ח] קהלת יעקב חיברו הרב הכולל כמהר"י אלבעלי אחד מרבני איזמיר והוא

בס' חזק נחום פ"ו דתמורה דף קס"א ע"ב :
 [כד] קונטרס בדיו אין ארם משים עצמו
 רשע להרב המ' מהרה"א בר
 דוד בס' אשרות הפסגה בסוף הס' דף ו' ע"ג :
 [כה] קונטרס על אם למקרא ולמסורת
 לכמהר"א קארו הנו' בספר
 חזון נחום פ"ט דמנחות דף נ"ז ע"ב :

[כו] קונטרס בבאור מאמר הוזהר וכו' (עין
 מסר' שן אלנק נח"א) :

[כז] קונטרס בארות חמר בקנה את וכו' .
 הרב מהר"י חנין בסוף ספר
 דרישותיו בני יצחק :

[כח] קונטרס בענין כל תוסף לכמה' אברהם
 קארו הנו' הובא בספר חזק
 נחום למורנו הרב במ' זכאים דף כ"א , ועין
 בסוף ס' גט מקושר למורי הרב ז"ל :

[כט] קונטרס גופי הלכות בפתחי נדה . במ'
 מרכבת המ' שנה ח"ב פ"ו
 דאסורי ביאה :

[ל] קונטרס לגיוסין . הרב דברי אמת קונטרס
 א' וקונטרס ד' וקונטרס י"א :

[לא] קונטרס בענין דברי סופרים . שם
 קונטרס תשיעי :

[לב] קונטרס ויכוח (עין מ' אהנס מוסון נח"א) :

[לג] קונטרס בענין חלה . הרב דברי אמת
 קונטרס עשירי :

[לד] קונטרס בענין חשוד . שם קונטרס
 חמישי :

[לה] קונטרס יסוד השטרות , בשו"ת פני
 אריה חדש :

[לו] קונטרס על כל מילתא דאמר רחמנא
 לא תעביד לכמהר"א קארו הנו' :

בס' חזון נחום פ"א דתמורה דף קכ"ד :

[לז] קונטרס בכתובת ס"ת ע"ד האמת (עין
 מ' משע זכות נח"א) :

[לח] קונטרס בענין הלאוין . הרב דברי אמת
 קונטרס הששי :

[לט] קונטרס להם לשבע להרב יעב"ץ במד
 וקציעה א"ח סימן ר"י בשעורי
 ברכת האכילה :

[מ] קונטרס על מאמר מבוא השמש . (עין
 מ' אהנס סכסן פומיסול נח"א) :

[מא] קונטרס מאמר המלך בדינא דמלכותא
 ואביריה . בסוף ס' בית אברהם

[מב] קונטרס מהר"א וכו' ו' קונטרסים :
 [מג] קונטרס מידת המובח להרב מהר"א
 בר דוד בספר אשרות הפסגה

בסוף הס' סוף דף י' :

[מד] קונטרס מודעא למהר"ש נרדפס
 בתשובותיו בח"ב כמרתו לכל
 רוח חכמה :

קונטרס

המקובל מהר"י צמח באור האדרא רבא
 קדישא מדברי האר"י ומהר"ו ומח שחירש ,
 שם בהקדמת הספר כתב שבא לידו פ'
 הוזהר מהרב מהר"ו עצמו מדעתו הרחבה
 והעמוקה , והוא מה שחיבר אחר שלמד עם
 רבינו האר"י ז"ל כמו שנתברר לו בראיות
 מופתיות , והוא בכלל הדפים אשר גזו מהר"ו
 והרבנים שאחריו הוציאום ע"י יחודים ותעניות
 כמו שרמזתי בנרדפס (עין מ' חיים ויטאל נח"א) .

ובל זה לא היה ביד מהר"ר שמואל בן הרב
 מהר"ו כמ"ש מהר"י צמח . וכן ראיתי בכתבי
 הרב משה ויטאל בן הרב מהר"ש ויטאל
 שהעתיק קצת קונטרסים וכו' בתחלתם אלו
 הקונטרסים הם ממה שיש לזולתנו מב"י מר
 זקני ולא נמצא אתנו עכ"ד . והיה נמצא כל
 זה למז"ה מהר"א אזולאי ולמהר"י צמח .

ומהר"ם מפירש תלמיד מהר"י צמח העתיק
 ממנו . וכתב עוד הרב מהר"י צמח שחיבר
 מז"ה ג' ספרים באור על הוזהר . ספר א' קראו
 שושנה על ה"א מהוזהר שכך מתחיל הרשב"י
 וספר ב' קראו ס' המשבילים על ח"ב וספר ג'
 קראו העמק שאלה על ח"ג מהוזהר וכל זה
 נאבד . וגם ס' אור הגנוח למז"ה נאבד שחיברו
 מהכתבים הנו' . כנראה שלא הסכימו מן השמ"י
 שיתגלה ברור יתום זה . וקול ברמה הנו' נרדפס
 בווארשא וכמדרומה לי שחסר קצת מקול
 ברמה שיש בארצנו כ"י :

[מז] קול יהודה דרושים ע"ס בראשית חיברו
 מה' יהודה ליב בן מה' יוסף רופא :

[מח] קול יהודה דרושים על התורה להרב
 המפורסם מהר"ר יהודה

עייאש ז"ל ונדפסו מקרוב :

[מח] קול יעקב להרב הכולל כמהר"י שאול
 אהר מרבני אחמיר תלמיד

מורנו הרב בעל בתי כהונה הוא דרושים
 נחמדים מאד עפ"י הדין והידושי הלכות
 ולשונות הרסב"ם ולוקטים :

[מט] קול יעקב דרושים למהר"ק ש כ"י אשר
 דרש בק"ק מסהערב אשר

במצרים ועתה קורין אותו קהל המצריים . ואני
 ראיתי קצת שיטות בגמרא להרב ז"ל כ"י :

[נ] קול הרמז חיבר מהרמ"ז על המשניות
 ולשונו עם מופר כא"ר כקצור . ועין

בנרדפס מערכת מ"ס . (ש" מ' משע זכות נח"א) :

[נא] קונטרס אגרת בקרת להרב יעב"ץ בענין
 פצוע דבא ונרדפס ב' פעמים

ובשנית יש מהדורא בתרא :

[נב] קונטרס בענין לאחר שלשים יום . הרב
 דבר אמת קונטרס שני :

[נג] קונטרס על אק ארם אוסר דבר שאינו
 שלו לכמהר"ר אברהם קארו

[סד] שנת ד' אלפים תתנ"ד. הביאו ס' יוחסין ?
[סג] קורא הדורות (עין מ' דוד קונטרס בס"א) :

[סד] קמורת סמים פי' לתרגום יונתן בן
עוזיאל על החומש נדפס באמ"ד :

[סה] קינת סתרים באור נפלא להרב הקדוש
מה' אברהם גאלאנטי
תלמיד רבינו הרמ"ק על מגילת איכה על
האמת ונדפס כמה פעמים :

[סו] קיקיון דיונה שיטות על כמה מסכתות
חיברו הגאון מה' יונה
תאומים מפראנ :

[סז] קלורית לעין על קצת מאמרי עין יעקב
להרב הגדול מהר"ש

אלגאזי ז"ל. ונדפס בסוף ס' מעולפת ספרים
להרב ז"ל. ונדפס באיזמיר :

[סח] קן צפור קצור סדר כנפי יונה הביאו
סדר הדורות :

[סט] קנאת אפרים (עין ארבעה חסדים) :

[ע] קנאת סופרים מהרב חנניה קוים על
שרשי המצות להרמב"ם

להצילו מהשגות הרמב"ן. ונלוה עמו קונטרס
ח"ק לישראל השגות על הרב פר"ח י"ד :

[עא] קנה עתה נדפס בווארשא ס' הקנה
גדול על בראשית ועוד ס' הקנה

בקובץ קמן על טעמי המצות וקנה בינה על
ק"ש. וכל זה נדפס. וגם יש לי הקדמה
ארוכה כ"י מס' הקנה. ולפי מ"ש שם היה

בזמן ד' אלפים שהוא בזמן רב תחלת
האמוראים. והוא פלא דמיתיו דברי אב"י ורבא
ושאר אמוראים. ובמערכת סמ"ך כתבתי (ע"ש
נמק' הלוט) דסדר תנ"א בשינוי כהוב בס'
הסנה גדול ונתחבר מהגאונים. וכן מזכיר
כל רבנן סבוראי דף פ"א ע"ג. ועלה על לב
דאפשר דאין זה מהס' רק תוספת שהוסיפו

אח"כ ובהתקפות עשאוהו מנוף הספר. אמנם
ממבט הלשון נראה דהוא מנוף הס' ולא

ידענא מה אידון ביה דנראה דמחבר ס' הקנה
היה אחר רבנן סבוראי. ועמ"ש בש"ג ה"ב
מערכת פ"א (עין פליאה) דיש דעות במחבר
ס' פליאה. וכפר הקנה הגדול הוא מלא
מעיות וחסרונות שראיתי ס' הקנה כ"י וראיתי
ההפך. ובספר ציוני בכמה מקומות מביא
מדרש רבי נחוניא בן הקנה. ובס' ציוני כתב
בעל סודנו על הרב הירשק ולמהר"ם ריקאנטי
כתב ה"ר מ"ר :

[עב] קנה בינה אחד ממ"ט קנים. נדפס
פעם ראשונה שנת שע"א

ופעם ב' נדפס בק"ק וילמרשדארף שנת ת"ץ
והוא מהקדוש קנה ו' אביגדור ו' נחום. וכן
הקדוש קנה כשם אב"י זקנו ממשיכת רבי
נחוניא

[סד] קונטרס מוינת כוס יפה להרב יעב"ץ
במור וקציעה א"ח ס' ק"ץ בכוס
של ברכה :

[סה] קונטרס על דין מליה הרי הוא כרותה
למר"ן ז"ל בשו"ת אבקת רוכל
הנדפס מקרוב ס' רמ"ו :

[סז] קונטרס מנורת זהב להרב יעב"ץ שם
ס' עת"ר להל' חנוכה :

[סח] קונטרס בענין מקואות הרב דברי אמת
קונטרס שלישי :

[סז] קונטרס מקנת כסף בקנן כסף מר"י
תנין בסוף ספר דרשותיו בני
יצחק וקונטרס בקנין הרב דברי אמת קונטרס
שביעי :

[סט] קונטרס משפט שלום להרב יעב"ץ
נדפס על דין א' שפסק בדברי

ריבות בני' קהלות אה"ב ונתברר לדין :

[י] קונטרס נר תמיד להרב הגו' בספר לחם
שמים מס' תמיד :

[יא] קונטרס הסוגיות (עין מ' יכ"ט שטרא נח"א) :

[יב] קונטרס סמ"ע על דיני רבית ושבת
ותקנות נדפס שני פעמים :

[יג] קונטרס ענונה למהר"ש זה יצא ראשונה
בתשובותיו לא"ה והדפיסו בנו

הרב משה חיים. והיללוהו בשערים במעונות
אריות מחכמו ויושר דעתו. ועל קונטרס זה
כ' מהר"א אלפאנדארי באריכות בספר סדר
אליהו ב' שערים בפלפול עצום :

[יד] קונטרס פסקים. (עין מס' די לילאון כה"א) :

[יז] קונטרס בקנינין. (עין קונטרס מקנת כסף) :

[יח] קונטרס קשי ההבנה. כלומר על לשונות
קשי ההבנה מהראשונים בשו"ת
אבקת רוכל למר"ן ז"ל סימן ג"ל וסימנים
הנמשכים ע"ש :

[יט] קונטרס בענין שומר שומר שומר
בסוף מים עמוקים שנדפס
מחדש בברלין :

[כ] קונטרס מהשק יס"ג שבמקרא גם
קונטרס שמאל ישראל (עין
דונט שפ"י יס"ט) :

[כא] קונטרס על תוך כדי דבור לאחר קדוש
בספר חזון נתום בתמורה פ"ג

דף קנ"ו ועיין בסוף יערי און בקלורית לעין :

[כב] קונטרס תורת האהל. בספר מרכבת
המשנה ח"ג פרק י"ט דטומאת

מת בדיני אהליות :

[כג] קונטרס בענין חרי ותרי. הרב דברי
אמת קונטרס שמיני :

[כד] קיפת הרוכלים הוא ס' שחיברו רבינו
יצחק בר ברוך מקרסובא ונפטר

מצוי . ועל הרוב נראה שזה שראיתי בכ"ו
הוא ענין אחר ואין לו יחס עם זה שבדפוס .
ובשו"ת מהרי"ל ד' קריכונה דף ס"ג ע"א כ'
ובמרדכי שחיבר מהר"ש שלישישטט . ובחידושי
אנשי שם סביב המרדכי פ' היה קורא בהנהגת
מ' אייזיק שטיין הזכיר מרדכי סמ' שמואל
שלישישטט :

[פה] קצור סמ"ג שנדפס בזמננו נראה שקיצר
הרב מחבר הסמ"ג עצמו וכן נראה
מהסכמה והקדמה אשר בתחלתו :

[פז] קצור עבודת הקדש להרשב"א הוא מה
שיש בירדנו שהוא קצור מהארך
על דרך תורת הבית . כמו שיתבאר לקמן
מערכת שו"ן בס"ד (עין העשנ"ח נח"ה) :

[פז] קצור פסקי הרא"ש חיברם רבינו יעקב
בעל הטורים :

[פה] קצור ס' הפרדס להרמ"ק ז"ל . חברו
הרמ"ע ז"ל . ועין לעיל מערכת
עיון (עין פסוק דמונים) :

[פט] קצור ראשית חכמה קיצור מהרי" פויטו
וגם הרב יחיאל מלי קצר באופן
אחר וקראו תפוחי חזק . והרב המחבר עצמו
מהר"א די ויראש ז"ל הוא סילת וזיקק וחבר
תוצאות חיים סלת נקיה . ונדפס כמה פעמים .
ועין בח"ב מערכת רי"ש (עין ראשית חכמה) :

[צ] קצור רב פנינים (עין רב פנינים) :

[צא] קצור שבלי הלקט הוא שבלי הלקט
אשר בדפוס וזהו חלק א' של
שבלי הלקט :

[צב] קצור שבלי הלקט ח"ב ראיתי בכ"ו
ובא לדי' ס' שבלי הלקט ח"ב כ"ו

עצמו . וראיתי שהרב המקצר הכניס בתוכו
דינים אחרים שאינם משבלי הלקט . ובאותם
הדינים הנוספים אומר וקני הרז"ה ודודי הרא"ה
בכמה ענינים ודינים :

[צג] קצור תורת הבית להרשב"א קצור
הרשב"א עצמו ונקרא תורת הבית
הקצר והוא לבד היה ביד הטור ולא האריך
כמ"ש מן בכ"י יד' ס' קי"ב :

[צד] קצור תורת חטאת הנדפס עם פירוש
דמשק אליעזר נראה שקצרו הרב
מור"ם עצמו .

[צה] קצור תקפו כהן שחיבר הגאון הש"ך
בדיני תפיסה . קצרו הגאון מהר"י
בספר אודים ותומים שחיבר על ח"מ שני
חלקים עד ס' קנ"ב . ובסימן כ"ה עשה קצור
תקפו כהן כמו ש"ע ועליו כתב חידושי מזה
ומזה הם כתובים . וחבר ס' כרתיו ופלתיו על
יד עד ס' קי"א ונדפס ח"ב על הלכות נדה
ונדפסו יערות דבש ב' חלקים דרושים :
וביט

נחגיגא בן הקנה . והוא מפלאות תמים דעים
על שמע ישראל . ושם אומר חכמת אביו
מקרא משנה ספרא ספרי כל התלמוד מדות .
מזלות . הכרת פרצוף . גלגולים . שיהת
דקלים . עופות . נחשים . עשבים . כוכבים .
ושם נאמר שהיה שנת ארבעת אלפים . וראיתי
ספר גדול על פרשת בראשית כ"י וקרו ליה
ס' הפליאה מכנו ז"ל . ועין במערכת פ"א
בס"ד . (עין פליאה) :

[עג] קנה חכמה הוא חיבור דרושים נחמדים
מהרב המוכיח מ' ליב
פרוויצער (פוזנאוויסער) :

[עד] קערת כסף לה"ר יוסף האזובי שירים
ומוסר ומזכירה הרמ"ל
בשתי ידות :

[עה] קין לתכונה (עין מסר"ל שמואל נר פס
מגל"ויטוי בח"א) :

[עו] קצור ס' אלימה (עין אלימה) :

[עז] קצור דינים וכן קצור כונות הארי"ז זצ"ל
נתחברו כמה קצורים מינים
מסינים שונים . ובעל נפש לא יסמוך עליהם
אלא כשלמד כבר הדבר במקורו או לפחות
כשהוא ברור לו מאד . וכולי האי ואולי שלא
יסעה בדיון או בכונה ח"ו :

[עח] קצור חובת הלבבות נדפס ק"ק לא'
מרבני פירארה . וכבר כתבנו
לפנים (עין לזה לדך) שהרב צדה לדרך חיבר
עשרה פרקים קצור חובת הלבבות וספרי
מסר אהרים כדי שילמדו בעשרת ימי תשובה
הם בתוך ספרו הנחמד :

[עט] קצור ס' יראים הוא מה שיש בירדנו
כמש"ל מערכת האל"ף בס"ד
(עין רבינו אליעזר פמין נח"א) :

[ז] קצור כבוד חכמים (עין יוס מראה) :

[זא] קצור כונות הארי" (עין קיור דינים) :

[זב] קצור מאמר התעורבות (עין פ' אהרנס
סכסן סימניטול נח"א) :

[זג] קצור מזרחי ונקרא גם כן מתנת עני
למהר"ר יצחק הכהן מק"ק
אוסטרהא ונדפס בפראג שנת שס"ד והוא
ספר חשוב כולל דברי הרא"ם ושאר מפרשים
ונסך מדליה אינו מצוי כל כך :

[זד] קצור מרדכי דע שראיתי קצור המרדכי
בכ"י על קלף וכתוב עליו

שקצרו מהר"ש משליששטט ז"ל . ועתה ראיתי
בס"ד שכתב קצור מרדכי נקצר ע"י יהושע
בעז מברוך שו"ז עכ"ל . והוא בדפוס כמדרומה
שראיתיו וכפי דברי הרב הנזכר כתיב שם מי
המקצר כמ"ש הרב הגו' . ונראה שהוא הרב
המחבר שלמי הגבורים . זה שבדפוס אינו

ועל הרמב"ם ואביריה, ובסדר נשים יש כמר ד' אלפים רבוי תוספותיו :

[קה] קרבן שבת דיני תעניי שבה מהר"ם מה' בצלאל בעל עמוד שבעה וכו' חבור נחמד ותענינים מתוקים :

[קין] קריאת השמירה (עיין ספמסא דנבי) :

[קין] קריה נאמנה למהר"ש אומלינו קצור מעבר יבק :

[קה] קרית ארבע למו"ה מהר"א אזולאי ז"ל כ"י כחל ארבעה ספרים .

אור החמה. פי' על הוזהר . אור הלבנה . הנהגות על כל הוזהר . זהרי חמה . קצור כס' ירח יקר שחיבר הרב מהר"א גאלאנטי ז"ל תלמיד הרמ"ק ז"ל . אור הנצח . מלשונות עמוקים שבס' הוזהר . גם קראו קרית ארבע שהוא בנוי על ד' יסודות חוקים . רבינו הרמ"ק . רבינו האר"י . רבינו מהר"ל . רבינו מהר"א גאלאנטי . וכו' כלם לחיי עד :

[קס] קרית הנהגות למה' גרשון קובלענץ תלמיד הרב שבות יעקב :

[קי] קרית מלך רב להרב החסיד מופלג בחכמה ויראה מה' :

יהודה נבון בן הרב הג' בעל מהנה אפרים . וקרית מלך רב הוא ב' חלקים על קצת הלכות הרמב"ם וש"ת :

[קיא] קרית ספר חיבר על הנהגת ס' תורה הרב המאורי ז"ל :

[קיב] קרית ספר חיבר הרב המבי"ם לחד מילי דאורייתא ודרבנן וכיוצא בס' הרמב"ם :

[קיד] קרן אור ומראה הכהן . ש"ת ודרושים דרושים לכמה' משה הכהן .

אב"ד דק"ק בעלז ובנו מהר"ד דוד הכהן . נדפס בוואלקווא שנת תקל"ו :

[קיר] קרן אור פני משה דרושים על סדר הפרשיות ולא נזכר :

שם המחבר . אך נראה מהסכמת הרב הגאון שם כי הוא ידע שם בעליו עמו :

[קיס] קרן שמואל חיבר אחד מרבני אשכנז על פירוש רשב"ם על התורה וראיתו בדפוס :

[קסו] קרנים ספר שחיבר רבינו יצחק בן הראב"ד וי"א שהיכירו רבינו :

אהרן מעיר קדינא . והוא סתום ורתום מאד עד שבא הקדוש מהר"ד שמשון כאסטרפולי ופירשו באור רחב וגילה מסתוריו ורמזו וקרא :

הס' הן יורין ונרפס פעם שניה באב"ד ש' תקכ"ב . ונוסף עוד אחת לקושים מהגאון המפרש מהר"ש דברים נחמדים . ושם מוכיח שחיבר כמה וכמה חבורים בנסתח ע"ש :

קשרים

ובימי חרפי נומן סרב סגדול סבא קדישא מ' יצחק כספן זכ"ס סרב סממנר כסוי כהונה כהיתו רב נפיר סקדס ירוסלים מ"ו נשמע קרן מלחמס כי רבים לוחמים מגדולי אשכנז עם מהר"ו סב' . ונבני גלוס סב"ק לא ידעו לחימה הדברים ולכיון נפועים ומס סיבן של ענינים :

דע כי בארשא קדישא לא נמנא ארס מקקק על כוס דבר סורס וכו'ל מ"ו וסכל מחלכלס על סכרבן נפוסר מחללמס לומר כל לולס חיקון הולס ססידר רכינו סאר"י ז"ל . וסכ הכרת אשוי חיל סקמס מכתסס כל לולס סכאס למידס קדוש ואומרים חיקון הולס וקוי"ס סופיסס סרנס סן ססנין אורי"ן סאניס ואניס . ומגלל ססומיוס דרבנן אשוי כל חוליי לומר חיקון הולס סכו' . ונמיני גיין סכאניס נכסכני סגדולס וק"ק חלמוד סורס נאסניס כיוס קסל גדול ומאניסס ונכניס ככל יוס כמולס רכינו סאר"י ז"ל . וכמס סייסות סכניס סכ"ה נמיני גיין סכאניס ככל חומרות סכאניס סכפסיס חוסר ויוסר . גס אין לומדיס סכס"ק נדכדי קכלס כ"א סכ' סכניס סכועקין מכתיו סככח"ו סכנו וכו' ודכך סן סכניס וסכ לא . כי ספילוי נככני סאר"י ז"ל חוסכסי לספסיס וסדריס סכניס . וסכנכני לסכנוס וסן סכאניס רכלו כיון סכניס כיוסני א"י וככוס סכ' סכו לסו מייסוי :

[קסז] קצור ס' התרומה עשה רבינו יששכר הלוי ב' וקריאל מגדולי תלמידיו :

הרא"ש ונפטר שנת צ"ב לאלף השישי :

[קסז] קצור תשובות הרא"ש חיבר רבינו יעקב בעל המורים דיו ביד רבינו בצלאל :

אשכנזי כ"י כמ"ש בתשובותיו . ועוד חיבר קצור תשובות הרא"ש רבינו משה די ברושלייש וראיתים כ"י כמ"ש מערכת ח"ת (עיין חזק סמאוס) :

[קסז] קרא משה (עיין משין סממס) :

[קסז] קרבן אהרן מהרב הגדול מהר"א י' חיים על תורת כהנים באור רחב ופלאא אריכתא :

[קסז] קרבן אליצור (עיין לור סמאוס) :

[קסז] קרבן חגיגה מהרב המג"ן שקלא וסרא והקירות ופשטים :

[קסז] קרבן מנחה מהרב מהר"י האגוז פשטים נפרדים ותענינים שונים .

ובתב סדר הדורות שהזכירו עמק יהושע ובני חיי ע"ש . והס' שהזכיר הרב בני חיי הוא קרבן :

מנחה למהר"י האגוז כמש"ל נדפס באומסר אך עמק יהושע אין עמרי :

[קסז] קרבן נתנאל חבור נחמד על הרא"ש סדר מיעד וסדר נשים :

מהגאון מה' נתנאל אב"ד קארלסרוא והוא מבני בניו של הגדול מהר"י וייל ניסו ותלמידיו של הגאון ראש ישיבה מ' אכרחס ברודא המפורסם . וחיבר הנהגות על מ"א ומ"ז א"ה :

ונקרא נתיב חיים :

[קסז] קרבן העדה ושירי קרבן . חבור נחמד מהג"מ דוד אב"ד מק"ק :

ברלין ג' ספרים גדולים על הירושלמי סדר מעד סדר נשים סדר נזיקין פירוש יפה . וסמספות הככונים שירי קרבן פלפל על הירוש'

ולתפיק לזון כחברים וכתב וזל ובא אלי חלוס קש עד מאד וכו' וזכור אותי מאד שזכר ואמר לנלתי שים אותו בדפוס ע"ל. וברכ מה' חיים הכסן תלמידי מכתבו וזל בנקדמת ס' מקור חיים כתב וזל חלוס חורות עברו מק' לדפוסים מחמת האר"י ז"ל. ורמינו אחרי דואל לאשר הכינה חלוס בידו כוא עמק סמלך לא די כי זל כוא בדרך גנבה. כי מעולם לא ילא מחתה ידי הקדוש ז"ל דברים אלו ולא במחירה סס אל סס. אלא שכתב אותם לשמו ועשה עצמו משרס דברי כ"ר ז"ל ומאמרי סוכר. וכנס מעולם האר"י לא למד חורס זולת להקדוש כ"ר ויטאל ז"ל. ובעשרס כיוסנים עמו אין לומדים ממי האר"י ז"ל רק אומר קדמס החת ומסתלק בדרך חסס רבינו ע"ס וכולס לומדים עס הקדוש רביה ויטאל זל"ס. ומעולם לא כתב האר"י זולת קדמס החת לענין קשר עס פלדוקים סכס כיא כחוסס ב"ס ע"ל ההי"ט מדי האר"י זל וסו לא מדי. סכל מיד קדוש סכר ר' חיים ויטאל זל"ס מדי וסני ונעמק סמלך משרס אשר לא בן וכלא אפי' בסקדמות סני כדדוקים שסכר האר"י ז"ל לרס סני ז' דרובים ססס גזר עליו ככס נחיס שלא יוציא אותס מסיו סלל וסס דדוק א"ק ומאמר חלת רישין וכו'. כך אמר לי סכר מסיו. וסי סתיר לזולת להעלות אותס בדפוס להפעולל כסס ערלי לב וכו' ומה לעשות דאמכר עולמ' לעשאי וכו'. סכל סדכניס כי סודע כסניס ידי סכר זל"ס חותס וכלס ויסמוד עוליס לא על הזולת. וזל מדברי דברתי עד סני. רק לענין ינגלו סל וכלס ס' ססניס וכלי חס נפסי סלל. עכ"ל :

ובאשר יסכסל כעסכסל כדניסו אלו יקרת סכור לבנו א"ך סוכסס כסולעס לסדסיס ספרי קבלס וז"ל מקין וז"ל יודע. וזלס חוקד כקרי ע"ל עמיסס אלו ואנאורייו : ומדברי סרניס קדישו עליונין סני' יכלס כסס חסאון חלס ע"ל סדסיסו כל ספרי קבלס סלמוריס ויורס מחסס. וזל עוד אלא כעשוט וסזא"ח סס אעסס ומס אומר. ודי כח"ס כרניס סס'. ומזס כרס סכר"ס כסן סרניסו האר"י ז"ל מעולס לא ככס וכו' כמו ססזא"ח לבוטו לע"ל. עזלס סכונות מיוס סכס סכס"ו ז"ל. חלל מקדוס ככס קלס. וכל אשר מלל ככוס סכס"ו מכתביס ידו יד סקדס עסלו סכר כס"ס. וזלס רלוינו מכ"ס סכס"ו ז"ל מעלס. כך חלל סללכס סכסור עמלו סן שלא ללמוד כיא כסמוסס ספריס ססודר משרס ויטאל וס' דרך ס כחייס וס' סכוס סנייס וס' אורייו חייס דווקא. כי דבר ככו ספריס מלוקקיס ודדוקיס ואומריס ססס סכס"ו ז"ל. ויש לחוס סכס ערבו מולות סכס נחלל כסס סעמיס בתוך דרובי סכ"י עבר רכ עלס חסס וסן להחוק עמלו מלכיוח כעלס מדיסי סכרי קבלס. ססומע וסעמ ועליו סכס ככסס סוכ :

[ב] קונטרס שכותבים התו' נדע שהוא על רש"י וב"כ בתו' יוה"כ דף כ' ע"ד. והרב יד מלאכי דף קפ"ד ע"ג הביא מתוספות שבועות סוף דף ח' שכתבו פי' הקונטרס ואח"כ כתבו ורש"י מפרש וכו' :

[קין] קשורים לעקב דרושים להרב יעב"ץ ונדפסו איזה דרושים נפרדים קראם חוליות מהס' הנו' ויקרא להם שטות. קול בעורה. שאנת אריה. תפלת ישרים. פסח גדול :

[קיה] קשת ומגן חיבר הרשב"ץ ז"ל ונדפס :

קונטרס אחרון

[א] קבלה, בענין ספרי קבלה כתב מהר"ו זצ"ל בהקדמת עין החיים הארוכה שספרי רב האי גאון וחבריו הם אמתיים רק הם בהעלם נסרץ. ובאור ס' יצירה להראב"ד אינו הראב"ד בעל ההשנות רק הוא סחכם אשכנזי והוא אמתי רק שהוא סתום ונעלם. וספר ברית מנוחה עמוק עמוק מי נמצאנו. ובאור הרמב"ן על התורה אמת ויציב למי שויבניהו עכ"ד מהר"ו זצ"ל סכ' סכר"ס ויטאל בנו. וסכאן תשובה למ"ש קורא הדורות שהראב"ד בעל הקבלה הוא שעשה פי' ספר יצירה ע"ש דף י' ע"ב :

ואני הצעיר ראיתי בב"י שספר ברית מנוחה חיברו רב חמאי גאון. ובס' לחם סן השמים למהר"י צמח זצ"ל כ"י ראיתי שספר ברית מנוחה הוא קדמון מרשב"י וספר הקנה וכתב שם רבספר שער הנהיבות כ' שמהבר פי' ספר יצירה היה ה"ר יוסף הארז :

וראיתי כנתיב סכר סכ"ס סכוס סכר לקרות סוס ס' קבלס כיא ככני האר"י ז"ל כני אשר קיבלס מרבו סכר"ס סניו סכיס קכוס לגוני האר"י וזל סכרי סכ"ס לא סוס קורא עכ"ד סכ"ס. ועוד רעס חולס כי מי סכוס מוחק לנלמן ככני האר"י א"ך חקירס גדולס. כי ידעתי נלמנה מקובלס מוחקיס מנלמני ארן מוסמכיס מנלנו ארן ועד אחרון נלמנה סכס וססומכיס חותס סיו קורלון ככניסס אחריס. וסומד נפסו ירחק עד חקיר דבר סכסר סלומד וסכסס סכלמוד נלמנו מאד. וס' סכוס לא ימנע סוב לסוללס כסמיס. וע"ל מאי דכתיבנל כעניוהין לע"ל במערכה כח"ס כס"ד. (עיין סכס"ו כח"ס) :

וראיתי למכ"י נחס סכס ככקדמס סריכו לאדרס סחיגר עוד ומלס כחלס כקכס ועלס על דפוס לסדסיסו

איסקאפה אב"ד דק"ק איזמיר על סוד וב"י קצת א"ה וקצת חת"ס אלו נדפסו. אך הי"ל על כל ד' סורים. ונדפסו קצת תשובות מהרב שלא כסדר באשכנז וקרוין לס' תשובות ראש יוסף. ויש ערבו כסדר הדורות ומ"ש דראש יוסף שכתוב במשא מלך מ"ס וצ"ל עצמות יוסף, עמ"ש"ל מערכת מ"ס דאינו מ"ס (עיין משא מלך) :

[א] ראש אמנה חיברו השר מהר"י אברבנאל. וכ' הרדב"ז בתשובת דפוס וניציא ס' ש"מ ד"ל כללות הבררים יפה כ' בה הרב יצחק אברבנאל בס' ראש אמנה כי הוא האריך והרביב הדבור השיב על הראשונים וכן הוא דעתי וכו' ע"ש :

[ב] ראש יוסף ב' חלקים מהרב מהר"י

שכתבו כי ואהיה שעשועים נימסריא זה רבי דושעיא רבה. הוא אגדת איי :

וכפי האמור נראה שהאמת שהמדרש רבות שבידינו הוא לרבי הושעיא רבה, חדא שהרקח כרבוותא קמאי הוא כתב כך כמש"ל. ותו שהוא אגדת ארץ ישראל ורבי הושעיא בא"י קאי. ותו שהוא קורא לרבינו הקדוש בלשון רבינו סתם לפי שהוא תלמידו וגם בא"י היו כולם קורין לו רבינו :

וראיתי במפרשים דמה שכתב במשנה רבי אומר סתם הי' מענותותו. כי הנשאים היו קורין אותם רבן והוא היה נשיא והיה צריך לכתוב עליו רבן, ולפי שהוא סידר המשניות לכך מענותותו כתב רבי ולא רבן. וגם ר' חייא ור' הושעיא בברייתות שעשו לפרש המשנה וכיוצא והיו גורסים אותם התלמידים כתבו רבי כמו במשנה כי כך רצונו. אמנם במדרש שהוא דרשות על הפסוקים לענין דרש כתב רבי הושעיא רבינו : עוד זאת אדרש שראיתי בס' סדר הדורות דף ע"ג ע"ב שחיבא מהקדמת זית רענן ב"ר מתחיל ואהיה שעשועים גי' וכו' זה רבי הושעיא רבה וכו' ע"ש. ובהקדמת ז"ר דפוס יוניצא לא מצאתי. אך הוא כריש ס' הקבלה ויש שם מ"ס. איברא דהראב"ד בס' הקבלה כתב דחיברו רבה בר נחמני. אך הרמב"ם וס' הרקח כתבו רבי הושעיא ויש פנים לדבריהם כמ"ש ואהיה (אצלו) שעשועים גי' הנו'. וגם דקורא לרבינו הקדוש רבינו סתם כמ"ש לעיל ובסמוך אות ג' (עין דני נחמא בקי"א). ועוד שהוא אגדת א"י וכל זה סמוכות להרמב"ם והרקח, והרמב"ם כתב לבאר התורה לא לבאר המשנה כמ"ש ספר יוחסין. ונראה דרבינו הקדוש צוה לרבי הייא ור' אושעיא ור' נחמיה שבברייתות לא יכתבו כ"א רבי, אך במדרש שהוא אגדה לא חש שיכתבו רבינו אבל לא רצה שיכתבו רבינו הקדוש אלא רבינו סתם :

וגרפסו כמה פירושים [על המדרש] :

(ה) רש"י על ס' בראשית עם פ' מ' אברהם ו' אשר ונקרא אור השכל :

(ז) סתנות כהונה להרב מ' יששכר בער כ"ץ ונקבר הרב הנו' בעה"ק חסדן ת"ז :

(ג) יפה תואר על התורה, וספר במדבר דברים לא גרפס ועל ד' מגילות גרפס יפה קול יפה ענף :

(ד) ידי משה, משנת רבי אליעזר, זרע אברהם, נחמד למראה, סביב למדרש רבה, והכל תמצא בדפוס חדש של אמשטרדם מר' קאשמן עם חי' אחרים :

(ה) נזר הקדש על ס' בראשית חיבור גדול באריכות :

(ו) ראש יוסף שיטה על חילוק מהגאון הרב פרי מגדים בא לידו מקרוב, וכתב הרב ז"ל בהקדמתו בס' פרי מגדים שיש לו חי' הלות על פסחים ביצה קדושין ב"ק :

(ז) ראש מ'שכיר (עין משמר) :

(ח) ראשון לציון מהרב המופלא חסידא קדישא מהר"ח ו' עמר שיטות על קצת מס' לברר דעת הרמב"ם אקונטרס על י"ד מס' ר"ם ואילך ולקוטם : (ט) ראשית בכורים מחובר עם ספר חינוך בית יהודה :

(י) ראשית חכמה הוא ספר קדוש ונורא המפורסם בכל ישראל חיברו רבינו אליהו די ויראש תלמיד רבינו שחר"א קורדובירו. ואשרי אדם שילמד בו כל יום ויעשה קבע שיעור אחד ודאי יתנוצץ בו קדושה וטהרה. והרב עצמו חיבר ספר תוצאות חיים כלת נקיה מס' ראשית חכמה. גם גרפסו קצור מהר"י בויטו ותפוחיו זהב וכיוצא :

והכל לפי מה שזכר אדם ילמוד כגורם שמרעיש במעוררו לשמוע. ועיין גרפס מערכת סל"ף אות ל"ז (עין ח' אליהו די ויראש כה"א). וכמנעד אמר תמן ז"ל שכל אדם ילמוד מהו. וכתב מהרש"א כהן עשה שמונו לספר קדוש ראשית חכמה זו יבנה תדיר. ובמעתי מרב א' שקבל דגאון מהרש"ל בפניה על כסא כסארה לרב ואב"ד ז"ל לפניה אחד שיכא ככל יום שש אחת ויומיתו ויומיתו כאלו כול אחד מכתיו כי כך רצונו וזכרונות תנוס לו. ובעת בא כמכות סוף מכתב'ל מתעטף ויושב נחמיו כוחות מוסר בידה ורעד לפני ס'. אשרי ואשרי הלן ואשרי כהם שכתב לו רב חסיד וקדוש וי"ע :

(יא) רב ברכות (עין ארבעה חכמים) :

(יב) רב יוסף שו"ת למהר"י קצבי וקצת דרושים בסוף. וכמרימה שיהיה רב בעיר רבתי עם קושטמריגא אחר הרב פני משה :

(יג) רב פנינים באור רבינו מהר"ם אלשיך למשלי. אך חילק המסרים לפספר ר"ב כמבואר במפתחות, ולכן קראו ר"ב פנינים. וגרפס בקצור בואנובעק שנת תצ"א. אך הוא אחד כמאה ונפל מסט ר"ב, ושם לקוטי מגדים מהמפרשים :

(יד) רבבות אפרים כהגאון מהר"ר שלמה אפרים דרושים וענינים רבים ולא גרפס :

(טו) רבה או רבבות כי קורין המדרש על התורה ועל ה' מגילות.

והמעם שחיברו ר' הושעיא רבה וי"א רבה בר נחמני, ורבינו הרקח בריש ספרו כתב שהמדרש מתחיל בפסוק ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים ותיבות ואהיה שעשועים נימסריא רבי הושעיא רבה (ונראה שהוא עם י"ב אותיות רבי הושעיה רבה). ושוב כיצאתי

תע"ב. והרב הנו' חיבר כמה ספרים אבן
השהם שו"ת ועל הש"ס כאשר יתנו עדיהם
נאנוני ארץ, והיה הרב אבר"ק הילדסהיים.
ונדפס ס' רפרוני הנו' בעיר ברלין:

[ל] ס' הרפואות —

(פיין חכמה נפשי):

[לא] ס' הרצון

[לב] רצוף אהבה מתרב המפורסם סדר"ש
אלגאוי על מאמרים

מהש"ס ודבורי תום' בחורפא אמיתית:

[לג] רקח חיברו רבינו אלעזר (גי' רקח) בן
רבינו יהודה מגרמיוא ע' לעיל

מערכת אל"ף (ע' רינו אלעזר נע"ס סקח נח"א)
וחיבר הרבה ספרים והזכירים ספר נובלות

חכמה דף קצ"ה ושם הזכיר כמה וכמה ספרי
קבלה מהראשונים שהיו נמצאי' אצל הרב יש"ר:

רקח, ראיתי בשלשלת הקבלה דף ל"ט ע"ב
שכתב וראיתי בכלבו שזה ר' אלעזר

סחבר הרקח היה ממשפחת ורדון שבאשכנז.
וראיתי בהגדה פ"ג דמילה בהרמב"ם כי ראבי"ה

חיבר ס' הרקח ולא ידעתי להכריע. ואלו
דברי תימא כי ס"ש מהגהות מימוניות פ"ג

דמילה אינו כלום, דשם מוכיר ראבי"ה ומוכיר.
רקח והאי לחוריה קאי והאי לחוריה קאי

ואגב שיטפיה לא דק. ובכלבו לא הו"ה נבר
איה מקום. דלפום ריהטא אי אפשר, כי ר"א

מורדון הוא בר שמואל, ורבינו אלעזר בעל
הרקח הוא בר יהודה. ולפי ס"ש הרב המבי"ט

בח"א ס' קפ"ז דף פ"ט ע"ב דמ"ש בס' הרקח
ס' שע"ז הוא ר"א מורדון כמ"ש המדרכי בדן

ההוא. א"כ שם מבואר דרבינו הרקח משיב
על דבריו של ר"א ורדון וגם ר"א ורדון תלמיד

ר"י כמ"ש בתשובתו שם בס' הרקח, ורבינו
הרקח תלמיד רבי יהודה התמיד כמ"ש הוא

עצמו בכמה דוכתי וכן מבואר בס' הרקח
סימן רע"ה וסימן שס"ג. ולא יכולתי לחפש

בכלבו לראות במה נחלה לומר דרקח חיבר
ר"א מורדון, ואין להאריך בזה:

ודע דהרבה רבנים מוכיר בס' הרקח בשם
רבנותיו. כמו ס' קפ"ב קבלתי ממורי

רבינו משה כהן. ממורי רבינו יהודה. בס'
רפ"ג מורי ה"ר יהודה בר יצחקי. ס' קע"ח

וס' רפ"ז וס' שט"ו מורי ר' אלעזר ממין.
בס' ר"ן מורי הישיש רבינו שמריה. מורי

רבינו אשל. ס' שע"ח מורי רבינו שסחה.
ס' רנ"ז רבנותי רבינו שמריה ר' אברהם ורבינו

יהודה. ס' שט"ו מורי רבינו יהודה בר
קלונימוס בר משה. ס' תי"ה מרבי רבינו

משה. ס' שיו"ו מורי ה"ר אלעזר בן רבי יב"ק
ע"ש. ואם אינו מ"ס צ"ל דהרב אלעזר בר

יב"ק היו"ד היא יעקב או יצחק וכדצא. כי
הרב

(ו) תולדות נח, וכ' סה"ד שהוא על ס' שמות
ואני ראיתי זה שנים רבות כמו רגע:

(ז) כללים למדרש רבה למדר"ר אברהם ו'
עקר נדפסו בס' מהררי נמרים. וכל זה

נדפס:

[יג] רגל ישרה (פיין סנסות אבות דר"ג):

[יד] רוח אליהו מהר"ר אליהו חאקו שיטה
על קצת מס' ולשונות

הרמב"ם וקצת דרושים:

[טו] רוח חן (פיין אכנסה חרסות):

[טז] רוח שמואל (פיין שפע שלמה):

[יז] רוממות אל באור רבינו סה"רם אלשיך
לס' תהלים:

[יח] ספר הרזיאל (פיין חכמה נפשי):

[יט] רחבה (פיין ס' סנחית):

[כ] רחובות הנהר (ע' מ' שלום שרפי נח"א):

[כא] ריב לשונות (ע' מ' משכ נכנסה נח"א):

[כב] ריח שדה לכמהר"ש דיווך הכהן קצת
על העמוד ושיטה על ע"א

ושו"ת ודרושים על סדר בראשית:

[כג] רך וטוב שו"ת ולקושים כ"י להחכם
השלם החסיד המלומד בננים

זקן מופלג יוחר חתשעים מ' כלפיה מלכה
מק"ק אנאדיר:

[כד] רמז הרומו חיבר מהר"ם וכות עדי"ה
על המספר מאה עד כמה

אלפים וכל פרט סך מהמספר הוא רומז
גימט' של שמות הקדש והוא ס' נפלא ומעיל

לחדש כמה חידושים ע"ד האמת:

[כה] רמזי ההפטרות לרבינו בעל הרקח
כ"י הביאו מהר"ד.

ובס' צמח דוד להרב הגדול מהר"י דוד אהר
באור הפרשה יש עוד רמזים על הפרשה ועל

ההפטרה:

[כז] רמזי נדה (פיין סנחית נח"א):

[כח] רמת שמואל שיטות על כמה מסכתות
מרב אשכנזי:

[כט] רנו ליעקב חיבר הרב המקובל מהר"י
צמח ממה ששמע מהרב

מהר"ש ויטאל בדמשק שהיו לומדים אצלו כל
יום הששי ויום ש"ק בערב והרב מהר"ש אומר

להם מס' עץ חיים וס' עץ הדעת טוב והוא
פותח מה ששמע ממנו. ואני ראיתי ס' זה כ"י

יש בו חידושים רבים וגם מהמהר"י צמח עצמו:
[מ] רפרוני בתפוחים פי' על אנדות רבה

בר בר חנה חיברו
הרב מ' אליקים געץ שנת תל"ט ונדפס שנת

מראה נורא, כ"כ בס' קב הישר פ' יח :
[כט] שבלת של לקט כ"י יסר הרמ"ז מנחם
האר"י ז"ל על החומש
וארבעה ועשרים דבר דבור על אפניו :

[ל] שבעה עינים נדפס בליורנו וכולל
חידושי הרמב"ן לפ' זה
בורר ולסמ' מכות וס' הזכות להרמב"ן על
השגות הראב"ד להר"ף ביבמות כתובות גיטין.
וד' תשובות. השתים מסהר"י אבוהב ואחת
מסה' יצחק נ' ואיית ומהר"י די ליאון ויכוח
גדול. ועד אחרון תשובת מ' אברהם בולאט
תלמיד מהר"י די ליאון :

דע כי חידושי הרמב"ן לזה בורר נדפסו עם
ה' שיטות שנדפסו באשכנז. וח' הרמב"ן
מכות המודפסים הנז' הם מלאים טעויות ואני
ראיתים כ"י. וס' הזכות כמדומה שהרמב"ן
חיבר על מס' אתרוות בכל מקום אשר הראב"ד
משיג להר"ף. כי זה דרכו של הרמב"ן דרך
הקדש מלאך מליץ בעד הר"ף והראשונים.
והרי בס' המים דעים כתוב השגות הראב"ד.
על הר"ף בקמא ובתראומכות ושבעות. ועל
הרוב שהשיג גם במס' אתרוות ולא נמצא
אצל מ' תם. והרי יבמות שהרמב"ן השיב על
הראב"ד בס' שבעה עינים הנז' לא הובא
בתמים דעים. ובוראי להרמב"ן השיב על כל
השגות הראב"ד כמו שעשה על הרב המאור.
וכן כתבתי בנדפס במערכת מ"ם (עין המנצח
ד"ה המנצח"ן מלאך מליץ וכו' נח"ל). דס' הזכות
אפס קצתו נדפס. והרב פ"ח הל' י"ט סי'
תצ"ו במנהגי האיסור סעיף כ"ד הזכיר מסר
הזכות מפסחים פ' מקום שנהגו ע"ש :

[לא] שבר גאון חיבר רבינו מנחם לבית
מאיר. הזכירו הרב מנחם
הלוי דף קל"ט :

[לב] שבר יוסף (עין אלט) :

(לג) שברי לוחות —

(פ"י ספר"ע מלאך נח"ל) :

(לד) שבתות ה' —

(לה) שדה הארץ ב' חלקים א' משולח וכו'
ואחד מדרושים חיברים מ'

אברהם בכ"ר שמואל אחיו של מורנו הרב פרי
הארמה. וכ' עוד חבורים בתבנית ראמת :

(לו) שדה יהושע חיבר הרב מהר"ר יהושע
בגבנשת על הירושלמי

ונדפסו ג' חלקים כמ"ש בנדפס מערכת יו"ד
אות פ"ז (עין מ' יהושע בנפשת נח"ל). אך דע
דלא נדפס כלו. דבעת שנדפס ח"א כחוב
שה"ל באור קרוב לשלשים מסכתות ולא
נדפסו אלא טו"ב מסכתות מעלה מטה :

(לז) שדה יעקב (עין ספרי מנחם נדפס נח"ל) :
שודא

[יב] שר' הרב שבתי גרמזאן (עין מ' שמואל
גלרמזאן נח"ל) :

[יג] שר' מהר"ר שמואל ויטאל (ע"י מ' חיים
ויטאל נח"ל) :

ועיין ג"כ (תשובה, תשובות) :

[יד] שארית יהודה (ע"י מהר"ר יוסף עטאסלנ נח"ל) :

[טז] שארית יוסף שר' להגאון מהר"י
מקראקא, עיין בנדפס

מערכת יו"ד (ע"י מ' יוסף כ"ן אביד דק"ק קהלא נח"ל) :

[טז] שארית יוסף כללים מסהר"י נ' ורגא
נדפס שנת שד"י, עיין
בנדפס שם (פ"י מ' יוסף נ' ורגא נח"ל) :

[יז] שארית יוסף (עין מהר"ר יוסף נ' גליאס
נח"ל) :

[יח] שארית יעקב (עין שם יעקב) :

[יט] שארית ישראל (ע"י זמירות ויטאל) :

[כ] שב יעקב להגאון מהר"י כ"ץ אב"ד דק"ק
פפר"ם תשובות ע"ס ד' פורי'
כמש"ל (ע"י מ' יעקב כ"ן נח"ל) :

[כא] שבות יהודה (ע"י ספרי חיים) :

[כב] שבות יעקב ב' חלקים נדפסו והם
תשובות להגאון מהר"י

רישר אב"ד דק"ק מ"ן. וח"ג מקרוב בא לידינו
נדפס במ"ן שנת תקמ"ט. ועיין לעיל ריש
מערכת למ"ד (ע"י לא היטב און מעקב) :

[כג] שבות יעקב מהרב מופת הדור מהר"א
על עין יעקב ח"ב :

[כד] שבט מוסר (עין מ' אלטו כסנן נח"ל) :

[כה] שבילי תרומה (עין תרומה) :

[כו] שביתת י"ט למ' י"ט אלנאקה שולח
וח' על הרמב"ם וכו' :

[כז] שבלי הלקט ח"א וח"ב כ"י שניהם
מלאים מתשובי הגאונים

ור"ח ורגמ"ה ורש"י ורבותיו ור"י ור"ת ורבינו
יב"א הלוי ושאר בעלי התוס' ורבינו יואל ובנו
ראב"ה ורבינו ישעיה ובעל הדברות ורבינו
אביגדור כ"ץ ושאר גדולים ז"ע ובס' האגור
סיימי תדיר דינן משבלי לקט : וס' תניא
נאצל משבלי הלקט. ובשבלי הלקט ח"ב כ"י
יש בו הלכות נדה מרש"י והן הם אשר ראיתי
בספר תשובות רש"י כ"י שאומרים שהוא מ'
הפרדס. ועתה ראיתי במדרכי בסוף ברכות
שכתב מצאתי בס' הפרדס שסידר רש"י.
זה שראיתי הוא סידור תלמידיו, ועמ"ש
לעיל במערכת צד"י (ע"י רבינו דקדקו נדפס אנהם
הדפס נח"ל) :

[כח] שבלת הלקט על התורה חיבר הרב
החסיד מ' אברהם ורגא

(לה) **שודא דדייני** (עין כללי סכוראס) :

(לט) **שוחר טוב** (עין מדרש) :

(ס) **שולי המעיל** (עין משיל גדרה) :

(סא) **שומר אמונים** להרב המקובל מהר"י אורנאו להבריה למד

הקבלה הוא בדרך ויכוח מסודר יפה :

(סב) **שונה הלכות** להרב מ' שלמה שלם אב"ד דקק"מ באמ"ר

באור על קצת הלכות גדולות ב' חלקים . והוא תלמיד מורנו הרב מהר"א נחום והרב החסיד מהר"א גירון . וחיבר דברי שלמה דרושים על סדר הפרשיות יפים וטובים וס' לב שלם מ"מ על שני חלקי הרמב"ם מספרי האחרונים : (מג) **שושן סודות** כ"י ובו תרגו' סימנים שוש"ן דעברא גימט' זו

חיברו רבינו משה בר יעקב . ודלא כמי שכתב שחיברו הרמ"ה ובא מ' זה לירי כ"י הוכחתו בשב"ט אנשים במקום אחר שהרב המחבר אינו הרמ"ה . והרב חיבר מ' אוצר ה' מענינים עמוקים וכי מטא ליריה דבר עמוק כותב אוצר ה' יבא :

דע כי פהס מקיבו כל ילדי שושן סודות וכתבו שז כהנאמו שיר זס . פהס קפין יכדו על כל חוקר מנין סודות . רבינו זשה בר נחמן נטל מהס פהס ידות . כי סוף השלישי מתשני קבל עשר ידות . משה נכדו סרד מוכנו עם נכמי סודות נכדו . נשת רל"ב חדש ניסן סוף עת זרס אל אף אונדות . וילקוס מהס קב וקפי קאל לשמו שושן סודות . פכ"ל כסור . ומס נראה סכרס כהמכר סוס נכדו של סרמנ"ן . אמש נחוק סכסר מנכר למעמס לטוות הרמב"ן נפיושו כס' קפ"ד וס' רמ"א וס' רמ"ס וסנשכיס ולא משמע שס ססוס זקנו כלל . ונשת רל"ס נשתכו כסיר נראה כסוף רל"ס אחר אלק להכרן ואל"ס יסוס כקירוב שנת חמשת אלפים ס"ג : אך רמיתו כס' רמ נשתכו ורבינו יעקב בעל הטורים כתב וז"ל וכו' . והס סוס נשתק פיס כדבר קפס סיכיל לשון ססור . ונשת סרל"ס ססר זס לא סוס כדיר ססר כרלשון סרל"ס ססורכרס נכדס (עין לעיל) לחזות כנועס אס מכווטס זס עס זס . ואסר נמאל אסו יכין אס זאס . כי סספרים סנו כיו כדיר כנועס סלסל לוס אס יונוס וסעלס כינוסס כלחת ומלחמס :

(סד) **שושנה** (עין קול נדמה) :

(סה) **שושנת יעקב** (עין מ' שמואל קמח נח"א) :

(סו) **שושנת העמקים** להרב המחבר פרי מגדים והוא על כללי התלמוד :

(סז) **שיחות ובריקות** (ע' מ' יעקב וייל נח"א) :

(סח) **שי למורא** שו"ת למהר"ר שבתי יונה ונצת סגויות דיבורים כמ"ש בנרפס אות מ"ד , (עין מסר"ר נמתי יונה נח"א) :

(סט) **שיח יצחק** להרב החסיד כהר"ר יצחק נונים ואיס ז"ל . בחייו נרפס

על ספ' יומא שישה מפארה רחבת ידים כמ"ש במערכת ביו"ת (ע' ניס ינח) ועתה נרפס על הגימט' כיוצא בה וקונט' תפלת כל פה

מחבור בית יצחק על ש"ע א"ח ובסופו חרות יעקב לב"ר מכבא דשבי"ש עדו"ת ביעקב נר"י :

(ג) **שיח יצחק** (עין פק שירס) :

(גא) **שיטה על מס' ברכות עדיה** . (ע' מ' שמואל גאנמיזלן נח"א) :

(גב) **שיטה על מס' זבחים** (עין סאר"י ז"ל נח"א) :

(גג) **שיטה על מס' סוטה** . (עין מסר"ר אכרסס ו' מוסס נח"א) :

(גד) **שימות** (עין מ' שמואל אלנאו נח"א) :

(גה) **שימות מקובצות** (עין מ' אכרסס לפסא מ' נלאלל אשכנו נח"א) :

(גו) **שימות רבות בגמרא** (עין רבינו ספדיס גלון . מהסרס"ס נח"א) :

(גז) **שימות על הש"ס** (ע' מ' חניס אשפריאל . מ' יעקב קססור . מ' ינחק אכוסס . מסר"ס גאנמיזלן נח"א) :

(גה) **שימות בתלמוד ע"ד האמת** (עין מ' חוסס די סילוא נח"א) :

(גזא) **שיר גדול** מאד מרב האי גאון זצ"ל כ"י על הדינין ומשפטי שבועות :

(ס) **שיר גדול** מאד בכ"י מכללי הרקדוק לרבינו תם ז"ל וברחלות ראשי החרוזים רמו שמו יעקב ברבי מאיר :

(סא) **שיר חדיש** (ע' מ' משה זכות נח"א) :

(סב) **שיר מכתם** (עין מנחם יכודס) :

(סג) **שיר על מנין אותיות התורה** (עין רבי סעדיס גלון נח"א) :

(סד) **שירה שקולה** וכו' (עין רבינו שלמס מ גנירול נח"א) :

(סה) **שירת סדרי משנה** (ע' גלויס נח"א קו"א) :

(סו) **שכל טוב** פ' קרמון על התורה כ"י מהרב מנחם בר שלמה

חיברו שנת ד' אלפים תת"ץ ומזכיר פירוש רבי חננאל . ונמצא באוצר ספרי הגאון מהר"ד אופנהיים הזכירו בס' תוכחת סגולה פ' קהלת דף ז' ע"ב :

(סז) **שכל טוב** מ' זה מזכירו המדרכי כמ"ש מהר"ר בתשובותיו בית כ"ד חדר א' ה' , ועין בח"ב אות צ"ח (עין לפי זס כסמון) :

(סח) **שכל טוב** כ"י פי מדרש שוחר טוב להרב מהר"ש לאניאדור בעל הכלים :

(סט) **שלום הבית** חיבור מהרב מ' כנחם קוים על ספר תורת הבית וברק הבית ומשמרת הבית אביו של הרב מהר"ר חנניה קוים הרב המחבר ס' קנאת סופרים על דמעות

חורבא. ואם ח"ו היה כן לא היה כותב שהוא חיברו דכל קהל עדתנו עליו יסמכו והוא לא ידע אלא תלמידיו וח"ו למר"ן הקדוש שתצא תקלה מתחת רדיו. גם אשו"ר למהריק"ש בשו"ת אהלי יעקב סי' כ' שכתב דש"ע חיברו הרב בסוף ימיו ומפני חולשתו נמצא דברים רבים כגון בא"ה סימן קכ"ו שברין כ"ב לא השגיח במ"ש ברין י"ב וכו' ע"ש ועמו הסליחה ועי' מ"ש הרב פר"ה שם ותא חזי מה בין תקיפי ארעא דישראל וכו'. ועמ"ש הרב מהר"י הלוי נזיר בתשו' משם הרב הקדוש מר אביו מהר"ם הלוי נזיר והובא במ' גנת ורדים ח"ס כלל ג' סי' כ"ט ע"ש. והרב כנה"ג קורא אותו ס' הקצר וכן איזה אחרונים :

שלחן ערוך חיברו מרן אחר שחיבר ברכ הבית, שיירי כנה"ג א"ח בכללים אות ע"ב וגנת ורדים א"ח כלל ד' סוף סימן פ'. ועמ"ש גנת ורדים א"ה כלל ד' סי' ל' :

ואני הצעיר מספק קצת בזה שראיתי ש"ע שנרפס ראשונה ישן בלי הגהה וכתוב שם בסוף א"ח שחיברו מרן בכפר בירא שבגליל העליון שנת חשב"ה. וכבר נודע דמהדורא בתרא של בית יוסף לא גמרה עד שט"ו. ובהקדמת ברכ הבית כתב שכבר נרפס הב"י פעמים שלש ויש לישב. ועי' מ"ש לעיל בעניתי מערכת ב"ת אות ט' ואות י'. (פין דק הניח) :

(עו) שלמי הגבורים אשר סביב הר"ף חיברו מ' יהושע בועז לבית

ברוך מערי איטליא וזהו ס' המחלוקות. וחיבר עוד ס' הפשוטים ואני הצעיר ראיתי בכ"י ודבר יהושע בועז הגנ' הוא החל להיות גבור חיל לזכות הרבים הור"ה גבר מ"מ בהר"ם וסמ"ג וטור איה מקום כבוד דיני הש"ס וקראו עין משפט. ונרפס שלמי הגבורים בסביבונתה ש' שד"י. ובתוך השלמי הגבורים העתיק דברי ריא"ז שהוא רבינו ישעיה אחרון ז"ל והוא רבינו ישעיה מטראני בר ברת' רבינו ישעיה הוקן דשמעתיה לפום רבנן הרא"ש והפסד ושבלי הלקט ודעמיהו. וראיתי בסה"ד דף נ"ח ע"ב שכ' ז"ל ריא"ז עשה פי' אלפסי נקרא שלמי הגבורים עכ"ל. ועמו הסליחה כי ריא"ז לא חיבר על הר"ף כלל. רק כתב פסקי הלכות על הש"ס ונמצאים בערי איטליא וגם אני הצעיר יש בידי חלק אחד כ"י. אמנם הרב יהושע בעז לבית ברוך חיבר שלמי הגבורים והוא ס' המחלוקות כמ"ש לעיל ובתוכו הביא דברי ריא"ז ומציין כל מקום שהביאו עליו כמפורסם. והשאר הם דבריו של הרב יהושע בעז ברוך הן להביא רעות הגדולים ומחלקותם הן שהוא מחדש כמה פעמים שקלא וטריא ודינים

המצות והוא בכ"י. וכ' בהקדמה שבתחלה לא ידע שמשמרת הבית חיברו הרשב"א. וכשנודע לו מהשובות הרשב"א עצמו חזר לראות מ"ש נגד המשמרת ותקן הלשון בכבוד. והסכימו עליו הגאון מהר"ר נתנאל טראבטו ושליח ארעא קדישא והשליטו שנת שצ"ח. וראיתי חידושי שבת כ"י להרב מהר"ם הגנ' והזכרתיו בקונטרס שיורי ברכה סי' רל"ב :

(ע) ס' השלחן חיבר הר"ר גרשון כמ"ש במ' הכלבו דף ס"ב ע"ג :

(עא) שלחן ארבע בדיני ועניני השלחן ויש דעות מי הוא הרב המחבר. י"א שהוא הרמב"ן ויש מיתסים אותו לרבינו בחי' :

(עב) שלחן גבורה על ש"ע א"ח מהל' פסח ועוד נרפסו ג' חלקים על ש"ע י"ד מכמהר"ר יוסף מולכו :

(עג) שלחן מלכים (פי' מהרי"ן נאמן נאמינו כה"פ) :

(עד) שלחן עצי שמים מהגאון כמהר"ש בעל מרכבת

המכונה על הל' שבת ושמעתיה שהוא קיצור המחודשים מאחרונים. ונרפס אך לא בא בגבולנו כלל. וחיבר עשרה שלחנות על כל ד' טורים. ועתה בא לידי וראיתי שעשה סדר אחר ולשון אחר והלכות חדשות ואין לו יחס על הש"ע. ולמטה עשה פירוש והביא דברי האחרונים. ושם בהקדמתו פרט כל העשרה חלקים, ויש בכללן רוב ד' טורים בסדר חדש. ושם הלכות מחודשות וחלקי הימים כמובן בעיניו ולא ראיתי כ"ז זה החלק הנקרא שלחן עצי שמים, והוא על ל"ט מלאכות וי"ט וכו' וכתב כי בעיר לבנון שלו ביאר כל הסתמיות שלו ע"ש באורך. ושאר החלקים לא ראיתי ולא ידעתי אם נרפסו :

(עה) שלחן ערוך יסוד מר"ן הקדוש להורות מתוכו אחר שעמד בשרש

הדקן בב"י ודלא כמ"ש מהריט"ן סימן מ"ז. וכבר השיג עליו הרב החסיד הרמ"ך במ' יד מלאכי דף קצ"ב. גם מ"ש הרב דבר שמואל סי' רנ"ה והביאו הרב הגנ' ז"ל שמעתי אומרי' שהרב מהר"י קארו מסר לתלמידיו כתיבת קצור ספרו הגדול ב"י הלא הוא הכ' ש"ע. ויען כי לא אחד היה הרב המסדר נמצאו מזה קצת שנויים בדעות ונסחאות וקשה לזווגם בלתי דוחק הרבה המביא להוציא הדברים מפשוטן עכ"ל. מי יאמין לשמעתיה דנראה פשוט שמרן הקדוש לא ינית ספר שעשאו להורות לכל ישראל ביד תלמידיו אף שהיו גדולים שיבא מכשול וכ"ש שלא יחלק ההלכות לזה אתת ולזה אחת או כיצא דנפיק מניה

דינים, ותוספות ר"ד קרושין שהם מרבינו ישעיה הראשון הדפיסם מ' יהושע בעז הנז' סביב לנמרא :

יען כי לא נדפס שליט הכתובים עד שנת ש"ז לא שלטו בו מחורזי אור עיני מרן כחנניר בית יוסף ולא בעשותו במהדורא כהנא לפני הדפוס. שנים יוסף א"ח נדפס בוועילא שנת ש"ז. ואף דמקן לא הסלים מהדורא כהנא של בני ס"מ עד שנת ה'ת"ש כסוף ב"ו ח"מ דפוס וויעניא מ"מ לא בא ליד מרן במשך שנה אחת או פחות. ואעיקרא אפשר דאשכחוי אשכחו עד שנדפס כל ה"ק"ף ונתקן ולא נראה בעליל חוק מכניוטיאל משך זמן :

ואנכי כוונא לגדול הדור האחרון כרס פני משכ כראשון סי' י"א דהס כפרס ריאל' ובתנ דלף מרן בניי שמיאל כל הסכומים לא חס לסניא אותס סכנאל של ריאל' עכ"ד :

ותיכא כי מרן' מטולם לא זכר שר ספרת ריאל' שסכאל שליט הכתובים כי לא רלסו וכדלמקן. וזכור רליתו לכרס הכתיב בס' שירי כנסי' א"ח סי' קפ"ה כנסי' אות ו' דכסוס מ"קס אינו מוזכר בכ"י לשכ"ג. ואף דשכ"ג כהנא בשם ריאל', מודושי ריאל' לא נתגלו לסרכ :

אלא דגס על כרס שירי לא יוצר מהמנוסם. שדקס שס על כרס משכ מסכ דכסס כספסל אס רלס מרן שס"ג אס לאו. דודאי שס"ג שסוס בזמן מרן או קודם אליו מעט לא נהפסס כסרו בזמן עכ"ד. וגס אני כעניי אומר דנמלוי כספסל כרס שירי אס כוס בזמן מרן או קודם וכ"י נא לא עסקין בכ"י א"ח כרס נדפס ג' או ד' שסס קודם שנדפס ס' שס"ג כמדובר :

דגס כלום רליתו לכרס מתכס מלליתו דף ו' ע"ד תפס על מרן מדברי ריאל' ע"ש. וסרכ כסוסת רכס כרס פני משכ אמרס. ולא דק כהנא על דנא פתנס :

הקן כוס כואף וזכר יד אסרן א"ס כנא מחדש ורליתו בכ"י ק"ל כנסי' אות כ"ד שס"ג ישרי' על כרס כמכתב דכס"ג לא בא כדפוס דימי מרן'. וגס כוא נר"ו לא דייק בנעסס דודאי דימי מרן נדפס כי מרן כיתס פתחתו שנת ש"ס. דק דמקן חיבר בכ"י ונדפס קודם רלס ס' שס"ג כדלמקן :

(עז) שלמי הנכבדים חיברו הרופא כמח"ד אברהם שער אריה ממנוסובה על ענינים מצורת הבית והקרבנות ועל מלאכת המזיק"א וטבעי ב"ח וסדר לימוד וחיצא. והוכיחו ס' זה הרב תי"ש והרב פ"ח סי' פ' ב"ד :

(עח) ס' השלמות (עיין תחמאל רנתי) :

(עט) שלמי צבור להרב המפורסם עיר וקדיש מחר"י אלגאזי ז"ל דינים הנצרכים בסדר הפלה ויש בו הגהות מהרב החסיד כמח"ד אברהם חיוון נר"ו תוספות רבות וחידושי דינים רבים ודיני ס"ת כפרשיות המועדות באורך וברורה. ונסחאות דוקניות ושפר המנהגים :

(פ) שמאל ישראל (עיין דונק שפתי יעסין) :

(פא) שמו"ש תהלים ידוע ונרפס כמה פעמים והרשב"א בתשובות ס' תי"ג כתב שמוש תהלים שמוסכם מכל גדולי ישראל עיי"ש :

(פב) שמו"ש התורה רליתו כ"י ע"ד שמש

תהלים בכל פרשה ופרשה :

(פג) שמות בארץ להרב הגדול מאריה דארעא דישראל מחר"ס ו' חביב ז"ל הוא שיטה על פ' ראוהו ב"ד ועל פ' יום הכפורים ועל פ' לולב הגזול :

(פד) שמות הגיטין חיבר מהרי"ם ורליתו כ"י לברר כמה שמות משפט כתיבתן בגמ' :

(פה) שמות הגיטין נרפס להרב מ' שמחה הכהן רב דק"ק בילוגראד הפליא לעשות עלה בקב"ץ מכמה ספרים והוסף מדעתו הרחבה ומביא רוב דברי מהרי"ם בס' שמות הנז'. גם הרב מהר"ם ו' חביב בס' עזרת נשים הגדיל תושיה בענין זה. ולעת כואת נרפסו כנח"ג ויד אהרן א"ה ושם המצא ימצאו כל דברי האחרונים הק בתשובותיהם דפוס וכ"י הן בחבוריהם :

(פו) שמירות הזירין (עי' תחמאל רנתי) :

(פז) שמלה חדשה לג"מ אלכסנדר סענדר כמס"ל מערכת האל"ף (פי' סג"מ אלכסנדר סענדר שור כח"א) :

(פח) שמון זית זך (עי' מסכ"ד ארכס כרכס כח"א) :

(פט) שמן הטוב עם זקן אהרן. דרושים יפס להרב המסובל מ' שלמה אהב והרב נכדו מ' אהרן הכהן רבני ראנחא :

(צ) שמן המאור חיבר דרושים נפלאים להגאון מ' שמשון בכרך אביו של הגאון הרב חוות יאיר ומוכירו שם בס' חוות יאיר :

(צא) שמן למאור להרב מהר"ע מלבי על פ"ק דמציעא מליץ על הח"ה מהשנות הרסב"ן במלחמות :

(צב) שמן למנחה להרב מהר"ש בן הגאון מנחת יעקב כמס"ל במערכת סס"ך. (פי' סלח למנחם) :

(צג) שמן הזמר שו"ת חדשות מעתה להרב המופלא ח"ק כמח"ד מרדכי רוביו תלמיד מורנו הרב מהר"י הכהן. והם בפלפול עצום :

(צד) שמן משחת קדש (עיין פ' אכזר נדפס ממודינא כח"א) :

(צה) שמן ששון חיבר הגאון הרב מן אברהם דרשות על התורה בחריפות ובקאות נפלא ונאבד. אפס קצת פרשיות שנרפסו בתחלת ספרו זית רענן פ' הילקום :

(צו) שמע יעקב ושארית יעקב. דרושים נפלאים ונחמדים על כל הפרשיות מהרב הרסיד מהר"י אלגאזי כמס"ל (עיין פ' יסאל יעקב אלגאזי כח"א) :

שמע

[יח] שמע שלמה להרב המפורסם מהר"ש אלנאזי על כל התורה ונרפס באיזמיר. ובאמשטרדם נרפס חסר ס' דברים. ורבו של הרב מהרש"א הנו' היה הרב מ' יוסף גאנסו. ומר זקנו היה תלמיד רבינו האר"י זצ"ל כמ"ש הרב בס' גופי הלכות דף ק"ז ע"ב :

[קז] שער הנתיבות (עיין קנלס ד"ס וא"י סגמ' וכו' בקי"א) :

[קח] שער השמים להגאון החסיד מהר"י סג"ל הורוויץ פי' תפלה עד"ה כמ"ש"ל. (ע' מ' ישעיה סג"ל הורוויץ כח"א) :

[קט] שער השמים ס' מדבר בבבלי חיים וביצוא ובתכונה ומחכמה האלהית מלוקט מס' הנפש להרמב"ם הביאו הרב פר"ח י"ד ככמה מקומות ובהם סימן מ"ב ס"ק י"ג וס' ס"ו ס"ק ט'. ונרפס בוניציא שנת ש"ז והוא לרב גרשון בר שלמה. וכתוב בסדר הדורות דף קע"ה ע"ב שהוא חתנו של הרמב"ן אביו של רלב"ג. וכן כתב ס' יוחסין :

[קי] שער שמעון (פיין פרק טיפס) :

[קיב] שער התירושים (עיין מקום שמואל) :

[קיג] שערי אורה חיברו רבינו יוסף גיקטיליא. וכתב ספר הקדוא דף כ"ה ע"ב שודאי היה בזמן הרב יהודה ׳' הרא"ש ותלי זייניה שכתב ביוח"ק שבשנת ק"י היה הר"י גיקטיליא בעל הנסים וגור אומר שהוא חיבר שערי אורה :

אך ראיתי בקובץ כ"י שהרב מחבר שערי אורה היה מיוצאי ספרד שנת רנ"ב. וכפ"ז מ"ש בס' חרדים דף ח' משם הר"י דסן עכו מעשה ברבינו יוסף גיקטיליא וכו' אולי הוא על הראשון :

[קיג] שערי אורה כ"י רדוש' להרב מה' ישועה זיין ע"ל מערכת יו"ד. (ע' מ' ישועה זיין כח"א) :

[קיד] שערי בינה חיבר רבינו בעל הרקת ומביא הרבה מדבריו מהר"ש הלוי בן אלקבץ בס' מנות הלוי והוא רומז הרבה מדרשי רז"ל בפסוקים דרך גימט' ונוטריקון :

[קטו] שערי בינה (עיין שערס דרכ אלפס) :

[קטז] שערי ברכות (פיין רכ שמואל בן חפני נאמן כח"א) :

[קיז] שערי דורא (עיין רמנו יחזק מדורא כח"א) :

[קיח] שערי ישועה ב' חלקים כ"י שו"ת להרב מהר"י זיין :

[קיט] שערי נעימה (עיין מרכס כמסנא) :

[קכ] שערי צדק לרבינו מה' יוסף גיקטיליא בן החכם המובהק כמהר"ד אברהם בקבלה ופי' הספירות כ"י. ועיין מהר"ד שהביא כמה ספרים שמם שערי צדק :

[קכא] שערי צדק תשובות הגאונים שנרפסו מקרוב

[יח] שמע שלמה להרב המפורסם מהר"ש אלנאזי על כל התורה ונרפס באיזמיר. ובאמשטרדם נרפס חסר ס' דברים. ורבו של הרב מהרש"א הנו' היה הרב מ' יוסף גאנסו. ומר זקנו היה תלמיד רבינו האר"י זצ"ל כמ"ש הרב בס' גופי הלכות דף ק"ז ע"ב :

[צח] שמע שלמה ולקוט גדול משמועות מיובות ובשם אומרם נזכרי' והיו נקראים. חיברו הרב יש"ר מקאנדיא כמ"ש בסוף הקדמתו למבלות חכמה. ושם תראה שהיבר כמה וכמה היבורים רבים אגודות אגודות עשר ידות מדובר בס' נכבדות בחכמות מספר שיעור אליהר"ה וכמה שו"ת בחכמות אלו ובחכמת התכונה באור לאלמגיסט"י וכמה קצורים וכן בסבעיות טדיניות אלהיות ובהגיון ורפואה וס' כולל לבאר כל הדבר הקשה הנמצא בספרים. וס' כולל פרחי ספר לה"ק נקרא תורי זהב. וס' רוח שמואל ובו חכמת סר שמואל וס' תור המעלה וכתב שם להוציא לאור ס' גדול הערך שיועיל לרבים יותר מס' חיד של הרמב"ם ובס' זה ובס' בשמת כל מעיניו וע"ש באורך ועיין במערכת א' (עיין אלפס). ועיין בסה"ד דף קס"ד ע"א שם מוזכר כמה וכמה ס'א שחיבר כנראה שהזכירו בס' אלפס :

[צט] שמש צדקה שו"ת להרב מהר"ר שמשון מורפורנו אב ב"ד דק"ק אנקונא חתנו של הרב המקובל עיר וקדיש כמהר"ר יוסף פייאמיטא ויש בס' הנו' הרבה הגהות ותשובות מבן הרב המחבר :

[ק] שמשוני הביאו ר' אליה המדקדק בס' שברי לוחות :

[קא] שנות חיים מ' חיים חזן דרשות נרפס בוויניציא ומפלפל בדבורי תוס' וכיוצא בכל פרשה. והוא בן הרב מהר"י חזן וראיתי תשובה כ"י ממהר"ח הנו' ואח"כ בא לעיר הקדש ירושלים ת"ו ושלחתו שליח לרוססלאנד ונה נפשיה :

[קב] שני לוחות הברית להגאון החסיד מהר"י סג"ל

הורוויץ עיין לעיל ובנרפס מערכת יו"ד. (ע' מ' ישעיה סג"ל הורוויץ כח"א) :

[קג] שער אפרים שו"ת להגאון מ' אפרים כ"ץ אב"ד דק"ק אויבן כמ"ש בנרפס מערכת אל"ף אות ס"ב. (עיין מ' אפרים כ"ץ מווינצא כח"א) :

[קד] שער יהושע (ע' מהר"י יעקב גנגס כח"א) :

[קה] שער כבוד ה' (ע' מ' אפרים אלנקיאה כח"א) :

[קי] שער המלך להרב מ' יצחק נונים

נרפס מקרוב. אך ברוב הימים יבוא רקב והני עכברי רשיעי אכלי משופרי שופרי זודי סבה הוליד את חסרון ולא נמצא כ"א עד סי' ע"ב ומשם לסי' ר"ג עד ר"ז. ונראה דלא היה בידו אפי' ש"ך שהוא היה עוסק בו בשנת תכ"ט והש"ך נרפס שנת תכ"ג. וכבר נודע ראפ"י הרב כנה"ג במהדורא בתרא לא הזכירו. שלא הגיע הש"ך באותו פרק בגלילות טורקיא"ה לרחוק המקומות:

[קלא] שפת אמת (עיין דונב ספתי יבטס. ועיין סרמ"ע מפלנו כח"א):

[קלב] שפתי דעת (ע' עוללות אפרים פרי מגדים):

[קלג] שפתי ישנים (ע' טור וכ"י ד"ס ודע דכ"ט וכו'. ס' ניר. ועיין כ"ט ועקב מזמנו ר"ח כח"א):

[קלד] שפתי כהן עיין בנרפס אות נ', ועיין מ' שפתי כסכן כח"א):

ועתה נרפס ח"א מספריו הארוך על תחלת י"ד עם הגהות נכדו הרב והוא על המור וב"י. ושמעתי מנח אחד סוכר ש"ך כ"ס וידע שם סמאלס דסיני שם קדוש לכ"ן כ"ו ולמלא סכילות סוכס סוכס ומ"ד. ואירע לו להרב ש"ך ענין אחר עם הגאון מהרא"ש מפראג כמ"ש הרב שבות יעקב ח"א סי' ל"ז:

שפתי כהן. ראיתי להרב מה' דוד ז"ל הובא בס' באר יעקב ב"ד סי' קי"ד פ"א ס"ג ע"ד שכ' רבי פליגי ה"מ והש"ך באשכנז בתר ש"ך גירור. וכ"כ הרב המחבר דף ס"ד ע"ב ע"ש. ועיין בסמוך:

שפתי כהן. כבר נודע שהרב ז"ל קדם שחיבר ש"ך על ש"ע י"ד עשה באור רחב על טור וב"י י"ד. ואח"כ חיבר הש"ך והוא רומז עליו ואומר בספרי כתבתי ועד אחרן נרפס ט' הארוך מהש"ך על טור וב"י י"ד עד סי' ק"י ולפי המשוער אצלי כבר כתבתי ששינו והשמיטו ואפי' זה המעט לא נרפס כרחי. והנה ש"ך ח"מ נרפס שנת תכ"ג אחר פטירתו ז"ל וכתב חתנו בהקדמתו שם שימי חייו מ"א שנה. וש"ך י"ד שהדפיס הוא ז"ל היה שנת בקד"ש. צא וחשוב שנרפס ש"ך י"ד כשהיה להרב ז"ל תמשה ועשרים שנה וכבר היה להרב ז"ל חבור על המור וב"י י"ד. ועוד כתב שם המדפיס שהי"ל חבור גדול ע"ש. וספר תקפו כהן הנחמד חיברו הרב ז"ל בהדרש אחד. כמ"ש הוא ז"ל שם שחיברו בחדש ושנת מב"ת היא שנת התי"א והוא פלא:

[קלה] שפתי כהן על התורה מהרב החסיד מ' מרדכי הכהן תלמיד ס' ישראל די קוריאל כמ"ש בנרפס מערכת מ"ס (עיין מ' מדפי כסכן כח"א):

שפתי

מקרוב. ועיין מה שכ"ל מערכת ג' אות ט' (ע' נאונים קי"א):

[קכב] שערי קדושה לרבינו מהר"ו זצ"ל נרפס בקושטנדינא

ואמ"ד ואשכנז. והוא רב האיכות להגיד לאדם עונש המדות הרעות ושכר מדות טובות והקדמות נוראות להשיג ולכנס בשערי קדושה. והרגיל בו יוכה ויבחן מהותו וימהר לשוב אל ה':

[קכג] שערי שבועות לרבינו האי גאון הם בדפוס. ואני הצעיר

ראיתים כתובים על קלף בלשון הגרי שהוא ל' ערבי כי כך חיברם הגאון. וזה שבידינו הוא העתקה שהעתיקום בל' הקדש:

[קכד] שערי שמים ח"א י"ח שערים דרושים נחמדים לכמה"ר יחיאל

מיכל סג"ל נרפס בפראג שנת התל"ה וכתב שיש לו ח"ב ומביא הקדמות מחודשות ע"ש. ומביא חידושים מהרבנים אביו חקנו וכתב שדורו מהר"ש אידלש ז"ל ע"ש דף פ"א ע"ג:

[קכה] שערי תורה כ"י דרושים להרב מהר"ר ישועה זיין:

[קכו] שערי תשובה מרבינו יונה החסיד שערים המצויינים

לעורר הנפש ליראת שמים ודבריו הקדושים מעילים הרבה בשב"ר אשר הם שוברי"ם את לב האבן. אשרי אדם הזוכה לשקוד על דלתותיו יום יום. ויכיר מרביו ז"ל שעשה שערים אחרים ולא נרפסו:

[קכז] שערים דרב אלפסי אינם מהר"ף אלא מבן בנו. והר"ף שם כבודו

רבינו יצחק בר יעקב ומחבר השערים שם תהלתו רבינו יצחק בר ראובן. כ"כ מהר"ם בהשובות סי' רי"ט והגמ"י בתשובות דשייני לם' משפטים סי' מ"א וסי' נ"ה ומה הושג כמה מחברים ועתה מקרוב נרפס שערי בינה באור לשערים הנז' לאחר מרבני אשכנז ולא ביאר מתחלתו מי הוא בעל השערים:

[קכח] שערים באסור והתר חיבר מהרא"י מחבר תרומת הרשן. ומוכרים

מור"ם בספריו תורת חטאת ודרכי משה בכמה מקומות. חוץ מהגהות שערי דורא. וק"ק על הרב כנה"ג י"ד סי' מ"ח הנהת ב"י אות ס' שה' כסתפק ומגמגם בזה. שוב ראיתי בהקדמת מבוא שערים שהוא באור לשערי דורא שנראה מדבריו שההגהות מהרא"י על ש"ד נעתקו משערים שחיבר ונקרא הם' לב שערים ע"ש:

[קכט] שערים (ע' שערי משנס. ועיין רב שמואל בן חפאי גאון כח"א):

[קל] שעשוע התלמידים על מח"ס מהרב נאמן שמואל ז"ל

מספרי קדמונים כ"י :

[קסב] שרשי השמות ג"ז כ"י גדול בכמות ואיכות מחכמי המערב :

[קמג] שתי אחיות הביאו הרמד"ל באור תור' :
[קמד] שתי ידות להרב המקובל מהרמ"ל
הנו' כמ"ש בנדרס מערכת

מ' . (עו' מ' מנחם די לונזאנו כהנא) :

[קמה] שתי ידות להרב המקובל מ' אברהם
חזקוני דרשות עה"ת דפוס
אמשטרדם :

[קמו] שתי הלחם שו"ת וענינים למהר"ם
חאגיז. נדפס בוואנובעק :

[קמז] שתיל פורח (עין מהר"י לכהן נכד
ממדינא כהנא) :

[קלז] שפתי רננות (עו' ס' סק סירס) :

[קלי] שקל הקדש הזכירו הרב"ז בשו"ת ד'
ליורנו ס' נ"ה :

[קליה] שרש יוסף על דיני מינו סובב הולך
על דברי הרב בית לוי
חיברו הרב מ' יוסף אב"ד מפרעמסלא בעל חק
יוסף וכתנת יוסף חתנו של הגאון מהר"א ברודא:
[קליט] שרש ישי פירוש נחמד לסגלת רות
מהרב עיר וקדיש מהר"ש בן
אלקבץ הלוי ז"ל :

[קמ] שרשי השמות כ"י חיבר הרמ"ז מגיד
מוצאן ופעולתן וכו' :

[קמא] שרשי השמות ג"ז כתיבת יד בתוס'
ברובה שהוסף מהר"ש

ת

כמו שמצאו :

[ז] תודת שלמים כולל חידושים מהראשונים
הר"ן לנדה הלכות נדה

להרמב"ן השגות הר"ה על בעלי הנפש
ותשובות מ' ישעיהו באסן אב"ד בקק"י ריגיו :

[ח] תולדות אברהם (עין מהר"י לכהן נכד
כהנא) :

[ט] תולדות אדם קורין לתשובות הרשב"א
שנדרסו בליורנו מדיני

ממנות שכך כתוב בדפוס. אכן. הרב כנה"צ
ושאר אחרונים קורין לו שו"ת הרשב"א ח"ב :

[י] תולדות אדם כתוב בדפוס על חידושי
הרמב"ן יבמות. אך אין

האחרונים מכניין אותם בשם זה רק חידושי
יבמות להרמב"ן :

[יא] תולדות אדם לרבינו יואל בעל שם
מסגולות וענינים, נדפס
בזאלקווא שנת ת"פ :

[יב] תולדות אדם (עין מ' שמואל אלגאזי כהנא) :

[יג] תולדות אדם וחיה הוא חיבור רביעי
ירוחם. ועל הרוב

אין הפוסקים ומחברים קורין לספרו כ"א רביעי
ירוחם. אך לחלק בין ס' מישרים לפעמים

כותבין חלק אדם וחיה. ולרבינו ירוחם מכניין
אותו רי"ז מרן ב"י והבאים אחריו. וכבר יש

שחשב שהוא מהר"י וייל, ומתוך הענין
ניכר ופשוט :

[יד] תולדות יעקב יוסף (עו' למנס סענה חדש) :

[טו] תולדות יצחק פשמים יפים על התורה
מהרב רבי יצחק קארו

דורו

[א] תאוה לעינים פ' על עץ יעקב ושקלא
וסריא מהרב כהר"ש אלגאזי :

[ב] תבואות שור מ' ישן קיצור בית יוסף
והוספת להרב מהר"ר

אפרים זלמן שור. נדפס שנת שע"ה על כל
ר' טורים ובילדותי ראיתיו ישן נושן :

[ג] תבואות שור להגאון מה' אלכסנדר
סענדר ביאור לשמלה

חדשה שלו ובכור שור חידושים על הש"ס.
נדפס בזאלקווא שנת תצ"ג והוא ספר נפלא

בבקיאות ועיון כמ"ש בשם הגדולים ח"ב
מערכת האל"ף אות פ"ז ע"ש (עין מ' אלכסנדר

סענדר שור כהנא) :

[ד] תבנית היכל על כל עניני בית המקדש
וכליו כ"י :

[ה] ס' תגין הזכירו הרשב"ן בתשובה ח"א
ס' ג"ן. ואחר זמן רב ראיתי

שהזכירו הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה פ'
תבא. ובספר צדה לדרך למהר"ם ו' זרח סוף

דף ז"ך הזכירו ואמר שהוא מצוי וכו' ויש בו
סודות עמוקים, ומביא ממדרש שיר השירים

דחוקיה המלך ע"ה ס' תגין הראה להם ע"ש.
וכתב הרב סה"ד דף קע"ה סוף ע"ג שהיה

בידו ס' זה כ"י, ומביאו כמה פעמים בספר
ילקוט ראובני ובספר מנחת שי מביאו תדיר

בשם ס' תגי :

[ו] תדשא מדרש שחיבר ההנא רבי פינחס
ו' יאיר ומתחיל ב' תדשא הארץ

דשא. וכתב רבינו הרקח בריש ספרו כ"י
תדשא גימט' זה רבי פינחס בן יאיר ע"כ.

ובדפוס יש מ"ס ובהקדמת משה משה העתיקו

(ט) תוספות תוך, הם שרבינו אליעזר מטמך קיצר תוספות שאנן הוא וסיעתו הוסיפו מגדולים שהיו אחרי תוספות שאנן וכמ"ש בנדרפס (עיין תוספות סלמן) :

(י) תוספות רבינו יהודה למסכת ברכות שמזכירים הפוסקים ומהם הרשב"א בחדושו ומהר"ם בתשובה ד"פ סי' מ"ג והגמ"י סוף הלכות חמץ. אני הצעיר ראיתם כ"י. וכמה דברים שבתוספות דיון מיותר בשם ר"י. בתוספות הנז' הוא אוטר בלשון אמר רבי. ולכן נראה שהם תוספות רבינו יהודה החסיד תלמיד ר"י. ובספר ארחות חיים דף ק"ב ע"ב מזכיר תוס' סוכה לרבינו יהודה. ובכלבו דף ט"ל ריש סי' ל"ז מזכיר [ג"כ] תוספות רבינו יהודה לברכות. ובשו"ת מהר"ם ד"ק סי' ר"ה מביא תוס' רבינו יהודה לבתרא ע"ש. ובתוס' דין בע"א דף י"ב ע"א מזכירים תוספות רבינו יהודה ע"ש. ובשו"ת מהר"י קולון שריש קס"ח מזכיר תוס' יבמות לרבינו יהודה מפרי"ש. והנה בתוספות דין בברכות דף מ"ה ע"ב כתוב וכן עשו בנות ר' אברהם חמיו של ר' יהודה וכו'. ובתוס' ברכות כ"י הנז' כתוב אומר המי ה"ר אברהם בן ה"ר יהוסף שהנהיג לנשים שבביתו וכו'. ותדיר מזכיר רבינו יהוסף כנראה שהיה זקן ביתו, והוא הרב שעשה תוס' שבתים הראשונים בתוספות ה"ר יוסף. וכתבתי עוד בח"ב אות י"א (עיין תוספות חמ"ד דהראב"ד בחידושי תמיד מזכיר תוס' צרפת ע"ש. שוב ראיתי בפ"י הראב"ד לתמיד הנז' דמזכיר כמה וכמה פעמים רבינו יצחק בר שמואל ורבינו יעקב ורבינו אלחנן ע"ש והיו עיניך רואות :

(י) תוספות רבינו יהודה מפרי"ש (עיין תוספות רבינו יודוס לשני זס) :

(פ) תוספות יומא (עיין מהר"ם מפונטנוב ד"ס פוס' יומא וכו' בח"א) :

(ט) תוספות הרב רבינו יוסף, הזכיר ר"ת בספר הישר כ"י ובשבלי הלקט שבלת קמ"ב :

(י) תוספות ה"ר יחיאל הזכירם הגמ"י סוף הל' חמץ. ובכלבו סס"י ק"ד כתב מיהו בתוס' ר' יחיאל מפרי"ש :

(יא) תוספות רבינו יצחק מדופרא (עיין תוספות אין לסקות וכו') :

(יג) תוספות ר"י הזקן בעצמו. ראיתי תוס' לקדושין כ"י והעיר רב אחד בכ"י בס' הזה שכן הוא האמת שהם תוספות ר"י עצמו :

(יד) תוספות ישנים דיומא שבידינו הם תוס' שאנן כמו שנראה מהרב תרומת הרשן

דחו של מרן ואינו זקנו כאשר חשב סה"ד. וחיבר שו"ת ובסוף תשובות מרן לא"ה יש שתי תשובות להרב הנז', וכתב שם בנו של מרן שידפוס שאר תשובות הרב דודו הנזכר בשאר חלקי תשובות מרן :

תולדות יצחק, רבי יצחק קארו פ"י יפה על התורה ומאמרים ש"ח וכו'. תולדות יצחק פשטים בסדר התורה אבי אביו של הגאון בית יוסף עכ"ל סה"ד. ונראה דהכל א' אלא שנדרפס שני פעמים. ואינו זקנו של מרן בית יוסף אלא הוא דודו. ויש לו תשובות בסוף תשובות מרן לא"ה. גם בס' אבקת רובל למרן שנדרפס מקרוב בס' מ"ז היא תשובתו לבנו והוא היה הותם יצחק בכמה"ר יוסף קארו, וכפ"י אינו צורך מ"ש הרב סה"ד אבי אביו. האמנם ס' תולדות יצחק בשני הדפוסים אין בידי ואני כותב מהרשום בזכרוננו, כי הרב אפרים קארו אבי מרן והרב יצחק אחים בני כמה"ר יוסף זקנו של מרן :

[טז] תולדות יצחק בן אברהם דרושים על ס' בראשית לרב אשכנזי :

[יז] תולדות שמשון (עיין זכר שמשון) :

[יח] תולעת יעקב דפוס ישן גושן. פ"י התפלה ע"ד האמת להרב מ' מאיר בן גבאי :

[יט] תוספות, כמה מיני תוספות חיברו רבונאטא על הש"ס [ומהם] :

(א) תוספות רבינו אלחנן, הזכירם בספר הכשרים סי' ל"א :

(ב) תוספות רבינו אליעזר מטמל, הזכירם הרב שבלי הלקט ח"א שבלת מט"ר ובשבילת נ"ר ומביאו הגאון בכמה דוכתי :

(ג) תוספות גורנים, הזכירם הרב יש"ר מקאנדיא בהקדמת נובלות

חכמה. והרב מהר"ש אלגאזי בספר גופי הלכות כלל קצ"ה מביא לשון תוספת גורנין ריש קמא. וראיתי בשיטה מקובצת ריש קמא שהביא לשון שהביא הרב מהר"ש אלגאזי בשם גורנין הביאו בשם תלמיד ה"ר פריץ ויש שינוי בלשון ע"ש. וכפ"י אפשר דתוספות תלמיד ה"ר פריץ מכנים בשם תוספות גורנים :

(ד) תוספות חיצוניות, מביאם רבינו בצלאל אשכנזי בשיטות מקובצות, והיינו

שאינם תוספות שאנן או תוספות טוך שהם קצור תוספות שאנן, אלא הם לגדולים אחרים שהיברו תוספות. ולפי דלא מסיימי מי הוא המחבר קרי להו תוספות חיצוניות. ואפשר דמחברם שהיה אחר תוספות שאנן הוא עצמו קראם תוספות חיצוניות שלקטם מתוספות אחרות שאינם תוספות שאנן :

ז'ל שהיה בידו תוס' שאנץ ותוספות טוך ותוס' רבינו יהודה, אלו התוס' שלא ידע למי הם קראם תוס' שיטה לומר שאינם תוס' שאנץ וכיוצא. על דרך שעשה רבינו בצלאל ז'ל בשיטות מקובצות שמכנה תוס' אחרות בשם תוספות חיצוניות :

והן עתה ראיתי בכס"ק עשין קנ"א דף ג' ע"א דפוס קרימונה שכתוב בהג"ה וכמדומה שראיתי בתוס' שיטה רבינו יחיאל ע"ש. וזה נגד מ"ש. ועדיין אפשר כי לתוס' שאנץ קורא סתם תוספות, ולתוס' אחרות יש מי שקורא תוס' שיטה אף שידע מחברם :

נ) תוספות על התלמוד במקום שלא נמצא תוספות (עין מסכ"י יסכני אנד"ק גירסאס בח"א) :

נז) תוספות תלמיד רבינו פרץ על קמא כ"י. ראיתי קובץ גדול :

נד) תוספות תלמידי רבינו יצחק בר אשר. כ"כ הרב שבלי הלקט ח"א שבלת רכ"ה כ"י :

נז) תוספות תמיד יסוד הרב רבינו ברוך. בן כתוב בתוספות יוסא שלפנינו דף י"ז סוף ע"ב. ודע דבהירושא הראב"ד הנדפסים מזכיר הרבה תוס' צרפת. אך ראיתי דף ו' ע"ד מדפוס חדש שכתב ובתוס' צרפת מקשים בשם רבינו אלהן בן רבינו יצחק ע"ש. והוא חידוש גדול בעיני שהראב"ד יביא לתוספות שמזכירים רבינו אלהן בן רבינו יצחק. ואני מסופק שמה יהיה הגה"ה מבחוץ :

נו) תוספות לתענית (עין גאונים בח"א קו"א) :

נז) תוספות, דע חמנין דמשכחת שהראשונים' הרמב"ן והרשב"א והרישב"א והר"ן ודומיהם מביאין משם התוס'. ובתוס' שבידינו אין החידוש או תרוץ או דין שהוא כלל. והמעט כי יש כמה גדולים שעשו תוספות ובעת שנדפס הש"ס כל אשר נמצא אתו איזה תוס' לאיזה מסכתא יהיה מי שיהיה הכניסוה בדפוס ולכן אין תוספות שברפוס על התלמוד שבידינו שמכבר אחר. ואף שכתב ה"ר גרשום צונצינו שהוא הביא תוס' תו"ך מעיר גניברא ושאר ערי צרפת חדרי הורתם של התוספות והדפיסם והבאתיו בח"א (עין מוספוס שאנץ ד"ס וכו' סכ"א וכו'). מ"ס לא ידענו בפרשות וכוון איזה מסכתות הביא והדפיס ומתחיל' כתב שקבל שהמסכתות גדולות הם תוס' תו"ך ואנחנו לא נדע בירורן של דברים. ונראה שמה שמביאין הגדולים משם התוס' סתם הם תוס' שאנץ. שעליהן כותבין תוספות סתם. וכבר רבינו בצלאל בשיטות המקובצות ובפרט בקמא ומצא

הדפסן מי' צ"ד. ודע רתוספות ישנים דיומא הנז' שנדפסו בפ"פ הם מוטעים וברפוס אמ"ר של פרופס מצאתי גירסאות נכוחות, וגם הרב שיה יצחק הפליא לתקן ולבאר תוס' ישנים הנז' : (ה) תוספות ה"ר ישראל, הזכירים המרדכי פ"ב דע א :

ס) תוספות רבינו מאיר חתנו של רש"י. הזכירים בנו ר"ת בס' הישר כ"י :

סז) תוספות ספרדיות (עין לסלן ד"ס מוספוס אין לנסוס וכו') :

סח) תוספות רבינו פרץ, רבינו בצלאל מביא מדבריהם בשיטות מקובצות. ואני ראיתי תוספות רבינו פרץ כ"י על כמה מסכתות, ועיין בהקדמת צדה לדרך :

סח) תוספות צרפת (עין מוספוס סמ"ד) :

ט) תוספות ר"ד הם מרבינו ישעיה דר טראני, והדפיסם מה' יהושע בעז לכית ברוך קרושין עם הרישב"א ותוס' ר"ד מביב הגמ', ובס' סה"ד דף קע"ט ע"ג כתב דמס' קרושין עם תוס' ר"ד ורמב"ן ורשב"א והר"ן, והוא אגב שיטפיה שלא נסתכל היטב במה שכתוב שם ולא נדפס כ"א הרישב"א ותוס' ר"ד :

י) תוספות שאנץ הם תוס' שחיבר רבינו שמשון בר אברהם משאנץ תלמיד ר"י בעל התוספות. ואחריו בא רבינו אליעזר מטוך וקצרים והוסיף חידושים מגדולים שהיו אחר רבינו שמשון והתוספות שבידינו הם תוספות מוך ומכתבאר מדברי מדיקו ותה"ד כמ"ש קורא הדורות דף י"ח. חידושי רבינו אליעזר מטוך עצמו כתבם בגליון התוספות, וכך קורא אותם ר' בצלאל ג. במקובצות גליון תוספות :

וכה הראני בס' מכלל יופי לרד"ק הנדפס בקושטניא שכתוב שם שה"ר גרשון צונצינו המרפס מקושטניא היה משלשלת רבינו משה שפירא אחד מבעלי תוס' טוך. וה"ר גרשום הנז' הביא תוס' טוך מעיר גניברא ושאר ערי צרפת חדרי הורתם של התוספות והדפיסם. ומהם לקחו בויניציא והדפיסום כי מקדם לא נראו תוס' טוך בעולם, כן כתוב בדף ראשון של מכלל יופי :

תוספות חולין שבידינו הם תוס' טוך. ותוס' ע"א שבידינו הם תוס' רבינו פרץ. כ"כ רבינו בצלאל בשיטה מקובצת חולין כ"י. ומתחיל' בים ש"ש יבמות פ"ד סי' ל"ד כתב שהוא מקובל שתוספות שבידינו במסכתות גדולות הם תוספות הוך :

סז) תוספות ש"טה כן כתב מהר"י קולין שרש צ"א. ונראה שהוא

וזרע כשמש דרך כיצד מועקב רבינו סם פורס וגדולס כמ"ס
מחרייל סרס מנה לפניו חל וזכרים לכחיו לנו בעומק
כלכל סוף ואחיו ותלמידיו . ואחיו כחוק כד אחתס רכס
סקדס ר"י כד שמואל וזרע יתק זר"ס סדורף כישיכ סל
מעלס תלמידיו לסרס או לשנסיס . וכל אחד סר"ל מסכת
סוגר"ל ומסוגר"ל סגורס כפיו . וכלסו וסריו כחחוריו אס
פניס מסכירות ככלכס מינס וסס . וכנולו הנמודל אסכרנס
אסכרנס ונחוס סרנס סרן וכלוק . ותלמידו ר"י רכס
סמסן מסכין ואחיו ריכ"ל וסעסס חכירו סוס' סחין .
ואחיסס תלמידו תלמידיס סל ר"ל ור"י סעסיו ססוסס
תוספוס סונל עד סנל ר"י אלוסר סמוד סוף סוס תחלס
לקולר"ס וקיר תוספוס סחין וסוכרף סגדולס אכרס ומינר
ססוספוס סנידיו :

ומתתוספוס כפ"ל סוף דף ט' מוכח סדיו כסנל ר"י לאלף
סכסי . ודף דסוס' פ"ל סס סרנינו סן
כמ"ס כספון (עין לעיל סוס' סחין ד"ס סוס' חולין וכו') .
מ"ס גס רכינו סך סכנינו ססוספוס תלמיד רכינו ססול
מחילורל וסוכר כסוס' . וגס נחל דוד ככד סנל ר"י סחלף
סכסי סיו קלס סכנינו ססוס' . חוכו ססנל נל וסכוס ססוף
ימי רכ"י עד סנל ר"י לאלף סכסי . ואסס מולל דלל סלר
סחין ססס דסכסן סס סחין נעשו ונמנרו ססוס' סנידיו .
וכן ססמ"ל וסרמכין ססיו כחחלס סחלף סכסי סיו סלמידסס
סל כסוסיו כעלי ססוס' :

[כא] תוספות יום טוב (עין מ' יום טוב סגול
סעניר כח"ל) :

[כב] תוספי הרא"ש בס' פרי מגדים על
י"ד בהקדמתו עלה
בסחשבל לפניו תוספי הרא"ש הם פסקיו .
ופסקיו הם קצור פסקי הרא"ש ודחאו . ודחאס
שלא ניתן להאמר בכנסה מעמים . ותוספס
הרא"ש הם תוספות שעשה הרא"ש ככו תוס'
סמס על כל הש"ס . ונרפסו תוספי הרא"ש
על הוריות יבמות כתובות סגילה שבועות
תמיד וקצת על סוסה ורבינו בצלאל בשיטת
המקובצות מוכירס תריר . ואנו הצעיר ראינו
בכ"י תוספי הרא"ש ברכות שבת גיטין חולין
מלבד כל ס' קדשים שבלקוסי רכינו בצלאל
כ"י מביאס תדיר . ובתשובת הרא"ש כלל נ"א
ס' ב' שם סבואר שעשה תוס' על הש"ס ע"ש :
תוספי הרא"ש שחיבר תוס' על כל הש"ס ונרפסו
על קצת מסכתות נראה שהם בנויים
על תוס' שאנץ . כמו פ' סדר זרעים להרא"ש
שהוא בנוי על פ' רכינו שמשון משאנץ .
שוב ראינו שכל רכינו מנחם י' זרח בהקדמת
צרה לדרך כשהוכיר הרא"ש ופסקיו ח"ל .
ועשה חיבור הפסקים על דרך האלפסי והוסף
בהם דברי התוספות ומדעות בעלי החידושים
כרבינו מאיר הלוי וסרמב"ן ורבינו יונה וסר'
אברהם שהודישו חידושים אחר בעלי תוספות
גם חיבר פרישה וקצר תוס' רכינו שמשון
משאנץ שהיה תלמיד מובהק מר"י בער'
התוספות והוסף דקדוקים ופירושים משאר
המהרשים וסרר"ם מרסונכורג שהיה רבו
מובהק עכ"ל . וכמ"ס על פסקי הרא"ש אתה
תשמע דלל כהרב ש"ך בתקפו כהן כמ"ס
בח"ב מערכת אלף אות כ"ד (עין סחל"ס ד"ס

מביא דברי תוס' שאנץ . וראינו מס גיטין
ד' ויניציא עם הגהות ס' בצלאל מלאה על
כל גרותיה כל הגליונות רחבות , ושם מביא
תוספות שאנץ תדיר באורך :

תוספות, אין להקשות מתוספות שבמסכתא
זו לתוס' שבמסכתא אחרת . אלא
כאשר שני המקומות הם בשם ר"י או בשם
ד"ר וכיוצא . אבל כששני המקומות הם בתוס'
אין להקשות . דאין מופת חוץ דמחבר אחד
חיבר תוספות השני מקומות . אמנם כששני
המקומות הם בתוס' מסכתא אחת או היא
קדושה ומעונה תירוצן . וזה פשוט . ובתשובת
סרר"ם הקצרות ס' קל"ד הביא תוספות רכינו
יצחק מדפודיא ע"ש . והאגור ס' שב"ז מוכיר
תוספות ספרדיות ע"ש :

דע סרנינו כעני ססוס' לא היו סחין אחד . ומחלל
זמן כרנינו כעלי ססוס' ועד חתקין לא כליר מחלל
ואחיסס ססס . ססרי רכינו ויחל כד אסל סליו סיס מנעלי
ססוס' כמ"ס כס' תמוס דעיס כסנל דכוקי . וסוף סיס סחין
כס"י כמ"ס ססוס' כנרס דף ס"ל . וסוף ריכ"ל ססוכירס
ססוס' . וס"ש עלל לססס סחלף ססס"ס לאלף סססיו
כמ"ס ססרי וסחין :

הן אלה דלוחי כנחם דוד סכנל סססל סקנלס דפניג
על זס וסכנל דרש"י סחין כרמב"ם וסלינ גמי על מ"ס
סרס ס יוסחין דרכינו סס נעסר סנל סחלף וסוף ככד כסנל
ס' אלסיס מ"ל . וכסס ס' סססלס סקנלס חיונו סס עמו .
דף ככד כסנלס עילל כמערבת כמ"ס (עין מוכר"ס מרסונכורג
ס' וסלר זמן וכו' כח"ל) סססונלי דחין לסמוך על דרכיו :
ובמאי דקמן כסרעות נרלס דסעיקר כמ"ס כססר יוסחין
דרש"י סיסס מוכח סכור סנל ססס' . וסל
דמסכ"ל כססנל ס' כ"ס ככד סחלף ססס' כסדו ססן זמן וססס
דכנוולחל קתלי וסכוס כס דכני סרס ס' יוסחין . וסל
ססס דלסכין דרש"י סיס סחין רכינו נחן כעל סערון .
כסכוס כססנלס קתלי כוכלס כחלודס דף קע"ב וססיון וסל
סססו רל"ל וססיו . כעל סערון סיס כסנל סססל כנרלס
כסרון סך עד וססס . וסיס תלמיד רכינו סחנלל ככו סר"י .
וללו כרמב"ם נולל סנל סחלף כמ"ס ככור רכינו דוד וסכלסיו
עילל מערכת מ"ס (עין רמב"ם ד"ס מדכרי סרס ס' יוסחין
וכו' כח"ל) וססס מוכח דרש"י קודס לסרמב"ם . וססיו ככד
אכ"ד ססס גדול מכל תלמיד רכינו משה סדרסן ככר נסססו
סירוס רש"י כדמיון לוס כסס וססיו כססוכוחיו ססס' תמוס
דעיס מ"ס . וסר"ס סחיבר כסמלור סנל סחלף וססיו וסר"י
סכנר נסססו כירוסיו כססו . וסל מליו ססס אכ"ד וסר"ס
מזכירס כרמב"ם . וסלל זס מוכח דרש"י קודס לסרמב"ם
דכני סרס ס' יוסחין . ואסר זמן רכ מלללס כסון אסלל
קודס סססיו ככליוס סס"י קודס לסרמב"ם ככו ק' ססס :
גם מ"ס נחל דוד משה כססללס דרכינו סס סיס סנל ס'
אלסיס מ"ל לוסל . וסל סססר סססור סיס סנל סחלף
סססור מוכיר לרכינו ועקב סססו ר"ס . וכו ססרלכ"ד כס'
סקנלס תלמידו סל רכינו סיס סססו ר"ס י' ויחל י' לרס מלמד
סר"י סנר לרכינו יוסף י' מיוגלס ונעסר סנל ססס' ס' ס'
ססס לני מוס' סל כרל"ס מוכיר לרכינו יוסק מרסונכורג
סססו ס' . וסרלכ"ד סנו' חוכר סססו סנל סחלף . סל
למחל ססס סחלף ככר סיס מוסרס ר"ס לרס מוסק .
וליו מוכיר סרלכ"ד סנו' כססר קכלול אלא לרכינו סס ע"ס .
אסס ססלל לרסס כ' נלסנו מלד דכרי סרס ססרי יוסחין סחין
זמנל סל ר"ס :

ולפי דרכנו להדיח סחללס ססס' סיס כסוף זמן רכ"י
כ' רכ"ל אסל מנעלי ססוס' כסון רכ"י . ולכל סססות
כסנל ארנע אלסיס ססס' אור נלך מרסונכורג כעלי כסססות

[לה] תורת האדם הוא חיבור מופלא מהרמב"ן בהלכות שמחות ואביווייהו והטור י"ד מסמין שלה ער הסוף הוא קצורו עם חידושים אחרים כמ"ש הטור סימן הנו' :

[לו] תורת אמת שו"ת להרב מהר"א ששון נדפסו בוויניצא. והיו לו עוד חלקי תשובות ולא נדפסו :

[לז] תורת האשם חיברו הרב תי"ט והוא ביאור על ספר תורת החטאת למור"ם. ואמרו שהוא שלשה חלקים ולא נדפס. רק בספר סלת למנחה כפעם בפעם זכר עשה מביא אשם :

[לח] תורת האשם מוסר מחובר עם ס' ויחל משה :

[לט] תורת הבית הארוך להרשב"א לא ראהו הטור. כן כתבו מרן והאחרונים :

[מ] תורת החטאת חיברו הגאון מור"ם בעל ההנה"ה בדיני

אסור והתר ונדפס שנת הש"ל והוא כסדר שערי דורא. והרב עצמו חיבר קצור תורת חטאת ונדפס עם פי' דמשק אליעזר :

תורת חטאת חיבר רבינו מור"ם בעל המפה קודם שחיבר המפה שהם ההנהגות על ש"ע. ודלא כשמועת הרב לחם חמודות בחולין אות צ"ד וגם הוא עצמו כתב איפכא כ"כ הרב שיירי כנה"ג סוף כללי הפוסקים. והרב הקשה על הרב מהר"י זיין בתשובה הובאה בשו"ת מטה יוסף ח"ב י"ד סי' י"ט דף ס"ח ע"ג דפשיטא ליה דס' תורת חטאת חיבר בסוף. והנהגה יקבץ היא סברת הרב לחם חמודות בחולין אות צ"ד הנו' וליאת :

[מא] תורת הדין הגאון מ' חיים שור חיבר שיטות על התלמוד סדר קדשים ועל תשעה מסכתות ונקראו הספרים צאן קדשים תורת חיים :

[מב] תורת הדין שו"ת ג' חלקים למהר"ש כמ"ש בנדפס ולעיל מערכת ח"ת בס"ד (ע' מ' חיים שג"י נח"א) :

[מג] תורת חכם כתב בסה"ד רחיברו מהר"ר שמואל בכ"ר אברהם הכהן. זה אינו כי הרב המחבר הוא בעל טור ברקת וחוצב ממקור חיים :

[מד] תורת חסד שו"ת להרב חסדאי הכהן פרחאי תלמיד מהר"ש

כמ"ש בנדפס מערכת ח"ת (ע' מ' חסדאי הכהן פרחאי נח"א). והיה רבו של הרב פרח מטה אהרן. ואמרו כי הם כהנים ממשפחת בן גוריון וע"י שהיה אדם חשוב וגדול במשפחה ששמו פרחיה קבעו לוהר הכהן פרחאי. ושג"עתי מוקנים

טוב וכו' נח"א) ומ"ש גם חיבר פרישה ר"ל שעשה פירוש לכל הש"ס בפירוש נדרים הנדפס. וממ"ש וקיצר וכו' הראת לדעת כמ"ש בענייני תוספי הרא"ש בנויים על תוספות שאנץ. וכבר ידעת דהרא"ש חיבר ג"כ תוספי תוס' כמ"ש בח"א דף ז'. (ע' הנדפס נח"א). ועוד חיבר תשובות הרבה יותר מכללי הרא"ש שבידינו כמו שנראה בספר הזה התנופה ובס' בשמים ראש :

[נג] תוספי תוספות (עין נסמך) :

[נד] תוספת יום הכפורים למהר"ם נ' חביב על פרק יה"כ שיטה בגפ"ת ופלפול בהר"מ וכל פוסקים ומפרשים :

[נה] תוספת מרובה (ע' מ' אהרנס היכני נח"א) :

[נו] תוספת דרבנן (פי' קטל יעקב) :

[נז] תוספת שבת מהרב מ' רפאל ז"ל נכר הב"ח והרב חלקת מחוקק והוא ביאור על ש"ע א"ח הל' שבת והלכות עירובין בפלפול ומסקנת הדיון :

[נח] תוספתא שבידינו היום שהיא נדפסת אצל הר"ף. נ"ל שכוללת

ברייתות רבי חייא ורבי אושעיא ותוספתא דר' נחמיה ויש לי ראיות ע"ז ואכמ"ל. והוא מלאה טעיות. וראיתי תוספתא כלה קדמונית כתובה על קלף כל שיתא סדרי מסורים : תוספתא בס' לחם הפנים י"ד בסופו נדפסו הגהות הרב מגן אברהם על תוספתא דנזיקין. ונדפס בספר עמרת אליה פירוש תוספתא דובחיים. וס' ים יששכר פירוש על תוספתא דביצה. והרב המופלא מר מהותני כמהר"ר דוד פארוז ז"ל פירש כל שיתא סדרי מהתוספתא וכבר נדפסו על ד' סדרים כולם. ואכתי פשו קדשים ופסחות והמה בכתובים : [נח] תוצאות חיים לרבינו אליה די וידאש סלת נקיה מספרו הקדוש ראשית חכמה. ובסוף פי' קצת התפלה ע"ה האמת :

[נז] תוצאות חיים כ"י חיבר מהר"ר אברהם מונסון האהרן לייב

קושיות ס' עין החיים לגדול הדור מהר"א וחיבר ע"ד זה מיצאי יום טוב לישב קושיות הרב תי"ט. וחיבר עין הדעת על י"ד וחיבר אשל אברהם שו"ת וראיתם כ"י. ומר ניהו דשקיל וטרי עם מורי הרב נחפה בכסה ועם הרב משאת משה בח"ג :

[לא] תוצאות חיים כ"י למהר"ש ומשאל בן מהר"ח ז"ל פירוש על התורה :

[לב] תוצאות חיים (ע' אור הדס) :

[לג] תור המעלה — (עין שג"י חלמה) :
[לד] תורי זהב —

על חלק רב מתלמוד בבלי. וכבר ידוע כי דברי הראשונים מאורים את העינים נפש כי תשב"ע על דבר אמת. לכן לתועלת התלמידים אעלה על אר"ש חידושי הראשונים שנרפסו על כמה מסכתות :

ברכות. חידושי הרשב"א :

שבת. חידושי הרשב"א ופסקי הרב המאירי :
עירובין. חידושי הריטב"א :

ביצה. שיטה מקובצת בתחלה נרפסה בסוף ספר נחלה ליהושע ואחר כך נרפסה לברה :

ר"ה. חידושי הרשב"א והם בקיצור. ובכ"י יותר באריכות רמז הרשב"ן :

יומא. חידושי הריטב"א :

סוכה. חידושי הריטב"א. נרפסו בקובץ שבע שימות להרשב"א :

תעניות חידושי רבינו ישעיה הראשון בסוף ס' המכריע. חי' הריטב"א :

מועד קטן. חידושי הריטב"א :

מגילה. חידושי הרשב"א. תוספי הרא"ש :

פסקי הרב המאירי. חי' הריטב"א במ"ס מכתם לדוד :

יבמות. חידושי הרשב"א. חי' הרמב"ן. תוספי הרא"ש. חידושי הריטב"א :

כתובות. חידושי הרמב"ן ונרפסו במין על שם הרשב"א. שיטה מקובצת. תוספי הרא"ש. נמוקי יוסף :

גיטין. חידושי הרמב"ן. חידושי הרשב"א. חידושי הריטב"א. חידושי הר"ן :

קדושין. חידושי הרמב"ן. חידושי הרשב"א. תוספות רי"ד והוא רבינו ישעיה דמראני הראשון. חידושי הריטב"א :

נדרים. חידושי הרשב"א. פסקי הרב המאירי. הלכות הרמב"ן. חידושי הריטב"א. נמוקי יוסף :

סוטה. קצת תוספי הרא"ש. פסקי הרב המאירי :

זויר. פסקי הרב המאירי. שיטה מקובצת :
קמא. שיטה מקובצת. חידושי הרשב"א ב"י שימות חסרים ונרפסו שלמים בפרג :

מציעא. שיטה מקובצת. הריטב"א (ע"י לעיל מערכת ר"ד) (ע"ין סמט"א ד"ס כרס"א כנר נודע וכו' בח"א) :

בתרא. שיטה מקובצת. חידושי ופסקי הרמ"ה. חידושי הרמב"ן. חידושי מהר"ן' מינאש :

מנהדרין. חידושי הרמב"ן לפרק זה בודד , חידושי הר"ן :

מכות

מוקנים נסחא אחרת. כי יש כהנים שיש להם כנוי כהן פרהיא כהן נהר כהן חימצי כהן סהל ר"ת פנחס שכל המשפחות האלו הם מפניהם :

[מה] תורת יוסף פירוש המסכות נרפס לאחר מרבני אשכנז :

[מן] תורת המנחה כ"י דרשות פשוטות על כל החומש דברים נאים לרבינו יעקב בר רבינו הננאל צקלי. וראיתי חלק נמינו על בראשית שמות ויש בו חידושים וסודות ומוכיר להרמב"ן ופותח בפ"א' מגביאים או כתובים ומקשר על עניני הפרשה בו ואת הקשורים ליעקב ונהניתי בדבריו וקשרו אשר קשר :

[מן] תורת הגזיר חיבר הרב ר' אברהם מוטאל על מס' נזיר :

[מה] תורת נתן כ"י חיבר הרב המקובל מה' נתן שפירא בעל מצות שמורים וכו' באור פסוקים ומאמרים על פי הקדמות רבינו האר"י זצ"ל :

[מט] תורת נתן מהרב סגולה עמוקות על התורה כ"י הביאו בס' סדר הדורות ע"ש :

[נ] תורת נתנאל נרפס מחדש להרב מה' נתנאל וייל ולה"ה שו"ת

חידושים על הפרשיות. והוא הרב המחבר קרבן נתנאל ונתיב חיים :

[נא] תורת העולה חיברו מור"ם בעל ההנהגות על עניני קרבתו וסודות מקדש ונרפס שנת הש"ל. ובתשובותיו סוף סי' קכ"א מוכירו לשבח :

[נג] תורת הקנאות (ע"ין דרך חיים פעלומות ומקורות חכמה :

[נז] תורת השלמים חיברו הגאון מ' יעקב רישר ספראז על הלכות נדה מהש"ע. ונרפס בסוף ספרו מנחת יעקב :

[נד] תחלת חכמה להרב מהר"י האנץ כללים. מחובר אצל ספר כריתות :

[נה] ס' התכליות (ש' חכמתא רנסי) :

[נז] תלמוד בבלי כתבו גורי האר"י זל סטא וכו' ואפשר דמא"ס כמעט כל כספק בתלמוד בבלי, וע"ין במאורי אור ע"ך גלות וכסוף בספר יחזקאל וכו' וגו' ואח"כ חיברו תלמוד בבלי כח"ס כרמ"ז. ואח"כ כהדושים מירושלמי וזו סיה ע"י עסק כנכלי ומשם באו לפרש ירושלמי ועלו בידם שמים כהלכתן. ומשם פשטל חוקק קדושת נשמת כרמ"ס שחיבר כלכות על הירושלמי. וכתבו יסודם בר וקר שבעה פירוש לירושלמי ומ"מ גם כסיו לריכס לעסק ביות כנכלי וכו' :

וע"ן בוסמינו זכינו שנרפסו חידושי הראשונים

אליהו מפולדא וחבר פ' על ירושלמי סדר זרעים ומס' שקלים . וזאת לפני חבר הרב מהר"ש יפה ספר יפה מראה על כל אגרות ירושלמי ונדרס בוניציא , ועוד נדרס בברלין בתוספות הגהות יופי מכלול מהרב יחיאל מיכל אב"ד רק"ק ברלין . ובו בפרק נדרס עוד יפה מראה באמשטרדם עם פ' זרע אברתם וכבוד חכמים . וספר אגרת אליהו ח"א על אגרות ירושלמי למהר"א הכהן ז"ל . ונדרס שרה יהושע להרב מה' יהושע בנבנשת אחי הרב כנה"ג פ' חלק הדניי מהירושלמי על קצת סדר זרעים וקצת סדר מועד וקצת סדר נשים וסדר נזיקין . ונדרס כבוד חכמים על אגרות ירושלמי בפני עצמו . וס' עיר בנימין ח"ב על קצת אגרות ירושלמי סדר זרעים ומועד : וזה שלשים שנה שנדרס פ' על סדר מועד ירושלמי מהרב מ' דוד אבד"ק ברלין וקרא קרבן העדה ותוספותיו שירי קרבן , ואח"כ נדרס עוד קרבן העדה ושירי קרבן על סדר נשים ונזיקין מהירושלמי , ועוד נדרס פני משה ומראה הפנים להרב מה' משה מרגליות על סדר נשים ונזיקין מהירושלמי , גם נדרס פ' הבבות מהיר' מהרב מ' אליהו מפולדא , באופן שעתה יש בידנו פ' לכל הירושלמי הנמצא אצלנו , כי סדר קדשים מהירושלמי שהיה לראשונים נאבד :

[נה] תלמוד תורה ילקוט כ"י . הביאו מנות הלוי :

[נח] תלפיות חיבר הרב מהר"א כהן מדרש תלפיות משלש מאות ספרים ולקט חידושים והקדמות וידיעות ונדרס על סדר האותיות עד אות כ"ף , ושמעתי שהרב ז"ל לא חיברו בסדר זה . רק אחר כך בעת הדפוס רצו לסדרו כן . והרואה יראה שאינו מסודר כל כך :

[ס] תמונה מכונה לרבי ישמעאל בן אלישע כ"ג , כ"י בקבלה , ונמצא מחובר אליו קונטרס סוד ה' . ונדרס בסוף זה חדרש דפוס קושטנינא :

[סא] תמורה מדרש רבותינו ז"ל , זכיתי והדפסתי בסוף שם הגדולים ח"ב בס"ד :

[סב] ס' התמיד מזכירו ס' ארחות חיים בכמה דוכתי ומהם דף י"ז , וברף מ"א ע"א כתב שחיברו רבינו ראובן בר חיים :

[סג] תמים דעים (שיין פומס זשים) :

[סד] תמר דבורה מרבינו מהר"ד משה קדורביר"ז , להחנה הארס במעלות המדות עליונים למעלה , וקצורו הוא בסוף ספר חסד לאברהם למז"ה וכתב הרב סדר הדורות מובא בהקדמת שערי ציון

מכות . חידושי הרמב"ן . חידושי הריטב"א : שבועות . חידושו מהר"י ׳ מינאש . חידושי הרמב"ן . חידושי הרשב"א דפוס שלוניקי . תוספי הרא"ש . חידושי הריטב"א . חידושי הר"ן בשו"ת מהר"ם גאלאנטי . חידושי נמוקי יוסף :

ע"א . חידושי הרמב"ן . חידושי הריטב"א : הוריות . תוספי הרא"ש :

חולין . חידושי הרשב"א . חידושי הריטב"א . חידושי הר"ן :

מדות . תמיד . ח' הראב"ד . תוספי הרא"ש :

קנין . חידושי הראב"ד . חידושי הר"ה . תוספי הרא"ש . הרשב"ץ :

נדה . חידושי הרמב"ן . חידושי הרשב"א ולא נדרסו כולן . חידושי הר"ן בס' תורת השלמים . רמזי פסקי הרשב"ץ . כל זה נדרס . ורוב בכתב ראתה עיני הרבה מחידושי הראשונים על הש"ס . באופן שכל אחד מהגדולים שראינו לו חידושים על סטכתא אחת על הרוב הוא כתב על כל הש"ס או רובו . ובזמן רבותינו בעלי התוספות כל אחד מהגדולים כתב תוספות על הש"ס . ומכאן תראה דבצרי לן טובא מפירושי ותוספות חידושי רבונא קמאי . וברוך ה' אשר לא עזב חסדו וזכינו לחידושי הראשונים הנ' שנדרסו . ועמ"ש הרב יש"ר במצרף לחכמה ואין להאריך :

וכתב סגנון מכ"ר שטפטל בן סגנון סג' נלוואס סדססת בסוף ס' ים נוחין דפוס אמשטרדם . לימוד נמלא פירוש סופסוף חיוב כמו סתתא תפילין . לימוד כל כמשימות כול דבר גדול וקבלה גורי וגו' מי שטוב בקי במשניות . ולדך לכותב בקי נמלא ונפרט באלו כמסכתות צרכות ענין גדול . מסכת שבת ענין מפולד . מסכת כחוכות כולל כל סתלמוד . מס' חולין מס' ע"א מסכת נדס כולל גדול . זכו מורף אחרי קדוש ביום לוותו על נינו . וסס סאריק נלמוד קדושים ע"ס בלחוך . ומ"ס שקבלס גידו שסנקי כמשניות וגו' . כן רלחיו כהקדמת ספר הזוין נחוס סדר קדשים למורנו הרב מר קשיבא כמסכ"א נחוס ז"ל שטלף כמדרש תלפיות נחוס הרב סאריק ז"ל . לאחר טעויות של ארס כו' ע"ס . ולענין לימוד סתלמוד עיין כסמוך אות ז"ך (עיין נקיא"ל) . ועיין כסמכות סגנונים כ"י ס' ס"ג :

[ינו] תלמוד ירושלמי כתב הרב סה"ד דף קע"ט ע"ג . שחיבר

רבי יוחנן גמרא על ארבעה סדרים זרעים מועד נשים נזיקין ומסכת נדה וכו' ע"ש . תעלה ממנו שחיבר תלמוד ירושלמי גם על סדר קדשים כמו שהוכחתי בח"א וח"ב . אך סדר קדשים נאבד בדור אחרון :

תלמוד ירושלמי כתבו גורי סאריק ז"ל שטוב וכו' . ולפנים בישראל היה פ' בירושלמי מרבינו יהודה בר יקר כמ"ש הרשב"א בתשובה תאבד . ובשנת ע"ת רצון נתעורר הרב מה'

הלוי סימן ל' מיחסו לה' ישעיה בר אבא מארי. ועל זה השינוי כי מחברו היה בוסן הרשב"א והרא"ש והר"י ישעיה הנז' היה בוסן הריב"ש. והו' תורף דבריו דף כ"א עש"ב :

ואני בעניי אומר כי מס שסנין על ספר מכרי' לית הלוי לא עליו הלוותיו אלף על דברי ספר בסוק אלף סובלו דכרוי סס בשו"ס מכרי' לית הלוי. כי ספר מכרי' סלוי כסס שס. דס' תניא לא נמאל אללו אלף דהיתו כידוס דכרי ססוק ססכס מס' תניא ועלל דכדריי כסכס יחלס דהוס סס :

ורו יס לסכניס על קורא דכדוס דסול' לסכסוס דלוי כסנו דמכסר ספר סתניא סול' סר' ישעיו. וסר' כס' תניא כסנו וסני ססוק יחילא דמוכס דסס סכסכר יחילא וסס' סול' ענינו :

ורו דחוס סוית כסו"ס סרי' סלוי כססס וסני כסס רי' כו' אלף מרי וסל' סרסס כסניו ישעיו כר אלף מרי. אל' אסול וז סול' סקסס על קורא דכדוס כי כסו"ס מכרי' סלוי ססס וכסס סרי' כיון סכססוס. וסלו יסכו סכסוס סרי' וסרוסי קל' מסכס' אסוכי סרי' אכר סוס סוון ישעיו. וזו סוסס קסס לאקומו ארוססס כי סוכי דליוכסר ססוסס עסיקסל וסכסססל ססוס סל' יסעיו כסנו סריכ"ס. וסכסנו וז אסרינו קיוס סעסר כס' חס סכסרי' דסרוסו סל' ישעיו. וסוס דליוס אסו סרי' עסל סר' ישעיו. וסני כסס ססוס עססס סויד סכסס :

ורו יס לתסוס עליו כי תסס מוסר ארס"ס וססוס ססני על מכרי' סלוי כי אכס סרוסל כסניו יחלס כס' תניא סי' ו' דף י"א ע"כ כסס כסניו יחלס כר אלף מלרי כסס סכסנו ילכסר יעמוד לוי וכו' וסול' סלסון סכסס מכרי' סלוי כסס ססוקס. וכוססל כסס סלמרו רי' כר אלף מלרי סכסס כס' תניא. כיונו כסס' תניא כסס מסס ריכסל מלרי יעמוד לוי וכו' כמו ססול אססס סכן כסס כס' תניא מססו. אל' מעסלס לא כונו סכסכר תניא סול' רי' כר אלף מלרי. וסס רי' כר אלף מלרי סכסס כסו"ס מכרי' לית סלוי איוו רכיוו ישעיו כסכס חסג קורא דכדוס. אלף סול' כסניו יחלס וסול' סכס כססור. כס"ס כקורא ענינו דף י"ג. וכן סרסס כס"ס עוס סכס תניא סס מסס רכיוו יחלס כר אלף מלרי סכסן סקורא כקוס לוי איוו מכסר אלף עסס אסס. כסנו כססר סלני סלסס סימן י"ג מסס ענינו דכדוס סכססו כסל סכססר כדוס. כס' לסון וס סכססו סכסס מכרי' סלוי סכסו מן כ"י סימן קליס מסניו סלסס כסס כסל דכדוס :

תניא כתב הרב אליהו זוטא בא"ח סי' רצ"ז דחיברו רבינו יחיאל בן הרא"ש ארוי המור ע"ש. ואין דבריו נראין רמעות לא הזכיר הרא"ש. ואם הרב המחבר ה' בן הרא"ש אין ספק דבכל ענין הוה מייתי סברת אביו הוה הרא"ש וכמו שכבר האריך בזה בספר קורא הדורות דף כ"א. והרב הנז' נספח אחר מ"ש בהקדמה. וענין עוד בספר קורא ובסדר הדורות ואין להאריך. ועתה ראיתי בספר התניא דף כ"א שכתב מורי זקני חזקן ר' בנימן בר ר' יחיאל ע"ש בדפוס קרימונה. הרי שזקנו ר' בנימן ואילו היה בן הרא"ש היה זקנו ר' יחיאל. וע"ש דף כ"ה שב' ואני הסופר יחיאל :

ורע דמ"ס כס' סכססו כססס דוכסו מורי כסס חכני סר' יסודס וכן וסלי ר' כנימן וכו' סול' לסון מוססס מסכלי סלסס. וססס דוסנין מוכסר סלני סלססס אלו ר' דקוס. כססס דוכסו כוסס לסון סלני סלססס מסס כסס. וכססס רוב סלי סססל סכסס. מלסס לוקסס וסל סול' סכס סכסל

ציון של ר' דוד מעבלא ז"ל ע"ל תמר כתב בס' תמר דבורה ב"ג סדות מדה ר', עכ"ל הרב סה"ד. ולא הוה צריך למיחדר אפתחי שערי ציון כי הוה ספר נרפס בוניציא לרבינו מר"ס קורדוביר' וז"ל איך יתנהג האדם במדות עליונות. ומקורב נרפס פה ליוורנו. ומו"ז בס' חסד לאברהם ז"ל בסוף הספר הביא קיצורו וקראו בריכת אברהם :

[סג] תמת ישרים נרפס בוניציא שנת שפ"ב, והוא ס' כולל,

אהלי תם תשובות הרב מה' תם נ' יחיא. ואחר' דרך תמים הגהת הר"ף ומפרשו מגדולי עולם ומכללם הגהות רבינו בצלאל ורבינו הא"י ז"ל שהיו בהר"ף של הרב מהר"א סונסון תלמיד רבינו בצלאל, ואחר הגהות הנז' סיומא דפסקא למח' יוסף שלום והוא על דברי מהר"ר תם סי' י"ב כמ"ש (עין מה' יוסף שלום כח"ה). ואחר זה תמים דעים להראב"ד ודעמיה גאוני קמאי ומאמר כל דאי להרב וכן אהרן. ואחר' כללי שמואל למחר"ש סיריליוו והגהת ספרא והגהת אבות דר' נתן. תם ונעשה מועד' בעדי עדיים וגם תהיה לעינים :

[סד] תנא דבי אליהו כ' סה"ד ידוע נרפס שנת שנ"ה ונרפס

עם פי' רחב וקוקין דנורא עכ"ל. וקשה עליו סאחר שהוא ידוע שספר זה הנרפס הוא תנא דבי אליהו. איך הסכים להרב באר שבע שאינו אליהו הנביא כמו שהבאתי לעיל במערכת סמך (עין סדר אליהו רכ"ה) :

עוד כתב שם בסה"ד ז"ל בס' שנות חיים והק' מה' תנא דבי אליהו ופ' לך לך הרב הגדול תנא דבי אליהו וכו' ע"ש. וכנראה דלא ידע שכך קורין להרב אליהו נ' חיים. ואם ידע מאי אתא לאשמועינן ומה חידוש זה. ואם כוון לגלות זה במה שסיים שכתב שם הרב הגדול מה' אליהו פרשת מצורע. סתם הדברים ואעיקרא אינו חידוש :

[סז] תנא דבי אליהו (ע' מ' אליהו סלוי כח"ה) :

[סח] תנחומא שמזכירים הראשונים אינו תנחומא שבידינו. כמ"ש בשנה"ג ח"א לעיל דף מ"ב ע"ב (עין מהר"ר יסודס עכ"ס ד"ס וכן מודעת וכו' כח"ה). וכתב מהר"ם די לונגאנו ז"ל במעריך דף ס"ה כי זה שבידינו הוא ילמדנו ולא תנחומא. ומדרש תנחומא יש ארוך וקצר. והקצר היה בידו כ"י וקצת מהארוך והוא השוב מאד. עכ"ד הרמב"ל ז"ל :

[סט] תנחומות אל' (ע' מ' שמואל אלגז' כח"ה) :

[ע] תניא כתב קורא הדורות שמהר"י לבית

בחסיר חליף יתיר :

[פד] תקון סופרים חיבר מהר"ש יפה זל נסחי שמורות וראיתיו כ"י . והרב כנה"ג ח"מ סי' ר"ב וסינין רמ"א מזכיר עמור סופרים לר"ש יפה ע"ש . והעתיקם במה"ר משה בבמה"ר יעקב עזיאל בשנת התל"ג . ועתה באו על מזבח הדפוס פה ליוורנו שנת תקס"ט :

[פה] תקון סופרים ומקרא סופרים חיבר הרב החסיד מהר"א גירון על ס' העשור ונרפס בקושטא . ושם נאמר שיש לו חבורים רבים . ושמענו מתוקף חסידותו ושקידתו בתורה ז"ע :

[עו] תקון שובבים (שיון מה' משכ זכום נח"א) :
[פז] תקון שמורות (ש' ר"י אלנרלנטי נח"א . ושיון תקון סופרים א') :

[פת] תקוני הזהר נרפסו כמה פעמים ועד אחרון נרפסו פה ליוורנו כאשר נרפסו בקושטא יע"א באחרונה עם הגהות הרב מהר"י ווילנא ז"ל וגוסף בסוף איזה פירושים מהרמ"ז ז"ל . ונרפס ס' כסא סלך פי' לתקונים :

[פס] תקוני תשובה (ש' כרמיע מפלנו נח"א) :
[צ] תקונים דיל ויקיו . (שיון כנסת כ"ף) :

[צא] תקנות רז"ל והגאונים . קבצם כעמיר גורנה בס' יד אליהו לכמהר"א גאליאפה ולו סדרים"ם על סדר הרמב"ם :
[צב] תקנות רבינו גרשום ונזרות קרמונים . בסוף תשוב' מהר"ם בר ברוך הארוכות ובספר הכלבו סימן ק"ו :
[צג] תקנות הרשב"ץ בארגי"ל וקבלום בשאר קהלות . בתשובותיו ח"ב סי' רצ"ב :

[צד] תקפו כהן חיבר הגאון בעל שפתי כהן בכללי התפיסה ואבזרה חדש ושנת טב"ת . והוא ספר נחמד ואינו סציו . קצרו מהר"י בספר אורים ותומים כח"מ סי' כ"ה ועשה פירוש עליו כמ"ש בשה"ג ח"ב מערכת קו"ף עיין שם (שיון קלור חקטו כהן) :

[צה] תרגום על דברי הימים . זה קרוב לעשרים שנה שראיתיו מרפס וכתוב שם שנמצא בקאדימי"א אחת באינגליטיירה . ובו בפרק כמעט שעברתי כלו ולקטתי איזה חידושים ממנו . ואח"כ נלאיתי לבקשו ולא נמצא :

[צו] תרגום יונתן על התורה נרפס כמה פעמים . וראיתיו למחרש"א בחידושי

שכלי סלקם כאשר ידעו ויחזו אשר נמצא אחו שכלי סלקם נ' סלקם . ונזקק לחסם כמה שכתב דף כ"א כנו' כנמנא כוס כשכלי סלקם) :

מתוך מה שכתבתי אהם תחזו דמיס כרס סכ"ד דף קע"ט פ"ד משכ זמח דוד דני יסודס בר בנימין היגר ס' פניא . ומשכ שנשלת סקבלס כי מרוב ענותנותו סעלס שמו מחכר סכניא . אלכ סיה סלמוד רבי יסודס בר רבי בנימין פ"ס . אין לו סכר . דמ"ס מורי ס"ר יסודס וסיואל סול לשון סכר שכלי סלקט והוא מעתיק לשונו מנחם כמס"ל . וגם סכר וסלי ססופר וסיל כמס"ל :

[עא] ס' התנינים (שיון ס"ר משכ סכון נח"א) :
[עב] תעלומות חכמה סגולות וענינים רבים להרב מהר"ש וסאל זלה"ה בן רבינו מהר"י זצ"ל כ"י :

[עג] תעלומות ומקורות חכמה קונט' נרפס בויניציא שנת התכ"ב והוא בשמות וכו' . ולזכות את הרבים שלא יקראו בו כלל ואסור בבל יראה ובל ימצא . באתי להודיע ולרמוז מ"ש הרב החסיד מהר"י ששפורטש בתשובותיו אהל יעקב סי' מ"ח . ובציצת נובל (רפוס חדש) דף מ' ע"ב ודף מ"ה ודף מ"ז ע"ב . ובספר תורת הקנאות דף כ"ז ע"ב . ודי בזה .

[עד] תערובות מאמר להרב מנחת כהן ז"ל . וקיצרו וביארו הרב פרי מגדים בפתיחת הל' תערובות ע"ש :

[עה] תפארת הגרשוני דרשות להגאון מ' גרשון אב"ד של מיץ :

[עו] תפארת ישראל (ע' מ' מאיר מורתי נח"א) :
[עז] תפארת למ"שה נרפס מהרש"ל להרב מה' משה בן ברו של הגאון הרב העשל על סוד י"ד ובית יוסף והט"ז והש"ך :

[עח] תפארת שמואל מהגאון מהר"ש קאדיינובר בעל ברכת הזבח קצת שיטות וקצת השגות על מהר"ש אידלש בחי' הלכות . והגהות על רוב פסקי הרא"ש והגהות הטורים וב"י :

[עט] תפלת ישרים (עו' קאדיס ליעקב . ושיון ע' יעקב כמ"ס זני נח"א) :

[פ] תפלת כל פה (שיון טח יתחק) :
[פא] תפתה ערוך מליצה יפה להרמ"ז זלה"ה :

[פב] תקון יששכר (שיון סדניז נח"א) :

[פג] תקון סופרים חיבר הרב מהר"ש בן הרשב"ץ בריני שמורות ונרפס בליוורנו בסוף ספר יבין שמועה ומאמר חמץ לאביו הרשב"ץ . ומהר"ם אלשקר בתשובותיו סי' ז"ך קורא אותו תקון שמורות לרבי דוראן ע"ש . ודע שם' זה מלא טעויות בראיתו בכ"י מתוקן ויפה . ובדפוס השחיתו

לא חסר גבי ויונתן אלא תרגום גמליים. ועל אחת מפי חגי וכו' ומוכח דתרגום ויונתן דתורה לאו מפי גמליים אלא מפי עמנו. ונכחי נחמא דלא זכרו בש"ס תרגום ויונתן על התורה משום דלא איירי אלא בתרגום שהתרגמו מפי אחרים ולא מדעשביסו. ותרגום ויונתן על התורה ק"ס ליש לש"ס דיונתן מפי עמנו אמרו. ואמרו נכחי כי פרך מהא דאמרו משום דז' תרגום לא משני דכסוף תרגום ויונתן דק"ס ליש דכסוף מפי עמנו ואינאן לשניו שבהם וכו'. אבל לדעת סרב פנים מאירות דגם תרגום ויונתן על תורה מפי חגי וכו'. ק"ס אמאי ש"ס לא זכירי על תורה דיונתן. והו' אמאי לא משני דמשום דז' תרגום כיוון מפי על סורס וזכ"ס נחמא טפי דכיון דמפי חגי זכירי ומלאכי כולא כרי אמאי דעורא כולא מלאכי. וכיון דמחיב דעורא משום דכיון וכו' תרגום :

וחורנו לרברי מהרש"א הגו' רמזכ מדבריו דיונתן לא תרגם התורה. והרי ענינו הראות תרגום ויונתן על התורה. ותו דהוא עצמו שם במגילה בחי' אגרות פרק הקורא עומד גבי מורעך לא תתן להעביר למולך ובחידושי הלכות שם דף כ"ה הוכיח תרגום ויונתן על התורה :

ואחר זמן רב ראיתי בש' קרב מנחה למהר"י האגז' סי' ג"ד שכתב בתרגום זה שבידינו על התורה מיונתן אינו ליונתן בן עזיאל אלא הוא תרגום ירושלמי. וכ"כ הרב גופיה בהלכות קטנות ח"ב סי' ק"ע. ומצאתי סמך לרבריו שהערוך ערך סלמנדרא והתום' בע"א דף י' ע"ב כתבו משם הירושלמי מה שהוא תרגום ויונתן. ונמצא דהערוך מכנה לפירוש ויונתן שבידינו על התורה תרגום ירושלמי. והתום' זמנן דמכנן אותו ויונתן. וכפי הערוך זה הירושלמי שבידינו הוא נסחא אחרינא מהירושלמי. ובהא נחמא דהערוך בערך גמלא כתב משם ירושלמי שעיר. והתום' בע"א דף נ"ט כתבו דיונתן פירש שעיר והירושלמי פארן. ובתרגום ויונתן' בדידנו פירש שעיר כמ"ש התום' והוא הירושלמי שכתב הערוך. והירושלמי שם פי' פארן כמ"ש התום'. ועין בערך בערך חט הראשו. וכן מצאתי אח"כ במוסר הערוך ערך אשן [השני]. וגם שמעתי באומרים להוכיח כן דלשון תרגום מיוחס ליונתן שעל התורה מוכיח שאינו מיונתן בע"ל דלשוננו משונה מרגום ויונתן נביאים :

[צו] סי' התרומה בדיע אסור והתר וכו' לרבינו ברוך תלמיד ר"י בעל ההום'. עין בגדפס מערכת ב"ת. (עין רבינו ברוך תלמיד ר"י קוקן נה"ח). והיבר מהר"ד נסים שלום פירוש עליו וקראו שבילי תרומה : תרומה. כתב מהר"ש חיון בתשו' סי' נ"ז הרב דבריו או כלם הם דברי רבותיו בעל התום' ע"כ. ובכר נודע דהוא תלמיד ר"י בעל התוספות חבירו של רבינו שמשון ורעב"א אחיו ושאר כמותה. ורבינו ברוך עצמו מבעלי התוספות כמ"ש בזהבם בסוף כמה דבריו תוספות ברוך. והחבר כמה פעמים בתוספות כאשר

בחידושי אגרות ריש מגילה כתב ח"ל ומקמה אונקלוס הוה יונתן אלא שלא היה יונתן חש לפרש התורה או מטעמא דלקמן דמפרשא מילתא ולא הוה מפרש רק נביאים דאיכא מילי דמסתמן עד שבא אונקלוס ופי' לדורו גם התורה עכ"ל. וכך היונא מילא לא ידענא מאי קאמר דהרי יונתן פי' התורה. והתוספות בסוף הגיגה הזכירוהו שכתבו תרגם ויונתן כרכושתא וסלמנדרא. וכן הרב הנמקי סוף פ"ב דמציעא אבן סימון רב יוסף בני חי תרגם ויונתן וכו'. כתב מהר"ם ריקאנטי שהיה בדור הרשב"א מוכירו בספרו ויונתן על התורה :

וכוזה ראוהו לרבנן פנים מאירות בתשו' ח"א סי' כ' דף כ"ז ע"א שכתב על דברי הגאון מהר"ד גמליאל שם סי' י"ט שהביא מהתרגום ויונתן גבי נחל אשכול דשם שם פירק אף בלא חולי בלא דבריו מהסיוק' ע"פ בלורן וז"ל ומ"ש מר לכסוף רלוי תרגום ויונתן וכו'. נראה בדור דלוקא דתרגום ויונתן ס' בלא משום דק"ל דלא מוכר גמלא למקום ששמו נחל וכו'. אבל כסוף סורסוס וכו' נקרא פמקוס ע"פ מהאורע שם במקום תהליס ואיכ"ס שם מהאורע כמקום כוס. ואין זה דומה ללוי ואלשם שנתנו שם. דהתם בענין לידע שם המרגש פירק שמו מה שנקרא בשם נחיתת כסוף. ובר מכלל כי נדעתי אין לנו לקבוע על תרגום ויונתן מנ"ל דבר זה מהא. כי כולא לא עש' סימון כסיוס תרגום אונקלוס או פירש". רק דבריו ביה ע"פ קבלה מנחילוס חגי זכירי ומלאכי ונחל לנו דכיון מה שאין לנו כוח רמז עכ"ל. וסורסוס ונחל שם כנחיתת כסוף פנים מאירות דברי הרב מ" נבדיל חגי' ומ"ס שסיוס ענינו הרב פנים מאירות בלורן כי בלחמ' פליאס נבגס על מהר"ד גמליאל הסוכר דלא זכר כמ"ס מקראי קדש שהביא הרב פנים מאירות דברי קראי ערו ערו עד סיוסוס שסע. ואעקרא בלא זה י"ס לתקן ביון זה לזכר כמ"ס הרב פמא"י. ועוד נראה דנחל אשכול לא דמי לשם שני של איש לא אש. דהכא נחמא אשכול וסלע מהחלקות ואלון ככות ואלא לחי כולא ודכוותיב דמו לגיוני עיד משל פ' מנחל או חניסס מתפסס. כי נחל של אשכול סלע של מהחלקות וכן אינן. מנחל דאשכול מהחלקות וכמלא כולא כיון דהוא שם וסיונו רעל ע"ד שם וסיונו. ולא דמי לבני משות דכאן לא אש. וגם כמ"ס במקום סלע מהחלקות וכיונא בשעת קריאס ארסוס שסיוסס יחד וכן סיוסס ככוס לקראו במקום קי. ובעת שסיוסס כך קראוהו לסיוסס בלור וכונו סלע מהחלקות גמליאל. ומ"ס דמות יערך לשם שני בלא חולי ולא דמי כלל. ואין כאן מקום להאריך בזה רק מנחל דסרגניס כנו' קורבתיס מהירוש' על סורסוס כנו' תרגום ויונתן. והרי פנים מאירות כוכיף לומר דהוא קבלס מהסורסוס חגי זכירי ומלאכי ונחל דוקא כולא מאי דדייק כנו' מהר"ד גמליאל בתרגום נחל אשכול דלא דמי לתרגום אונקלוס ויגריש' וכו' :

איברא דמיוספס דלשטס דסרב פנים מאירות משעת דתרגום אונקלוס לאו מפי קבלס אלא פשו מדעתו כסריש' מלאכי תרגום ויונתן דכאן ע"פ קבלס מפי חגי זכירי ומלאכי. ואם זה קנחנו כדבר ק"ס דפסקי רלשון דמנחל מנחל דכאן מפי חגי זכירי וסלעט ומפסיס תרגום אונקלוס. ובכר ביה בימי עורא דמסורס כולא תרגום וכן כולא ס"ל דנחיתס ובה כתב הסורסוס דכאן מסיני. וכן כתב מהר"י דלחון מנגינת אסתר דף ל'. הן אמת דעיקר חילוקי דל סרב פנים מאירות כיון שאונקלוס מכנה ככוס מתם מלאכי ויונתן דמוסיף עניסס שאין לשם רמז. אבל לשון מוכר דמנחל זה משום דז' מפי עמנו וז' מפי גמליים :

והו' סא דקאמר סרב דתרגום ויונתן על תורה מפי חגי זכירי ומלאכי ולא נדענא מנ"ל. דכרי פ"ק דמניסס

[קד] תשובות תלמידי דונש מנחם. (עין ר' אדונים הלוי נח"א) :
[קט] תשלום הלכות הר"ף (עין סרמנ' ד"ס סרמנ' סיכר תשלום וכו' נח"א) :

קונטרס אחרון

[א] תלמוד כמה גדל מעלת הסופר בתלמוד לשם שמים כל ימיו שבוט' וגו'. נמשלו ומתנו בקוסיות וכוונות עד שדע הסלכה על בורים וגו'. וכו' חורף קצור דכיו רבינו יתח' דמן עכו תלמוד חכר של סרמנ' כס' מאות עינים כ"י נפ' וישלה. וסאריך נכמה דפין נשכח כעוסקים בתלמוד וסניא שסונת רבינו סאי גאון על זכ ונניס אחרים באריות. ומס עוב לעסוק בתלמוד כלי תלמוד ירושלמי וגו'. וס' לא ימנע טוב לסולכים בתמים :

תלמוד בבלי געמטרי' תקייד כמנין סקיי שיפא סדרי משיס כמו שכתבו ז"ל :

תלמוד בבלי אמרו בסנהדרין דף כ"ד במהשכים סוסינמי זס תלמוד כלי. ואני נעמי סירשתי וכו' כמ"ס נכסא דוד דף קיח ע"ס באורך. ועסא לאיסי כסוף ואור נחוב פוי עברי כסויס סגידר מסר"ס פאפירס כסוונתי קנא למ"ס סס. אף סס מבוחר פיורר ומתוקן היטב סדק ע"ס. וכו' ורסא מפלאות תניס דעיס אשר סיו לו נערי פרס כמס דוכות אמורסים. ועד אחרן רבינא וכו' אש ססידרו בתלמוד. ועמוד האש מן כסמיס נישוסה ככלס דהדר וכלס דהללו כמ"ס ססס סיס היס קורא ואח"י נבך סכורלי ואח"כ כמס דורות גאונים וסיהס ססורס סס נערי פרס. ונדלגלס ססורס עד שסיוס נערי פרס אפי' ספלס ארס יודעיס לא נכתב ולא נע"ס. ורובס אינז יודעיס כ"א אשרי יושני ביתך וססוק דעיס ישראל סיו עוד, וסס טוכליס קודס ספלסס ונכסוס לכסכ' נערס סקק' יחדו עד אשרי וכסמענו לאשרי אומרים כלס בקול עד סוף אשרי וסמע עד ואסכס וסו לא כמו סידעתי מסי מנידי אמת. וכל זס אינז נמקרי סיו. ואסכר סאחרי ססיהס וזרסא ססורס סס ולנכס כמילוס וגו' ומסו"ס נסחלקה ססורס מסס ונחיסדס כספרד ע"י רבינו מסס אכיו של רבינו סווק ססיס אחר מדי גאונים שנכסו כידוע. וסיהס ססורס מסוספס ואולא כמס דוכות עד סכא ססידס. וססורס או נחיסדס כמעריז וגלילות טורקיאס וכו' וסל ססורס סויהס ומאירס נצרת ססיו כס"י ורבותיון בעלי ססוספוס ומכמו לונלי. וסיס ססידס וסלכו לאשכנז ונכרתס ססורס סס. וכל זס לא על חסס וסס מפלאות תמיס דעיס, ודוק סיעב סי קצתי מאד :

[ב] תרומת הר"ן על מקוס שכותב סרס כסוף ססוסכ סלנע"ד כסכתי. יס לי קנלס מכוניס ססידן ססול כסוי סידו סרס חוסס ואר ס"י פ"י :

כאשר קבעם בספר קורא הדורות דף י"ו ע"א. ובכן יראה המעיין שאינו צורך לשון מהר"ש דיון הנו' ובודאי יש ממנו כמה חידושים המחפש במוטו וברוך שם כבודו :

[צח] ס' התרומות בדיני ח"מ לרבינו שמואל הסדרי תלמיד הרמב"ן כמ"ס בנדרס מערכת שי"ן (עין רבינו שמואל הסדרי נח"א). ועליו חיבר באור בפלפול הרב רבי עזריה פיג"ו וקורא לו גדולי תרומה כידוע. וראיתי בב"י השגות הרבה מהרב הגדול מה' אברהם רואנים סמיו של הרב הנא בעל מש"ל על הרב גדולי תרומה בכל תוקף :

[צט] תרומת הרש"ן (עין מהר"ר ישראל מכונס אסרלאן דיה סרס סססאי נח"א) :

[ק] תשב"ץ לתלמיד מהר"ם כתבתי בשה"ג ח"א מערכת שי"ן (עין רבינו שמואל נר דוק נח"א). ובא לירי תשב"ץ על קלף בב"י וכתוב שם שבא ספר זה ליד רבינו פרץ והגיהו. וכל מקום שחמצא ומיהו. זהו לשונו של רבינו פרץ חלקם בחיים :

[מא] תשב"ץ. (ע"י מ' שמעון נר נמס ד"ס סרסנ' סיכר נח"א) :

[קב] תשובה. (ע"י מ' אברהם ר' אשכר. מהר"א לביט חון. מהר"א סלוי י' מיגאס. מסר"א מדינס. מסר"א נלח. מסר"א אכרן אזוכיב. מסר"א אלוס אכיו. מהר"א ככ"ר ננימן סלוי. מסר"א ככ"ר מנחס. מ' אפריס אלנקוואס ורביס זולחס נח"א וכו') :

[קג] תשובה ברין איני נוונית ואיני עושה. (ע"י מ' אברהם סיכוי נח"א) :

[קד] ס' התשובה (עין רכ סעדיס גאון נח"א) :

[קה] תשובות (ע"י מ' אהא רבינו אביגדור ססון. מהר"ר אברהם י' אש. מהר"א סטייק. רבינו אברהם בן סרמכיס. מהר"א מוטל. מסר"א רואניס א' וכו'. ר"א מריוטנוב. מ' אכרן אכיוב. מסר"א י' חיס. רבינו אלוס בן מנחס. מסר"א טוכדיס. מסר"א קאססאני. מ' אביגור י' אכחא. מהר"ר אלוסע גאליקו. רבינו אלעזר אלוף. מ' אריס יסודה בן סכ"ח וזולחס רביס נח"א וכו') :

[קו] תשובת הגאונים (ע"י גאונים נח"א נקויא) :

[קי] תשובות לרי יעקב כולי. קצת — (עין עזרת נשים) :

הוא ברחמיו והמן חסדיו יתקננו בעצה טובה ויתן בנו כח ובריאות ויחבנו לעסוק בתורה ובמצות ובגמ'ה' אנו וזוז' וללכת בדרכיו יתברך דרכי דיים.

כל הגשמה תהלה יה הללויה. ומרומם על כל ברכה ותהלה. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

בילאו יילאו תושלבע

יש כמה גדולים שנזכרו בפנים שונים, כמו ר' ישראל בן מאיר די קוריאל (עין זה) וכמה פעמים נזכר בלי שם אביו. וכן הרב קיפמן (עין זה), ומ"א קורא לו ר' משה קיפמן (עין בלי הריינים), וגם ר' משה יקותיאל קיפמן (עין לחם הפנים), ורבים כמותם. חז סבה לכמה השמטות וגם לרבות ולהביא שם גדול אחד ב' פעמים, כמו מ' אברהם יחיאל פישל באות א' סימן [מ] וגם [ג]. וכן דורב צבי הירש בע"ס קב הישר באות ה' ובאות צ' עין שם. והקורא ישא ויסלח :

חלק א

מ' אברהם בהג"צ יצחק חיות. (עין הולך המיס נח"צ)
מהר"א (אהרן) חסון. (ע' מ' נדוך קלש ח"י)
רבינו אלעזר בר יצ"ק (רבו של הרקח). (עין רקח נח"צ)
ד' אנטולי. (עין מלמד נח"צ)
מ' אריה רב בהייצפילד. (עין מ' נדוך כ"ץ רהפאפולט)
ה"ר אשר. (עין ספר המנהגות נח"צ)
הרא"ש מפלימא. (עין רבינו אשר מלוגיל)
ס' דוד זקנו של הרב יד דוד. (עין פי' ספר חסידים נח"צ)
רבינו דוד הכהן. (עין הרשב"א)
ה"ר חיים בר מרדכי. (עין רבינו חיים הכהן)
ר' ירעיה הפניני. (ע' אלף אלפין, רקמה נח"צ)
ר' יהודה בר אליעזר. (ע' מנחם יהודה נח"צ)
ר' יהודה בר משה. (ע' רבינו יהודה נר קלנימוס)
מ' יהודה נגאר. (עין ספרי חיים נח"צ)
רבינו יהונתן. (עין הרשב"א)
מ' יוסף מלוכו. (עין שולחן גבוה נח"צ)
הרב יחזקיהו. (עין הנהגות מהר"ח נח"צ)

הר' יחיאל מפאריש. (עין חוספוט נח"צ)
מ' יעקב הכהן. (עין דעת קדושים נח"צ)
ר' יעקב בן מהר"ש הלוי. (עין מ' יחזק הלוי)
מ' יצחק עראמה. (עין עקדת יחזק נח"צ)
מ' יצחק פראנקו. (עין מ' מדדכי קלשי)
הר"ר ישמעאל. (עין הרי"ף)
ר' ישמעאל בן אלישע כ"ג. (עין חמונה נח"צ)
מ' מאיר יצחקי. (עין אור יקרות נח"צ)
הרב מנחם בר שלמה. (עין שכל טוב נח"צ)
מ' משה בירדוגו. (עין משניד נח"צ)
רבינו משה בר יעקב. (עין שושן סודות נח"צ)
רבינו משה. — כהן (רבותיו של הרקח). (עין רקח נח"צ)
ר' נחוניא בן הקנה. (עין כהר נח"צ)
מ' שלמה אלעזרי. (עין אגדת המוכר נח"צ)
הג"מ שלמה אפרים. (עין עוללות אפרים נח"צ)
מהר"ש די אבילה. (עין כתר מורה נח"צ)
רבינו שמואל מאיבורא. (עין רבינו סנן)
מהר"ר שמואל ארקוילמי. (עין ערוגות הנשם נח"צ)
מ' שמעון מפנימשוב. (עין כתר הניס נח"צ)

חלק ב

אגן הסהר. (עין חזה חזד)
בית יהודה. (ע' מ' יסודות אריה די מדינא נח"א)
הוד מלך. (עין ספרא דלנישחא)
הק עשיר. (עין מ' עמנואל חי ריקי נח"א)
חבור החשובה. (עין מ' מנחם נר שלמה המאירי נח"א)
חשב מחשבות. (עין פ' עמנואל חי ריקי נח"א)

יושר לבב. (עין מ' עמנואל חי ריקי נח"א)
מדרש ר' נחוניא בן הקנה. (עין קנה)
מתנת עני. (עין קדור מזרחי)
עין משפח. (עין סלמי הגבורים)
פאר יעקב. (עין מ' יעקב בלח נח"א)
פי' איכה. (עין מ' שמואל די וידאש נח"א)
שושנים לדוד. (עין מ' דוד סלחדו נח"א)

תם ונשלם